

Universitat Autònoma de Barcelona

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquesta tesi queda condicionat a l'acceptació de les condicions d'ús establertes per la següent llicència Creative Commons: http://cat.creativecommons.org/?page_id=184

ADVERTENCIA. El acceso a los contenidos de esta tesis queda condicionado a la aceptación de las condiciones de uso establecidas por la siguiente licencia Creative Commons: <http://es.creativecommons.org/blog/licencias/>

WARNING. The access to the contents of this doctoral thesis it is limited to the acceptance of the use conditions set by the following Creative Commons license: <https://creativecommons.org/licenses/?lang=en>

**Universitat Autònoma
de Barcelona**

Tesi Doctoral

2021

***CONQUESTA, REPARTIMENT I
ORGANITZACIÓ MILITAR DE MALLORCA.
Els cavalls armats (1229-1350)***

Volum II de II (Apèndix documental)

Plàcid Pérez i Pastor

**Programa de Doctorat: Cultures en contacte a la
Mediterrània**

Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat mitjana

Director:

Antoni Virgili Colet

(Universitat Autònoma de Barcelona)

Tutora acadèmica:

Helena Kirchner Granell

APÈNDIX DOCUMENTAL

Aquest apèndix documental inclou tots aquells instruments que he considerat essencials per al desenvolupament i la comprensió del present treball; mentre que m'he limitat a fer un regist més o menys extens del contingut d'aquells que he estimat secundaris o accessoris. Els documents s'insereixen numerats correlativament per ordre alfabètic d'Arxius. Només abraça aquells instruments i diplomes que no han estat publicats a d'altres diplomataris, catàlegs, corpus, documentaris, noticiaris, crònics o reculls documentals diversos que se relacionen en l'apartat "Fonts documentals editades" del capítol de Bibliografia. Inclou, això sí, aquells que presenten errors greus de transcripció en la publicació respectiva. En no tractar-se d'un treball paleogràfic, no he prestat un esment especial a la puntuació de les transcripcions.

ARXIU CAPITULAR DE MALLORCA

Porción Temporal

Nº 3043. Cúria del bisbe. Extraordinari

Mallorca, idus juliol 1232 (15/07/1232).- *Manifestum sit omnibus quod nos, Jacobus, Dei gracia rex Aragonum et Regni Maioricarum, comes Barchinone et Urgelli et comitis Montispesulani, cum hac presenti carta per nos et per omnes successores nostros damus, concedimus et laudamus per proprium alodium liberum et franchum vobis dilecto Rotlando Layno et vestris successoribus in eternum alchaream que dicitur Mancor que est in termino de Incha, alchaream que dicitur Benicrexents que est in termino de Pollença et raffallum Abnelmoxarif qui est in termino de Sancto Laurencio. Item damus vobis et vestris unum furnum in Civitate Maioricarum. Et affrontat de duabus partibus in viis publicis, de tercia et quarta parte in honore prepositi Terrachone. Ita quod de cetero vos et vestri dictas alchareas et raffallum et dictum furnum cum terminis et afrontacionibus suis, cum terris cultis et incultis, cum pratis, herbis, pascuis, aquis, lignis, vineis, arboribus cuiuscumque sint generis habeatis, teneatis, possideatis et expletetis per proprium alodium vestrum ad dandum, vendendum, impignerandum, alienandum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, exceptis clericis et locis religiosis. Mandantes senioribus, bajulis, vicariis et nostrum locum tenentibus et universis officialibus et subditis nostris presentibus et futuris statutis et statuendis quod hanc donacionem nostram caram ac firmam habeant et observent et quod in contrario veniant vel aliquem venire premittant si de nostri confidant gracia vel amore. Datum apud Maioricarum idus iulii anno Domini M° CC° XXX° secundo. Signum Jacobi, Dei gracia regis Aragonum ac regni Maioricarum, comitis Barchinone et Urgelli et domini Montispesulani. Huius rey testes sunt Guillemus de Montecatano, Rodericus de Lizana, Berengarius episcopus Barchinone, Bernardus de Sancta Eugenia, dompnus Otorilia, Nuno Sancii, Gaucerandus de Pinos, Lupus Sancii de Aguilar. Signum Petri de Sancto Melione, scriptoris, qui hec, mandato domini Regis, scribi feci loco die et anno prefixis (ACM. N° 3043. Llibre extraordinari, sense foliar/2).*

Cabreos, códices y repertorios

N° 3413. Llibre GROC

15 calendes desembre 1235 (17/11/1235).- *De donatione qua Bernardus de Sancta Eugenia fecit ecclesie Maioricarum. In Dei nomine pateat universis quod nos Bernardus de Sancta Eugenia per nos et nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie cathedrali*

Sancte Marie de Maioricis etc. Actum est hoc apud Barchinonam XV^a kalendas decembris anno Domini M^o CC^o XXX° quinto. Testes R. de Monte etc. Ego Raymundus de Villanova notarius domini electi Terrachone hec scripsi loco, die et anno prefixis (ACM. GROC, f. 1, doc. 54).

15 calendes desembre 1235 (17/11/1235).- Nos, Ramon Berenguer d'Àger *per nos et nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie cathedrali Sancte Marie de Maioricis, pro dote et hereditate imperpetuum, decimam partem omnium possessionum et iurium quas et que habemus vel habere debemus apud Maioricas, tam in civitate quam extra. Quam decimam partem preponitus Terrachone vel ille qui eius locum tenebit recipiat in loco competenti et idoneo, habita estimacione et consideracione possessionum sterilium et fertilium, ut sic pro bonitate cuiuslibet possessionis facta estimacione dicta decima pars sorte dividenda pro ut barones inter se a principio diviserunt in loco competenti et idoneo assignetur. Volumus etiam et mandamus quod illi qui per nos ibi aliquid tenent, decimam partem possessionum et iurium quas et que per nos tenent et tenere debent assignent ecclesie Maiorice et tradant preposito memorato secundum formam superius comprehensam. Nos enim hec omnia ex certa sciencia de meo posse ac dominio trahimus et in jus et dominium ecclesie Maiorice transmutamus et cum presenti carta dictum prepositum in corporalem possessionem predictae decime partis inducimus ad habendum, tenendum et perpetuo possidendum, cum terminis, affrontacionibus, ingressibus et egressibus, hominibus et feminis ibidem habitantibus vel habitaturis, et cum omnibus ad nos spectantibus aliqua ratione vel jure, absque aliquo nostro nostrorumque retentu, ut melius dici vel excogitare potest, ad comodum vel utilitatem ecclesie Maiorice et ministrancium in eadem. Testes G. A. de Rubione. Raimundus de Villanova, notarius domini electi Terrachone hoc scripsi loco, die et anno prefixis (ACM. GROC, f. 2, doc. 55).*

Barcelona 15 calendes desembre 1235 (17/11/1235).- *De donatione Montecatani. Pateat universis quod nos Guillelmus de Montecathano, per nos et omnes nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie cathedrali Sancte Marie de Maioricis pro dote et hereditate in perpetuum decimam partem omnium possessionum nostrarum quas et que habemus et habere debemus apud Maioricam, tam in Civitate quam extra. Quam decimam partem prepositus Terrachone vel ille qui locum eius teneat recipiat in loco competenti et idoneo habita estimacione et consideratione possessionum sterilium et fertilium ut sic pro bonitate cuiuslibet possessionis facta estimacione dicta decima pars sorte dividenda pro ut barones inter se a principio diviserunt in loco competenti et idoneo assignetur. Volumus et etiam mandamus quos illi qui per nos ibi aliquod tenent decimam partem possessionum et iurium quas et que per nos tenent et tenere debent assignent ecclesie Maioricis et tradant preposito memorato secundum formam superius comprehensam. Nos enim ex certa sciencia de nostro posse ac dominio trahimus et in jus et*

dominium Maioricensis ecclesie trasmutamus et cum presenti carta dictum preponitum in corporalem possessionem predictae decime partis inducimus ad habendum, tenendum et perpetuo possidendum, cum terminis, affrontationibus, introitibus et egressibus, hominibus et feminis ibidem habitantibus aliqua ratione vel jure absque aliquo nostro nostrorumque retentu ut melius dici vel excogitari potest ad comodum vel utilitatem ecclesie Maioricis et ministrantium in eadem. Actum est hoc apud Barchinonam XV^a kalendas decembris anno a nativitate Domini M^o CC^o XXXV°. Testes Arnaldus de Rubione etc. Ego Raymundus de Vilanova notarius domini electi Terrachone hoc scripsi loco die et anno prefixis (ACM. GROC, f. 2, doc. 55).

Tamarit, 16 calendes maig 1237 (16/04/1237).- *De donatione quam Guillema de Claromonte fecit ecclesie Maioricis X^a parte bonorum suorum. Pateat universis quod nos, domina Guillema de Claromonte, uxor quondam nobilis militis Guillemi de Claromonte, tutrix legitima Guillemi de Claromonte filii et nobis ambobus procurati per nos et successores nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie cathedrali Sancte Marie de Maioricis pro dote et hereditate in perpetuum decimam partem omnium possessionum et iurium quas et que habemus apud Maioricam, tam in Civitate quam extra. Quam decimam partem prepositus Terrachone vel ille qui locum eius teneat recipiat in loco competenti et idoneo habita extimatione et consideratione possessionum sterilium et fertilium ut sic pro bonitate cuiuslibet possessionis facta extimatione dicta decima pars sorte dividenda pro ut barones inter se a principio diviserunt in loco competenti et idoneo assignentur. Volumus et etiam mandamus quos illi qui per nos ibi aliquod tenent decimam partem possessionum et iurium quas et que per nos tenent et tenere debent assignent ecclesie Maioricis et tradant preposito memorato secundum formam superius comprehensam. Nos enim ex certa sciencia de nostro posse ac dominio trahimus et in jus et dominium Maioricensis ecclesie trasmutamus et cum presenti carta dictum preponitum in corporalem possessionem predictae decime partis inducimus ad habendum, tenendum et perpetuo possidendum, cum terminis, affrontationibus, introitibus et egressibus, hominibus et feminis ibidem habitantibus aliqua ratione vel jure absque aliquo nostro nostrorumque retentu ut melius dici vel excogitari potest ad comodum vel utilitatem ecclesie Maioricis et ministrantium in eadem. Actum est hoc sextadecima kalendas mayi anno Domini M^o CC^o XXX° septimo. Ego Arnaldus de Plano qui hoc iussu monasterii Tamariti ecclesie capellani meum signum apositi (ACM. GROC, f. 4, doc. 68).*

Mallorca, 11 calendes setembre 1239 (22/08/1239).- *De donatione quam Nuno Sancii fecit ecclesie Maioricis de decima parte honorum suorum. In Dei nomine manifestum sit omnibus quod nos Nuno Sancii dominus Rossillionis, Vallaspiris, Conflentis et Ceritanie per nos et omnes successores nostros concedimus domino Deo et gloriose beatissime virgini Marie et cathedrali sedi Maioricarum imperpetuum et vobis domino Raimundo Dei gratia inde episcopo et vestris*

successoribus in eadem sede venientibus, ratione dotationis sedi supradicte nostram portionem in terra de Maioricis tam in Civitate quam extra Civitatem sicut inferius declarabor, videlicet pro hiis omnibus que nunc habemus et tenemus et possidemus tam in Civitate quam extra Civitatem. Et etiam pro hiis omnibus que hactenus aliquo jure vel ratione habuimus, tenuimus vel possedimus aliquo jure vel ratione in eadem Civitate vel insula. In primis vobis assignamus in Civitate omnia statica directa et diruta tam statuta quam statuenda que habemus in Almudayna, excepto illo statico quod jam dedimus beate Marie et suo capellano quem nos ibi statuimus ad deservendum. In quibus nomina nominorum et nomina dominorum sarracenorum quorum erant. Primum unum hospicium quod fuit Ysse Abnissach, et aliud hospicium quod fuit Labiambran, et alie domus que fuerunt Mahumeti Abenalhag, et alie domus Juceff Abmalchacen, et alie domus que fuerunt Parral, et alie domus Aliayeni, et alie domus Abenboarra, et tres domus in carraria de Sale, et alie domus Aliupachi, et alie domus Jucephi Aliussa Algargui, et alie domus de Saada, et alie domus Dalgargui, et alie domus Almegid, et alie domus Alnaama, et alie domus Alexeref, et alie domus Abmaifach, et alie domus Jucef Abenalchacen, et alie domus Mahometi Ab Nalhag, et alie domus prope furnum, et alie domus que fuerunt Abdilalchalim, et alie domus patre Jucef cum omnibus censibus quos ibi recipimus. Item damus vobis et dicte ecclesie in dicta Civitate XXX^a macemutinas censuales videlicet X morabatinos et duas macemutinas in operatoriis et domibus que per nos tenent Bernardus Corrigarius et Petrus Boter circa riarium ante pontem jusanum, sic in instrumentis ipsorum acquisitionum continentur; qui decem morabatini et due macemutine faciunt decem et octo macemutinarum; et ex alia parte in operatorio quod Guillelmus de Nalegre tenet per nos ad censum quatuor morabatinorum, et in alio operatorio contiguo cum illo alio operatorio quod Guillelmus de Bagnariis tenet per nos ad censum quatuor morabatinorum, et ita sunt complete triginta macemutine et quatuor solei ultra. Item assignamus et tradimus decimam partem portionis donationis curie, cum omnibus juribus eidem parti pertinentibus. Item assignamus vobis extra Civitatem centum jugate terre, videlicet quinquaginta octo jugate in valle de Sportulis et viginti sex jugatas in termino de Felinig, et sic sunt octuaginta quatuor jugate, quas Alamandus de Sadava pro nobis tenebat in feudum sicut in instrumentis inter nos et ipsum confectis continentur. Quas habeatis cum pertinentiis et tenedonibus et cum hominibus et feminis qui ibi sunt vel de cetero fuerint populati, et cum omnibus que infra terminos predicti honoris continentur absque omni honore, servicio et servitute militum quos nos debemus tenere per defensione terre Maioricarum. Reliquas vero sexdecim jugatas que sunt in numero centum jovate vobis assignamus in Felinix et Campis, et ita sunt centum et una jovate. Et sunt nomina alqueriarum et raallum feudi Alamandi de Sadava in Sportulis Atzeuya due jugate, Bilela octo jugate, Ayan tres jugate, Almoravit quinque jugate, Benixamer duodecim jugate, Alcarmeda tres jugate, Abenbarchax due jugate, Alcasser septem jugate, Abengaus quinque jugate, Addugayer tres jugate, Fatiaybana quatuor jugate. Et sunt nomina alqueriarum et raallum feudi Alamandi de Sadava in Felinix (S) Rubentix et sunt duodecim jugate, Alluch sex jugate, Albubacer

due jugate, Algari tres jugate, Algriles tres jugate. Exceptamus tamen et nobis et nostris retinemus illas possessiones quas Alamandus de Sadava tenebat per nos in Civitate Maioricarum. Reliquas vero decem et septem jovatas assignamus vobis et ecclesie antedictae octo in Felinitx videlicet sex jugatas in alqueria vocata Nacla et duas jugatas in rafallo qui vocatur Ameab, et assignamus vobis novem jugatas in termino de Campis, videlicet tres jugatas in alqueria vocata Beniomar, et quatuor jugatas in alqueria vocata Beniamadi, et duas jugatas in rafallo Macsen, et ita sunt centum et una jugate. Item damus vobis et predictae ecclesie quoddam molendinum in termino Sancti Laurentii et nominatur Raa Moaber cum omnibus suis juribus. Predicta itaque omnia sicut nos habemus, tenemus et possidemus vel habere debemus per nos et nostros cum omnibus suis pertinentiis, tenedonibus et afrontationibus et ademprivis sibi per omnia loca pertinentibus et pertinere debentibus cum censibus, agrariis, jurisdictionibus et dominationibus, integritatibus et proprietatibus, juribus et accionibus cum domibus alqueriarum et raallorum cum terris, pratis, pascuis, ortis, ortalibus, boschis, garricis, venationibus, montibus, planis, herbis, aquis, lignis, vineis, arboribus diversorum generum, introitibus et exitibus suis et cum firmamentis et stacamentis hominorum et feminarum tam statutorum quam statuendarum et generaliter cum omnibus que aliquo modo aliqua ratione vel causa possint dici vel numerare ac cogitari ad nos ibi pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo per nos et omnes nostros successores presentes atque futuros damus et assignamus domino Deo et beate virgini Marie et sedi antedictae in perpetuum, et vobis domino Raimundo Dei gratia inde episcopo in corporalem possessionem vos inde mittimus cum hoc publico instrumento extrahentes de jure et posse et dominio nostro hec omnia predicta, et in jus, dominium et potestatem predictae ecclesie mittimus et transferimus cum omnibus nostris juribus, vocibus et actionibus tam realibus quam etiam personalibus quascumque nobis competunt aut debere vel competere possunt ad omnes voluntates ipsius sedis inde faciendas sine aliquo retentu et sine vinculo nostro et nostrorum presentium et futurorum prout melius et plenius dici et intellegi potest ad vestrum bonum et sanum intellectum et ad utilitatem sedis supradictae. Ad hec nos antedictus Raimundus Dei gratia Maioricarum episcopus per nos et omnes successores nostros prelatos et coronatos ipsius sedis profiteamur et recognoscimus omnia supradicta et singula pro ut superius scripta sunt corporaliter habuisse et recepisse integritate ratione totius dotacionis nostre ecclesie Maioricarum a vobis dompno Nunone Sancii, de quibus vobis omnibus concedimus nos esse bene paccatos a vobis de rebus antedictis ratione antedictae donationis ad nostram voluntatem. Renunciantes quantum ad hec exceptioni non recepte dotacionis et doly. Et siquid de omnibus honoribus, domibus, censibus, agrariis et aliis possessionibus vestris residuis intus Civitatem vel extra plus nobis vel dicte sedi pertinerent ultra hoc que nobis assignastis et dedistis, totum vobis et vestris damus et remittimus et irrevocabiliter per nos et omnes nostros successores concedimus in perpetuum ad omnes vestras voluntates libere faciendas sine vinculo et retentu nostri vel successorum nostrorum et alicuius persone, et ideo per nos et omnes successores nostros sedis supradictae cum presenti carta facimus vobis et

vestris de supradicta dotacione bonum finem et pactum de non petendo et soluimus atque difinimus et in perpetuum deliberamus vobis et vestris successoribus in eternum omnes domos, honores et possessiones vobis residuis in Civitate vel extra Civitatem in tota insula Maioricarum que nunc tenetis vel possidetis vel tenuistis vel possedistis a tempore captionis istius terre usque in hodiernum diem, videlicet ita quod nos vel aliquis successor noster episcopus antedictae sedis vel capitulum eiusdem loci ratione antedictae dotacionis aliquam questionem, petitionem vel demandam vobis vel vestris movere vel apponere non possint, immo habeatis ipsa omnia predicta et singula ad omnes vestras voluntates perpetuo libere faciendas, sine contradiccione nostri vel successorum nostrorum in predicta sede prout melius et plenius dici et intelligi potest ad vestri et vestrorum salvamentum et bonum intellectum sic facimus vobis finem et difinicionem et pactum de non petendo et non tamen de possessionibus antedictis, immo etiam de omnibus fructibus perceptis per vos vel vestros ante quam vos huiusmodi dotacionem fecissetis nobis et predictae sedi. Declaramus tamen quod si plus de honoribus vel possessionibus vobis vel vestris aliquo jure vel ratione acquirere poteritis de quibus possessionibus donationem iam receperimus ratione dotacionis iterum de illis a vobis aliquid requirere non possemus. Et quantum ad hec nos antedictus Raimundus Dei gratia Maioricarum episcopus per nos et omnes nostros successores renunciamus omni juri divino et humano atque privilegio quod in favore ecclesie introductum est que contra hec possemus introducere vel inducere aliquo jure vel ratione. Actum est hoc in Maiorica, in domum fratrum predicatorum XI^a kalendas septembris anno ab incarnatione Domini M^o CC^o tricesimo nono. T. Bernardus de Sacrista, etc. Signum Bernardi de Artes notarii publici Maioricarum qui hoc scripsit (ACM. GROC, f. 4, doc. 85).

Mallorca, 4 idus juliol 1240 (12/07/1240).- Nos, frater Dalmacius de Fenolar, preceptor domus milicie Templi in Maioricis, per nos et omnes fratres ipsius domus Templi, assignamus et damus domino Deo et Sedi cathedrali Maiorice et vobis, domino Raimundo, Dei gracia inde episcopo, pro hereditate et donacione ipsius Sedis imperpetuum, pro his omnibus que habemus et tenemus infra menia civitate Maiorice quocumque titulo usque in hunc die, quedam operatoria que Ferrarius de Stagno tenet pro nobis ad censum unius morabatini, et quoddam operatorium quod Raimundus de Clerico tenet pro nobis ad censum unius morbatini, et quasdam domos quas Petrus Archerius pro nobis tenet ad censum unius macemutine, et alias domos quas Petrus Tonsi tenet ad censum quinque solidos Barchinone, et alias domos intus Almudaina quas Arbertus Ferrarius pro nobis tenet ad censum unius libre cere, et alias quas Bernardus de Yspania tenet pro nobis in predicta Almudayna ad censum unius libre piperis, et alias domos quas tenet Jacquesius Sance ad censum unius denarii. Item duo hospicia francha que tenet ipse Bernardus de Yspania, et unum operatorium in platea Sancte Eulalie quod tenet Bernardus Peregrini ad censum unius macemutine. Et in furno quod tenet Marrochs unum morabatini ratione deeni. Qui census dantur in festo Sancti Michelis. Item assignamus et damus vobis et predictae Sede deenam

partem vinee nostre plantate et campi que sunt contigua prope portam castris nostri. Damus etiam et assignamus Deo et predictae Sedi et vobis domino episcopo memorato, de porcione quam emimus de Guillemo de Montecatano et de aliis honoribus nostris et possessionibus que aliquo modo habemus in predicta civitate, quedam operatoria que Bernardus Sutor pro nobis tenet ad censum decem solidos monete curribile, et quedam alia operatoria que Guillelmus de Parietibus pro nobis tenet ad censum quinque solidos, et quedam operatoria alia que pro nobis tenet Arbertus de Terrachona ad censum quatuor solidos, et quasdam domos quas tenet Durandus Coch pro nobis ad censum duorum solidorum, et in furno quod tenet Berengarius Furnarius medium morabatinum pro deeno, et quasdam domos franchas quas pro nobis tenet Grinonus, et alias domos franchas que sunt contiguae cum eisdem et ipsis tenet pro nobis Ruvira, et alias domos franchas quas tenet Raimundus de Montepesulano. Qui census ipsorum operatoriorum et domorum dantur annuatim in festo Pentecostes. Et decimam partem in campo Raimundi Berengarii Dager qui est in termino civitatis Mariorice, et deenum illius campi prope fontem de Lavaneres, et duos morabatinos et dimidium ratione deeni in molendino quod tenet pro nobis Raimundus Gaioli in cequia que intrat Civitatem, et decimam partem in molendino nostro quod fuit de Raimundo de Castroepiscopali quod nos tenemus in eadem cequia, et deenum in molendino quod ibi tenet Guillelmus de Granerio pro nobis ad quintum et decimum, et deenam partem in molendino quod tenet Ruidoveles ad censum decem quarteriarum frumenti, quod molendinum est in cequia de Caneto. Item assignamus et damus vobis et predictae Sedi Maiorice imperpetuum deenam partem in tribus molendinis que sunt in fonte qui dicitur Baralem [alias nunc Almadraba] in termino de Polencia et non sunt stabilita, et deenam partem in aliis tribus molendinis que ibi sunt stabilita ad censum decem quarteriarum, medium ordii et medium frumenti, quem tenent Petrus Companni et Rubi et Codonol, et quatuor morabatinos et unam macemutinam in vinea nostra de Suler, scilicet in illa partita illius vinee quam tenet pro nobis Poncius Clavel, et quatuor paria et dimidia gallinarum in censibus domorum ville de Polencia; scilicet domos quas tenet Guillelmus Textor ad censum trium gallinarum, et domos quas Bernardus Fabersani tenet ad censum trium gallinarum, et domos quas tenet Bernardus Porcher ad censum duarum gallinarum, et alias domos quas tenet Berengarius Bonet ad censum unius galline, et deenum furni que modo habemus in villa de Polencia. Item deenam partem picium alboferiarum, stagnorum et maris, et deenam partem omnium jurium curie Civitatis et maris. Damus etiam et concedimus vobis et memorate Sedi in perpetuum ratione deeni quandam alqueriam que dicitur Mossa et sunt VII jovatas in termino de Polencia et dant sex morabatinos censuales, et Raal Xilbar qui est duarum jovatarum et contiguus illi alquerie. Item assignamus in termino de Montueri alqueriam vocatam Benimoanna et sunt quatuor jovatas quas tenet Arbertus de Terrachona ad censum quatuor morabatinorum. Et in termino de Petra alqueriam vocatam Benilachem decem jovatarum quam tenebat pro nobis Bernardus de Podio ad censum unius quarterie orde. Et alquerias quas Raimundus de Magalats tenet in termino de Montueri ad censum duarum macemutinarum. Et

totam partem cuiusdam alquerie quam habemus in alqueria quam tenet Johannes de Someres ad censum unius macemutine et est in termino Sancti Laurencii. Item concedimus et laudamus pro deena parte cavalleriarum heredum quondam Guillemi de Claromonte et Raimundi Alammani alqueriam que dicitur Xilor et sunt XII jovate in termino de Polencia quas Capraria tenet, et medietatem cuiusdam raalli prope garroverium in termino Sancti Laurencii quam tenet Ferrarius de Pontarro ad octabam. Et unum campum super vineam Bernardi de Arters, et casals quos tenet ipse Bernardus de Arters ad censum unius paris gallinarum, et deenam partem in molendino quod est in cequia que intrat Civitatem, et deenum molendini de Polencia que est in fonte de Baralem [Almadraba], et deenum furni Civitatis, et deenam partem in militibus feudatariis et picium alboferiarum, stagnorum et maris, et deenum omnium jurium curie Civitatis et maris. Et infra Civitatem medietatem cuiusdam orti qui fuit Petri de Comabela et in domibus contiguis eidem orto, et omnia casalia que sunt juxta illum ortum ultra carrariam, et domos quas tenet Guillelmus de Piraria ad censum unius morabatini, et duo operatoria que tenet Arbert Burser ad censum unius morabatini, et unam macemutinam de duabus macemutinis quas faciebat Guillelmus de Villarotunda ratione illius tenedonis quas tenebat ante Buchariam, et unam macemutinam in domibus quas tenet Narbones. Et duo hospicia domorum que tenet Guillema femina ad censum duorum solidorum, et omnes domos et casals que ipsi heredes habent in Almudina civitate Maiorice. Item assignamus et concedimus ratione ipsorum heredum de censualibus quos habent ipsi heredes in villa Polencie duo paria gallinarum; scilicet, in domibus quas Ferrarius Sartor tenet unum par gallinarum prout Raimundus de Podio stabilivit, et alias domos que fuerunt Johannis Molendinarii de quibus datur pro censu unum par gallinarum. Predicta itaque omnia cum omnibus suis pertinentiis, tenedonibus et adempriviis sibi per omnia loca pertinentibus et debentibus pertinere, cum censibus, agrariis, jurediccionibus et donacionibus, integritatibus et proprietatibus, juribus et accionibus nobis et domui nostre Templi competentibus et competituris per nos et omnes fratres domus nostre presentes atque futuros damus et assignamus domino Deo et Sedi cathedrali Maiorice in perpetuum et vobis domino episcopo memorato sine aliquo retentu sive vinculo nostri et predicte domus Templi et fratrum eiusdem, prout melius et plenius dici potest vel intelligi ad vestrum bonum et sanum intellectum et voluntatem Sedis supradicte. Ad hec nos, Raimundus Dei gracia Maiorice episcopus, de consensu capituli nostri, profitemur et credimus predictam omniam et singula ut superius scripta sunt profirentes ipsa omnia et singula habuisse et recepisse bene et integre a vobis, fratre Dalmacio de Fenolar, preceptori predicto, pro predicta domo Templi nostre videlicet et ratione dotacionis Sedis supradicte. De quibus omnibus concedimus nos esse bene paccatos a vobis ad nostram voluntatem. Renunciantes quantum ad hec excepcioni dotacionis non recepte et doly. Et siquid de omnibus domibus, operatoriiis et aliis tenedonibus et possessionibus vobis residuis intus Civitatem vel extra plus nobis vel dicte Sedi pertinet ultra hec que nobis assignavistis et dedistis, tote vobis et dicte domui Templi et fratribus eiusdem presentibus et futuris damus et concedimus

ad omnes vestras voluntates libere faciendas sine vinculo et retentu nostri vel successorum nostrorum vel alterius cuiuslibet persone. Et ideo per nos et totum capitulum cum presenti carta facimus vobis et dicte domui Templi et fratribus eiusdem presentibus et futuris de supradictam donacionem bonum finem imperpetuum et pactum de non petendo et suluimus atque difinimus et in perpetuum deliberamus vobis et dicte domui Templi et fratribus eiusdem imperpetuum omnes alias domos, operatoria, honores et possessiones vobis residuas in Civitate et tota insula Maioricarum. Ita videlicet quod nos vel aliquis successor noster episcopus dicte Sedis Maiorice racione dotacionis supradicte aliquam questionem, petitionem vel demandam in residuis honoribus et possessionibus vestris agere vel opponere non possit, immo habeatis ea omnia et singula cum omnibus pertinentiis suis ad omnes vestras voluntates inde libere faciendas perpetuo sine contradiccione nostri vel successorum nostrorum vel alterius cuiuslibet persone pro ut melius et plenius dici et intelligi potest ad vestram et vestrorum salvamentum et bonum intellectum sine enganno. Actum est in Maiorica III^a idus iulii anno ab incarnatione Domini M^o CC^o XL°. Testes Guillabertus de Crudiliis, etc. Signum Bernardi de Artes, notarii publici Maiorice, qui hoc scripsit die et anno prefixis (ACM. GROC, f. 7, doc. 115).

Mallorca, 10 calendes marc̄ 1242 (20/02/1243).- *De feudo Berengarii de Pinos de medietate decime valle de Soler. Sit omnibus manifestum quod ego Berengarius de Pinos non seductus nec in aliquo circumventus set ex certa sciencia recognosco me habere, tenere et possidere in feudum pro vobis venerabili in Xto patri Raymundo Dei gratia Maioricensis episcopo et ecclesia vestra medietatem decime in pane, vino et oleo et medietatem omnium et singulorum pro vobis et ecclesia vestra in honoribus, tenedonibus et possessionibus que emi in valle de Soller de cavalleriis qui Sala ibi habebat et de hiis que ibi emi de cavalleriis hominis de Narbone et promitto per me et successores meos vobis et successoribus vestris et ecclesie vestre fidelitatem et defensionem tam in persona quam rebus vestris et ecclesie vestre ad servivium et honorem pro hac vero medietate decime molendinorum et omnibus aliis et singulis vobis in presenti in signum feudi hommagium et vassallaticum exhibeo corporalem et quandoque feudum illud ad successores meos venerit vobis et ecclesie vestre eadem fidelitatem faciant et homagium manuale. Ad hec nos, Raymundus, Dei gratia Maioricensis episcopus, de consilio et voluntate totius capituli nostri in perpetuum concedimus tibi Berengario de Pinos et successoribus tuis predictam infeudacionem quemadmodum expressum est superius, promitentes vice consimili per nos et ecclesiam nostram et successores nostros presonam tuam et successorum tuorum et res et bona omnia salvare et deffendere salvo ordino nostro (¿) quoslibet nec non auxilium ac consilium impartiri salva auctoritate domini pape in omnibus supradictis. Actum est hoc in Maioricis X^a kalendas marcii anno ab incarnatione Domini M^o CC^o XL° secundo. Signum Bernardi de Arters, notarii publici Maioricis qui hec scripsit (ACM. GROC, f. 9, doc. 161).*

4 nones març 1266 (04/03/1267).- Composició entre el bisbe Pere i el capítol de Girona, d'una part, i el bisbe Pere i capítol de Mallorca, d'altra part, sobre el delme. Fins ara, l'església de Mallorca només en rebia la tercera part. A partir d'ara, el bisbe i l'església de Mallorca *habeant et percipiant perpetuo racione decime spiritualis que ad ipsa Maioricense ecclesiam vel ad ecclesiam parrochiales de jure comuni pertinet medietatem totius decime quam dictam ecclesiam Gerundense percipit a dictis colonis et emphiteotis et terram eorum tenentibus, computata in dicta medietate illa tertia parte quam ante huiusmodi compositionem dicta ecclesia Maiorice de dicta decima percipiebat* (ACM. GROC, f. 11, doc. 323).

5 idus novembre 1235 (09/11/1235).- *De donatione qua sacrista Barchinone fecit ecclesie de X^a parte honorum. Notum sit cunctis quos nos Petrus sacrista Barchinone per nos et successores nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie katedrali Sancte Marie de Maioricis pro dote et hereditate in perpetuum decimam partem omnium possessionum et iurium quas et que habemus vel habere debemus apud Maioricas tam in civitate quam extra. Quam decimam partem preponitus Terrachone vel ille qui locum eius tenebit recipiat in loco competenti et idoneo, habita extimatione et consideratione possessionum sterilium et fertilium ut sic pro bonitate cuiuslibet possessionis facta extimatione dicta decima pars sorte dividenda, prout barones inter se a principio diviserunt, in loco competenti et idoneo assignetur. Volumus et mandamus quod illi qui per nos ibi aliquid tenent decimam partem possessionum et iurium quas et que per nos tenent et tenere debent assignent ecclesie Maioricis et tradant preposito secundum formam superius comprehensam. Nos enim hec omnia ex certa sciencia de nostro posse ac dominio trahimus et in ius et dominium ecclesie Maioricarum transmudamus et cum presenti carta dictum preponitum in corporalem possessionem dicte decime partis inducimus ad habendum, tenendum et perpetuo possidendum cum terminis, afrontationibus, ingressibus et egressibus, omnibus et feminis ibidem habitantibus vel habitantis et cum omnibus ad nos spectantibus aliqua ratione vel iure absque aliquo nostro nostrorum successorum retentu ut melius dici vel excogitari possit ad comodum et utilitatem ecclesie Maioricarum et ministrancium in eadem. Actum est apud Barchinonam V^a idus novembris anno Domini M^o CC^o XXX° V^o. Arnaldus de Sancto Martino etc. Ego Raymundus de Villanova notariuis domini electi Terrachone hec scripsi loco, die et anno prefixis* (ACM. GROC, f. 13, doc. 50).

16 calendes desembre 1235 (16/11/1235).- *De donatione qua Gilabertus de Crudilliis fecit ecclesie Maioricis de decima parte honorum suorum. In Dei nomine pateat universis quod Gilabertus de Crudilliis pere nos et nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie katedrali Sancte Marie de Maioricis per dote et hereditate imperpetuum decimam partem omnium possessionum et iurium quas et que habemus vel habere debemus apud Maioricas tam in civitate quam extrta. Quam decimam partem preponitus Terrachone vel ille qui locum eius*

tenebit recipiat in loco competenti et idoneo habita estimations et consideratione se possessionum sterilium et fertilium ut sic per bonitate cuiuslibet possessionis facta extimatione dicta decima pars sorte dividenda pro ut barones inter se a principio diviserunt in loco competenti et idone assignetur. Volumus et mandamus quod illi qui per nos ibi aliquid tenent decimam partem possessionum et iurium quas et que pere nos tenent et tenere debent assignent ecclesie Maioricis et tradant preposito memorato secunmdum formam superius comprehensam. Nos enim hec omnia ex certa sciencia de nostro posse ac dominio trahimus et in jus et dominium Maioricis ecclesie transmudamus et cum presenti carta dictum preponitum in corporalem possessionem predictae deime partis inducimus ad habendum, tenendum et perpetuo possidendum cum terminis, afrobntationibus, ingressibus et egressibus hominibus feminis ibi habitantibus vel habitantis et cum omnibus ad nos spectatibus ratione vel iure absque aliquo nostro nostrorumque retentu ut melius dici vel excogitari potest ad comodum vel utilitatem ecclesie Maioricis et ministrancium in eadem. Actum est hoc apud Barchinona XVI^a kalendas decembris anno Domimni M^o CC^o XXXV°. Raymundus de Pellaralz etc. Ego Raymundus de Villanova notarius domini electi Terrachone hec scripsi loco, die et anno prefixis (ACM. GROC, f. 13, doc. 52).

8 calendes desembre 1235 (24/11/1235).- *De donacione qua episcopus Gerunde fecit ecclesie Maioricarum de decima parte honorum suorum. In Dei nomine, Notum sit cunctis quod nos Guillemus Dei gratia Gerunde episcopi, per nos et successores nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie katedrali Sancte Marie de Maioricis etc.* (continua igual que els anteriors). *Actum est hoc Perpiniani VIII^a kalendas decembris anno Domini M^o CC^o XXX° quinto. Testes Guillemus de Corneliano. Ego Raymundus de Villanova etc.* (ACM. GROC, f. 14, doc. 58).

8 calendes desembre 1235 (24/11/1235).- *De donacione qua comes Empuriarum fecit ecclesie Mariocarum de decima parte honorum suorum. In Dei nomine. Manifestum sit omnibus quod nos Poncius Ugonis, Dei gratia comes Impuriarum, per nos et nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie katedrali Sancte Marie Maioricis etc.* (continua igual que els anteriors). *Actum est Perpiniani VIII^a kalendas decembris anno Domini M^o CC^o XXX° V^o. Testes Arnaldus de Rubione etc. Ego Raymundo de Vilanova etc.* (ACM. GROC, f. 14v, doc. 59).

2 idus desembre 1235 (12/12/1235).- *De donacione qua Archiepiscopus Barchinone fecit ecclesie Maioricarum de decima parte honorum suorum. Notum sit cunctis quod nos Bernardus de Vilagranada archidiaconus Barchinone per nos et successores nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie katedrali Sancte (Marie) pro dote et hereditate imperpetuum decimam partem omnium possessionum et iurium quas et que habemus vel habere debemus apud Maioricas tam in civitate quam extra; quam decimam partem preponitus Terrachone vel ille qui*

locum eius tenebit recipiat in loco competenti et idoneo habita extimatione et consideratione possessionum sterilium et fertilium ut sic pro bonitate cuiuslibet possessionis facta extimatione dicta decima pars sorte dividenda pro ut barones inter se a principio dividerunt in loco competenti et idoneo assignetur. Volumus et mandamus quod illi qui per nos ibi aliquid tenent decimam partem possessionum et iurium quas et que per nos tenent et tenere debent assignent ecclesie Maioricis et tradant preponito memorato secundum formam superius comprehensam. Nos enim hec omnia ex certa sciencia de nostro posse ac dominio trahimus et in ius et dominium ecclesie Maioricarum transmutamus et cum presenti carta dictum preponitum in corporalem possessionem dicte decime partis inducimus ad habendum et tenendum et perpetuo possidendum cum terminis, afrontationibus, ingressibus et egressibus, hominibus et feminis ibidem habitantibus vel habitantis et cum omnibus ad nos spectantibus aliqua ratione vel iure absque aliquo nostro nostrorum retentu ut melius dici et excogitari potest ad comodum et utilitatem ecclesie Maioricarum et ministrancium in eadem. Actum est hoc apud Barchinone II^a idus decembris anno Domini M^o CC^o XXX° V^o. Bernardus Delfini etc. Ego Raymundo de Villanova domini electi Terrachone hec scripsi loco, die et anno prefixis (ACM. GROC, f. 15, doc. 60).

5 idus novembre 1235 (09/11/1235).- *De donacione quam procurator comitisse Empuriarum (sic) (hauria de dir Bearne) et Gastonus filii sui fecit ecclesie Maioricarum. Manifestum sit omnibus quod nos Petrus sacrista Barchinone, tenentes in Maioricis locum domina Comitisse et Gastonis filii eius pro ipsis et eorum nomine damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie katedrali Sancte Marie de Maioricis pro dote et hereditate imperpetuum decimam partem omnium possessionum et iurium quas et que eadem comitissa et Gasto filius eius habent vel habere debent apud Maioricas tam in civitate quam extra; quam decimam partem preponitus Terrachone vel ille qui locum eius tenebit recipiat in loco competenti et idoneo habita extimatione et consideratione possessionum sterilium et fertilium ut sic pro bonitate cuiuslibet possessionis, facta extimatione dicta decima pars sorte dividenda, pro ut barones inter se a principio dividerunt, in loco competenti et idoneo assignetur. Volumus et etiam mandamus pro memorata comitissa et Gastone filio eius quod illi qui per eos ibi tenent decimam partem possessionum et iurium quas et que per sepedictam comitissam et per Gastonem filium eius tenent et tenere debent assignent ecclesie Maioricis et tradant preposito memorato secundum formam superius comprehensam. Nos enim hec omnia ex certa sciencia de posse comitisse et Gastonis filii eius ac dominio trahimus et in jus et dominium ecclesie Maioricis transmutamus et cum presenti carta dictum preponitum in corporalem possessionem dicte decime partis inducimus ad habendum, tenendum et perpetuo possidendum cum terminis, afrontationibus, ingressibus et egressibus hominibus et feminis ibidem habitantibus vel habitantis et cum omnibus ad iam dictam comitissam et Gastonem filium eius spectantibus aliqua ratione vel iure aliquo suo suorumque retentu ut melius dici vel excogitari potest ad comodum vel utilitatem ecclesie Maioricis et*

ministrancium in eadem. Actum est hoc apud Barchinone V^a idus novembris anno Domini M^o CC^o XXX° V^o. Arnaldus de Sancto Martino, etc. Ego Raymundus de Villanova notarius domini electi Terrachone hec scripsi loco, die et anno prefixis (ACM. GROC, f. 15, doc. 51).

Mallorca, 12 calendes marc̄ 1238 (18/02/1239).- *De donacione quam Guillemus de Montegrino, sacrista gerundense, fecit ecclesie Maiorice de decima parte honorum suorum. (Igual que els anteriors) (ACM. GROC, f. 16, doc. 78).*

11 calendes gener 1235 (22/12/1235).- *De donacione quam electus Terrachone fecit ecclesie Maioricarum de decima parte honorum suorum. Notum sit cunctis quod nos Guillemus, promissione divina Terrachone electus, per nos et Gerundensis sacrista cuius locum habemus in hiis que adquisivimus apud Maioricis tempore captionis, cum ad huc partem illius insule que nos tunc sacristam contigit teneamus, damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie cathedrali Sancte Marie de Maioricis etc. (continua igual que els anteriors). Actum est apud Terrachone XI^a kalendas ianuarii anno Domini M^o CC^o XXX° V^o. Arnaldus de Sancto Martino etc. Ego Raymundus de Villanova notarius domini electi hec scripsi mandato ipsius loco, die et anno prefixis (ACM. GROC, f. 16, doc. 62).*

Tamarit, 15 calendes maig 1237 (17/04/1237).- *De donacione quam Geraldus de Cervilione fecit ecclesie Maioricarum. Pateat universis quod nos Geraldus de Servilione per nos et nostros damus et assignamus omnipotenti Deo et ecclesie cathedrali Sancte Marie de Maioricis per dote et hereditate imperpetuum decimam partem omnium possessionum et iurium apud Maioricam, tam in Civitate quam extra. Quam decimam partem prepositus Terrachone vel ille qui locum eius teneat recipiat in loco competenti et idoneo habita extimatione et consideratione possessionum sterilium et fertilium ut sic pro bonitate cuiuslibet possessionis facta extimatione dicta decima pars sorte dividenda pro ut barones inter se a principio diviserunt in loco competenti et idoneo assignetur. Volumus et etiam mandamus quos illi qui per nos ibi aliquod tenent decimam partem possessionum et iurium quas et que per nos tenent et tenere debent assignent ecclesie Maioricis et tradant preposito memorato secundum formam superius comprehensam. Nos enim ex certa sciencia de nostro posse ac dominio trahimus et in jus et dominium Maioricensis ecclesie trasmutamus et cum presenti carta dictum preponitum in corporalem possessionem predictae decime partis inducimus ad habendum, tenendum et perpetuo possidendum, cum terminis, affrontationibus, introitibus et egressibus, hominibus et feminis ibidem habitantibus aliqua racione vel jure absque aliquo nostro nostrorumque retentu ut melius dici vel excogitari potest ad comodum vel utilitatem ecclesie Maioricis et ministrantium in eadem. Actum est hoc XV^a kalendas madii anno Domini M^o CC^o XXX° VII°. Testes Raymundus de Vallibus etc. Ego Arnaldus*

(de Plano) *qui hec scripsi iussu monasterii Tamariti ecclesie capellani et meum signum appositi* (ACM. GROC, f. 16, doc. 69).

Mallorca, 10 calendes setembre 1239 (23/08/1239).- *De promissione quam R. episcopus Maioricensis fecit Nunoni Sancii. Sit omnibus notum quod nos, Raimundus Dei gratia Maioricensis episcopus per nos et omnes successores nostros prelatos et canonicos ipsius sedis promittimus vobis dompno Nunoni Sancii dare operam diligentem ad hoc ut dominus Papa habeat ratam et firmam compositionem dotacionis ecclesie Maioricensis inter nos et vos factam tam de dotatione quam de decimis pro ut in instrumentis inde confectis plenius continetur usque ad festum Sancti Johannis iunii, volentes quod sententia qua inde estis astricti medio tempore relaxetur. Concedimus etiam quod si usque ad dictum tempus predictam compositionem dominus Papa non duxerit acceptandam et firmam, quod vos positus ex tunc quacumque hora volueritis vestra propria auctoritate omnia que ratione predictae donationis vel compositionis licite recuperare instrumentis supradicta compositione et dotacione factis irrita in manibus. Ita tamen quod incontinenti cum revocaveritis eadem sententia qua estis modo ligati sitis incontinenti astricti. Et si forte possessionem, dotationem vel compositionem predictam revocaveritis, possessio illa quam inde fecerimus de decimo bestiarum nullum jus nobis vel nobis curie acrescat nisi quatenus habeamus tempore presentis conditi instrumenti. Ad hec nos, dompnus Sancii per nos et successores meos predicta omnia et singula promittimus attendere et observare et complere bona fide. Actum est Maioricarum in domo fratrum predicatorum X^a kalendas septembris anno ab incarnatione Domini M^o CC^o XXX° nono. Testes Bernardus de Sacrista etc. Signum Bernardi de Artes notarii publici Maioricarum qui hoc scripsit* (ACM. GROC, f. 22, doc. 86).

Mallorca, 10 calendes setembre de l'encarnació 1239 (23/08/1239).- *De compositione inter R. episcopum Maioricensis et Nunonem Sancii. Manifestum sit omnibus quod facta est compositio inter dominum Raimundum Dei gratia Maioricensis episcopum ex una parte et dompnum Nunonem Sancii ex altera, sub tali forma et tenore quod dompnus Nuno habeat in feudum perpetuum medietatem de decimis jure divino debitis in animalibus grossis et minutis et avium scilicet anserum, gallinarum, anatum et pullorum, lane, caseorum et picium, exceptis vinariis propriis. Item quod dictus Nuno habeat in feudum duas partes de decimis jure divino debitis in pane, vino, oleo, lino, canabo et ortalicia et omnibus aliis que jure decimantur, exceptis superius expressis. Actum est hoc in Maiorica, in domo fratrum predicatorum, X^a kalendas septembris anno ab incarnatione Domini M^o CC^o XXX° nono. Testes Bernardus de Sacrista, etc. Signum Bernardi de Artes, notarii publici Maioricarum qui hoc scripsit* (ACM. GROC, f. 22, doc. 87).

Mallorca, 3 idus setembre 1241 (11/09/1241).- El bisbe i capitol de Mallorca, d'una part, i fra Dalmau de Fenolar, preceptor de la casa de la milícia del Temple a Mallorca en nom de la dita casa, *auctoritate et mandato Raimundi de Serra, magistri eiusdem domus ex altera, ex meritis et spontaneis voluntatibus nostris, post multas et varias contenciones et placita inter nos agitata, per nos et omnes successores nostros venimus ad in vicem ad finem et concordiam et amicabilem composicionem et transaccionem perpetuam super omnibus decimis quas domus milicie Templi de suis laboracionibus percipiebat, sive de his que sarraceni excolebant et laborabant, et de suis colonis sive rusticis, et de cavalleriis Tortose ipsi domui Templi adiunctis, et de honoribus qui fuerunt nobilium virorum videlicet Nunonis Sancii et Guillemi de Montecatano et quondam Raimundi Alaman et Guillemi de Claromonte, et Raimundi de Clusa et Raimundi de Castroepiscopali, et Raimundi Berengarii Dager. Quas decimas nos, Raimundus, Dei gracia Maiorice episcopus, petebamus. Item petebamus ne preceptor predicte domus et milicie Templi impedire quod nos vel successores nostri percipemus decimas animalium et ipsorum fetus in rebus et possessionibus et honoribus antedictis. Eo vero, frater Dalmacius supradictus, petebam decimam bladi, vini et olei, animalium et eorum fetuum de honoribus et possessionibus que specialiter fuerunt nobilium virorum condam Raymundi Alammani et Guillemi de Claromonte, de quibus vos, dictus episcopus, dicebatis vos esse in possessione. Venimus inquam ad finem et amicabilem composicionem, concordiam et transaccionem perpetuam ad in vicem super predictis omnibus et singulis in hunc scilicet modum: Quod nos, Raimundus episcopus memoratus et successores nostri, habeamus et recipiamus semper annuatim de decimis rustirorum, colonorum antedictorum ac possessionum memoratarum et omnium aliorum quorumcumque domus Templi aliquo modo habet et possidet in Maiorice usque in hunc presentem diem, quo presens scribitur instrumentum, in blado, vino et oleo terciam partem tamen, et domus milicie Templi percipiat reliquas duas partes. In aliis vero, dictus episcopus medietatem, et domus Templi aliam medietatem, excepto honore Raimundi et Guillemo de Podio, in quo domus Templi nichil percipiat. In alqueriis vero quas sarraceni hodie modo tenent, scilicet Benimoden, et alqueria que dicitur Benisala, et alqueria que dicitur Alderazon ante villam Polencie et campum et ferriginale contiguum cum eodem, et alqueriam que dicitur Mernissa que sunt in Polencia; item, in termino de Mianes, alqueriam que dicitur Mianes et Alboraya, et alqueria que dicitur Buecta, et alqueria que dicitur Benioamba, et raal Asalum, tam ea que propriis manibus excolimus quam ea que tenent sarraceni. Item Alienassa, sicut nos eam habemus pro nostris cavalleriis quam (sic) racione Guillemi de Montecatano quam racione quod fecimus cum hominibus Dertuse, in quibus nichil recipiat dictus episcopus in decimis, sive eas laboraverit per se domus Templi, vel per sarracenos, vel per alias personas, immo tota decima predictarum alqueriarum ab integro (scilicet ad) cedat in jus et proprietatem predicte domus Templi. Sic (scilicet) pro emenda et recompensacione decime supradictorum, in alqueria de Malisherbis recipiat dominus episcopus totam decimam ab integro omnium expletorum et animalium et omnium aliorum. In alqueria vero*

de Alanzel, et sunt XII jovate, et in raal Alelug, et sunt VIII jovate, et in alqueria quod dicitur Sanmarti, XV jovatarum, et in alqueria que dicitur Carissa, que sunt III^{or} jovate, et in alqueria que dicitur Bonababet, et sunt II jovate, recipiat dominus episcopus medietatem, in qua medietate computetur decima vinee nostre et campi que sunt prope castrum Civitatis, et nos aliam medietatem, sive domus Templi tenuerit ad manus proprias excolendas sive dederit aliis excolendas. In decima vero campi Raimundi Berengarii Dager, qui est circa Civitatem, habeat dominus episcopus terciam partem, et domus Templi reliquas duas partes. In decimis vero omnium molendinorum que quocumque modo habet domus Templi usque in hunc diem, exceptis ille que domus Templi habet pro suis cavalleriis, in quibus nil accipiat dominus episcopus, in aliis vero accipiat ipse dominus episcopus duas partes et domus Templi IIIes partes. Item damus vobis pro deena parte campi et vinee supradicte, et assignamus incontinenti, quandam partem predicti campi, que affrontat ex una parte in alia parte Templi residua predicti campi prout assignata est et terminata, et ex alia parte in carraria qua itur ad castrum Templi, et ex alia parte in littore maris, et ex quarta parte in honore Guillemi de Olivaria quem tenet per comitem Ympuriarum. Decimas vero animalium ac eorum fetuum, picium et aliarum decimacionum que consurgunt ex possessionibus et honoribus memoratis, habeat dominus episcopus medietatem et domus Templi aliam medietatem. Unde nos, Raimundus Dei gracia Maiorice episcopus, absolem i definim al Temple tota la part del delme abans expressada, recognoscentes etiam recepisse a vobis quandam partem campi vestri pro deena parte eiusdem campi et vinee prout superius a vobis nobis assignata est. Nos, fra Dalmau, rebem la part del delme a nosaltres assignada. T. Ramon Gayol, etc. (ACM. GROC, f. 23, doc. 142).

Mallorca, 10 calendes juny 1243 (23/05/1243).- Jo, Bernat de Santa Eugenia concanvio amb vós, Ramon bisbe de Mallorca, *pro duabus jovatis et dimidia quae habebatis in alqueria et honore que ad dominium et proprietatem retinueramus, que alqueria dicitur Benibaari, et pro una quarterata et dimidia quam similiter habebatis in vinerio vestro de Caudanigra prout vobis concessum erat ratione dotacionis Sedis supradicte. Damus vobis in concambio illorum alqueriam quam tenet Bartholomeus de Prato que est in termino de Cauda Nigra et dat inde nobis censualiter quatuor morabatinos per Sant Miquel. Cum tota decima et jurediccione nobis pertinente* (ACM. GROC, f. 25, doc. 166).

Mallorca, 17 calendes juny 1245 (16/05/1245).- Pelai Nunis, cavaller, reconec tenir en feu del bisbe i capítol de Mallorca *duas partes decime in pane, vino et oleo ac medietatem omnium aliorum et singulorum pro vobis et ecclesia vestra et capitulo in alqueria mea que dicitur Amorat cum quatuor raallis cum omni hoc quod stabilitum est; que omnia sunt in termino de Manacor, et in omnibus aliis honoribus et possessionibus que aliquo modo habeo in insula Maioricarum. Vos promet fidelitat i defensa tant de les persones com de les coses per dites dues parts del delme*

i la meitat del delme dels molins i de tots altres béns, i vos faig homenatge de fidelitat i el faran també els meus successors. Salva l'autoritat del papa (ACM. GROC, f. 25, doc. 194).

6 idus abril 1249 (08/04/1249).- *Nos Raimundus Dei gracia Maiorice episcopus, de consensu et voluntate capituli nostri profitemur et recognoscimus vobis fratri Guillemo de Ager comendatori domus milicie Templi in Maiorice et fratribus eiusdem domus quod vos, de voluntate et assensu fratrum vestrorum dedistis et assignastis nobis racione eius quod residuum erat de eo quod nobis tenebamini dare pro dotacione ecclesie nostre possessionum et cavalleriarum que vobis date et assignate fuerunt vel ex adquisicione vestri habuistis vel aliqua alia racione in civitate et in insula Maioricarum; videlicet, duos morabatinos quos facit Bonaventura de Moranta pro quibusdam domibus que sunt in villa de Incha et modo Petrus Forner facit pro dicto Bonaventura dictos duos morabatinos. Item unum morabatinum quem dictus Petrus Forner facit pro quibusdam vineis in termino dicte ville. Item deenum de algorfis in dicta villa. Item in valle de Soyler XII solidos et dimidium censuales quos Petrus de Grions facit de quadam vinea. Item racione deeni racione omnium molendinorum que sunt de cavalleriis hominum Dertuse dedistis nobis et assignastis illud molendinum que est in alqueria qua per nos tenet in Valix [a Linas] Johannes de Turricella. Item duas jovatas terre in alqueria Dalenzel que est in termino de Petra, quam alqueriam Bernardus Sabater et Ferrarius Dalenzel per vos tenent. Et quare de omnibus que nobis racione dotacionis seu hereditamenti ecclesie nostre dare tenebamini nobis plenarie satisfactum est in predictis que nobis dedistis cum aliis que a comendatoribus aliis antecessoribus vestris recipimus, per nos et successores nostros de voluntate et assensu capituli nostri facimus vobis et fratribus dicte domus finem et pactum de non petendo. Vocantes et appellantes vos in perpetuum de predictis omnibus quithies et immunes et nos successores nostros paccatos et contentos et ne vero jure aliquo vel racione contra predicta nos vel successores nostri venire possemus scienter et ex certa sciencia. Renunciamus omni cuilibet juri scripto et non scripto civili, publico et privato, comuni vel singulari sive canonico, tam statuto quam etiam statuendo quo vel quibus contra premissa vel singula ne possemus per hec atque superius contenta sunt nullum fiat prejudicium vel aliqua innovacio in compositionibus inter nos et vos factis super facto decime fructuum, scilicet illa suum robur obtineant prout in instrumentis confactis de predictis decimis continentur. El comanador del Temple li fa donació de tots aquests béns, amb prats, pastures, herbes, etc. et etiam cum rego et capite rego et subrego et cum meatu aque et omnibus suis adempriiis et utensilibus dicti molendini, salva tamen aqua ad alia molendina nostra que ibi sunt et que de ipsa aqua debent molere et eam habebant die qua nos predicta assignavimus. T. Ramon de Viridaria, etc. Signa Berenguer de Reers, notari públic de Mallorca, qui ho escrigué (ACM. GROC, f. 26, doc. 238).*

Mallorca, 7 idus juny 1257 (07/06/1257).- Com hi hagués qüestió entre el bisbe i pabordes de la Seu, d'una part, i Pere de Sancto Minato, d'altra part, segons la qual demanaven els primers al segon *totam decimam ab integro sue vinee que est in termino civitatis Maiorice et illius terre contigue cum eadem vinea, que omnia petebant sibi tradi et penitus adiudicari*. I el dit Santo Minato en contrari responia *quod non tenebatur eis dictam decimam eo quare nunquam consueverat dare ipsam decimam super dicte vinee et illius terre cum eadem vinea contigue, nec de loco tam heremo et inculto ecclesia debeat totam decimam vindicare, cum de locis cultis et bonis multis et diversis ecclesia predicta in insula Maiorice non recipiat nisi terciam partem*. Finalment vingueren a la transacció següent: *quod dictus Petrus de Sancto Minato et sui mediam decimam teneant in feudum pro predicta Sede. Et teneantur perpetuo dare domino episcopo et proponitis antedictis ipsius Sedis aliam mediam decimam tamen*. I nosaltres *laudamus et concedimus predicta omnia ut superius expressa sunt. Et quare vos, Petrus de Sancto Minato, hedificavistis et plantavistis vineam in terra herema et inculta et garrica, ob gratiam specialem quam vobis Petro de Sancto Minato jam dicto facere proponimus et propter multa grata et idonea servicia que nobis fecistis et cotidie facere proponitis et quare plures et intolerabiles missiones et expensas fecistis tamen in predicta vinea hedificanda et plantanda quam in eadem ex utroque latere claudenda, damus tibi Petro de Sancto Minato et tuis perpetuo medietatem tocus decime vinee vestre antedicte et terre vestre que ibi remanet ad plantandam ad faciendum quicquid volueritis sine contrarietate nostra et alterius cuiuslibet persone. Sic quod alicui nobis aut etiam capitulo memorato non tenamini dare vel respondere nisi aliam decimam mediam predicte vinee et illius terre tue que ibi remanet ad plantandum nobis* (ACM. GROC, f. 27, doc. 284).

6 idus juny 1257 (08/06/1257).- Guillem de Montecatheno constituesc Berenguer de Tornamira en especial procurador meu a la ciutat i tota l'illa de Mallorca, a partir d'avui *usque in kalendis proximi mensis marcii et ab eisdem kalendis usque ad unum annum proxime et continue completum, ad petendum, colligendum, recipiendum ac congregandum proventus et jura omnia mi ibi pertinencia et pertinere debencia racione emptionis a me facte a domino Rege, et ad substituendum alios loco vestri, et ad collocandum et instituendum domos et alios quoslibet honores et possessiones, et ad omnia alia faciendum quecumque ego usque in dicto termino in ipsa civitate et insula facere possem prout in instrumento emptionis mee predicte dinoscitur contineri. Ratum habens et firmum quicquid per vos in premissis actum fuerit legitime ac etiam procuratum. Et ut presens instrumentum per manum publicam scriptum maiori vigeat roboris firmitate, sigilli nostri munimine duxi roborandum* (ACM. GROC, f. 27, doc. 285).

Barcelona, 5 calendes juny 1259 (28/05/1259).- *Jacobus, Dei gracia rex Aragonum, Maiorice et Valencie, comitis Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani, laudamus, approbamus et confirmamus imperpetuum emptionem quam dilectus noster Raimundus, Dei*

gracia Maioricense episcopus, fecit de alqueria et rafal in termino de Petra quam quondam Martinus Janes/Yanyes/Ivanyes miles tenebat et possidebat. Que omnia dictus episcopus emit ad honorem et hedificacionem Sancti Vicencii maris et ob remedium anime quondam illustris Petri infantis Portegalis et omnium fidelium deffunctorum, non obstante aliqua constitucione a nobis super hoc edita vel mandato (ACM. GROC, f. 27, doc. 293).

Mallorca, 4 nones agost 1264 (02/08/1264).- L'infant Jaume, fill del rei d'Aragó, hereu de Mallorca i Montpeller, Rosselló, Cerdanya i Conflent, a honor de Déu i de sa mare lloam i concedim l'establiment *Marie Ferrandis quod fecit de capellania sua quam stabilivit in Sede Maiorice super alqueria sua et rafallo in terminis suis, prout ipsi melius habebat, tenebat et possidebat tempore mortis sue in termino de Polenza in parrochia Sancti Jacobi de Gygent, retinentes tamen nobis et successoribus nostris omnem jurisdictionem meam et justicias et regalia et duas partes decime quas ibi recipimus*, malgrat les condicions imposades en els instruments de la dita alqueria segons les quals no es pot alienar a cavallers ni a sants (ACM. GROC, f. 28, doc. 314).

Mallorca, 2 calendes setembre 1261 (31/08/1261).- Fra Arnau, prior provincial de la província d'Hispania, de l'ordre dels frares de la Penitència i lloctinent de fra Ramon, rector de la dita ordre, de consens i consell de fra Pere, prior de la casa de la dita ordre a Mallorca, i altres frares de la dita ordre, *concedimus et laudamus totam illam composicionem quam ordinavit fecit et statuit dictus frater Raimundus, rector dicte ordinis, cum venerabilis in Christo patre Raimundi Dei gracia Maioricarum episcopo et capitulo eiusdem Sedis cum instrumento inde confecto per manum Berrtrandi de Borrello*, que se copia a continuació (ACM. GROC, f. 29, doc. 306).

Monestir de la Real, 17 calendes febrer 1265 (16/01/1266).-

Berenguer de Vilalta, procurador de Pere de Muredine ardiaca i paborde de la Seu de Mallorca, d'una part; i de l'altra part Pere Nunis, Miquel Nunis i Ferran Yanes, cavallers, davant fra Pere abat de la Real, fou moguda qüestió. Demanava l'ardiaca condemnar a dits cavallers a donar a l'església de Mallorca *omnes decimas integraliter omnium fructuum et animalium omnium possessionum quas tenent et possident per se vel alios in Civitate et Regno Maioricarum* i demana siguin condemnats a pagar 9.000 sous dels fruits de temps passat. Davant la contumàcia dels cavallers, que no han volgut acudir davant el jutge, aquest els condemna a pagar dita quantitat (ACM. GROC, f. 29, doc. 320).

Mallorca, 3 idus febrer 1265 (11/02/1266).- El 17 calendes abril 1265 (16/03/1266), mestre Pere de Muredine, ardiaca i paborde de la Seu de Mallorca, llegí davant nombrosos testimonis que se citen, *in domibus quas preponitus Terrachone habet in civitate Barchinone*,

quasdam litteras citatorias sigillo dominus Maiorice episcopus, en la qual se l'apremiava a lliurar el desè dels béns que el paborde Ferrer obtingué a Mallorca, per dotar la Seu de Mallorca; cosa que el predecessor vostre, Arnal de Gibot, postposà de complir (ACM. GROC, f. 29, doc. 321).

Mallorca, 17 calendes juny 1257 (16/05/1257).- Berenguer de Turriliis, ardiaca de la Seu, Jaume de Santa Eugènia, sacristà, Berenguer Bou en nom de mestre Vicenç, precentor, i Berenguer Pere en nom de Pere de Muredine, succentor, establím a Ferrera, vídua de Guillem de Manso, i Bernat fill comú, *illam peciam terre integritèr* que el difunt assignà a la dita Seu *pro deeno cuiusdam raalli vocati de Aliub qui est in termino de Muntueri, in parrochia de Lluçmaior, qui fuit dicti quondam Guillemi de Manso et illum habuit per alodium de cavalleriis hominum Ville Franche, quam peciam terre vos dedistis et concessistis nobis cum instrumento dotacionis dicte Sedis*, que confronta per tres parts amb l'honor vostre del dit rafal, i per l'altra part amb garriga. A tasca i delme de tots els fruits. Més 12 sous RV d'entrada. I no proclameu altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga (ACM. GROC, f. 33, doc. 283).

14 calendes agost 1280 (19/07/1280).- *Guillem de Vignariis, preponitus ecclesie Terrachone et capitulum eiusdem* constituesc i orden Pere de Sancta Digna, jurisperit de Tarragona, cert i especial procurador nostre *ad transigendum, componendum, pasciendum et alio modo vobis expedire videbitur ordinandum* amb Pere, bisbe de Mallorca i els altres prelats de la Seu *super illam petitione seu demanda quam ipsi dominus episcopus et prelati nobis faciunt de decimo terre quarundam alqueriarum et vinearum que habemus in Maiorice insula, ita quamdiu illis que habemus in insula antedicta* (ACM. GROC, f. 33, doc. 344).

4 calendes març 1283 (27/02/1284).- Ponç, bisbe de Mallorca, d'una part, i Guillem de Mata i Guillem de Devesia, preveres tinent les capellanies que don Ramon bisbe de Mallorca constituí a la Seu, com hi hagués controvèrsia *super iurisdictione, laudimiis et faticis possessionum quas idem dominus Raimundus predictis capellaniis assignavit, convenerunt idem dominus episcopus, volens gratiam facere et se graciose gerere cum predictis, cum consensu sui capituli ex una parte, et presbiteri supradicti altera super predictis in hunc modum: Quod iurisdictione et fatica omnium predictarum possessionum prefatis capellaniis assignatarum remaneat nobis episcopo et successoribus nostris perpetuo illibata, ita tamen quod de peccunia et aliis que nobis episcopo et successoribus nostris pervenerit de iurisdictione seu iusticiis aut faticis et laudoismis predictarum possessionum seu partis alicuius ipsarum, teneamur dare vobis, predictis presbiteris et successoribus vestris, medietatem integram. Que medietas possit ascendere pro qualibet vice usque ad decem libras RV et non amplius. Reliqua vero medietas et quicquid est ultra predictam summa decem libris de predictis iusticiis aut faticis aut etiam laudoismis per nos dictum episcopum vel successores nostros percipietur in posterum remaneat*

nobis episcopo et successoribus nostris sine inquietacione et molestia quam vos dicti presbiteri vel successores vestri non possitis facere in eadem (ACM. GROC, f. 34, doc. 346).

5 calendes juny 1242 (28/05/1242).- Nos, Guillem de Montgrí, sagristà de Girona, veng a vós Ramon, bisbe de Mallorca *totam partem meam ab integro quam habemus racione nostrarum cavalleriarum tam intus Civitatem Maioricis quam extra sive in termino de Canarossa et in valle de Solyer vel in aliis locis insule supradicte, cum universis domibus, operatoriiis et censibus quos inde recipimus, et cum omnibus jurediccionibus in predictis et tota insula nobis pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo, et cum partem nostram quam recipimus in caloniis et justiciis curie Civitatis Maioricarum et juris tam in mari quam in terra competentibus et cum terminis et pertinenciis tocius predicti honoris, cum terris, pratis, pascuis, ortis, ortalibus, nemoribus, casis, silvis, devesis, montibus, planis, justiciis placitis, firmamentis hominum et feminarum ibi populatorum et cum omni jure quod habemus in milite feudatario ibidem statuto, cum agrariis, redditibus, exitibus et proventibus furnis et molendinis et invencionibus et omnibus jurediccionibus nostre in predictis omnibus* per 1.000 morabatins bons, nous, alfonsins en or (ACM. GROC, f. 34, doc. 153).

14 calendes agost 1280 (19/07/1280).- Sobre certa matèria en la qual tenen qüestió don Pere, bisbe de Mallorca, Ponç de Jardí, ardiaca i paborde, Jaume de Santa Eugènia, sacristà, i Guillem de Miravall, precentor, i el procurador de mestre Joan, paborde, d'una part, i Pere de Santa Digna, jurispert de Tarragona, procurador constituït per Guillem de Bagnariis, paborde, i pel capítol d'aquella Seu, d'altra part, sobre el desè d'algunes possessions i vinyes que el paborde i capítol de Tarragona tenen a l'illa de Mallorca, *videlicet de alqueria que vocatur Castellix et de raffallis quibus perveniunt dicto preposito Terrachone decem et octo morabatini censuales, et de alqueria vocata Maila et honoribus eiusdem, de qua perveniunt eidem preposito Terrachone undecim morabatini censuales, et de alqueriis vocatis Pila et Pilarela et Benimoget et honoribus earum, de quibus perveniunt eidem preposito Terrachone duodecim morabatini censuales, et de vineis et honoribus qui sunt in termino de Incha, de quibus perveniunt eidem preposito sex morabatini censuales; quod deenum predicti episcopus et prepositi et prelati ecclesie Maiorice dicebant ad se pertinere racione donacione et dotacionis facte a domino Jacobo, clare memorie quondam Rege Aragonum, Maioricarum et Valencie, comite Barchinone et Urgelli et domino Montispesulani per se et alius nobiles et prelati ecclesiarum qui cum eo interfuerunt captioni regni Maioricarum et de voluntate ipsorum fecerat, sicut asserebant, ecclesie sive Maiorice sedi de deeno predicto, et super fructibus qui percepti fuerunt et poterunt percipi de dicto deeno temporibus retroactis. Tandem, venerunt ad amicabilem compositionem et transaccionem super predicta questione seu questionibus in hunc modum: quod ego, Petrus predictus de Sancta Digna, procurator Guillemi de Bagnariis, prepositi et capituli Terrachone, procuratorio nomine*

eorundem prepositi et capituli, in emendam concambium et compensacionem predicti deeni, dono, assigno et concedo vobis, dicto Petro, Dei gracia episcopo Maioricarum, et Poncio de Jardino, archidiacono et preposito eiusdem ecclesie et vobis, dictis sacriste et precentori, presentibus et recipientibus, pro nobis et pro dicto magistro Johanne, preposito, et pro omnibus aliis dicte ecclesie Maiorice imperpetuum, quinque morabatinos censuales super ortis cum arboribus diversorum generum et pertinenciis suis infra proxime scriptis, videlicet censuale trium morabatinorum minus quarta parte morabatini et totum dominium et aliud jus quod ecclesia Terrachone et predicti prepositus et capitulum eiusdem ecclesie habent et accipiunt et habere et accipere debent super toto illo orto cum arboribus diversorum generum et pertinenciis suis quem Petrus de Terracia habet et tenet per eosdem prepositum et capitulum in orta civitate Maiorice. Residuos vero duos morabatinos et quartam partem unius morabatini censuales dono, assigno et concedo imperpetuum vobis super censuali trium morabatinorum minus quarta parte unius morabatini quod Guillemus March donat et tenetur dare pro quodam orto cum arboribus diversorum generum et pertinenciis suis quem tenet pro predictis preposito et capitulo ecclesie Terrachone in dicta orta civitatis Maiorice et totum etiam dominium et aliud jus quod competit et competere potest et debet eisdem preposito et capitulo in predicto orto Guillemi March pro rata quantitatis predicte duorum morabatinorum et quarte partis unius morabatini. Salvis tamen preposito perpetuo eisdem preposito et capitulo ecclesie Terrachone et successoribus suis qui pro tempore fuerint perpetuo residuo medio morabatino censuali predicti orti Guillemi March et dominio, fatiga, laudimio et alio jure pro rata ipsius medii morabatini. Hanc autem donacionem, assignacionem et concessionem facio, procuratorio nomine predictorum, vobis, predicto domino Petro, Dei gracia Maioricarum episcopo, et Poncio de Jardino, archidiacono et preposito eiusdem ecclesie, Jacobo de Sancta Eugenia, sacriste, et Guillemo de Miravals, precentori, presentibus et recipientibus, pro vobis et pro dicto magistro Johanne, preposito, et pro aliis de capitulo predicte ecclesie Maioricarum et succesoribus vestris in perpetuum de predictis omnibus pure, libere et absolute et sine omni retencione et condicione, et sicut melius dici et intellegi potest, ad salvamentum et bonum intellectum vestrum et dicti magistri Johannis et aliorum de capitulo dicte ecclesie Maioricarum. Et ex causa huius composicionis et transaccionis, procuratorio nomine predictorum, cedo vobis omnibus supradictis presentibus et recipientibus pro vobis et pro predicto magistro Johanne, preposito, et pro aliis de capitulo dicte ecclesie Maioricarum et eisdem absentibus et successoribus vestris in perpetuum, omnia loca, iura, voces et acciones que aliquo modo competunt et competere possunt et debent predictis preposito et capitulo ecclesie Terracone in toto predicto orto Petri de Terracia et pertinenciis suis et in censuali eiusdem et in alio orto Guillemi predicti March, pro rata quantitatis censualis quod vobis dono et assigno et concedo in eodem orto et contra quascumque personas et res racione predictorum. Constituendo etc. El bisbe i pabordes de Mallorca accepten la donació i absolen els de Tarragona de qualsevol altra demanda i dels fruits que els puguin correspondre. S'hi reproduceix

el nomenament de Pere de Santa Digna com a procurador del paborde i capítol de Tarragona (ACM. GROC, f. 39, doc. 345).

8 idus setembre 1269 (06/09/1269).- Trasllat d'una clàusula del testament de Bernat d'Escala qm, fet per mà del notari Bernat d'Arters el 8 idus setembre 1269: Elegesc marmessors Bernat Dalmau jurisperit, mestre Vicenç rector de l'església de Santa Maria de Sóller, i Bernat de Cerdanyola, als quals man que distribueixen els meus béns mobles i immobles i que els puguin vendre per tal de satisfer el què dispòs a continuació: Man que siguin pagats tots els meus deutes i injúries. Deix a Bernadó Dalmau fillol meu aquells honors i possessions que tinc a la vall de Sóller, que les vaig comprar al comte d'Empúries *cum cellario, domibus, locis et aliis omnibus vasis vinariis que ibi sunt et cum uno morabatino censuali quem mi dat Guillemus Guasch pro quodam trocio terre quem per me tenet iuxta cellarium, et decem solidos censuales quos mi dat Rovira pro his que de me tenet, cum omni jure meo et juridiccione mi pertinentibus; ita quod de predictis donet dictus Bernardonus et sui perpetuo ob remedium omnium parentum meorum pro caritate pauperibus Ihesu Christi ad honorem Dei et gloriose virgine Marie matre eius et omnium successorum meorum et pro injuriis meis oblitis et pro animabus illorum quibus injuriatus sum verbo vel facto centum quarterias frumenti quolibet anno de Carniprivio quadragesime usque ad festum Pasche resurrectionis Domini in valle de Soler super tumulum meum duas quarterias frumenti quolibet die infra dictum tempus in pane cocto. Item vull i man que el dit mon fillol doni cada any per l'aniversari de la meva mort, 3 morabatins *in pane dum suffecerint illi morabatini tres pauperibus Ihesu Christi super tumulum meum. Item faciat ardere in ecclesia cathedrali beate Marie Sedis Maioricarum coram dicto altari beate Marie unam lampadam die nocteque perpetuo. Et unum cereum qui ardeat in missa ibidem in diebus sabbatis et aliis diebus festivis ut consuetum est de aliis cereis ante dictum altare Sancte Marie. Man al bisbe de Mallorca, guardià dels fra menors i prior dels frares predicadors que facin complir tot quant s'ha dit abans. De tot quant deix a mon fillol man que duo presbiteri conducantur per manumissores meus per decem annos post decessum meum qui celebrent divina officia pro anima mea in ecclesia Sancti Bartholomei de Soler et exeant qualibet die super tumulum meum. De la resta dels meus béns faig hereu universal Ramon de Castelló fill de Berenguer de Castelló de Girona *sub hac forma quod ipse donum pro hiis de quibus facio heredem meum universalem manumissoribus meis antedictis ad amonicionem eorum decem milia solidos RV; et dicti manumissores mei donent illi decem milia solidos anima mea in piis causis ad salutem anime mee. Foren conegudes les presents clàusules del dit testament el pridie nones abril 1273 (ACM. GROC, f. 42, doc. 334).***

Mallorca, 12 calendes abril 1243 (21/03/1243).- Ramon bisbe de Mallorca, establesc *ad benen laborandum et meliorandum* a Guillem Lobeti i muller Maria i fill Berenguer *alqueriam que dicitur de Saioles cum duobus raallis qui ibi sunt excepta alqueria que per nos tenet Arnaldus*

de Pabia. Que omnia sunt in termino de Campis et illa omnia habuimus de parte Nunonis Sancii pro dotacione Sedis supradicte. A tasca i delme de tots els fruits. Preterea teneatis ibi assidue ad laboracionem huius honoris duo paria boum que ibidem miseritis incontinenti. Més 40 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 43, doc. 164).

Mallorca, calendes octubre 1253 (01/10/1253).- El bisbe i pabordes de la Seu venim a composició amb vós, fra Ramon de Alberola, prior de la casa de Bellpuig d'Artà, en nom dels frares i convent de dicta casa *super medietatem decime molendinorum quam accipiebamus vel accipere consueramus, que vos vel dicta domus habet in termino de Artano in hunc modum: quod detis nobis et predictae sedi Maiorice pro predicta medietate decime septem quarterias ordeï et septem quarterias frumenti boni et recipientis annuatim ibi recipiendas in festo Sancti Petri et Sancti Felicis ad rectam quarteriam Maioricarum* (ACM. GROC, f. 44, doc. 265).

Mallorca, 16 calendes juliol 1254 (16/06/1254).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Bernat de Colle i Guillem de Operatorio *unam peciam terre que est in termino vestri raalli, qui est in termino de Artano; que raallum et alqueriam quandam emistis per alodium de manumissoribus testamenti Bernardi de Terracia, olim defuncti, cuius raal et alqueria fuerunt. Quam dictam peciam terre nobis assignavistis pro deeno dicti raalli et alquerie*, confrontant amb l'honor de Bellpuig, amb el vostre alou i *in carraria que tenditur de ecclesia de Artano et transit per raallum predictum prout fexurie posite sunt et fixe*. Per un morabatí per Sant Pere i Sant Feliu, més el delme fidel. I no proclameu altres senyors sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més 200 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 44, doc. 267).

Mallorca, 3 nones novembre 1263 (03/11/1263).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Pere Boneti *medietatem ab integro decime omnium expletorum terre et fructuum arborum que nos recipimus et recipere et levare consuevimus in parte tua quam habes francham in alqueria de Mancor donacione Rotlandi Layni, excepto decimo bestiarum quod nos retinemus et non intelligatur in hac adquisicione, prout ex predicta decima compositum extitit inter nos et Bernardum Sacrista olim prepositum iamdicte Sedis*. Per 1,5 morabatins censals per Sant Andreu. I si no ens vols pagar aquest censal, nosaltres tindrem la meitat del delme que acostumam a rebre. No diu entrada (ACM. GROC, f. 45, doc. 312).

Mallorca, 3 nones novembre 1263 (03/11/1263).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a *Bartholomeo Terino, Egidio Terino, Petro Boneti, Berengario Barcherio et Bernardo de Alcatef tam pro hiis que tu tenes ibi ad proprietatem quam pro hiis que tenes nomine tutorie neptum tuorum filiorum quondam Guillemi de Vico, et vobis Borracio Serrador, Raimundo Galino, Petro de Alforgia, Bernardo Boneti, Romeo Balaguerii et Lupeto Serratori et vestris successoribus in*

eternum medietatem integriter decime omnium expletorum terre et fructuum arborum que nos recipimus et recipere debemus in supradicta alqueria, prout Bernardus Sacrista olim prepositus ipsius Sedis fecit nobiscum compositionem. Salvo nobis et penitus reservato decimo bestiarum quem non intelligatur in hac adquisicione. Pro censu dicte medietatis decimi predictorum et per medietate decimi domini, excepto decimo bestiarum ut dictum est ens donareu per Sant Andreu 16,5 morabatins i el delme del bestiar tamen prout superius nobis successoribus nostris retinuimus. I si no voleu pagar la dita quantitat, ens donareu la meitat del delme, tal com es feia abans (ACM. GROC, f. 45, doc. 313).

Mallorca, 7 calendes abril 1256 (26/03/1256).- Pere Caberoni *acolligo te Raimundum Teulerium et tuos perpetuo in medietate tocium adquisicionis quam feci a Dulcia, uxore quondam Ferrarii de Granata, de alqueria que dicitur Fatiabana que est in valle de Sporlis, in porcione domini Maiorice episcopi, cum medietate boum et omnium aliorum prout expressatur in instrumento stabilimenti. I ho tinc per la dita dona sota jurisdicció del bisbe a cens de 100 masmodines portades a la Ciutat per Nadal, i a tasca i delme. Salvo 250 sous que el bisbe deu rebre després de morta la dita Dolça en dita alqueria per institució d'un prevere que instituí en la dita Seu Ramon Sabater, qm, germà de la dita Dolça. Amb la meitat dels acaptés que faig en la dita alqueria, més la part de les cases pertinent. Em donarà també la meitat del delme i de l'ager. Reconec haver rebut de tu la meitat de l'entrada que vaig pagar per la dita alqueria (ACM. GROC, f. 46, doc. 276).*

Mallorca, 3 calendes octubre 1260 (29/09/1260).- Ramon Teulerius d'una part i Pere Caberoni, fill de Pere, d'altra part, feim divisió perpètua de l'alqueria dita *Fatiabana que est in vallis de Sporlis, quam habemus medio per medium cum domibus, et illam tenemus per Dulciam filiam quondam Raimundi Sutoris sub iurisdictione domini episcopi Maiorice ad censum centum macemutinarum jucefiarum in auro sine enganno annuatim dandarum dicte Dulcie in festo Natalis Domini, que pagarem mig per mig. Hem fet la divisió i posat les fites en presència de Pere Teuler, Guillem Toreió i Berenguer de Comalonga. Jo, dit Ramon Teuler, te don a tu, dit Caberó, *ultra partem tuam tibi assignatam, quinque olivarias que sunt in riarria prout venerint ad partem meam et sunt plantate in terra et solo tue tenedonis; quas quinque olivarias habeatis tu et tui ad tuas voluntates faciendas sine retentu meo et meorum. Salvis tamen et retentis in hac divisione pascuis, herbis et aquis que remaneant comuna inter nos in hac alqueria cum introitibus et exitibus eorundem exceptis ne migans et conangles qui non intelligatur esse comunes scilicet proprii cuiuslibet nostrum proveret in parte cuiuslibet. Ligna autem que sunt in garricis sint comuna inter nos. Alia autem ligna que sunt in porcione cuiuslibet extra garricas quilibet habeat ad suam voluntatem sine contrarietate et ad emprivio alterius. Ermessenda, muller de Ramon Teuler, i Dolça, muller de Pere Caberó, lloam la divisió (ACM. GROC, f. 46, doc. 299).**

Mallorca, 5 calendes juliol 1237 (17/06/1237).- Ferrer de Olzeto, batle i procurador de Nunyo Sanç a l'illa de Mallorca *dandi, dividendi, populandi et collocandi omnes honores, domos et possessiones quos et quas idem dominus Nuno Sanc in insula Mayoricarum*, en nom del dit Nunyo dono, *concedo et corporaliter trado vobis Orië uxori Dominici Falzo i et filie vestre maioribus diebus quam habetis de Guter Deiz et omnibus vestris aut quibus etiam volueritis nunc et imperpetuum quasdam domos in civitate Maioricharum, in porcione domini Nunone*. Per un besant per Pasqua. Més 10 dies fadiga. Salvo cens, fadiga i domini del dit Nunyo. Les dites dones presten jurament i prometen *tenebimus perpetuo dictas domos populatas et quod erimus imperpetuum recte et fideles eisdem domino Nunone*. T. Pere de Rupe, Vidal Guasc i Ramon de Clusa (ACM. GROC, f. 68, doc. 70).

Mallorca, 15 calendes juny 1239 (18/05/1239).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc *ad bene laborandum et meliorandum* a Mestre Joan Magrini (o Magistri) *quadam alcheriam quod dicitur Xilbar que est juxta terminum Sancti Laurencii cum duobus casalibus molendinorum que ibi sunt, quorum unus ex ipsis casalibus dicitur Ayn de Xilbar et aliud dicitur molendinum de Safareg, que sunt in cequia fonte alquerie predictæ de Xilbar. Que omnia vos habuistis ratione acquisitionis quam fecistis de Episcopo Barchinone et procuratoribus suis* com és de veure en l'instrument d'establiment. I tot això pervingué a la part de la Seu de Mallorca per la dotació que féu dita Seu de Barcelona. *Predictam itaque alqueriam cum domibus eiusdem et cum fonte predicto et cum terminis et pertinenciis suis, cum terris, aquis, pratis, pascuis, herbis, lignis, vineis, arboribus diversorum generum et ipsa duo molendina cum suis casalibus et cum rego et capite rego et meatu aque predicti fontis, et cum omnibus adempriviis et utensilibus ad predicti duo casalia molendinorum pertinentibus et pertinere debentibus* vos establím per 12 morabatins bons, nous, alfonsins en or sense engany i a delme fidel per Sant Miquel. I tu i els teus *sitis habitantes vel teneatis ibi habitantes*. Més 10 dies fadiga, salvo cens i dret senyorial nostre. I jo *non possim predicta dimittere*. No diu les confrontes. Al marge inferior, en lletra posterior diu: *Son Termes. Vide actas Capituli* de 1763, fol 100v (ACM. GROC, f. 70, doc. 81).

Mallorca, 4 calendes agost 1239 (29/07/1239).- *De stabilimento quod Raymundus episcopus Maioricensis fecit Petro Basterio de quodam Petri de Comabella. Raymundus Dei gratia Maioricensis episcopus per nos et per omnes successores nostros episcopos Maioricis damus et stabilimus ad hedificandum, operandum et meliorandum tibi Petro Basterio et tuis successoribus in eternum quemdam ortum qui quondam fuit Petri de Comabela cum duobus hospiciis et una domo contiguus cum ipso orto, in quibus habemus quandam partem ipsorum ratione dotationis sedis Maioricis de portionem heredi sive heredum quondam Raymundi Alammani et Guillemi de Claromonte et aliam partem ipsorum habemus ratione predictæ sedis*

dotacione de cavaleriis quas habet in Maioricis Petrus de Alchoer, que omnia sunt in civitate Maioricarum in platea in qua venditur bestiare, et affrontant ipsa undique in mercariis ⁊ et in domibus de portione Templi (plurii ?) et in domibus portionis hominum Marcili que sunt predictae sedis et ipsas nobis retinemus. Predictam itaque ortum et domus predictae prout superius affrontant cum terra que est in ipso orto et omnibus arboribus diversorum generum et cum cenia que ibi est et cum solis et suprapositis ipsarum domorum, gutis, stillicidiis, tectis, parietibus, hostiis, ianuis, introitibus et exitibus omnium horum predictorum et cum porticis et cum anvanis et stabul que ibi facere volueris vel cum omnibus melioramentis ibi factis vel de cetero faciendis de abisso usque ad celum et generaliter cum omnibus ad predicta pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo damus et stabilimus tibi et tuis successoribus in eternum ad habendum, tenendum et in sane pace possidendum sub tali vero conditione hanc donationem tibi et tuis facimus quod pro censu inde exeunte et melioramento dabitur tu et tui nobis et successoribus nostris episcopis ipsius sedis annuatim imperpetuum in festo Sancti Michaelis V morabatinos bonos, novos alfonsinos in auro sine enganno et non proclametur tu vel tui neque eligatur ibi alium dominum nisi nos et ipsam sedem Maioricis, liceatque tibi vel tuis post X dies ex quo in nobis vel in successoribus episcopis ipsius sedis fatigati eritis dicta omnia cum omni melioramento ad a te vel tuis facto vendere, impignorare, alienare vestro consimili, salvo tamen iure et senioratico nostro et ipsius sedis Maioricis in omnibus et per omnia, promittentes tibi et tuis dictam donationem semper facere habere et tenere in pace contra omnes personas sine enganno. Ad hec ego, Petrus Basterius, acaptator predictus, recipiens predictam donationem a vobis domino episcopo iamdicto per me et meos convenio et promitto vobis et sedi Maioricis quod predictum censum soluam semper de anno in annum et hedificabo et meliorabo in predictis ut dictum est bona fide sine enganno. Actum est hoc in Maiorica, IIII^a kalendas augusti anno ab incarnatione Domini M^o CC^o XXX° nono. Ego Raymundus Maioricensis episcopus subscribo. Signum Petri Baster qui hec laudo et concedo. Signum Roberti de Pulcrovicino. Signum Berengarii Rubey. Signum Maymonis Lunes. Signum Rotlandi Layni testium. Signum Bernardi de Arters notarii publici Maioricis qui hec scripsit (ACM. GROG, f. 70, doc. 83).

Mallorca, 11 calendes setembre any de l'encarnació 1239 (22/08/1239).- Ramon, bisbe de Mallorca, per Nos i els nostres successors prelati i canonges *recognoscimus vobis dompno Nunoni Sance quod vos retinetis in compositione quam nobiscum facitis dominium in domibus Johannis Abinnascer quas habet in Almudayna in vita sua tamen. Tali condicione quod nos accipiamus in vita sua et post censum ipsarum domorum. Et si forte dictus Johannes Abinnacer recesserit de partibus istis omnino vel mutaverit se proprio in porcione vestra quod incontinenti dictum violarium in jus, dominium et proprietatem dicte ecclesie continuo devolvatur sine aliqua retencione vestram et vestrorum. Et si forte ipse Johannes Abinnacer interim venderet domos predictas nostrum laudismium et foriscapium habeamus.* Firma Ramon, bisbe de Mallorca. Firma

Nunyo Sanç per mà de Ramon Carles, de manament del dit Nunyo i per veu de mestre Joan, notari seu. T. Fra Arnau, de l'orde dels menors, fra Arnau der Guardia, de l'orde de Predicadors, fra Bertran de Calatrava, Bertran Dalfi canonge de Barcelona, Ramon de Podio, Bernat de Sacrista, Dalmau de Sancto Martino, Pere de Ruppe, Marti Petrus de Si, Garcia Gosalbiz, Ferrer de Olzeto, mestre Joan, Garcia Hugo, Ramon de Fonte, Ramon Cortes, Ramon Gayol, Domingo Xanxo. Signa Bernat d'Arters, notari públic de Mallorca, qui ho escrigué (ACM. GROC, f. 71, doc. 84).

3 idus març 1244 (13/03/1245).- Berenguer Moragues i muller Sibil·la venem a Silvestre Dertusa i muller Rama *quasdam domos in civitate Maioricarum quas habemus ex donacione quam mi Berengario Moragues fecerunt Raymundus de Cunies, Johannes Mathei et Berengarius Loracho, tunc temporis partitores illius carrarie quam dominus Rex dedit hominibus Dertuse, in ipsa carraria, prout in instrumento donacionis continetur. Item vendimus vobis duos casallos contiguos dictis domibus quos Berengarius de Monte regali, tunc temporis baiulus domini Regis, ex eius parte, dedit mi Berengarii Moragues prout in instrumento inde confacto continetur. Que omnia afrontant ex duabus partibus in singulis viis, et ex alia parte in carraria et in ecclesia Sancti Spiritus, et ex quarta parte in domibus Martini Serrano.* Pere 260 sous melgoresos. Tot per alou franc i lliure (ACM. GROC, f. 76, doc. 189).

Mallorca, 6 nones juliol 1244 (02/07/1244).- Ramon, bisbe de Mallorca, de consens del Capítol, establim *ad bene laborandum et meliorandum* a Berenguer Beloti (Bellot) i muller Elisenda Bardoya *unam jovatam et dimidiam terre in alqueria quod dicitur Lampa et modo dicitur Roya, que est in termino de Catino, quas habemus racione dotacionis Sedis nostre de porcione Gastonis. Predictam itaque unam jovatam et dimidiam terre cum domibus illius alquerie pertinentibus ad ipsam unam jovatam et dimidiam terre et cum terminis et pertinentiis suis, etc* vos establim per 10 quarteres de forment bo, pulcre i rebedor i a recta mesura de Ciutat, portades al palau episcopal per Sant Pere i Sant Feliu, més el delme fidel. Més 30 dies fadiga (ACM. GROC, f. 77, doc. 177).

Mallorca, 6 idus setembre 1242 (08/09/1242).- Berenguera, vídua de Bernat de Yspania (Espanya), venc a Arnau Andreu, canonge de Mallorca, *quasdas domos que sunt intus Almudainam Civitatis Maioricarum, que modo sunt de porcione Sedis Maioricarum, salva fatiga (...) quas domos dictus vir meus emit de Roderico de Serra, qui eas acaptavit de Dalmacio de Merita, procurator Guillemi de Moncada.* Aquestes cases em pertanyen en virtut d'esponsalici fet amb mon marit. Afronten: *In via* = Hort de Ferrer de Sant Martí = *In porcione que fuit domus Templi* = *In vicario*. Dites cases *cum solis et supraponitis, hostiis, ianuis, tectis, parietibus, introitibus et exitibus suis et cum omnibus sibi pertinentibus et pertinere debentibus de abisso usque ad celum* te les venc per 133 sous melgoresos (ACM. GROC, f. 78, doc. 158).

Mallorca, nones març 1243 (07/03/1244).- Ramon bisbe de Mallorca, establesc a Ramon de Viridaria *quendam rafallum quem tenuit Petrus Laurencius qui est in termino de Catino, quem nos habuimus de cavalleriis Episcopi Gerundense pro dotacione Sedis Maioricarum*. Per mitja tasca i delme de pa, vi, oli, lli i cànem. *Et teneatis tu et tui locum predictum condirectum et populatum*. No diu entrada (ACM. GROC, f. 79, doc. 172).

6 idus novembre 1250 (08/11/1250).- Arbert Fort i muller Ermessenda venem a Arnau Benedicto, prevere constituït a la Seu per Nunyo Sanç, *duos bizancios censuales cum omni dominio et senioratico nostro que et quos nos habemus et accipimus in quibusdam domibus que sunt intus Civitate Maiorice, in porcione domini Regis quod tenebat infans Portugale quondam, unum quorum bisanciorum dat et nobis facit Berengarius Ermengaudi pro quadam parte predictarum domorum, et alium bisancium facit et dat nobis Maria tendera pro alia parte jamdictarum domorum; que domos, simul cum una tabula macelli maiori, per dominum Regem et suos ad censum unius morabatini tenemus annuatim in festo Natalis domini daturi*. Salvo cens, dret, fadiga i domini del Rei. Diu les confrontes, dues de les quals són dos carreres. Per 90 sous RV (ACM. GROC, f. 80, doc. 258).

8 calendes setembre 1245 (25/08/1245).- Ramon bisbe de Mallorca establesc a Pere Andree i Pere Egidio, *equis porcionibus, medietatem illius placee que est de cantone portalis Sancte Margarite usque ad carrariam que transit infra hec et ortum Mironis, que omnia sunt in civitate Maioricarum, in loco que dicebatur tempore maurorum Azoch, pro ut vobis assignata fuit de porcione Sacriste Gerundense, que est nostrum racione empcionis nostre ab eodem nobis facte*. Afronta la dita meitat: *In carraria que est ibi ante puteum, et ex alia parte in alia carraria que est infra hec que vobis damus et ortum Mironis, et ex aliis partibus in porcione Bernardi de Sancta Eugenia et in orto Sancte Margarite*. Per 1,5 morabatins per la mare de Déu d'agost. Més 25 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 82, doc. 200).

11 calendes abril 1246 (22/03/1247).- Els pabordes de Mallorca estableixen per alou a Guillem de Turriceila *illud operatorium cum soleriis que sunt in civitate Maiorice ante ecclesiam primam que dicebatur Sancti Jacobi; quod operatorium cum soleriis est modo cellarium, et de parte episcopi Gerunde predicta venerunt ad partem seu dotacionem sedis Maiorice, et modo tenes per nos nomine preponite ad censum unius macemutine annuatim dature in festo Sancti Michaelis*, confrontada per dues parts amb carreres, i per altra part *in operatorio quod Raimundus de Verdaria tenet per dominum episcopum Gerunde, et ex alia parte in domibus Raimundi Ferrarii quas tenet per nos*. A canvi jo, dit Torrella, vos don a vosaltres, pabordes, per alou, *illas domos ab integro cum orto que sunt intus Almudaynam civitatis Maiorice, et ipsa omnia per me*

tenet Berengaria de Yspaniua ad censum unius morabatini per Sant Miquel. Confronta amb carrera pública, et ex alia parte in domibus que sunt Berengarii de Portiano et in partita domus Templi, et ex alia in domibus Ferrarii de Sancto Martino et in domibus que fuerunt Arnaldi de Sancta Cruce, et ex alia parte in orto archidiaconi Maiorice (ACM. GROC, f. 83, doc. 218).

Mallorca, 5 calendes setembre 1245 (28/08/1245).- Ramon bisbe de Mallorca, i mestre Joan i Bernat de Sacrista, pabordes de la Seu, establím a Pere de Pontons *deenum illius terre quam tu emisti a manumissoribus testamenti Berengarii Companni, pro ut illud deenum nobis assignavisti versus caminum de Soler; qua terra est in termino civitate Maioricarum, in chavalleriis hominum Barchinone*. Per un diner corrent de Mallorca més el delme fidel (ACM. GROC, f. 84, doc. 201).

6 nones març 1246 (02/03/1247).- El bisbe i pabordes de Mallorca establím a Arnau de Sancta Cecilia *unam jovatam et dimidiam terre in alqueria Raal Albagal, et dicitur vulgariter alqueria del Mul, que est in termino civitatis Maiorice, quam nos habemus racione dotacionis sive deeni predictae sedis de parte Sacriste Barchinone*. Per 2 morabatins pere Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 85, doc. 216).

4 idus octubre 1247 (12/10/1247).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Pere Carrioni i Arnau de Olivis *deenum illius pecie terre que est inter caminum de Soler et caminum Vallis de Mossa, in termino civitatis Maiorice, en porció dels homes de Barcelona. Et tenetis illam peciam terre pro Berengario de Montcada*. Aquest desè confronta amb l'honor que teniu per Berenguer de Montcada. Per mitja masmodina per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 86, doc. 223).

11 calendes novembre 1247 (22/10/1247).- El bisbe de Mallorca establesc a Guillem de Pratis *quandam masquidam que est in civitate Maiorice quam nos habuimus de porcione preponiti Terrachone*. Afronta: *In domibus Ciberlone = In domibus Bernardi Alteti = In domibus Micheli Oler = In carraria publica*. Per un morbatí per Sant Miquel. Més 30 dies fadiga. Més 300 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 86, doc. 224).

Mallorca, 6 idus abril de l'encarnació 1248 (08/04/1248).- Bernat, clergue i rector de l'església de Sant Miquel, i Guillem Escuder i muller Ermessenda, venem a Arnau Benedicto, prevere, *quosdam currals qui sunt in civitate Maiorice, et illos emi ego Guillemus Scutifer per alodium de Berengario Mulerat et eius uxore Berengaria et filio eorum Petro, et illos etiam stabilivi Rosse ad censum unius morabatini per Sant Pere i Sant Feliu*. Confronta amb dues vies

públiques, amb el corral de l'església del Sant Esperit, i amb les cases de Silvestre de Tortosa. Per 110 sous RV (ACM. GROC, f. 87, doc. 230).

4 nones maig 1248 (04/05/1248).- Maria, vídua d'Arnau de Malagelada, venc a Arnau Benedicto, prevere tinent la capellania que Nunyo Sanç instituí a la Seu, *ipsos duos morabatinos quos Cer Guido Spindola mi facit de quodam orto quem ei stabilivi, qui est in orta civitate Maiorice satis prope portallum qui dicitur de Esvaidor*, confrontat per dues parts amb vies públiques. *Quem ortum ego teneo per dominum episcopum et preponitos Maiorice ad censum unius morabatinbi et dimidii per Sant Miquel, que tu pagaràs. I la dita Seu el tingué racione sui deeni de porcione archidiaconi Barchinone*. Pere 45 sous RV (ACM. GROC, f. 87, doc. 232).

Mallorca, 6 idus abril de l'encarnació 1249 (08/04/1249).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Pere de Alteto *illud deenum cuiusdam pecie terre que est in termino civitate Maiorice, in porcione hominum Barchinone, quem tu tenes per Burgesium de Sapatello ad censum unius macemutinam*. El desè afronta amb *carraria publica que itur ad Regale*, i amb *camino quo itur apud Soler*, i per altra part *in deeno nostro illius terre Bernardi de Artes, quod deenum tu emisti de Ferrario de Calesa prout ipse tenebat per nos et tu tenes modo ad censum medie macemutine*, i per altra part *in illa terra quam tu tenes per eundem Burgesium*. Per 6 diners per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies de fadiga. I a vuitè de lluíisme de totes les alienacions. Més 12 diners RV d'entrada (ACM. GROC, f. 88, doc. 239).

Mallorca, idus abril de l'encarnació 1249 (13/04/1249).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Berenguer de Mataredona *medietatem cuiusdam alquerie que dicitur Safisaffa et medietatem cuiusdam orti que ibi est, et medietatem cuiusdam molendini quod est in torrente, cum ademprivio aque sequie et cum meatu aque dicti molendini et medietatem domorum illius alquerie, que omnia sunt in termino Sancti Laurencii, in porcione predictae Sedis. Que omnia tu habes racione concambii quod fecisti cum Berengario Dulceti et eius sorore Maria pro quibusdam domibus quas tu habebas in villa Vici*. A tasca i delme fidel de tots els fruits. És cert que tu ens donaves un censal de 2,5 quarteres la meitat d'ordi i la meitat de forment, que a partir d'ara ja no ens has de donar. Més 10 dies de fadiga. Salvo dos parells de capons que Ramon Llull rep anualment per la meitat de l'hort esmentat, la qual meitat d'hort és tingut sota la nostra jurisdicció. Més 100 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 88, doc. 240).

Mallorca, 4 calendes juny 1249 (29/05/1249).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Ramon de Munter *deenum prout nobis assignasti de illis duabus fexiis terre in quibus plantavisti vineam, quarum una illarum feixarum terre est alodium tuum, et aliam tenes per Raimundum de Costa prout illud deenum assignavisti nobis versus caminum de Soler*, confrontant amb el dit

camí, per altra part amb el desè que ens assignà Pere de Pontons, per altra part amb el teu honor. Per dos diners per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 89, doc. 241).

València, 14 calendes febrer 1250 (19/01/1251).- Jaume, rei d'Aragó, Mallorca i València, comte de Barcelona i Urgell i senyor de Montpeller, *damus licenciam tibi, Arnaldo de Fonte, baiulo Maioricarum, quod possis stabilire et dare ad censum sive ad certam partem fructuum operatoria, domos, alfondica, possessiones, furnos, molendina et quoslibet alios honores meos civitatis et regni Maioricarum, exceptis dominicaturis nostris. Ita quod stabilimenta fiant ad fidelitatem nostram et retentis in eis dominio, fatica, laudimio et jure nostro. Et sic promittimus quod ipsa stabilimenta faciemus illum et illos qui et quibus stabilieris habere, tenere et possidere et in aliquo non contraveniremus. Concedimus etiam tibi quod de censualibus et aliis juribus nostris de quibus receperis laudimium firmes vendiciones et quaslibet alias alienationes.* Firma del Rei (ACM. GROC, f. 89, doc. 259).

Nº 256 8 idus agost 1250 (06/08/1250).- Bernat de Ripparia, paborde en tots els honors i possessions que el monestir de Sant Feliu de Guíxols té a la Ciutat i illa de Mallorca, assignam i concedim al bisbe i Seu de Mallorca *deenum pro dotacione jamdicte sedis in civitate Maiorice unam macemutinam in operatorio quod tenet Bassa. Item mediam libram piperi in quibusdam domibus ad pontem inferiorem quas tenet Arnaldus Corrigiarius. Item mediam macemutinam censualem quam iam tenetis. Item extra Civitatem quatuor jovatas apud Castel Lubi, de quibus tenet duas jovatas Pereionus et duas Petrus Cavaler. Item medietatem alquerie de Catino. Item damus, concedimus et laudamus racione predicta vobis et predicte sedi apud Soler unam macemutinam in quibusdam domibus quas tenet Viader. Item decimam partem nomine deeni sedis antedicte in possessionibus quas vobis assignavimus apud Soler sicut nos eas tenetis et possidetis, et deenum in parte nostra orte de Soler prout vobis assignatum est, et decimam partem in Albofera et in curia et in mari juris et partite nostre cum omnibus juribus et jurisdictionibus nobis pertinentibus racione dicti deeni.* Vos cedim en l'esmentat desè les nostres veus i accions. El bisbe salva la *decima in omnibus fructibus et expletis ceterorum honorum et possessionum vobis nomine dicti monasterii remanencium* (ACM. GROC, f. 90, doc. 256).

Mallorca, nones juliol any de l'encarnació 1252 (07/07/1252).- Els pabordes de la Seu establím a Arnau Bruno i Bernat Rayners *unum pati quod est in civitate Maiorice, in porcione nostra, satis prope portale anticum muri veteris que est iuxta portam coladissam. Et afrontat ex tribus partibus in carrariis et ex alia parte in domibus Ermessendis uxoris quondam de Sancta Eugenia.* Per un morabatí per Sant Pere i Sant Feliu. I no proclameu altres senyors sinó els

pabordes. Més 30 dies de fadiga. *Ita quod infra unum annum proximum edificaveritis ibi unam domum*. Més 10 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 90, doc. 260).

Mallorca, 14 calendes setembre 1252 (19/08/1252).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Pere Tonsi *quasdam domos que sunt in civitate Maiorice, in porcione nostra, quas nos habuimus de parte Templi pro dotacione Sedis nostre*, confrontant amb tres cases i un carrer. Per 5 sous per Sant Miquel *cuiuscumque monete sic curribile in Maiorice pani et vino*. No proclameu altres senyors sinó nós. Més 30 dies de fadiga. Salvo cens, dret, domini i fadiga nostres (ACM. GROC, f. 91, doc. 261).

Mallorca, 4 calendes setembre any de l'encarnació 1253 (29/08/1253).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Valentí de Turribus *totum deenum quod nos habemus vel habere debemus racione dotacionis sedis antedictae in alqueria que dicitur Villasicca, que est in termino de Catino; que alqueria fuit divisa per quarteratas. Que tota alqueria afrontat ex una parte in alqueria tua quam emisti de Guillemo de Molendinis et de herede filii quondam Bernardi de Terrachona, et ex alia parte in camino quo itur ad Cabocorp, et ex alia parte in alio camino quo itur ad Lucmaior, et ex alia parte in alqueria Bernardi Vite*. A delme i tasca fidel de pa, vi, oli, cànem i lli. I no proclameu altre senyor sinó la Seu. Més 30 dies de fadiga. Més 10 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 92, doc. 264).

Mallorca, 7 calendes març 1254 (23/02/1255).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Arnau de Olivis *quandam peciam terre in Raallo Albagal, qui est in termino civitati Maiorice, quam nos habemus racione dotacionis sedis Maiorice pro deeno dicti raalli cavallariorum hominum de Vico. Afrontat ex duas partes in honore Thomasii de Quadris, et ex alia in honore heredum Bernardi Ferri qm que tenent per dominum Gastonem, et ex quarta parte in honore Petri Ollarii quem tenet per dominum Maioricarum episcopi*. Per mitja tasca de pa, vi, oli, lli i cànem, més el delme fidel. *Ita quod hinc usque ad quatuor annos planteveritis vineam scilicet terciam partem illius pecie terre*. I no proclameu altre senyor sinó la Seu. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 92, doc. 275).

Mallorca, 10 calendes novembre 1254 (23/10/1254).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Pere de Rivo, cavaller, *unum solum terre qui est in civitate Maiorice, in porcione sedis nostre; que ipsa sedis habuit pro dotacione de partita hominum Marsilie*, confrontant amb diversos honors i amb camins. Per una lliura de cera per Sant Miquel. I no proclameu altre senyor sinó jo. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 93, doc. 269).

Mallorca, 10 calendes novembre 1254 (23/10/1254).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Ramon Ferrario de Montecateno i Arnau Borrelli de Montecatano, germà teu, *illum solum terre qui est in civitate Maiorice, in porcione sedis Maiorice; et illum habet dicta sedis pro sua dotacione de porcione hominum Marsilie per alodium*, confrontant *in cequia que intrat in ortum domus Templi*, i per dues parts amb *carrariis, et ex alia parte in tenedone Ruvire et Petri de Rivo quam tenent pro nos*. Per una masmodina per Sant Miquel. I no proclameu altre senyor sinó nós. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 93, doc. 270).

Mallorca, pridie calendes desembre 1254 (30/11/1254).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Guillem de Pratis *quedam solum terre qui est in civitate Maiorice, in porcione sedis nostre, quod ipsa sedis habuit pro dotacione de partita hominum Marsilie. Afrontat in via qua itur Templi = In honore que fuit Jacobi Sutoris et modo est den Vinyals = In honore Mathei de Costa et Petri Raymundi de Costantino = In domibus Jacobi Baptizati quas tenet per dominum prepositum Terrachone*. Per una lliura de cera per Sant Miquel I no proclameu altres senyors sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 94, doc. 273).

Mallorca, 15 calendes febrer 1256 (18/01/1257).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Arnau de Terrachona *tres quarteratas terre in alqueria de Turri, que est in termino civitatis Maiorice, in porcione hominum Ylerde, quas nos habuimus donacione nobis facta a Vitale de Fontaneto per alodium, qui illas habebat donacione partitorum partite hominum Ylerde et etiam ex absolucione nobis facta a Flore uxore quondam scriptoris et filio eius Bernardo*. Confronten *in carraria qua itur ad Pugpunyent i in carraria qua itur ad Turrin*. Per una lliura de cera, per la qual ens dones 12 diners RV per Nadal. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més 50 sous RV d'entrada. Més el vintè de lluisme de les alienacions (ACM. GROC, f. 94, doc. 279).

Mallorca, 5 calendes novembre 1256 (28/10/1256).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Pere de Deo *deenum ab integro quod nos pertinet in medietatem cuiusdam raalli qui dicitur Aliub que est in termino civitate Maiorice, in chavallariis hominum Ville Franche*. Per una lliura de cera i delme fidel per Nadal. *Et dabitis nobis pro lausdimio octavam partem precii*. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 95, doc. 278).

Mallorca, 12 calendes febrer 1257 (21/01/1258).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Guillem Delfini *quendam trocium terre prout assignatus est nobis pro deeno illius terre quem habes in termino civitatis Maiorice, satis prope vineam Bernardi de Arters*, confrontant *in camino publico de Soler* i amb el teu alou. Per mitja masmodina per Sant Miquel, més el delme fidel. I

no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més la setena part del preu de la venda i l'entrada per lluïsmes. I si plantes de vinya aquest tros, ens donaràs el desè de la venda i l'entrada per lluïsmes. No diu entrada (ACM. GROC, f. 95, doc. 288).

Mallorca, 15 calendes maig 1257 (17/04/1257).- El bisbe i paborde de la Seu establím a Bernat de Bonastre i Berenguer de Cabrianis *totum deenum integriter quod nobis pertinet aut pertinere debet racione dotacionis ecclesie mee de quarteratis illis terre que date fuerunt hominibus Minorise et que ibi habent racione porcionis eorum in termino civitatis Maiorice*. Per un morabatí poer Pasqua i delme fidel. Més 5 sous RV d'entrada. I no proclameu altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga (ACM. GROC, f. 96, doc. 280).

Mallorca, 5 nones octubre 1258 (03/10/1258).- El bisbe i el paborde mestre Joan establím a Pere Romei, notari de Mallorca, *totum illum deenum quod habemus et habere debemus aliquo modo vel racione in omnibus honoribus et possessionibus que sunt et fuerunt de tenedonibus, terminis et pertinenciis mansi seu raalli qui dicebatur quondam tempore sarracenorum Raal Alconaitara, prope monasterium de Regali. Qui siquidem mansum seu raallus fuit et est de cavalleriis et porcione hominum Barchinone, in termino Sancti Laurencii, et per divisores seu distributores earundem cavalleriarum medietas eiusdem mansi seu raalli, sicilicet illa que est versus occidentem, fuit data et concessa hominibus Barchinone et populatoribus pro quarteratis et aliis certis porcionibus. Et alia medietas eiusdem mansi seu raalli data fuerit Guillemo Companni et Berengario Companni, notariis Maiorice quondam, videlicet per eosdem divisores seu distributores dicte porcionis hominum Barchinone*. Per un besant censal per Sant Miquel. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. *Intelligatur tamen quod non damus tibi aliquid in honoribus quos nunc ibi habent monachi de Regali* (ACM. GROC, f. 97, doc. 289).

Mallorca, 12 calendes gener 1258 (21/12/1258).- Mestre Joan, paborde, i Berenguer de Turrilliis, ardiaca i paborde de la Seu, de consell del bisbe, establím a Arnau Arnaldí *quoddam solum terre quod est intus civitate Maiorice in loco vocato Assoch, et est in porcione nostri prepositorum et contiguum domibus tuis. Quod solum terre pariter cum hedificatio quod iam ibi fecisti* t'establím per un besant per Sant Miquel. I no proclameu altre senyor sinó els paborde. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 97, doc. 290).

Mallorca, 5 calendes febrer 1259 (28/01/1260).- El bisbe i paborde de la Seu establím a Bernat Faioni, fill de Berenguer *alqueriam que dicitur Pocafarina cum omnibus suis terminis et pertinenciis et cum domibus eiusdem, casis et casalibus, terris, pratis, pascuis, herbis, aquis, lignis, vineis, ortis, arboribus, plantis diversorum generum que ibi sunt vel fuerint pariter cum*

duobus molendinis que ibi sunt et aliis omnibus molendinis que fieri et construi possint in toto termino dicte alquerie, cum tota aqua et casalibus, reguis, capudreguis et subreguis et omnibus suis adempriviis et aliis quibuslibet ad illa molendina quocumque modo pertinentibus et ad predictam alqueriam et ad domos ex abisso usque ad celum. Que alqueria est in termino Civitatis Maiorice satis prope Buluninum. Per 3 morabatins per Sant Miquel per l'alqueria, i 10 quarteres, la meitat ordi i la meitat forment, la meitat pagadora per Carnisprivis i l'altra meitat per Pasqua. Més el delme, ita quod tu vel tui non dividatis sine nuncio nostro vel baiulo qui intersit ad recipiendam decimam predictam. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Et tu et tui teneatis predictam alqueriam perpetuo populatam (ACM. GROC, f. 97, doc. 294).

Mallorca, 4 idus juny de l'encarnació 1260 (10/06/1260).- El bisbe i paborde de la Seu establím a Jaume Petri de Granata *totam illam terram heremam et laboratam quam habemus in termino de Catino racione deeni jamdicte Sedis honoribus illis quos Barchinone episcopus habet in predicto termino de Catino, prout hec omnia tibi assignatam sunt, fexuriata et terminata*, confrontant per tres parts amb el teu honor, i per l'altra part amb l'honor que Arnau de Arnallis i Ferrer de Arnallis tenen pel dit bisbe. Per 10 quarteres, la meitat d'ordi i la meitat de forment per Sant Pere i Sant Feliu, més el delme fidel. Més 10 sous RV d'entrada. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga (ACM. GROC, f. 98, doc. 297).

Mallorca, 3 calendes abril de l'encarnació 1261 (30/03/1261).- Mestre Joan, paborde de la Seu, establesc a Berenguera de Muredine *unum pati terre qui est intus Almudayna civitate Maiorice quem teneo cum aliis honoribus per dominum episcopum et prepositos Sedis Maiorice ad censum unius denarii annuatim daturi. Quod pati terre habet de uno latere versus domos Ferrarii de Sancto Martino sex canas ad canam Maiorice, et de alio latere versus tenedonem meam sex canae et dimidiam*. Confronta per dues parts amb carreres públiques, per altra part amb la tinença meva i per altra part amb la teva tinença. Per una lliura de cera per Nadal. I no proclamis altre senyor sinó el bisbe i paborde de la Seu. Més 30 dies de fadiga. Més 15 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 99, doc. 300).

Mallorca, 7 calendes juliol, 1260 (25/06/1260).- El bisbe i paborde de la Seu establím a Arnau de Terrachona *deenam partem ab integro alquerie que dicitur Raal Aliub que est in termino Sancte Eulalie, in chavalleriis hominum Gerunde, quam deenam partem dicte alquerie et omnium suorum honorum et possessionum* t'establím per un morabatí per Sant Miquel, més el delme fidel. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més la desena part de les vendes i alienacions per lluíisme (ACM. GROC, f. 99, doc. 298).

Mallorca, 3 calendes abril 1261 (30/03/1261).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a mestre Vicencio, procurador de la Seu, *unum pati terre intus Almudainam civitate Maiorice in porcione predicte Sedis prout illum clausistis de tapiis et tenetis et possidetis*, confrontant per tres parts amb carreres i per l'altra part *in quodam pati terre quem stabilivimus Berengarie de Sancto Martino et in domibus quas tenet Guillemus de Sancto Comphe et in honore quem consueverat tenere Arnaldus de Sancta Cruce*. I no ens heu de dar cap tipus de cens (ACM. GROC, f. 100, doc. 301).

Mallorca, 3 calendes abril de l'encarnació 1261 (30/03/1261).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a mestre Vicenç, procurador i precentor de la dita Seu, *totum illum deenum integraliter alqueria Blanche que est in termino civitate Maiorice, in porcione hominum Marsilie, prout nobis pertinet racione dotacionis predicte Sedis*. Per una masmodina per Nadal, més el delme fidel. I no proclameu altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. (ACM. GROC, f. 100, doc. 302).

ACM CC 3413 Llibre Groc f. 101 N° 303 Mallorca, 3 calendes abril 1261 (30/03/1261)

El bisbe i pabordes de la Seu establím a Berenguera de Sancto Martino *unum pati terre qui est retro domos tuas que sunt intus almudaynam quas per nos tenes, et afrontat ex una parte in predictis domibus tuis, et ex alia parte in domibus quas tenet Guillemus de Sancto Cophe et sunt de partita predicte Sedis et tenentur per eandem Sedem et ex alia parte in clausit orti quem tenet precentor Maiorice per predictam Sedem, et ex alia parte in honore nostro quem tenebat Arnaldi de Sancta Cruce in vita sua*. Per 6 diners moneda corrent de Mallorca per Nadal. I no proclamis altre senyor sinó la Seu. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 101, doc. 303).

Mallorca, 7 calendes novembre 1261 (26/10/1261).- El bisbe i pabordes de la Seu reduím a Arnau Falcono i muller Maria, filla de Guillem Salati, *illam unam jovatam et mediam terre que est in alcheria que dici solebat Limpa et modi dicitur Rubea que ecclesia nostra habet racione dotacionis in termino de Catino, qua jovata et media tu, Maria, habuisti racione donacionis tibi facte per Guillemum Salat et eius uxor Spertam tempore nupciarum tui et dicti viri tui. Qui illud habebat racione emptionis eorum et per nos predicta tenetis ad censum 10 quarterarum frumenti recipientis aportatarum ad palacium nostrum*. Per tant, en compensació de les dites 10 quarteres ens heu de donar per cens per Sant Pere i Sant Feliu 5 morabatins, més el delme fidel. I complireu totes les clàusules disposades en el document d'adquisició que ens féu a nosaltres Berenguer Belloti i sa muller Elisenda Bardoya (ACM. GROC, f. 101, doc. 307).

Mallorca, 14 calendes novembre 1264 (19/10/1264).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Pere Ros, jurispert, *sextam partem raalli vocati Gruie et raalli vocati Benaalatz, que sunt in termino civitatis Maiorice, in quibus jam habetis quinque partes; que sexta parte nobis pertinet racione emptionis nostre quam fecimus de tota porcione sacriste Gerundense quam habebat in insula Maiorice, qui sacrista illam sextam partem ibi habebat pro suis cavalleriis racione portionis sue*. A tasca i delme fidel, més mitja tasca del vi i l'oli. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més el desè de l'entrada i les vendes de les alienacions que facis (ACM. GROC, f. 102, doc. 315).

Mallorca, 5 calendes desembre 1264 (27/11/1264).- Com hi hagués qüestió entre el bisbe de Mallorca, d'una part, i Bernat de Cogolles, d'altra part, dient el bisbe *quod ipse Bernardus obtinuit ab herede sive heredibus quondam Petri de Villari, bene sunt quatuor anni transacti, quandam peciam terre cum ortis ibidem sitis que fuit de partita sacriste Gerundense; quem dictus dominus episcopus emit ab eodem sacrista. Que pecia terre cum ortis in eadem sitis est in orta civitatis Maiorice, satis prope portam de Esvaydor, et eandem peciam terre cum ortis ibi sitis Johannes de Seva quondam adquisivit a Raimundo de Vallelepraria, procuratori dicti sacrista Gerundense ad tascham et decimam, unde cum dictus Bernardi de Cogollis a dictis quatuor annis citra cessavit dare dicto domino episcopo tascham de fructibus inde perceptis, petebat dominus episcopum ipsum Bernardi sibi condempnari in hoc quod cadat de jure suo, et quod eidem domino episcopo adiudicetur. Petebat etiam dictus dominus episcopus dictum Bernardum de Cogollis sibi condempnari in tradicione seu reddicione predicte tasche quatuor annorum quare extimat quolibet anno ad duos morabatinos, et de residuo quod Johannes de Seva tenebat, et ipse Bernardus de Cogoles tenet nomine ipsius det fideliter tascham et decimam. Ad que dictus Bernardus de Cogoles taliter respondebat dicens quod nolebat causare cum dicto domino episcopo sed potius stare cognitioni et voluntati ipsius. Unde nos, Raimundus Dei gracia Maiorice episcopus, oïda la seva resposta i volent-li fer alguna gràcia, arribam a la següent composició: ara de present novament t'establim a tu i a ta muller Elisenda *tascham et decimam quam in predictis consueveramus recipere. Ita quod pariter cum uno morabatino censuali quem ibi consueveramus recipere et racione tasche et decime supradicte dabitis vos et vestri nobis et nostris annuatim in festo Sancte Marie augusti inter omnia IIII morabatinos et medium alfonsinos in auro sine enganno et recti pensi*. I no proclameu altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 102, doc. 316).*

Mallorca, 6 nones maig 1265 (02/05/1265).- El bisbe i pabordes de la Seu *ut meliore animo plantetis vel plantari faciatis subscriptam peciam terre de vinea indulgemus et concedimus vobis Arnaldo de Olivis et Bernardo de Verino et vestris perpetuo quod in recompensacione illius*

medie tasche quam nobis et nostris dare consueveratis racione unius pecie terre quam per nos tenetis in termino civitatis Maiorice, detis vos et vestri de cetero nobis et nostris censualiter annuatim imperpetuum in festo Sancti Michelis unam macemutinam rectam jucefiã in auro sine enganno et recti pensi et decima integriter, et de dicta media tascha nobis et nostris in aliquo non teneamini, hoc tamen addicto et intellecto quod teneamini plantare totam illam peciam terre de vinea, et si totam non plantaveritis, dabitis mediam tascham sicut consuevistis. Una vegada plantada tota de vinya, ens donareu el desè per lluïsmes de totes les alienacions que faceu. Diu les confrontes. No diu l'entrada (ACM. GROC, f. 103, doc. 317).

18 calendes juny 1265 (15/05/1265).- Arnau de Torrelles i muller Cluseta, a honor de la Verge Maria, per redempció de l'ànima dels nostres parents difunts i especialment de Ferrer de Torrelles, pare de dit Arnau, i de Ramon de Clusa pare de dita Clusa i Boneta muller de dit Ramon, instituïm a la Seu de Mallorca, a l'altar de la Verge Maria allà construït, un prevere que celebri els divins oficis i misses solemnes en dit altar et *intersit divinis officiis a cantico gradu usque ad completorum*. Ítem una llàntia que cremi dia i nit a l'altar de la Verge Maria. Ítem un aniversari perpetu i dos cirials que cremin en dit altar, i que el prevere detentor del benefici els tingui encesos els dissabtes i dies festius. Donam al bisbe per aquest benefici 40 morabatins, pagadors la 1/3 part per Sant Pere i Sant Feliu, la 1/3 part per Tots Sants i l'altra 1/3 per Carniprivis, sobre el delme de pa, vi, oli, lli i cànem i bestiar que rebem en els nostres honors, tinences i possessions que tenim extramurs de la Ciutat per tota l'illa de Mallorca (ACM. GROC, f. 104, doc. 318).

Pridie nones maig 1277 (06/05/1277).- El bisbe i pabordes de la Seu, volent fer gràcia especial a tu, Guillem de Sant Just *concedimus quod possis plantare vineas quantas volueris in garrica termine alquerie que dicitur Abderena, que est in termino Sancte Eulalie circa civitatem Maiorice quam tu tenes per nos ad tascham et decimam sub jurediccionem nostra, et illa habes racione acapiti quod fecisti a Raimundo Lul ad quintum, qui illam tenet per nos ad dictum agrarium tasche et decime. Ita quod tu et tui de cetero teneamini ibi dare nobis racione dicte tasche de vineis quas plantaveris in garrica mediam tascham fideliter de vindemia quam Deus dederit in dictis vineis. Et decimam partem precio quocienscumque illas vineas vendideritis tu et tui vel alienaveritis pro laudis mio*. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga (ACM. GROC, f. 104, doc. 340).

5 idus juliol 1271 (11/07/1271).- El bisbe de Mallorca establesc a Jaume de Jonqueriis 7,5 quarterades de terra *in honore nostre alquerie de Catí, que afrontat ex una parte in itinere novo juxta torrentem, et de alia in via publica, et de alia parte in honore Johannis Barberii, et de alia parte in honore nostro*. Pere 1,5 morabatins per Sant Miquel. I no proclamis altre senyor sinó

nosaltres. Més 10 dies de fadiga. Més 12 diners RV d'entrada. Més el vintè del lluïisme (ACM. GROC, f. 105, doc. 332).

Mallorca, 11 calendes agost 1243 (22/07/1243).- Ramon bisbe de Mallorca, *ad defectum cuiusdam hominis qui tenedonam nostram inferius vocatam per nos tenebat no soluit nobis censum per V annos et plus, nec etiam invenimus aliqui qui pro eo in hec responderet, idcirco damus et stabilimus tibi Arnaldo de Frexe et uxori tue Ferrarie tenedone cum retrocurrallo que sunt ad deraciana in porcione supradicte Sedis que nos habuimus racione dotacione Sedis memorate ab hospitale Sanctis Johannis*. Per un morabatí per Sant Miquel. No diu entrada (ACM. GROC, f. 106, doc. 167).

Mallorca, 5 calendes setembre 1242 (28/08/1242).- Ramon Gayol venc per alou franc, lliure i quiet a Bernat de Granata, canonge de Mallorca, *quasdam domos cum currallo et ortallo que fuerunt Jaschesii Sancii et sunt in Almudayna civitate Maioricarum*. Afronten: *Duabus partibus in carrariis = In aliis domibus quas tibi similiter vendo que tenetur per Sedem Maioricarum = In porcione domini Rege*. Ite te venc *quendam furnum que est in predicta Almudayna*. Afronta: *Duas partes in viis = In porcione domini Episcopi Barchinone = In porcione domini Regis. Que omnia ego emi per alodium de Guillemo de Galacho, procuratore Jachesii Sancii et eius uxoris Jachesie; qui Jachesius Sans supradicti ipsi habuit ex donacione domini Rege per alodio. Vendo etiam tibi alias domos que se (tenent) cum supradictis domibus alodii et tenentur per Sedem Maioricarum ad censum unius denarii per Sant Miquel*. Afronta: *In domibus quas Berengario de Yspania tenet per dictam Sedem Maioricarum = Ex duabus partibus in ortallo tuo quod tibi superius vendidi = In via*. Per 500 sous melgoresos (ACM. GROC, f. 108, doc. 157).

17 calendes juliol 1244 (15/06/1244).- Aries Yuanes i muller Raimunda venem per alou franc, lliure i quiet a Bernat de Granata *quasdam domos quas ego, dicto Aries, habeo racione empcionis quam inde feci de Egidio Garces pro se et procuratorio nomine Martini Garces de Roda. Quas dictas domos et currallos sunt in civitate Maioricarum intus almudaynam et afrontant ex una parte in furno quod fuit Jaquesii Sance, et ex alia parte in via, et ex alia parte in domibus que fuerunt Dominici Jugulatoris et que modo sunt ecclesie Sancte Marie Sedis Maioricarum, et ex alia parte in quibusdam currallis dicte ecclesie*. Per 150 sous melgoresos (ACM. GROC, f. 109, doc. 176).

16 calendes desembre 1245 (16/11/1245).- Ramon bisbe de Mallorca, *videntes esse utilitatem et melioramentum Sedis nostre garricas et terra heremas laborare et in eisdem plantare et vivificare plus quam incultas et heremas dimitere; volentes vobis, subscriptis populatoribus*

nostris, facere gratiam specialem, per nos et successores nostros concedimus et laudamus vobis Guillemo de Toreiono, Petro Caberono, Bartholomeo Cahorces, Petro de Algayra, Petro Caberoni filio dicti Petri Caberoni et Petro Teuler, populatoris nostris in valle de Sporlis et vestris perpetuo in honoribus et possessionibus quos et quas per nos tenetis garricas et terras heremas et incultas in quibus possitis vos et vestri plantare et radicare vineas pro ut melius vobis vissum fuerit absque contrarietate et impedimento nostri et successoribus nostrorum et alicuius, ita tamen quod de vindemia quam Deus ibi dederit dabitis vos et vestri nobis et nostris decimam tamen fideliter ibidem. Salvo dret, domini i fadiga et omnibus condicionibus et pactis in instrumentis adquisicionem ponitis et contentis (ACM. GROC, f. 110, doc. 203).

Mallorca, 8 idus juliol 1243 (08/07/1243).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Burguès de Sapatello *quandam fexiam terre quam nobis pertinet racione dotacionis sedis supradicte, quam tu nobis assignavisti in alqueria que dicitur Cuni que est in termino de Montueri, in cavalleriis hominum Terrachone, qui afrontat ex una parte in carraria, et ex alia parte in honore Johannis de Calidis et ex aliis partibus in honore tuo.* Per un besant per Sant Miquel, més el delme fidel. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. A vintè de lluisme. No diu entrada (ACM. GROC, f. 110, doc. 262).

Mallorca, 13 calendes març 1244 (17/02/1245).- Ramon bisbe de Mallorca, i Bernat Sacrista i mestre Joan, pabordes de la Seu, establím a Joan de Lobera *unam peciam terre quam nos habemus racione dotacionis supradicte Sedis in tua medietate alquerie que dicitur Benuquinena que est in termino de Montueri in cavalleriis hominum Dertuse,* confrontada amb el camí que hi ha entre aquesta alqueria i l'alqueria de Berenguer de Stephano, i amb el camí de Felanix. Per 12 diners melgoresos i delme fidel per Sant Miquel. Més 2 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 111, doc. 187).

Idus juliol 1231 (15/07/1231).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Joan de Calidis *totam alqueriam ab integro que dicitur Avinacia et raalum suum que dicitur Algisar, que sunt in termino de Montueri, que fuerunt Raimundi de Magalats, qui illa omnia dimisit fratri suo Bernardo de Magalats in suo testamento, a quo nos, dictus episcopus supradictus, emimus. De quibus Guillemus de Moncada dedit Johanni de Matheo in alqueria que dicitur Avinacia duas pariliatas et domos competentes, et unam quarteriatam terre ad opus orti, et unam vineam in eadem ad censum unius macemutine in auro sine enganno annuatim dature in festo Natale Domini et ad decimam,* segons instrument en poder de Bernat de Lineola, prevere, de l'idus juliol 1231 (15/07/1231). *Et postea predicta ipse Raimundus de Magalatz emit a Joahnne Matheo et eius uxore Maria,* segons acte del notari Ramon d'Aragó del 17 calendes setembre 1233 (16/08/1233). *Item in dicto rafallo dictus Guillemus de Moncada dedit Raimundo de Magalatz*

III jovatas terre franchas liberas et quietas ad decimam et cum fatica X dierum si vendere vel impignerare voluerit, segons instrument de Ramon d'Aragó del 15 calendes setembre 1232 (18/08/1232). Item in dicta alqueria dedit Guillelmus de Moncada Bernardo de Magalatz quatuor jovatas terre ad censum unius macemutine in auro sine enganno annuatim dature in festo Sancti Michelis et ad decimam, segons instrument de Guillem Vitali, notari Dertuse l'idus agost 1233 (13/08/1233). Qui vero Bernardus de Magalatz et uxor eius Berengaria eas vendiderunt eisdem Raimundo de Magalatz cum domibus eorundem et cum terminis et pertinentiis suis cum terris heremis et laboratis, pratis, pascuis, ortis, ortalibus, venationibus, herbis, aquis, lignis, vineis, arboribus diversorum generum, introitibus et exitibus suis et cum omnibus ibi pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo. Damus et stabilimus tibi et tuis successoribus in eternum ad habendum et tenendum et semper in pace possidendum ad bene laborandum et meliorandum, sub tali vero condicione hanc donacionem tibi et tuis facimus quod pro censu inde exeunte dabis tu et tui nobis pro quatuor jovatis Bernardi de Magalatz et pro duabus pariliatis terre et domibus et una quarterata terre et vinea que fuerunt Johannis Mathei duas macemutinas bonas, rectas, juceffias in auro sine enganno, la meitat per Sant Miquel i l'altra masmodina per Nadal, i a delme fidel tant dels honors que tens a cens com de les 4 jovades franques. Més 10 dies de fadiga. Ita tamen quod teneatis locum illum populatum et affogatum. Més 3.000 sous melgoresos d'entrada. Data a Mallorca, 8 calendes octubre 1247 (ACM. GROC, f. 111, doc. 222).

Mallorca, 19 calendes setembre 1245 (14/08/1245).- Jaume de Sancta Eugenia, sagristà de la Seu, Berenguer de Vilalta procurador de mestre Pere de Muredine ardiaca de la Seu, mestre Vicenç precentor, i Guillem de Guaellis succentor, establilm a Pere Ros, jurisperit, *illam sortem terre quam ratione deeni et dotacionis dicte Sedis habemus in alqueria que fuit Bernardi de Villamaioris et Berengarii de Villamarioris, fratris eius, olim defunctorum; que alqueria est in termino de Muntueri in parrochia de Luchmaior. A delme i tasca. Més 5 sous RV d'entrada. No diu porció (ACM. GROC, f. 112, doc. 199).*

2 nones març 1267 (06/03/1268).- Els prelats de la Seu de Mallorca donam a Pere Ros, jurisperit *auctoritatem et licenciam et potestatem costruendi, hedificandi et faciendi unum molendinum vel quot molendina facere poteris et volueris sub eodem aqueductu in honore tuo alqueriarum tuarum de Randa et de Staca et suorum terminorum, que venerunt ad partem Maiorice sedis ratione deeni, in hunc videlicet modum: quod ratione dictorum molendinorum nobis et successoribus nostris predictis prelati dicte Sedis dare tenearis quolibet anno tres quarterias frumenti rebedors en el dit honor per Nadal. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 10 dies de fadiga. Més la desena part per lluïsmes de les alienacions. Més un parell de gallines d'entrada (ACM. GROC, f. 113, doc. 325).*

2 nones març 1267 (06/03/1268).- Els prelats de la Seu de Mallorca, com a continuació del document anterior, aclareixen que les 3 quarteres de forment censal les haurà de pagar el dit Pere Ros per cada molí que construeixi, a partir del moment que comenci a moldre (ACM. GROC, f. 113, doc. 326).

Mallorca, 10 calendes setembre 1244 (23/08/1244).- Ramon bisbe de Mallorca, i Bernat Sacrista i mestre Joan, pabordes de la Seu, establím a Guillem Poncio *totam illam partem totius honoris quem habebas et habes in alqueria de Guinen que est in termino de Polencia, in cavalleriis hominum Terrachone, prout pars illa assignata est et terminata; quam tu nobis assignavisti racione dotacionis Sedis memorate pro illo honore que apud Guinen habes et pro duabus partibus alquerie que dicitur Ostos et pro medietate alquerie Alborag que sunt in termino predicto, et predicta habes de cavalleriis Terrachone; que pars quam tibi assignamus et damus ad stabilimentum afrontat scilicet sicut carraria que tendit apud Guinen et vadit ad ecclesiam de Guinen, et hinc recedit et vadit ad aliam carrariam que tendit apud Sepulver, et ex alia parte in montaneis et cum honore alqueria de Catamox.* Per dos sous i delme fidel per Sant Miquel. No diu entrada (ACM. GROC, f. 113, doc. 178).

Mallorca, idus febrer 1244 (13/02/1245).- Ramon bisbe de Mallorca, i Bernat de Sacrista i mestre Joan, pabordes de la Seu, establím a Guillem de Monterusso i Berenguer de Fortea *tres pecias terre quas nos habemus pro deeno dotacionis ecclesie nobis pertinencie de medietate alquerie que dicitur Alborratx que est in termino de Polencia apud Guinyen, in porcione hominum cavalleriarum Terrachone, et sunt quinque jovate, quarum peciarum due se tenent versus pratum.* Per una quartera d'ordi censal per Sant Miquel portada a la Ciutat, més el delme fidel. No diu entrada (ACM. GROC, f. 114, doc. 186).

Mallorca, 6 calendes juny 1245 (27/05/1245).- Ramon bisbe de Mallorca, i Bernat de Sacrista i mestre Joan, pabordes, establím a Joan de Turricella *duo casalia molendinorum que sunt in termino alquerie tue que dicitur Linar que est in termino de Polencia quam per nos tenes et nos ipsa omnia habemus racione dotacionis Sedis supradicte cum omnibus aliis molendinis que ibi construere vel facere volueris, cum ademprivio aque et cum rego et capite rego et casalibus, introitus et exitibus suis et cum omnibus ibi pertinentibus et pertinere debentibus quoquo modo.* Per dos morabatins per Sant Miquel. Més 30 dies fadiga. Salvo cens, dret, senyoriu i fadiga a la Seu. Més 20 sous melgroresos d'entrada (ACM. GROC, f. 115, doc. 195).

10 calendes gener 1231 (23/12/1231).- Alemany de Sadoa donam i concedim a Ramon Tonso, Joan Poncheyra i Bernat i Guillem Stephani, *medietatem cuiusdam alquerie nostre que dicitur Villaychamenez in termino de Sporles et totam vallem; que valle afrontat ex una parte*

cum Joecio de Cainus, et ab alia parte cum villa Yehamenez et ab aliis partibus com montanea. Exceptis militibus et sanctis. A delme i tasca de pa i vi most, més el quint de l'oli. Dels altres fruits no ens heu de donar res. De omnibus autem olivariis quas ab hac die in antea plantabitis, impeutabitis vel nutrietis in predicti donacione dabitur vobis et nostris undecimam partem solum modo et non magis. Més 10 dies de fadiga (ACM. GROC, f. 116, doc. 16).

Mallorca, 3 nones abril 1245 (03/04/1245).- Pere de Acuta, fill de Berenguer de Acuta, cavaller qm, reconec tenir en feu del bisbe i capitol de la Seu de Mallorca *medietatem decime in pane, vino et oleo et medietatem omnium aliorum singulorum pro vobis et capitulo Sedis predictae in alqueriis que dicitur de Serriano et Almucerre, que sunt satis prope Bulunium, in valle de Sporlis, et promitto vobis et capitulo vestro per me et successores meos fidelitatem et defensionem, tam in persona et personis quam rebus vestris et ecclesie vestre ad servicium et honorem. Pro qua vero medietate decime et medietate decime molendinorum et omnibus aliis et singulis vobis in presenti in signum feudi hominum et vassallaticum exhibeo corporale (ACM. GROC, f. 118, doc. 191).*

6 calendes febrer 1249 (27/01/1250).- Ramon Tonsi venc a Arnaldo Benedicto *presbitero tenenti capellaniam quam dominus Nuno olim bone recondationis instituit in sede Maiorice, unam macemutinam censualem quam Rossilionus Ballistarius vel eius heredes mi faciunt pro quodam honore qui est in alqueria que dicitur Vileyamenis qui fuit Alemanni de Sadoa et modo tenetur per dominum episcopum Maioricense, que alqueria est in valle de Sporlis, salvo cens, dret senyorial i fadiga al dit bisbe. Per 50 sous RV (ACM. GROC, f. 119, doc. 250).*

3 calendes juny 1250 (30/05/1250).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Bernat de Blita *molendina omnia que nos habemus et habere debemus in valle de Sporlis, que etiam molendina secundum quod tibi magis utile videbitur possis mutare ad utilitatem vestri et tui sine preiudicio tamen nostri et succesorum nostrorum et aliarum personarum in aliis locis utilioribus. Cum domibus eorumdem et casalibus de abisso usque ad celum, aquis, cequiis et resclosis, regis et subregis atque meatibus aquarum, plateis carricatoribus et descarricatoribus, adempriviis, servitutibus, introitibus et exitibus eorumdem ac pertinenciis vos establím ad hedificandum ea et construendum et operandum atque meliorandum sine aliqua missione nostra. De tots els blats, farina i moltures i lucre dels dits molins ens donaràs *tercium fideliter intus molendinis iamdictis. Més 30 dies de fadiga. Salvo dret senyorial i fadiga nostres (ACM. GROC, f. 119, doc. 254).**

Mallorca, 11 calendes desembre 1254 (21/11/1254).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Pere Teuler i Berenguer de Comalonga *alqueriam nostram que dicitur Alhacer que est in valle de Sporlis, in porcione nostra, prout nos tenemus et possidemus, deducta tamen de his*

donacione quam fecimus ecclesie Sancti Petri de Sporlis. Per 35 morabatins per Sant Miquel, més el delme fidel. Ita tamen quod vos et vestris sitis ibi nostri habitantes et afogantes. Més 30 dies de fadiga. Més 1.000 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 120, doc. 272).

Mallorca, 3 calendes maig 1262 (29/04/1262).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Arnau de Fonte de Sóller *ad bene laborandum et meliorandum omnes illas vineas cum ficulneis et arboribus et plantis diversorum generum que ibi sunt vel fuerint et cum heremo que ibi est; que omnia sunt in valle de Soler, ad locum qui dicitur de Monte Catano* (no diu la porció). Afronta: *In vinario de na Verdera = In honore Guillemi Segarra = In garrigis Raimundi Gineste = In montanea de Fornelug*. Per 6 morabatins bons alfonsins en or per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies fadiga. Salvo cens, dret, domini senyorial i fadiga nostres. Més 30 sous reials de València d'entrada (ACM. GROC, f. 120, doc. 310).

Mallorca, 14 calendes novembre 1257 (19/10/1257).- Bernat de Sagristà i Mestre Joan paborde, de consell del bisbe Ramon, donam i establím a Ramon Ferrer de Fornalutx, Pere Ginesta i Joan Ginesta *trium videlicet pro tercio ad bene laborandum et meliorandum vineas superiores de Beniarax (Biniaraix) que fuerunt Petri de Menoch et nobis pertinent racione prepositure predicte Sedis*. Afronten: Dues parts amb l'honor de Pere Estruz = *In honore monasterii Sancti Felicis Guixollence = In honore Johannis de Preponito = In honore Berengarii Bovis quem tenes tu, Petrus Ginesta, per eundem Berengarium Bovis = In honore Johannis Ginesta, quem tenet per Petrum Estruz = In honore Guillemi de Dayano, quem tenet per heredem Bernardum de Viridaria = In honore Bartholomei Cardone*. *Predictas itaque vineas cum terris quibus fundantur et arboribus ac plantis diversorum generum que ibi sunt vel fuerint et omnibus aliis ad dictas vineas pretinentibus et pertinere debentibus, introitibus et exitibus suis* vos establím terç per terç per 6 morabatins alfonsins alfonsins en or per Tots Sants, més el delme fidel. I no proclameu altres senyors que els paborde de la Seu. Més 30 dies fadiga i 20 sous reials de València d'entrada (ACM. GROC, f. 121, doc. 286).

Mallorca, 3 nones desembre 1244 (03/12/1244).- Ramon, bisbe de Mallorca, Bernat de Sagristà i Mestre Joan paborde i el Capítol establím *ad bene laborandum et meliorandum* a Jaume de Sallent *quandam fexiam terre quam habemus in valle de Soler in alqueria que dicitur Beniarax (Biniaraix); que pecia terre nobis evenit pro deeno ecclesie supradicte de porcione domus Monasterii Sancti Felicis de Guixols*. Afronta: *In honore predicte domus Sancti Felicis = In rivaria de Fornelutx* (Fornalutx) = Dues parts amb l'honor de Guillem de Torrella. Per una masmudina recta jueva en bon or i pes recte per Nadal, més el delme fidel. Més 30 dies fadiga. Salvo cens, dret, fadiga i directe domini. Més 10 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 121, doc. 180 i 181).

Mallorca, 5 calendes abril 1242 (28/03/1242).- Ramon, bisbe de Mallorca, establím *ad bene laborandum et meliorandum* a Guillem de Costes *medietatem cuiusdam molendini quod est in valle de Soler, et illam medietatem habemus de parte Comite Empuriis racione Sedis Maioricarum, in quo molendino habet aliam medietatem Guillemus de Sancto Martino. Predictam itaque medietatem illius molendini cum medietate casale eiusdem et cum rego, capite rego et subrego et meatu aque sue et omnibus suis tenedonibus et adempriviis, introitibus et exitibus suis* vos establím per 3 morabatins bons, nous, alfonsins en or per Tots Sants. Més 30 dies fadiga. Salvo cens, dret, domini senyorial i fadiga a la Seu. *Et de hanc die ad unum annum reedificavero ex toto predictum molendinum et habuero ibi factum unum bonum cubum de petra* (ACM. GROC, f. 122, doc. 148).

Pridie idus febrer 1234 (13/02/1235).- *De stabilimento quod Petrus de Pertegas fecit Bernardo de Escala de uno orto. De valle de Soyler.* Pere de Pertegàs estableix a Bernat d'Escala i els seus successors un hort que té amb figueres i arbres de diferents gèneres en la vall de Sóller per les seves cavalleries. Afronta per dues parts amb la seva honor i d'altra part amb l'honor del bisbe de Girona i del comte d'Empúries. Cedeix l'hort amb figueres i arbres amb totes les pertinences per millorar i per un cens d'un diner a la festa de Nadal. Bernat d'Escala podrà vendre i alienar l'hort, exceptuant a cavallers i eclesiàstics. *T. Bidulsoni de Fonte, etc. Notari Bernardus Surigarius, notarii publici Maioricarum qui hoc scribi feci...* (ACM. GROC, f. 122, doc. 46).

Mallorca, 1239 (sense dia ni mes).- Ramon, bisbe de Mallorca, amb el consentiment del Capítol, establesc *ad bene laborandum et meliorandum* a Arnau Cristià *totum illud olivare ab integro quod est in valle de Soler, quod habuimus de Menocho racione dotacionis Sedis memorate et racione etiam empcionis.* Afronta: *In honore Pertegas = In honore Petri Raymundi = In camino quo itur ad alqueriam que dicitur Casteion = In honore Berengarii de Pinos.* Per un morabatí bo, nou, alfonsí en or, més el delme fidel. Més 30 dies fadiga. Salvo cens, dret senyorial i fadiga a la Seu de Mallorca (ACM. GROC, f. 123, doc. 105).

8 calendes març 1246 (22/02/1247).- El bisbe i pabordes de Mallorca establím a Ferrer Poncio i Arnau Sugnario, *pro deeno alquerie que dicitur Adducayras que est in termino de Inca, in cavallariis hominum Barchinone, illum honorem cum terra illa que est versus Hyalfas prout nobis predicta assignavistis.* I si qualcú ens fa qüestió pere aquesta terra, ens la restituïreu en un altre honor. Confronta *cum carraria que tendit de Vilalba et vadit versus Huyalrafas, et ex alia parte in camino quo vadit apud Vinagrelam.* Per un besant per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 125, doc. 215).

Mallorca, 5 idus març de l'encarnació 1248 (11/03/1249).- Bernat Ferrarii, jurisperit, procurador de Joan de Mandulio, promet a vós, Ramon, bisbe de Mallorca, que d'aquí a Sant Miquel prop vinent donaré a qui volgueu l'instrument de donació o adquisició *quod Guillemus de Pavo habuit a comite Empuriarum vel eius procuratore de rafallo sito in termino de Muro in alqueria que dicitur Abinxeri, et instrumentum quod Bernardus de Mandul habuit a dicto Guillemo de Pavo de dicto rafallo sito infra terminos predictae alquerie que dicitur Abinxeri*. La qual alqueria i rafal del terme de Muro els tenim per pacte i transacció feta entre mi, com a procurador del dit Mandulio, i vós. I això sota pena de 23 lliures que Berenguer, prevere i rector de Santa Margarita de Muro deu al dit Joan de Mandulio (ACM. GROC, f. 126, doc. 236).

Mallorca, 6 idus març de l'encarnació 1248 (10/03/1249).- Bernat Ferrer, jurisperit i procurador de Joan de Mandulio, ciutadà de Marsella, d'una banda, i Ramon bisbe de Mallorca d'altra banda, *cum questio vertetur super quadam alqueria que dicitur Abinxeri et raallo sitis in termino de Muru et fructibus inde perceptis, que quidem omnia ad dictum Johannem ex successione Bernardi quondam fratris sui cui quondam predicta dominus Comes Empuriarum contulerat spectare dicebam. Vobis est contrario* era pretés que vos pertanyien per diverses raons. Per tant, arribam a la transacció següent: *quod vos traderetis et solueretis mi, nomine dicti Johannis, duo mille solidos RV et fructus perceptos de dicta alqueria et raal a tempore detentacionis nostre cum quibusdam rebus mobilibus et semoventibus in predictis alqueria et raallo presentis huiusmodi transaccionis tempore constitutis; quod siquidem fructus et res mobiles et semoventes fuerunt mille solidos dicte monete estimati*. Com que jo he cobrat els dits 3.000 sous RV, ara vos definesc el deute i vos poso en possessió de la dita alqueria i rafal (ACM. GROC, f. 126, doc. 235).

Massile, in domo Guillemi Oillerii, 4 nones juliol 1248 (04/07/1248).- Joan de Mandulio, ciutadà de Marsella, constituesc procurador Bernat Ferrarium, jurisperit, CM, *ad petendum, exigendum, recuperandum atque recipiendum per me et nomine meo* tots els meus béns mobles i immobles que tinc i em competen a la ciutat i regne de Mallorca per qualsevol motiu *et specialiter a domino Reimundo Dei gracia episcopo Maioricarum et ad domino Poncio Hugone Dei gracia comite Impuriarum, sive sint alquerie sive rahalia, sive sint in termino de Muro vel in termino de Soyler* (ACM. GROC, f. 127, doc. 233).

Mallorca, 3 idus setembre 1240 (11/09/1240).- Ramon, bisbe de Mallorca, establim *ad bene laborandum et meliorandum* a Guillem de Rovira i muller Maria *deenam partem ab integro nobis assignatam racione dotacionis Sedis Maioricarum supradicte in alqueria quam tenet Manocha (Menoc ?) que est in termino de Moro. Predictam itaque deenam partem cum domibus eiusdem, cum terris, pratis, aque, ligne, vineis, arboribus diversorum generum et cum pascuis et*

heremis, introitibus et exitibus vos establím a tasca i delme fidel de tots els esplets i fruits que Déu doni. Més 30 dies fadiga i 30 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 128, doc. 119).

Mallorca, pridie nones febrer 1261 (04/02/1262).- Joan de Mandulio, germà i hereu de Bernat, qm, ciutadà de Marsella, vinc a composició i transacció amb vós Ramon, bisbe de Mallorca, *super illa alqueria que dicitur Abinxeri et raalo que vos tenetis et habetis et sunt in termino de Muro. Quam vero alqueriam et raallum dictus frater meus habuit donacionem et concessionem Poncii Hugonis Dei gracia comitis Impuriarum. Et ipsam alqueriam et raallum habuistis cum instrumento publico nomine transaccionis facte inter vos et Bernardum Ferrarii, jureperitum, procuratorem meum statutum cum carta publica super predicta alqueria et raal*, fet pel notari Bernat de Arters, que ara vos confirm, amb les cases, terres i altres coses que els pertanyen, amb tots els drets que em puguin correspondre com a successor de mon germà. Confés haver rebut 60 lliures RV per la present confirmació. Em retinc el document de donació que em féu el comte d'Empúries, per tal de demanar-li algunes coses que conté (ACM. GROC, f. 128, doc. 308).

Idus maig 1273 (15/05/1273).- El bisbe de Mallorca establesc *ad bene laborandum et meliorandum, hedificandum et vivificandum in emphiteosi* a Pere Cabroni i Pere Joan de Besers *totam alqueriam nostram et rafallum eidem contiguum quam et quem habemus in parrochia Sancte Margarite de Moro, quam alqueriam et rafallum Raimundus, bone memorie Maiorice episcopus predecessor noster, habuit racione emptionis quam inde fecit prout in instrumentis inde confactis continetur*. Afronta: *In honore Raimundi Paleti = In honore den Reboster = In honore Petri de Castilione = In honore des Gassens = In honore Guillemi Scutiferi = In honore Berengarii de Viridaria et Berengarii Clavelli = In honore Petri de Castelletto quondam*. Pel sisè de tots els fruits de pa, vi, oli, lli i cànem. *Verumptamen de vineis quas in loco heremo ibidem plantaveritis vos vel vestri non detis nobis neque successoribus nostris nisi decimam et tascham. Et eritis vos et vestri ibidem habitantes et afogantes. Retinemus in hoc stabilimento quod quocienscumque nos et successores nostri fuerimus in dicta alqueria et raffallo habeamus ibidem habitacionem. Item retinemus nobis et successoribus nostris in predicta alqueria et raffallo quandam salam que ibi est et cigias ad recolligendum et reservandum bladum nostrum; quam salam non valeamus stabilire necque locare, set ipsa uti ad opus bladi nostri ut prenotatum est*. I no proclameu altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més 1.000 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 130, doc. 336).

Mallorca, 6 idus juliol 1240 (10/07/1240).- El bisbe de Mallorca, de consens del capítol, confés a Dalmau de Fenolar, preceptor de la casa del Temple a Mallorca i als frares seus, *quod sumus a vobis bene paccati et contenti de omnibus expletis que quocumque modo de honoribus*

vestris tenedonibus et possessionibus usque in hunc diem habuistis vel precepistis. Quicquid vero ex ipsis predictis expletis inde habuistis vel recepistis tam de jure nostro nobis et Sedi memorate pertinentem quam aliqua alia ratione usque in presentem diem ex mera liberalitate vobis et dicte domui Templi et fratribus eadem domus irrevocabiliter et concedimus imperpetuum. I amb el present document vos absolem de qualsevol demanda que puguem fer contra el Temple, etc. (ACM. GROC, f. 131, doc. 113).

Mallorca, 4 idus juliol 1240 (12/07/1240).- El bisbe de Mallorca, de consens del capítol, *convenimus et bona fide promittimus vobis, fratri Dalmacio de Fenolar, preceptori domo milicie Templum in Maiorice et fratribus ipsius domus, quod si alii nobiles habentes porcionem in Maiorica acceperint partem in decimis militum feudatariorum vel lucrati fuerint iure vel compositione, partem ibi habeatis et recipiatis quam alii ibi acceperint et habuerint. Hec autem intelligantur fieri bona fide sine enganno.* T. Gilabert de Crudiliis. Signa Bernat d'Arters, notari públic de Mallorca (ACM. GROC, f. 131, doc. 114).

10 calendes abril 1237 (23/03/1238).- *Notum cunctis sit quod ego, Raimundus de Meala, confiteor et recognosco tibi, Bernardo Aymerico, quod cum dominus Rex fecisse mi donacionem sive concessionem in regno sive in insula Maioricarum ratione porcionis mee vel cavalleriarum mearum de alqueria que dicitur Curalcastel et de Raal Abnanaber et de Caria Abeniulux in termino de Sisneu, et ipse dominus Rex postea generaliter statuit super illis qui possessiones in regno sive in insula predicta ratione donacionum sive adquisicionum de cavalleriarum vel aliquarum porcionum aliarum quod quicumque eorum ad tempus beate Marie mensis augusti jam elapsi nec sunt VI anni non venisse vel venire contempsisset ad dictam terram Maioricarum amitteret ex toto omnes possessiones quas ibi quoquomodo adquisierat. Unde, cum ego Raimundus de Meala in dicto termino non venissem nec decreto dicto superius paruissem, et maxime cum fuissem absens deffensionem illius terre eo tempore quo dicebatur ostol venire contra regnum Maioricarum cum dominus Rex in eius subsidium transfretavit, propter meas absencias spoliavit me omnibus illis possessionibus quas ibi adquisiveram in dicta insula extra civitatem Maioricarum et penitus me privavit, et super nominatas alqueries in te, Bernardum Aymerici, titulo donacione transtulit, sicut in instrumento a domino Rege tibi facto plenius continetur. Et propter nos Raymundus de Meala et uxor mea Saura et filius nostre Petrus, ad maiorem tuam tuorumque cautelam sive securitatem per nos et omnes nostros successores laudamus, concedimus et perpetuo confirmamus tibi Bernardo Aymerico et tuis donacionem sive concessionem supradictarum alqueriarum factam tibi a domino Rege. Ita quod nos vel nostri nunquam contra dictam donacionem venire possimus, facientes tibi et tuis finem perpetuum et pactum de non petendo vel de non agendo nunquam contra te vel tuos ratione prime donacionis facte mi Raymundi de Meala vel alicuius alterius privilegii diffinientes et concedentes tibi et tuis*

omnia jura quecumque in dictis alqueriis mi unquam competerunt vel competere poterunt aliqua ratione. Renunciantes omnibus exceptionibus et deffensionibus tam juris quam facti nobis competentibus et excepcioni doli et alii omni beneficio vel privilegio et omni legum auxilio pro qua supradicta confirmacione sive diffinicionem perpetuo valitura. Nos dicti Raymundus de Medalia et uxor mea Saura et filius noster Petrus recepimus et habuimus a te trecentos quinque solidos monete Barchinone valentis marchi argenti LXXXVIII solidos, super quibus renunciamus excepcioni non numerate peccunie et non recepte et omni alio beneficio tam civili quam canonico, approbantes et confirmantes omnia supradicta sicut in isto presenti instrumento continetur perpetuum valitura. Ad hec ego, dicta Saura uxor Raimundi de Medalia laudans et concedens hec predicta promitto quod nunquam contra veniam ratione mei sponsalicii vel modis aliis. Renuncio enim quantum ad hec dicto meo sponsalicio et senatus consulto velleyani et juri ypothecarum et omni juri per me facienti. Testes Guillem Ferri etc. Signa Petri de Bages, notarii publici Barchinone, qui hec scribi fecit et clausit die et anno quo supra (ACM. GROC, f. 132, doc. 76).

Mallorca, 14 calendes novembre 1240 (19/10/1240).- Jo, Bernat Eymerici, venc a Arnau de Tuguriis les alqueries Castel i Huacner i un rafal en el terme de Sineu, que els tinc en alou per donació del rei i per absolució que me féu Ramon de Medalia. Te donaré els instruments que tinc; i te promet que quan tu vulguis faré fer l'instrument notarial de la venda que te féu ma muller Suau i que lloaren els nostres fills comuns Pere Arnau i Bernat (ACM. GROC, f. 133, doc. 125).

Mallorca, 4 nones octubre 1243 (04/10/1243).- Ramon bisbe de Mallorca, establesc a Miró de Sanaugia *tres pecias terre cum duabus partibus cuiusdam domus que sunt in alqueria que dicitur Sanctus Stephanus que est in termino de Sixneu in cavaleriis hominum Terrege, que omnia tu nobis dedisti pro deeno nobis pertinente ratione dotacionis Sedis supradicte de octo jovatis quas habes intus predictam alqueriam que dicitur Banderola. Quarum una ipsarum sortium que dicitur de garroverio afrontat ex una parte in camino publico, et ex alia parte in ulestrario tuo, et ex alia parte in honore qui fuit Berengarii de Vico, et ex alia parte in honore tuo. Alia vero sorte terre afrontat ex una parte in honore qui fuit Berengarii de Vico, et ex alia parte in honore alquerie de Banderola, et ex duabus partibus in honore tuo. Alia vero sors terre, que est retro domos cumbe, afrontat ex una parte in honore Petri Riarie, et ex aliis partibus in honore tuo. Per 8 barcelles de forment per la Mare de Déu d'agost, portades al nostre palau de la Ciutat. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 133, doc. 170).*

Mallorca, 13 calendes abril 1245 (20/03/1246).- Ramon bisbe de Mallorca, i Bernat Sacristà i mestre Joan, pabordes, establím a Ramon de Olzina *deenam partem alquerie tue que dicitur Almoandes que est in termino de Sixneu, in cavalleriis hominum Gerunde, cum casalibus qui sunt in dicta alqueria versus alqueriam Arnaldi Cantador, in quibus casalibus debes facere*

duas domos et tenere condirectas. Per una masmodina per Sant Miquel i delme fidel (ACM. GROC, f. 134, doc. 206).

10 calendes marc 1249 (20/02/1250).- Bernat de Guanecs i sa germana Mansilia, de consentiment de son marit Pere Geraldi, *pro duabus partibus que nobis competunt racione Ermessendis, sororis quondam, nomine, que fuit uxor Petri Martelli, ex quinque partibus factis de subsequentibus que venduntur. Et nos, Leonardus Meler, Guillemus et Johannes Pellicerii, Elicsendis uxor Poncii Ferrarii et Elicsendis uxor Burgunoni, Ferraria de Arno et Bernardus de Arno eiusdem filius et ego Bernardo Moloti tutor et curator Bernardi, Guillemi et Guilleme filiorum Guillemi quondam de Arno qui omnis predicti heredes sumus ex testamento Petri Martelli in eius bonis, pro aliis tribus partibus de quinque partibus supradictis, vendimus vobis Arnaldo de Tuguriis et vestris in eternum, per mille et centum solidus RV, omnia jura nostra et quidquid habemus et tenemus et habere debemus in illis octo jovatis terre que sunt in termino de Sixneu, in alqueria que dicitur Abengulus; quas quidem VIII jovatas Petrus quondam Martelli adquisivit et suo jure ac nomine ad nos spectant. Illud igitur totum quod de dictis octo jovatis habemus et tenemus et omnia jura que in omnibus octo jovatis predictis habere debemus vendimus vobis et vestris pro precio supradicto per franchum ac liberum alodium et immune. Nosaltres, dits Bernat i Mansilia tenim dues de les cinc parts *racione sororis quondam nostre predicte*, i nosaltres, els altres vendors, tenim les altres tres parts *pro testamento Petri Martelli*, fetes cinc parts de les dites 8 jovades de terra. I amb el present instrument vos donam possessió de la nostra part. De les restants parts de les 8 jovades que no tenim, vos donam les nostres veus, raons i accions contra Ponç de Olzeto i Bernat de Parietibus de Marimortuo i contra qualsevols altres que tinguem abans de la venda present (ACM. GROC, f. 134, doc. 251).*

7 idus setembre 1249 (07/09/1249).- Pere Geraldi i Bernat de Arno prometem a Arnau de Tuguriis *quod hinc ad festum Sancti Andree primum venturum faciemus nobis a Bernardo de Guaners et Mansilia uxore mei Petri Geraldi et a Leonardo Meleno et Guillemo Pellipario et Ferraria de Arno matre mei Bernardi de Arno et Guillemo de Arno et Dulcie Marcelle avie mei Bernardi de Arno et Elicsende uxore Bogovioni et Belris matre Guillemi Pelliparii et Johanne Pellipario filio Belris firmari, laudari, concedi et approbari vendicionem illam quam nos, nomine nostro et dictarum personarum, vobis fecimus per alodium franchum de octo jovatis terre que sunt in termino de Sixneu in alqueria vocata Dabengulus absque omni dampno nostro, gravamine ac missione*, sota pena de tots els nostres béns (ACM. GROC, f. 135, doc. 245).

Mallorca, idus setembre 1249 (13/09/1249).- Pere Geraldi de Tarragona convenc i promet a Arnau de Tuguriis que d'aquí a Sant Andreu firmaré a Bernat de Guanechs i a sa germana Marsilia *illam empcionem quam vos fecistis a me et a Bernardo de Arno de alqueria que dicitur*

Abengulluz, que est in termino de Sixneu, absque missione vestra, dampno et gravamine. Oblic especialment tots els honors que tinc a Inca i a l'illa de Mallorca i a altres llocs. Dóna per fiances Ramon de Litrano i Arnau de Manso (ACM. GROC, f. 135, doc. 246).

Mallorca, 4 nones agost 1250 (02/08/1250).- Bernat de Arno convenc i promet a tu, Arnau de Tuguriis, *quod si aliquo tempore aliqui heredes vel proximi Guillemi Pelliparii fecerint questionem aliquam vel demandam causa aliqua vel racione in raal Abengullus, que est in termino de Sixneu, que ego et Bernardus de Guanechs et soror eius Mansilia cum aliis venditoribus tibi vendimus prout instrumento tuo emptionis continetur, te defensaré a costes meves* (ACM. GROC, f. 136, doc. 255).

4 calendes juny 1236 (29/05/1236).- *Bernardus de Gadellis (Gozellis), partitor electus a comunitate et universitate proborum hominum de Vico in civitate et insula Maioricarum et populantium in omnibus cavallariis suis et porcionibus suis dandis, assignandis et distribuendis et etiam confirmatus a dompno Petro, Dei gracia regni Maioricarum domino, nomine et auctoritate predictorum proborum hominum de Vico et consilio et voluntate eorundem et auctoritate predicti domini Infantis, dono, concedo, laudo, asigno et in perpetuo derelinquo tibi Guillemo de Guardia et tuis media jovata terre in alqueria que dicitur Benissalem, que est in termino de Canarrosa, excepto militibus atque sanctis. Hanc autem donationem tibi et cui volueritis irrevocabiliter facio ob deffectum et absenciam omnium illorum qui habere debebant partes in cavallariis predictorum proborum hominum de Vicco, illorum videlicet qui interfuerunt captioni civitate Maioricarum, quare ipsi ad tempora constituta per dominum regem Aragonum et per magnates et populatores terre Maioricarum non venerunt nec miserunt ad partidas suas percipiendas et serviendas. Et etiam post constitutionem factam a domino rege a me, consilio et iussu domini Sacriste Barchinone, tenentis locum domine comitisse Biarnensis et domini Gastonis filii sui in Maioricis, et cum consilio proborum hominum eiusdem civitatis, per tria intervalla per literas publicas citati, non venerunt nec miserunt ad partidas suas sicut dictum percipiendas et serviendas. Sub tali tamen condicionem facio tibi et tui hanc pefatam donacionem quod tu et tui successores imperpetuum populetis et habitetis in terram de Maioricis in cavalleriis et porcione predictorum proborum hominum de Vicco. I no ho podeu vendre a altre persona sinó als prohoms de Vic pobladors de Mallorca* (ACM. GROC, f. 137, doc. 64).

4 calendes juny 1236 (29/05/1236).- *Bernardus de Gozellis, partitor electus etc. id id a Ferrarius de Rocheto mediam jovatam terre in alqueria de Benissale, in termino de Canarrosa* (Id .id. doc. 64) (ACM. GROC, f. 137, doc. 65).

13 calendes desembre 1231 (19/11/1231).- Ramon de Vall-llebrera, procurador estatuit per Guillem de Montgrí, sagristà de Girona, a la porció que té a la ciutat i fora, en nom seu don i establesc a Pere de Segarra *duas jovatas terre et vinearum que sunt in alqueria que dicitur Tofle in termino de Canarossa, sicut dicte due jovate sunt inter duo podia sicut aque discurrunt infra videlicet honorem Berengarii de Aurenga quem tenet per sacristam et usque in carrariam de Estorel et de Morneta. Item dono tibi et tuis perpetuo unum sellarium in alqueria que dicitur Valmoli et unum ortum ante ipsum cellarium sicut est tibi assignatum, que sunt in eodem termino suprascripto.* A delme i tasca de pa i vi, i pel celler donaràs al sagristà un diner per la Mare de Déu d'agost. Més 30 dies de fadiga. Excepte cavallers i sants. Més 60 sous d'entrada (ACM. GROC, f. 137, doc. 15).

Mallorca, 3 idus febrer 1239 (11/02/1240).- Ramon, bisbe de Mallorca, don i establesc a Berengario de Terrades *mediam jovatam terre in alqueria que dicitur Benissale que est in termino de Canarossa, in cavallariis hominum Vici, quam mediam jovatam nobis et sedem Maioricarum pertinet racione dotacionis pro quinque jovatas quas de predictis cavalleriis habes; scilicet unam jovatam ad Palmarium et quatuor jovatas apud Benissale, et pro una pecia terre quam habes de predicta porcione in Raal Carrop.* Per una masmodina per Sant Miquel, més el delme i 30 dies fadiga (ACM. GROC, f. 138, doc. 98).

Mallorca, 2 calendes març 1241 (28/02/1242).- *De vendicione quam Guillemus de Guardia, camsor, fecit Ferrer de Roqueto in alodio francho et libero de media jovata terre in Benissale,* termino de Canarossa, en porció de les cavalleries dels homes de Vic. Per 40 sous melgoresos (ACM. GROC, f. 138, doc. 147).

Mallorca, 4 nones abril 1242 (02/04/1242).- *De vendicione quam Ferrarius de Rocheto et eius uxor Maria fecit Raimundo Gaiol.* Ferrer de Roquet i muller Maria venem per alou franc, lliure i quiet a Ramon Gayol *una jovatam terre in alqueria de Benissale que est in termini de Canarossa in cavalleriis hominum Vici. De qua media jovata habeo ego per alodium de predicta porcione et aliam mediam jovatam habeo racione emptionis quam feci de Guillemo de Guardia per alodium, qui illam mediam jovatam habebat per liberum alodium de predictam porcionem.* Per 6,5 lliures melgoreses (ACM. GROC, f. 139, doc. 149).

2 nones febrer 1244 (04/02/1245).- Ramon bisbe de Mallorca, establesc a Ramon de Palaciolo *duas jovatas terre in alqueria que dicitur Benissale, que est in termino de Canarossa, quas nos emimus de manumissoribus testamenti Raimundi Gaiol olim defuncti, retento nobis cellario, prout illud nos retinuimus.* Per 4 morabatins per Sant Miquel i delme fidel. *Ita tamen*

quod teneatis tu et tui locum illum populatum. Més 180 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 139, doc. 185).

Mallorca, 5 nones març 1244 (30/03/1244).- Ramon bisbe de Mallorca venem a Bertran Bovi, precentor, i mestre Joan, paborde de la Seu, i Guillem de Fonte, marmessors testamentaris d'Arnau de Apiaria, *pro aniversario quod in predicta Sede fieri jussit pro anima ipsius prout ipse mandavit in suo testamento, tres morabatinos censuales ex illis quatuor morabatinis quos nos recepimus in alqueria que dicitur Benizale que est in termino de Canarossa et eos nobis donat Raimundus de Palaciolo prout nos predicta habemus per alodium racione emptionis quam inde fecimus de manumissoribus testamenti Raimundi Gaiol olim defuncti.* Per 400 sous melgoresos (ACM. GROC, f. 140, doc. 190).

3 calendes abril 1246 (30/03/1246).- El bisbe de Mallorca i els pabordes estableixen *ad bene laborandum a Bastardo de Areu deenum ab integro trium jovatarum que sunt in alqueria de Benisale, que est in termino de Canarossa, in cavalleriis hominum Vici, de quibus una jovata est Raimundi de Boscanis et alie due jovate sunt Bernardi Pauli.* Per mig morabatí per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies fadiga. Més 2 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 140, doc. 208).

Mallorca, 13 calendes agost 1256 (20/07/1256).- El bisbe i pabordes de Mallorca estableixen *ad meliorandum et domos construendum tibi Petri Peloni et uxori tue Stranee et vestris perpetuo quandam masquitam in alqueria de Benissalem que est in termino de Canarossa, in porcione predictae Sedis, qui afrontat undique in carrariis.* Per 3 sous RV censals per Sant Miquel. *Ita quod sitis ibi habitantes.* Més 30 dies de fadiga. Més 5 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 141, doc. 210).

7 calendes febrer 1234 (26/01/1235).- *Martinus Ferrandis miles domini Infantis,* de consell i voluntat de l'Infant, definesc i retorn i remet perpètuament i absolc a Bernat de Ebrinis aquelles 4 jovades de terra que l'Infant em donà a l'alqueria d'Escorca que és en el terme de les Muntanyes; les quals 4 jovades són la 1/3 part de tota l'alqueria. Dita 1/3 part *cum domibus, terris, vineis cultis et heremis, pratis, pascuis, planis, montaneis, silvis, garricis, proprietatibus et integritatibus, pertinentiis et tenedonibus, introitibus et exitibus suis et cum omnibus ad ipsae domos de celo usque ad abissum pertinentibus et cum omnibus generum diversorum lignis sive arboribus* ho tindreu lliure i franc. Vos ho don sense cap retenció *quare habui et recepi iustam et equipollentem ipsarum omnium excambiacionem.* I si en qualsevol moment sorgís l'instrument de donació de dites 4 jovades que em féu don Pere senyor de Mallorca, vull que romanguí sense cap valor (ACM. GROC, f. 141, doc. 45).

Mallorca, 3 nones octubre 1239 (05/10/1239).- *De excambio quod Balaguerius de Villagrassa fecit cum Pedrolo de Villagrassa, filio suo, de alcharia que dicitur Daboati*, que el dit Balaguer té per lliure i franc alou per donació d'Assalt de Gudar, abans lloctinent reial, en el terme de Sineu. Per l'alqueria Azebugia que el dit Pedrolo té en alou franc en el terme de Petra, en porció de les milícies dels homes de Lleida (ACM. GROC, f. 146, doc. 88).

Mallorca, 4 calendes novembre 1249 (29/10/1249).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Martí Yuanes, cavaller, *Raal ab in Sanx, cum domibus, et sunt septem jovate in termino de Petra, in porcione Sedis Maiorice*. Per un morabatí per Sant Joan, i la meitat del delme en vida teva, i, en morir, la teva meitat del delme reverteixi a nosaltres. Més 30 dies de fadiga. No diu entrada (ACM. GROC, f. 148, doc. 248).

Mallorca, 4 calendes novembre 1249 (29/10/1249).- Martí Yanes, cavaller, reconec tenir i posseir en feu del bisbe i la seu de Mallorca *duas partes decime in pane, vino et oleo et medietatem molendinorum et omnium aliorum et singulorum in alqueria mea que dicitur Caro, que est in termino de Petra*, i promet en nom meu i dels meus successors defensar la dita església tant en persona com en coses i béns, i vos prestarem fidelitat i vos farem homenatge manual (ACM. GROC, f. 149, doc. 249).

Pridie idus maig 1233 (14/05/1233).- *Bernardus de Gozellis, partitor electus a comunitate et universitate omnium proborum hominum de Vico in civitate et insula Maioricarum et populantium in omnibus cavallariis suis et porcionibus sibi dandis, assignandis et distribuendis et etiam confirmatus a dompno Petro, Dei gracia infante de Portugal, regni Maioricarum domino, nomine et auctoritate predictorum proborum hominum de Vico et consilio et voluntate eorundem et auctoritate etiam domini Infantis predicti, dono, concedo, laudo et asigno et in perpetuum derelinquo tibi Raymundo Gaiol et tuis in perpetuum duas jovatas terre in portione predictorum proborum hominum de Vico, in termino de Canarossa, in alqueria de Benissalem, cum omnibus terminis et pertinenciis suis cum domibus, ortis, vineis et arboribus diversorum generum cum aquis, erbis, pratis, planis, pascuis et pasturis, terris cultis et incultis, melioramentis et adempriviis et omnibus aliis que ad predictas duas jovatas terre pertinent vel pertinere debent aliquo modo a celo usque in abissum tibi dono et assigno et tuis auctoritate predicta nomine et titulo perfecte donationis et populationis ad omnes voluntates tuas tuorumque faciendas omni tempore ad dandum, vendendum, impignerandum vel quocumque alio modo volueris alienandum, excepto militibus atque sanctis. Hanc autem donationem predictam tibi et tuis facio irrevocabiliter ob deffectum omnium illorum qui debebant habere partes in cavalleriis predictorum proborum hominum de Vicco, illorum videlicet qui interfuerunt captioni civitatis*

Maioricarum, quare ipsi ad tempora constituta per dominum regem Aragonum et per magnates et populos terre Maioricarum non venerunt nec miserunt ad partidas suas percipiendas et serviendas. Et etiam post constitutionem factam a domino rege a me, consilio et iussu domini Sacriste Barchinone, tenentis locum domine comitisse Biarnensis et domini Gastonis filii sui in Maioricis, et cum consilio proborum hominum civitatis eiusdem, per tria intervalla per literas publicas citati, non venerunt nec miserunt ad partidas suas sicut dictum est percipiendas et serviendas. Sub tali tamen condicionem facio tibi et tui hanc donacionem prefatam quod tu et tui successores in perpetuum populetis et habitetis in terram de Maioricis in cavallariis et porcione predictorum proborum hominum de Vicco, et non liceat tibi nec tuis predictam donacionem vendere, impignorare vel alienare alicui persone nisi tantum modo probis hominibus de Vico in terram de Mayoricis populantis, et sic omnia predicta et prefata donacione contenta deinceps habeatis, teneatis, possideatis et expletetis tu et tui in perpetuum per alodium vestrum proprium liberum et quietum atque franchum (ACM. GROC, f. 149, doc. 31).

5 calendes gener 1234 (28/12/1234).- Arnau Saleta i muller Elisenda donam i excanviam a Pere de Segarra *totam illam medietatem nostrum illius alquerie que dicitur Molí que est in termino de Canarossa quam etiam tenemus per dominum Guillelmum de Montegrino sacristam Gerundensem cum domibus de celo usque in abissum ad ipsam medietatem pertinentibus. La permutam per tota porcione sive parte vestra quam habetis et habere debetis in alqueria que dicitur Benifavel que est in termini de Canarossa, quam etiam per eundem dominum tenetis. Firma Garsenda, muller del dit Segarra. Signa Bernat de Vallefecunda, notari públic de Mallorca (ACM. GROC, f. 150, doc. 43).*

7 idus març 1235 (09/03/1236).- Arnau Saleta i muller Elisenda venem a Pere de Segarra *quandam vineam et terram et domos et omnes alias res quascumque nobis retinuimus in alqueria de Moli quando facimus vobis excambium de ipso honore. Item vendimus vobis et vestris medietatem cuiusdam mayole quam habemus in termino alquerie de Tofle, que omnia tenemus per dominum Sacrista gerundensem. Per 60 sous melgoresos. Signa Bernat de Vallefecunda, notari públic de Mallorca (ACM. GROC, f. 150, doc. 63).*

Mallorca, 7 idus gener 1240 (07/01/1241).- *De stabilimento quod Raymundus episcopus Maioricensis fecit Raymundo Gayol de deeno alcherie que dicitur Bitax. De termino de Canarossa. Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Ramon Gayol deenam partem ab integro alquerie que dicitur Bitax que est in termino de Canarossa, in cavalleriis hominum Vici, que ad partem Sedis predictae pertinet racione sue dotacionis. Per una masmodina censal per Sant Miquel, més el delme. No diu entrada. Notari Bernat d'Arters (ACM. GROC, f. 151, doc. 129).*

Mallorca, 2 calendes desembre 1254 (30/11/1254).- Pere Bonelli i Bernat de Moranta, marmessors de Pere Segarra qm, a petició dels llegataris fra Bartomeu abat de La Real, fra Ramon de Fluciano prior dels frares Predicadors de Mallorca i fra Guido tinentlloc del guardià dels fra menors de Mallorca, atenent que els honors del difunt no basten per satisfer les distribucions i llegats ordenats pel difunt, en el testament fet per mà de Bernat d'Artes, feta la subhasta pública pertinent, venem a vós Ramon, bisbe de Mallorca, *duas partes honorum, tenedonum et possessionum quos et quas dictus Petrus de Segarra habebat in alqueria que dicitur Moli et in alqueria que dicitur Thofla que sunt in termino de Canarossa, in porcione que fuit sacriste Gerundense que modo est vestri, domini Maioricense episcopi antedicti, racione empconis vestre quam fecisti a dicto Sacrista gerundensem; et dictus Petrus de Sergarra predictus per vos tenebat ad tascham et decimam, cum domibus ad dictas duas partes pertinentibus*. Per 2.050 sous RV que hem donat a les persones a les quals el difunt féu qualque deixa. Signa Marquès Porri a l'escrivania de Bernat d'Artes (ACM. GROC, f. 153, doc. 274).

2 nones desembre 1237 (04/12/1237).- Guillem de Ebrinis confés i reconec deure a Bernat de Ebrinis germà meu 300 sous melgoresos per aquelles solucions de dèbits que Arnau de Ebrinis germà meu devia a diversos creditors; el qual dèbit el promet pagar en ser requerit d'avui a 10 anys complerts sense dilació. I si passat dit temps vos produeix qualque dany o gravamen jo el pagaré. Obligant especialment *totam partem meam alquerie de Scorqa que fuit ipsius Arnaldi de Ebrinis olim fratris nostri*, i tots els meus béns presents i futurs mobles i immobles (ACM. GROC, f. 154, doc. 72).

Idus gener 1237 (13/01/1238).- Bernat de Ebrines i Guillem germà meu donam i establim *ad bene laborandum et meliorandum et exermendum* a vós Bernat de Plano i Pere germà vostre tota l'alqueria nostra de Scorcha (Escorca) que és en el terme de les Muntanyes, que tenim en part per successió del nostre germà Arnau de Ebrinis i en part per donació de l'Infant, *cum domibus eiusdem, terris, vineis cultis et heremis, pratis, planis, montaneis, silvis, garricis, arboribus generum diversorum, casis, casalis, ortis, ortalis, terminis, pertinenciis, tenedonibus, proprietatibus et integritatibus suis*, per donar, vendre, empenyorar i a fer les vostres voluntats excepte a cavallers i sants. Ens donareu la setena mesura de pa oli cànem i lli i del primer vi fet sense aigua. Posareu el vi *in nostrum cellarium in quo modo sunt vexella nostra, que cellarium cum platea nobis et nostris perpetuum retinemus. Quod vinum mittetis in vexellis nostris et alias res in cellario nostro predicto absque omni nostra missione*. I no proclameu altre senyor ni patró sinó nosaltres. *Et eritis vos et vestri in perpetuum soliti nostri habitantes et affogatos in predicta donacione, et tenebitis ibidem duo hospicia condirecta a duobus primis annis venientibus in anteam*. Més 10 dies de fadiga. Salvo el dret senyorial nostre. *Retinemus etiam nobis et nostris omni tempore quod si ibidem voluerimus retinere nostrum bestiarium quod possimus facere cum*

nostro nuncio, sine malefacta tamen vestra. Confessam haver rebut dos parells de capons d'entrada (ACM. GROC, f. 155, doc. 73).

3 idus gener 1239 (11/01/1240).- Bernat de Ebrinis venc perpètuament en alou franc lliure i quiet a don Ramon bisbe de Mallorca la meitat íntegra de l'alqueria que diuen Axcorqa que és en el terme de les Muntanyes, que em pertany per alou per raó de la successió de mon germà Arnau de Ebrines qm. Te la venc *cum botis et jarris que ibi sunt et cum omnibus terminis et pertinentiis suis cum terris, pratis, paschuis, herbis, aquis, lignis, vineis, arboribus diversorum generum, introitibus et exitibus suis et cum omnibus ibi pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo.* Per 700 sous melgoresos (ACM. GROC, f. 156, doc. 92).

2 calendes febrer 1239 (31/01/1240).- Guillem de Ebrinis venc perpètuament en alou franc lliure i quiet a don Ramon bisbe de Mallorca la meitat íntegra de l'alqueria que diuen Axcorqa (Escorca) que és en el terme de les Muntanyes, que em pertany per alou per raó de la successió de mon germà Arnau de Ebrines qm; i mon germà la tenia en alou per donació del Rei. Te la venc *cum botis et jarris que ibi sunt et cum omnibus terminis et pertinentiis suis cum terris, pratis, paschuis, herbis, aquis, lignis, vineis, arboribus diversorum generum, introitibus et exitibus suis et cum omnibus ibi pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo.* Per 480 sous melgoresos (ACM. GROC, f. 157, doc. 95).

8 calendes abril 1240 (25/03/1240).- Bernat de Plano venc definesc absolc i deliber perpètuament a don Ramon bisbe de Mallorca *totum jus meum sive pagesiam quecumque habeo et habere debeo aliqua racione vel causa in tota alqueria de Scorqa (Escorca) quam pro vobis teneo in termino Montanearum.* Per 70 sous melgoresos. *Predictam siquidem pagesiam prefate alquerie habeatis, teneatis possideatis et expletetis vos et vestri in perpetuum cum domibus terris vineis etc.* (ACM. GROC, f. 157, doc. 106).

17 calendes desembre 1242 (15/11/1242).- Ramon bisbe de Mallorca, de consentiment del capítol nostre, donam i establim *ad meliorandum tibi Bernardo Laurador et Petro de Plano et vestris perpetuo unum molendinum quod est in termino de Axcorca (Escorca) subtus aliud molendinum quod est ibi. Que omnia sunt in termino de Montanea.* El vos donam *cum suo casali et cum rego et subrego et cum ademprivio et meatu aque de qua molet dictum molendinum et introitibus et exitibus suis et cum omnibus ibi pertinentibus et pertinenti debentibus quoquomodo.* Per 5 quarteres de forment bo, pulcre i rebedor a recta mesura de la quartera de Mallorca dins dita alqueria, la meitat per Sant Joan i la resta per Nadal. Més 30 dies de fadiga (ACM. GROC, f. 158, doc. 160).

7 idus maig 1242 (09/05/1242).- Ramon bisbe de Mallorca donam i establím *ad bene laborandum et meliorandum* a Bernat Guardie la meitat de l'alqueria dita Ascorcha (Escorca) que és en el terme de les Muntanyes que ens retenim en domini nostre. *Item damus tibi et tuis perpetuo agrarium scilicet septimam mensuram quam nobis donat Petrus de Plano pro alia medietate illius alquerie.* Dita alqueria *cum domibus suis et cum terminis et pertinentiis sive cum terris, pratis, pascuis, herbis, aquis, lignis, vineis, arboribus diversorum generum, introitibus et exitibus suis et cum omnibus ibi pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo, retentis nobis paschuis tempore estatis ad bestiare nostrum et molendinis et decima etiam retenta in predictis omnibus alia supradicta jurisdictione nostra.* Per 11 morabatins bons nous alfonsins en or sense engany per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies fadiga. *Ita tamen quod sitis tu et tui ibidem habitantes.* Salvo cens, dret senyorial i fadiga nostra. *Hoc autem addito quod non possis predicta dimitere seu facere voluntatem tuam tuo consimili ut dictum est.* Més 250 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 158, doc. 152).

6 idus maig 1260 (10/05/1260).- Maria Ferrandiz vídua de Pere Yanes, per remei de la meva ànima i de tots els fidels difunts, don i oferesc a la Seu de Mallorca en mà del bisbe Ramon, en alou franc i lliure, l'alqueria que diuen Montigello i Raal Abenlulo que són en el terme de Pollença a la parròquia de Ginen. Em retinc l'usufruit durant tota ma vida. En morir, dels predits honors vull que sigui instituït un prevere a l'altar de Sant Vicenç construït a la Seu que celebri els divins oficis per la meva ànima, la del meu marit, dels meus parents i tots els fidels difunts *a cantico gradu usque ad completorum* i faci un aniversari perpetu el dia de mon òbit, de manera que rebí el canonge i beneficiat aquell dia 6 diners. També vull que cremi dia i nit davant dit altar una llàntia. I vull que després de la meva mort tingui el present benefici vitalíciament mestre Vicenç beneficiat a la Seu. I, en morir ell, vull que ho sigui en Pericó fill de na Pericona, fillol meu, si és suficient. I, en morir aquest, vull que el bisbe i capítol designi el beneficiat. Si el Rei no confirma aquesta institució, don poder al bisbe i a mestre Vicenç perquè venguin dites alqueries i del preu de la venda comprin honors, censos, agrers i eixides amb els quals puguin satisfer aqueixa institució (ACM. GROC, f. 159, doc. 296).

6 calendes agost 1261 (27/07/1261).- Ramon bisbe de Mallorca i mestre Joan prebost de la Seu i Berenguer Petri procurador de mestre Pere de Muredine prebost, en nom del capítol, donam i establím *ad meliorandum* a Pere Salavert i Pedrixolo de Cosconar la meitat d'un molí que tenim en el terme de l'alqueria d'Escorca que és en el terme de les Muntanyes, del qual molí ja en tens per nosaltres l'altra meitat. T'establím dita meitat del molí *cum medietate casalis eiusdem et cum aqua sua, rego et capite rego et subrego et meatu aque et omnibus suis adempriviis et juribus eidem medietati pertinentibus et melioramentis suis universis, introitibus et exitibus suis.* Per 2,5 quarteres de forment bo pulcre i rebedor a dins l'alqueria d'Escorca. Més

30 dies fadiga. Salvo cens i dret senyorial nostre i fadiga. Més 5 sous RV d'entrada (ACM. GROC, f. 160, doc. 304).

3 calendes agost 1261 (30/07/1261).- Ramon bisbe de Mallorca i mestre Joan paborde i Berenguer Pere procurador de mestre Pere de Muredine paborde de la Seu, en nom del capítol, donam i establím *ad meliorandum* a Guillem Malferit perpètuament *unum casale molendini quod habemus in termino alquerie de Escorca que est in termino Montanearum in porcione predictae sedis, cum suo casali et meatu et ademprivio aque et rego, capite rego et subrego et omnibus juribus suis et adempriviis et introitibus et exitibus suis*. Per un besant bo i fi de plata i pes recte per Sant Joan. Més 30 dies fadiga. Salvo cens dret senyorial i fadiga nostres. Més un morabatí d'entrada (ACM. GROC, f. 160, doc. 305).

Mallorca, 2 nones agost 1232 (04/08/1232).- *De donacione quam A. Adarro, Durandus Coch et Petrus de Moranta de Barchelona fecerunt Berengario Bedey et Johanni Petit de alqueria que dicitur Annexenam, que són 4 jovades en el terme d'Inca. Item damus tibi, Berengario Bedey et tuis, unam quarteratam terre que est in honore porcionis Barchinone, satis prope columbarium Durandi Coch*, tot en alou franc (ACM. GROC, f. 161, doc. 124).

12 calendes novembre 1237 (21/10/1237).- Berenguer Bedey i muller Maria, i Cecilia muller de Joan Petit, germana del dit Berenguer, venem a Pere Fort *alqueriam quandam dicitur Raal Amenxema (sic) que est in termino de Incha in porcione hominorum Barchinone et dividit cum alqueria Huyaralfas et cum alqueria Luculomena*. Tenim l'alqueria Annexema (sic), que és de 4 jovades, amb cases, per les nostres cavalleries per alou. Per 125 sous melgoresos. Signa Berenguer de Rees, notari públic de Mallorca (ACM. GROC, f. 163, doc. 71).

Mallorca, 16 calendes març 1239 (14/02/1240).- Ramon, bisbe de Mallorca, i el nostre capítol, *damus et stabilimus ad bene laborandum et meliorandum tibi, Jacobo, Marie, Huguete et Ciliete, filles de Baldoví Gumbert*, en mà de Richerand de Berra, tutor vostre, *decenam partem ab integro alquerie que dicitur Benicicdin que est in termino de Inca, in portione hominum Marsilie, pro qua deena parte nobis assignavistis unam fexiam terre in dicta alqueria, et tertiam partem cuiusdam vinee pro omnibus aliis vineis vestris que ibi sunt; in qua vinea relique due partes sunt Raymundi Socherii et Bertrandi Renaldi*. La feixa de terra afronta per una part amb l'honor de Ramon Soquer, per altra part amb les cases de l'alqueria, per altra part amb la vinya del dit Ramon Soquer i amb el torrent, i per altra part amb el bosc. La qual tercera part de la vinya que teniu per nós afronta per una part amb la tercera part de la vinya de Ramon Soquer, per altra part amb la tercera part de la vinya de Bertran Renaldi que és tinguda per Nicolau Bovet, per altra part amb la dita vinya, i per altra part amb l'honor vostre. Per una masmodina juïva en or per Sant

Miquel, més el delme. Més 30 dies de fadiga. T. Pere Company, etc. Notari: Bernat d'Arters (ACM. GROC, f. 164, doc. 100).

Pridie nones novembre 1242 (04/11/1242).- Ramon bisbe de Mallorca, establesc a Berenguer de Cassano i muller Balaguera *deenum alquerie que dicitur Luch que est in termino de Incha, in cavalleriis hominum Barchinone, in quo deeno est medietas vinee et quendam terra panis cum ficulneis et olivariis et aliis arboribus que ibi sunt*. Afronta: *In honore raalli Bernardi de Serra = Ex aliis partibus in honore predictae alquerie de Luch. Terra vero panis afrontat: In honore alqueria que dicitur Ortella = In montanea = In honore Bernardi de Serra predicti = In honore alquerie predictae que dicitur Luch*. Per una masmodina per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies fadiga. Més 25 sous melgoresos d'entrada (ACM. GROC, f. 168, doc. 159).

Mallorca, 16 calendes maig 1243 (16/04/1243).- Ramon, bisbe de Mallorca, establesc a Rotlanet de Turribus *ad meliorandum et bene laborandum et habendum et tenendum omnique tempore possidendum deenum alquerie que dicitur Benicicdin Apunyer, et est in termino de Incha de cavalleriis Marsilie, quo pro deeno nobis fuit assignatus unus campus de olivariis qui est in predicta alqueria*. Afronta: *In alqueria que fuit Guillemi Boquerii = In montanea = In honore de Fornarix = In honore tui alodii*. Ítem t'establim *quasdam domos cum cumba et una fexia et una fexia vinee quam tibi donamus*. Afronta: *Ex duabus partibus in montanea = In vineis tuis, et in honore sicut est subtus marginem*. Per 2 sous melgoresos per Sant Miquel i delme fidel. Ens donaràs el trentè per lluíisme de totes les alienacions. No diu entrada (ACM. GROC, f. 169, doc. 165).

Mallorca, 7 calendes maig 1244 (25/04/1244).- Ramon bisbe de Mallorca, establesc a Bonaventura de Moranta *quandam vineam que est in orta de Incha, in porcione Sedis Maioricarum, quam tu retinuisti nomine nostrum de Berengario de Regumir et eius uxore Ermessende, qui illa tenebant ad censum unius macemutine* per Sant Miquel i a delme i a vintè de lluíisme. Per una masmodina, no diu en quina festa. Reconeixem que has donat al dit Regumir 75 sous melgoresos per la definició que ens va fer de la dita vinya. No diu porció (ACM. GROC, f. 170, doc. 173).

Mallorca, 3 nones febrer 1244 (03/02/1245).- Ramon bisbe de Mallorca, establesc a Bonaventura de Moranta *omnes illas domos nostras, cellarium, ortallum et furnum que sunt in villa de Incha prout melius illa omnia tenes, et quandam malleolam quam de novo plantavisti in orto de Incha; prout hec omnia nobis assignasti pro deeno nobis pertinente racione dotacionis Sedis supradicte pro honoribus universis quos ibi habes de cavalleriis hominum Barchinone*. Afronta: *In cimiterio de Incha = Ex duabus partibus in carrariis = In domibus que sunt Laurencii*

Draperii. La mallola afronta: *In vineis Rotlandi Sabaterii = In honore domini Rege = In vinea tua = In carraria publica qua itur apud Xilbar et in vinea Martini Rubei*. Per un besant per Sant Miquel i delme del dit mallol. A cinquantè de lluïsmes (ACM. GROC, f. 170, doc. 183).

4 calendes novembre 1246 (29/10/1246).- El bisbe i pabordes de Mallorca estableixen a Pere de Grandulariis *totum deenum ab integro quod habemus in raallo que dicitur Abdalla Imnalchacen que est in termino de Incha, in porcione hominum Marsilie, quod nobis pertinet racione dotacionis Sedis antedictae. Predictum deenum est inter te et Lazarum de Marsilia*. Per una lliura de cera i delme fidel per Sant Miquel. Més 30 dies fadiga. Més el setè per lluïsmes de les noves alienacions. Més dos parells de gallines d'entrada (ACM. GROC, f. 172, doc. 212).

8 calendes novembre 1247 (25/10/1247).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Pere Jervarii *et tuis successoribus in eternum pro deeno medietatis alquerie tue que dicitur Addecure que est in termino de Incha in porcione hominum Barchinone, et pro deena etiam parte alquerie sive raal qui dicitur Cyodin que est in termino predicto in cavalleriis hominum Marsilie quem tu emisti de Raimundo Tonsi, quandam peciam terre in alqueria sive raffallo qui dicitur Cyodin prout nobis assignata est et terminata nomine et racione deeni predictorum*, que afronta amb el camí que hi ha entre aquesta peça de terra i l'honor de Pere de Granollers, amb l'honor de Ramon Bonafos, i per dues parts amb el teu honor que tens per alou. Per una masmodina per Sant Miquel. Més 30 dies de fadiga. Més un parell de gallines d'entrada (ACM. GROC, f. 173, doc. 225).

9 calendes agost 1253 (24/07/1253).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Guillem de Piraria *totum deenum integriter nobis pertinens racione dotacionis ecclesie antedictae sedis in raallo vocato Atzor et in omnibus suis terminis et pertinenciis universis, qui est in termino de Incha, de cavalleriis hominum Barchinone, scilicet cum introitibus et exitibus suis, arboribus diversorum generum que ibi sunt vel erint, pertinenciis, proprietatibus, integritatibus et adempriviis suis omnibus*. Per una lliura de cera per Sant Miquel, més el delme. I no proclameu altres senyors sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més 6 lliures de cera d'entrada (ACM. GROC, f. 174, doc. 263).

6 nones març 1261 (02/03/1262).- El bisbe i procuradors de la Seu establím a Bernat de Arno *duos trocios terre cum omnibus eorum tenedonibus et pertinenciis quos habemus in termino de Incha et nobis et Sedis memorate devenerunt racione deeni de honoribus et possessionibus tuis et Bernardi de Guaanees qui fuerunt Petri Martelli quondam, et sunt in termino de Incha, prout melius et plenius nobis terminatum fuit et assignatum racione nostri deeni*. Un d'ells confronta amb el camí públic que va a l'església de Sant Bartomeu d'Inca i amb el camí que va al pou d'en Pellicer. L'altra confronta amb el camí que va a l'alqueria d'Almadraba i amb el camí del dit pou.

Per 3 morabatins censals per Sant Miquel, més el delme fidel. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més 10 sous Rv d'entrada (ACM. GROC, f. 175, doc. 309).

Mallorca, 3 idus febrer 1262 (11/02/1263).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Joan de Moranta *quoddam pati terre quod est in villa de Incha, in porcione nostra. Ita quod ibi tenearis construere cellarium cum duobus archibus et unam salam cum uno archu et unam cochinam et unum stabulum, que omnia tu et tui teneatis et possideatis perpetuo condirecta. In quo cellarario nos et successores nostri possimus tenere perpetuo cuberiam et vexellam nostram vinariam et ibi facere et tenere vinum nostrum. Et quecumque et quocienscumque nos et successores nostri et familie nostre et bestie ibi fuerimus possimus in aliis domibus, sala et coquina et stabulo hospitari.* Per un diner de moneda corrent de Mallorca per Sant Miquel. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més el quinzè de les vendes i alienacions que facis per lluíisme (ACM. GROC, f. 175, doc. 311).

Mallorca, 6 idus març 1240 (11/03/1241).- *De stabilimento quod episcopus et prepositi fecerunt Arnaldo Aderroni de una pecia terre cum quatuor vineis et de decima parte cuiusdam campi qui est in introitum ville de Inca, a l'alqueria Caimarix.* Això és pel desè de les teves possessions que tens en porció dels homes de Barcelona, per mitja alqueria Caimarix i per dues jovades i un hort a l'alqueria Ortella, un camp a l'entrada d'Inca i unes cases i hort a la vila d'Inca (ACM. GROC, f. 176, doc. 132).

Mallorca, 2 idus maig 1244 (14/05/1244).- Ramon bisbe de Mallorca, establesc a Bernat de Serra *totum deenum ab integro tocius alquerie que dicitur Subia que est in termino de Inca, in cavalleriis hominum Barchinone, quam tu habuisti de predicta partita, in quo deeno est quedam partita terre prout fexuriata est et terminata cum vineis et arboribus que ibi sunt et eam nobis assignasti racione predicti deeni,* que confronta amb el camí de Pollença i amb l'honor de Moscarix. Per 6 diners melgoresos i delme fidel per Nadal. Més el 50è per lluíisme de les alienacions. No diu entrada (ACM. GROC, f. 182, doc. 175).

8 calendes març 1246 (22/02/1247).- El bisbe i pabordes de Mallorca establím a Ramon Duyastral *illud deenum medietatis alquerie de Caymarix que est in termino de Inca in cavalleriis hominum Barchinone, sicilicet, illius medietatis que fuit Bernardi Aymerici, quod deenum retinuimus et emimus de Bernardi de Serra, qui illud emit de Roca sabateriio, qui illud emerat de Bernardi Aymerico.* Confronta el mig desè amb el camí que va a Pollença i amb l'altra meitat del desè que té per nos Berenguer Aderró. Per una masmodina per Sant Miquel i delme fidel. Més 30 dies de fadiga. Més 530 sous melgoresos d'entrada, dels quals donàrem a Bernat de Serra 270 sous per la retenció i compra que li férem del dit honor (ACM. GROC, f. 183, doc. 214).

12 calendes maig 1298 (20/04/1298).- El bisbe i paborde de la Seu *ad instanciam tui, Bonanati de Busuldono, ad hoc ut plantes de vinea et melius excolas raffallum tuum infrascriptum, stabilimus et ad censum infrascriptum reducimus tibi, dicto Bonanato de Busuldono et tuis perpetuo, illum raffallum quem habes et tenes in termino civitatis Maiorice in plano de Catino, quod raffallum tenes per Berengarium de Viridaria ad tascham, et ipse Berengarius de Viridaria dictum raffallum tenet per dominum Maioricarum episcopum et per prepositos sedis eiusdem ad mediam tascham et decimam. Quamquidem mediam tascham omnium fructuum quam dominus episcopus et prepositi predicti accipiunt et accipere consuevent in dicto raffalo, tam in eo quod iam ibi plantatum est quam in eo quod ibi est ad plantandum, tibi et tuis perpetuo reducimus ad censum duos morabatinos et medii bonorum in auro curribilium alfunsinorum per Sant Miquel, en lloc de la mitja tasca. Salva tamen decimam et omnibus aliis condicionibus apositis in instrumento primi stabilimenti dicti raffalli. Sota la condició quod illi quibus dictum raffallum in totum vel partem stabiliveritis teneantur plantare de vineis infra quatuor annos post stabilimentum eis factum quartam partem stabilimenti per te inde eis facti, et tu tenearis plantare de vinea infra quatuor annos proxime venturos tres quarteriatas terre dicti raffalli, et superseductum dicti raffalli quod plantatum non est teneatis stabilire ad vineas quam cicius poteris. D'aquest establiment donareu al bisbe i capítol el vintè per lluíisme (ACM. GROC, f. 184, doc. 349).*

4 idus juny 1279 (10/06/1279).- El bisbe i paborde de la Seu, d'una part, i Pere Miró, ciutadà de Vic, *procurator in Maiorice pro domino Gastone Dei gracia vicecomite Biarnense, domino Montiscatheni et Castri Veteris, prout instrumento procuratorio facto XVII kalendas augusti anno Domini M° CC° LXX° octavo (16/07/1278) et subscripto per manum Petri de Ayreis vicensis canonici et publici ville Vici notarii, venimus ad transaccionem et divisionem perpetuam de alqueria vocata Alcaizena que est in termino de Olerono, et eam tenet Raimundus de Sancto Martino, miles, pro Raymundo de Trilea, qui eam per nos tenet. In qua alqueria sunt sex jovate terre, in quibus habemus nos dicti episcopi et prepositi duas jovatas que nobis assignate fuerunt ratione deeni, et alie due jovate sunt de assignacione quam dominus Raimundus bone memorie Maiorice episcopus fecit capellaniis quas constituit in sede Maiorice, et fuerunt de porcione Sacriste Gerundense, et residue due jovate sunt somini Gastone predicti. Que divisio inter nos facta est per juratos et probos homines in hunc modum: quod nos, dicti episcopi et dicti prepositi per nos et dictas capellanas accipimus de dicta alqueria quatuor jovatas prout assignate sunt, terminate et fexiurate et prout quedam pars ipsarum quatuor jovatarum afrontant ex una parte versus orientem cum honore domini Gastonis et cum domibus dicte alquerie et cum carraria qua recederit de dicta alqueria et itur apud Baynols, et ex alia parte versus meridiem cum dicta carraria de Baynols et cum honore Arnaldi Dominici, et ex alia versus occidentem cum honore*

hominum parrochie de Olerono, et ex alia parte versus circium cum honore domini Gastonis prout terminatum est per fexurias et cruces. Item quedam pars cumbe que est de dictis quatuor jovatis afrontat ex tribus partibus cum honore domini Gastonis prout terminatum est in circuitu per fexurias, et ex alia in alio honore nostro qui est subtus podium Alcaizene. Item tota alia pars nostri episcopi et preponitorum et capellaniarum, que est subtus podium de Alcaizena afrontat ex una parte versus orientem cum honore Petri de Palaciolo quod tenet per dominum Gastonem, et ex alia parte versus meridiem cum honore domini Gastonis et cum predicta parte nostra supradicte cumbe, et ex alia parte versus occidentem cum honore domini Gastonis prout terminatum est per fexurias et cruces, et ex alia parte versus circium cum podio de Acayzena. Et ego, Petro Mironis, nomino procuratorio domini Gastonis, accipio ad partem eiusdem domini Gastonis residuas duas jovatas terre quas in dicta alqueria habet prout assignate sunt, terminate et fexiurate et prout quedam pars ipsarum jovatarum duarum, cum terra fundata que ibi est, afrontant ex una parte versus orientem cum podio de Alcaizena, et ex alia parte versus meridiem cum honore domini episcopi et preponitorum et capellaniarum, prout terminatum est per fexurias et cruces, et ex alia parte versus occidentem cum castro de Olerono, et ex alia parte versus circium cum honore Berengarii de Palaciolo et cum honore heredum Raimundi Guitardi. Item quidam campus de parte dicti domini Gastonis afrontat ex una parte cum area que est mediocris inter dictum episcopum et preponitos et capellanas et dictum Gastonem, et ex alia parte cum quadam ruppa grossa que se tenet cum quodam fonte que ibi est, et ex aliis duabus partibus cum carrariis. Item quedam cumbam cum honore ei contiguo que est de parte dicti domini Gastonis afrontat ex una parte cum carraria que transitur inter dictam cumbam et dictum campum domini Gastonis, et ex alia parte cum ferregenali quod se tenet cum domibus dicte alquerie, et ex aliis duabus partibus cum honore domini episcopi et preponitorum et capellaniarum prout terminatum est et fexuriatum. Item quidam raffallus cum vineis et cumba et cum tota montanea et suis pertinenciis qui est de parte dicti domini Gastonis afrontat ex una parte cum carraria qua itur ad alqueriam de Almadraba et transit inter hunc honorem et honorem domini episcopi et preponitorum et capellaniarum, et ex alia parte cum dicti honore dicti domini episcopi et preponitorum et capellaniarum prout terminatum est et fexuriatum, et ex alia parte cum honore quod Guillemus Font tenet per dominum Gastonem apud Estorellum, et ex alia parte cum honore alquerie Bernardi Gerardi quod tenet per dictum episcopum. Item quandam alia pars domini Gastone afrontat ex una parte versus orientem cum honore alquerie de Estorello, et ex alia parte versus meridiem cum honore den Reyal et cum honore quod Raymundus de Trilea tenet per dominum Gastonem et fuit de Dayano, et ex alia parte versus occidentem cum honore Arnaldi Dominici quem tenet per dominum Gastonem et cum carraria de Baynols, et ex alia parte versus circium cum dicta carraria de Baynols. La qual divisió lloam, aprovam i concedim (ACM. GROC, f. 185, doc. 343).

Mallorca, 16 calendes desembre 1254 (16/11/1254).- El bisbe i pabordes de la Seu establím a Joan de Monteruffo *deenum ab integro totius illius honoris quam habuisti de cavalleriis hominum Montisalbi, prout assignatum est et terminatum in raal Aliub, qui est in civitate Maiorice*. Afronta el desè *in camino quo itur ad Sporles = In honore hominum Villefranche = In honore Esteve Sartoris quod tenet per nos = In alodio tuo*. Per una lliura de cera per Nadal. I no proclamis altres senyors sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. A vuitè de lluïsme (ACM. GROC, f. 187, doc. 271).

Mallorca, pridie calendes setembre 1266 (31/08/1266).- Bernat de Verino i Arnau de Olivis establím a Bernat de Oltzina, *campsoni de Mallorca, ad vineam plantandam et habendum, tenendum et in pace omni tempore possidendum unam peciam terre que est in termino Mansi de Mulo prout inde fecimus cambium cum Thomasio de Quadris, macellario, et illam tenemus per dominum Maiorice episcopum et prepositos Sedis* a cens d'una masmodina i a delme fidel. Diu les confrontes. Per 2 morabatins per Sant Miquel, més el delme. I no proclamis altre senyor sinó nosaltres. Més 30 dies de fadiga. Més l'octava part de les entrades de les alienacions per lluïsme. Més 50 sous d'entrada (ACM. GROC, f. 189, doc. 322).

3 nones desembre 1290 (03/12/1290).- Com hi hagués controvèrsia entre fra Berenguer de Aquilone, comanador a Mallorca de la casa de l'Hospital de Sant Joan de Jerusalem, d'una part, i Berenguer Merlot, d'altra part, *ratione duarum quarteriarum frumenti quas dictus comendator dicebat et asserebat dictum Berengarium Merlot debere soluere anno quolibet domino episcopo Maiorice ratione sui deeni, quod dictus episcopus recipiebat et recipere debebat in quodam molendino quod est in orta civitatis Maiorice, et quod dictus Berengarius Merlot tenebat per dictum comendatorem ad censum ultra decem et novem quarterias frumento quas dictus Berengarius Merlot faciebat anno quolibet de censu dicto comendatori pro dicto molendino. Et ex adverso dictus Berengarius Merlot dicebat et asserebat quod ipse non tenebatur nec debebat dictas duas quarterias frumenti nec aliud agrarium dare nec soluere nisi tamen decem et novem quarterias frumenti, cum frater Guillelmus Canicerii qui tunc erat comendator in Maiorice dicte domus stabilivisset sibi de consilio et assensu fratrum dicte domus predictum molendinum ad censum decem et novem quarteriarum frumenti tamen dandarum et soluendarum eidem comendatori et fratribus eiusdem domus anno quolibet, ut in instrumento stabilimenti inde confecto continebatur, et maxime quia dictus comendator sive fratres eiusdem domus dederunt et soluerunt post dictum stabilimentum dicto domino episcopo predictas duas quarterias frumenti ratione et occasione dicti deeni. Et dictus frater Guillelmus Canicerii comendator dicte domus super dicta controversia determinanda, necnon dictus frater Berengarius de Aquilone post ipsum comendator dicte domus, dedissent et assignassent in iudicio et cognitorem Paschalem de Monte Accuto, jureperitum. Ideo Paschalis de Monte Accuto, jurisperitus predictus, iudex, ad instanciam*

et requisicionem partium predictarum requirencium quod super predictis sententia promulgaretur, congregato consilio proborum hominum et sapientium quorum consilio habito et secuto, pronunciavit super premissis ut sequitur in hunc modum (...): ipsum Bernardum Merlot absoluimus, pronunciando quod dictus comendator de cetero et fratres dicte domus dent et soluant et dare et soluere anno quolibet teneantur dicto domino episcopo Maioricarum dictas duas quarterias frumenti racione et occasione dicti deeni (ACM. GROC, f. 190, doc. 348).

Mallorca, 8 calendes maig 1250 (24/04/1250).- Pere de Granolers i ma germana Ermessenda, d'una part, i Ramon de Sancto Felice, d'altra, *venimus ad amicabilem compositionem in presencia Berengarii de Cumba, Guillemi de Pratis et Guillemi de Piraria, super contencione illa que inter nos erat racione illius portalis quod ego Raymundus de Sancto Felice volebam facere in tenedone mea quod teneo per Guillemum de Piraria, prope domos tui Petri de Granolers. In hunc videlicet modum: quod ego Raymundus de Sancto Felice possim facere unam portellam in dicta tenedone mea de amplitudine illius mesure que facta est inter nos et dictos probos homines, et de cetero non possimus ego vel mei facere aliud introitum inter dictam portellam et introitum domorum tui Ermessendis. Et inter nos ambos faciamos columpnam lapideam que fiat in loco illo ubi modo est quedam furca, que columpna factam possimus in ea honerare (ACM. GROC, f. 191, doc. 252).*

7 calendes agost 1273 (26/07/1273).- Pere de Caldes, batle i lloctinent de l'infant Jaume, fill del rei d'Aragó, de part seu donam llicència i potestat a Bernat de Granolers *faciendi, construendi et hedificandi duo pilaria sive colondas coram domibus tuis et coram quodam operatorio quod tenes per Petrum de Salsis, de quibus pilariis sive colondis unum hedifices in illo loco ubi iam est fixum unum estalo fustis, et aliud hedifices versus carrariam publica prout assignatum est. Et sint de uno pilari ad aliud pilare duodecim palmi et medius ad canam Montispesulani. Et sint de tou versus domos tuas predictas et operatorium predictum undecim palmi et medius ad canam Montispesulani. Que pilaria sive colonde remaneant et sint semper a parte inferius et patentes volentibus inde transire. Et illa colonda sive pilari quam facies in illo loco ubi iam est fixum estalo fustis sit comunis et mediocris inter te et Guillemam de Algorfa. Super quibus vero colondis sive pilaris possis operari et hedificare usque ad celum. Que hedificia et opus habeas ad omnes tuas voluntates faciendas sine omni censu, fatica, laudimio et alia aliqua servitute. Per la present llicència he rebut 40 sous RV (ACM. GROC, f. 191, doc. 337).*

Sense data 1335 ?.- *Aquests son los capitols de delmar lo bestiar de tota la illa. Tot hom que estiga en la Ciutat ho al terme que haia bestiar on quel seu bestiar sia ni haja stat divern ni destiu, deja dar lo delme als compradors qui hauran comprat lo delme dels ciutadans o del terme, salvant lo dret de capdalies e de cavalleries. E asso senten de tot hom que no pac mesuratge que*

sia de la venda de la Ciutat. Tot barrani qui stia ab hom de Ciutat o del terme hon quel seu bestiar sia ab aquell de son senyor, deja dar lo delme al comprador dels ciutadans e del terme. E encara tot barrani qui en la Ciutat sera atrobat ab seu bestiar a temps del delmar. Tot hom qui estia en la parroquia qui haja bestiar hon quel seu bestiar sia ni haja stat divern ni destiu, deja dar lo delme al comprador qui haura comprat lo delme de la parroquia, salvant dret de capdalies e cavalleries. Tot hom barrani qui stia ab negun hom de la parroquia hon quel seu bestiar sia ab aquell de son senyor, que deja dar lo delme al comprador de la parroquia. En encara tot barrani qui estia en la parroquia e sia atrobat en temps de delmar. Tot hom qui tengua bestiar en companyia, aquell qui tendra la companyia deja dar lo delme al comprador de la parroquia don ell sera habitant. Tot bestiar quis vena nis transport de migam lo mes dabril estro a migam lo mes de juyn, que deja dar delme al comprador de la parroquia ans ques partescha o lin sia tengut. Tot bestiar quis vena nes tresport de miyan lo mes de juyn a mygant lo mes dabril apres seguent, no sia tengut de donar delme sino la hon lo senyor del bestiar sia habitant a temps de delmar, salvant dret de capdalies e de cavalleries. Lo temps del delmar sia de migant lo mes dabril entro a migant lo mes de juyn. Tot hom qui haura comprat lo delme del bestiar, deja haver delmat dins lo demunt dit temps. E daqui avant no pogues demanar delme sino dels nadissos qui seran vists aquella hora que delmara.

Crida e forma que negu no gos levar los blats de la era ni fer oli entro quels blats o olives sien delmats, e la manera com se deu fer. Dissabte a XXVII de mayg del ayn MCCCXXXV. Oiats que mana lo lochtinent del senyor Rey, que negun hom ne neguna persona de qualsevol condicio sia no gos delmar lo blat ne levar de la eyra ne delmar les olives ne fer oli de aquelles tro quel blat sia delmat e les olives sien delmades per los delmes del senyor Rey, o daquells qui deuen delmar, sots pena de perdre tot lesplet del blat e de les olives, sino en aquesta manera: que primerament appellen e degen appellar los delmes e significar a ells que venguen delmar lo blat o les olives. E si lo dia de la primera significacio no vendran, signifiquen a ells que lendema seguent venguen a delmar. E si lo dia de la segona significacio o en altra die seguent, sens empero certa significacio, los delmers no vendran, passats los dits tres dies sia legut a cascun que appellats II prohomens vehins leven e mesuren lo blat o les olives, posat apart en loch que nos perde lo dret del senyor Rey e dels altres, en presencia dels dits II prohomens (ACM. GROC, f. 236, doc. 364).

Ciutat de Mallorca, 23/06/1369.- Execucio per gubernatorem regium factam iuxta mandatum eius ut in precedenti proximo carta vel mandato regio continetur super forma decimandi blada et vindimiam de bladis XIII et de racimis undecimam mensuram. Lo portant veus de Governador en Mallorques als amats tots e sengles batles fora la Ciutat en la Ylla de Mallorches constituits, als quals les presents pervendran o als lochstinents daquells, saluts e dileccio. Per tenor de les presents cascun de vos certificam que no ha guayre que lo honrat en

Berenguer de Tagamanent, donçell, lochtinent nostre, per manament del senyor Rey feu fer per la Ciutat de Mallorques publicament la crida següent: Ara oiats que us fa assaber en Berenguer de Tagamanent, lochtinent del noble senyor Nolfo de Proxida, portantveus de Governador en lo regne de Mallorca. A tots los habitants de la ciutat e regne desus dit qui ara son o per temps seran, que en delmar lus fruyts appellen e esperen per II dies los dalmers diputats o diputadors segons ordinacions antigues per lo senyor Rey e predecessors seus aprovades. E los dits habitants donen e paguen als dits dalmers entegre decima dels dits fruyts seus, del blat la tretzena mesura e de la verema la onzena somada, ni en pagar lo delma dels dits fruyts daquí avant no puscha ni sia entesa en altra forma, cor pagar lo delma de la verema la tretzena no sia custuma, ans sia corruptela, segons declaracio feta per lo senyor Rey. Les quals totes coses los dits habitants degen observar, sots pena que qui contrafara perdra los fruyts que cullits haura. E con per part del reverent bisbe e honrat capitol de Mallorches siam stats requests que per virtut del manament del senyor Rey, ab letra sua endressat a nos, deguessem manar e fer publicar per los lochs de fora la dita crida. Emperamor dasso nos, volents lo manament del senyor Rey sobre asso a nos fet complir e servir, manam a cascun de vos que vistes les presents per los vostres batlius e lochs acostumats fassats fer publicar de part nostra la dita crida, e aquella tota appellacio remoguda sens se corrupiment e disminuacio observats e fets observar (ACM. GROC, f. 238, doc. 386).

12 abril 1389.- El Rei Joan, atenent que el sagristà de Girona Guillem de Montgrí obtingué una porció del regne quan fou conquerit pel rei Jaume de bona memòria de mans dels infidels, amb el directe domini i alou i jurisdicció, entre la qual es trobaven l'alqueria de Robines de 6 jovades i 4 jovades de terra a l'alqueria de Benifavell del terme de Canarrossa; i que el 5 calendes juny 1242 (28/05/1242) el sagristà concedí en feu a Ramon de Vall-llebrera dites terres amb oneració de mig cavall armat *iuxta formam servicii militum porcionis Gastonis Biarnensis*; i atenent que dit Montgrí vengué tota la seva porció que estava situada dins i fora la Ciutat i en el terme de la Ciutat i en el de Canarrossa i a la vall de Sóller i a altres llocs de l'illa al bisbe Ramon per obres pies, amb llicència del rei; i el memorat Ramon de Vall-llebrera assignà 400 sous anuals sobre dites alqueria i rafal perquè un prevere celebràs en dita església i per certes llànties. I posteriorment, el 3 calendes juliol 1336 (29/06/1336), el bisbe i capítol comprà dita cavalleria dita Na Bausana a Saurina muller i Caterina filla de Guillem Bausà fill de Pere; el qual Pere succeí a dit Vall-llebrera en tot quant li donà el sagristà; i, per tant, des de 1247 (any en el qual el bisbe associa la seva part als beneficis de les Candeles) fins a 1336 el bisbe i capítol posseïren els béns de dit Montgrí, any en el qual el Procurador reial fiscal posà plet al capítol. En conseqüència, a pesar dels edictes reials que no permeten als eclesiàstics tenir béns temporals, confirmam la cavalleria Na Bausana al bisbe i capítol de Mallorca, tingut a dit servei de mig cavall armat. He

rebut 200 florins d'or d'Aragó per la present confirmació, que heu donat al nostre tresorer Pere Marrades (ACM. GROC, f. 256, doc. 396).

Pergaminos

Mallorca, 2 nones octubre 1231 (06/10/1231).- Berenguer de Clarano vingué a presència d'Arnau Arnaldi, veguer de Mallorca, demanant que li fos reparat un instrument de donació que li feren a Ramon Tonsi en Guillem de Stephano i en Joan Punera, *partitoribus cavalleriarum hominum Dertuse de quadam alqueria que dicitur Boyer Annaxe et est in termino de Muntueri, que Raimundo Tonsi dederunt predicti partitores per alodium; et ipse Berengarius de Clarano eam habuit racione empcionis quam fecit a dicto Raimundo Tonsi, quod instrumentum dixit se amississe.* El veguer, vista la nota de registre del notari Bernat de Artes, notari públic de Mallorca, i prestat jurament per part del dit Clarà que no intenta fer frau, mana al notari que faci una còpia, en presència de Pere Rabacie, Guillem de Guaels, Guillem Oriol i Guillem de Segas el 14 calendes desembre 1251 *prout in capitebrevi dicti notarii plenius continetur:* Diu així. *Guillelmus de Stephano et Johannes Punera donatores statuti a Bernardo de Sancta Eugenia, tunc temporis gerente vices domini Regis Aragone in Maiorice super omnibus honoribus, tenedonibus et possessionibus que pertinent hominibus Dertuse racione eorum cavalleriarum in civitate Maioricarum et extra, habentes ab eodem plenum posse dandi, dividendi et distribuendi predictos universos honores, tenedones et possessiones presentibus populatoribus pertinentibus ad cavallarias Dertuse in civitate Maioricarum et extra, auctoritate quam fungimur damus, concedimus et laudamus per alodium francum, liberum et quietum tibi, Raimundo Tonsi et tuis successoribus in eternum, alqueriam que dicitur Boyer Annaxe et sunt tres jovate in termino de Muntueri in porcione cavalleriis hominum Dertuse, ita quod de cetero predictam alqueriam cum domibus eiusdem et cum terminis et pertinenciis suis, cum terris, pratis, pascuis, herbis, aquis, lignis, vineis, arboribus diversorum generum, introitibus et exitibus suis et cum omnibus sibi pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo habeatis tu et tui, teneatis, possideatis et expletetis libere et franche ad dandum, vendendum, impignorandum et alienandum et ad omnes tuas tuorumque voluntates faciendas, exceptis militibus atque sanctis.* Testimonis Arnau Ferrer i Arnau Cantador. Firma el veguer Arnau

Arnau en presència dels testimonis. Notari públic de Mallorca Bernat de Artes (ACM. Pergamí 7730).

Mallorca, 2 calendes març 1232 (28/02/1233).- *Manifestum sit cunctis quod nos Nuno Sancii, Dei gratia dominus Rossilionis, Vallis Aspiri, Confluentis et Ceritanie, volentes et desiderantes terram nostram ynsule Maioricarum, ad honorem Dei et beatissime Genitricis ejusdem egregie, populare, et de manibus inimicorum sancte crucis ipsam cupientes deffendere et viriliter custodire, ne in eadem divino cultui tradita possint barbare nationes de cetero prevalere idcirco, cum hac presenti carta firmiter et in perpetuum valitura, consulte et ex certa scientia per nos et per omnes successores nostros damus, concedimus, laudamus et in presenti tradimus in feudum, ad bonam consuetudinem Barchinone, vobis Alamando de Sadava dilecto nostro et omni vestre proli et cunctis successoribus vestris in eternum vallem nostram de Sportulis cum omnibus pertinentiis et iuribus suis, excepte donacione quam fecimus monasterio Cisterciensis ordinis quod ibi hedificare proposuimus, et damus vobis similiter illam metzquitam nostram de Felinich, que nominatur Rabig, quam vallem de Sportulis et metzquitam predictam habuimus in ynsula Maioricarum, et insuper damus vobis similiter illum ortum cum omnibus pertinentiis et iuribus suis, et illas domos quas vos modo tenetis cum orto predicto in Civitate Maioricarum. Damus etiam vobis quandam alchariam in termino de Felinich que nominatur Luch cum suis rahallis qui ibi sunt. Ortus vero predictus afrontat de tribus partibus in viis publicis et in riparia. Domus vero predictae sunt subtus Almudayna. Vallem vero predictam et metzquitam et alcheriam de Luch cum suis rahallis et ortum et domus predictas, et quidquid infra predictum ortum continetur, sicut afrontat in tribus viis et in riparia ut dictum est, damus vobis predicto Alamando et vestris, in perpetuum, cum omnibus adempriviis et pertinentiis suis, longe et prope, cum mansis, rahalis, montibus et planis, pratis, paschuis, boschis, aquis, silvis, garricis, casis, honoribus, vineis heremis et condirectis, et cum hominibus et feminis populatis et populaturis, et cum molendinis et universis aliis adempriviis et singulis ad hec predicta pertinentibus vel pertinere debentibus aliquo modo. Ita quod de cetero vos et vestri dictam vallem de Sportulis et predictam metzquitam et alcheriam et prenomatas domos et ortum cum omnibus hic expressis vel non expressis ad hec predicta pertinentibus vel pertinere debentibus aliquo modo, salva tamen donacione integre predicti monasterii in predicta valle, habeatis, teneatis, possideatis et expletetis pacifice et quiete, in eternum, ad dandum, vendendum, impignorandum et modo quolibet alienandum, ad omnesque*

vestras vestrorumque voluntates perpetuo faciendas, exceptis clericis ac ordinibus, sub tali vero condicione et pacto quod pro hac donacione vel concessione tenebitis nobis vos et vestri in eadem ynsula, in guerra et pace, continue, tres milites vel tres scutiferos de parage cum suis equis et armaturis ferreis ex toto armatis et garnimentis completis, tam milites vel scutiferos quam equos ad vestras proprias expensas et missiones. Qui milites cum suis equis et garnimentis predictis, debent nos sequi quocumque et quocienscumque nobis necesse fuerit per totum regnum Maioricarum et per ynsulas que vocantur Baleares cum suis propriis expensis sicut dictum est, et sine aliqua nostri vel nostrorum expensa vel missione. Et si forte cum armis vel casu fortuito amitteretis dictos milites vel scutiferos, equum vel equos, vel loricam corporis sive equi, teneamini submittere infra duos menses vel antea si poteritis alium militem, equum vel loricam corporis sive equi, et hec bona fide et sano intellectu utriusque partis intelligantur. Quos milites sive scutiferos cum suis equis et garnimentis et armaturis corporis et equi teneamini vos et vestri nobis et nostris hostendere quandocumque et quocienscumque a nobis vel nostris vos aut vestri fueritis requisiti. Et si in predictis locis, vel aliquo loco eorum, aliquam feceris fortitudinem aut municionem vel municiones, et etiam de predictis locis dabitis nobis potestatem, irati et pacati, vos aut vestri quandocumque et quocienscumque a nobis vel a nostris successoribus verbo vel scripto nuncio vel nunciis fueritis requisiti, ad bonam consuetudinem Barchinone. Predictam igitur donacionem cum omnibus pertinenciis et iuribus suis habeatis vos et vestri perhenniter ad nostri nostrorum fidelitatem, sicut dictum est. Et ad donacionem nostram evidencius designandam, retinemus nobis et nostris, perpetuo, scribaniam publicam sicut eam retinemus in aliis honoribus nostris, ita quod vos aut vestri homines ibidem constituti non audeant vel presumant instrumenta componere cum aliquo alieno tabellione, nisi cum nostro tabellione a nobis vel a nostris in Maioricis publice ibidem constituto. Verum, hanc facimus vobis indulgenciam ac remissionem quod in vita vestra dictos milites ibidem non teneatis, post discesum vero vestrum successores vestri hac indulgentia nullatenus gaudeant, immo dictos milites cum suis equis et garnimentis ibidem teneant, ut superius in hac presenti carta continetur. Et ego Alamandus de Sadava prenominatus, recipiens in feudum, ad consuetudinem Barchinone, per me et per omnes successores meos, hanc dictam donacionem a vobis domino meo Nunone Sancii, sub eodem modo convenio vobis et vestris attendere et complere omnia predicta et singula ut superius in hac presenti carta continetur. Et ut melius et firmiter omnia predicta et singula ex parte mea et meorum attendantur et compleantur, me ipsum in hominem vestrum proprium trado, faciendo vobis homagium

ore et manibus meis propriis corporale. Data apud Maioricas II kalendas marcii per manum magistri Iohannis, notarii nostri, mandato nostro et ipsius scripta a Bernardo de Bono Anno, anno Christi M.CC.XXX.II. Signum Nunonis Sancii. Signum Alamandi de Sadava prenominati. Testes huius rei sunt Gilabertus de Croylles, Bernardus de Foya, Martinus Petri Desi, Palay Nonicz, Guter Diecz, P. de Ager, F. Saldzet et Guerra. Signum Bernardi de Bonno Anno qui, mandato domini Nunonis et vici magistri Iohannis notarii sui, hoc scripsit. Signum magistri Iohannis, notarii domini Nunonis, qui hanc cartam scribi feci loco, die et anno prefixis (ACM. CAC, n° 7732).

5 idus novembre 1232 (09/11/1232).- Sit notum cunctis quod ego, Ferrarius de Bellaguarda, procurator statutus de Guillemo de Montegrino, gerundensis sacrista in porcione que habet in civitate Maioricarum et extra, ex parte predicti Sacriste et omnium suorum successorum dono tibi Raimundo de Vallelepraria et tuis successoribus in eternum in feudum ad consuetudinem Barchinone alqueriam que dicitur Rubines et sunt sex jovate, et quatuor jovatas in alqueria que dicitur Benifauel que sunt in termino de Canarossa in porcione predicti Sacriste. In hunc videlicet modum quod pro predicta donacione tu vel tui faciatis complementum et servicium medii militis sub illa forma in qua statuti sunt milites in porcione domini Gastonis Biarnensis. Et si vos vel vestri feceritis aliquas fortitudines, dabitur inde irati et paccati potestatem domino Guillemo de Montegrino et illi qui locum eius tenuerit in Maioricis ad consuetudinem Barchinone. Et habeas hec omnia pro media cavellaria et in numero eiusdem cum omnibus suis pertinentiis et terminis, cum terris, pratis, paschuis, herbis, aquis, lignis, vineis, arboribus diversorum generum, introitibus et exitibus suis et cum omnibus ibi pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo ad predictas X jovatas. Habeatis tu et tui, teneatis, possidetis et expletetis ad dandum, vendendum, impignorandum et alienandum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates inde faciendas consimili vestro qui de predictis omnibus et suprascriptis domino Guillemo de Montegrino gerundense sacriste et eius successoribus teneatur. Ad hec ego Raimundus de Vallelepraria, recipiens hanc donacionem a vobis Ferrario de Bellaguarda procurator predicto, promitto sub fide homagii a me corporaliter prestiti promitto hec omnia predicta observare et attendere bona fide predicto sacriste gerundense et suis, et esse semper sibi et suis legalis et fidelis in omnibus et per omnia sine omni malo ingenio. Actum est hoc V^a idus novembris anno Domini M^o CC^o XXX° secundo. Signum Guillemi Dalfini. Signum Pere Escuderii. Signum Rotlandi de Cambrils, huius rei testium. Signum Bernardi de Arters, notarii publici in

civitate Maioricarum, qui hanc cartam fecit et propria manu sua clausit die et anno prefixis (ACM. Pergamí 7736).

Mallorca, 7 idus setembre 1236 (07/09/1236).- Berenguer de Montreal i muller Saurina *vendimus per alodium franchum et liberum tibi Arnaldo Rubeo et tuis successoribus imperpetuum unum morabatinum censualem cum omni dominio et senioratico nostro et nostrorum quem habemus et recipimus in quadam quarteratam terre qua tu per nos tenes in termino Civitate Maioricarum, satis prope eamdem civitatem, quam habemus per alodium franchum.* Afronta: *In honore Petri Martelli = In honore Berengarii de Palaciolo = In cequia que intrat in civitate Maioricarum = In camino quo itur apud Sporles et Banalbafar.* Per 90 sous melgoresos. T. Bertran de Olzeto, Berenguer de na Raimunda i Berenguer de Sancto Melione. Notari: Berenguer de Rees, notari públic de Mallorca (ACM. Pergamí 7760).

Mallorca, 9 calendes novembre 1233 (24/10/1233).- Pere Yvanes compareix a presència de l'infant Pere, senyor del regne de Mallorca, suplicant que faci reparar un instrument que perdé d'unes cases que li donà el mateix infant i, una vegada prestat sagrament que no té l'instrument sinó que l'ha perdut, l'infant mana a Bernat de Artes, notari públic de Mallorca, que li faci còpia *sub forma que continetur in suo capitebrevi*: Siguí manifest com nos, Pere per la gràcia de Déu senyor del regne de Mallorca donam, concedim i lloem per alou franc lliure i quiti a tu, fidel nostre Pere Ivanes i als teus successors perpètuament unes cases a la ciutat de Mallorca, dins l'Almudaina, en la carrera en la qual Jachesius Sanz té un forn. Afronten: Carrera pública = Dues parts amb la porció de Nuno Sanç = Cases de Martí Ferrandiz. Les cases, amb el solar, teulada, portes, portals, entrades i sortides i amb tot quant els pertany les tingueu, posseïgueu i expleteu perpètuament franques i lliures per donar, vendre, penyorar i alienar i fer totes les vostres voluntats, excepte a cavallers i sants. Salva la fidelitat i jurisdicció nostra i dels nostres en tot i per tot. Manant als veguers, batles, oficials i súbdits nostres, presents i futurs, que tinguin aquesta donació per bona i ferma i l'observin i la facin observar i no la contravinguin. *Signum Petri Dei gratia regni Maioricarum domini. Huius rei testes Alfonsus Martini, Arias Ihanis, Oquer ? Ihanis, Jacobus de Zafarigio, dompnus Arnaldus, Gueraldus capellani domini infantis. Signum Petri Johannis, notarii domini infantis, qui hanc cartam scribi fecit loco die et anno quo supra. Signum Bernardi de Artes, notarii*

publici Maioricarum, qui instrumento reparavi nonas octobris sub anno M° CC° XXX° VIII° (ACM. Pergamí 7780).

13 calendes juliol 1243 (19/06/1243).- Pere Morell i muller Anglesa venem a Nicoloso de Lanfantina una quarterada de terra en el terme de la Ciutat, tinguda pels germans Bernat i Ramon de Puigalder a cens d'una gallina, i aquests la tenen en feu del comte d'Empúries. Afronta: quarterada de Guillem de Ripoll, qui la comprà a Jaume Roger = quarterada que fou de Bernat Robalt = quarterades de Guerau Bonamic. Per 1209 sous melgoresos. Notari: Bernat Xuriquer (ACM. Pergamí 7794).

Mallorca, 7 idus juliol 1257 (09/07/1257).- Jaume Pérez, fill de Pere Joan, notari de l'infant Pere de Portugal, a causa dels deutes acumulats, venc a Berenguer d'Olzet, canonge de Mallorca, *duo hospicia domorum sarracenica* situats dins l'Almudaina de la Ciutat. Afrontes: Carrer públic = Forn que fou de Jacques Sanç = Amb hort i aljub de Domènec Clavell = Casa d'Abraham Batle, jueu. Per 6,5 lliures RV. Notari: Marquès Porri de Mallorca (ACM. Pergamí 7863).

2 nones octubre 1260 (04/10/1260).- Maria, vídua de Ramon Fusterii, estableixo a Pere Doscha i muller Maria un hort que està prop del vall de la ciutat de Mallorca, amb empriu de l'aigua de la síquia, que jo i mon marit adquirírem a Berenguer de Aurenga, Ramon de Trilia i Ramon de Villelepraria, amb dos instruments, que abans eren procuradors de Guillem de Montegrino, sagristà de Girona, a cens d'un morabatí i 2 sous de Mallorca, i ara és tingut pel bisbe de Mallorca. Afronta: *Carraria vallis civitatis* = Dues parts amb l'honor de Pere Serra = Honor de Guillem Moragues. Per 26 sous RM per la mare de Déu d'agost. Més 30 dies de fadiga al bisbe de Mallorca. Salvo cens, dret senyorial i fadiga al bisbe de Mallorca i a mi i als meus. Més 13 sous RV d'entrada comptants (ACM. Pergamí 7883).

7 idus desembre 1262 (07/12/1262).- Maria de Villalibera estableixo a Guillema costurera un tros d'hort situat en el terme de la Ciutat, a la parellada que per raó del desè pervingué a la Seu de Mallorca, procedent de les parellades de la porció del bisbe de Barcelona. Afronta: tinença de Bufí = tinença de Bernat batiat = Riera. Té empriu de l'aigua de la sèquia. A cens de dos morabatins censals, més quatre sous d'entrada (ACM. Pergamí 7890).

10 calendes setembre 1263 (23/08/1263).- Guerau de Brinyaco dono en establiment a Bernat Comes, batiat, i esposa Dolça, una casa amb un tros de corral situada a la vila d'Inca, tinguda pel bisbe i pabordes de la Seu de Mallorca. Confronta amb cases i corrals que en Guerau té pel bisbe i pabordes i amb camí públic. Per dues masmudines censals i 10 dies de fadiga, més quatre sous RV d'entrada (ACM. Pergamí 7892).

Idus gener 1267 (13/01/1268).- Pere Joan, batiat, venc a Berenguer de Claperiis i muller Berenguera unes cases i corral situats a la ciutat de Mallorca, tingudes per l'hospital de Sant Antoni a cens d'un morabatí. Afronta: *Muro civitatis = Carraria pública = Cases de Ramon Cuniler = Cases de Bernat de Rossilione*. Per 6 lliures RV. Salvo cens, dret, domini senyorial i fadiga a l'hospital (ACM. Pergamí 7906).

5 calendes setembre 1271 (28/08/1271).- Maria, vídua de Pere Doscha, don a Benvinguda, fills nostra, la meitat de tots els meus béns mobles i immobles, de manera que jo en tingui l'usdefruit mentre visqui i quan jo mori tu tindràs aquesta meitat (ACM. Pergamí 7923).

14 calendes novembre 1271 (19/10/1271).- Maria, vídua de Pere Doscha, don a Benvinguda, filla nostra, tota la meva part i dret que tinc en aquell hort que tinc a l'horta de la ciutat, tingut pel bisbe de Mallorca a cens. Afronta: Dues parts amb l'honor de Pere Serra = Carrera pública = Hort den Rovira (ARM. Pergamí 7925).

Mallorca, idus juliol 1232 (15/07/1232).- Jaume, rei d'Aragó i de Mallorca, comte de Barcelona i Urgell i senyor de Montpeller, *damus, concedimus et laudamus pro proprio alodium vestrum franchum, liberum et quietum vobis dilectis nostris Martino Garces et Egidio Garces et vestris successoribus in eternum illis viginti jugatas terre quas Petro de Muree, militi, dederamus in termino de Sisneu et omnia alia que eidem Petro de Muree in villa eidem dederamus. Item damus vobis et vestris alqueriam Benihammira et alqueriam Benihumallatx et alqueriam Benholats, que sunt inter omnes viginti jugatas, et sunt in termino de Jertan. Item damus vobis et vestris quasdam domos nostras quod habemus infra menia civitatis Maioricarum, que domus fuerunt de Almoixerif et afrontant ex una parte in honore Carrocii et ex tribus partibus in honore domus Templi. Item damus vobis et vestris quendam molendinum cum orto sibi contiguo*

que est in cequia prope villam quod tenebatur Luppi de Esleva et afrontat ex una parte in honore Ferrarii Petri de Pina et de secunda parte in honore nostra et duabus aliis partibus in predicta honore nostra. Item damus vobis unam quarteratam terre prope villam quod tenebat Luppus de Esleva prenominati et afrontat ex una parte in honore Mathei de Sabadello et de secunda parte in honore Berengarii Company, de tercia parte in honore Guillemi de Montecatheno et de quarta parte in cequia qui vadit versus Civitate. En podreu fer el que vulgheu, excepte a clergues i llocs religiosos. Tamen ea omnia predicta et singula pro nos teneatis ad bonam consuetudinem Barchinone. Manant a tots els batles i oficials reials que respectin la present donació. Firma del rei Jaume. Testimonis: Berenguer, bisbe de Barcelona, Nunyo Sanç, Guillem de Montcada, Bernat de Santa Eugènia, Galceran Pinos, Roderic de Lizana, don Attorilia, Llop Sanç de Roda. Signa Pere de Sancto Melione, escrivà, qui ho escrigué de manament del rei (ACM. Pergamí 8518/1).

Calendes agost 1233 (01/08/1233).- Còpia d'una còpia d'una altra còpia feta pel senyor Infant i segellada amb el seu segell a Mallorca, pridie idus gener 1234, que diu: Pere, per la gràcia de Déu senyor de Mallorca, *donamus, concedimus et laudamus per alodium franchum, liberum et quietum tibi, dilecto nostro Petro Orticio, militi nostro, et tuis successoribus in eternum, medietatem alquerie que dicitur Corbera in termino de Sixneu et sunt septem jovate pro qua dedimus et stabilimus Dominico Petri, balistario nostro, et raal Abensanx et sunt quatuor jovate in eodem termino de Sixneu, et confitemur tibi debere adhuc et assignare quatuor jovatas in loco competenti, ita ut habeas quindecim jovatas completas. Item confitemur et recognoscimus quod medietas dicte alquerie que dicitur Corbera quam nos dederamus Laurencii Ianes erat nostra iure nostro quia nos comendaveramus sibi castrum nostrum de Oleron et non essendo nos in terra ipse dimisit castrum et recessit cum equo nostro et armis et aliis rebus nostris. Item raal Abensanx Albajari dedimus tibi propter defectum et absenciam Petri Palagrini et propter constitutionem et mandatum domini Rege qui mandavit nos recuperare hereditates et possessiones de illi omnibus qui eas non colebant et quod ipsas cunctis populatoribus daremus ad colendum. Per tant, t'ho donam amb la condició que abans de 6 anys no podràs vendre res sense llicència nostra. Reconeixem que el present document s'hauria d'haver fet el calendes agost 1233, que és quan te férem la donació i a partir del qual començaren a córrer els 6 anys. Podràs fer la teva voluntat *exceptis clericis et locis religiosis*. Salvo la fidelitat, jurisdicció i senyoràtic nostre. Te donam per al conreu dos*

parells de bous i 25 bèsties menudes *et victum joveriis et semen quantum seminari poteretis*. També te donam el menjar i vestir per tu, *et tu et tui sitis sicut tenemini in nostro servicio et honore cum equo tuo et armis et si forte amiseris equum vel arnesium tuum in nostro servicio nos tibi restituere promitimus bona fide et sine enganno*. Firma original de l'infant Pere. T. Garcia Lupiz, Aries Johannis, Pere Nuniz, Pelai Romeu, Roderic Ortix, Pere Arnaldus, Pere Gunsalvi i Pere Ferrandi. Signum mestre Johannis de Montealbo, *notarius domini infantis qui hanc cartam firmavit et scribi jussit die et anno quo supra*. Firma B. Rotger *qui hec scripsit mandato domini infantis et magistri Johannis notarii eiusdem die et anno prefixis*. Firma Berenguer de Rees, notari públic de Mallorca, testimoni. Arnau Poncii, notari, testimoni. Bernat de Artes, notari, qui ho traslladà el 6 idus desembre 1242 (ACM. Pergamí 8571/1).

Mallorca, 4 nones setembre de l'encarnació 1241 (02/09/1241).- Còpia d'un instrument que diu: Aries Yuanyes i Bernat de Cardona i Guillem de Fonte, marmessors de Pere Urtiç qm, qui instituí Déu i la seva ànima i per restituir les injúries, i ordenà que el seu honor de Corbera fos venut per pagar deutes i injúries, *vendimus per alodium franchum, liberum et quietum tibi Arnaldo Pucuvino et tuis successoris in eternum medietatem alquerie que dicitur Corbera et sunt septem jovate in termino de Sixneu ut melius et plenius ipse Petrus Urtiz olim defuncti habebat et tenebat tempore mortis sue et ipsa omnia ei dedit dominus infants per alodium et in suo instrumento plenius continetur*. Salva la jurisdicció i fidelitat a l'infant. Per 810 sous melgoresos. Firmen Ortis Urtiz i Rodrigo Urtiz, fills del difunt, qui prometen no contradir la venda. T. Ramon Bonafos, Maimó Lunes, Berenguer de Stephano, Guillem Balneis i Arnau Poncii. Signa Bernat de Artes, notari públic de Mallorca, qui ho escrigué i clogué. Firma Bartomeu Toreyoni, notari, testimoni, Berenguer Dorcha, notari, testimoni. Signa Francesc Solsia, notari públic de Mallorca, qui ho traslladà el 3 nones juliol 1331 (ACM. Pergamí 8571/2).

Data il·legible: ha de ser posterior a 1232.- Còpia d'un instrument *cum sigilli cere virmilie et cordulis corri dependenti sigillato quod sigillum ut prima facie aparet fuit ruptum sive fractum et in ipso trocio dicti sigillo videlicet in altera parte eius* (romput) *equis militis...* que diu: Pere, per la gràcia de Déu senyor del regne de Mallorca, *damus, concedimus, laudamus ac integrum reddamus per alodium franchum et liberum tibi* (Bernat de Artes) *et tuis successoribus in eternum tres jovatas terre in alqueria qui dicitur Aynassafa que est in termino de Xisneu quas dominus Rex Aragonum a te accepit prout*

in suo capitebrevi plenius continetur ita quod de cetero dictas tres jovatas et cum omnibus illa alqueria pertinentibus (romput) amb tots els prats, llenya, aigües, etc. Hec autem tibi damus prout in albarano Bernardi de Ampuriis quondam tibi fecit et assignavit tibi. El rebedor promet habitar a la ciutat o regne de Mallorca, a la porció de l'infant Pere i promet salvar els seus drets i ho jura. T. Pere Gonsalvi, Pere Urtiz, Garsia Lopiz, Arias Yuanes, Rudicus Petri, Garsia Arnaldi, Jaume de Zafareg i Bernat Aymerici. Signa Guillem Sueri, notari de l'infant Pere (ACM. Pergamí 8858/1).

3 idus febrer 1232 (11/02/1233).- Pere de Santilis, sagristà de Barcelona, *donamus tibi Arnaldo Cavelli (sic) de Massanis et socio tuo et vestris successoribus in eternum medietatem integriter partis nostre versus occidentem alquerie que dicitur Fornalug que est in valle de Soller et medietatem duarum partium domorum et ortorum que nos habemus in villa et alquerie predictae de Fornalug.* Per 8 morabatins alfonsins en or per Tots Sants i a delme fidel, i heu de ser habitants o afogants. Salvo cens, dret i domini senyorial. Nosaltres prometem *quod dictum honorem pro posse nostro fideliter laborabimus et censum et jus vestrum vobis vel cui vos volueritis fideliter dabimus, habitationem nostram in predicto honore faciemus et erimus vobis et vestris legales et fideles in omnibus et per omnia bona fide et absque omni malo ingenio* (ACM. Pergamí 8878/1).

Pridie calendes octubre 1343 (30/09/1343).- Clàusula testamentària de Berenguer Clavelli qm, de Sóller, fet en poder del notari Pere Jofre: Faig hereu universal al meu fill Arnau Clavelli; i si mor sense infants vull que la meitat de tots els béns sigui tornada al predit Guillem, fill meu, i l'altra meitat els tingui dit Arnau per fer les seves voluntats (ACM. Pergamí 8878/2).

Pridie calendes agost 1299 (31/07/1299).- Blanca, vídua de Berenguer Clavelli qm de Sóller i son fill Arnau, col·loquem en matrimoni amb tu, Jaume de Calidis CM, fill de Pere de Calidis qm i de Maria, filla de dita Blanca i Berenguer Clavell, altrament dita Blanca, i et donam per la seva dot en temps de noces per la part hereditària i legítima dels béns paterns i materns 20 lliures RV censals que ens fa per Sant Vicenç Berenguer Dominici de Fornalutx per un olivar que té per nosaltres a Fornalug sota jurisdicció i directe domini del bisbe i prepòsits de la Seu de Mallorca, per la qual meitat ens fa dit Berenguer 10 lliures i nosaltres fem de cens 29 sous per aquesta meitat i per altres

possessions que tenim per ells; i l'altra meitat està en jurisdicció del monestir de Santa Maria de Jonqueres i per ella ens fa dit Berenguer les altres 10 lliures i nosaltres fem al monestir 44 sous per Tots Sants per aquesta meitat i per altres possessions que tenim per ell. Ítem 12 sous censals que ens fa Guillem Narbona per Tots Sants per un olivar que té per nosaltres a Fornalug en jurisdicció del monestir esmentat. Ítem 32 sous censals per Tots Sants que fa En Bagur per una mallola en aquest lloc i jurisdicció de Jonqueres. Ítem 16 sous censals que ens fa Guillem Palicer per una mallola en el mateix lloc i jurisdicció. Ítem 2 sous censals que fa Bernat Decclesia per un hospici i un olivar en el mateix lloc i jurisdicció. Ítem 6 lliures censals que fa Simó Cusi per Sant Andreu per una vinya que té per nosaltres en el lloc anomenat *Muncada* de la vall de Sóller en jurisdicció de la casa del Temple. Ho hem estimat tot en 5.000 sous RV que gaudireu conjuntament tal com acostumen fer-ho marit i muller i, en finir el matrimoni, Maria tindrà per fer les seves voluntats amb infants i sense, amb marit i sense, 4.000 sous RV i la resta romandrà pels infants procreats; però si els infants moren la resta pervindrà als nostres hereus. I jo, Jaume de Caldes, per la teva virginitat te don 2.500 sous RV. En morir tu, tindràs 1.000 sous RV de l'augment per fer les teves voluntats i la resta pervindrà als infants procreats per nosaltres i, si no tenim infants, romandrà a mi i als meus hereus (ACM. Pergamí 8878/4).

8 calendes juny 1331 (25/05/1331).- Clàusula testamentària de Blanca, muller de Jaume de Calidis CM, en poder del notari Bernat Suriani: Institueixo hereu universal a Berenguer de Calidis, fill meu (ACM. Pergamí 8878/5).

6 calendes setembre 1332 (27/08/1332).- Clàusula testamentària de Berenguer de Calidis prevere, en poder del notari Esteve de Palacio: Institueixo hereva universal a Francisca, germana meva, muller de Nicolau Fabricati (ACM. Pergamí 8878/6).

Dijous, 6 calendes juliol 1343 (26/06/1343).- El batle reial Pere de Mosqueroles dicta sentència en el plet que s'inicia el calendes octubre 1342 (01/10/1342) davant el batle reial Andreu Faleti, entre Nicolau Fabregati de Sóller en nom propi i com a procurador de sa muller Francisca, filla de Jaume de Calidis qm, i hereva de Berenguer de Calidis qm, contra Bartomeu Clavelli fill d'Arnau qm, pel dot i censals que pagaven els béns (es pot ampliar bastant). La sentència dictada el dia de la data diu així: Declaro que Bartomeu pagui a Francisca per provisió que li deu -segons afirma Constància muller

de Simó d'Olives i germana de dit Bartomeu que menjà a l'hospici de dita Francisca llarg temps- 20 lliures RM pagadores la meitat per Nadal i la meitat al Nadal pròxim. El Bartomeu ha de pagar cada any a la Seu 29 sous i al monestir de Jonqueres 41 sous 6 diners per les possessions de Fornalutx que foren d'Arnau Clavell pare seu qm. Dita Francisca, com a hereva de Berenguer de Calidis qm, rebí quities aquelles 29 lliures 2 sous que foren constituïdes en dot a Maria, filla de dit Berenguer Clavelli qm, amb Jaume de Calidis per Blanca, muller de dit Berenguer qm i son fill Arnau (ACM. Pergamí 8878/7).

ARXIU DIOCESÀ DE BARCELONA

Mensa Episcopal

17 calendes maig 1236 (15/04/1236).- Ramon Berenguer d'Àger i Bernat de Bell-lloc definim i evacuem al bisbe de Barcelona l'alqueria *Abendiner* i els honors, alqueries i rafals de *Gorgayra* i de *Porrassa*, així com els camps i honors anomenats *Fedeyn Alquila* situats vora la murada i la porta Plegadissa de la Ciutat, *per quam portam intrant aque pluviales tempore pluviali*, sense cap tipus de retenció. A canvi dels drets sobre aquestes possessions, reconeixem haver rebut del bisbe 250 morabatins alfonsins en or. I nos, Berenguer, bisbe de Barcelona, definim a Ramon Berenguer d'Àger dues alqueries innominades que tenim i que tu ja tens a la vall de *Barachim*, sense cap vincle ni retenció. Notari: Pere de Bages de Barcelona (Mensa Episcopal. Mallorca. Títol XVII, pergamí 5-A).

ARXIU DIOCESÀ DE GIRONA

Pergamins de la Pia Almoina

Pridie nones gener 1233 (04/01/1234).- *Sit notum cunctis quod nos, Bernardus, Dei gratia Sancti Felicis Guixalensis abbas, per nos et omnes nostros successores facemur bene essere paccatos a domino Guillemo Episcopo Gerundensis et vobis Guillemo de Turricella, procuratore eiusdem in insula Maioricis, et ab omnibus vestris, scilicet, de tota ipsa divisione quam adiuncte fecimus usquam in odernum diem super ipsas partes quas nobis in Maiorice insula pertinebant, predictam quidem divisionem ut supradictum est cum hac publica scriptura perpetuo valitura facemur semper ratam et stabilem habere et servare et meique de cetero eadem aliquo modo convenire, excepto tantum jure nostro et omnium nostrorum in omni honore qui est ad locum qui vocatur Felenig, in quo totum jus nostrum excipimus et insolidum retinemus. Actum est hoc pridie nonas ianuarii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio. Bernardus, Dei gratia Guixolensis abbas hec laudat. Arnaldus monachus et sacrista. Arnaldus de Burano monachus. Jacobus Monachus. Berengarius Petrus camararius. Signum Petri Laurencii. Signum Raymundi de Verdera. Signum Arnaldi cellararii testium. Petrus Lan capellanus publicusque notarius Guixalensis hec scripsit die et anno quo supra (ADG. Pergamins de la Pia Almoina, n° 218/5).*

15 kalendes octubre 1232 (17/09/1232).- *Pateat cunctis quod nos Guillemus, Dei gratia gerundensis episcopus, damus, concedimus perpetuo et laudamus tibi, Guillemo de Turricella, nepote meo et tuis in insula Mayoricis, unam alcheriam in termino de Muro que vocatur Tanquar que habet septem jovatas, et aliam in eodem termino que vocatur Morel que habet sex jovatas, et aliam in termino de Cantin que vocatur Guarrada que habet tres jovatas, et meliorem alqueriam que eveniat ad partem nostram quam honores de Sulier dividuntur, et partem nostram cuiusdam terre que est in termino civitatis Maioricis que dividitur ex una parte in honore comitis Ympuriarum et ex alia in honore Hospitalis et ex aliis in carraria, et quoddam molendinum quod est in rego de ascequia qui intrat vel discurrit per villam Mayoricis super molendinum prepositi Terrachone, et quoddam casale molendinorum cum molendinis quod casale habemus ad dividendum cum comite Ympuriarum et cum abbate Sancti Felicis Guixolensis in termino de Muro, et dominium illorum operatoriorum de ferraria in quibus accipiebamus annuatim quinque masmotinas que terminantur ex una parte in honore comitis Ympuriarum et ex alia in honore Nunonis comitis Rossilione et ex alia in honore abbatis Sancti Felicis Guixolensis et ex alia in carraria, et domos quas tenuisti pro nobis infra villam Maioricis que terminantur ex una parte in honore abbatis Guixolensis et ex alia in carraria et ex alia*

in honore Hospitalis et ex alia in orto quem tent Raimundi de Pexonad, et furnum de Sancto Jacobo cum suis afrontacionibus qui terminatur ex una parte in honore comitis Ympuriarum et ex alia in riparia et ex alia in domibus quas Ademarius Fusterius tenet pro nobis et ex alia in carraria, et quandam laboracionem que dividitur ex una parte cum alcheria de Tricesima quam comes Ympuriarum habuit et ex alia cum alqueria de Alaquantin, et domos quas Bernardus de Spania tenet pro nobis in Almodayna de quibus donat pro censu unum morabatinum que afrontant ex una parte in domibus Raymundo de Sancto Martino et ex alia in domibus Templi et ex alia in carraria publica que intrat Almudaynam et ex alia versus meridiem. Hec inquam omnia superius nominata tibi et tuis laudamus, concedimus perpetuo atque damus cum omnibus melioramentis, augmentacionibus, suprapositis, tenedonibus, afrontacionibus et pertinenciis suis sicut melius dici, intellegi vel excogitari ad tuum tuorumque comodum et utilitatem ad omnem tuam voluntatem ibi et inde perpetuo faciendam, ita quod nobis vel successoribus nostris pro predictis omnibus universaliter vel particulariter aliquid facere vel de aliquo respondere non tenearis nisi pro XX cavallariis tantum ad insule nominate defensionem cum a nobis vel a successoribus nostris fueritis requisitus. Et si etiam tam tu et tui quam aliqui alii ad quos dicti honores vendicione, obligacione vel aliqua alia alienacione pervenient in futurum sitis quieti penitus et immunes ab omni laudismo et servicio quod inde nobis vel alicui alii non faciatis nec facere teneamini pro predictis eo servicio viginti cavallariarum salvo quod nobis et successoribus nostris facietis secundum quod inhabitantes insulam nominatam servicium fecerint pro viginti cavallariis, promittentes contra dictum donum nunquam venire set semper observare et facere inviolabiliter observari siquis hoc rumpere voluerit non valeat. Actum est hoc XV^a kalendas octobris anno Domini M^o CC^o XXX° secundo. Signum Guillemi, Dei gratia gerundensis episcopi. Signum Raimundus de Monterubeo, gerundensis archilevita. Ego Guillemus de Montegrino, gerundensis sacrista, subscribo. Ego Raimundus de Albuciano, Bisuldinis archidiaconus, subscribo. Ego Raimundi de Basso, abbas Sancti Felicis Gerundensis, subscribo. Signum Guillemi de Cartiliano. Signum Berengarii de Pineto. Guillemus de Villanova. Petrus de Caciano, gerundensis perceptor. Ego Bernardus Guaufredi, subscribo. Signum Guillemus de Solario, gerundensis ecclesie canonicus. Signum. Ego, Marchesius, gerundensis canonicus, iudex ordinarius, subscribo. Hoc probat Arbertus, dicte sacrista secundus. Signum. Ego, Bernardus Curtesius, gerundensis canonicus, subscribo. Signum Bernardus de Guexanis, subscribo. Signum. Ego, Johannes de Sancta Leocadia, presbiter et canonicus, ut testis subscribo. Signum. Berengarius de Lacustaria,

presbiter et thesaurarius. Bernardus de Villafreserio, presbiter. Signum Guillemi de Corneliano, gerundensis presbiteri canonici. Ego, Petrus de Cistella, presbiter canonicus ecclesie gerundensis, subscribo. Signum. Ollarius, notarius domini Guillemi gerundensis episcopi hoc scripsit cum literis suprascriptis in XIII linea die et anno quibus supra. Per isto instrumento pendebat sigillum cum sirico coopertum de corio nigro (ADG. Pergamins de la Pia Almoina, n° 220/1).

3 kalendes febrer 1233 (30/01/1234).- *Hoc est translatum fideliter factum a quodam instrumento cuius tenor talis est. In Dei nomine manifestum sit omnibus quod nos, Guillemus, Dei gratia Gerundensis episcopus, per nos et per omnes nostros successores donamus in feudum ad consuetudinem Barchinone tibi Guillemo de Sancto Martino et tuis successoribus in eternum quatuor jovatas terre de illis octo jovatis quas habemus in villa de Muru cum tercia parte domorum et placearum, de portione quam habemus in eadem villa de Muru. Et unum raal de duabus jovatis que sunt stabilite, que se tenent cum alqueria Barchinoni et Petri Scutarii. Et medietatem alquerie que dicitur de Vilalba et sunt octo jovate. Et alqueriam ab integro que dicitur de Guaals; que omnia sunt in termino de Muru. Et decem morabatinos censuales de quibus nobis donant annuatim Clavellus et frater suus quinque morabatinos, et Raimundus de Aurenga alios V morabatinos, per honore scilicet que dicitur de Monte Regali quem per nos tenent in valle de Soller; et nihil aliud dicto Clavello vel fratri suo nec dicto Raimundo de Aurenga valeas exigere neque in eorum tenedonibus nisi tamen predictos X morabatinos. Item donamus tibi et tuis successoribus imperpetuum ad feudum ut dictum est medietatem cuiusdam molendini ab integro quod Petrus de Villari tenebat quod cum Comiti Empuriarum habemus medium per medium in valle de Soler. Item damus tibi et tuis successoribus in feudum ut dictum est quamdam vineam cum olivariis que juxta sunt, et cum terra in qua sedent, que omnia Guillemus de Turricella assignavit Raimundo de Sancto Martino, fratri tuo, in illa costa que est infra mansum Raimundi Constantini et Montem Regalem. Hec inquam omnia supradicta tibi donamus in porcione nostra insule Maioricharum cum exitibus et ingresibus et pertinentiis et tenedonibus et cum omnibus suis terminis et domibus et terris et vineis et aquis et pratis et pascuis et ortis et ortalibus et arboribus diversourm generum et cum omnibus apparatibus dicti molendini et meatu aque et cum omnibus juribus suis et proprietatibus et integritatribus et cum omnibus aliis in eis habentibus eisque qualicumque modo pertinentibus, in hunc videlicet modum, quod pro predicta donacione tu et tui teneatis equum et arma et guarnicionem corporis et equi*

ad defensionem Regni Maioricarum pro partita nostra et in numero nostro et ad honorem nostrum et nostrorum successorum et faciatis nobis et nostris successoribus ostem per omnes insulas baleares ad consuetudinem Barchinone. Et si forte inde absens fueris, teneas ibidem unum militem qui dictum tuum completum faciat ad honorem nostrum et nostrorum successorum. Et si forte tu vel tui ibi aliquas feceritis fortitudines dabitis inde irati et paccati potestatem nobis vel illi qui locum nostrum tenuerit in Maioricis ad consuetudinem Barchinone. Et sic habeatis tu et tui omnia supradicta et teneatis et possideatis et expletetis ad dandum, vendendum et impignorandum et alienandum et ad omnes tuas tuorumque voluntates faciendas tuo consimili qui de predictis omnibus et suprascriptis nobis et successoribus nostris teneatur. Ad hec ego Guillelmus de Sancto Martino recipiens hanc donacionem a vobis domino Guillemo, Dei gracia Gerundensis Episcopo, promito vobis sub fide hominagii a me personaliter vobis prestiti hec omnia predicta observare et atendere bona fide et essere semper vobis et vestris successoribus legalis et fidelis sine omni mal ingenio. Actum est hoc III^a kalendas februarii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio. Signum Guillemi, Dei gracia Gerundensis episcopi. Signum Guillemi de Turrucella. Signum Bernardi de Talata. Signum Johannis Anyaldeus. Signum Guillemi de Rovira. Richardus de Oscha, qui hoc scripsi mandato Bernardi Stephani, Gerundensis canonici et publici notarii. Bernardus Stephani, Gerundensis canonicus et publicus notarius, subscribo. Signum Andree de Seva, notarii publici Maioricis, testis. Signum Guillemi de Cuni, notarii publici Maioricis, testis. Signum Guillemi Natalis, notarii publici Maioricis, qui hoc translatum a suo originali instrumento fideliter sumptum scripsit et clausit VI^a kalendas iunii anno Domini millesimo CC^o LXXX° nono (ADG. Pergamins de la Pia Almoina, n° 226).

12 kalendes març 1233 (18/02/1234).- Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam instrumento cuius tenor talis est. Notum sit cunctis quod nos Guillelmus, Dei gratia Gerundensis Episcopus, per nos et omnes nostros successores donamus in feudum ad consuetudinem Barchinone tibi Raymundo de Viridaria et omnibus tuis successoribus in eternum totum jus et dominium quod habemus in illis duebus alqueriis que sunt octo jovate quas Raymundus de Ylice per nos tenet intus terminos de Muru, et jus et dominium quod habemus in illa alqueria de tribus jovatis quas Guillelmus Rubei et Vives ibidem per nos tenent, et jus et dominium quod habemus in illa alqueria de tribus jovatis quas Petrus Andreas ibidem per nos tenet, et jus et dominium quod habemus in illo arraal de duobus jovatis quod Raimundus Johannes et uxor eius Barchinona ibidem per nos tenent, et jus

et dominium quod habemus in illa alqueria quod Rovira ibidem per nos tenet in quam sunt quatuor jovate. Item damus tibi et successoribus tuis imperpetuum ad feudum similiter ad consuetudinem Barchinone tercium quod accapimus in illo molendino de Cechano quod tu et Bernardus Medici per nos tenetis juxta civitatem Maioricis et totum jus et dominium quod in dicto molendino habemus, et duas libras cere quas accapimus censuales in illis tuis domibus quas per nos tenes intus villam Maioricis. Item damus tibi et successoribus tuis imperpetuum in feudum similiter quinque morabatinos censuales quos Raymundus de Ylice singulis annis nobis dare tenetur per honore de Monte Regali quod per nos tenet in valle de Soler, et alios quinque morabatinos censuales quos Viaderius nobis dare tenet per honore de Monte Regali que ibidem per nos tenet. Set per predictos decem morabatinos in hiis honoribus dicti Raymundi de Ylice et Viaderii tu nec tui tercium neque laudismium non exigeatis sicut inde nobis retinemus, set pro predictos decem morabatinos tu et tui possitis dictos honores emparare et tenere donec de predictis X morabatinos vobis plenarie satisfiant. Que omnia predicta tibi damus in porcione nostra insule Maioricis, ita videlicet quod per predicta donacione tu et tui teneatis equum et arma et guarnicione corporis et equi ad defensionem Regni Maioricarum pro partita nostra et in numero nostro et ad honorem nostrum et nostrorum successorum. Et faciatis nobis et nostris successoribus ostem per omnes insulas baleares ad consuetudine Barchinone. Et si forte inde absens fueris teneas ibidem unum militem qui dictum tuum complementum faciat ad honorem nostrum et nostrorum successorum. Et si forte tu vel tui feceritis ibi aliquas fortitudines dabit is ibi irati et paccati potestatem nobis vel illi qui locum nostrum tenuerit in Maioricis ad consuetudinem Barchinone, et ita hec omnia habeatis tu et tui teneatis, possideatis et expletetis ad dandum, vendendum, impignorandum et alienandum et ad omnes tuas tuorumque voluntates faciendas tuo consimili qui de predictis omnibus et supscriptis nobis et successoribus nostris teneatur. Ad hec ego Raymundus de Viridaria recipiens hanc donacionem a vobis domino Guillemo, Dei gracia Gerundensis episcopo, promito sub fide homagii a me personaliter vobis prestiti hec omnia predicta observare et atendere bona fide et vobis et successoribus essere fidele et legale bona fide et sine malo ingenio. Actum est hoc XII kalendas marcii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio. Signum Raimundi de Viridaria, qui hec firmo firmarique rogo. Signum Guillemi, Dei gracia Gerundensis episcopo, qui hec concedit et firmat hac posita condicione quod tu, predicto Raymundus de Viridaria et successor tuus per te quicumque fuerit, tenearis esse miles vel militem loco vestri tenere, qui predictum militis servicium faciat sicut dominus rex vel tenens locum ipsius hexegerit. Signum

Guillemi de Turrucella. Signum Arnaldi de Villafredario. Richardus de Oscha, qui hoc scripsi mandato Bernardi Stephani, Gerundensis canonico et publici notarii. Bernardus Stephani, Gerundensis canonicus et publicus notarius, subscribo. Signum Geraldii de Marina, notarii publici Maioricis, testis. Signum Bernardi de Sancto Justo, notarii publici Maioricis, testis. Signum Jacobi Gradu, notarii publici Maioricis, qui hec scribi et translari fecit a suo originali instrumento cum literis rasis et emendatis in linea secunda ubi dicit "alqueria de" nonas iunii anno Domini M^o CC^o LXXX° nono (ADG. Pergamins de la Pia Almoina, n° 227).

3 nones novembre 1245 (03/11/1245).- *Notum sit cunctis quod nos Guillemus, Dei gracia Gerunde Episcopus, per nos et omnes successores nostros damus, laudamus, concedimus et stabilimus tibi, Guillemo de Turricella, militi, nepoti nostro, et tuis imperpetuum cum ista presenti carta omni tempore valitura alqueriam que dicitur Alchantin et sunt quinque jovate in termino de Moro juxta tua molendina, et alqueriam que dicitur Luchalcarrat quam Johannes baptizatus et Maria de Sancto Felice tenent et est una jovata in termino de Muro, et alqueriam que dicitur Malazem quam tenet Berenguer Medicus et sunt quinque jovate in termino de Moro, item alqueriam que dicitur Beniayzet quam tenet Bernardus Scutifer et sunt sex jovate in termino de Moro, et alqueriam que dicitur Abrafim Addub quam tenet Bernardus de Palacio et Berengarius de Palacio et sunt tres jovate in termino de Moro. Item damus similiter quatuor aureos censuales quas donat Arnaldus de Planis per duobus ortis et duobus hospiciis in villa et orta de Soler sicut in carta sua plenius continetur, et illud hospicium quod tenet Barcelonus per nos ad census unius libre cere in civitate Mayoricharum sicut afrontat ex duabus partibus in viis et ex alia parte in domibus Bernardi Medici et ex alia parte in domibus Ademarii quas per nos tenet; ita tamen quod tu vel tui successores terciam nec laudismium non exhigeat per predictis aureis, censualibus et libra cere, set imperpetuum remaneant nobis et successoribus nostris, hoc excepto quod tu et tui per dicto censu possint dictos honores emparare et tenere donec de predicto censu tibi et tuis plenarie satisfiat; item damus tibi et tuis simili modo molendinum quod est ad introitum valle de Soler juxta honorem prepositi Celstone scilicet medietatem per tua parte sicut alii milites accipiunt et aliam medietatem in computo sex aureorum, et ita sunt ibi completi decem aurei. Hec idem omnia predicta et singula sicut superius scripta sunt cuique terminis, tenedonibus ac pertinentiis suis per omnia loca pertinentibus vel pertinere debentibus damus tibi et tuis imperpetuum per quadam cavalaria in hunc scilicet modum quod per*

jamdicta donacione tu et tui successores teneantur semper equum et armaturam et guarnicionem corporis et equi ad defensionem regni Mayoricharum tenere per partida mea et ecclesie Gerunde et in numero nostro et ad honorem nostrum successorumque meorum, et faciant nobis et successoribus nostris hostem per omnes insulas baleares ad consuetudinem, et si forte tu vel tui absentes fuerint hiis predictis teneant ibi unum militem qui complementum tuum faciat ad honorem nostrum successorumque meorum; et si forte tu vel tui fecerint ibi aliquis fortitudines dent irate paccatique potestatem nobis vel alliqui locum nostrum tenerint in Maioricis ad consuetudinem Barchinone; et ita hec omnia predicta et singula cum suis tenedonibus et pertinentiis tu et tui habeant, teneant, possideant et expletent ad dandum, vendendum, impignorandum, alienandum et ad omnes tuas turoumque voluntates consimili modo faciendas qui de predictis onmnibus nobis et nostris fideliter teneantur. Actum est hoc III^a nonas novembris anno Domini M^o CC^o XL° quinto. Signum Guillermi, Dei gracia Gerunde Episcopi. Signum Guillermi Gaufredi, Gerunde presbiter canonici, huius rei testis. Signum Guillemi de Corniliano, Gerunde presbiteri canonici, huius rei testis. Ego Guillemus de Salis, canonicus Sancti Felicis Gerunde, huius rei testis. Petrus Vitale, notarius domini Episcopi, qui hoc scripsit die et anno quo supra (ADG. Pergamins de la Pia Almoina, n° 230).

Sense data (s. XIII). Còpia del 8 idus agost 1317 (06/08/1317).- *Hoc est translatum sumptum fideliter a quibusdam scripturis scriptis et contentis in quodam libro seu registro quem seu quod olim consueverunt tenere templarii in Maioricis, et quem seu quod modo tenent jurati Maioricis in ecclesia Sancti Andree civitatis Maioricarum videlicet de divisionibus terre Maioricarum que facte fuerunt per illustrissimum dominum Jacobum quondam bone memorie Regem Aragonum et per magnates et alios qui venerunt ad captionem terre Maioricarum de manibus inimicorum fidei cristiane, quarum scripturarum series sic se habent. Et primo de prima scriptura: "Hic incipimus ad dividendum terram extra civitatem mayamitetze Mayorcha quismen et medietatem unius partis que contigit domino Regi Aragonum et partionariis suis est illud quod vocatur jazu Inqua, jazu Polenza, jazu Xisneu, et Petra, jazu Arta, jazu Montueri, jazu de la montania et medietatem de albufera; et aliam medietatem contigit magnatibus et suis partionariis, jazu Alafuetz, Badeladi Bata, Menhulel Medina, jazu Mozo et Buniola, jazu de Canarossa, jazu Soliar, jazu Muro, jazu Menacor, et medietatem de albufera, et fuit illa medietas que contigit domino Regi in quatuor partibus divisa et monstrabimus vobis ubi sunt. La partita de montania et de Polenza et quartam partem de albufera est una pars,*

et secunda pars est Arta et Incha, et tertia pars est Sisneu et Petra, et quarta pars est Montueri et quartonum de albufera. Et post hoc illa medietas que fuerat divisa per quatuor partibus mandavit dominus Rex quod divideretur in tribus partibus. Et monstrabimus vobis quomodo fuit divisa, et dicemus vobis primum tercionum est Sisneu et Petra et sextam partem de albufera. Et secundum tercionum est Inqua et medietas de Montueri et sexta pars de albufera, et istum tercionum tercium est Polenza et montania et medietas de Muntueri et sexta pars de albufera, et istud tercionum ultimum fuit in duabus partibus divisum, et de istis duabus partibus contigit fratribus Templi et suis partionariis unam partem, videlicet medietatem de Polenza et medietatem de montania et quartonum de Montueri et medietatem sexte partis de albufera, et alia residua medietas cum predictis duobus tercionis contigit domino Regi et suis partionariis. Et illam aliam medietatem predictam videlicet de illis predictis duabus partibus terre quarum dominus Rex unam habet pro sua parte cum suis partionariis ut superius dictum est contigit magnatibus personis et portionariis, et fuit divisa in quatuor partibus, et dicemus vobis quomodo videlicet de istis quatuor partibus contigint domino Nunioni unam videlicet Muzo et Buniola et Manachor, et aliam secundam partem de istis quatuor habuit episcopus Barchinone una cum suis parcionariis Huahu jazu Alhuez Badaledi Bacha et Mehulalmedina, et tertia pars ex quatuor partibus contigit comiti Impuriarum cum suis portionariis videlicet duos tercionos de Soliar et Muro et medietatem de albufera. Et quarta pars ex predictis contigit Guillemoni de Moncada maiori cum suis partionariis et est videlicet hec pars tercionum de Soilar et Canarossa". Secunde vero scripture tenor talis est et sciendum quod istum memoriale factum fuit in presencia domini Jacobi regis Aragonum et Petri infantis Portugale domini regni Maioricarum sub eodem Rege, kalendas iulii anno Domini millesimo CC^o XXX° II°, datum per manum Petri de Sancti Melione eiusdem domini Regis scriptoris: "Memoriale de omnibus cristianorum cavalleriis qui fuerunt in capcione civitatis Maioricarum. In primis dominus Rex cum preposito Terrachone, dominus Rex DCLXXIII et media, domus Templi DXXV caballerias et media, IIII caballerias. Guillemonus de Moncada CCLXXVI caballerias, miles II. Raymundus Alamani et Guillemus de Clarmont CCV caballerias, miles I et medium. Summa VI DCLXXXI caballerias. Et pro singulis CXXX caballeriis debetur miles unus. Dominus Nuno mille et DCCCLXXIII caballerias, miles XIII et medium. Episcopus Barchinone DCCCLXXV et media caballerias, miles VII. Raymundus Berengarius de Ager CCCXLI caballerias. Gilabertus de Crocillis LXXI caballerias cum Bernardo de Loret, miles III. Naves Ianuensium XXVIII caballerias, miles III. Comes

Impuriarum DCCCXLIX caballerias, miles VII et medium. Gastonetus de Muncada mille VI caballerias et media. Guillemus de Sancto Vicencio XI caballerias, miles VII et medium. Episcopus Gerunde CCCCLIX caballerias. Prepositus de Saxona XXXVII caballerias et media, miles IIII. Homines de Narbona XVIII caballerias et media. Bernardus de Sancta Eugenia CCLIII caballerias, miles. Sacrista Gerundensis LXXIX caballerias. Miles II et medium. Archidiaconus Barchinone CVI caballerias. Raymundus de Pertegaz XXVIII caballerias, miles et unam (sic). Sacrista Barchinone CXLII et media caballerias, miles. Petrus de Pinel VI caballerias et media. Domus Hospitalis CXLVIII caballerias, et de donacione Regis CLII caballerias. En Arnald de Belves XXII caballerias. Abbas Sancti Felicis CLXIX et media caballerias, miles I et quartam. Sacrista Urgellensis XXXVII caballerias. Raymundus de Bernet XII et media caballerias. Jacobus de Cervaria XXXIII caballerias. Sumam de toto universaliter XIII CCCC XL VI caballerias cum tenet LII caballerias quas Rex dedit Hospitali". Explicit liber Regis qui dicitur capebrevium quem ipse dimisit in domo Templi Maioricarum arabice scriptum, et hoc est eius translatum et tractat de divisionibus civitatis et insule Maioricarum inter Regem et suos et magnates et suos. Signum Guillermi Vedelli iunioris, notarii publici Maioricarum, testis. Signum Petri Artich, notarii Maioricarum, testis. Signum Guillemui Vedelli, notarii Maioricarum, qui hoc translatum scribi fecit et clausit octava idus augusti anno domini millesimo CCC^o septimodecimo, cum raso in linea IX ubi dicitur "habuit" (ADG. Pergamins de la Pia Almoina, n° 250).

4 idus gener 1288 (10/01/1289).- La coberta porta per títol: 1288. *Capudbreve de hiis que tenetur in insula Maioricarum pro ecclesia Gerunde, et habet simile Petrus de Pedrono civis Maioricis. Preterea dictus Petrus de Pedrono habet quoddam aliud capudbreve abbreviatum quod portabit preterea Maioricarum ad levandum census ecclesie Gerunde. El capbreu comença: Hoc est memoriale factiori per Petrum de Pedrono, baiulum in Maioricis ecclesie Gerunde IIII^a idus ianuarii anno Domini millesimo CC^o octuagesimo octavo, de censualibus et agrariis que dicta ecclesia recipit et recipere debet in insula et regno Maioricarum, tam in civitate quam extra. Et fuit renovatum dictum memoriale a quodam alio memoriali facto per Raimundum de Viridaria, olim baiulum in Maioricis dicte ecclesie, anno Domini millesimo CC^o quinquagesimo quinto (ADG. Pergamins de la Pia Almoina, n° 257).*

8 idus agost 1252 (06/08/1252).- Vidal de Torrent ven a Joan, batejat, i a la filla d'aquest, Morera, la terra que té a Muro, a la porció del Bisbe de Girona, per compra feta a Guillem de Torroella de Fluvià, per 500 sous RV (ADG. Pergamins de la Pia Almoïna, nº 261).

Notularum

Notularum I

24 maig 1292 ? Full solter.- Guillem de Quixàs, clergue del capítol de la seu de Girona, administrador de l'almoïna del Vestuari, ven a Pere de Pedró, ciutadà de Mallorca, les rendes de la seu a Mallorca per cinc anys, de 1291 a 1296, pel preu de 2.100 sous anuals (ADG. Notularum I, f. 1.032).

ARXIU DIOCESÀ DE MALLORCA

Pergamins parroquials

Parròquia de Sant Jaume

Mallorca, idus juliol 1232 (15/07/1232).- Arnau Adarró, Duran Coc, Pere Moranta i Guillem Descamp, delegats del rei per distribuir als Homes de Barcelona, presents i pobladors de Mallorca, els honors que els foren assignats en la Ciutat i illa de Mallorca. Concedeixen a Pere i Ferrer Gervarii, germans, unes cases dins Ciutat en la porció de Barcelona, que confronten amb carrer, per dues parts amb cases d'Arnau Adarró i per altra part amb cases de Berenguer Ripoll; també els donen una jovada i mitja de terra en l'alqueria que es diu Arduaix, que està en la porció de Barcelona en el terme d'Inca; també els concedeixen quatre quarterades de terra vers occident del mas que està devora l'alcàsser de Nuno Sanç de la porció de Barcelona i confronta per una part amb honor de Berenguer i Guillem Company, per altra part amb honor de Pere Manent, per una tercera

part amb honor de Tomàs Coberthoterio i per una quarta part amb honor de Barcelona; també els donen en l'honor de Barcelona, devora el clos de Duran Coc, una quarterada de terra determinada per dos camins i per les altres dues parts amb honor de Barcelona. T. Guillem Vida, Bernat Colós, Joan de Caldes. Notari: Guillem Company (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí nº 4).

Mallorca, 5 calendes novembre 1233 (28/10/1233).- *Hoc est translatum fideliter a quodam alio translato cuius tenor est. Hoc est translatum cuiusdam instrumenti in sic continetur. Manifestum sit omnibus quod nos Petrus, Dei gratia regni Maioricarum dominus per nos et omnes heredes ac successores nostros cum hac presenti carta omni tempore valitura constituimus vos fideles nostros Bernardum Sancium et Raymundum Constantini et Gerundesem Maurinum, Berengarium de Aurenga et Petrum Raymundum Porterium de Gerunda divissores et partitores de alqueria que dicitur Bencaete que sunt (sic) in termino de Xisneu, et de Rahal Jub Algutzi que est in termino civitate Maioricarum, et de domibus et ortis et ceteris aliis que sunt assignata hominibus de Gerunda pro portione sua et pro suis cavallariis propter in capite brevi domini Regis Aragone invenimus manifeste; ita quod omnia ista cum domibus et algorfis et arboribus diversum generum et honoribus, possessionibus et pertinentiis et tenedonibus suis cum aquis et aljubs et pratis, pascuis et pasturis inter vos dividatis facientes et stabilientes de hiis secundum vestrum arbitrium et vestram propriam voluntatem libere, franche et quiete, propter homines Barchinone et ceterum civitatum et villarum suas cavallerias habent, tenent, possident et habere tenent et possidere debent. Et quicquid inde ullo modo ordinaveritis et feceritis vestra discrecione habebimus firmum et semper faciemus inviolabiliter observari nec possit nec debeat ab aliquibus causa aliqua revocari, veruntamen si aliquid actenus stabilitum divisum vel assignatum extitit nullo modo acceptamus nec firmum nec stabilit ullatenus aprobamus quod si fore vos omnes predicti ad hec predicta facienda non interfueritis quicquid inde major pars vestri fecerit et concedaverit illud similiter ratum et indecisum habebimus et reservarii ab omnibus penitus faciemus. Mandantes vicariis, bajulis, saionibus et aliis officialibus et subditis nostris tam presentibus quam futuris quod hec omnia predicta rata, firma et inviolabiliter semper habeant et observent et ab omnibus faciant inviolabiliter observari et quod non contraveniant vel alique venire permitant si de gratia vestri confidant vel amore. Datum apud Maioricarum quinta kalendas novembris anno Domini M^o ducentesimo XXX° tercio. Signum Petri Dei gratia regni Maioricarum domini huius rei testis sunt Petrus Gonsalvi,*

Petrus Urtini, Arie Ivanes, Garsia Lupini, Jacobus de Safareg, Bernardus Aymerici, Berengarius Burgeti, Guillemus de Medina. Signum Guillemi Sueri, notarii domini Infantis qui hanc cartam scribi fecit et etiam propria manu clausit loco, die et anno prefixis. Signum Bernardi der Artes, notarii publici in civitate Maioricarum qui hanc cartam scribi fecit et propria manu clausit mandato Guillemi Sueri, notarii domini Infantis, loco, die et anno prefixis. Signum Berengarii Companni, notarii publici civitate Maioricarum. Signum Raimundi de Aragone, notarii publici civitate Maioricarum, Bernardus Surigarius, notarius publicus civitate Maioricarum, qui hoc translatum fideliter scripsit IIII^a idus februarii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/1).

6 calendes desembre 1233 (26/11/1233).- Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam publico instrumento cuius tenor talis est. Sit notum cunctis quod nos Bernardus Sancius et Berengarius de Orenga et Petrus Raymundus Porterius et Gerundus Maurini, habentes plenum posse et licitum a domino Petro, Dei gratia regni Maioricarum domini dandi, dividendi et distribuendi et stabiliendi possessiones et honores et omnia alia quemcumque probis hominibus Gerunde pro suis cavalleriis in Civitate et tota insula Maioricarum fuerunt assignata pro nos et pro totam universitatem hominum Gerunde in insula Maioricarum comorantium, donamus, concedimus et laudamus tibi Raymundo Constantino et tuis imperpetuum unam jovatam et tres quarteronos jovate in alqueria que dicitur Almoandem, que est in termino de Xisnevo, cum domibus, ortis, vineis, arboribus generum diversorum, cum aquis, herbis, pratis, planis, pascuis et pasturis, terris cultis et incultis, melioramentis et adempriviis et cum omnibus aliis que ad ipsam jovatam et tres quarteronos pertinent vel pertinere debent aliquo modo vel ratione a celo usque in abissum ad omnes tuas tuorumque voluntates omni tempore faciendas pro tuum proprium alodium liberum, quietum atque franchum, ad dandum, vendendum, impignorandum vel quocumque alio modo volueritis alienandum. Et cum hoc presenti publico instrumento tibi tuisque semper utili et valituro in corporalem possessionem ac tenedonem te mitimus irrevocabiliter et inducimus. Retentu tamen quod infra spacium huius primi anni dictam donacionem vendere vel alienaren ulli possitis nisi tamen hominibus Gerunde populantibus insula Maioricarum. Promitimus etiam et convenimus tibi bona fide pro dictam donacionem aliqua ingratitude causa non revocemus vel revocari faciamus vel possimus aliquo jure vel ratione. Actum est hoc sexta kalendas decembris anno Domini M^o CC^o tricesimo tercio Signum Berengarii de Aurenga. Signum Petri Rimundi Porterii.

Signum Gerundi Maurini qui hoc laudamus et firmamus. Ego, Bernardus Sancii. Signum Petri Acesen. Signum Arnaldi de Massolino. Signum Bernardi de Valle Fecunda, huius rei testium. Bernardus Surigarius, notarius publicus civitate Maioricarum, qui hoc scripsit die et anno prefixis (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/2).

8 idus desembre 1233 (06/12/1233).- *Hoc est translatum sumpsum fideliter a quodam publico instrumento cuius tenor talis est. Sit omnibus notum quod nos Bernardus Sancii et Berengarius de Aurenga et Raymundus Constantini et Petrus Raimundus Porterii, habentes plenum posse et licitum a domino Petro, Dei gratia regni Maioricarum domini, dandi, dividendi et stabiliendi possessiones et honores et omnia alia quecumque probis hominibus Gerunde pro suis cavalleriis in Civitate et tota insula Maioricarum fuerunt assignata, pro nos et pro totam universitatem hominum Gerunde in insula Maioricarum donamus, concedimus atque laudamus tibi, Gerundensi Maurino et tuis imperpetuum unam jovatam et mediam terre in alqueria que dicitur Almoandez que est in termino de Xisnevo, cum domibus, ortis, vineis, arboribus generum diversorum, cum aquis, herbis, pratis, planis, pascuis et pasturis, terris cultis et heremis, melioramentis et adempriviis et cum omnibus aliis que ad ipsam jovatam et mediam terre pertinent aliquo modo vel ratione vel pertinere debent a celo usque in abissum, ad omnes tuas tuorumque voluntates omni tempore faciendas per tuum proprium alodium liberum, quietum atque franchum ad dandum, vendendum, impignorandum vel quocumque aliquo modo volueritis alienandum. Et cum hoc publico instrumento tibi et tuis semper utili et valituro in corporale possessionem ac tenedonem te mitimus et irrevocabiliter inducimus. Promitentes tibi bona fide pro predictam donacionem aliqua ingratitude causa vel aliquo modo vel ratione non revocemus vel revocari faciamus vel possimus. Retento tamen quod infra spacium huius primi anni dictam donacionem vendere vel alienare nulli possis nisi tamen hominibus Gerunde in insula Maioricarumulantibus. Actum est hoc VIII^a idus decembris anno Domini M^o CC^o XXX° tercio. Signum Berengarii de Aurenga. Signum Petri Raimundi Porterii qui hoc laudamus et firmamus. Signum Guillemi Actesen. Signum Petri Actesen. Signum Petri de Massaneto huius rei testium. Signum Bernardi de Valle Fecunda, publici notarii Maioricarum civitate qui hoc scripsit die et anno quo supra (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/3).*

18 calendes gener 1233 (15/12/1233).- *Hoc est translatum sumptum fideliter a quodam publico instrumento cuius tenor talis est. Sit notum cunctis quod nos Bernardus*

Sancius et Bernardus de Aurenga et Raymundus Constantini et Gerundense Maurini et Petrus Raymundi Porterii, habentes plenum posse et licitum a domino Petro, Dei gratia Maioricarum domini, dandi, dividendi, distribuendi et stabiliendi possessiones et honores et omnia alia quecumque probis hominibus Gerunde pro suis cavallariis in civitate et tota insula Maioricarum fuerunt assignata, pro nos et pro totam universitatem hominum Gerunde in insula Maioricarum comorantium donamus, concedimus et laudamus tibi, Berengario de Serra de Calidis et tuis imperpetuum unum quartonum jovate in alqueria que dicitur Almoandez que est in termino de Xisnevo, cum domibus, ortis, vineis, arboribus diversorum generum cum aquis, herbis, pratis, planis, pascuis et pasturis, terris cultis et heremis et melioramentis et adimpriviis et cum omnibus aliis que ad ipsum quartonum jovate pertinent vel pertinere debent aliquo modo vel ratione a celo usque in abissum ad omnes tuas turoumque voluntates omni tempore faciendas pro tuum proprium alodium liberum, quietum atque franchum, ad dandum, vendendum, impignorandum vel quocumque alio modo volueris alienandum et cum hoc presenti instrumento tibi tuisque semper utile et valituro in corporale possessione et tenedone remitimus inviolabiliter et inducimus. Retento tamen quod infra spacium huius primi anni dictam donacionem vendere vel alienari nulli possis nisi tamen hominibus Gerunde populantibus in insula Maioricarum. Promitimus et convenimus tibi bona fide quod dictam donationem aliqua ingratitude causa non revocemus vel revocari faciamus vel possimus aliquo jure vel ratione. Actum est hoc, XVIII^a kalendas ianuarii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio. Signum Berengarii de Aurenga. Signum Gerundense Maurini. Signum Petri Raimundi Porterii qui hoc laudamus et firmamus. Ego Bernardus Sancii. Signum Thome de Fontaneis. Signum Bernardi Molnerii huius rei testium. Signum Raymundi Constantini. Bernardus Surigarius, notarius publicus civitate Maioricarum, qui hoc scripsit die et anno preefixis (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/4).

4 calendes gener 1233 (29 desembre 1233).- *Bernardus Sancii, Berengarius de Aurenga, Raimundus Constantini i Petrus Raimundus Porterii, partidors de Girona a l'illa de Mallorca, donam a Ramon Dulzina mediam jovatam terre in alqueria que dicitur Almohadem, que est in termino de Xisnevo, en alou franc i lliure com els altres, amb les mateixes condicions. Actum est hoc IIII^a kalendas ianuarii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio. Signen Berenguer de Aurenga, Pere Ramon Porter, Geronès Maurí, Bernat Sanç i Ramon Constantí. Testimonis, Petri Johannes de Sancto Anthonino i Geraldí Rami. Notari, Bernat Suriguer (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/5).*

4 calendes gener 1233 (29 desembre 1233).- Bernat Sanç, Berenguer de Aurenga, Ramon Constantí, Gironès Maurí i Pere Ramon Porter concedim a Pere de Comelles *mediam jovatam terre in alqueria que dicitur Almoandem que est in termino de Xisnevo*, amb les mateixes condicions. *Actum est hoc IIII^a kalendas ianuarii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio*. Signen els mateixos. Testimonis. Pere Joan de Antonino, Ramon de Ultzina, Geraldí Rami. Notari, Bernat Suriguier (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí nº 6/6).

8 idus juny 1233 (06/06/1233).- *Ego, Raymundus Constantini, gratis et spontanea voluntate per me et omnes meos vendo tibi Raymundo Solzina et tuis imperpetuum duas jovatas terre et mediam quas habeo pro cavalleriis meis per alodium franchum de portione proborum hominum de Gerona in alqueria que dicitur de Moandes in termino Xisneu. Et afrontant ex una parte cum alqueria Berengarii Geronda et ex alia cum alqueria den Mates et de tertia parte in honore domini Canhani et de quarta parte in montanis, quas predictas duas jovatas et mediam terre in loco predicto tibi vendo et tuis ad omnes tuas tuorumque faciendas ad dandum, vendendum, impignorandum vel quocumque alio volueris modo alienandum pro quinquaginta solidos melgurienses quos omnes a te numerationem continua me confiteor recepisse et habuisse, unde renuncio inde penitus et ex certa sciencia omni exceptioni non numerate et tradite michi peccunie. Quasquem dictas duas jovatas et mediam terre in loco prefato tibi promito bonas facere de omni persona et personas quam me de predictis duabus jovatis et mediam terre penitus devestio et omnes meos denudo et te et tuos sine retentu aliquo vestio et in possessionem vacuam te mito et induco corporaliter et tibi penitus et tuis dimito et desemparo et trado nomine et titulo perfecte venditionis, cedens tibi et tuis omnia jura, loca et voces et acciones tam reales quam personales, tam directas quam utiles que michi competunt vel competere debent aut possunt in predictis duabus jovatis et media terre et in omnibus pertinentiis suis et aquis, herbis, pratis, planis, pascuis, pasturis, domibus, ortis et vineis et arboribus diversorum generum et in omnibus aliis quod ad prefatas duas jovatas et media terre pertinent vel pertinere debent aliquo modo a celo usque in abissum, quas si plus valent prefato precio vel in posterum valebunt illud totum quacumque est vel erit tibi dono et tuis de mea mera libertalitate et bonitate. Renunciantes inde legi etc. etc. I oblig tots els meus béns present i futurs. I per més seguretat, juro. Actum est hoc VIII^a idus iunii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio*. Signen Ramon Constantí i Pere Ramon Porter.

Testimonis, *Berenguer Poncii, Pere Sabaterii, i Pere Gaschi*. Notari, Pere de Farvats (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/7).

5 nones octubre 1233 (03/10/1233).- Gironès Maurí venc a Ramon Soltzina una jovada de terra a l'alqueria Moandes, terme de Sineu, per 30 sous melgoresos. No diu les confrontes. *Actum est hoc V^a nonas octobris anno Domini M^o CC^o XXX° tercio*. Testimonis, *Ramon Cortesii, Berenguer de Granoleriis i Bernat de Preponito*. Notari, Pere de Favarts (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/8).

13 calendes maig 1252 (19 abril 1252).- Testament de Ramon Soltzina *gravi egritudine detentus*. Vull que el meu cadàver sigui sepel·lit en el cementiri dels frares predicadors. Marmessors, Ramon de Verdaria, Pere de Sancto Minato i Domènec Texeda. Deix 1.000 sous RV per la meva ànima, dels quals deix a la mensa dels frares predicadors 50 sous. A l'obra de Sant Joan de Sineu, 10 sous, i al capellà del dit lloc 3 sous. A l'obra de Santa Maria de Sineu, 5 sous i una quartera de forment. A l'obra de Sant Jaume de Ciutat 10 sous, i al capellà que hi serveix 5 sous. A l'obra de Sant Bartomeu de Sóller, 10 sous. Al capellà de Santa Eulàlia, 2 sous, i al capellà de Sant Miquel 2 sous, i al capellà de Santa Creu 2 sous. A la mensa dels fra menors 30 sous. A Ramon, nebot meu fill d'Arnau de Ultzina 300 sous, amb la condició que faci definició als meus fills Jaume i Pere i a ma filla Joana de la demanda que té sobre els meus béns. A Domènec Texeda 50 sous i als seus fills altres 50 sous. A Ramon, nebot meu, fill de Joan de Oltzina 150 sous. Al fill de Joan de Oltzina 50 sous. A Berenguera, cosina meva 10 sous. A Arbert de Letone 50 sous. A Joan de Podialibus, prevere, 3 sous. La resta ho deix a coneixença dels marmessors en obra pia, sepultura, novenaris i pobres vergonyants. A ma muller Ermesenda 200 morabatins pel seu esponsalici i 200 sous de millorament, amb marit i sense. Faig usufructuària ma muller sense que li pugueu demanar res de l'administració. Al meu fill Pere 300 morabatins. A ma filla Joana 300 morabatins. A cada marmessor 50 sous. Si el meu fill Jaume mor sense infants, vull que sigui hereu son germà Pere. I, sinó, sa germana Joana. I, si moren tots, la meva ànima. Hereu universal: mon fill Jaume. Instituesc tutor seu en Pere de Sancto Minato. *Actum est hoc XIII^a kalendas madii anno Domini M^o CC^o quinquagesimo secundo*. Firmen el testador i sa muller, i els marmessors. Testimonis, *Berengarii de Rivo, militis, et Bernardi de Parietibus et Guillemi Gotmar*. Signum *Johannis de Podialibus presbiteri qui hoc scribi feci Bernardus Carles notarii publici Maioricarum, qui mandato Johannis de Podialibus capellani Sancti Johannis de*

Sisneu hoc scripsit et hoc signum fecit. Signum Jacobi de Marina, notari públic de Mallorca. Signum Felicis, notari. Signum Berengarii Viculi, notari, qui hoc translatum ab originali fideliter translatavit el 5 idus desembre 1265. Signum Johannis Mayoli, notari, testimoni. Signum Francesc Bajuli, notari, testimoni. Signum Francesc Solsia, notari, que hoc translatum fideliter scribi el 4 nones desembre 1339 (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/9).

Idus desembre 1303 (13/12/1303).- Clàusula testamentària de Joana, vídua de Pere Dalmacii, feta pel notari Bartomeu Strucii l'idus desembre 1303: Deix al meu nebot Jaume Gotmar *totam alqueriam meam que vocatur Ses Algorffes quam per alodium franchum habeo in termino de Sisneu, cum omni jure et proprietate sive dominio michi pertinenti in hunc modum: quod idem Jacobus teneatur dare et soluere dictis manumissoribus meis undecim mille solidos predictae monete que computetur in numero et solucione prorrata dictorum decem et octo mille solidos quos superius pro anima mea et dicti patris mei accepi* (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/10).

12 calendes octubre 1318 (20/09/1318).- Clàusula del testament de Jaume Gotmar del 12 calendes octubre 1318, en poder del notari Bartomeu Toreyoni: Faig hereu meu universal de tots els béns mobles, immobles i semovents Jaume Gotmar i Guillemó Gotmar, fills meus (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí n° 6/11).

Mallorca, pridie idus maig 1315 (14/05/1315).- Arnau de Torrella, fill d'Arnau de Torrella, cavaller qm, hereu d'Arnau de Torrella, cosí germà, el qual era hereu de Guillem de Torrella, militar i aquest fou fill i hereu universal de Guillem de Torrella, militar q° avi, el qual avi oferí a l'altar de Santa Maria de l'església de Sant Jaume dos morabatins cens que se pagaven per un hort situat en la vall de Sóller en el terme de l'alqueria de Biniaraix en la porció del bisbe de Girona i són per fer cremar una llàntia davant l'altar de Santa Maria perpètuament de dia i de nit, de les quals coses se tocà acta III nones febrer de 1234 (03/02/1235), segons consta en els protocols de Berenguer Company not. qm; tenint present també que dit Guillem de Torrella en el testament atorgat en poder de Bernat d'Artés, notari qm, el III idus juliol de 1267, ratificà la dotació de dita llàntia, per això, dit Arnau de Torrella insta Pere Andreu, rector de Sant Jaume i els seus successors que perpètuament mantenguin la referida llàntia, requerint als seus hereus el pagament dels morabatins. L'hort gravat amb aquest cens confronta amb camí que va a Fornalutx,

síquia de l'horta de Biniaraix, hort d'en Vallbona, hort de Jaume Alou, hort de Bernat Peretó, síquia i camí. *Actum in Civitate Maioricarum pridie idus maii anno Domini M^o CCC^o quintodecimo*. T.: Guillem Berenguer, Bartomeu Vidal. Notari Jaume Grau (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí nº 79).

Mallorca, 07 desembre 1586. Controvèrsia entre Violant Puigdorfila Torrella, esposa en segones núpcies de Guillem Puigdorfila, donzell, filla única i hereva universal de Margalida Torrella i Burguet qm qui morí intestat, la qual era filla de Pere Joan Burguet i Anna, cònjuges difunts, per una part i Elionor Burguet, viuda, hereva usufructuària d'Arnau Burguet, ciutadà i Pere Joan Burguet, fill i hereu d'Arnau Burguet, segons testament firmat en poder de Guillem Sureda, notari, el 5 d'octubre de 1583, el qual Arnau era fill i hereu de Pere Joan Burguet, que firmà testament en poder de Bernat Llaneres, notari qm, dia 1 de març de 1557 i d'Anna, que firmà el testament en poder del mateix Llaneres en el mes de novembre de 1561; la causa se ventila en la cúria de la Reial Audiència, essent relator Salvador Pi. Violant reclama a la part contrària, com successors de Pere Joan Burguet, el seu avi, tots els drets que li pertocquen amb els seus interessos. Amb intervenció d'Huguet Serra, doctor en quiscun dret, firmen transacció: Violant se conforma amb sis-centes lliures sobre els drets que tenia en la Cavalleria de Muro. Elionor Burguet i Pere Joan Burguet, el seu fill paguen tres-centes cinquanta lliures per vint-i-cinc lliures cens que imposen sobre l'alou de la dita cavalleria, que tenen com hereus d'Arnau Burguet major, ciutadà, segons document firmat en poder de Guillem Sureda, notari qm, el 5 d'octubre de 1583 i aquest la tenia com hereu d'Arnau Burguet, ciutadà, el seu pare, que atorgà testament en poder de Bernat Llaneres el 7 de març de 1557 i dit Pere Joan Burguet qm la tenia com hereu d'Arnau Burguet, ciutadà qm el seu pare, que feu estament en poder de Bernat Llaneres, notari qm el 17 de maig de 1534, la qual cavalleria fou capbrevada per Arnau Burguet major, ciutadà en l'escrivania de l'abat de Sant Feliu de Guíxols el 22 d'abril de 1517 i antigament fou capbrevada per Guillem Serra, procurador de Berenguer Burguet, predecessor nostre VII idus setembre 1302 (07/09/1302) en poder de Bartomeu Hispano, notari de la vila de Sant Feliu de Guíxols. També imposen dites vint-i-cinc lliures cens sobre tots els altres alous, foriscapis i bens mobles i immobles presents i futurs. Pere Joan és menor de vint-i-cinc anys, major de catorze. *Actum in Civitate Maioricarum VII dec. a. a nat. Dni. MDLXXXI*. T.: Joan Borràs, tapiner, Bartomeu Sequeres, corder, Andreu Palou, paraire, Antoni Nicolau ,

picapedrer de Binissalem. Notari Joan Banet (ADM. Parròquia Sant Jaume. Pergamí nº 738).

Parròquia de Santa Eulàlia

Mallorca, Idus juny 1230 (13/06/1230).- Còpia d'una còpia d'un instrument amb segell penjant que diu: *Jacobus, Deo gratia rex Aragonum et regni Maioricarum, comes Barchinone et dominus Montispesulani cum presenti carta per nos et omnes successores nostros damus, concedimus et laudamus per proprium alodium liberum et franchum ita tamen quod teneatis ista per nos in feudum et ad nostram fidelitatem vobis dilecto nostro Arnaldo Caciano et vestris successoribus in eternum illud podium in quo fecistis bastidam cum fortitudine que est ibi et cum ea que facere ibi volueritis et construere, quod podium habeatis integre cum terminis suis et sicut aque vertunt ex utroque latere. Damus etiam vobis illud stagnum quod est ibi quod dicitur Capud Cruces et damus vobis alqueriam que dicitur Termenor (Tormonor) cum duobus illis molendinis que sunt ibi et alqueriam Sotilel (Sorilel) et alqueriam de Tuta (¿?) et alqueriam de Tadig (Todig) et alqueriam de Alfoboz et alqueriam de Mortich et alqueriam de Alpeeles et alqueriam Abensanxo ita quod de cetero predictum podium et stagnum et omnes alquarias cum terminis et pertinentiis suis cum pratis pascuis herbis aquis et lignis cum molendinis predictis cum vineis et arboribus et cum omnibus que pertinent vel pertinere debent ad omnia et singula supradicta habeatis teneatis possideatis et expletetis perpetuo ad dandum vendendum impignorandum alienandum et ad omnes vestras voluntates perpetuo faciendas et vestrorum. Mandantes vicariis baiulis et nostris locumtenentibus et subditis universis tam presentibus quam futuris quod hanc donationem firmam habeant et observent et faciant firmiter observari et non contraveniant in aliquo si confidant de nostri gracia vel amore. Data apud Maioricas idus iunii anno Domini millesimo CCº trigesimo. Firma el rei Jaume I. Testimonis Ferrarius preponitus Terrachone, Ferrarius de Sancto Martino, Petrus Cornellii, Pelegrinus de Castalaçol, Dompnus Ladro, Assallitus de Gual, Petrus Maça, Luppus Exeminus de Lucia. Firma Guillem scriba qui mandato domini Regis pro Guillemo de Sala notario suo hanc carta scripsit loci die et anno prefixis. Firma Felicis notarii Maioricarum testis. Firma Petroli de Villacrassa, notari publici Maioricarum testis. Firma Bernardi de Artes notarii publici Maioricarum qui hoc translatum fideliter*

transcribi fecit et clausit VI^a idus octobris sub anno M^o CC^o XL° sexto (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí n° 1/1).

Mallorca, 17 calendes desembre 1242 (15/11/1242).- Còpia d'un instrument que diu: *Guillemus deTurricella, tutor Saurine filie quondam Arnaldi de Palatio decreto interponito a domino Petro, Dei gratia regni Maioricarum domino, et domino Raymundo, Dei gratia Maioricarum episcopo, non coactus seu spontaneusque per me ex auctoritate tutorie qua fungor vendo tibi Aries Yvanes militi et tuis successoribus in eternum per proprium alodium liberum et franchum alchariam que dicitur Monti cum podio et bastida, que sunt in jurisdictione domini episcopi Mayoricarum, ita quod teneas per eundem in feudum ad fidelitatem suam. Item vendo tibi et tuis successoribus in eternum per proprium alodium liberum et franchum alqueriam que dicitur Pinela que est in jurisditione domini infantis, ita quod teneas per eundem in feudum et ad fidelitatem suam. Que omnia sunt in termino de Sisneu et fuerunt predicti Arnaldi olim defuncti qui illas alquerias cum aliis honoribus que non sunt in hac venditione habuerat ratione laxie quam sibi fecerat Arnaldus de Cayano in suo testamento prout ipse Arnaldus de Canyano adquisierat donatione domini Regis et in instrumento acquisitionis a domino Rege confacte plenius continetur. Item vendo tibi et tuis successoribus in eternum per alodium franchum liberum et quietum medietatem ab integro alquerie que dicitur Murtich que est in eodem termino in portione domini infantis prout ipse Arnaldus de Palatio habuerat illam ratione alicuius tituli. Predictas itaque alcherias scilicet Munti cum bastida et podio et alcheriam que dicitur Pinela et medietatem alcherie que dicitur Murtich cum domibus earundem et cum omnibus terminis et pertinentiis suis cum terris cultis et incultis pratis pascuis herbis ortis ortalibus montibus planis aquis silvis garricis lignis vineis arboribus diversorum generum venationibus et divisis introitibus et exitibus suis et generaliter cum omnibus que aliquo modo aliqua ratione vel causa possunt dici vel nominari ac cogitari ad predictam Saurinam vel ad me in predictis que tibi vendo pertinentibus et pertinere debentibus quoquomodo vendo tibi et tuis successoribus in eternum nomine predictae tutorie precio quatuorcentorum morabatinorum bonorum alfussinorum in auro sine enganeo, com a més donant en subhasta pública pregona, que s'han esmerçat en pagar injúries del dit Arnau de Caciono, tal com assignà aquests immobles. Promet tenir-te d'evicció, i oblig tots els mobles de la dita Saurina. Data a Mallorca, 17 calendes desembre any de l'Encarnació 1242. Firma el tutor i atorga llicència el bisbe de Mallorca. Testimonis Raymundi de Verdaria, Petri Nuniz, Bernardi de Turrucella i Bernat*

Blancacii. L'infant Pere de Portugal signa i salva els seus drets. Fet i clos pel notari Bernat d'Artés (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 1/2).

18 calendes desembre 1242 (14/11/1242).- Còpia d'un instrument que diu: Guillem de Turricella, tutor de Saurina, pubilla filla d'Arnau de Palatio qm compareix davant l'infant Pere senyor del regne de Mallorca i davant Ramon bisbe de Mallorca dient que estava obligada a pagar 3.500 sous melgoresos per pagar injúries d'Arnau de Caciano i sol·licita que se li permeti vendre l'alqueria Munti i la bastida i el puig que estan sota jurisdicció del bisbe de Mallorca, i l'alqueria Pinella i la meitat de l'alqueria Murtig que estan sota jurisdicció de l'infant, en subhasta pública. I com que no hi hagué ningú que oferís més que tu, Aries Yvanes, que oferires 470 morabatins, ara reconeixem que pagares aqueixa quantitat per satisfer les injúries esmentades. Data a Mallorca, 18 calendes desembre 1242. Firmen els mateixos anteriors (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 1/3).

16 calendes desembre 1251 (16/11/1251).- Còpia d'un instrument que diu: Saurina, filla d'Arnau de Palacio qm, de consell de Roderic Yanes, marit meu, lloo confirm i aprovo a Aries Yanes, veguer i cunyat meu, aquella venda que Guillem de Torrella, tutor meu qm, vos va fer mitjançant instrument del notari Bernat Arters el 17 calendes desembre 1242 (15/11/1242) *de alcheria que dicitur Monti cum podio et bastida que sunt in iurisdiccione episcopi Maioricarum que per eum tenentur in feudum ad suam fidelitatem et etiam de alqueria que dicitur Pinela que est in iurisdiccione domini Regis et per eum tenentur in feudum ad suam fidelitatem, que omnia sunt in termino de Sisneu et fuerunt domini Arnaldi de Palacio olim defuncti, qui illas alcherias cum aliis honoribus qui non sunt vel fuerunt in dicta venditione ratione laxacionis quam sibi fecit Arnaldus de Cayano in suo testamento prout ipse Arnaldus de Cayano adquiserat donatione domini Regis, i també de medietate alcherie que dicitur Murtich que est in eodem termino in portione domini infantis qm, prout Arnaldus de Palatio habuerat illam ratione alicuius tituli*. Tot per 400 morabatins. I per major seguretat, juro damunt els evangelis. Data 16 calendes desembre 1251. Firmen na Saurina i son marit. T. *Bernat de Sancto Martino, Bernardo Dalmacii i Pere Balsani*. Notari, Berenguer de Rees (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 1/4).

Calendes febrer 1348 (01/02/1349).- Còpia del testament de Saurina, *filia honorabilis viri domini Aries Ferrandis domicelli et domine Caterina conjugum ac (uxor) venerabilis et potentis viri domini Berengarii de Peralta qm*, sana de cos i de ment, elegesc marmessors *venerabilis Franciscum de Fonte avunculum meum magnum, Francischum Rubey et Francischum de Comelles, cives Maioricarum*. Man pagar les injúries i deutes a notícia dels marmessors. Elegesc sepultura a l'església dels fra menors de Mallorca, a la capella de Santa Catalina *dudum per dictum patrem meum intus dictam ecclesiam constructa et edificata*, amb l'hàbit de Sant Francesc. Assign per a la redempció de la meva ànima i dels meus parents difunts i benefactors *quinquaginta milia solidos re. Ma.mi.* que man siguin repartits a les persones i llocs designats en el testament que vaig fer en poder del notari Berenguer Dorcha, mentre vivien ma mare i mon marit i la resta que sigui distribuïda pels meus marmessors, i que donin al meu majoral de Bunyola 20 lliures a més del què li vaig llegar; i a Francesc Pabia, 20 lliures a més del que li vaig llegar; a Guillem Claver, a més del que li vaig llegar; a la meva *nutrisse* altres 25 lliures a més del que li vaig llegar. Concedesc la llibertat al fill o filla que naixerà de Barcha, captiva meva, del que està prenyada, i l'alliber de tota servitud; a fra Carmensoni de l'orde del Carmel, confessor meu, 10 lliures comprès allò que ja li he llegat; a l'obra de l'església de Guimerà, on fou sepultada enguany ma mare Caterina, 10 lliures. *Mando quod ossa dictorum parentum meorum, earum carnibus consumptis, defferantur et portentur hic Maioricarum et tumulentur ac reponentur videlicet ossa dicti patris mei in tumulo meo et dictis matris mee ibidem vel alibi si expresse ipsa mandaverit in suo testamento*. A Pere de Tornamira, donzell, escuder meu que abans ho fou de mon pare i mon marit, per les labors i serveis fets 15 lliures rendals vitalícies i, després, que passin als meus marmessors i els inverteixin en obres pies. Pagat tot l'anterior, instituesc hereus meus tots els meus fills i filles naixedors a parts iguals. I, sinó, instituesc hereus a parts iguals el dit venerable Francesc de Fonte, *avunculum meum magnum et patruum dicte domine matris mee quondam, et dominam Margaritam amitam meam uxorem venerabilis Johannis de Sancto Johanne quondam militis*. I si qualcun d'ells mor sense infants legítims i naturals, vull que la seva part sigui pels pobres de Crist. Data a Mallorca, calendes febrer 1348. T. venerable Ramon de Captiri, jurisperit, Bernat de Tornamira donzell, Romeu de Font, Simó Pasqual, Guillem Just, Andreu de Plandolit i Arnau Esteve i Jaume de Montagut notari qui escrigué aquest testament. Firma Pere Soler, notari públic, Pere de Teballs, notari públic. Firma Berenguer d'Estany, qui copià 5 exemplars i els clogué el 30/11/1365 (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 1/5).

Mallorca, calendes octubre 1230 (01/10/1230).- Còpia d'un instrument amb segell pendent que diu: Jaume, rei d'Aragó i del regne de Mallorca, comte de Barcelona i senyor de Montpeller, amb la present carta *donamus concedimus et laudamus per proprium alodium liberum atque franchum vobis fidelibus nobis Jachesio Sancii et Thomasio de Sancto Clemente et Guillemo de Sancto Clemente, fratri ipsius Thomasii, et vestris successoribus in eternum domos quasdam in Civitate Maioricarum juxta ecclesiam Sancte Eulalie que affrontant de una parte in carraria que est inter ecclesiam supradictam et domos ipsas et de alia in cimiterio et in carraria versus vallatum de almudayna et de alia quarta parte in alia carraria. Ita quod de cetero vos et vestri predictas domos cum introitibus et exitibus et terminis et pertinentiis suis et affrontationibus de celo usque ad abissum habeatis teneatis possideatis et expletetis perpetuo franchas et liberas ad dandum vendendum impignorandum et ad omnes vestras voluntates cuicumque volueritis faciendas exceptis militibus atque sanctis*. Manant als batles, veguers i altres funcionaris reials que tinguin per bona i ferma aquesta donació i la facin complir. Dada a Mallorca calendes octubre 1230. Firma el rei Jaume. T. *Ferrarius preponitis Terrachona, Ferrarius de Sancto Martino, Examinus de Urrea, Petrus Cornelli, Petrus de Alcalano, Dompnus Ladro, Pelegrinus de Castelazol, Petrus Maça*. Firma Guillem Scribe per manament del rei, per Guillem de Sala notari seu. Firma Ramon de Cardona, notari públic de Mallorca, Bartomeu de Captirio idem. Fet pel notari Martí Pardi notari de Mallorca el 16 calendes abril 1304 (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí n° 4).

Idus gener 1231 (13/01/1232).- *Alammanus de Sadoha per nos et omnes nostros donamus et concedimus tibi, Petro de ses Mathes et tuis imperpetuum, quandam alqueriam nostram in termino de Sporlis que vocatur Zenya/Zeuya, quam alqueriam predictam sicut terminatur et includitur juxta universos terminos suos cum domibus, ortis et vineis et arboribus diversorum generum, herbis, pratis, planis, pascuis, pasturis, lignis, foveis et cloacis, terris cultis et incultis et universis terminis suis et omnibus aliis que ad alqueriam predictam pertinent vel pertinere debent aliquo modo de abisso usque ad celum tibi damus et tuis imperpetuum ad omnes voluntates tuas tuorumque perpetuo faciendas ad dandum, vendendum, impignorandum vel quocumque alio modo volueritis alienandum exceptis militibus et sanctis, et tu dabis nobis et nostris et cui vel quibus mandaverimus tascham et decimam de omni fructuum quod Deus ibi dederit propter*

ortalia, et de oleo quintum. Et si forte ecclesia portaverit vel obtinuerit decimam cum aliis militibus ex tunc in antea nobis nec nostris dare decimam non teneamini tu nec tui. Fatiga etiam decem dierum nobis et nostris retenta quocumque hec donacio exhibeatur venale. Et non eligas inde alios dominos vel pronos nisi nos et successores nostros. Et sic nos promittimus tibi et tuis quod nos erimus tibi et tuis inde guirentes legales et defensores contra omnes homines et personas. T. Pere de Caunas, Bernat Scribe, Pere Olrici. Signa Pere de Favares, notari públic de Mallorca, qui ho escrigué i clogué (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 7/1).

Mallorca, 6 nones març 1240 (02/03/1241).- *Garcia de Santa Maria, procurator in terra de Maiorice domine Urrache Ladron et eius filiorum videlicet Petri Alammani et Martini Lupis, quondam filiorum Alammani de Sadoha, ex eorum parte et omnium suorum successorum dono, concedo et stabilio tibi Petro de Matis et tuis successoribus in eternum illam tascham et quintum de oleo quem et quam tu tenes dare dictis filiis quondam Alammani de Sadoha de illa alqueria vocata Azenya quam tu acaptasti de dicto Alammano de Sadoha. Ita quod de cetero predictam tascham et quintum de oleo que dicti filii quondam Alammani de Sadoha habebant et accipiebant vel habere aut accipere debebant in dicta alqueria, cum terminis et pertinenciis et tenedonibus suis, introitibus et exitibus suis, et omnibus aliis suis adimpriviis, terris, pratis, pascuis, erbis, aquis, lignis, silvis, garricis, montibus et planis, vineis et arboribus diversorum generum et melioramentis que ibi facere poteris et omnibus aliis ad dictam tascam et quintum de oleo jamdicte alquerie pertinentibus et pertinere debentibus ullo modo habeatis tu et tui imperpetuum. Ita tamen quod tu et tui detis dictis filiis quondam Alammani de Sadoha et successoribus suis pro dicta tascha et quinto olei annuatim censualiter in festo Omnium Sanctorum unum morabatinum bonum, novum alfonsinum in auro et penso, et ultra hoc quod dabitis ipsis bene et fideliter decimam sicut continentur in instrumento illius adquisicionis quod tu exinde fecisti de Alammano de Sadoha. I no proclamis altre senyor sinó els dits fills d'en Sadoha. Més 10 dies de fadiga. Excepte militibus atque sanctis. Salvo cens, dret, domini i fadiga als dits fills, i fidelitat al bisbe de Mallorca, tal com conté l'instrument d'adquisició d'Alemaný de Sadoa. Més 70 sous melgoresos d'entrada. T. Bernat de Olzeto, Guillem de Matis, Guillem de Toreyo, Guillem Sartoris de Villaviride. Signa Berenguer de Rees, notari públic de Mallorca, qui ho escrigué (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 7/2).*

Mallorca, 12 calendes setembre 1245 (21/08/1245).- Ramon bisbe de Mallorca, per nos i els nostres successors *concedimus, laudamus et perpetuo confirmamus tibi Petro de Matis et tuis successoribus in eternum totam illam adquisicionem quam tu fecisti a Garcia de Santa Maria de tascha et quinto olei que dare consueveras de alquería que dicitur Atzenia quam tu accaptavisti de Alammano de Sadoha, que est in termino alquerie nostre valle de Sporlis et pro qua videlicet tascha et quinto olei dare consuevisti unum morabatinum alfonsinum in auro sine enganno in festo Omnium Sanctorum censualiter et decimam fideliter prout in tuo instrumento dicte adquisicionis continetur. T. Jordà de Podio, Berenguer Bovis, Guerau presbiter et Bastardus de Benisale. Signa Bernat d'Arters, notari públic de Mallorca, qui ho escrigué (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 7/3).*

Mallorca, 8 idus juliol 1232 (08/07/1232).- *Trasllat a quodam instrumento sigillo pendenti serenissimi dominin Jacobi Dei gratia bone recordationis Regis Aragonum et regni Maioricis, comitis Barchinone et Urgelli ac domini Montispesulani tenor cuius talis qualis subsequitur est. Manifestum sit omnibus quod Nos Jacobus Dei gratia Rex Aragonum et regni Maioricis, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montispesulani per nos et omnes heredes et successores nostros cum hanc presenti scriptura perpetuo valitura laudamus concedimus et penitus confirmamus tibi fideli nostro Guillemo Bovis et successoribus tuis in eternum donationem quam tibi fecimus de alqueria que dicitur Meneyrola que est in termino de Sisneu et medietatem alqueriarum Hualgebeli et Hualtal que sunt in termino de Incha et etiam donationem domos quas auctoritate nostra Berengarius de Monteregali baiulus noster tibi dedit in Civitate Maioricis, que omnia predita et singula tibi et successoribus tuis confirmamus. Ita quod ea habeas teneas possideas et expletes franche et libere et quiete ad dandum vendendum impignerandum et alienandum et ad omnes tuas tuorumque voluntates inde faciendas exceptis militibus atque sanctis prout melius et plenius in formis instrumentorum tuorum inde confactis continetur. Constatuentes etiam et firmiter precipientes quod si forte aliquam cartam vel cartas a curia nostra contra donationes tuas emanarunt et in tempore aliquo contra confirmationem et donationes hostense fuerint ab omni jure civili et regali divide penitus habeantur nullumque habeant valorem hac dicta confirmatione perpetuo in suo robore permanente. Mandantes vicariis baiulis et locum tenentibus nostris universis tam presentibus quam futuris quod hanc nostram confirmationem et concessionem firmam habeant et observent et quod contra non veniant vel aliquo venire permitant si de nostri*

confidant gratia vel amore. Data apud Maioricis octava idus iulii anno Domini millesimo ducentesimo tricesimo secundo. Signum Jacobi Dei gratia Regis Aragonum et regni Maioricis, comitis Barchinone et Urgelli et domini Montispesulani. Huius rei testi sunt Berengarius episcopus Barchinone, Dominicus Sancii, Guillemus de Montechateno, Bernardus de Sancta Eugenia, Gaucerandus de Pinos, Raimundus de Liçana, Actorillia, Lups Sanccii de Roda. Signum Petri de Sancto Melione scriptoris qui hec mandato domini Regis scribi feci loco die et anno prefixis (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 10/1).

9 calendes gener 1248 (24/12/1248).- Trasllat d'un altre trasllat, d'un altre trasllat del testament de Guillem Bovis, *gravi detentus egritudine in meo tamen pleno sensu et memoria integra*. Marmessors dels béns que tinc a la ciutat i illa de Mallorca: Bernat de Cardona i Bernat de Buadella, cives Maioricis. De la resta dels béns que tinc a qualsevol altra part faig marmessors Guillem Ragera, cunyat meu, Mateu de Regumir i Guillem Bos. Assign per a l'ànima meva, sepultura i restitució d'injúries 1.500 sous de Barcelona, dels quals deix a l'església de Santa Maria del Mar 10 sous, on vull ser enterrat. A les candeles de la dita església 2 sous, i a l'obra seva 2 sous, i a cada església parroquial de Barcelona 2 sous, i a cadascun dels tres hospitals de pobres de Barcelona 3 sous, i la *domui infirmorum* 5 sous, i a la taula dels frares predicadors 30 sous, i a l'obra de l'església dels dits frares 10 sous. A la taula dels fra menors 30 sous, i a l'obra de la seva església 10 sous. A la taula de les dones de Sant Damià 20 sous. A l'església de Sant Miquel *que est in insula Maioricis in honore meo* 5 sous. Als hereus de Guillem Ramon de Montcada, qm, 100 sous per injúries. Als fills de na Babilonie 18 quarteres d'ordi per injúries, i a na Saurina flaquera *comoranti juxta furnum sancti (...)* 10 sous per injúries. A en Ferrer Dolot 10 sous i reconec que li dec 20 sous. A na Maria Dolot 10 sous i a en Serdano 30 sous, *et duobus captivis redimendis* 40 besants. La resta ho deix als pobres vergonyants en menjar i vestir. I vull que totes aquestes deixes siguin pagades de les primeres rendes dels honors que tinc a Mallorca. Deix a na Guillema de Arcubus aquell mig besant que em fa de cens per la meitat d'unes cases que té per mi, i li deix tot el domini d'aqueixa meitat de cases. Reconec haver rebut de ma muller Guillema en temps de noces 400 morabatins, i he rebut 60 morabatins que en Ramon, germà seu, li donà. Reconec haver rebut d'un hort de la dita ma muller, que jo vaig vendre per 15 lliures de Barcelona, que reconec a ma muller sempre que sigui vídua. Deix a ma filla Maria, per heretat i legítima, 300 morabatins; a ma filla Elisenda altres 300 morabatins. A Pere,

nodrit meu, 30 sous. La resta dels meus béns els deix al meu fill Berenguer. Deix ma muller Guillema com a tutora dels meus fills, mentre sigui vídua, però si es casa, el tutor vull que sigui el meu cunyat Guillem Ragera. Si ma filla Maria mor abans del 14 anys, vull que la seva heretat passi a la seva germana Elisenda, i viceversa. Si moren totes dues, passarà tot al meu fill Berenguer. T. Guillem Cunill, Nicolau de Podio i Berenguer de Goday, boter. Notari Pere de Cardona notari públic de Barcelona (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 10/2).

8 idus juliol 1281 (08/07/1281).- Berenguer Bou, fill i hereu de Guillem Bou, qm, ciutadà de Barcelona, venc per alou franc i lliure a Pere de Berga *totam illam alqueriam vocatam Maneyrola quam habeo prope villam de Sisneu ratione hereditatis dicti patris mei*; i mon pare la tingué per donació i confirmació que li féu el rei Jaume, *de qua alqueria stabilita est tertia pars Berengario Pages ad quintum, quod quintum et totum jus quod in ipsa tertia parte alquerie predictae accipio et accepturus sum tibi et tuis vendo imperpetuum per alodium franchum et liberum cum omni jure dominio et fatica et cum omnibus integritatibus et proprietatibus suis tenedonibus et pertinentiis casis scilicet casalibus ortis ortalibus pratis paschuis herbis aquis lignis silvis garricis et venationibus montibus et planis terris vineis et heremis et laboratis arboribus et plantis cuiuscumque generis sint introitibus et exitibus suis et cum omnibus melioramentis inde faciendis et cum omnibus ad hec predicta pertinentibus et pertinere debentibus* te venc per 6.000 sous reials de València. I si qualcú et posa demanda, te defensaré. T. Berenguer de Cases, sogre del dit Berenguer de Cases (sic), Jaume Serra, Jaume de Terrades, Bonanat Mata, Bernat d'Urgell i Guerau Tarascó. Notari Pere Mercer, notari de Mallorca (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 10/3).

Pridie calendes abril 1312 (31/03/1312).- Còpia de la clàusula testamentària del testament de Pere de Berga, qm, de la vila de Sineu, fet pel notari Bartomeu Toreyoni, olim notari de Mallorca, el pridie calendes abril 1312: Pagats totes les diexes i injúries, faig hereu universal dels meus béns el meu fill Pere de Berga (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 10/4).

16 calendes agost 1266 (16/07/1266).- *Sit omnibus notum quod ego, Guillemus de Perilione, presbiter et rector altaris Sancte Sicilie in ecclesia Sancte Marie de Sepulcro in Maioricarum, per me et omnes successores meos rectores eiusdem altaris cum*

presentis carta perpetuo valitura dono et stabilio tibi, Berengario Claverii et tuis successoris in eternum illas quatuor jovatas terre quas dictum altare in alqueria que dicitur Palmer dotacione sive donacione quam inde sibi fecit Arnaldus de Sancta Cilia quondam, qui dictas quatuor jovatas terre habebat in dicta alqueria per alodium franchum ratione miliciarum de portione hominum de Vico in termino de Canarrossa in parrochie Sancte Marie de Olorono. Jamdictas itaque quatuor jovatas terre, cum domibus eiusdem quatuor jovatas pertinentibus in dicta alqueria, cum terminis et pertinenciis suis, pratis, pascuis, erbis, aquis, lignis, cum vineis et arboribus cuiuscumque sint generis, cum terris cultis et incultis, heremis et populatis, venacionibus, silvis, garriciis, montibus et plantis, introitibus et exitibus, et etiam cum omnibus ad hec pertinentibus et debentibus pertinere et sicum dictum altare vel ego pro eo habet vel habeo sive habere debeo vel debet per omne et omnes meos successores rectores eiusdem altaris dono et stabilio tibi et tuis successoribus in eternum ad bene laborandum et meliorandum, habendum et tenendum in sana pace omni tempore possidendum, sub tali vero condicione quod pro censu inde exeunte et melioramento tribuatis tu et tui michi in omni vita mea vel successoribus meis rectoribus dicti altaris post me annuatim quindecim morabatinos anphosinos auri boni, fini et recti pensi, de quibus soluetis tu et tui medietatem in festo Pasche Domini et aliam medietatem in festo Sancti Michelis, et ita complebitis tu et tui et soluetis dictum censum singulis annis per predictos terminos, et sitis tu et tuis ibidem habitantes et afogantes, atque ibi alium seniore non faciatis vel proclametis tu et tui videlicet per hanc donacionem nisi tamen me in omne vita mea et successores meos rectores dicti altaris post me, liceatque tibi et tuis post decem dies ex quo in omne vita mea et successoribus meis rectoribus dicti altaris post me fatigam inveneritis presentem adquisicionem tuam cum omnibus melioramentis a te vel tuos ibidem factis vendere, dare, impignerare et alienare seu stabilire cuicumque volueritis exceptis militibus atque sanctis. Salvo tamen in omnibus censu, jure, dominio et senioratico mei in omne vita mea et successorum meorum rectorum dicti altaris post me. Accepi a te de introitu sex libras regalium Valencie quas a te habuisse et recepisse profiteor. Renunciando excepcioni non numerate et non recepte pecunie et doli et ita dictam donacionem per me et omnes successores meos rectores eiusdem altaris convenio te et tuis facere, tenere et habere, possidere et expletare integre et in pace perpetuo sine contradiccione alicuius persone et sine enganno. Actum est hoc sextadecima kalendas augusti anno Domini millesimo ducesimo LX° sexto. Signum Guillemi de Perilioni, presbiteri et rectoris dicti altaris Sancte Cecilie qui hec laudo et firmo. Testes hui rei sunt

Laurencius de Clavellis, Arnaldus de Puncherio, Raymundus de Brunyola et Berengarius de Turri. Signum Petri Companni notarii publici Maioricarum qui hec scribi fecit et clausit (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí n° 27/1).

18 calendes octubre 1269 (14/09/1269).- Jo, Berenguer Claver, i muller Guillema *vendimus et tradimus* tibi Romeo de Navarra perpètuament *illas quatuor jovatas terre quas Guillemus de Perilione, presbiter et rector altaris Sancte Cilie in ecclesia Sancte Marie de Sepulcro in Maioricis michi dicto Berengario stabilivit in alqueria que dicitur Palmer ad censum quindecim morabatinos*. Per 13 lliures RV. Salvo cens, dret, domini i senyoria al dit Perello i als seus successors rectors de l'altar esmentat. I promet tenir-ho d'evicció contra qualsevol persona. I la muller renuncia als seus drets per la seva part d'esponsalici. Testimonis Berenguer de Tolosa, Bernat Pi, Berenguer Poncii, Marti Peris de Consey i Jaume Corral. Notari, Pere Company (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí n° 27/2).

12 calendes abril 1284 (21/03/1285).- Romeu de Navarra, faig i ordeno procuradora meva ma muller Elisenda de tots els meus béns de l'illa de Mallorca. Notari, Jaume de Marina (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí n° 27/3).

Nones abril 1290 (05/04/1290).- Elisenda, muller i procuradora de Romeu de Navarra, *qui alias vocatus Romeus Aragonensis, propter maxima inopia, famis et nuditatis quam patior et quare non habeo unde possum michi providere in meis necessitatibus*, venc a Davidi Perfet, jueu, perpètuament, aquelles 4 jovades terra que jo i mon marit tenim a l'alqueria anomenada Palmer, terme de Canarrossa, parròquia d'Alaró, per compra que mon marit feu a Berenguer Claver i muller Guillema; el qual Berenguer les tingué per compra a Guillem de Perelló prevere qm i rector de l'altar de Sant Cília de l'església de Santa Maria del Sepulcre a Mallorca a cens de 15 morabatins; i dit Perelló, etc. Per 15 lliures RV. Salvo cens, dret, fadiga, domini i senyoria al dit altar. Signa la muller, i Pere Bou, prevere i rector de l'altar de Santa Cília, qui lloa. Testimonis, Pere Abril, Bartomeu de Torilione i Berenguer Paleti. Notari, Guerau de Marina. Signem Arnau Arnost, notari, Tomàs Pellisser, notari, i Bernat d'Olivis, notari (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí n° 27/4).

15 calendes maig 1291 (17/04/1291).- David Perfet i muller Anna venem perpètuament a Pere Sugnarii les esmentades 4 jovades de terra a l'alqueria dita Palmer. Per 30 lliures RV. Firma Pere Bovis, *servientis capellania Arnaldi de Santa Secilia*, qui ho lloa. Testimonis Pere de Munchada, Pere Archimbau, Jaume Coliy i Jucef Cohen jueu. Notari, Guerau de Marina (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí n° 27/5).

3 calendes octubre 1332 (29/09/1332).- Arnau Sunyerii i Ramon Sunyerii, fill de Pere i d'Agnetis sa muller, difunts, *de parroquia de Olorono* venem a Francesc Sunyerii, *fratre meo ex utroque parente, duas partes indiviso nobis pertinentes, factis quinque partibus, in quadam parte que nobis et vobis et Barthomeo, fratribus nostris ex utroque parente, fuit adjudicata per sentenciam definitivam inter nos omnes ex una parte agentes et Arnaldum Johannis, tutorem seu curatorem Berengaroni Sunyerii, nepotis nostri, filii et heredis universalis Berengarii Sunyerii qm fratris nostre utroque parente, quod dictus pater noster qm sibi heredem universalem instituit in suo testamento ex altera defendentem, de honoribus, domibus et aliis possessionibus quos et quas dictus pater noster habebat et possidebat in termino alquerie vocate lo Palmer que est in dicta parrochia, racione legitime nobis et vobis et dictis Bernardo et Bartholomeo, fratribus nostris, pertinentis, in bonis que fuerunt dicti pater noster qm, et omnes dicti honores, domus et alie possessiones tenentur per beneficium seu capellaniam Sancti Barthomlomei quod Arnaldus de Sancta Cecilia qm dotavit in Sede Maioricarum, et sub dominio et alodio eiusdem beneficii ad censum sex libras annuatim, la meitat per Pasqua i la resta per Sant Miquel, de les quals nosaltres hem de pagar en les dites festes 20 sous per les dites dues parts que vos venem. Per 30 lliures RM. Salvo cens, dret, domini i fadiga al dit benefici i beneficiari. Signa Jaume Pellisser, prevere beneficiat al dit benefici. Testimonis Nicolau Pellisser, Guerau Muleti i Mar de Alchetto. Notari Berenguer Dorcha (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí n° 27/6).*

15 calendes desembre 1332 (17/11/1332).- Bernat Sunyer, fill de Pere i d'Agnès, difunts, parròquia d'Alaró, i Elisenda muller del dit Bernat, venem a Francesc Sunyer, germà del dit Bernat d'un costat, la cinquena part indivisa que correspon al dit Bernat en la que jo i vosaltres i Arnau, Ramon i Bartomeu, germans nostres d'un costat, ens fou adjudicada per sentència. Exceptuada la part que em correspon a les cases que foren del nostre pare en la dita alqueria, et in *quodam clauso contiguo ipsius domibus et in*

quintanea que ibi est. Per 9 lliures RM. Notari, Francesc Solsia per orde de Berenguer Dorcha, notari (ADM. Parròquia Santa Eulàlia. Pergamí nº 27/7).

Miscel·lània

MSL-68

1240.- Establecimiento de dos alquerias, la una dicha Binimament de tenor de 6 jovadas y la otra dicha Alxicard de tenor de 4 jovadas, en alodio de la casa y encomienda de Calatrava, firmada por los comendadores de dicha casa y encomienda en 1240 (ADM. MSL-68. Pliego 3, pàg. 7, nº 12).

06/01/1462.- *Definición firmada por Unisa, hija de Pelagio Unis, muger de Jaime Juan Çafortesa, a favor de Alduncia, su madre, curadora testamentaria. Auto Juan Fallio, notario* (ADM. MSL-68. Pliego 12, pàg. 28v, nº 1).

16 calendes desembre 1247 (16/11/1247).- *Venta de una alqueria al termino de Manacor firmada por Guillermo Mulet a favor de Pelay Unis. Autor Berenguer de Rees, notario* (ADM. MSL-68. Pliego 12, pàg. 28v, nº 3).

11 calendes febrer 1294 (22/01/1295).- *Donación en contemplación de matrimonio firmada por Sibilia, viuda de Berenguer de Cutinis, a favor de su hijo Pedro, en poder de Guillermo Auli, notario* (ADM. MSL-68. Pliego 12, pàg. 28v, nº 6).

28 gener 1443.- *Loación de la donación hecha en contemplación de matrimonio por Savarresia, muger de Pelagio Unis, a favor de Pelagio Unis su hijo, que casa con Aldoncia, hija de Pedro Sanz de la Ciudad de Teruel, sobrina del obispo Egidio de Mallorca, firmada por Beatriz muger de Domingo Miro, Unissa muger de Francisco Burgues y Guillermo Unis, todos hermanos de dicho Pelagio. Auto Joan Graduli, notario* (ADM. MSL-68. Pliego 14, pàg. 33v, nº 9).

02 febrer 1420.- *Donación de 2.500 libras, firmada por Pelagio Unis a favor de Berenguer Unis, su hijo de la primera muger Francesquina, en contemplacion de su matrimonio con Eulalia, hija de Phelipe Fuster. Auto Francisco de Postiguo, notario (ADM. MSL-68. Pliego 14, pàg. 33v, nº 18).*

Perpinyà, 3 calendes agost 1299 (30/07/1299).- *Donación hecha por el Rey Don Jayme de las cavallerias y demas bienes de Pelagio Nunis llevadas por dicha muger, por sus enormes delitos, y dados a Miguel Nunis su hermano. Auto en Perpiñan 3 calendas agosto 1299 en poder de Pedro de Calidis (ADM. MSL-68. Pliego 14, pàg. 33v, nº 19).*

4 nones abril 1310 (02/04/1310).- *Concesion y donacion en feudo de la Cavalleria de La Torre de Manacor y de Cap de Pera y jurisdiccion en dichas cavalleries por el Rey Don Jayme, a favor de Pedro Unis (Pedro Nuñez de San Juan), hijo y heredero de Miguel Unis. Auto Laurencio Plasensa, escrivano de su magestad, 4 nonas abril 1310 (ADM. MSL-68. Pliego 19, pàg. 44, nº 3).*

6 calendes febrer 1304 (27/01/1305).- *Carta de la possession que fue de los frayles y encomienda de S. Jorge de Alfama. Auto de Pedro Orsini, notario, 6 calendas febrero 1304 (ADM. MSL-68. Pliego 19, pàg. 44, nº 7).*

ARXIU FUNDACIÓ DUCAL DE MEDINACELI

Ampurias

Legajo 1

14 calendes març 1229 (16/02/1230).- *In nomine Domini ego, Ugo, Dei gracia Impuriarum comes, detentus egritudine in civitate Maioricarum, in meo integro sensu et plena memoria meos codicillos facio et compono. In quibus codicillis laudo et confirmo meum testamentum et etiam testamentum comitisse Marie, uxoris mee. Et mando et iungo*

in istis codicillis quod illi qui meum locum tenuerint satisfaciant omni homini de me conquerenti de qualibet iniuria et maleficio et in qualibet accione reali vel personali, ad cognitionem episcopi gerundense. Addens in istis codicillis quod si honor de Villacuto fuerit evictus ab aliquo quomodo que ego in meo testamento legavi pro elemosina, tradent de alio meo honore detur pro elemosina. Item lego in istis codicillis Arnallo de Caniano kastrum de Cadaches cum suis pertinenciis quod dedi Carrocio, si Carrocus a terra nostra recesserit vel eum decesserit. Ipso autem Carrocio non recedente vel non moriente, dimitto eidem Arnallo quicquid habeo in parrochia Sancti Petri Piscatoris cum omnibus dominiis et pertinenciis suis, et filiis suis legitimis post mortem eidem, si legitimos habuerit; et teneat ipse Arnallus et sui filii legitimi per Poncium Ugonem filium meum et suos successores ad feudum perpetuo. Si autem sine legitimis decesseret, apud Poncium Ugonem filium meum et suos successores post mortem ipsi Arnalli libere et absque impedimento revertatur. Preterea, dimitto eidem Arnalli CCCC quintarios de farina qui venit in tarida, ita tamen quod si armaverit cum Carrocio vel cum quolibet alio, de ipsa farina non expendat nec faciat malum quam aliquod christianum. Item mando et iungo in istis codicillis Poncio Ugoni, filio meo, quod faciat milites bene et honorifice Poncium Montanolam et Romevum et Arnallum de Carveylan et Guillemum de Valdemiyla, et quod provideat Berengario de Ripol et Berengario de Bellopodio in victu et vestitu et equis et armis bene et honorifice semper dum vixerint. Item dimitto milicie Templi omnes meas balistas de cornu quas habeo hic et in terra mea, excepta balista de Ulastreto qui reddatur hominibus de Ulastreto. Item dimitto Poncio Ugoni, filio meo, omnes meas guarnizonas de corpore equo et cophas sicut Jacobus de Fraxino habet scriptas. Item dimitto Poncio Ugoni, filio meo, totam partem meam quam habeo et habere debeo in civitate Maioricarum et in terra et in insulis, excepto meo mobili quod ibi habeo et habere debeo, quod totum mobile et illud quod habeo in terra nostra vel in aliis locis ad debita mea soluenda dimitto. Mandando et iungendo eidem Poncio Ugoni quod teneat ibi stabilimentum secundum quod deeveret, excepta farina mea quam in hac terra quam dimitto eidem Poncio Ugoni propter illam quam dimisi Arnaldo de Caniano. Item mando et iungo Poncio Ugoni, filio meo, quod milites et pedites qui sunt hic nobiscum habeant partem suam de his qui in terra ista adquisivimus (et) habere debemus, ad cognitionem Guillemi gerundense episcopi. Item in istis codicillis dimitto capelle facte in honoris Sancti Jacobi in civitate Maioricarum unum operatorium quod episcopo elegerit de mea parte. Addens in his codicillis quod si aliquis de meis manumissoribus testamenti mei decesseret vel negligeret vel male se habuerit, quod episcopus gerundense possit illum

remove et alium instituere. Item mando compositionem illam complere, si completa non est, qui facta fuit inter Mariam comitissam et Alamandam de Pedredo. Item mando et iungo in his codicillis malas consuetudines introductas a me vel a predecessoribus meis per cognitionem gerundensis episcopi removeri et aboleri. Actum est hoc XIII^a kalendas marci anno Christi incarnationis M^o CC^o XX° VIII°. Signum Ugonis comitis Impuriarum, qui hec fieri iussit, firmavit et testes firmare rogavit. Signum Guillemi Raimundi de Pavo. Signum Guillemi de Pavo. Signum Arnalli de Caniano. Signum Guillemi Alioni. Signum Berengarii de Calues. Signum Berengarii de Ripol. Signum Bernardi de Pulcropodio. Signum Berengarii de Castilione. Signum Guillemi Ugonis. Signum Marchesii, testium, presentibus episcopo gerundense et fratre Michaele et fratre Berengario. Ego Poncius Ugo, comes Ympuriarum, qui hec firmo. Signum. Bernardus Guillemi, sacrista Castilionis, qui hec scripsit, in cuius manu et presencia Poncius Ugo firmavit et hominituum fecit patri suo quod testamentum sui patris et istos codicillos tenebit et servabit ad plenum et integrum sicut ibi et hic con[.Jur[.] rogatu. Signum. (AFDM. Legajo 1. Núm. 35).

Pridie calendes setembre 1297 (31/08/1297).- Pergamí amb segell penjant. Carta nupcial o d'esponsalici i promeses de futur matrimonial fet entre Ponç Hug, comte d'Empúries, i Amalric, fill major del vescomte de Narbona, pel casament abans de quatre anys d'Hug, fill primogènit del comte d'Empúries, amb Sibília, filla d'Amalric (AFDM. Legajo 1. Núm. 78).

3 kalendes desembre 1301 (29/11/1301).- Emancipació firmada per Ponç Hug, comte d'Empúries, per heretament del comtat a favor d'Huguet, fill primogènit seu, donant-li facultat per casar-se amb Sibília, filla del vescomte de Narbona (AFDM. Legajo 1. Núm. 79).

4 nones desembre 1301 (02/12/1301).- “Capítols matrimonials fets i firmats per y entre lo noble don Uguet de Ampurias fill de dom Pons Ugo, comte de Ampurias y Vescomte de Bas, i de dona Marquessa, vescomtessa de Cabrera, cóniuges, de una, y dona Sibília, filla del Vescomte de Narbona, de altre” (AFDM. Legajo 1. Núm. 81).

09 agost 1309.- Emancipació de Malgaulí, major de 14 anys i menor de 25 anys, fill de Ponç Hug, comte d'Empúries, i de dona Marquesa, bescomtessa de Cabrera; i

capítols matrimonials fets *propter nupcias* amb la infanta Isabel, filla del rei Frederic de Sicília (AFDM. Legajo 1. Núm. 86).

Legajo 43

18 calendes setembre 1232 (15/08/1232).- Ponç Hug, comte d'Empúries, nomeno procurador meu a *Guillermum Ugonem* sobre tots els béns que té a la ciutat i illa de Mallorca, tant per establir honors com en commutar i ordenar i fer tot quant vulgui (AFDM. Lligall 43. Núm. 5813).

18 calendes desembre 1244 (14/11/1244).- Ponç Hug reconec tenir en feu per Ramon, bisbe de Mallorca, dues parts del delme del pa, vi i oli, i la meitat de tots els altres i sengles delmes, per vós i la vostra església, en totes les alqueries, tinences i possessions que tenim en tota l'illa de Mallorca. Per aquestes dues parts del delme i la meitat del delme dels olis i tots els altres i sengles delmes, vos faig homenatge i vos ret vassallatge feudal (AFDM. Lligall 43. Núm. 5814).

8 calendes març 1243 (22/02/1244). - Ramon, bisbe de Mallorca, Guillem de Turricella i Arnau de Santa Cecília, marmessors testamentaris de Guillem Hug, qm, per necessitat de pagar deutes del difunt, venem a Ponç Hug, comte d'Empúries, l'alqueria de Rocheta i el seu rafal, situats en el terme de Muro, i tota la jurisdicció i cens que Berenguer de Palaciolo i els hereus de Guillem de Olivaria, qm, donen pels honors de Catino que tenien per dit Hug. I les vinyes i tot l'honor de la vall de Sóller que tenia allà dit Guillem Hug. Ítem aquell molí que està prop de l'alqueria de Guillem de Granerio. I el cens i tota la jurisdicció de l'hort de Garau Boniamici i les cases i casals que hi ha *infra menia Civitatis*. Igualment tots els altres honors, tinences i possessions que dit Hug tenia en temps que habità a l'illa de Mallorca, tant dins la ciutat com fora, amb totes les cases i cellers, amb tota la vaixella de vi i *superbotili* i aparells i instruments que hi ha. Per 8.350 sous melgoresos comptants (AFDM Lligall 43. Núm. 5815 i 5822. En aquest darrer, la data és 11/09/1243).

17 calendes octubre 1274 (15/09/1274).- *Hoc est traslatum fideliter sumptum quarta die mensis septembris anno a nativitate Domini M° CCC° LX° III° auctoritate et*

decreto venerabilis et discreti Johannis de Podio, judicis ordinarii ville Castilionis Impurie a quodam publico instrumento quod tenori talis est: Sit omnibus notum quod nos, Dalmacius de Petracisa, Abbas Sancti Felicis Gerunde (No és el de Guíxols), procurator constitutus in hac parte cum instrumento a nobili Gilaberto de Crudiliis, frater nostro, idcirco per ipsum et per omnes suos presentes et futuros, procuratorio nomine, gratis et ex certa sciencia vendimus et tradimus vel quasi tradimus vobis, domino Ugoni, Dei gratia Impurie Comiti, et vestris et quibus vobis volueritis in perpetuum, totum quantum et quidquid habemus et accipimus et habere et accipere debemus quocumque modo in Civitate Maioricarum et in valle de Soller et in parroquia Sancti Johannis de Moro, et apud Albuferam, et in tota insula de Maioricis, tam scilicet redditus, exitus, censibus et agraria terre merita, quam mansos, bordas, mansoverias, alquerias, domos et habitationes, honores, et possessiones et terras cultas et eremas, introitus, exitus, pertinentiis et tenedones, boscos et garrigas, prata, pascua et pasturas, aquas et riparias, homines et feminas et redemptiones eorum, tertia, laudimia, foriscapia, faticas, justicias, platica, firmamenta, perventus et obvenciones, jura et dominia, utilia et directa, tam munitum et feudorum eorum quam peditum dominorum aliorum et omnia alia et singula et coniusa, specialia et generalia, tacita et expresa quecumque in Civitate et dictis locis et in tota insula Maioricarum habemus et accipimus, et habere et accipere debemus jure aliquo, vel ratione causa vel modo ut melius et plenius ea nos habemus et accipimus, et habere et accipere debemus, pro ut melius et largius potest dici et intelegi ad deseximentum nostrum et ad venditamentum et comodum vestrum et vestrorum prout melius et plenius predicta omnia nos, dicto Gilaberto, vendideratis cum publico instrumento quod nobis vendimus in presenti. Predictam itaque venditione omnium supradictorum vobis et vestris qui aut quibus volueritis facimus, perpetuo, pro pretio quadraginta septem milium solidorum malgaresiorum, de quibus a vobis per paccatos nos tenemus et contentos ad vestram voluntatem. Renunciando exceptione pretio antedicti non recepti et dolo. Et legi etc. Et deceptis ultra dimidia justiprecii. Et si plus valet hec venditio nunc aut valuerit, de cetero pretio minorato totum aliud plus valetis vobis et vestris perpetuo donamus et remitimus; de quibus omnibus mitimus vos in corporalem possessionem seu quasi, ad habendum, tenendum et omni tempore possidendum. Et in predictis omnibus damus vobis et vestris, perpetuo, omnia jura et loca, voces et acciones dicto Gilaberto et nobis competentes et competituras, faciendo et constituendo vos verum dominum et procuratorem omnibus locibus et rationibus nostris et dicti Gilaberti, ad faciendum inde omnes vestras voluntates. Salvo jure domini Regis Aragonum et domini

Infanti Jacobi, eius filii, et suorum, sicut consuetum est. Remitentes etiam vobis que si forte dictus Gilabertus fecit aliquam venditionem vel disminutionem vel alienationem in toto vel in parte de predictis vel aliquid propter quod minus valeat vobis vel vestris presens venditio, nos totum illum vobis vel vestris restituiremus ad vestrarum voluntatem et monitionem. Et de evictione et omne dampno et interesse vobis et vestris perpetuo de predictis promittimus teneri, sub obligatione omnium bonorum nostrorum et dicti Gilaberti. Insuper juramus per Deum et eius sancta quatuor evangelia nostris manibus tacta, supradicta atendere et complere et non contravenire, virtute cuius sacramenti promittimus vobis hec omnia faciamus firmare et rata habere a dicto Gilaberto. Actum est hoc septimadecima kalendas octobris anno Domini M^o CC^o LXX° III°. Signum Dalmacii de Petracisa, procuratoris et Abbatis predicti, qui hec firmamus et laudamus. Testes hui rei sunt Berengarius de Cistella, clericus Gerunde, et Raimundus de Tohilano, jureperitus, et Jaspertus Alquerius, et Dionisius Milites, et Castilio Sardina, et Arnaldi de Terradis. Ego, Bernardi de Jonquerio, notarius publicus Castilionis, hoc instrumentum receptum per Mateum Eymerici, notarii Castilioni, qm, per eum in pergamineo redactum, morte perventi mandato et auctoritate Poncii Carbonis, iudicis ordinarii domini Comitis Impurie, fideliter de notulis seu protocollis dicti Mateus Eymerici, scripsi et clausi, et meo signo signavi. Ego, Johannes de Podio, iudex predictus, huic translato a suo originali supradicto, auctoritatem meam iudicalem impono pariter et decenter. Signum Bernardi Guillermi, notarii publici auctoritate domini Comitis Impurie per totam terram et dominationem eiusdem regentisque eadem auctoritate scribania curie vile Castille, qui hoc traslatum a suo originale sumptum et cum eodem verbo ad verbum fideliter comprobatum, abstrahi et scribi fecit et clausit (AFDM. Lligall 43. Núm. 5816).

5 calendes novembre 1272 (28/10/1272).- Pere de Turre de Mallorca, cavaller, confés a Hug, comte d'Empúries, que tinc per vós en feu tres alqueries a Mallorca; és a dir, *Lartonium*, *Vilelam* i *Vernissam*, amb les seves pertinències i tinences, per les quals vos som vassall i vos faig homenatge de boca i mans. Notari Mateu Eymeric de Castelló. Testimonis, Ramon de Pedardello, Berenguer de Montelauro, Arnau de Basso i Jaume de Sancto Martino, cavallers (AFDM. Lligall 43. Núm. 5818).

7 calendes novembre 1272 (26/10/1272).- Jaume de Santo Martino, CM, confés a Hug, comte d'Empúries, que tinc per vós en feu l'alqueria de Mallorca dita *Alcudiam*,

amb les seves pertinències i tinences, per les quals vos som vassall i vos faig homenatge de boca i mans. Testimonis, Bernat de Villanova i Ramon Judex, cavallers (AFDM. Lligall 43. Núm. 5819).

13 calendes març 1316 (17/02/1317).- Berenguer de Lanciano i Guillem Seguini, executors testamentaris de Ponç Hug, qm, comte d'Empúries, entenent que l'honor de l'illa de Mallorca roman en poder vostre, Malgaulí, comte d'Empúries i vescomte de Bas, hereu seu, prometem i convenim que si d'aquí a Pasqua pagueu 40.000 sous de Barcelona als creditors antecessors vostres, de consell exprés del prior dels Predicadors de Girona i del guardià dels fra Menors de Castelló, vos farem definició de dit honor, que el vostra pare manà vendre, i vos tornarem l'instrument de venda (AFDM. Lligall 43. Núm. 5832).

6 idus agost 1318 (08/08/1318).- Pere de Font, de 25 anys, i Francesc de Font, de 21 anys, germans, CM, fills de Pere, qm, nomenem procurador a Pere Burgensis, cunyat nostre, per corroborar la compra que férem a Castelló Gomir, procurador del comte d'Empúries, de la baronia o cabdalia i terres, censals, rèdits, lluïsmes, foriscapis i altres drets i accions que dit comte té a la ciutat i illa de Mallorca. Testimonis, Bernat Matha, Berenguer Vitalis i Berenguer Matiani. Notari Jaume Rausini (AFDM. Lligall 43. Núm. 5833).

Calendes setembre 1318 (01/09/1318).- Malgaulí, comte d'Empúries i vescomte de Bas, reconec que Castelló Gomir, procurador meu segons acta de procura feta el 4 idus maig 1318 (12/05/1318) pel notari Bernat de Jonquerio, establí en feu a Pere i Francesc de Font, germans, CM, perpètuament, la Baronia o Cabdalia que tenim a l'illa de Mallorca, amb tots els censals, delmes, tasques i agraris que rebem allà, i amb els lluïsmes, foriscapis i fadigues, i amb el domini dels homes i dones, i amb el domini de cúria i de justícia, i d'altres drets universals, per 120.000 sous de Barcelona de tern, pagadors en dues vegades. I ara confirmo i aprovo tot quant conté aquell instrument. Me retinc que Pere de Font i Francesc de Font, i els seus successors, no puguin fer ni moure mai, en judici o fora de judici, cap petició o demanda o inquisició contra Pere de Villalonga, batle nostre en la part nostra de Sóller i d'allò que tenim a la ciutat de Mallorca; ni tampoc contra Bernat Raffardi, batle nostre del que tenim en les parròquies de Sant Joan de Muro i Santa Margarida de Muro, per allò que es retingueren, si alguna retenció cometeren de drets, rèdits i proceïts nostres de dits honors i Baronia o Cabdalia,

per virtut dels seus oficis o fora dels seus oficis. Testes el noble Ramon Fulchonis, vescomte de Cardona, i Bernat de Cervaria. Notari Bernat de Jonquerio (AFDM. Lligall 43. Núm. 5834).

5 nones maig 1317 (03/05/1317).- Com que ha pagat el deute deixat pel seu pare -contingut en el document número 5832- els marmessors testamentaris de Ponç Hug, comte d'Empúries, qm, defineixen al seu fill Malgaulí l'honor de Mallorca *qui cum stremitate armorum adquisitus fuit ab inimicis fidei per vestros antecessores* (AFDM. Lligall 43. Núm. 5837).

15 calendes maig 1315 (17/04/1315).- Malgaulí, comte d'Empúries, reconec que mon pare Ponç Hug, qm, devia diverses quantitats a certes persones, fins a 20.000 sous de Barcelona, que dit pare meu manà pagar del preu de l'honor que tenia a Mallorca que s'havia de vendre, o d'altra part o manera (AFDM. Lligall 43. Núm. 5840).

23 octubre 10/1365.- Pergamí amb segell pendent. "Sentencia e declaratio donada per lo Sor Rey sobre la questio que havia ab lo Comte d'Empuries per lo fet de les fadigues de la Baronia que lo Comte d'Empuries havia a Mallorques". Pere, rei d'Aragó, nebot de Ramon Berenguer, comte d'Empúries; el qual Ramon és pare de Joan, comte d'Empúries, reconec que la fatiga pertany al dit comte, ja que, en cas contrari, el rei hauria de ser vassall del comte d'Empúries; cosa que és contra dret i, per tant, revoquem la sentència en contrari feta per Bernat de Tous. Testimonis, Bernat de Tous, Berenguer de Prats, Joan Eximini de Salanova, llicenciat en lleis i conseller, i Pere Guillem d'Estanybos, rebooster major, cavaller, i Bernat Michelis, secretari reial (AFDM. Lligall 43. Núm. 5844).

23 octubre 1365.- Joan, comte d'Empúries, en presència de Pere de Gostemps, escrivà i notari, presta homenatge de boca i mans segons els usatges de la ciutat de Barcelona i el costum de Catalunya, i presta jurament de fidelitat al rei Pere per la Baronia que l'antic comte d'Empúries tenia en la ciutat i regne de Mallorca, que el noble Malgaulí, qm, concedí en feu a Pere i Francesc de Font, qm, germans, CM, tal com se retingué el domini i el dret; i ara dit Joan té l'esmentada Baronia en feu pel rei (AFDM. Lligall 43. Núm. 5845).

23 octubre 1365.- Ramon de Sant Martí, donzell, CM, presta homenatge de boca i mans segons els usatges de la ciutat de Barcelona i el costum de Catalunya, i presta jurament de fidelitat al noble Joan, comte d'Empúries, per la meitat de la Baronia que té en la ciutat i regne de Mallorca; la qual meitat la té per compra que feu a Guillem de Sant Joan (AFDM. Lligall 43. Núm. 5846).

26 octubre 1363, 03 novembre 1363 i 07 novembre 1363.- (Transcripció en una resma de paper). Francesc Barrera, procurador de l'infant Ramon Berenguer, comte d'Empúries, presenta a Sclaramonda, vídua del venerable Francesc de Font, qm, i al venerable Gregori Saylembe, cavaller, executors del testament del difunt Francesc de Font, la carta següent: Com vosaltres i Joan Torrabadal, CM, executors testamentaris del difunt, que feu hereus als pobres de Crist en cas de morir sense infants, venguéreu la meitat de la baronia de Mallorca que el difunt i son germà Pere adquiriren en feu de Malgaulí, comte d'Empúries, al venerable Guillem de Sant Joan, donzell, per 3.049 lliures reials de Mallorca menuts i no presentàreu fadiga al comte d'Empúries, ara jo vos requereixo que presenteu la fadiga. El 03/11/1363, a la plaça de la cúria de Mallorca, Pere de Condomina, notari, en nom dels dits marmessors, contesta que hi ha contrast entre el Procurador Reial i el procurador del comte, ja que el Procurador Reial afirma que la fadiga pertany al rei i no al comte, i el lloctinent de governador general de Mallorca els ha dit que no presentin la fadiga fins que hi hagi sentència sobre el cas. El 07/11/1363 l'esmentat Francesc Barrera al·lega que no hi està d'acord (AFDM. Lligall 43. Núm. 5857, 5858 i 5859).

13 abril 1364.- “Carta com en Guillem de Sen Johan fou request que fermas dret en poder del senyor infant o de son juge per diverses questions les quals en Francesch Barrera axi com a procurador del dit senyor infant li entenia a fer com ja fos estat request que per lo feu de la Baronia de Mallorques li fes sagrament i homenatge i no.u agues volgut res fer, i lo dit feu li entenes a demanar per comís per diverses rahons” (AFDM. Lligall 43. Núm. 5860).

06 maig 1364.- Francesc Barrera, procurador de l'infant Ramon Berenguer, comte d'Empúries, constituït dins l'escrivania que Bartomeu Morro, notari, regeix a la plaça de Sant Andreu de la ciutat de Mallorca, empara a Ramon de Sant Martí, donzell, CM, l'hospici o honor dit *den Saguí*, que fou de la Baronia que el comte d'Empúries tenia a la

ciutat i que concedí en feu a Pere i Francesc de Fonte, germans, qms, que primer fou alienat per dit en Seguí a dit Francesc de Font i després comprat per vós als marmessors de dit Francesc de Font (AFDM. Lligall 43. Núm. 5861).

20 gener 1364.- Francesc Barrera, procurador de l'infant Ramon Berenguer, comte d'Empúries, sol·licita de Bernat de Thous, cavaller, lloctinent general de governació del regne de Mallorca, que mani al discret Pere Ferrer, jurisperit de Mallorca, que sobressegui la causa d'apel·lació de la sentència feta per dit Tous en el contrast entre el Procurador Reial i l'infant Ramon Berenguer per raó de la fadiga de l'alienació de la meitat de la baronia que fou del comte d'Empúries (AFDM. Lligall 43. Núm. 5862).

08 maig 1364.- Francesc Barrera, procurador de l'infant Ramon Berenguer, comte d'Empúries, constituït en la plaça de Sant Andreu de la ciutat de Mallorca, empara a Guillem de Sant Joan, donzell, CM, la Baronia que el comte d'Empúries concedí en feu a Pere i Francesc de Font a Mallorca (AFDM. Lligall 43. Núm. 5863).

Legajo 79

9 calendes agost 1264 (24/07/1264).- *Hoc est traslatum fideliter sumptum II^a kalendas augusti anno Domini M^o CC^o sexagesimo quarto, a quodam instrumento bulle ceree domini Rege pendentis minime valotari ita incipiens: Noverint universi quod Nos, Jacobus, Dei gratia Rex Aragone, Maiorice et Valencie, Comes Barchinone et Urgelli, et Dominis Montispesulani, propter multa et grata servitia que vos, nobilis et dilectus noster Poncio Ugoni, Dei gratia Comes Impuriarum, nobis facistis et quotidie facere non cessatis, ideoque damus et concedimus vobis, dicto Comiti, quinque milia solidorum regalium Valencie habendos et precipiendos singulis annis in redditibus, exitibus et perventibus nostris Maiorice, et specialiter in illis de Beniatzar, de Valle Muzo et de olivario nostro; ita que de primis denariis qui de redditibus, exitibus et perventibus nostris dictorum locorum exierint, habeatis et percipiatis quolibet anno dictorum quinque milia solidorum quamdiu vostre placuerit voluntate. Mandantes infanti Jacobo, carissimo filio nostro, vel eius locumtenenti in Maiorice, ac etiam Bajulis suis, quod de primis denariis reddituum, exituum et perventuum dictorum locorum vobis vel quibus volueritis donent, tradent et tradi faciant dictos quinque milia solidos annis singulis, ut est dictum,*

anteque aliquid inde percipiat ad opus sue vel alicui sunt, solvant. Data Barchinone, nona kalendas augusti anno Domini M° CC° sexagesimo quarto. Signum Matheus Eymerici, notarius publicus Castilione. Signum Michelis Violeta, mandato domini Regis. Signum Jacobus, Dei gratia Rex Aragone. Signum Jazpertus de Castronovo, Guillelmus de Cervilione, Galcerandus de Pinos, Guillemonus de Rochafollio et Raymundus Saguardia (AFDM. Lligall 79. Núm. 10168).

2 idus febrer 1249 (12/02/1250).- Testament de Ponç Ugo, comte d'Empúries, avi de Ponç Hug, que fou pare de Magaulí. Fa llegats a sa muller Teresa i a sa filla Sibil·la. Institueix hereu universal son fill Ugo; i, sinó, a Sibil·la; i, sinó a sa germana; i, sinó, llega els béns per construir un monestir del Císter (AFDM. Lligall 79. Núm. 10169).

6 calendes novembre 1309 (27/10/1309).- Testament de Ponç Hug, comte d'Empúries i vescomte de Cabrera. Vull ser enterrat a la capella de Santa Maria de Bellicadre, que jo he fet construir. Dono a ma filla Blancaflor 20.000 sous melgoresos. Institueixo hereu universal mon fill Ponç Hug, *olim* anomenat Malgallin; i, sinó, el bisbe de Girona. Elegeixo marmessors al bisbe de Girona i a Ramon Fulchonis, vescomte de Cardona, cosí meu, i a Guillem Seguini, vicari meu, i a Berenguer de Lanciano. Confirmo a la capella de Bellicadro tots els rèdits i coses a ella i als seus preveres assignats; i en compensació dels dits rèdits assigno els rèdits de la vall de Banyuls i els rèdits dels honors o cabdalia de Mallorca fins a 2.400 sous melgoresos anuals (AFDM. Lligall 79. Núm. 10173).

5 nones febrer 1311 (01/02/1312).- Codicil de Ponç Hug, comte d'Empúries i vescomte de Cabrera. Substitueixo com a marmessor a Ramon Fulchonis, vescomte de Cardona, per fra Ramon d'Empuriis, germà nostre, de l'ordre de Sant Joan de Jerusalem (AFDM. Lligall 79. Núm. 10174).

ARXIU HISTÒRIC NACIONAL

Instituciones eclesiásticas. Clero Regular

DOMINICOS

Pridie idus setembre 1234 (12/09/1234).- Testament de Guillema des Pedrer, muller de Guillem Hug i cunyada de Bernat de Pedardell (AHN, Clero, Dominics, carpeta 76, núm. 15).

Mallorca, 3 nones desembre 1239 (03/12/1239).- Relació d'injúries comeses per Guillem Hug, que hauran de ser compensades econòmicament en el seu testament (AHN, Clero, Dominics, carpeta 78, núm. 16).

Mallorca, idus desembre 1239 (13/12/1239).- Testament de Guillem Hug, estant malalt, qui fa hereus els pobres de Crist (AHN, Clero, Dominics, carpeta 78, núm. 17).

5 calendes juny 1244 (28/05/1244).- *Cum controversia verteretur inter Romeum Durfortem venerabilem civem Barchinone, ex una parte, et Raimundum de Olzina, ex altera, super quadam alqueria que dicitur Almoandez que est in termino de Sixneu, tandem compromissum fit in vos, Raimundum, Dei gracia maioricensis Episcopum, sub pena quinquaginta aureorum, in cuius presencia fuit ita processum quemadmodum subsequencia declarabunt.*

Oblatus fuit libellus ex parte Romei Durfortis Raimundo de Olzina anno Domini M° CC° XL° quarto Vª kalendas iunii, sub hac forma: Conqueritur Romeus Durfortis de Raimundi de Olzina qui injuste contradicit sibi reddere quandam alqueriam nomine Almoadez que est in termino de Sixneu, que alqueria ad ipsum pertinet ex donacione domini Regis. Unde petit ipsum condempnari in restitutione predicte alquerie. Actum est hoc IXª kalendas iunii hec ponet salvo jure addendo etc. Ad quem libellum respondit Raimundus de Olzina in hunc modum: Respondit Raimundus de Olzina quod non credit (ad) Romeum Durfortem pertinere ex donacione domini Regis, licet de hoc habeat instrumentum donacionis. Dicit etiam ad defencionem sui quod dicta alqueria fuit assignata pro cavalleriis hominibus de Gerunda, et ipse possidet eam tam racione partis que pervenit ei racione racione (sic) cavalleriarum suarum tam racione emptionis quam fecit ab eis qui habuerant partem ibidem racione cavalleriarum suarum. Dicit etiam quod

dicta alqueria est scripta et assignata in capite [brevis] domini Regis pro cavalleriis de Gerunda, et est lex sive consuetudo in terra ista quod illi qui habent pro cavalleriis p[re]fuerunt illis qui habent racione donacionis. Est etiam lex sive consuetudo quod per instrumentum donacionis non adquiritur aliqui jus in possessionibus que sunt in terra de Maioricis contra illos qui habent jus racione capite brevis. Pridie kalendas iunii comparunt partes, et dixit Romeus Durfortis se ignorare defenciones ponitas per Raimundum de Olzina, et adjudicate fuerunt probaciones Raimundo de Olzina. III^a nonas iunii fuit presentatum capud breve domini Regis in quo continebantur cavallerie hominum de Gerunda, et erat ita scriptum: Iste sunt alquerie quas homines gerundenses ceperunt a domino Rege de termino de Sisneu per suis cavalleriis: Alqueria Almoandez · VIII jo · Alqueria Beninaceem · VIII jo · Suma · XVI jo · et sunt due alquerie.

Hos testes produxit Raimundus de Olzina contra Romeum Durfortem idus iunii anno M^o CC^o XL° III°:

Johannes de Calidis de Monte Tueri, testis juratus, dixit quod cum Rex fecisset multas donaciones et non posset complere cavallerias hominibus qui venerant cum eo in exercitu, habuit consilium cum probis hominibus, et dixit quod donativum aliquod non vinceret cavallerias, immo cavallerie vincerent donativum. Interrogatus quomodo scit quod Rex ordinaret ita, dixit quod ita audivit de multis, et semel cum ipse esset partitor cavalleriarum hominum Terrachone et non posset habere cavallerias de Terrachona, venit ad dictum Regem dicens ei quid faceret de cavalleriis, et dominus Rex respondit ita: dicimus quod nullum donativum valeat contra cavallerias, et cavallerie preferantur omni donativo; et ipse met obtinuit quoddam rafallum qui vocatur qui vocatur (sic) Benifrangi, et erat datum Agagrioni ? Rotulando. Interrogatus si obtinuit per sentenciam, dixit quod non, quare Agegronus Rotlandus, audito mandato Regis, noluit spectare sentenciam. Item dixit quod ipse fuit partitor cavalleriarum de Calidis et quod obtinuit quoddam raffal de Tholosa, sed non per sentenciam, quare noluit cum eis litigare, set dimisit eum sine contradiccione. Item dixit quod usus est et consuetudo quod cavallerie preferantur donativis. Item interrogatus quomodo scit, dixit quod ita utuntur omnes partiarii, et ipse cum aliis partitoribus de Terrachona obtinuerunt Giyent a Raimundo de Castro Episcopali. Item dixit quod semper preferuntur illi qui sunt scripti in capite brevi aliis qui non sunt scripti, licet quod habeant inde instrumenti. Interrogatus quomodo scit, dixit quod quando Rex venit ista ultima vice in Maioricis abstulit multis jovatas et alios honores et dabat aliis et faciebat eos scribi in capite brevi, dicens quod illud capud breve haberet semper valorem, non obstantibus instrumentis donacionum primo factis, et hoc

audivit ad ore Regis, qui publice dicebat istud. De tempore, dixit quod quando dominus Infans obtinuit dominium terre iste. De loco, dixit in Civitate.

Petrus Scriba, testis juratus, dixit quod quando dominus Rex fecit capud breve de donacionibus istius terre, ordinavit ita quod omnes donaciones quas fecit, fecit scribi in capite brevi suo, ut maiorem obtinuissent firmitatem, et quod nullus contravenirent contra capud breve, quod si faceret, ad huc rediret de Aragona in Maioricis, quare ipse mandavit quod capud breve semper obtinuisset firmitatem. Item dixit quod Berengarius de Gerunda, carnifex, obtinuit quandam vineam de Ferrario de Granata, ideo quare non habebat eam scriptam in capite brevi domini Regis. Interrogatus si obtinuit eam per sentenciam, dixit quod sic. Item dixit quod dominus Rex dixit ita: quod donativum aliquod non vinceret cavallerias, immo cavallerie vincerent donativum et ita ordinatum semper stare mandavit; ita quod ipse met obtinuit de Arnaldo de Monte Rubeo quandam alqueriam nomine Hortella, qui venit ad partem cavalleriarum hominum Ylerde propter hoc, quare iste cum Proheto et aliis hominibus Ylerde erat procurator de cavalleriis Ylerde. Item obtinuit de Bonafonato Sayoni III jovatas terre apud Sanctum Laurencium. Item obtinuit quandam alqueriam apud Sisneu que vocatur Beniadic, que erat data cuidam homini cuius nominem ignorat. Item dixit quod audivit dici quod Guillelmus de Monte Cathano obtinuit quamdam alqueriam racione cavalleriarum que est in Polencia, que erat data Raimundo Guilaberto. Interrogatus si hoc totum obtinuerunt per sentenciam, dixit quod non, quare noluerunt litigare cum eis, set volebat prosequi mandatum et stabilimentum domini Regis. Item dixit quod vidit sub hac forma quod Guillelmus Hugo obtinuit quamdam alqueriam de Berengario de Sancto Melione que est in termino de Moro secundum quod credit, que venit ad cavallerias Comitis Empuriarum secundum quod dicebant. Item dixit quod usus est et consuetudo secundum quod dominus Rex posuit et mandavit, quod cavallerie preferantur donativis. Item dixit quod audivit et vidit ab ore domini Regis coram pluribus publice mandari et ordinari. Item interrogatus de tempore, dixit quod tempore illo quo dominus Rex fecit capud breve suum. Interrogatus si plus scit, dixit quod non. Interrogatus ubi fuit statutum hoc a domino Rege, dixit quod in Almudayna et in consilio generali audivit dici et ordinari a domino Rege totum factum capite brevis.

XVII^a kalendas iulii anno supradicto Bernardus de Parietibus, testis juratus, dixit quod audivit dici a multis quod dominus Rex mandaverat stare imperpetuum omnes cavallerias prout ipse melius et plenius ordinavit et fecit ordinari, ita quod donativum aliquod non vinceret cavallerias, immo cavallerie vincerent donativum. Item dixit quod

usus est et consuetudo quod cavallerie preferantur donativus. Interrogatus quomodo scit dixit quod ita vidit uti in terra ista, et multi obtinuerant alquerias et alios honores ratione cavalleriarum. Interrogatus super facto capituli brevis, et dixit quod audivit dici quod quando dominus Rex fecit capud breve faciebat scribi omnes donaciones quas faciebat, et quod ipsum capud brevem esset firmum et nullus in aliquo contraveniret. Interrogatus si plus scit, dixit quod non. Interrogatus de tempore, dixit IX anni et plus.

Bonaventura de Moranta, testis juratus, dixit quod audivit dici quod dominus Rex ordinaverat ita: quod donativum aliquod non vinceret cavallerias, immo cavallerie vinceret donativum, et hoc stare mandavit imperpetuum. Item dixit quod usus est et consuetudo quod cavallerie preferantur donativis. Item dixit quod multi obtinuerunt alquerias et honores ratione cavalleriarum secundum quod audivit dici, et ipse met obtinuit quandam alqueriam que vocatur Leo que est in termino de Inca ratione cavalleriarum hominum Barchinone, quam sibi abstulerat Raimundus de Castro Episcopali. Item dixit quod audivit dici quod semper preferuntur illi qui sunt scripti in capite brevi aliis qui non sunt scripti, licet quod habeant inde instrumenta. Interrogatus de tempore, dixit XII anni et plus. Interrogatus si plus scit dixit quod non.

Magister Johannes, maioricensis canonicus, testis juratus, dixit quod vidit et audivit quod donaciones facte et scripte in capite brevi per dominum Regem prevaleant donacionibus eiusdem scriptis instrumentis publicis, licet donaciones scripte instrumentis precedeant tempore donaciones scripte in capite brevi, et ita vidit quod utebatur in terra ista, et ipse met habuit inde duas sentencias contra Bartholomeum de Ozona super alqueria Aria, quam dictus Bartholomeus dicebat suam esse ex donacione domini Regis, et magister Johannes allegabat ipsam esse suam cum haberet donacionem dicte alquerie et preterea, quare eius donacio erat in capite brevi et donacio alterius non, et sic jamdictus magister Johannes habuit sentenciam pro se. Item credit firmiter magister Johannes quod in partibus istis cavallerie prevaleant donacionibus et vidit quosdam habentes donaciones in partibus istis de domibus intus Civitatem et possessionibus extra et postea Carrocus adquisivit eas per suas cavallerias, non obstantibus donacionibus eisdem factis per dominum Regem vel per procuratores suos. Interrogatus de loco, dixit quod in Maioricis. Interrogatus de tempore, dixit quod bene sunt octo vel novem anni transacti. Super aliis interrogatus dixit se nichil scire.

Raimundus de Casals, testis juratus, dixit quod ipse vidit et audivit quod dominus Rex abstulit Raimundo de Castro Episcopali quemdam honorem quem sibi dederat in Inca, et postmodum Bernardus de Ampuriis ratione cavalleriarum assignavit dictum

honorem hominibus de Terrachona, et dominus Rex confirmavit eos ita quod fuit factum scriptum in capite brevi, et in Polenza fecit hoc idem dicto Raimundo de Castro Episcopali, et postmodum quando Rex recedebat de partibus istis fuit apud Sancta Eulalia et dixit ita omnibus, mandato consilio: barones ita dico vobis quod non sit aliquis ita ausus quod decetero tangat nec veniat contra istud capud breve quod hic dimitto scriptum, quam per certo sciatis quod de Arago redirem hic propter hoc. Dixit etiam quod cavallerie preferunt semper in Maioricis donativis et talis est usus et consuetudo. Super aliis interrogati dixit se nichil scire.

Berengarius de Gerunda, testis juratus, dixit quod ipse vidit et audivit quod dominus Rex in suo recessu populo et vocato dixit quod ita: nolo quod decetero donativum aliquod preferatur cavalleriis. Interrogatus que fuit causa ad hoc ipsum inductiva dixit quod Raimundus de Episcopali qui amiserat in Pollenza alquerias quas homines Terrachone fuerunt lucrati racione cavalleriarum in posse domini Regis. Item audivit quod Rotbertus de Terrachona fuit lucratus racione cavalleriarum mediam Deflam a quodam homine non recordatur. Vidit etiam quod talis est usus in Maioricis quod semper preferuntur illi qui habent cavallerias tam racione capitis brevi tam racione mandati domini Regis illis qui habent racione donacionis, licet prius facta esset donacio. De tempore dixit quod bene sunt XI anni aut circa quod vidit possidere istum Raimundum de Olzina racione cavalleriarum.

Guillemus Pacis ?, testis juratus, dixit quod ipse vidit et audivit quod cavallerie preferunt semper in Maioricis donativis racione supradicta de Raimundo de Castro Episcopali et homines Terrachone, et per Rotbertum et Deflam. Ut supradicitur dixit quod alquerie assignate cavalleriis semper ponuntur in capite brevi, et hac racione cavalleriarum preferunt donativis et etiam preferunt mandato domini Regis; et Petrus Martelus fuit lucratus in termino de Inca istis racionibus, et talis est usus et consuetudo in Maioricis. De tempore non bene recordatur.

Arnaldus de Ylerda, testis juratus, dixit quod ipse vidit et audivit quod semper cavallerie preferuntur donativis. Interrogatus quomodo scit dixit quod per visum et auditum, tamen non recordatur in aliquo ad presens. Item dixit quod non vocantur cavallerie nisi scribantur in capite brevi et quod tale est usus et consuetudo in Maioricis et ita tenetur hodie. Nescit aliud.

Magister Rotlandus, testis juratus, dixit quod usus et consuetudo est talis in Maioricis: quod cavallerie preferuntur donativis. Interrogatus quomodo scit, dixit quod ipse habuit quandam alqueriam a domino Rege in donacione et cum carta. Postmodum

dicta alqueria devenit in cavalleriis de Terrachona et miserunt se ibi, et sic amisit ipse dictam alqueriam, quam Ebrinus tenet modo et est in termino de Montueri. Dixit etiam quod semper ponuntur et scribuntur cavallerie in capite brevi domini Regis. De tempore dixit quos sunt bene X anni. Dixit etiam postmodum quod Infans abstulit ei quandam aliam alqueriam in eodem termino ideo quare non erat scripta in capite brevi.

Bernardus de Sescala, testis juratus, dixit quod est usus et consuetudo quod cavallerie preferuntur semper in Maioricis donativis. Interrogatus quomodo scit, dixit quod ipse vidit quod fratres Sancti Sepulcri habuerunt in Pollenza alquerias ex donacione Regis et postmodum devenerunt in partem cavalleriarum Guillemo de Catano et sic amiserunt eas fratres. Dixit etiam quod cavallerie semper scribuntur in capite brevi domini Regis. Super aliis interrogatus dixit se nichil scire. Et postmodum dixit hoc scribebam dixit quod vidit quod multi amiserunt feudum ratione cavalleriarum in Maioricis, et hoc probat per abbatem Sancti Felicis qui fuit lucratus alqueriam quamdam que est in Prato, et per Bernardum de Olzeto qui amisit alqueriam quamdam que est in Prato. Dixit etiam quod Bernardus Sance et Raimundus de Olzina semper [vidit] possidere alqueriam de qua est contencio. De tempore dixit de X annis aut circa.

Guillemus Saperera, testis juratus, dixit quod dominus Rex dedit patri suo III alquerias apud Yncam, quarum abstulit ei duas eo quare non erant in capite brevi. Dixit etiam quod nullum donativum, licet esset cum carta et prior tempore, non habebat valorem contra cavallerias, et talis est usus in Maioricis. Dixit etiam quod hoc vidit de pluribus et scit quod Raimundus de Olzina tenuit usque nunc in pace et quiete. De tempore non recordat.

Proet, testis juratus, dixit quod vidit et audivit et usus est in Maioricis quod nullum donativum habeat valorem contra cavallerias, et hoc probat per se ipsum qui amisit quamdam alqueriam in termino de Inca quam dederat ei dominus Rex, et homines de Barchinona habuerunt eam in suis cavalleriis, et de hac alqueria habebat cartam et nichil ei profecit. Dixit etiam quod omnes cavallerie scribuntur in capite brevi. Dixit etiam quod hoc vidit de pluribus aliis et talis est usus et consuetudo in Maioricis et per mandato domini Regis. De tempore dixit quod ut sibi videret sunt XIII anni. Dixit etiam quod semper vidit istam alqueriam de qua est contencio tenere in pace ratione cavalleriarum, et vidit eam assignari per Bernardum de Empuriis ratione cavalleriarum.

Berengarius de Pinos, testis juratus, dixit quod nullum donativum habet valorem in Maioricis contra cavallerias, et talis est usus et hec probat per quodam orto que amisit Raimundus Guillemi et habuit eum Gardiola ratione cavalleriarum, et per multos alios

vidit istud idem. De tempore ut superiores, et de capite brevi et de consuetudine istud idem quod alii.

Berengarius de Terrades, testis juratus, dixit quod maiorem vim habuit cavallerie in Maioricis quam donativum aliquod et talis est et fuit consuetudo in Maioricis, et hoc probat per priorem Sancti Sepulcri, qui amisit quamdam alqueriam as Palmer sibi datam a sacrista Barchinone, et devenit postmodum in cavalleriis proborum hominum de Vico qui tenent hodie et possident, et hoc idem vidit de pluribus in Maioricis. Dixit etiam quod cavallerie omnes sunt scripte in capite brevi. Super aliis interrogatus nescit aliud.

Frater Bertrandus, prior Sancti Sepulcri, testis juratus, dixit quod ipse amisit alqueriam prope dictam alqueriam laboratam et seminatam et eundem a supradictorum et procuratorum datam quam supradicti homines de Vico lucrati fuerunt ratione cavalleriarum. Super aliis interrogatus, nescit aliud. De tempore non recordatur. Dixit etiam cum esset in ressessu quod dominus Rex dederat eidem testi alquerias de Pollenza et postmodum devenerunt in cavalleriis Guillemo de Monte Catano, Templi et hominibus Dertusensis; et ad excusandum se dictus testis dixit quod ponere ibi quod mandato domini Episcopi fecit testimonium.

Rotbertus, testis juratus, dixit quod nullum donativum habet valorem contra cavallerias, et hoc probat per se ipsum qui fuit lucratus unum rahal que vocatur Carutxcha et est in termino de Sisneu in platea, per iudicium quod tenebat Egidius de Hospitali Sancte Eulalie. Item fuit lucratus Deflam ratione cavalleriarum. Item a Bernardo Tonsi medium rafal fuit lucratus ratione cavalleriarum. Dixit etiam quod talis est usus et consuetudo in Maioricis, quod probat ad huc per Raimundum de Castro Episcopali a quo Terrachone fuerit lucrata quamdam alqueriam, unde ipse testis et Petrus Martel fuerunt ingrati Raimundo de Castro Episcopali propter hec. Dixit etiam quod omnes cavallerie scribuntur in capite brevi, et ullus est ausus venire contra nec vidit quod alius ratione donacionis possit aliquid lucrari. Hec omnia scit per se et per multos alios. De tempore dixit quod bene sunt de XII usque ad XIII anni.

Bernardus Spayniol, testis juratus, dixit quod ipse amisit quamdam alqueriam nomine Castelo que se tenet cum villa de Polenza coram podio de Sancta Maria, quam habebat ex donacione domini Regis, quam lucratus fuit Guillelmus de Montecateno ratione cavalleriarum, quam modo tenet Jacobus Company pro Templo. Dixit etiam quod vidit et audivit quod frater Bertrandus, comendator Sancti Sepulcri, amisit quandam alqueriam nomine Palmer in qua posuerat signum Sepulcri, quam habuerant homines de Vico pro cavalleriis et modo habent et possident. Dixit etiam quod lex et consuetudo est

in terra Maioricis quod nulla donatio a quocumque facta prefertur cavalleriis. Ymmo etiam dixit dictus testis quod (paraules il·legibles per estar el paper arrugat) domos que sunt juxta domos Guillemi de Granerio, quas Quintana habebat ex donacione, et ideo quare pervenerunt inter cavallerias, dicti testis lucratus fuit eas. Dixit etiam quod multi homines amiserunt ea que habebant ex donacione in Civitate et insula. Dixit etiam quod vidit et audivit quod dominus Rex edixit quod nulla donacio habeat valorem contra cavallarias, ymmo quod omnes essent firme sui cavallerie sicut scripture erant in capite brevi. Addidit etiam quod item amisit Sepulcrum quandam alqueriam que est supra viam que dividitur cum honore Bernardi de Sancta Eugenia in qua posuerat frater Berengarius signum Sepulcri, et Ferrarius de Sancto Martino racione cavalleriarum hominum suorum elevavit signum et accepit eam vi quare frater Berengarius noluit caudicare secum, et quod habuit Ferrarius de Sancto Martino et vendidit eam precia ? pro M CC solidos sicut quod credit eidem fratri Berengarii, comendatori dicti Sepulcri. De tempore interrogatus dixit que bene sunt elapsi X anni et plus.

Johannes de Munros, testis juratus, dixit quod nullum donativum habet valorem contra cavallerias, quare ita edixit dominus Rex quando fecit reparari caput breve: quod nullum donativum haberet valorem contra cavallerias et jam perceperat etiam ab ipso factum donativum nullius esset momenti, ymmo etiam dixit dominus Rex et precepit quod capud breve servaretur et crederetur plus quam carta aliqua. Dixit quod dominus Rex dixit quod si aliquis vellet contravenire capiti brevi ipse veniret huc de Aragona, et hec omnia que dixit, dixit dictus testis se scire ex auditu, quare ita audivit dici a pluribus. Interrogatus si sciret quod aliquis amisisset quidam donativum racione cavalleriarum, et dixit quod audivit dici quod magister Rotlan amisit donativum quoddam quod habebat. Interrogatus si aliud sciret dixit quod non.

Dominicus Clavel, presbiter juratus, dixit quod dominus Rex edidit in consilio generali coram ecclesia Sancte Eulalie quod capud breve quod ipse fecerat fieri quando voluit ire in Cataloniam haberet valorem plus quam carta aliqua, et si aliquis esset contraveniens capite brevi ipse dominus Rex reverteretur de Aragona huc, et in illo capite brevi continebantur cavallerie. Dixit etiam quod audivit dici quod nullum donativum habebat valorem contra cavallerias et hec vidit observari a X vel XII annis citra sed non recordatur utrum aliquis amiserit id quod esset donativum. Addidit etiam quod dominus Rex dixit quod capud breve illud quod ipse dimitebat esset firmum et nullum donativum haberet valorem contra cavallerias vel illud capud breve.

Peironet Rabassa, testis juratus, dixit quod ipse audivit dici a Rotberto de Terrachona et aliis quam plurimis vicinis suis quod dominus Rex edixerat quod capud breve quos ipse dominus Rex fecerat fieri observaretur in omnibus, et audivit dici quod honores qui venerant inter cavallerias firmiores erant donativo et dixit quod vidit cotidie in honoribus in domibus et aliis bonis quod cavallerie preferuntur donacionibus a quocumque factis. Interrogatus de tempore, dixit quod V anni et plus sunt elapsi quod ipse vidit quod cavallerie preferebantur donativo, et dixit de auditu quod a tempore illo citra quo dominus Rex confirmavit suum capud breve audivit dici quod cavallerie preferebantur donativo. Nichil aliud scit.

Guillemus de Perelo, presbiter juratus, dixit quod ipse habuit ex donacione domini Regis II jovatas terre in termino de Polensa, tandem venit Bernardus de Ampuriis ad dominum Regem dicens ei: domine, tot sunt donaciones quas vos facistis quod non possumus complementum dare cavalleriis et super hoc dominus Rex edixit et fecit preconizari per villam quod nullum donativum haberet valorem contra cavallerias. Et sic dicte II jovate devenerunt inter cavallerias hominum de Terrachona, et ipse amisit dictas II jovatas terre. Dixit etiam quod usus, lex et consuetudo est in tota insula quod nullum donativum habet valorem contra cavallerias, et hoc etiam probat per Raimundum de Castro Episcopali qui habuit donaciones a domino Rege quam plurimas et nichil sibi valuerunt, quare omnes amisit, quare dicte donaciones honorum deveniebant inter cavallerias hominum de Macile et Barchinona et sic amisit omnes. Interrogatus de tempore dixit quod sunt elapsi de X usque ad XII anni.

Matheum de Cela, juratus, dixit quod ipse cum sociis suis habuit cartam ex donacione cuiusdam honoris a Bernardi de Sancta Eugenia qui erat hic per domino Rege, qui honor ablatus fuit dicto testi per Bernardum de Ampuries racione cavalleriarum; qui honor vocatur Caymaris in termino de Inca, et hos honores ideo amisit quare donativum non faciebat periudicium cavalleriis. Interrogatus de tempore, dixit de IX usque ad X annos.

Hos testes produxit Raimundus de Olzina ad probandam intencionem suam:

Mercader, testis juratus, dixit quod quedam alqueria Benigalip fuit assignata per Bernardum de Ampuriis hominibus de Minorisa et quando iste testis cum aliis hominibus de Minorisa intraverunt dictam alqueriam erat ibi signum Petri Sance, et processu temporis venit Jachesius nomine dicti Petri Sance et conquestus fuit in curia de hominibus de Manresa, dicens quod dictus Petrus habuerat primo donacione Regis, et iste testis cum aliis dixerunt ei quod habebant eam pro cavalleriis et dictus Jachesius cessavit ab

impeticione, et postmodum divisit cum eis alqueriam suam prima cum alqueria quam petebat, et posuit terminos cum eis. Item dixit quod audivi a Raimundo de Castro Episcopali quod Rex dederat ei multas alquerias in Inca, et postmodum venerunt in cavalleriis hominum de Barchinona et perdidit eas. Item dixit quod ita utebatur in Maioricis: quod illi qui habebant cavallerias preferebantur illis qui habebant donaciones, licet essent priores tempore. Interrogatus quomodo scit ipse quod ita utentur homines de Maioricis, dixit quos ita fuit usitatum de alqueria de Minorisa et de alqueriis Raimundi de Castro Episcopali, et hec audivit a multis. Audivit etiam dici quod cavallerie devincerant donativum. Dixit etiam quod multociens audivit quod Infans petebat alquerias illarum qui non erant scripti in capite brevi. De tempore interrogatus, dixit quod bene sunt X anni. De loco dixit quod in Civitate.

Berengarius de Ripol, testis juratus, dixit quod ipse habebat VI jovatas ex donacione Regis in termino Sancti Laurencii, et postmodum III jovate illarum fuerunt assignate hominibus de Terrachona pro cavalleriis, et ipse noluit causare cum eis, quare audivit a pluribus dici etiam comiter quod cavallerie vincebant donativum. Item dixit quod usus est in Maioricis quod cavallerie preferuntur donacionibus. Interrogatus quomodo scit, dixit quod per se ipsum qui perdidit III jovatas, et per illas quas perdidit Raimundus de Castro Episcopali, et quare ita dici comiter ab omnibus. Interrogatus super aliis capitulis dixit se nichil scire. De tempore dixit quod bene sunt XII vel XIII. De loco in Maioricis.

Bernardus de Bonastre, testis juratus, dixit quod ipse cum hominibus aliis de Minorisa habebat quamdam alqueriam racione cavalleriarum in termino de Montueri et venit Jachesius, frater Petri Sance, petens dictam alqueriam ab isto testi et ab aliis pro Petro Sance racione donacionis et quod duxit eos ad curiam, et cum non possit obtinere jure dictam alqueriam tacuit ita quod non infestacuit eos, immo terminavit quamdam suam alqueriam contiguam alquerie predictorum hominum de Manresa cum eisdem. Item dixit quod hec idem audivit a Raimundo de Castro Episcopali sicut supradicitur, et a quibusdam aliis. Dixit etiam quod talis est usus in Maioricis quod cavallerie preferuntur donacionibus. Interrogatus quomodo scit dixit quod per se ipsum et per Raimundum de Castro Episcopali et per quosdam alios, et talis est usus in Maioricis. Audivit etiam et vidit quod Infans petebat alquerias illorum qui non erant escripti in capite brevi. De tempore dixit quod bene sunt X anni quod fuit hec demanda. De loco in Maioricis.

Raimundus Bonafos, testis juratus, dixit quod ipse una cum aliis probis hominibus de Marcilia habuerunt medietatem de almudayna que est in Artano racione

cavalleriarum a domino Rege et postmodum, transactis tribus annis, ad instanciam fratrum Pulcri Podii, dominus Rex dedit eis illam dictam medietatem quam dederant Marcile racione cavalleriarum, qui Marcile seu Rotberti de Viana et quidam alii secum levavit cruces de domibus quas ibi posuerunt fratres. Postmodum veneret dicti Marcile ad dictum Regem simul de eo conquerendo et erat ibi comes Nuno Sance et plures alii nobilis, qui Nuno dixit hoc dixit ipse “viam neque capet si aliqua donacio auferret alicui suas cavallerias”, unde tamen dominus Infans abstulerit eis hanc medietatem licet essent scripti in capite brevi et plura alia quam credunt et proponuit ad huc repente et verba supradicta, et tunc dominus Rex dixit quod aliquod donativum non preferatur cavalleriis decetero, et talis est usus prima in Maioricis et ita tenet hodie. De tempore dixit quod sunt bene X anni aut XI. De loco in cavam ad pedem turris in castro.

Domingo de Rubione, testis juratus, dixit quod ipse vidit et audivit Raimundo de Castro Episcopali conminantem hominibus de Terrachona et Barchinona ut sibi videtur qui abstulerat ei alquerias quasdam quas adquisierant dominus Rex dederat ei in Polensa, et ipsi racione cavalleriarum abstulerunt ei et ideo ipse minabatur eis, et hec vidit et audivit quod aliquod donativum non preferatur cavalleriis, unde quam plures expulsi sunt de domibus et hereditatibus racione cavalleriarum in Maioricis, et talis est usus semper in Maioricis. De tempore dixit quod bene sunt XII anni, tempore illo primo quando dabant cavallerie, nescit aliud plus.

Gerard Cayol, testis juratus, dixit quod aliquod donativum non habet valorem in Maioricis contra cavallerias et hec probat per se ipsum qui lucratus fuit unum stare in vico Sancte Columbe a procuratore Jacobini Marcile aut consules marciliensis dederat dictum stare et ipse testis racione cavalleriarum ut dictum est adquisivit dictum stare. Item vidit etiam quod marciliensis adquisiverunt medietatem almudayne de Artano quam Rex dederat monachis Pulcri Podii et ipsi racione cavalleriarum adquisiverunt eam in posse Regis, sicut dixit Raimundus Bonafos. Dixit etiam quod nullum instrumentum donacionis non agit in Maioricis contra cavallerias et talis est usus et fuit superius in Maioricis. Dixit etiam quod omnes illi qui habent cavallerias scribuntur aut debent scribi in capite brevi et contra tales ullam valet donacio, sicut sunt captals qui dividunt cum suis. De tempore dixit quod sunt bene X anni de almudayna. De loco in Maioricis.

Rotlanet de Marsela, testis juratus, dixit quod usus et consuetudo est in Maioricis quod cavallerie preferuntur donativis, et hoc probat per se ipsum et per fratribus suis qui quasdam domos adquisiverunt et habuerunt a Carrocio cui Rex dederat prius dictas domos, in quibus modo manet Albaricus Marcile. Vidit etiam quando Bernardo

Dempuriis assignavit Marcile medietatem almudayne supradicte quam prima adquisiverunt in posse Regis qui dederat monachis de Artano. Audivit etiam quod Infans petebat alquerias illorum que non erant scripte in capite brevi et accipiebat. Dixit etiam quod ullum instrumentum donacionis habet valorem contra cavallerias. De tempore dixit quod sunt bene XIII anni de domibus quod audivit (AHN, Clero, Dominics, carpeta 79, núm. 22).

Códices

L. 476 B

3 nones abril 1235 (03/04/1235).- *Restitutio Mascaronis*. Jo, Mascaró de Monsó, torno, defineixo i absolc Bernat de Sagristà, lloctinent d'en Ferrer, paborde de Tarragona, aquelles vinyes i terres que tenia per donació del rei Jaume, que foren assignades al dit Ferrer per les seves cavalleries, les quals reconec haver-les adquirit injustament. I vos dono l'instrument d'adquisició que obtinguí del rei. Notari: Bernat de Vallfogona (L. 476 B, f. 2r).

18 calendes desembre 1249 (14/11/1249).- *Compositio facta cum domini Rege*. A tenor de l'arbitri promulgat pel bisbe Berenguer, qm, i per Pere, sagristà de Barcelona, qm, sobre els honors i possessions posseïts fora la Ciutat de Mallorca per Nos, Jaume rei d'Aragó, Mallorca i València, comte de Barcelona i d'Urgell i senyor de Montpeller, i per Arnau paborde de Tarragona i els seus homes, que se n'haguessin de fer tres parts, de les quals el rei en tindria una i el paborde les altres dues. Atenent igualment que ens fou concedit el dret d'elegir la nostra part, en presència de l'arquebisbe de Tarragona i dels bisbes de Saragossa i de València, elegim a la nostra part *Silbar cum triginta jovatis terre, et Mancor cum duodecim jovatis terre, et Solanda cum octo jovatis terre, et Castellix in termino Montueri cum octo jovatis terre, et ita sunt quinquaginta et octo jovate terre in quatuor locis predictis, quas prout premissum est recipimus por tertia parte nostra et militum nostrorum*. El paborde, per les seves dues parts, tindrà *Beniamar, Benirroï, Benizan, Massarella, Moscarix et totum illud quod iam possidet in villa de Incha et vineas et honores quas et quos tenet ibi Rotlan Çabater de Cambrils, et alcharias de Mala et*

Pillar et Pilarella et Benimozet que sunt in termino de Sisneu et de Petra, et Olloch et Alburnja et Rahal que sunt in termino de Montueri. In quibus omnibus supradictis que veniunt ad duas partes dicto preposito assignatas sunt in universo centum et quatuordecim jovate de terra. Si, en realitat, la part del paborde excedeix les 114 jovades, m'haurà de donar la tercera part de l'excés. Notari: Pere Andreu, de manament reial per Guillem de Bell-lloc, notari seu (L. 476 B, f. 2r).

Mallorca, 14 calendes juliol 1249 (18/06/1249).- *Composicio facta cum episcopo.* Jo, Arnau, paborde de Tarragona, i el capítol, donam i concedim a Ramon, bisbe de Mallorca, *alqueria de Moscarig cum omnibus suis tenedonibus et pertinentiis et juribus eidem alquerie spectantibus et spectare debentibus ubicumque, que alqueria est sita in termino de Incha in parrochia de Silver, et alqueriam quam tenebat Ceberlo per nos quam nunc possidet na Ciberlona et filii dicti Ciberloni et Bn. de Clusa cum omnibus tenedonibus et juribus que in ipsa alqueria habemus vel habere debemus et cum prato qui ibi remanet ad stabiliendum que est sita in termino de civitatis Marioricarum super Regale, et quatuor morabatinos in orta satis prope civitatem cum terra que ibi est et ademprivio aque cequie et cum omnibus iuredictionibus et juribus in predictis quatuor morabatinis et terra pro qua dantur tibi competentibus vel competituris quos tenebant et adhuc tenent pro nobis Bisana et Petrus Busqueti,* en concepte del desè pels honors, possessions, alqueries, censals i molí que tenim a les illes de Mallorca i Cabrera. Notari: Bernat d'Arters de Mallorca (L. 476 B, f. 2r).

17 calendes juliol 1249 (15/06/1249).- *Composicio super decimis.* Jo, Ramon, bisbe de Mallorca, i el capítol, *cupientes gratiam familiaritatem et dileccionem Terrachone ecclesie retinere,* i per gràcia especial a vós, Arnau, paborde de Tarragona, vos concedim la tercera part del delme dels fruits de la terra i dels animals que l'església de Tarragona té a Mallorca per donació feta pel rei segons instrument de l'escrivà Pere de Sant Meliós; el qual delme íntegre ens pertany a nosaltres. Sota la condició que si en el futur alieneu o transferiu el domini d'aquestes possessions, o bé si moveu plet contra nosaltres, automàticament aquesta tercera part del delme revertirà a nosaltres, Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 2v).

Mallorca, 4 nones juny 1249 (02/06/1249).- *De domibus nostris et de alcheria de Cathi.* Arnau, paborde de Tarragona, tenint potestat del capítol, concedim a Bernat de

Sagristà, paborde de Mallorca, a títol personal, *domos nostris quam habemus in Almudayna civitatis Maioricarum et alqueriam nostram quam habemus in Catin iuxta civitatem; quas domos et alqueriam vos nunc possidebatis titulo concessionis domini Ferrarii bone memorie predecessoris nostri. Sub tali videlicet pacto quod alqueriam predictam teneamini utiliter laborare et domos predictas sicut nunc sunt condirectas cum suis pertinentiis penitus conservare ex debito infra biennium teneamini vestris suspectibus et expensis domum que ibi est cum duobus arcubus in ea iam factis decenter cooperire et super ipsam domum aliam domum iuxta quantitatem ipsius de novo facere et cooperire, et cameram que contigua est predicte domui que iam quasi apta est ad cooperendum similiter teneamini cooperire, et assensorium sive gradam lapideam in loco que vobis ostendimus per quod ad cameras et murum et turre assendi possit utiliter facere teneamini vestris suspectibus et expensis. Hoc tamen intellecto quod (...mina) omnia que tempore adventus nostri in domibus nostris predictis invenimus ponere valeatis in operibus supradictis. Quasquidem domos omnes ad utilitatem vestram et honorem prepositi et capituli Terrachone et nunciorum eius semper in vita vestra bene et decenter et cum honesta familia et cum apparatibus necessariis paratas teneatis. Ita quod prepositus cum sua familia vel canonici vel eorum nuncii in eis descendere et hospitari valeant cum voluerint et esse (...) in suis camere expensis non vobis vel familie vestre ex debito victualia ministrando. Ens donareu cada any 20 morabatins censals per Sant Andreu; i, en morir, revertiran a nosaltres. Jo, dit Sagristà, us garanteixo que si en qualsevol moment voleu vendre o canviar aquestes propietats, ho podreu fer sense contradicció, una vegada que m'hagueu reemborsat tot quant hi hauré invertit. Notari: Bernat d'Arters de Mallorca (L. 476 B, f. 3r).*

5 idus setembre 1250 (09/09/1250).- *Temporalis infeudatio alqueriarum.* Arnau, paborde de Tarragona, tenint potestat del capítol, concedim a Bernat de Sagristà, paborde de Mallorca, a títol personal, *domos nostras et cellarium proprium quas et quod habemus in Benyamar, cum vasis vinariis et oleariis que nunc ibi sunt et cum aliis apparamentis domorum que ibi sunt, sicut specificate erunt et extimate in quodam alio instrumento, et omnes fructus redditus et preventus et omnia censualia et iura que habemus in Benyamar in Benizen in Benyroy et in Maçarella et terminis eorundem. Que quidem predicta omnia vobis damus et concedimus in hunc modum: quod in omne vita vestra domos et cellarium predictum cum omnibus que ibi sunt ut prediximus et omnia jura que in predictis quatuor locis nobis dari debentur, habeatis et recipiatis nomine nostro ab hominibus predictorum*

locorum. Per 130 morabatins censals, 70 dels quals per Pasqua i la resta per Nadal. Si moriu o si entreu en religió, revertiran a nosaltres i ens haureu de restituir els estris que estiguin deteriorats segons seran estimats valer. Ens retenim la jurisdicció sobre els habitants dels llocs esmentats, les justícies i les fadigues de les vendes i alienacions. Podreu emparar els honors d'aquelles persones que no us paguin fidelment el què us correspon, amb el consentiment del nostre batle. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 3v).

Mallorca, 16 calendes juliol 1249 (16/06/1249).- *Temporalis concessio super decimis*. Ramon, bisbe de Mallorca, i el capítol, per especial gràcia i dilecció envers vós, Arnau, vos donam a títol personal mentre sigueu paborde de Tarragona, que d'aquella tercera part del delme concedida per nosaltres a l'església de Tarragona en tingueu la meitat. Notari: Bernat d'Arters de Mallorca (L. 476 B, f. 4r).

Idus maig 1250 (15/05/1250).- *De honoribus quos tenet A. de Carnadal*. Jo, Arnau, paborde de Tarragona, de consentiment del capítol, de gràcia especial que els seus mèrits exigeixen, concedim i establím a Arnau de Carnadal *duas alquerias quas habemus pro parte nostra cavalleriarum quas habemus in insula Maioricarum, que due alquerie vocantur Pillar et Pillarella et sunt in termino de Petra. Quasquidem duas alquerias sicut eas hodie possidetis et hactenus possedistis*. A tasca de tots els fruits més un morabatí censal per Pasqua i el delme que es dividirem amb el bisbe de Mallorca tal com és convingut. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 4v).

Idus maig 1250 (15/05/1250).- *De A. de Carnadal*. Jo, Arnau de Carnadal, pels molts i grats serveis que m'haveu prestat vós, Arnau, paborde de Tarragona, promet donar-vos a vós i als vostres successors el delme i la tasca de tots els honors que tinc en el terme de Petra, a més d'aquells honors i possessions que tinc per vós segons instrument. Tot en qualitat d'almoïna en remissió dels meus pecats i els dels meus pares. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 5r).

17 calendes maig 1251 (15/04/1251).- *De Johanne de Bonastre et de sociis suis*. Jo, Arnau, paborde de Tarragona, de consentiment del capítol, donam, establím i concedim a Joan de Bonastre i Arnau de Bonastre, i al vostre nebot Ferrer de Bonastre, fill de Ferrer de Bonastre, qm, i de sa muller Dolça, ara muller de Guillem Vell, *duas*

alquerias nostras quas habemus in termino de Montuiri, quarum una vocatur Albunia et altera vocatur Olloc, et quas Ferrarius quondam prepositus Terrachone vobis stabilivit. Nunc autem nos addimus vobis unum rahal quod est ibi iuxta ipsas alquerias, perquè hi habiteu i les conreu. Ens donareu la tasca, i també el delme que tenim partit amb el bisbe de Mallorca. També ens retenim la fadiga a deu dies. Prefata Dulcia non habet in ea nisi solum terciam partem in alqueria que dicitur Olloch et in rahali predicto, quare alie due partes sunt Johannes et Arnaldi. Alqueria vero que dicitur Albunia est Johannis et Arnaldi et Ferrarii equaliter inter ipsos. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 5r).

Idus maig 1248 (15/05/1248).- *De insula de Capraria.* Jo, Arnau, paborde de Tarragona, de consentiment del capítol, donam i establím a Bernat de Clarmon i Guillem Huguet *insulas Caprarie pertinentes ad preposituram que sunt juxta insulam Maioricarum ante Cabocorbo.* Per 7 morabatins censals per Nadal, més dos cabrits anuals per delme. Ens retenim *omnes piscationes et totam fustam sive lignamina et omnes portus ipsarum insularum.* Ens retenim la fadiga a 30 dies de les vendes i empenyoraments. I si nosaltres vos tornem les illes citades, caurem en pena de 100 mas mudines. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 5v).

3 nones juny 1250 (03/06/1250).- *De alqueria de Mayla.* Jo, Arnau, paborde de Tarragona, de consentiment del capítol, donam i establím a Bernat Canuto *medietatem alquerie nostre de Maillan que est in termino de Xisneu in insula Maioricarum, quam medietatis accipiatis continuam et contiguam versus alquerie Guillemi de Parietibus,* perquè l'habiteu i la conreu. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 6r).

5 idus setembre 1250 (09/09/1250).- *De alqueria de Mayla.* Jo, Arnau, paborde de Tarragona, de consentiment del capítol, donam i establím a Pere Balsà *medietatem alquerie nostre de Mallan que est in termino de Xisneu, in insula Maioricarum. Que medietas afrontat in altera medietate quam emistis a Bernardo Canuto, et in honoribus alquerie que dicitur Solanda, et in honoribus de Rahal exach, et in garriga que est inter vos et domum Templi, et in honore Guillemi de Fonte.* Ens donareu la tasca fidel, restant primer el delme i la primícia. Ens retenim la fadiga a 20 dies de les vendes i alienacions. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 6r).

Calant, 17 calendes desembre 1249 (15/11/1249).- *De Garcia Reboster*. Jo, Arnau, paborde de Tarragona, de consentiment del capítol, donam i concedim a Garcia reboster *quondam domini Nunonis Sancii, illa operatoria et domos que et quas tu olim dedisti in emphiteosim quibusdam hominibus in civitate Maioricarum. Que omnia afrontant de prima parte in via publica per quam intratur ad Almudainam, de secunda parte in via publica que transit inter loca ista et domos domini Nunonis, de tercia vero parte in via publica per quam itur ad mare, de quarta vero in barbicanam versus domos et murum nostrum*. Per una masrudina censal per Nadal, més cinc dies de fadiga i el sisè de lluïisme en cas d'alienació. De les segones alienacions, tu tindràs vitalíciament 2/3 parts del lluïisme i nosaltres la restant 1/3 part; però, en morir tu, el partirem mig per mig amb els teus successors. Notari: Domènec Pere de Calant (L. 476 B, f. 6r).

Mallorca, 3 idus juny, any de l'encarnació 1249 (11/06/1249).- *De Raimundo Gisberti*. Jo, Ramon Gisbert, gratis i espontàniament defineixo i remet a vós, Arnau, paborde de Tarragona, *omnes cavallerias mi pertinentes omnium honorum tenedonum et jurium et possessionum in civitate et insula Maioricense competentium, prout cavallerias illas accepi cum Ferrario preposito quondam Terrachone pie recordationis predecessore vestro cum carta quam in posse meo non habeo, ut scienter vel fraudulenter penes me illam cartam non retineo*. I si en el futur apareix qualque carta, que no tingui valor algun. Ho juro sobre els quatre Evangelis. Notari: Bernat d'Arters de Mallorca (L. 476 B, f. 6v).

Mallorca, 5 idus juny 1249 (09/06/1249).- *De Bn. de Buadella*. Jo, Arnau, paborde de Tarragona, de consentiment del capítol, concedim a Bernat de Buadella *quod si de cequia aque que transit per domos nostras de Almudayna absque scandalo et contradictione donationis et populi Maiorice ducere poteritis ad domos quas ibidem vobis stabilivimus aliquam partem aque per meatus subterraneos hoc facere valeatis non (tamen) exconcessione ista volumus vobis vel vestris esse in aliquo obligatos quod contra donationem vel universitatem populi concessionem istam defendere teneamur, nec volumus quod ex hac conditione nobis vel tenentibus domos nostras (...tus) vel tedium tempore aliquo aliquatenus oriatur. Nos enim Bernardo de Buadela concessionem et gratiam (...) a vobis domino preposito antedicto recepimus sub conditionibus supradictis*. Notari: Bernat d'Arters de Mallorca (L. 476 B, f. 7r).

12 calendes febrer 1231.- Pere de Sangosa, escuder de Nunyo Sanç, venc a Ferrer, paborde de Tarragona, *quoddam opperitorium quod donatione domini Regis habeo in civitate Maioricarum satis prope ecclesiam Sancte Eulalie. Quod opperitorium terminatur ex una parte in domibus meis quas teneo pro dompno Nunone, et ex alia parte in operatoriis magistri Raolfi, et ex alia parte in honore domini Regis, et de quarta parte in va publica.* Per 40 sous melgoresos. Notari. Berenguer Company de Mallorca (L. 476 B, f. 7r).

Mallorca 1230, sense dia ni mes.- Jo, Bernat de Santa Eugènia, lloc-gerent del rei Jaume i de manament seu, donam concedim i lloem per alou propi i franc al dilecte seu Ferrer, paborde de Tarragona, i als seus successors, en qualitat de permuta, *duo operatoria que dominus Rex predictus habet in civitate Maioricarum coram operatoria nova Balagerii. Que operatoria terminantur ex una parte in via, et ex alia in operatoriis Radulfi Auzbergarii, et de tercia parte in honore domini Nunonis, et de quarta parte in operatorio domini Regis.* A canvi de *cuiusdam operatorii quod vobis evenerat pro vestra portione in placea qua dominus Rex predictus dedit Petro de Texeda,* tal com ha estat arbitrat per prohoms de la Ciutat per manament del rei. Notari. Berenguer Company de Mallorca, per manament de Bernat de Santa Eugènia (L. 476 B, f. 7v).

5 calendes maig 1237 (27/04/1237). Jo, Ramon de Clusa, faig donació en mà de Bernat de Sagristà, procurador de Ferrer, paborde de Tarragona, en alou franc i quití, *unam libram cere censualem et totum jus dominium et omnes acciones nostras reales et personales quascumque habeo et habere debeo in illis domibus que sunt juxta portam Almudaine civitatis Maioricarum quas tenet Petrus Ferrarius pro me, quas de cetero predicto Ferrario et ecclesia Terrachone teneant. Et afrontant de una parte in muro Almudaine, de alia parte in carraria publica, de aliis duabus partibus in honore predicti prepositi.* Notari: Bernat de Valle fecunda de Mallorca (L. 476 B, f. 1r).

Calendes octubre 1251 (01/10/1251). Jo, Arnau, paborde de Tarragona, de consentiment del capítol, concedim i establím a Guillem de Torroella *locum de Beni Mugeth qui est in insula Maioricarum in termino de Petra, cum omnibus terminis et pertinenciis suis sicut ipsum locum hodie habetis tenetis et possidetis et olim tenuistis per dominum Regem a quo per modum compositionis recuperavimus dictum locum qui ad preposituram Terrachone pertinebat et notatur pertinere.* Per una quartera de forment

censal a l'era, a més del delme. Ens retenim la fadiga a 10 dies. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 1r).

Nones maig 1253 (07/05/1253). *Petrus de Episcopali vendi preposito omnes cavallerias quas habebat in civitate et in insula Maioricarum.* Jo, Pere de Bisbal, confés a Arnau, paborde de Tarragona, *quod tres anni sunt elapsi vendidi vobis partes meas sive cavallerias quas habere debebam in civitate et in insula Maioricarum, quasquidem cavallerias predecessor vester Ferrarius, qui fuit postea episcopus valentinus, recepit et habuit, cum essemus ego et qui mecum erant de numero illorum qui erant de scripto suo et pro quibus omnibus cavallerias habuit et recepit. Quas cavallerias ad me spectavit tam ratione mei quam Bernardi fratris quondam mei quam (G...) quam familie mee quam etiam aliarum personarum que fuerunt nobiscum in obsidione et captione civitatis. Et ideo quare nolui subire vobiscum onus (...) nec vos mecum per (...) vendidi vobis cavallerias omnes quas petebam per precio quingentorum solidorum Barchinone monete curribilis de (dupleneo) de quibus fui et sum paccatus a vobis ad voluntatem meam ita quod de eis me penitus nichil debetis.* I com que aleshores no es feu instrument, ara vos vaig el present document de venda i m'imposo silenci perpetu. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 476 B, f. 1v).

Document truncat. Manca el final de l'escatocol.- *Bn. de Clusa Bn. de Blita facent XLI morabatinos (et medium) censuales preposito per molendino quod (...).* Jo, Ramon de Paiciano, procurador d'Arnau paborde de Tarragona, de part seva dono i establesc a Bernat de Clusa i Bernat de Bleda *duas partes illius molendini quod est in cequia que intrat civitatem Maioricarum, quod molendinum tenebat Johannes Ceberloni per eum dictum prepositum. Cum omnibus juribus ratione dictarum duarum partium ipsi domino preposito pertinentibus.* Per 45,5 morabatins censals, la meitat per Sant Andreu i la resta el primer de juny (L. 476 B, f. 1v).

Mallorca, idus octubre 130 (15/10/1230).- *Donacio domini Regis.* Nos, Jaume, rei d'Aragó i de Mallorca, comte de Barcelona i senyor de Montpeller, donam, concedim i lloem per alou franc i lliure al fidel nostre Pere Sangosa *illud operatorium nostrum quod est ante operatoria nova Balagarii tendarii. Afrontat operatorium illud de una parte in domibus tuis quas tenes pro dompno Nuno, de alia parte in operatoriiis Magistri Raholfi, de alia parte in honore nostro, et de quarta parte in via.* El podràs vendre a qualsevol,

excepte cavallers i eclesiàstics. Escrit per Guillem escrivà, de manament del rei per Guillem de Sala, notari seu (L. 476 B, f. 8r).

Mallorca, 10 calendes novembre 1230 (23/10/1230).- *Concessio domini Regis.* Nos, Jaume, rei d'Aragó i de Mallorca, comte de Barcelona i senyor de Montpeller, donam, concedim i lloem per alou franc i lliure al dilecte nostre Ferrer, paborde de Tarragona, *quartam partem totius aque que venit ad civitatem Maioricis cujus usum vos et vestri habeatis possideatis et adempretis die ac nocte hyeme et estate cum aqueductu undecumque vos melius et oportunus videretis ad villam vestram et portum que ibidem pro parte nostra vobis assignavimus. Item damus vobis et concedimus quod faciatis molendinum de eadem aqua in domo vestra seu in barbacana eiusdem cum reguis et subreguis et aqueductibus et omnibus aliis ad usum et consuetudinem molendini pertinentibus.* I vos confirmem les donacions que us hem fet anteriorment. Escrit per Guillem escrivà, de manament del rei per Guillem de Sala, notari seu (L. 476 B, f. 8r).

Barcelona, 2 idus gener 1229 (12/01/1230).- *Nos Jacobus Rex Aragonum dedit preposito Terrachone pro francho alodio quicquid habebat in (civitate et insula) Maioricarum.* Nos, Jaume, rei d'Aragó, comte de Barcelona i senyor de Montpeller, *volentes predecessorum nostrorum sequi vestigia et exempla,* concedim, donam i confirmem al dilecte nostre Ferrer, paborde de Tarragona, i als seus successors a la pabordia, *quicquid contigerit vobis de honoribus et possessionibus et terris et de omnibus aliis que vobis et militibus et hominibus quos vobiscum duxeritis in insulis Maiorichas Minorichas et Evizam et alias insulas que vocantur Balearias per alodium franchum et liberum ad habendum tenendum possidendum vendendum et alienandum et ad omnes vestras vestrorumque voluntates omni tempore faciendas cum decimis primiciis et cum omnibus omnino juribus tam temporalibus quam spiritualibus, excepto quod de predictis non possitis aliquid dare aliquibus militibus pro alodio, sed quod ea teneant per vos et successores vestros in feudum.* Escrit per Guillem escrivà, de manament del rei per Guillem Rabassa, notari seu (L. 476 B, f. 9r).

Mallorca, 2 calendes abril 1230 (31/03/1230).- *De divisione factam inter dominum Regem et prepositum de hiis que habebat (...) in insula Maioricarum de CCC XX octo cavalleriis.* Nos, Jaume, rei d'Aragó i de Mallorca, comte de Barcelona i senyor de Montpeller, *presentibus venerabilibus patribus Berengario Barchinone Guillemo*

gerundense episcopis et dilecto consanguineo nostro dompno Nunone Sancii, Petro (sic) Hugonis comiti Ampuriarum, Raimundo Berengarii de Ager, Guillamono de Montecatano, Ferrario de Sancto Martino, Bernardo de Sancta Eugenia, Guillabertono de Crucillis, Bernardo de Monte Regali et Bernardo de Episcopali curatoribus de Guastoneti de Biarno, et multis aliis militibus nobiles civibus et populis qui ad capiendam civitatem Maioricarum nobiscum pariter convenerunt, recognoscimus et confitemur in veritate vobis dilecto nostro Ferrario preposito Terrachone quod, facta divisione legitima nobiscum de hiis que ratione partis vestris debetis habere in civitate Maiorice pro vobis et trecentis viginti octo cavalleriis vestris, devenit ad vos et ad partem vestram totum illum cimiterium sarracenorum quondam cum domibus et plateis sicut incipit a cantone barbacane Almodayne versus orientem et tendit recta linea justa viam publicam et recipit in se domos usque ad decem et tendit recta via usque ad quandam meschidam sarracenorum que in vestra sorte cadit, et rediit usque meridiem sicut parietem de lapidibus erexistis et vadit usque ad cantonem capelle dompni Nunonis et protenditur usque sub domibus eius et tendit per oblicum ad sinistrum protenditur ultra domum dompni Nunonis usque ad turres sibi ad invicem proximas super mare et concluditur cum muro versus mare usque ad punctam et ultra in directum barbachane Almudayne et rediit per murum barbachane usque ad primum cantonem versus orientem, de quo primo superius fecimus mentionem. Sic quod totus fonsatus sive vallis barbachane in parte vestra integriter concludatur.

Item sub eadem forma et simili ratione concedimus et tradimus vobis domos quam iam tenetis in Almudayna cum muro et turribus et edificiis factis et faciendis, cum viridario interiori et exteriori, que quidem afrontant ex una parte in domibus iuxta vallum que sunt dompni Nunonis, et de alia parte intus et extra in via publica que intrat Almudaynam, de tertia parte in domibus Raimundi Berengarii de Ager, de quarta parte in via publica iuxta barbacanam.

Item damus vobis in loco qui vocatur Cathin sex pariliatas terre videlicet in mansum qui vocatur Almocacatt uhara Labixendeus que terminantur de parte circii cum honore hominum Barchinone videlicet in via publica que dicitur Almiaza et tendit per parietem veterem et redit per marginem ad alterum parietem veterem et in torrente et per ipsum rivum torrentis descendit ad mare, a meridie in honore Marsilie et hominum Terrachone, ab horiente in honore vestri prepositi prefati.

Item damus vobis pro parte vobis divisa et cognita III^{or} pariliatas terre in rahal Almohtazeb qui afrontat ab oriente in terra Raxa, a meridie in honore Berengarii Vide

de Barchinona, ab occiduo in honore hominum Marsilie et Terrachone, de circio in honore Rotberti de Terrachona.

Item concedimus vobis et damus atque succesoribus vestris laudamus pro parte vestra cognita apud Sanctum Laurentium III^{or} pariliatas terre in alcaria que vocatur Rahal Bexir, que afrontat ab oriente in via publica de Silvar et in cequia per quam ad villam aqua venit, a meridie in honore fratrum Templi, ab occiduo in via publica que tendit apud Palombar et in orto qui quondam fuit Apoleyo Bitenquib sarraceni, de circio in honore Bernardi Maimonis de Terrachona et in sociis suis et in via que tendit apud alcariam de Mozo.

Item concedimus et laudamus pro parte vestra et vobis divisa ac cognita alcariam que dicitur Solanda et Milian et alcariam que dicitur Peliar et Peliarela et Benimuger, que sunt in termino de Sisneu et de Petra.

Item damus vobis et concedimus atque laudamus pro parte vestra et vobis cognita et divisa pro vestris trecentis viginti octo cavalleriis pariter cum universis aliis supranominatis quartam partem totius ville Inche et suorum terminorum, pro qua parte vestra vicelicet tantum extra villam Inche concedimus vobis alcariam que vocatur Beniamar et Benorioy et Benizen et Manachor et Marzarella et Silvar et Moscaritx.

Item vobis concedimus pro parte vestra et divisa, apud Montoerium, alcariam que vocatur Castelig et aliam alcariam Olloc et Albonia et Rahal.

Et etiam concedimus vobis dicto preposito tria statica in civitate Maioricharum cum suis corrallis infra menia Almudayne. Que afrontat ex una parte in via publica et in muro Almudayne et in orto Guastoneti de Biarn (f. 10r) et in domibus archidiachoni Barchinone et in domibus sacriste Gerunde.

Item damus vobis et concedimus in perpetuum punctum totum ab integro in quo fontes oriuntur qui ad villam descendunt, et etiam vobis damus et concedimus molendinum novum cum aquis suis et universis aliis suis pertinentiis sibi per omnia loca pertinentibus qui est prope punctum, et cum universis suis melioramentis que ibi facere poteritis quoquo modo.

Preterea vobis et successoribus vestris damus et concedimus in perpetuum insulam que nominatur Craparia sive Crapayrola cum tribus miliaribus maris in circuito et cum universis aliis que infra insulam comprehenduntur supradicta et cum universis hedificiis sive frabicamentis et melioramentis que ibi facere poteritis ullo unquam tempore, secundum arbitrium vestre voluntatis.

Insuper laudamus et concedimus vobis dicto preposito et successoribus vestris omnes partes vestras que vobis pertinent aut pertinere videntur pro parte vestra infra civitatem et extra per totam insulam Maioricharum videlicet in alfondicis operatoriis in alboera et in molendinis vel in quibuslibet aliis locis eiusdem insule predictae, tam in hermis quam in populatis, que non sunt adhuc divise et inter nos et vos et alios nobiles dividi debent. In omnibus iura vestra et partes vestras firmiter observamus, sicut istis terminis et afrontationibus predictis concluditur et terminatur dicta pars vestra in presenti vobis cognita aut cognitura cum ingressibus et egressibus suis cum heremo et populato cum hedificiis et pertinentiis, cum quindecim pedibus infra murum sicut est de consuetudine iuris regalis sarracenorum competentibus cum muro civitatis et quod extra murum possitis facere darazanam et portum et in mari operari et construere pro bono proprio vestro et pro bono publico et comuni et portas aperire in muro et ampliare iam factas et facere domos et vivarios ortos et ortales de celo usque in abissum, sicut vobis et vestris melius videbitur expedire. Hec omnia predicta et singula vobis prenominate preposito et vestris successoribus concedimus et laudamus ad habendum tenendum dandum vendendum in pignorum et modo quolibet alienandum et perpetuo pacifice possidendum sicut rem vestram propriam liberam et quietam. Escrit per Pere de Sant Meli6, escriv6, per manament del rei, per Guillem Rabassa, notari seu (L. 476 B, f. 9v).

14 calendes setembre 1236 (19/08/1236).- *Compositio facta inter dominum Regem et prepositum Terrachone super bonis que prepositus habebat in civitate et insula Maioricarum. Post longum litigium longamque altercationem diu agitatam inter dominum Jacobum Dei gratia Regem Aragonum et regni Maioricarum, comitem Barchinone et Urgelli et dominum Montispesulani ex una parte et Ferrarium prepositum Terrachone ex altera, super quibusdam alqueriis et aliis honoribus et possessionibus insule Maioricarum quas dictus prepositus ratione suarum cavalleriarum ex concessione domini Regis ad se pertinere dicebat, in manu domini Berengarii Dei gratia Barchinone episcopi et Petri de Cintillis Barchinone sacriste, partibus volentibus et consentientibus, ventum fuit, sub pena mille aureorum ad compositionem amicabilem et definitionem atque transaccionem perpetuam in huc modum: quod prepositus Terrachone integre et libere habeat domos et alias possessiones quas huc usque habuit et tenuit et adhuc habet et tenet in civitate Maioricharum, et circa civitatem in suburbis et in ortis atque molendinis, et habeat integre partem eum contingentem de omnibus piscationibus de albofera, sicut consuevit tenere et possidere. Reliqui vero honores tam alcherie quam*

quelibet alie possessiones tam ille quas prepositus nunc habet et possidet quam etiam alie quas dominus Rex vel milites sui nunc tenent, de quibus questio erat inter prepositum et dominum Regem, et quas prepositus se habuisse et tenuisse dicebat, iuxta bonorum virorum arbitrium per tres partes dividantur, quarum duas habeat prepositus et dominus Rex cum suis militibus habeat terciam. Hoc tamen expressim et specialiter intellecto quod milites domini Regis recipiant suam terciam partem in locis in quibus sunt nunc populati. Et si in hiis que modo tenent dominus Rex vel milites sui inventi fuerint in divissione ipsarum trium partium habere ultra terciam partem, illud quod plus erit iuxta arbitrium virorum bonorum restituatur preposito de bona et comuni terra habita locorum consideratione. Si vero minus tercia parte inventi fuerint habere fiat eis suplementum, usque ad terciam partem, de aliis possessionibus quas prepositus tenet similiter de bona et comuni terra habita locorum consideratione. Preterea de voluntate partium fuit ita conductum quod homines prepositi qui quondam fuerunt populati in alcheria que dicitur Silver, reddant ad populationem illam et simul cum hominibus qui hodie sunt ibi populati pro domino Rege vel militibus suis, sint comuniter populati; et equaliter in alcharia de Silver et de Petra. Arbitratores etiam sive divisores qui eligendi sunt super his omnibus dividendis et estimandis a prefato domino Berengario Barchinone episcopo et Petro sacrista eligantur et faciant suam divisionem usque ad proximum festum Natale Domini, et ea que ipsi iuxta modum predictum diviserint sive ordinaverint, sub prefata pena perpetuo conserventur, et quod ipsi episcopus et sacrista per prefatam penam mille aureorum compellant partes complere et atendere predictam omnem transactionem sive compositionem et divisionem cum facta fuerit ab his quos ipsi elegerint faciant incolvulasam (sic) [inconvulsam] firmiter observari. Item quod prepositus faciat absolvi a vinculo excomunicacionis milites et alios homines qui pro causa ista fuerunt excomunicacionis vinculo innodati. Ita tamen quod quod dominus Rex faciat omnes expensas si mitendus fuerit nuncius ad curiam romanam, pro absolucionem huiusmodi obtinenda. Preterea si in hiis que dicta sunt et in hiis que adhuc sunt ordinanda et dividenda inventum aliquid fuerit ambiguum vel obscurum, vel si pro hiis aliquo modo aliquam inter partes contingeret moveri questionem sub predicta pena mille aureorum per ipsum dominum Berengarium episcopum et Petrum sacristam quos ad hoc suos arbitros elegerunt terminetur diffiniatur et etiam dividatur et teneatur quelibet pars eorum dictis vel difinitionibus comperere. Escrit per Bernat Blanca, de manament de Berenguer bisbe de Barcelona i de Pere de Centelles, sagristà de Barcelona (L. 476 B, f. 11r).

18 calendes desembre 1249 (14/11/1249).- *Littera domini Regis missa baiulo et juratis et probis hominis Maioricarum super compositione facta de honoribus et possessionibus inter dominum Regem et prepositum.* Carta de Jaume, rei d'Aragó, de Mallorca i de València, comte de Barcelona i d'Urgell i senyor de Montpeller, als fidels batle, jurats i prohoms de Mallorca, en la qual els comunica la divisió en tres parts dels béns que tenia en litigi amb el paborde de Tarragona, segons la divisió del 14/11/1249. En conseqüència, els mana que observin la divisió i permetin al paborde i als seus familiars gaudir dels béns (L. 476 B, f. 11v).

L.1398 B

Lleida, 7 idus desembre 1234 (07/12/1234).- *Donatio quam Rex fecit sacriste tunc electo.* Nos, Jaume, rei d'Aragó i de Mallorca, comte de Barcelona i d'Urgell i senyor de Montpeller, atesa l'afecta i la integritat d'ànim que vós, dilecte Guillem, electe de Tarragona, vos donam, lloem i concedim *castrum et villam de Eviza cum tota insula in qua est, et totam insulam de Formentera, cum salinis et leudis, portibus et omnibus exitibus maris et terre et cum aquis dulcibus et salsis, stagnis, lignis, pratis, pascuis, montibus, planis, montanis cultibus et heremis, silvis, nemoribus et garricis, et cum omnibus ingressibus et egressibus per mare et per terram et cum forciis, hedificiis et melioramentis factis et faciendis, et cum omnibus omnino et singulis juribus et jurisdictionibus pertinenciis ad dictum castrum et villam, et ad predictas insulas pertinentibus et debentibus pertinere*, de manera que ho tindreu en feu a costum de Barcelona i ens donareu la potestat del castell en ser-ne requerit. I si ho donau a altra persona laica, m'haurà de prestar homenatge i fidelitat i donar la potestat. Aquesta donació només tindrà valor si aconseguixes espugnar el castell i les illes abans de la propera festa de Sant Miquel. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 1398 B, f. 2ra).

Alcanyís, 6 calendes març 1250 (24/02/1251).- *Confirmatio testamenti quam Rex fecit.* Nos, Jaume, rei d'Aragó, Mallorca i València, comte de Barcelona i d'Urgell i senyor de Montpeller, lloem, confirmem, aprovem i corroborem el testament del venerable i dilecte nostre Guillem de Montgrí, sagristà de Girona, i expressament el llegat

que feu *de castro et insula ac terra Eviçe, et de insula Frumentarie mense archiepiscopale et canonie Terrachone cum hominibus suis*, amb les condicions contingudes a l'instrument de donació que li férem. Notari: Ramon de Vilanova de Tarragona (L. 1398 B, f. 2ra).

Barcelona, 7 calendes febrer 1243 (26/01/1243).- *Vendicio quam Rex fecit de quartono*. Nos, Jaume, rei d'Aragó, Mallorca i València, comte de Barcelona i d'Urgell i senyor de Montpeller, venem a Guillem de Montgrí, sagristà de Girona, *totam illam partem cum jure dominio et jurediccione quam Nuno Sancii consanguineo nostro habebat et habere debebat in castro et villa et insula de Eviza de Formentera tam in mari quam in terra, que omnia emimus a manumissoribus dicti Nunonis*, que tindreu per Nos en feu a costum de Barcelona. Per 9.500 sous melgoresos. Escrit per Guillem escrivà, de manament del rei (L. 1398 B, f. 2vb).

Pridie idus abril 1235 (12/04/1235).- *Donatio quam electus fecit P. et N. Sancii de medietate Eviçe*. Nosaltres, Guillem electe de Tarragona, Pere infant de Portugal i senyor de Mallorca, i Nunyo Sanç, venim a concòrdia i amigable composició *super expugnandis et acquirendis insulis memoratis in hunc videlicet modum: quod preparemus nos incontinenti bona fide et sine enganno ad eundum expugnandum et capiendum castrum de Eviza et insulas memoratas. Ita tamen quod eamus ibi omnes cum exercitu nostro domino concedente. Et cum jamdictas insulas et castrum adquisierimus, dividemus eas et castrum inter nos bene et fidelitar sub hac forma: Primo quod ad honorem et laudem Domini nostri Jhesuchristi et gloriose virginis matris sue dotabimus ibi ecclesiam parrochiam et hereditabimus honorifice ad arbitrium et cognitionem duorum clericorum et duarum personarum laycarum qui bene et fideliter sub sacramento in hoc provideant et ordinent. Ipsa vero dotata honorifice et sufficienter deducantur et percipiantur de omnibus bonis mobilibus et se moventibus ibidem inventis et adquisitis expense facte et faciende in maximis et ingeniis et aliis communiter necessariis et utilibus ad expugnacionem et captionem castri et fortitudinis. Si autem predicta non suffecerint, deducatur et percipiantur predictae expense de redditibus sive proventibus tam villam quam insularum quam cuiuscumque alterius rei, que appellatione redditus seu proventus totius terre sive maris intelligi possit. Deinde unusquisque nostrum habeat in jamdicto castro, villa et fortitudine terciam partem pro diviso non habito rescriptu ad numerum militum vel armatorum et quilibet nostrum habeat partes suas sibi et successoribus suis*

ad suas suorumque voluntates in perpetuum faciendas. Hoc tamen excepto quod nos dictus P. et nostri et nos dictus N. et nostri teneamus jamdictas partes nostras in jamdicto castro, villa et fortitudine in feudum secundum consuetudinem Barchinone pro vobis domino G^o electo Terrachone toto tempore vite vestre; et post obitum vestrum per successores vestros archiepiscopis Terracone. Ita tamen quod redditus, exitus et proventus et census et omnia alia eximenta tam domorum quam omnium aliarum rerum et ipsas res immobiles preter capud castri et fortitudinem ipsius castri et ville quas nos habebimus et tenebimus in feudum infra muros ipsius ville possimus vender, impignorare, donare et alienare cuicumque voluerimus et quodocumque, non etiam requisito vobis domino G^o nec successoribus vestris, nec teneamur vobis nec vestris dare laudismum nec foriscapium nec aliquid ratione alicuius alienationis quam inde fecerimus. Promittentes vobis et vestris successoribus archiepiscopis per nos et nostros dare potestatem irati et peccati de portionibus nostris sciliter predicti castri, ville et fortitudinis quodocumque et quocienscumque per vos aut per nuncios vestros fuerimus requisiti. Alia autem omnia que sunt extra villam tam mobilia quam immobilia quam se moventia que sunt in insulis memoratis vel erunt impostorum domino concedente usque in diem divisionis tam in mari quam in terra, quam in stagnis, quam in quibuscumque aliis pertinentibus et pertinere debentibus ad castrum et insulas, longe vel prope, ratione terre vel maris, dividamus bene et fideliter inter nos per numero militum seu armatorum quosquisque nostrum habuerit in obsidione et captione jamdicti castri et predictarum insularum. Hanc autem portionem quilibet nostrum habeat et possideat suo jure, ita quod dictus dominus P. non teneat ibi aliquid pro domino Nunone, nec Nuno pro domino infante, nec dictus infans pro domino electo. Et si forte aliqua causa aliquis nostrum erit impeditus ad eo quod non sit in propria persona in hoc viatico factis et completis per milites suos et homines omnibus et singulis bona fide et sine enganno que supradicta sunt, habeat bene et integre portionem suam ut supradictum est ac si ibidem in propria persona interesset. Seguidament, Pere de Portugal i Nunyo ho juren sobre els Evangelis i reten homenatge de fidelitat al sagristà. Notari: Pere Bonell de Tarragona (L. 1398 B, f. 3ra).

9 calendes març -1251- del vuitè any del seu pontificat (21/02/1252).- *Confirmatio testamenti sacriste quam dominus Papa fecit. Innocenci IV confirma el testament de Guillem de Montgrí (L. 1398 B, f. 3ra).*

14 calendes juliol 1273.- *Secundi codicilli quos fecit sacrista*. Segon codicil fet pel sacristà Guillem de Montgrí el 14 calendes juliol 1273 (18/06/1273). El primer codicil és del 18 calendes febrer 1248 (15/01/1249) (L. 1398 B, f. 6ra).

14 calendes juliol 1273 (18/06/1273).- *Assignatio capellani Gerundense*. El sacristà Guillem de Montgrí assigna Guerau Jordà com a capellà del benefici que ha fundat a l'altar de Sant Domènec de Girona (L. 1398 B, f. 7va).

10 calendes octubre 1273 (22/09/1273).- *Quando fuit traditum castrum de Eviza Bn. Raimundi*. Els marmessors del sacristà Guillem de Montgrí encomanen a Bernat Ramon d'Olivella la part del castell i illes d'Eivissa i Formentera que correspongué a Nunyo Sanç i que el sacristà comprà al rei Jaume (L. 1398 B, f. 7vb).

10 calendes octubre 1273 (22/09/1273).- *Promissio quam prepositus fecit Geraldo Jordani de CL bisantiis soluendis*. Pere Bernat, paborde de Tarragona, promet donar cada any per a Pasqua 250 besants d'argent al prevere servent el benefici de l'altar de Sant Domènec fundat a la catedral de Girona per Guillem de Montgrí (L. 1398 B, f. 8ra).

10 calendes octubre 1273 (22/09/1273).- *Prepositus approbavit ordinationem sacriste*. El paborde de Tarragona aprova les disposicions testamentàries i codicilars fetes pel sacristà Guillem de Montgrí, especialment perquè entre un i altres va comprar al rei Jaume la part d'Eivissa per pertanyé a Nunyo Sanç (L. 1398 B, f. 8va).

10 calendes octubre 1273 (22/09/1273).- *Confirmacio domini Bn. quam fecit post mortem sacriste archiepiscopus*. L'ardiaca de Tarragona aprova les disposicions testamentàries atorgades per Guillem de Montgrí, després d'haver mort aquest (L. 1398 B, f. 9ra).

10 calendes octubre 1273 (22/09/1273).- *Definitio quam fecit dominus archiepiscopus et prepositus manumissoribus*. L'arquebisbe i el paborde defineixen qualsevol demanda que puguin tenir sobre el testament de Guillem de Montgrí (L. 1398 B, f. 9va).

7 calendes setembre 1273 (26/08/1273).- *Declaratio testamenti et codicillorum*. Com que no estaven en el testament, per orde del notari Bernat Domènec l'escrivà Miquel de Ulmo posa en pública forma les deixes que feu de paraula Guillem de Montgrí, qui morí de malaltia el 14 calendes juliol 1273 (18/06/1273) (L. 1398 B, f. 10ra).

18 calendes febrer 1248 (15/01/1249).- *Codicilli sacriste*. Guillem de Montgrí confirma el seu primer testament i fa el primer codicil (L. 1398 B, f. 10va).

14 calendes juliol 1273 (18/06/1273).- *Ultimum testamentum sacriste*. Guillem de Montgrí confirma el seu primer testament, que fou aprovat pel Papa i pel rei, i fa un segon testament (L. 1398 B, f. 7vb).

10 calendes desembre -1322-, sisè any del seu pontificat (22/11/1322).- El Papa Joan XXII, des d'Avinyó, recorda al rei de Mallorca, nét de Jaume I -segurament Sanç-, que ha de retre homenatge a l'arquebisbe de Tarragona per la seva porció d'Eivissa (L. 1398 B, f. 11rb).

7 calendes maig 1249 (25/04/1249).- Jaume I ordena per carta a Bertran Bou, percentor de Mallorca, i a Guillem de Torrella i Ramon de Clusa, cavallers, constituïts en presència de testimonis, que procedeixen a dividir els honors que tenen a Mallorca ell i Arnau Gibot, ara paborde de Tarragona, segons l'arbitratge promulgat pel bisbe de Barcelona i el sagristà Pere de Centelles. La carta està datada a Tortosa el 7 idus desembre (07/12/1248). El 13 de maig, els designats es traslladaren als diversos llocs del contrast i, assessorats per prohoms i veïns cricumdants, feren la següent divisió que posaren per escrit: *Assignamus itaque ad primam partem alqueriam de Silvar que est in termino de Inca, et alqueriam que dicitur Castelitx et Albenia et Holloch et Raal que sunt in termino de Montueri. Ad secundam partem assignamus alqueriam que dicitur Mancor que est in termino de Inca et alqueriam que dicitur Solanda et Mala que sunt in termino de Sixneu et alqueriam que dicitur Pilar et Pilarela et Benimeyayb que sunt in termino de Petra. Et ad terciam partem assignamus alqueriam que dicitur Beniyamar et Massarela et Benizen et Beniroy et Moscaritx et illud quod tenet dictus prepositus in villa de Inca pariter cum vineis et honoribus quas et quos tenent Rotlandus Sabater, que quidem omnia sunt in termino de Inca. Notificantes nichilominus culmini regie magestatis quod de voluntate antedicti prepositi est quod vobis tanquam domino pro vestris militibus de predictis tribus*

partibus accipiendi unam quam malueritis electio preveatur. Remanentibus duabus partibus preposito antedicto, prout in arbitrari sententia continetur. Notari: Bernat d'Arters de Mallorca (L. 1398 B, f. 16rb).

Lleida, 10 calendes juliol 1257 (22/06/1257).- Nos, Jaume, rei d'Aragó, Mallorca i València, comte de Barcelona i d'Urgell i senyor de Montpeller, *protestamur et dicimus in rei veritate quod omnes hereditates et possessiones quas Ferrarius quondam prepositus Terrachone habuit in civitate et insula Maiorice tempore captionis dicte civitate et insule, seu tempore quo dicta civitas et insula divide fuerunt, conti* (espai en blanc) *ipsum prepositum pro parte sua ipsius civitatis et insule ratione suarum cavalleriarum* (L. 1398 B, f. 16vb).

ARXIU MUNICIPAL DE SÓLLER

Pergamins

7 calendes desembre 1242 (25/11/1242).- *Hoc est traslatum fideliter factum a quodam instrumento tenor cuius talis est: Ego, Raimundus Costantini, per me et meos dono donatione inter vivos tibi Arnaldo Deveris ? et tuis et quibus volueris in perpetuum totum meum honorem quem habeo et habere debo in tota terra sive insula Mayoriche, tam in porcione domini Gerunde Sacriste quam in porcione domini Comitum Ympuriarum, tam intus Civitatem quam extra in omnis locis. Item dono tibi et tuis perpetuo meam medietatem illius medius molendini quam ego acaptavi a Raimundo de Olzina, quod molendinum est in valle de Soler. Hec inquam omnia, prout melius hebeo et habere debo et in meis continetur instrumentis, tibi et tuis perpetuo dono, et in presenti trado, cum exitibus et ingressibus et pertinentiis et tenedonibus et vineis et terris cultis et heremis et arborum diversorum generorum et omnibus apparatibus dicte mee medietatis predicto medium molendini et cum... aliis in eis habentibus et qualicumque modo pertinentibus, prout melius dici vel intellegi potest, ad tuum tuorumque comodum ad omnem tuam propriam voluntatem, omni tempore ibi et inde faciendam. Salvo jure dominorum in omnibus. Sine aliquo retentu que inde non facio et omnibus meis vocibus et rationibus meorum inde translatis et ponetis ? remanentibus. Et si causa ingratitude vel aliquo*

jure scripto vel non scripto, sive exceptione aliqua in futurum huic donationi ab mea iret possem, illo juri omino in perpetuum renuncio. Actum est hoc, VIIº kalendas decembris anno millesimo ducentesimo quadragesimo secundo. Signum Raimundum Costantini qui hec firmo et laudo. Signum Arnaldum de Felleno ?. Signum Raimundum de Ermedanis. Ego Paschalis scripsi hoc mandato Bernardi de Vico, publici Gerunde notarii. Ego Bernardus de Vicco, publicus Gerunde notarius, suscribo. Signum Petroli de Villacrassa, notarius Maiorice, testis. Signum Bernardus de Rees, notarius... Signum Arnaldi Poncii, notarius publici maiorice qui hoc completum fideliter tanslatari fecit et propria manu sua clausit IIIª nonas aprilis anno Domini millesimo ducentesimo quincuagesimo quarto (AMS. Sense catalogar. Procedent del fons Miquel Ballester).

Mallorca, idus agost 1325 (13/08/1325). “*Carta de la Plassa de Sóller*”. Reparació de l’escriptura d’avinença entre els jurats de Sóller, i Pere i Francesc de Font, hereus de la baronia del comte d’Empúries, sobre la plaça de Sóller, que passa a ser d’ús públic a canvi d’un censal d’un tassó ple d’aigua anual el dia de la Mare de Déu d’Agost, més vuitanta lliures d’entrada, en reconeixement del domini senyorial, i de certs drets d’edificació concedits als senyors de la baronia (AMS. Pergamí 5005).

Mallorca, 21 juny 1371.- “*Carta de compra que la universitat de la parroquia de Soller feu de hun clos de tapies lo qual antes girament solia esser carnesseria*”. Guillem de Sant Joan i Ramon de Sant Martí, senyors de la baronia del Comte, estableixen als jurats de Sóller el solar on està la carnisseria i la pescateria, per 4 lliures censals i un tassó d’aigua per Nadal (AMS. Pergamí 5019).

ARXIU DEL REGNE DE MALLORCA

Reial Audiència

Pergamins s. XIII

13 calendes maig 1232 (19/04/1232).- Ferrer, paborde de Tarragona, *damus vobis Barberano de Tourit et Raimundo de Tourit et Domenico de Pulcromonte perpètuament quasdam domos quas habemus in Civitate Maioricarum in nostra porcione*. Afronta: Dues parts *in carraria publica* = Dues parts amb les cases que donàrem a Guillem Basset. Les dites cases *cum omnibus ingressibus et exitibus et pertinentiis, tectis, parietibus, hostiis, ianuis et omnibus infra se habentibus de abisso usque ad celum subtus terram ac super vos donam francas et liberas pro vestris cavallariis et omnibus melioramentis que deinceps ibi facere volueris sive potueris et ad omnes vestras vestrorumque voluntates perherenniter faciendas. Et vos et vestri faciatis ibi perpetuam habitacionem per vos vel per alios vestros colonos*. Firma Ferrer, paborde de Tarragona. Testimonis: Firma de Bernat Magistri. Firma Balaguer de Monterubeo. Guillem de Artes, notari del paborde de Tarragona, ho escrigué per manament seu. Firma Berenguer de Rees, notari públic de Mallorca. Firma Ramon de Aragone, notari públic de Mallorca. És còpia feta per Bernat de Artes el 3 calendes desembre 1240 (AA. Pergamins s. XIII, nº 6).

València, 12 calendes novembre 1238 (21/10/1238).- *Manifestum sit cunctis quod nos Nunus Sancii Dei gratia dominus Rossilione, Valle Aspirii, Confluentis et Ceritanie cum hac presenti carta firmiter imperpetuum valitura gratis et spontanea voluntate per nos et per omnes successores meos damus et concedimus et etiam in presenti tradimus tibi Baldovino de Semi, militi nostro, et omnibus heredibus et successoribus tuis viginti jugatas terre in insula Maiorice pro quibus XX jugatas assignamus tibi et tuis et etiam damus alqueriam nostram que vocatur Senobia pro duodecim jugatas cum omnibus terminis et pertinentiis suis sicut ipsam melius tenuit et habuit Guoter Dies et sicut ipsam tenuerunt et possiderunt fratres de Calatrava pro nobis, et etiam damus tibi pro residuis octo jugatis alqueriam nostram que vocatur Tormarina in termino de Campos que est de III^{or} jugatis et in eodem termino aliam alqueriam nostram que vocatur Acen que vulgariter nuncupatur modo alcheria de Vinea, que similiter est de III^{or} jugatis. Predictam vero alcheriam de Senobia que est in termino de Felenig et alias II^{as} alcharias que sunt in termino de Campos habeatis tu et tui cum omnibus terminis et pertinentiis suis, ingressibus et egressibus, aquis, silvis, garriguis, nemoribus, pratis, paschuis, pascheriis, terris cultis et heremis, arboribus fructiferis et infructiferis et generaliter cum omnibus aliis hic expressis et non expressis ad dictas alcherias accidentibus et pertinent aliquo modo debentibus longe et prope. Ita tamen quod vos et vestri teneatis nobis et nostris continue in insula Maiorice unum militem vel unum hominem de nobile genere ex*

toto garnitum cum armaturis ferreis ac ligneis ad dictum militem et equum plenarie expectantibus, qui sequuntur nos per totum regnum Maiorice sine mei meorumque expensa vel missione quandocumque et quocienscumque nobis aut nostris necesse fuerit. Et in hoc et in aliis teneamini nobis et nostris facere secundum consuetudinem aliorum militum nostrorum constitutorum a nobis in terra de Mayorice, et quod sitis fidele et legale nobis et nostris in omnibus. Ad hec ego, Baldovinus predictus promito vobis domino Nuno Sancii per me et per meos heredes et successores meos sub fide homagii quod vobis facio quod erimus ego et mei vobis et vestris fidele et legale in omnibus et per omnia. Actum est hec apud Valencia XII^a kalendas novembris anno Domini M^o CC^o XXX° octavo. Signum domini Nuni Sance. Testes huius rei sunt R. de Cellero, Garcia repositarius, Alamandus de Sadoa, G. de Portella, P. Antolinus, Rotlandi Lai, A. de Verneto, Garcia Eneguiz. Raimundus Carles mandato domini Nuni Sance et vice magistri Johannes notarii sui hanc cartam scripsit et hoc signum fecit. Signum magistri Johanne, notarius domini Nuni Sance, qui predicta et sigillari feci loco die et anno prefixis. Signum Guillemi Ferrarii, notarii publici Mayorice, testis. Signum Petri Romei, notarii publici Maiorice, testis. Signum Petri de Tovars, notarii publici Mayorice quod hac scribi fecit IIII^a idus octobris anno Domini M^o CC^o LV° primo (ARM. AA. Pergamins s. XIII, n° 10).

16 calendes juny 1242 (17/05/1242).- Cavalleria de la Calobra. *Hoc est translatum fideliter sumptum a quadam carta in pergamineo scripta, sigillo cere albe inpendenti munita, cuius tenor sequitur sub hiis verbis: Manifestum sit omnibus quod nos, Petrus, Dei gracia regni Maioricarum dominus, per nos et omnes meos et successores nostros damus in feudum ad consuetudinem Barchinone tibi, dilecto et fideli nostro Berengario de Rivo et tuis successoribus in eternum totum decimum ab integro panis, vini, olei, lini et canabi et omnium aliorum, excepto decimo animalium, quod nobis retinemus, que accipimus et accipere debemus in alqueria tua que dicitur Caulobra (sic), que est in termino de Montaneis, quam per nos tenes, et in omnibus aliis alqueriis et raallis dominacionis nostre que sunt in eodem termino de Montaneis, ita quod predictum decimum ab integro omnium expletorum que nos accepimus et accipere debemus in predictis alqueriis et raallis, excepto decimo animalium, tu et tuis teneatis, possideatis et expletetis imperpetuum cum omnibus ad ipsum decimum pertinentibus, et tu et tui pro predicta donacione teneatis equum, armam et garnicionem corporis et equi ad defensionem regni Maioricarum pro parte nostra et in numero nostro et ad honorem nostrum et successorum nostrorum. Et faciatis nobis et nostris successoribus hostem per*

omnes insulas Baleares ad consuetudinem Barchinone. Et si forte inde absens fueris, teneas ibi unum militem qui dictum tuum complementum nobis et successoribus nostris faciat. Et si forte alqueria tua quam per nos tenes aliquas feceris forciitudines, dabis inde nobis et nostris iratus et paccatus potentem illi qui locum nostrum teneruit in Maioricarum ad consuetudinem Barchinone. Et ita predicta omnia tu et tui teneatis, possideatis et expletetis imperpetuum ad dandum, vendendum, impignorandum et alienandum, et ad omnes tuas tuorumque voluntates inde faciendas consimili tuo, qui de predictis omnibus nobis teneatur. Ad hec ego, Berengarius de Rivo, recipiens hanc donacionem a vobis domino Petro, Dei gracia regni Maioricarum domino prohabito vobis sub fide homagii a me prestiti me hec omnia predicta observare et atendere bona fide vobis et successoribus vestris, et esse semper vobis et vestris fidelis et legalis bona fide sine malo ingenio. Data apud Maioricarum XVI^a kalendas iunii anno ab incarnatione Domini M^o CC^o XL° secundo. Huius rey testes sunt Petrus Nuniç, majordomus domini infantis, M. Nuniç, Arnaldus Johannis, Ferrarius Johannis, milites, Petrus Suarii, repositarius, Guillemus Capellanus, Magister Petrus, Jacobus de Zaphairegio, Arnaldus de Ylerda subvigarius, Petrus Johannis expensarius. Signum Bernardi de Artes, notarii publici Maioricarum, qui hec scripsit pro D. Suerii, notarii domini infanti loco, die et anno prefixis (ARM. AA. Pergamins s. XIII, n° 15).

Arxiu Històric

Pergamins de la Universitat

16 calendes maig 1269 (16/04/1269).- Pere, bisbe de Girona, i el capítol, tingut consell entre nosaltres, *concedimus, laudamus et confirmamus monasterio Sancte Margarite in civitate Maiorice sito et priorisse et conventui eiusdem in perpetuum et tibi, Raimundo de Caciono procuratori constituto alchariam que vocatur de Morel et alcheriam sive rafallum que vocatur Paniscola, que omnes sunt in insula Maiorice (borrat: ha de dir sota domini del bisbe) et ecclesie Gerunde et que Guillemus de Turricella miles quondam dedit donatione inter vivos monasterio priorisse et conventui supradictus, cum omnibus suis terminis, juribus et pertinentiis universis sicut melius dictus Guillemus de Turricella quondam eadem omnia obtinebat et sicut plenius ea*

concupit predicto monasterio sicut in instrumento inde confacto latius continetur. Salvo el nostre dret i domini i de l'església de Girona. I dit convent presta per Nadal per cens i agrari per dita alqueria de Morel 5 aureos alfonsins, sense altre agrer ni usatge ni servici ni delme. Pel rafal de Paniscola ens fa una bona masmudina i delme de tots els fruits i esplets. I ens donareu dos aureos alfonsins cada vegada que prendrà possessió una nova prioressa en aquest monestir. *Retinemus et refermamus nobis et successoris nostris in predicta alcheria et raffallo et populatoribus et habitantibus in eis et termine eorumdum omnimodam iuredictionem et dominium sicut melius alii captales havent in suis partidis et nos etiam habemus in partida nostra apud Moro.* Si alguns habitants en dita alqueria i rafal i els seus termes es venen entre ells qualsevols possessions de la tinença i pertinença llurs, o si vosaltres, dit convent, veneu o alienareu qualsevol part, ens donareu el lluíisme o foriscapi tal com és acostumat. La prioressa és Guillema de Pontons. Hi ha la signatura de molts canonges i preveres de Girona, i de moltes monges de Santa Margarita. Notari Jaume Comitís, substitut de Bernat de Toyllano de Girona (AH. Pergamins s. XIII, nº 4).

AH-436 bis

13 calendes setembre 1331.- *Cum domina Saura, uxor Guillemi Moratoni, notarii Maioricarum qm, teneatur facere unum equum armatum ob deffensionem terre Maiorice quandocumque et quocienscumque inde requiretur pro dominum Regem, seu eius locum tenentem, racione baronie que fuit nobilis Comitís Impurie et nunc est venerabilis Francisci de Fonte et heredes Petri de Fonte fratris eius quondam. Et de dicto equo armato faciendo pro ipsa domina Saura ac vice et nomine eius convenisset cum Berengario Roberti ut sequitur infra. Ideo dictus Berengarius Roberti, civis Maiorice promisit se obligando dicte domine Saure quod ipse pro ea et eius nomine faciet dictum equum armatum bene et sufficienter ad noticiam dicti domini locum tenentis et curie sue, et servicium ipsius hinc videlicet ad tres annos proxime venturos et completos quandocumque et quocienscumque infra dictos tres annos a dicto domino Rege seu eius locum tenente inde fuerit requisitus omni dilacione et excepcione remotis, et inde obligat etc. Pro servicio autem dicti equi armati dictorum trium annorum fuit confessus dictus Berengarius Roberti a dicta domina habuisse et recepisse viginti libras etc. Renunciant etc. Et venerabilis Hugo Viaguessa (Maguessa ?) gerens vices locum tenentis dicti domini Regis admisit dictum Berengarium Roberti ad dictum equum armatum et servicium*

eiusdem faciendum pro dicta domina Saura quandocumque inde fuerit requisitus et de ipso Berengario se tenuit pro contento (ARM, AH-436 bis, f. 6r).

11 calendes setembre 1331 (22/08/1331).- Davant el venerable i discret Berenguer de Bacho, donzell, lloctinent en el regne de Mallorca, assegura i proposa Berenguer Morgati, CM, que Francesc de Pertegacio *nondum est unus annus gerens vices vicarii forensis, cum esset et verteretur questio et controversia inter ipsum Berengarium et Petrum Rogerii et Jacobum Mart de Alcudia racione possessionum et terminorum alquerie de Vernissa quam ipse Berengarius Morgati tenet et possidet contiguam quibusdam possessionibus dicti Jacobi difinuit sentencialiter hec predicta et fecit inde partitionem, quequidem sententia et particio sunt valde inique et injuste facte, salvo honore vestro, nam vigore dictarum sentencie et partitionis si sic transeunt ex honoribus et terris que sunt de tenedone et pertinentiis dicte alquerie est multum sublatum et ablatum ipsi alquerie et datum dictis, et Petro Rogerii Jacobo ampliando plus debito possessionem eiusdem Jacobi; sicque dictus Berengarius sentiens se pro inde gravatum* s'apel·là al rei i presentà recurs davant el venerable Berenguer de Santa Cília, cavaller, aleshores vicegerent del lloctinent general, demanant que anés a veure el lloc del contrast; i com aquest contestés que estava molt ocupat i no podia anar-hi, aleshores dit Berenguer es va apel·lar. I com que dita alqueria sigui cavalleria de porció reial i, per tant, el recurs hagi de ser resolt dins un any, suplica al lloctinent que accedeixi personalment a dita alqueria i, vist a l'ull el lloc del contrast, revoqui la sentència i corregeixi la partició i la torni al seu estat degut (ARM. AH-436 bis, f. 6v).

9 calendes juny 1332 (24/05/1332).- *Die et anno promissis fuit mandatum per venerabilem et discretum Gueraldum Aderroni, domicellum, vicarium civitatis Maioricarum, ex comissione sibi a serenissimo domino Jacobo, rege Maioricarum, facta, omnibus in insula Maioricarum equos armatos facientibus, quod die sabbati proxime instanti cum eorum omnibus equis armatis intersint muniti et parati pro mostra facienda prout decet in palacio dicti domini rege, sub pena feudi.*

Pro mostra facienda.

Lo Bisba de Barchelona fa per la sua baronia cavayls armats, VII.

Francesch Safont per la baronia que fo dels compte Dempuries cavayls armats, VII e mig.

Lo procurador del bisbe de Gerona per raho de la sua baronia fa cavails armats,
III.

Lo batle del abat de Sen Feliu de Guixols fa per la sua baronia cavayl armat, I e I
quart.

Johanet de Sen Johan e en Berenguer de Sen Johan fan per lo senyor Rey cavayls
armats, II.

Arnau Togores fa per lo senyor Rey cavayls armats, II.

Aries Ferrandis fa cavals armats, II.

Berenguer Desbach fa cavayls armats, II,

Pere de Tornamira fa cavayl armat, I.

Pere Satorre fa cavayl armat, I.

Perico Torroella fa cavayl armat, I.

Pere Dalmau fa cavayl armat, I.

Pere Arnau Burguet fa cavayl armat, I.*

Alemanys de Sadoha fa cavayl armat, I.

Mestre Jacme Desvalers fa cavayl armat, I.

Assalit de Galiana fa cavayl armat, I.

Los hereus den Garau de Rius fan cavayl armat, I.

Guerau Aderro fa cavayl armat, I.

Pons de Lupia fa cavayl armat, I.

Romeu de Sagra fa cavayl armat, I.

Guillem Traver fa cavayl armat, I.

Perico Puigdorfil fa cavayl armat, I.

Lospital de Sen Johan de Jerusalem fa cavayls armats, V e mig.

Arnau de Sanctacilia fa cavayls armats, II.

Berenguer de Sancta Cilia cavayler fa cavayl armat, I.

Asbert Sa Cortada fa cavayl armat, I.

Guil Garces fa cavayl armat, I.

Pere Demveg fa cavayl armat, I.

Francesch Rossello fa cavayl armat, I.

Pere de Montso fa cavayl armat, I.

Guillem Arnau Sesesgleyes fa cavayl armat, I.

Pere Nunis fa cavayl armat, I.

Na Bausana fa cavayl armat, mig.

Ramon Saverdera dalaquanti fa cavayl armat, la quarta part.
Andreu Porceyl per la baronia del Ardiacha fa cavayl armat, I.
Guillem Morato notari per la cavalaria de Sent Jordi fa cavayl armat, I.
Guillem de Sent Iscle fa cavayl armat, I.
Guillem Arnau Dila fa cavayl armat, I.
Lo hereu den Jacme Valenti fa cavayl armat, I.
Uguet de Totzo cavayler fa cavayl armat, I.
Pere Ferrandis fa cavayl armat, I.
Ferrando Ferrandis fa cavayl armat, I.
Arnau Torroeyla fa cavayl armat, I.
Lodrigo Ortis fa cavayl armat, I.
Lo pebordre de Tarragona fa cavayls armats, III.
Arnau Torreyles fa cavayls armats, III.
La Capeylanya del Bisbe Torreles fa cavayl armat, mig.
Bernat Tornamira fa cavayl armat, I.
Francesch de Canet fa cavayl armat, .I
Les dones de Jonqueres fan cavayl armat, I.
Maymon Piriz fa cavayl armat, I.
Arnau de Cardellach fa cavayls armats per la baronia de Bunyola, .V

* Nota marginal: *Pridie veneris intitulata XII^a kalendas augusti anno Domini M^o CCC^o XXX° V^o, Franciscus Valentini obligavit se hinc ad unum annum ad faciendum dictum equum cum armis prout ipse Franciscus concessit.*

(A peu de pàgina):

Lo Rey deu fer cavayls armatz per si matex, LV e mig.
Item per Na Guillema de Montcada, VII e mig.
Item per Gilibert de Cruïlles, mig.
Item per lo Temple, II e mig.
Item per les dones de Jonqueres, I.
Item per en Bernat de Sancta Eugenia, I e mig.

Per tots aquests pren lo Rey part dels proveniment (sic) de la Vegueria a raho de C cavayls armats (ARM. AH-436 bis, f. 29r).

4 nones juliol 1332 (04/07/1332).- *Post modum vero die sabbati intitulata III^a nonas iulii anno Domini millesimo CCC^o XXX° secundo venerabilis et discretus*

Andreas Guiterii ex comissione sibi facta a serenissimo domino Jacobo Dei gratia rege Maioricarum ordenavit atque misit homines equites armatos et personas infrascriptas per certa loca insule Maioricarum prout subsequit ordinatum:

Alcudia

R. de Sent Marti per cap ab cavayl armat	1
P. Serdo	1
Lo comanador del Spital	1 e mig
Lop Garces	2
Francesch de Pertegas	2
Francesch Safont	2 e mig
Bng. Rober per si e per en Moraton	2
P. Sacoma	1
P. Ferradis	1
Lodriigo Ortis	1
R. Saverdera Dalacanti	Quart de cavayl armat

Sent anyi

Ar. Sentacilia per cap	2
Jac. Senta Cilia	1
G. de Sentacilia	1
Ar. Togores	2
Alamany de Sadoa	1
Bng. Tornamira fil den Bn. Tornamira	1
Ar. Torroella senyor de Morel	1
G. Riudeperes scuder den Philip Valenti per en F. de Cimet (Amer)	1
G. Ebri fil den P. Ebri per en P. Ferrandis	1
Na Bausana	Mig cavayl armat
P. Dalmau	1
Bn. Demveg	1

Cap de la Pera

P. Honiç per cap ab cavayl armat	1
Ar. Burguet ab	1
I escuder den Bn. G. per en Pons de Lupia	1
Gossalbo Honis	1
P. Torroela	1

R. Satorra	1
P. de Monso	1
Jac. Valenti	1
Romeu Ebrines	1
P. Traver	1
Bng. Tornamira fil den P. Tornamira ab	2
R. Sacortada	1
<u>Andrag</u>	
Bn. Buadela per cap	1
Bartomeu Perayon	1
Maymon Periç	1
Simon Ses Esgleyes	1
Bng. Oller	1
Jac. Perato	1
G. de Banyeres	1

*Et illa eidem die fuit cuique bajulo dictorum locorum directa, ad instantiam dictorum capitum, sequens littera, ex parte dicti venerabilis Andree Guiterii nominibus locorum baiulorum ... tenorem qui sequitur continens: De part de nos Nandreu Guiter conseyller del mont alt senyor Rey nostre de Malorques a l.amat lo batle de Alcudia ho son loch tenent saluts e dileccio. Con lo senyor Rey damunt dit haia ordonat que en lo loch e ribera de Sent any del dit batliu vostre sien e degen guardar e estar homens a cavayl armats en deffensio del dit loch, en capita e aministrador e maior dels quals es estat elet en R. de Sen Marti donzel. Emperço vos dehim e us manam de part del dit senyor Rey que vista la present al dit R. e als altres qui ab lo dit R. saran fassats obeyr en ajuda e en deffensio del dit loch tota vegada que request ne serets per lo dit R. los homens personalment e les gens del dit vostre batliu e a aquels homens a cavayl fassats fer e donar compliment de tot so que a heyls mester e necessari lus sera de ostals e d.altres coses. Eyls empero pagant e safisfent so que en vianda ho en altra manera.n pendran ne liurat lus sera. *Data Maioricarum IIII^a nonas iulii anno Domini M^o CCC^o XXX° secundo* (ARM. AH-436 bis, f. 32r).*

AH-4387

15 calendes octubre 1314 (17/09/1314).- Nos, Sanç, rei de Mallorca, comte del Rosselló i Cerdanya i senyor de Montpeller, reflexionant que vos donàrem a vós, Berenguer des Bac, donzell, dilecte i fidel nostre, 40 lliures RM anuals i rendals perpètues que tindreu per Nos en feu i per les quals tindreu un cavall armat a servei nostre per a la tuïció i defensa del regne de Mallorca i illes adjacents; les quals 40 lliures vos eren assignades sobre els nostres cofres fins que fossin atribuïdes sobre certs rèdits anuals; per la qual cosa, volent alliberar els nostres cofres de la prestació d'aquesta quantitat, vos donam els rèdits següents: Les 29 lliures 8 sous censals que són tingudes pels hereus de Tomàs de Quintanes, qm, sota cens de 8 lliures 16 sous que vós els pagareu i, per tant, queden reduïdes a 20 lliures 12 sous; o sigui: Per un honor que té Pere de Cantallops, en part plantat de vinya i la resta en part conreada i part inculta, on hi ha cases i hort. Afronta: Honor de Vernet de Montblanc = Honor de Berenguer Vidal = Honor de Jaume Feliu = Muntanya nostra. Per un honor de Berenguer Vidal, en part conreat i en part inculte, on hi ha vinya, hort i casa. Afronta: Honor dels hereus de Bernat Pellisser = Honor de Pere Jaume i Domènec d'Estada = Precedent honor de Pere Cantallops. Per un honor de Jaume Feliu, on hi ha vinya i predis conreats i incultes. Afronta: Honor de Ramon de Palou, tingut pel bisbe de Girona = Via pública = Precedent honor de Pere Cantallops = Muntanya nostra. Per un honor de Domènec d'Estada, on hi ha cases i vinya i un hort contigu. Afronta: Dues parts amb vies públiques = Honor de Berenguer Vidal = Honor d'Arnau de Valls, tingut pel bisbe de Girona. Per un honor de Joan Alcover, on hi ha vinya i un camp i garrigues. Afronta: Via pública = Honor de Pere de Piera, tingut pel bisbe de Girona = Honor de Bartomeu Pellisser, tingut per nos = Honor de Pere Jaume. Per un honor de Pere Jaume on hi ha vinya i un camp. Afronta: Via pública = Predit honor de Joan Alcover = Honor dels hereus de Bernat Pellisser = Honor de Berenguer Vidal. Els predits honors de Jaume Feliu, Joan Alcover, Pere Jaume i Domènec d'Estada són tinguts pels hereus de Garau de Tolosa a cens; i aquests el tenen pels hereus de Berenguer de Castelló; els quals, juntament amb els honors predits de Berenguer Vidal i Pere de Cantallops, els tenen pels hereus de Tomàs de Quintana a cens de les dites 8 lliures 16 sous; i aquests hereus els tenen per Nos a cens. A més, entre els censos i drets per Nos comprats i dels quals es reben les 40 lliures, hi ha aquelles 31 lliures 4 sous censals que són tingudes per Nos a cens de 77 sous que vós ens pagareu i, per tant, queden reduïdes a 27 lliures 7 sous; o sigui: Per unes cases de Bernat Talern. Afronten: Dues parts amb vies = Hort d'Arnau de Valls = Cases de Bartomeu Ponç. Per unes cases amb retrocorral contigu de Bartomeu Ponç. Afronten: Predites cases de Bernat Talern = Hort d'Arnau de

Valls = Cases dels hereus de Berenguer Blanc = Via pública. Per unes cases amb retrocorral i horts contigus dels hereus de Na Roca. Afronten: Predites cases de Bartomeu Ponç = Hort d'Arnau de Valls = Hort de Berenguer de Mosqueroles, tingut per Bernat de Torrella = Cases d'Arnau Negre i d'En Cerdanyola. Per unes cases amb retrocorral contigu d'Arnau Negre. Afronten: Honor dels hereus de Na Roca = Hort de Berenguer Mosqueroles, tingut per Bernat de Torrella = Via = Cases de Guillem Esteva i de Na Cerdanyola. Per unes cases amb retrocorral contigu de Pere Cerdanyola. Afronten: Via pública = Tinença d'Arnau Negre = Cases de Guillem Esteva = Cellar de Berenguer de Castelló, qm. Per unes cases de Guillem Esteva, fill de Bernat, qm. Afronten: Predit celler de Berenguer de Castelló, qm = Tinença de Pere Cerdanyola = Cases d'Arnau Negre = Dues parts amb vies públiques. Per un olivar de Guillem Serra, en el lloc de Moncada. Afronta: Torrent = Tinença de Berenguer Jordà = Honor de Ponç Carles = Honor de Pere de Marçans i honor de Pere Peretó. Per tres feixes de terra de Ponç Carles, una de les quals és plantada de vinya. Afronta: Tinença de Guillem Serra = Tinença de Pere Mestre = Via pública = Tinença de Berenguer Jordà. Altra peça és d'olivar i vinya i afronta: Tinença de Jaume d'Esparraguera = Dues parts amb tinença de Joan Balma = Tinença de dit Joan Balma i tinença de Pere Artal i amb tinença de Guillem Pasqual. L'altra peça és de vinya i olivar. Afronta: Dues parts amb tinença d'Arnau Esteva = Tinença de Francesc Frontera i tinença de Guillem Frontera = Tinença dels hereus d'En Sord i tinença de Pere Eimeric i predita tinença de Joan Balma. Per tres feixes de terra d'Arnau Esteva que estan en dit terme. Una d'elles afronta: Tinença de Guillem Sora = Tinença de Ponç Carles = Tinença de Pere Peretó = Via pública. L'altra afronta: Dues parts amb tinença de Ponç Carles = Tinença de Berenguer Garcia i tinença de Joan Balma i tinença de Francesc Frontera. L'altra afronta: Tinença de Ponç Carles = Tinença dels hereus de Guillem de Sord i tinença de Romeu Ros = Tinença de Jaume Boxeda = Tinença de Guillem Frontera. Per una vinya de Romeu Ros. Afronta: Tinença d'Arnau Esteva i tinença dels hereus d'En Sord = Tinença de Berenguer Jordà i tinença de Bernat Martí i tinença de Berenguer Mercader = Tinença dels hereus de Berenguer Corró = Tinença de Jaume Boxeda. Per una peça de terra de Pere Cogolles, part de la qual és garriga. Afronta: Tinença dels hereus de Berenguer Corró = Honor de Ramon Miró = Muntanya nostra = Tinença de Pere Safont i tinença de Bernat Talern i de Na Cervera. Finalment, entre els drets i censos que Nos hem comprat i dels quals se reben les 40 lliures censals hi ha 28 sous que són tinguts per Francesc Robert a cens de 16 sous, que vós pagareu i, per tant, queden reduïts a 12 sous censals, o sigui: Per tres feixes de terra d'Abril Duran, una de les quals afronta: Tinença

de Guillem Masnou = *In camino de Castilione* = Honor de Berenguer des Graner i tinença de Pere Just = Torrent. L'altra afronta: Tinença de Guillem Frontera i tinença de Berenguer de Lemena = Via pública = Tinença de Guillem de Torrent i tinença de Pere Camós = Muntanya nostra. L'altra afronta: Tinença de Pere Just = Via pública = *In termino de Beniforani* = Muntanya nostra. Per tres feixes de terra de Pere Just, una de les quals afronta: Tinença d'Abril Duran = Camí públic = Tinença de Pere Camós = Torrent. L'altra afronta: Via pública = Honor d'Abril Duran = Muntanya nostra = Tinença de Pere Camós. L'altra afronta: Camí públic = Tinença d'Abril Duran = Muntanya nostra = Tinença de Pere Camós. Per tres feixes de terra de Pere Camós, una de les quals afronta: Torrent = Camí públic = Dues parts amb tinença de Pere Just. L'altra afronta: Tinença d'Abril Duran = Via pública = Tinença de Pere Just = Tinença nostra. L'altra afronta: Torrent = Tinença de Pere Jaume, tinguda per Abril Duran = Tinença de Berenguer de Lemena, tinguda per Pere Just = Muntanya nostra. I els predits honors els té Francesc Robert per Nos a cens. I com que els censos enumerats excedeixen en 8 lliures 11 sous les 40 lliures que vos donam en feu, però són annexos i difícils de dividir, vos venem la quantitat en excés per 140 lliures que reconeixem haveu pagat a Pere Figuera i Miquel Rotlan, procuradors nostres. Tots els censos es fan sobre immobles situats a la vila i terme de Sóller, en porció que fou de Gastó de Bearn, que ara és nostra. Per tant, manem als posseïdors presents i futurs dels predis esmentats que vos paguin els censos tal com fins ara ens els pagaven a Nos, per compra que férem a Pere de Clarà i Berenguer Sunyer, CM's, marmessors testamentaris de Berenguer de Castelló, qm. *Et incontinenti constituimus nos omnes dictos censos et jus exhigendi et percipiendi eos vestro nomine possidere donech inde acceperitis plena et corporalem possessionem vel quasi quam possitis accipere vestra propria auctoritate quecumque vobis placuerit et penes vos retinere ad omnes vestrarum voluntates omni tempore faciendas, salvo nobis et nostris dictis 77 solidis censualibus quolibet anno qui nobis et nostris debent fieri et prestari pro dictis 31 libris, et in directo dominio et laudimio earum in omnibus aliis et per omnia, et salvis heredibus Thome de Quintanis dictis suis 8 llibris et 16 solidis censualibus, et salvis Francisco Roberti dictis suis 16 solidis censualibus et eorumdem juribus universis, et salvo similiter nobis censu, jure, dominio et fatica in predictis possessionibus quam per heredes Thome de Quintanis et per dictum Franciscum Roberti tenentur sub jurediccione nostra ut est dictum. Preterea ex causa dicte vendicionis qua vobis facimus de predictis 8 libris et 11 solidis censualibus habeatis vos et vestri in omnibus predictis possessionibus que per dictum Berengarium de Castilione tenebantur partem nobis contingentem de*

laudimio nobis debito quod per procuratores meos decetero percipietur de emphiteotis predictis sicut dicti heredes Berengarius de Castilione et dicti heredes dicti Thome de Quintanis et Franciscus Roberti et alii emphiteote post ipsos consueverunt habere et percipere a procuratoribus nostris, prout in franquesia Maioricarum per dictum regem Maioricarum, patrem nostrum bone memorie concessum civilis et populatoribus Maioricarum continetur. I jo, Berenguer des Bac, promet que per les 40 lliures que em donau i les 8 lliures 11 sous que ens veneu seré fidel vassall vostre. I per feu vos faig homenatge de boca i mans. I que per dites 40 lliures tindré sempre un cavall armat a tuició i defensa del regne de Mallorca i illes adjacents. Data en el palau reial de la ciutat de Mallorca, 15 calendes octubre 1314. Testimonis Pere de Fonollet, vescomte d'Illa, Pere de Bellcastell, cavaller, majordom, Berenguer de Sant Joan, cavaller, lloctinent reial, Arnau de Codalet, tresorer, Arnau Traver, jutge, i Llorenç Plasència, escrivent del rei. Clos per dit Llorenç Plasència (ARM. AH-4387, f.1 (148 a l'original)).

AH-6608

7 setembre 1352.- Septima die septembris anno a nativitate Domini millesimo CCCº quinquagesimo secundo. Constitutus in presentis Curie in iudicio Jacobus Durandi, civis Maiorice, promisit gratis et ex certa sciencia facere et tenere quemdam equum armatum bonum et sufficientem propter equi armati domini nostri Regis in Maiorice, sunt et illi qui ad ipsos armatos equos facere tenetur faciunt et facere sunt assueti quem equum tenebit promptum et paratum ad continuum domini regis servicium propter pro consimiles equos armatos seu feudatarios qui ipsos faciunt melius est usitatum; quo servicium facere promisit et complere hinc ad unum annum proxime venturum et continuum pro domina Saurimunda, uxor Francischi Bocar qº, qui unum equum factura est pro cavallaria de Castellet quam habet in regno Maiorice, et pro premissis ut promittitur complendis et attendendis obligavit in posse huius curie omnia bona sua ubique habita et habenda. Ita tamen quod predicta domina Saurimunda teneatur sibi donare et refundere pro pensione et salario dicte servitutis viginti quinque libras re. Ma. mi., de quibus concessit dictus Jacobus habuisse a dicta domina decem libras tantummodo, et ideo renunciavit exceptione predictarum X librarum a dicta domina non habitatum et receptarum predicta racione et doli. Residuum vero dictarum XXV librarum promisit satisfacere dicto Jacobo pro dicta domina Berengarius de

Galiana, eiusdem domine procurator, et inde obligavit omnia bona dicte domine, ubique habita et habenda, renuncians quo ad hec omnibus juribus obviantibus (ARM. AH-6608, f. 31r).

16 abril 1253.- *Sextadecima die aprilis anno a nativitate Domini millesimo CCC^o L^o tercio, constitui personaliter ante presenciam venerabilis domini locumtenenti Maiorice Franciscus Arnaldus de Insula et Petrus de Labiano, domicellus, de voluntate et expresso concensu dicti honorabilis locumtenenti, idem Petrus de Libiano promisit facere pro unum annum venturum nomine et pro dicto Francisco ac tenere ornatum et condirectum unum equum ad servicium domini Rege, que facere tenetur domino nostro Regi idem Franciscus Arnaldi de Insula pro cavallaria quam habet in parrochia Sancte Margarite de Muro, scilicet tamen pacto et condicione quod jamdictus Franciscus Arnaldi de Insula teneatur dare dicto Petro Labiano pro servicio ipsius equi pro dicto equo XXV libras, de quibus promisit sibi soluere medietatem pro totum mensem presentem et residuam medietatem pro totum mensem novembrem (ARM. AH-6608, f. 35r).*

21 agost 1353.- *XXI^a die augusti. Cum Periconus de Malbosch, filius et heres Bernardi de Malbosch, teneatur et obligatus existat facere domino nostro Regi unum equum armatum pro cavallaria vulgariter appellata Gotnes, et dictus heres sit constitutus ita in etate ternera quod dictum servicium non potest aliquialiter ministrare, idcirco constitutus in presentis curie iudicio Nicholaus Ramis, civis Maiorice, promisit et convenit bona fide facere servicium dicti equi ad quem dictus heres tenetur et tenere pro eidem unum equum armatum bonum et sufficientem ad noticiam honorabilis domini locumtenenti, hinc ad unum annum proximum et continuum. Et conversus domina Bevenguta, ava dicti heredis ac ipsius honorum suorum curatrix, promisit dicto Nicholao dare et soluere pro pensione dicti equi scilicet pro dictum unum annum viginti duas libras re. Ma. mi. et inde obligat omnia bona dicti heredis habita et habenda, renuncians quo ad hec omnibus juribus obviantibus. Preterea promisit dictus Nicholaus Ramis tornare dicte domine omnia arnesia et singula que dicta domina accomodat et accomodavit eidem, que arnesia eidem domine tornare promisit et restituere in fine temporis antedicti, propter in quodam albarano per manu dicti Nicholai eidem domine faciendo erit scriptum clariter et insertum. Fide pro ipso Jacobus Manera, civis Maiorice, pro ipso, qui cum ipso Nicholao et sine ipso de predictis firmiter teneri promisit, renuncians beneficio*

dividende accionis et nove constitutionis franchises Maiorice de principali primo conveniendo (ARM. AH-6608, f. 36v).

25 juny 1354.- *Constitutus in iudicio presentis curie Dalmacius de Sancta Cilia, domicellus Maiorice, promisit facere et tenere condirectum quedam equum armatum pro domina Raymunda, uxor Raymundi Saverdera q^o, quem equum dicta domina tenetur facere episcopo Gerundense et venerabili capitulo sedis eiusdem pro cavallaria quam predicto episcopo tenet. Equum vero predictum promisit facere et tenere condirectum ad ultima die augusti proxime venientis ad unum annum proximum, Et pro inde obligavit omnia bona sua ubique habita et habenda. Pro servicio vero equi predicti promisit dicta domina soluere et deliberare eidem Dalmacio viginti quinque libras in ultima die mensis augusti tunc venientis, sub pena omnium missionum sub omnia bona sua ubique habita et habenda. Post hec XV^a die septembris comparuerunt dictus Dalmacius ex una parte et Guillemus Hominis Dei et quare fuit dicto Dalmacio satisfactum de premissis, dicta obligacio fuit absoluta et cancellata ab inde, cum promisit dictus Dalmacius jamdictum equum tenere propter superius promisit licet eidem integriter fuerat satisfactum de mercede (ARM. AH-6608, f. 42r).*

Dimarts, 06 setembre 1356.- Constituït en judici a la present cúria el venerable Dalmau de Santacília, donzell, prometé tenir condret del proper 31/08 a un any aquell cavall armat que dona Ramona, vídua de Guillem sa Verdera, qm, ha de fer per la cavalleria que té pel bisbe i capítol de Girona. Per 25 lliures anuals de salari, tal les ha cobrat el darrer any. Pagarà la quantitat Guillem Homdedeu, germà de la dita Ramona, a voluntat del dit Dalmau. El divendres, 16/09, Guillem Homdedeu pagà a Francesc Salom d'Inca les dites 25 lliures, en presència de Pere Mulet, notari de la cúria, en virtut d'una carta d'Antoni Vaquerisses, batle reial d'Alcúdia, del 14/09, en la que certifica que el dit Francesc Salom ha estat nomenat procurador general per Dalmau de Santacília, als efectes de cobrar aqueixa quantitat (ARM. AH-6608, f. 48r).

Dijous, 15 setembre 1356.- *Die jovis XV^a mensis septembris anno a nativitate Domini M^o CCC^o LVI°, ante hora cimbali indulgence diey predicti, comparuit coram nobili domino Artaldo de Fossibus, Gubernatore generali Regni Maiorice, Guillemus de Mirallis, civis Maiorice et procurator venerabilis prepositi Terrachone, et nomine procuratorio predicto presentavit eidem nobili Gubernatori que secuntur:*

Ex parte vestri, nobilis domini Artaldi de Fossibus, Gubernatoris Regni Maiorice, fuit externa die bis diversis horis factum mandatum michi, Guillemo de Mirallis, civi Maiorice, procuratori et tanquam procuratori venerabilis prepositi Terrachone, quatenus tunc de presenti deberem ire cum tribus equis armatis ad Portum Pini pro defendendo dictum portum a quibusdam galeis armatis seu gentibus earum que dictum portum offendere volebant seu conabantur; quos tres equos armatos credebatis, ut credo, seu eorum servicium, dictum prepositum teneri facere domino nostro Regi in defensione Regni Maiorice pro locis, possessionibus et juribus quos dictus prepositus in Regno Maiorice habet et possidet et habere debet in eternum, tam ipse quam eius successores in dicta prepositura. Et tam ipse quam propter sui predecessores in eadem prepositura usque nunc habuerunt postquam dictum Regnum ereptum fuit de manibus paganorum per dominum Jacobum, sancte memorie Aragonum Regem, sed, cum vestra reverencia semper salva, dicta mandata fuerint nulla et de facto (una paraula) processerunt, ideo ego dictus Guillemus de Mirallis, dicto procuratorio nomine, justicie vestri dicti nobilis domini Gubernatoris in istis scriptis reverenter et ad cautelam supplico quatenus dicta mandata de facto et cum effecto revocare, cassare et irritare velitis, quemadmodum de facto processerunt et sunt et fuerunt nulla dita mandata, eo quare processerunt et facta fuerunt me non citato et non audito et juribus meis et dicti venerabilis prepositi et sua prepositure nullatenus allegatus vel etiam alias vobis notis ut presumo et vera similiter credo et in summa nullus judiciarius ordo etiam sustancialis in dictis mandatis vel pro eis faciendis fuit observatus. Et in casu quo dicta mandata omnino aliqua fuisse vel esse appereant, quod non credo, ab ipsis et a vobis in istis scriptis salvo omni jure meo et dicti prepositi et sue prepositure, appello ad illustrissimum dominum Regem Aragonum vel ad quem alium facilius possim petens appellaciones sepe sepius sepissime et instanter. Cause autem huius mee appellationis et gravaminum injuste michi illatorum per dicta mandata sunt que secuntur: Quia dictus dominus Rex Jacobus, sancte memorie, dedit omnia que dictus prepositus habet in Regno Maiorice venerabili Ferrario, tunc preposito Terrachone, pro se et sua prepositura antedicta et omnibus eius in eadem successoribus in eternum, francha et libera et in francho et libero alodio, sine ulla retencione. Excepto dumtaxat quod cum predicta vel aliquid de predictis alienari contingeret in aliquem militem sive milites, quod illi tales milites predicta tenerent in feudum pro dicto domino Rege et suis successoribus quibuscumque. Alia ratio est seu causa quare idem dominus Rex, memorie mirabilis, post predicta, cum diversis aliis instrumentis successive per diversa instrumenta per eum firmavit, laudavit et confirmavit omnia predicta predicto

venerabili preposito tamquam francha et libera, et propterea sibi donaverit sine aliquo retentu ut prefertur. Alia ratio sive causa est quare idem dominus Rex, in omnibus aliis donacionibus vel consignacionibus quas fecit aliis prelati, nobilibus vel aliis quibuscumque de locis et possessionibus Regni Maiorice pro quibus sibi et suis voluit retinere aliquo servicium sive jus, illud servicium sive jus in ipsis donacionibus et assignacionibus specialiter retinuit, de ipsis specialem et expressam mencionem faciendo in instrumentis dictarum donacionum et assignacionum, quod ita bene fecisset et facere de facili potuisset in instrumentis predictorum que dicto preposito dedit seu donavit si dictum servicium dictorum trium equorum retinere voluisset vel intendisset. Quare idem dominus Rex ita bene fecisset et facere de facili potuisset mencionem expressam in instrumentis sive instrumento dictarum donacionum quas dicto preposito fecit de dicto servicio dictorum trium equorum si id habere et retinere voluisset, quemadmodum fecit de retencione supradicta, videlicet quod si aliqua ex predictis donatis alienarentur quod milites in quos transferrerent tenerent ea in feudum pro domino Rege. Alia ratio est quare dictus prepositus vel aliquis alius suis predecessor usque nunc, dictum servicium dictorum trium equorum vel aliquis alicuius eorum nunquam fecit pro quibuscumque causa vel necessitate. Alia ratio est quare quidam Gubernator seu locumtenens illustris tunc Regis Maiorice aliquo modo verbo molestavit procuratorem tunc prepositi Terrachone qui tunc erat super dicto servicio; et tandem, cognita veritate, liberavit dictum procuratorem de facto et cum effecti a dicta molestacione quam de facto fecerat, et ipsum procuratorem pro liberato habuit et reputavit. Et alie multe cause sunt, quas hic et pro nunc brevitate causa obmitto, propterea quas et quarum qualibet dicta mandata sunt et fuerunt injusta et iniqua, dicta reverencia semper reperta, quas michi exprimere et uti servo suis loco et tempore opportunis, protestans quod dicta appellacione pendente super predictis contra me vel partem meam nichil per vestram nobilitatem innovetur vel innovare mandetur vel permitatur. Protestans insuper et offerens me promptum et paratum super predictis de benivalencia et pro maiori expedicione et ne videar cavillare vel deffugere procedere ista vice verbo summarie et simpliciter et de plano, sola facti veritate attendita, et quam citius sane fieri possit ac etiam in quacumque die feriata vel festiva et facere et prestare quodcumque servicium dictus prepositus et prepositura pro predictis facere teneatur stanti tamen quod istum legitimo appareat et cognoscatur, quod tamen propterea predicta non credit. Et de predictis omnibus peto michi fieri unum vel plura publica instrumenta ad eternam memoriam rei geste per infrascriptum notarium quociens fuerit requisitus.

Et ibidem exhibuit quoddam autenticum exemplum, cuius tenor talis est: Hoc est translatum bene et fideliter translaturatum VI^a kalendas decembris anno Domini M^o CCC^o tricesimo octavo sumptum cum auctoritate et decreto venerabilis viri Nicholai de Currallo, rectori ecclesie Sancte Marie de Plano diocesis Terrachone gerentisvices reverendissimi in Christo patris et domini Arnaldi divina providencia Archiepiscopi Terrachona et officialatu eiusdem a quodam publico instrumento originali in pendenti sigillato sigillo illustrissimi domini Jacobi recolende memorie Regis Aragonum ut prima facie videbatur cuius tenor sequitur in hiis verbis: Nos, Nicholaus de Currallo, rector ecclesie de Plano et geresvices predictus huic transsumpto de sui originali sumpto et cum eodem fideliter (.) et decretum impendimus et manu propria subscripsimus. Signum Arnaldi de Martorello, publici notarii Terrachona, qui hec scripsi mandato venerabilis Arnaldi de Martorello, publici Terrachone notarii, die et anno prefixis.

Post hec, die lune, III^a mensis septembris, comparuit predictus Guillemus de Mirallis et presentavit literam infrascriptam, clausam in dorso et sigillatam, cuius tenor sequitur in hunc modum: Lo Governador de Mallorca. Al amat en Guillem de Miralles, procurador del peborde de Terragona, saluts. Manam vos per carta que dimarts ques comptara a XI del mes present siats e compereguats denant nos ab tres cavalls armat los quals sots tengut fer al senyor Rey per fer mostra daquells, sots pena de perdre lo feu sens tota merçe. Data Maiorice die prima octobris anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o sexto. Raymundi vidit.

Quaquidem litera prefato nobili Gubernatori per dictum Guillemum presentata, incontinenti idem Guillemus supplicavit humiliter predicto nobili Gubernatori quoniam in consistorio sue Curie de premissis pendeat quorsus nondum finita quatenus supercederet in dicto mandato ipsum propterea de facto factum extitit revocando.

Et ibidem dictus nobilis, attento quod supplicata per dictum Guillemum consonant rationi, iussit dictum mandatum cancellari et pro cancellato haberi totaliter et annullato, subiungens tamen quod procedatur ad ulteriora iudicii in dicta Curia prout fuerit rationis.

Post hec, die sabbati, XXII^a mensis octobris, retulit Martinus de Burnau, nuncius huius Curie, de mandato nobilis domini Gubernatoris, instante Nicholao de Casis, notario, procuratore predicti Guillemi de Mirallis, assignavit Berengario de Villari, fischi procuratori, ad ponendum, allegandum et dicendum quicquid dicere, proponere aut allegare super predictis voluerat hinc ad diem lune proximum, alias quod dictus dominus Gubernator procedet super premissis propterea fuerit de justicie et racione.

Subsequenter, die jovis, XXVII^a mensis predicti, instante predicto Nicholao de Casis, nomine quo supra, retulit Arnaldus de Calderiis, nuncius Curie, de mandato prefati nobilis Gubernatoris, assignasse predicto Berengario de Villari ad id quod supra, videlicet hinc ad tres dies proximos, cum cominacione ut supra.

Preterea die jovis, tercia mensis novembris, fuit oretenus assignatum per venerabilem dominum Raymundum de Captirio, utriusque jureperitum assessorem predicti nobilis Gubernatoris, ex parte eiusdem, nobilis Berengario de Villari, fischi procuratori, ad faciendum ut supra, infra tres dies proximos venientes, et hoc precise et peremptorie et pro omnibus edictis, alias quod prefatus dominus Gubernator providebit super inde propterea fecerit rationis.

Insuper die martis, VIII^a mensis predicti, fuit assignatum oretenus per dictum nobilem Gubernatorem, instante predicto Nicholao de Casis, Berengario de Villari, fischi procuratori, ad faciendum id quod supra, infra tres dies proximos, sub cominacione quod alias providebatur super inde propterea jus et justicia sua debunt.

Presertim die mercurii, VII^a mensis decembris anno predicto, retulit Arnaldus de Calderiis, nuncius huius Curie, de mandato nobilis domini Gubernatoris, instante predicto Nicholao de Casis, assignasse venerabili Bartholomeo Martini, fischi regii advocato, et etiam discreto Berengario de Villari, fischi procuratori, quatenus per totam presentem septimanam dixerit, proposuerit et allegaverit quicquid dicere, proponere et allegare voluerit super predictis, et hoc peremptorie et precise et pro omnibus edictis ulterius minime audieri, et sub cominacione etiam quod prefatus nobilis Gubernator procedet ad suam declaracionem ferendam super inde propterea sibi videbitur expedire.

Post hec die lune, duodecima mensis decembris, comparuit predictus Guillelmus de Mirallis seu Nicholaus de Casis, notarius, eius procurator, et presentavit tria exempla manu notarii publici in pergameneo copiata, quorum exemplorum tenores inferius continetur.

Die lune, XII^a die decembris anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o VI°, instante Guillemo de Mirallis, fuit assignatum Berengario de Villari, fischi procuratori, ad obiciendum circa predicta ad diem mercurii proximum.

Die veneris, XVII^a decembris anni predicti, comparuit Berengarius de Villari, fischi procurator, et obtulit quod sequitur: Dicit Berengarius de Villari, procurator fischi, quod dicta instrumenta ex adverso producta in nichile adjuvant partis dicti domini preponiti Terrachone intencionem, cum in illis non fiat mencio quod dictus dominus preponitus sit exemptus seu liber, quod per deffencione insule seu Regni Maiorice pro

sua porcione non teneatur tenere tres equos armatos sicut in registris antiquis Curie Gubernationis Maiorice continetur, ubi etiam sunt scripti teneri qui pro dicta deffensione faciunt et tenentur facere certum numerum equitum armatorum pro porcionibus suis. Nec obstat quod dicitur dictum dominum preponitum habere suam porcionem per franchum et liberum alodium quare pary modo dominus Rex habuit porcionem suam in francho et libero alodio, et illam habet et possidet per liberum et franchum alodium, et propterea hoc non excusatur quin teneant certum numerum equitum pro defensione dicti Regni tenent et faciunt certos equites pro porcionibus ipsorum ad deffensionem dicti Regni, nam propterea dictam deffensionem non dicuntur minus libere porciones ipsorum, quare dicti equites tenentur pro tuicione et deffensione dicti Regni, ex convencionem inhita et facta inter dictum dominum nostrum Regem et prelatos ac barones et milites qui in captione dicti Regni interfuerunt, ut patet per instrumentum publicum cuius tenor talis est: (Reprodueix el document signat entre el rei i els magnats a Tarragona, el 28/08/1229, FRB, I, n° 9).

Die lune, XVIII^a dicti mensis decembris anni predicti, comparuit Nicholaus de Casis, procurator predictus, et obtulit quod sequitur: Dicit Nicholaus de Casis, dicto nomine, quod suprascripta ex adverso producta novissime intencionem suam non ledunt, prout ex tenore ipsarum et aliarum scripturarum supra productarum per ipsum Nicholaum liquidum est videre, quod sibi et suo advocato spacifficare et allegare reservat tempore disputacionis. Et nihilominus allegat per se et sua parte omnia contenta in registro et libris Curie domini Gubernatoris super et de materia predictorum in quarum per se et sua parte faciat, protestans quod videantur et de eis debita ratio habeatur. Et si opus erit per dictum dominum Gubernatorem cum decebit antequam eius sententia super predictis preferat ac etiam dicens et protestans quod in dictis scripturis apperet qui sunt illi qui in insula Maiorice facerunt et facere teneatur domino nostro Regi servicium equi vel equorum armatorum quot qualiter et in quibus racionibus non tamen in eis apparet quod dictus venerabilis preponitus vel eius predecessores unquam facerunt vel facere cum effectu compulsi fuerint dicto domino Regi aliquod servicium alicuius equi armati. Est etiam scriptum in predictis quod venerabilis Omberto de Turrillis tenere facere servicium unius equi armati dicto domino Regi pro sua cavallaria sive baronia quam habet in insula Maiorice et tamen notorium est, absque aliquo dubio, quod dictus venerabilis Ombertus de Turrillis ad dictum servicium non tenetur. Et nihilominus ultra predicta producit literam Regiam infrascriptam in quantum per se et sua parte faciat, et de hiis pro nunc sit contentus et enunciat et concludit in causa presenti, petens

diffinitivam sentenciam in ea fieri per dictum nobilem Governatorem; cuius siquidem litere tenor talis est: Jacobus, Dei gracia Rex Aragonum, Maioricarum et Valencie, comes Barchinone et Urgelli et dominus Montepesulani, dilecto suo Berengario de Tornamira, tenenti locum nostrum in civitate et insula Maiorice, salutem et dileccionem. Mandamus vobis firmiter quatenus non faciatis nec ab aliquibus fieri permitatis venerabili et dilecto nostro preponito Terrachone vel baiulis sive hominibus suis aliquod impedimentum vel contrarium contra justiciam possessionibus suis quas habet in Regno Maiorice, sed permitatis et faciatis per dictum preponitum et baiulos ac homines suos predictas possessiones tenere, habere et pacifice possidere, prout in instrumentis que inde a vobis habet predictus preponitus plenius et melius continetur. Et hoc non mutetis aliqua ratione. Data Terrachone, sexta idus aprilis anno Domini M^o CCC^o L^o tercio (hauria de ser 1253).

Die lune, XVI^a die mensis ianuarii anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o VII° comparuit Berengarius de Villari, fischi procurator, et obtulit que sequitur.

Et dictus Berengarius de Villari, procurator fischi, dicit et repundit ut supra.

Unde nos, Artaldus de Fossibus, alias de Capraria cognominatus, Governator Regni Maiorice, visa supplicacione superius per Guillemum de Mirallis, notarium Maiorice, procuratorem venerabili preponiti Terrachone, oblata, et repusione ad eandem pro parte procuratoris fischi subsequata; visis etiam instrumentis et aliis publicis scripturis per dictum procuratorem preponiti antedicti exhibitis in iudicio et productis et obieccionibus adversus predictam factis et oblatis; visis inquam ac ad plenum auditis et intellectis iuribus et racionibus partium predictarum super predictis, et omnibus hiis que partes predictae seu eorum advocati coram nobis tam verbo quam scriptis dicere, proponere et allegare voluerunt, et meritis omnium predictorum diligenter examinatis et sollicite perquisitis et investigatis; matura etiam deliberacione et consilio habito cum peritis in iure nostri consilii, nec non tractatu et colloquio habito cum venerabili Bartholomeo Martini, avvocato Regio, et specialiter consilio prehabito cum venerabile Raymundo de Captirio, utriusque iureperito, assessore nostro; Deum habendo per oculos, sacrosanctis quatuor Dei evangeliis coram nobis ponitis ut de vultu Dei nostrum prodeat iudicium et oculi nam in hiis et aliis semper videant equitatem, in nomine patris et filii et spiritus sancti amen.

Attento quod dictus preponitus Terrachone seu eius predecessores non sunt soliti facere dictos tres equos armatos pro possessionibus et honoribus quos habet racione dicte preponiture in Maiorice in deffencione insule et Regni Maiorice, nec constat nobis

preponitos Terrachone qui pro tempore fuerunt dictos tres equos armatos unquam prestetisse et fecisse, quamvis aliquibus papiri foliis sparsis et non antiquis in Curia consistorii Gubernacionis repertum inveniatur et scriptum dictum preponitum facere tres equos armatos pro deffencioni Regni et insule antedictae, quemquidem scripture dictorum fuliorum in nulla forma habent publica aut autentice et antique scripture; et facta indegacione causa judiciali quam extra judiciali non constet nobis dictum preponitum dictos tres equos armatos fecisse, quinymmo in pede dictorum foliorum et scripture eorum scriptum reperitur quod in dictis tribus equis armatis locumtenens qui tunc erat scribi mandavit quod supersederetur ex causa; attento inquam et per scripto constare per dicta publica instrumenta et regias literas dictum preponitum habere et possidere ea que ratione dicte sue preponiture in Maiorice habet et possidet sine aliqua retencione per franchum alodium et liberum ad omnes suas suorum voluntates omni tempore faciendas, et sic in nullo dicti preponiti astricti videntur nec apparent aliquatenus teneri ad aliquam servitatem dictorum trium equorum armatum seu hominibus faciendi et prestandi illos; pro tanto, per dictis et aliis pluribus prospectis et consideratis que movent et movere possunt animum nostrum et cuiuslibet iudicatis, de consilio dictorum procuratorum in jure, advocati Regii, et dicti nostri assessori, determinamus et pronunciamus dictum preponitum Terrachone minime tenere ad prestacione dictorum trium equorum armatorum, quin ymmo ab ipsorum equorum prestacione et servicio eorum sentencialiter duximus et dictum eius procuratorem presentem absolucionis super predictis, dicto procuratori fischali silencium perpetuum imponendo. Salvo tamen et retento quod si in posterum hostendi et probari poterit per instrumenta publica seu alia legitima munimenta, vocata tamen parte dicti preponiti etiam super predictis in eius deffencionibus et juribus audita, dictum preponitum ratione pocationum et honorum que in Maiorice habet et possidet ratione dicte preponiture teneri et astrictum fore ad prestacione dictorum trium equorum armatorum, et hoc coram domino nostro Rege seu in consistorio Curie Gubernacionis Maiorice, quod nullum peretur aut fiat perjudicium jure Regio et rei publice Maiorice in predictis, sed potius omne jus dicto domino Regi et dicto preponito in suis deffencionibus salvum remaneat omnino et intacto. Lata et publicata fuit presens sententia seu pronunciacio die martis, tercia decima mensis febroarii anno a nativitate Domini M^o CCC^o L^o septimo, presentibus Guillemo de Miralles, procuratore preponiti Terrachone, Berengario de Villari, fischali procuratore, et presentibus Nicholao de Xibilia, Petro Fornis scriptore, Guillemo Calop et Ferrario de Miraveto, testibus ad premissa vocatos, et aliis pluribus in numero cupiosa. Precedens

sentencia in mundum redacta de mandato domini Gubernatoris et tradita Guillemo de Miralliis, preponiti Terrachone procuratore, XIII^a mensis marcii anno proximo intitulado (ARM. AH-6608, f. 57r).

Dilluns, 24 juliol 1357.- *Fuerunt etiam dicta die lune XXIII^a iulii albarana mandatum continencia directa personis infrascriptis per modum qui sequitur: Et primo fuit directum albaranum venerabile Bernardo de Tornamira in hec verba: Lo Governador etc. Al honrat en Bernat de Tornamira, donzell, salut e dileccions. Con nos vos haguessem fet manament ab letra nostra o ab albara que dins dos meses prop vinents deguessets haver comprat cavall o rossi sufficient per cavall armat, a tenir lo qual devets fer al senyor Rey per la Galera. E en aquesta illa haia de present molts cavalls o rossins bons dels quals se fara covinentesa, dels quals en Bernat ça Granada na dos, en Bernat Valenti altra, Barthomeu dez Bruy altra, Huguet Serra altra, Ferrando Valenti altre e molts daltres los quals nos sabem que son a vendre. Emperamor daço vos dehim eus manam sots pena de perdrel feu que dins III jorns apres lo manament fet dejats haver comprat la I dels dits cavalls. Con aquells axi com dit es se fara covinentesa. E aquest manament vos fem axi espressament per tal com havem noves de galeas de enamichs que sesperen tot jorn a venir en aquesta illa. Data Maioricarum die XXIII^a iulii anno a nativitate domini millesimo CCC^o L^o VII°. Simile albaranum fuit directum heredi Francisci Arnaldi de Insula pro Sancta Margalida. Item heredi Michelis de Sancto Martino pro Satorre. Item Berengario de Galiana pro Orient. Item procuratore archidiachoni Barchinone pro eo quod recipit in insula Maioricarum. Item heredi den Malbosch pro Guarnes. Item domine na Bocara pro Castellet (ARM. AH-6608, f. 74v).*

Dilluns, 24 juliol 1357.- *Die lune XXIII^a mensis iulii anno a nativitate Domini millesimo CCC^o LV° II°. Cum Periconus de Malbosch, filius et heres Bernardi de Malbosch q^o, teneatur facere et condirectum tenere ad servicium illustrissimi domini nostri Regis unum equum armatum pro cavallaria vocata de Guatnes. Et dictus heres ponitus sit in causa maxima iuventutem quod dictum servicium facere minime posset. Idcirco intervenientem ad hec consensu nobilis domini Gubernatoris institutus in iudicio huius curie venerabilis Bernardus de Pertagaçio, domicellus, promisit hinc ad unum annum proxime dictum equum tenere in condirecto, et ipsum per dictum tempus continue servire quociens fuerit requisitus, obligando inde omnia bona sua ubique habita et habenda. Pro huiusmodi vero servicio confessus fuit habuisse et recepisse viginti libras*

re. Ma. mi. numerando in presencia Petri Muleti, notarii huius curie, in posse cuius scripta presens extitit confecta (ARM. AH-6608, f. 75r).

Dimarts, 22/08/1357.- Dicta die martis XXII^a augusti, cum nobilis dominus Gubernator vellet procedere ad faciendum capi seu recipi feudum domini episcopi Barchinone tanquam confiscatum domino Regi, pro eo quare procuratorii dicti domini episcopi non miserat illum equum armatum quem servit Miquel de Jerba apud Alcudiam, prout datum sibi fuerat in mandatis ut superius est scriptum; et dictum procuratorem se excusaret dicens pro eum non stetisse, cum super hoc ipse procurator scripsisset dicto Michaeli et nihilominus ipse Michael per suam litteram respondisset dicto procuratori quod ipse exequeretur mandatum domini Gubernatoris de eundo apud Alcudiam. Et postea dictus Michael comparuisset coram dicto domino Gubernatore asserens quod tunc temporis cum mandatum predictum recepit ipse Michael operabatur in castro de Pollensia, cuius est castellanus, et propterea non potuit ire apud Alcudiam. Pro tanto, dictus dominus Gubernator, habens propterea dictum Michaellem excusatum et per consequens dictum procurator episcopi predictam voluit et mandavit quod pro premissis ad capcionem dicti feudi nimine procedatur (ARM. AH-6608, f. 77r).

AH-6609

25 agost 1365.- Embargament del feu del comtat d'Empúries. "Nolfo de Proxida, portants veus de Governador general en lo regne de Mallorques, al honrat en Guillem de Sant Joan, donçell del qual es la boronia qui fo del compte de Empuries en lo regne de Mallorques, saluts e honor. Com per altre letra data Maioricarum XVIII de aprilis anno infrascripto siats estat citat que cert dia a vos assignat deguessets comperer en Ciutat davant nos o davant aquells qui a reebre mostra dels cavals armats de la illa de Mallorques per nos en lany present son estats deputats, appereyat de fer mostra de VII cavals e mig armats que sots tengut de fer en defensio del regne de Mallorques, sots pena de perdre lo feu, lo qual per empara reyal feerem pendre en lo dit cars a ma del senyor Rey, segons que en la dita nostra letra se conte. E vos, menys presant los dits manament e cominacio, no aiats curat comperer lo dia a vos assignat axi com dit es, ni apres, ni aiats curada fer la dita mostra ne lo servey en que sots tengut per rahon del dit feu, sino tansolament de VI cavals armats. Per ço nos, volens entendre a indempnitat del senyor Rey e a conservacio

de les seues regalies e drets e a bon estament, guardia e defensio de la terra del dit regne de Mallorca e dels habitants en aquell, volens encara per aço la dita nostra provessio e manament axi com a fets justament e per cars degudes e raonables, e per evident necessitat e perylls qui estan appereyllats manat a exequicio segons ques pertany, de part del senyor Rey per empara reyal la qual fem en aquesta part prenem lo dit feu ab tots drets e pertinencies daquell a ma del dit senyor Rey, encorporant e aplicant aquell feu e los drets e fruyts daquell al dit senyor Rey e al fisch seu entegrament e complida, per rahon de la vostra contumacia e desobediencia desus dita, e en altre manera segons que mils de dret, us, costum e natura dels feus e calitat del present negoci fer se pot e deu. Manans de part del dit senyor Rey a vos que daqui avant del dit feu o partida daquell o altre en loch vostra no us entremetats ni los dits drets e fruyts daquell en tot o en partida reebats o reebre fassats per vos o entreposada persona en qualque manera manifestament o amagada, car nos per aquesta mateixa de part del dit senyor Rey manam espressament a totes e sengles persones qui a paga o prestacio dels dits drets e fruyts del dit feu sien tengudes ara o per avant, que de aquells a vos o algun altra no responen o satisfassen sino tan solament al senyor Rey o al seu procurador reyal en lo dit regne de Mallorca en loch seu, al qual procurador manam per la present de certa sciencia e espressament que del dit feu, drets e fruyts daquell de part del dit senyor Rey al qual se pertanyen per rahon de la present empara reyal e en altre manera se entremeta es cur en profit del dit senyor Rey com es tengut”. Data a Mallorca. (Al dors: Dimarts, 18/08 foren presentats 2 cavalls per mossèn Ramon de Sant Martí. Ítem divendres, 14/08, presenta un cavall Berenguer de Galiana) (ARM. AH-6609, full solter nº 3).

08 maig 1364.- Maciana, filla i hereva universal de Berenguer d’Oms , donzell, qm, qui està obligada a prestar un cavall armat per la casa de l’Hospital de Sant Joan; i el venerable Bernat d’Oms, curador seu, no volgués prestar el dit servei sense cobrar res; per tant, el venerable Berenguer de Tornamira, cavaller, avi de la dita Maciana, assumeix el servei tot el temps que ella vulgui, i promet a l’honorable Bernat de Tous, cavaller i vicegerent de Governador del regne, o a Guillem Manfredi, notari regent la cúria de la Governació, que així ho farà sense cap tipus de salari, lloguer o mercè, amb el seu propi cavall i armes (ARM. AH-6609, f 5r).

Dissabte, 2 octubre 1389.- *Pro Palayeto Onis. Die sabbati, secunda octobris anno a nativitate Domini Mº CCCº LXXXº nono, circa horam completorii diei eiusdem, cum*

ad instanciam et requisicionem discreti Nicholai Soquerrati, notarii, curatoris ad lites ut dixit venerabilis Palayeti Unis, domicelli, ego, Johannes de Sancto Petro, notarius, alter ex scriptoribus presentis curie Gubernacionis Maioricarum, vellem legere et intimare honorabili domino Francischo ça Garriga, militi, Gubernatori regni Maioricarum, personaliter existenti in quadam fenestra constructa in aula maris castri regii civitatis Maioricarum, quandam papiri cedulam scriptam, requisicionem apellationem et alia infrascripta in se continentem, per dictum Nicholaum mi, dicto notario, tradita, idem honor Gubernator habuit eandem pro lecta et intimata, mandans transumptum eiusdem fieri et tradi discreto procuratori fischi domini regis, cuiusquidem cedula tenor talis est: Com per part de vos, molt honorable mossen Francesch ça Garriga, cavaller, conseller del senyor Rey e Governador del regne de Mallorques, sia stada intimada en Palayet Unis, hereu del honrat en Palay Unis, besavi seu q^o, una letra de la tenor segent: Lo Governador del regne de Mallorques. Al hereu del honrat en Palay Onis q^o, salut e dileccio. Com ajam certes noves de galeas e altres fustes de moros, e es dupte que prestament no sien en nostres mars, per dampnificar alcun loch daquesta illa, per tant a vos dehim e menam que en continent vistes les presents, anets personalment al loch de Sent Anyi ab lo caval armat que sots tagut fer, e ab vostres armes, e aço sots pena de perdre lo feu, e del dit loch no pertischats fins que de nos ajats altre manament en contrari, obeint en totes coses als manaments del capita del dit loch. Data en Mallorques lo primer dia de uytubre (f. 113v) lany MCCCLXXX nou. Vidit Anthonius. A la qual lletra oposant e responent en Nicholau Soquerrat, notari curador a plets del dit Palayet Unis, per interessar daquell, diu que perlant ab aquella reverencia ques pertany, lo dit Palayet no es tengut de fer la servitut del dit cavall armat en la dita letra contengut, con de aquella servitut del dit cavall sia stat desliurat e absolt lo dit Palay Nunis, besavi seu q^o, per vigor de lexa per lo molt noble en Nono Sans en son derrer testament al dit Palay Nunis q^o feta, de la tenor segent: Et dimitto penitus et absolvo et deffinio Lупpo Exemenis de Lusia et Alamany de Sadova et Martino Petri de Si et Palagio Nunis et Garsie Gonsalves et Petro de Ruppe et Bernardo de Pavo illos equos et garnimenta quos et que mi debent tenere cum cartis, pro suis hereditatibus quas per me tenent in terra Maioricarum. Perque requer lo dit curador la dita letra axi com injusta, la dita reverencia repetida, eser revocada per vos, molt honorable Governador desus dit. En altre manera, ab aquella reverencia ques pertany, lo dit curador en aquests scrits de aquella sapella al molt alt senyor nostre Rey, o a aquell a quis deia appellar, segons dret e franquesa de Mallorques, demanant ab deguda instancia apostols a ell esser atorgats, protestant e requirent la

present resposta e appellacio esser intimada a vos, dit honorable Governador, e esser continuada apres la dita letra per lo notari de la vostra cort a conservacio del dret del dit hereu. Et in continenti copia promissorum fuit per me, dictum notarium et escriptorem, tradita discreto Berengario Solerii, procuratori fisci dicti domini regis. Die jovis, XI^a madii anno a nativitate Domini M^o CCC^o LXXXX° primo, comparuit Anthonius Cardelli fisci procurator, et presentavit quod sequitur: Dicit Anthonius Cardelli, notarius fisci procurator domini regis, quod responsio facta per dictum Nicholaum Socarrati, notarium, curatorem ad lites predicti Palayi Unis, non vendicat sibi locum, cum sit notissimum quod, facto legato per dictum nobilem Nono Sancii dicto Palagio Unis, Palagius Unis filius Michaelis Unis perpetravit quedam enormia crimina in personam Michaelis Unis, fratris sui, propter quod extiterunt confiscata domino regi omnia bona dicti (f. 114r) Palagii Unis et, facta confiscacione, illustris rex Jacobus bone memorie illa bona confiscata dedit Michaeli Unis, injuriato per fratrem suum Palagium Unis, cum servicio unius equi armati. Et, facta donacione, dictus Palagius successor dicti Michaelis, nunc contradicens, consuevit facere et sui predecessores servicium dicto equi armati ut suis loco et tempore si necesse extiterit se ofert hostendere dictum fisci procurator. Qua propter dictus Anthonius, nomine antedicto, requirit ad superhabundantem cautelam ut precatu mandetur dicto Palagio Unis, ut dictum equum faciat prout facere debet et consuevit racionibus predictis. Et, si contradixerit, protestatur contra dictum Palagium ut iniuste denegantem servicium dicti equi armati de denegacione servicii dicti equi armati. Et quod possit facere suam petitionem contra ipsum tamquam ius et servicium denegatem domini regis, petens predictam responsionem sibi intimari et continuari in fine promissorum. Die jovis XI^a madii ano predicto retulit Jacobus Piera, virgarius, se de mandato domini Gubernatoris, instante dicto phisci procuratore, assignasse dicto Nicholao Soquerrati, nomine jamdicto, ad repundendum proxime oblati ad diem sabbati proxima. Qui Nicholaus repundit: No se que sia curador a plets del dit Palay Onis, perque no y consent. Prout dictus virgarius fidem fecit (ARM. AH-6609, f. 113r).

AH-6728

“Hereus de Pere Ballester han de capbrevar cases i corral tingudes per la major part sots alou del Sr Rey y per la menor part que antigament se deya la mesquita y a cens

de 3 sous 6 diners a les monges en capbreu de mossèn Roig cartes 170” (ARM. AH-6728, sense data).

“Casas que antigament fonc mesquita apres seller are son quatre casas: una de Pere Ballester fill de Bernad, una Catherina muller de Simó Ballester qm, una Ramon Cifre, una Anthonii Bernat Scollat. Fan a capbrevar per ço com lo Sr Rey y participa en part del alou” (ARM. AH-6728, sense data).

“Pere Arbona fill de Joan té la possessió dita la Fabrugada y fa a les monges de Jonqueres 1 lliura 15 sous” (ARM. AH-6728, sense data).

Còdexs

Còdex nº 1. Llibre dels Reis

Sóller, 5 agost 1302.- A instància del jurats de la Ciutat i després d’efectuades les verificacions oportunes, Jaume II confirma les donacions i assignacions fetes per Jaume I mitjançant prohoms en alou franc i lliure als homes de les ciutats i viles després de la conquesta de Mallorca proporcionalment al nombre de cavalleries, amb les mateixes condicions que els foren atorgats. Escrit per Pere de Caules, per manament del rei (ARM. Còdex 1. Llibre dels Reis, f. 290-291v (LXVIII-LXIXv. El text llatí ocupa els folis 93v-95).

Còdex nº 43

Mallorca, 12 dies a l’entrada de setembre de 1276.- Jaume, fill del rei Jaume, hereu del Regne de Mallorca i de Montpeller, atorga que “el qui alguns honors a cens o a agrer tendran, hagin la quarta part de lluisme al primer senyor pertanyent de tots establiments e de entrades de honors; a saber, de totes vendes, d’establiments e de qualsevols altres alienacions, excepte lluismes d’entrada de novells establiments, dels quals res del lluisme tenguí l’establidor de nou; i la dita quarta part sia partida entre tots los terratinents per iguals parts; ço és, la forma demunt contenguda. D’assò emperò exceptem honors qui sien

a certs lluïsmes; lo senyors major nenguna part no serà tengut de donar a aquells qui per ell tenen o tendran coses enfieutiques a cert agrer establides. Que tothom qui honors a cens o a cert agrer tendrà, puxa a les dites honors a certa moneda o preu estimats a sos fills donar sens lluïsmes i sens negun consentiment dels senyors en temps de núpcies”. Que se pugui cedir en herència paterna o materna honors tinguts a cens o a agrer, i partirlos entre els fills, sense pagar lluïsmes, i sense consentiment del senyor; i també es pugui fer igual amb els germans i germanes. Però si per dita partió se convé que algun d’ells doni moneda a l’altre, es pagarà lluïsmes d’aquesta moneda. Confirmem tots els establiments i donacions fetes fins avui per Nos i pel nostre pare (ARM. Còdex 43, f.2).

Diversos

Fons Joan Cabot Canet

9 calendes maig 1321 (23/04/1321).- El dimarts, 5 calendes juny 1342, compareix en presència de mi, en Pere Artich, notari de Mallorca regent l’escrivania judicial de la baronia del comte d’Empúries, en Francesc Cavaller, procurador dels senyors de la baronia, que són els germans Pere i Francesc Font, i me requerí posar en pública forma una ordinació feta per manament reial per Guillem de Caneto, qm, abans conseller del rei Sanç, i per Dalmau de Banyuls, qm, abans lloctinent del regne, sobre el fet dels cavallers o persones militars que han de fer cavalls armats per dita baronia; la qual diu així: El 9 calendes maig 1321, per lletra del rei i a instància dels senyors de la baronia, en la qual denunciaven que els cavallers obligats a prestar cavall armat per la baronia en defensa del regne fossin obligats a fer mostra quan el lloctinent reial els obligués a ells a fer-la i els cavallers no la volien fer i, endemés posaven qüestions feudals contra els senyors de la baronia. Per tant, el Canet i el Banyuls ordenaren que quan i com els senyors de la baronia fossin requerits pel rei o pel seu lloctinent, els cavallers o persones militars requerides per dits senyors de la baronia *veniant armati de corpore et cavallo ad domum ipsorum fratrum, die et hora per dominum regem seu eius locumtenentem dictis fratribus prefixa. Et cum ipsis fratribus ipsi milites seu militares persone representent se domino regi predicto seu suo locumtenenti. Facta autem huiusmodi representacione, ipsi milites seu militares persone, seu illi qui pro eis facient dictam mostram, non cogantur nec teneantur sequi nec redire cum dictis fratribus ad domum ipsorum fratrum, immo ipsi milites et*

militares persone seu illi qui pro eos fecerint dictam mostram possint libere ire et redire quo voluerint. Verum, si dicti fratres dixerint et allegarent equos vel arma dictorum militum et militarum personarum seu illos qui pro eis fecerunt vel fecerint dictam mostram esse insufficientes, quod hoc cognosceret locumtenens in regno Maioricarum. Requisicio autem que fient predictos fratres dictis militibus et militaribus personis de veniendo ad eorum domum cum equis armatis causa faciendi mostram domino regi seu suo locumtenenti de equis armatis qui fiunt pro dicta baronia fiat per literam in qua inseratur tenor mandati seu litere inde facti seu misse dictis fratribus per dominum regem seu eius locumtenentem, et sic tenor ipsius litere talis: Als honrats naytals cavaylers. Nos en P. e en Francesch Safont, frares senyors de la baronia que fo del noble compte Dampuries saluts e bona amor. Fem vos saber que nos avem en menament del senyor rey o de son loctinent de boca o per letra de la qual vos trametem translat enfre les presens que aytal dia e hora comparegam denant ells e fassam mostra dels cavalls armats que fem e fer som tenguts per la dita baronia. Perque vos requerim que vosaltres en lo dit dia e hora siats en casa nostra ab vostres cavayls armats per so que nos daquels fassam e fer puscham mostra al dit senyor rey o a son loctinent. Dat tali die et anno. Fuit etiam ordinatum per dictos nobilem Guillelmum de Caneto et dominum locumtenentem quod incontinenti cum dicti milites et militares persone seu illi qui pro eis facient dictam mostram erunt et venerunt cum equis armatis ad domum ipsorum fratrum, quod ipsi fratres sint armati et parati causa recedendi inde, ita quod propter moram ipsorum fratrum ipsi milites seu militares persone non sustineant nec eis fiat aliquod tedium seu gravamen. Dicti autem milites seu militares persone non teneantur dictam mostram facere nisi dicti fratres ad eam faciendam essent vel fuerint requisiti per dominum regem vel eius locumtenentem. Item dictus nobilis Guillelmus de Caneto et dictum locumtenens dixerunt et determinarunt quod omnes quæstiones et demande quas dicti fratres fecerint seu facere possent us(que) sunt contra dictos milites et militares persone; et quare ad requisicionem ipsorum fratrum ipsi milites et militares persone die eis per ipsos fratres prefixa non venerunt ad eorum domum seu alio loco sibi prefixo et designato cum equis armatis causa faciendi mostram de eisdem vel quocumque alio modo sint sopite et casse et vane, sic quod ipsi milites et militares persone sint quitii et immunes ab ipsis petitionibus et demandis. Super aliis autem in dicta litera regia contentis, ordinarunt et determinarunt dicti nobiles Guillelmus de Caneto et dominus locumtenens quod dicti milites et militares persone pro feudis que tenent ex dicta baronia et in ea seu ad res feudales super petitionibus et demandis quas ipsi fratres proinde facere voluerint vel

movere racione comissionis vel alio modo secundum naturam feudi, tam in causis principalibus quam primarum apellacionum, ipsi milites et militares persone teneantur respondere et subire iudicium in posse iudicis vel iudicum competentis vel competencium dictorum fratrum, domino regi nostro secundis appellacionibus (...) quolibet jure suo super premissis semper salvis. Et in testimonium premissorum fuit inde mandato dictorum nobilis Guillemi de Caneto et domini locumtenentis facta presens scriptura, que fuit lecta coram dictis nobile Guillemo de Caneto et domino locumtenente, presentibus Petro de Tu(rricella) et Guillemo Arnaldi de Insula domicello et dictis fratribus et testibus Geraldo de Adarrone, Arnaldo de Turrilliis militibus, Petro Revelli et Jacobo de Sancto Minato, notario, et pluribus aliis". Firma Pere Artich, en nom de Dalmau Morató, notari i escrivà de la baronia.

Al revers hi ha una nota que diu: *Ordenanza del Rey Sancho acerca de los nobles que debían sostener caballos armados (1321)* (Diversos, 7/1. Fons Juan Cabot Canet).

Escrivania de Cartes Reials

ECR-31

4 idus febrer 1334 (10/02/1335).- Bernat Rotlandi i muller Salvadora de Fornalugio, venem a Francesc de Villalonga de Sóller *quamdam possessionem nostram in quam est vinea et olivare vocatam la Rumpuda francha de censu quam habemus tenemus et possidemus in dicta valle de Soyler in termino de Benimoclo*, en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei, tinguda amb altres honors i possessions pel Rei a cens de 5 morabatins per Tots Sants, que nosaltres pagarem. Afronta: Dues parts amb honor de Pere Narbone = Honor teu, dit comprador i honor de Ramon Segarneti = *In camino publico*. Per 110 lliures que he rebut comptants. Salvo cens, dret, domini, lluïisme i fadiga i escrivania pública al Rei (ARM. ECR-31, f.11r).

5 nones març 1335 (03/03/1336).- Pere de Villalonga de Sóller, dono i concedeixo en emfiteusi perpètua *ad bene laborandum et non in aliquo deteriorandum* a Ramon Pastoris *quendam casalia cum terra in qua fundantur et cum olivariis et aliis arboribus diversorum generum que in eisdem sunt et a modo fuerint que habeo et possideo in*

termino vocato Benimoclo alquerie de Fornalugio valle de Soyller, en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei. Afronten ex una parte in tenedone Periconi Strucii de Fornalugio et ex aliis tribus partibus in honore Guillemi Arbone. Ítem quendam troceum olivaris et garrigie cum terra in qua fundantur quem habeo et possideo in termino et jurediccione seu portione predictis, prout afrontatur ex una parte in via publica quo itur apud Balig et ex alia in possessione vestri, dicti emptoris, quam per me tenetis ad certum censum et ex alias duabus partibus in tenedone predicti Guillemi Arbone. Tot per 4 morabatins bons d'or fi i pes recte censals per Nadal. Salvo cens, dret, domini, agrari, lluïisme i 10 dies de fadiga al Rei, i cens i dret meus. Més 12 diners d'entrada que he rebut comptants. Presenta fadiga (ARM. ECR-31, f.17v).

18 març 1354.- Bernardó Campani, altrament dit Lufriu, de 24 anys, i son pare Bernat de l'alqueria de *Benieraix*, venem a Ramon Avinionis de l'alqueria de *Benibassi quamdam fexiam terre et olivaris vocatam Beni moclo (Benimoclo) quam habemus et possidemus et habere debemus in valle de Soller*, tinguda sota jurisdicció, directe domini i alou del Rei, tinguda pels hereus de Felip Valentini, CM, a cens de 8 sous per Tots Sants. Afronta: *Ex duabus partibus cum viis publicis = Cum torrente qui ibi est = Possessió de Bernat Cogoles*. Aquesta feixa fou de Jaume Lufriu, qm, oncle meu dit Bernardó qui m'instituí hereu testamentari; i ell la tingué per donació que li feu Francesc Lufriu, germà seu, fill i hereu de Pere Lufriu. Per 24 lliures. Salvo domini, fadiga, lluïisme, escrivania pública i altres drets al Rei i cens i dret a dit Valentini. Firma Jaume Negre, Procurador reial, el 22/12/1355 (ARM. ECR-31, f.249).

ECR-168

07 octubre 1439.- Joan Bonafè de Manacor confés deure a Jaume Bonafè, pare meu resident a Artà, 250 lliures per les quals vos he comprat una alqueria situada en el terme de Bellver, parròquia de Manacor, dita La Punta, a la cavalleria vostra que teniu pel rei a fidelitat, escrivania pública i a servei d'un cavall armat; i per vós tinguda a desè de lluïisme i a mig delme de tots els esplets (ARM. ECR-168, f. 167r).

ECR-341

7 calendes juliol 1233 (25/06/1233).- *Nuno Sancii damus tibi Otgerio Mazanello, consuli statuto in terra et Civitate ab universitate Ianuense recipiente nomine et vici comunis Ianuense totam illam partem nostram quam habemus in azoch, sicut includitur per parietes vel tapias, tali condicione quod Comuni Ianuense teneatur ibidem facere domos vel staticas infra V annis, alias a prefato termino in antea irrita et cassa sit, et ille qui tenuerit in terra ista loca Ianuensium facere staticam et plateam ibidem, tali pacto quod Comunis Ianuense non possit dare vel vendere alicui persone set perpetuo habeat predictum locum et teneat Comunis Ianuense ad proprietatem suam. Testes Martinus Periz de Si, Pelay Nuniz, Goter Diez, frater Petrus de Agen, Ferrarius de Solzeto, Raymundus de Fonte. Nota al marge: Non fuit abstractum de notulis (ARM. ECR-341, f. 28v).*

15 calendes octubre 1239 (17/09/1239).- *Nunus Sance, in salutem anime mee et remedium peccatorum damus et offerimus omnipotenti Deo et ordini Calatrave, in manu et posse tui fratris Bertrandi quoddam rafallum nostrum quod dicitur Rafal Algar in termino de Manacor, quod tu emisti ad opus nostri de Gonsalvi Sartre, tali condicione quod tu ac successores tui et fratres dicti ordinis habeatis dictum raffallum cum ingressibus et juribus suis universis liberum et quietum sine aliqua retencione mei et meorum adlibitum usum. Testimonis: R. de Podio, F. de Olzeto, G. Reposter, D. Sancio, Jo. Colteller (ARM. ECR-341, f. 76r).*

6 idus octubre 1239 (10 octubre 1239).- *Baldoví, cavaller, i muller Adelaida, s'obliguen pagar 36 sous melgoresos a Guillem Cifre, abans de la festa de Sant Pere i Sant Feliu d'agost (ARM. ECR-341, f. 77v).*

4 idus novembre 1239 (10/11/1239).- *N. Sance damus tibi Martino Periç de Si furnum nostrum de placia nostra in civitate Maioricarum que solebat tenere Guter Dies quondam et quod teneas ipsum et redditus ipsius quamdiu nobis placiunt. Preterea si nos vel baiulus noster volumus mutare dictum furnum et reficere, quod tu teneatis facere tuas missiones totius refeccionis ad noticiam baiuli nostri, et quod teneas ipsum furnum similiter (quamdiu) nobis placiunt. Verum tamen si dictum furnum a te recuperare voluerimus, teneamur tibi persolvere (omnes) missiones predictas, alias ipsum non possimus recuperare quousque fuerint persolute. Testimonis: (romput), Rotlan Lay, F. Dolzet, Ga. Ortis (ARM. ECR-341, f. 78v).*

3 nones agost 1239 (03/08/1239).- Bertran de Riquer, Bernat Riquer i Pere Riquer, *fratres, filii quondam Poncii Riquel vendimus G. de Baineres i G. de Balaguer et vestris imperpetuum quandam alqueriam nostram nomine Rahallus Altzacar in valle de Caneto. Quamquidem alqueriam dictus pater noster acquisivit (romput) Guter Diez quondam ad tascam, et modo tenemus eam per dominum N., cum pratis, pascuis, etc. pro precio DCCCC LXX solidorum de quibus etc. Et faciemus hinc etc. Salvo jure, scribania, fatica et dominio domini Nuni. Testimonis: Berenguer de Podio, fratris Bertrandi, Pere de Falcis, P. de Comabela i G. de Pinta (ARM. ECR-341, f. 84v).*

3 nones abril 1236 (03/04/1236).- *Ser Johannes de Galiana do et stabilio ad bene laborandum et meliorandum tibi Bn. et G. de Verved, fratribus, quendam rafallum qui dicitur Padolicx in termino de Alero de Orient. Item dono II jovatas terre in medietate alquerie mee que dicitur Orient et Xalor, cum tribus domibus quas vobis dono in alqueria predicta de Orient, cum omnibus tascam eidem de pane, vino, oleo, lino et canebo et de ortalicia que ibi habueris, ultra alia qua ad hospicium vestrum necesse fuerunt. Et nec predicta fatica X dierum. Ita quod vos et vestri sitis ibidem habitantes. Promito facere, habere etc. Salvo jure et senioratico et fatica et scribania domini Nunoni. Ad hec nos acaptores promitimus predicta habere laborare et esse ibidem habitantes. Testes P. Gitard et P. Escasi.*

Item dono et stabilio ad bene laborandum et meliorandum tibi P. Gitard perpetuo quandam vallem in alquerie de Xilor prout aque discurrent et tendit usquam riarria que inde transit inter alqueriam domini Gastoni (?) et hanc vallem, cum omnibus domibus ipsius vallis et vineis et olivaris et arboribus qui sunt in predicta valle atque cum vergerio et arboribus et terris que sunt circa domos predictae alquerie prout predicta mi assignata fuit a me(...) cum Bn. (...). Ita quod dones mi terciam partem de pane, vino, oleo, vino, lino et canebo et ortalicie que feceris, ultra eam que vobis necesse fuerit ad hospicium vestrum. Et nec predicta. Ita quod sitis habitantes, fatica X dierum. Promito facere, habere hec. Salvo jure, dominio et fatica et scribania domini Nunoni. Ad hec ego acaptore promito predictum habere, laborare et alias atendere. Testes Bn. de Verved et P. Escasi (ARM. ECR-341, f. 90r).

3 nones maig 1242 (05/05/1242).- Orset ses Codines estableix un hort i dues sínies situats dins la Ciutat (ARM. ECR-341, f. 92).

2 nones juny 1242 (04/06/1242).- Pere de Plana dono i estableixo a Bernat Mayol i muller Maria *medietatem mee alquerie que dicitur Annor (Honor), que est super villa de Boinola, quam teneo per Johannem de Galiana, qui eam adquisivit de domino Nuno quondam, et nunc eam tentur per dominum Regem. Ita quod solute prius de comuni agraria pro medio teneat dare Johanni de Galiana, dabitur tu et tui mi et meis quartum fideliter de omnibus bladis, leguminibus, vindimia, lino et canabo*. Més 2 quintars de figues dels arbres que hi ha per Tots Sants. I que tu siguis habitant i afogant i tinguis 3 bèsties aregades per fer la labor contínuament. Més 10 dies fadiga. Més 200 sous melgoresos d'entrada. Salvo dret, domini i escrivania pública al Rei (ARM. ECR-341, f. 93r).

6 idus juny 1242 (08/06/1242).- Ser Simó de Mozo (?) venc a Joan de Galiana perpètuament *quendam alqueriam vocatam Luch que est in valle de Aurient, quam ego a vobis emi, quam teneo per dominum Regem*. Per 400 besants de plata (ARM. ECR-341, f. 93r).

3 idus juny 1242 (11/06/1242).- Estrader de Villaverda i muller Guillem i fills Bernat i Maria, venem a ser Lancelmo de Caria (?) un rafal anomenat Albaitar, a la vall de Canet *subtus fontem*, que tenim per Nunyo Sanç qm, ara pel Rei. Per 230 sous melgoresos. Firma Bernat de Olzeto. També vos venem un rafal *qui dicitur de Caneto, in valle de Caneto*, abans tingut per Nunyo Sanç i ara pel rei. Per 350 sous melgoresos. (ARM. ECR-341, f. 93v).

7 calendes setembre 1242 (26/08/1242).- Ferrer de Muntanyans i els germans Pericó, Bernadó, Guillem i Arnau fan una amigable composició de la meitat de l'alqueria *que dicitur Alcludia Alganam, in termino de Caneto*, que està en porció de Nunyo Sanç, ara del Rei, que la tenim per Bernat de Oltzina a qui la compràrem. Els tres primers absolen els altres dos i renuncien als drets que puguin tenir sobre l'altra meitat de l'alqueria (ARM. ECR-341, f. 96r).

16 calendes octubre 1242 (16/09/1242).- Ermessenda, vídua de Pere de Osca, don i estableixo a Bernat de Salent i muller Ermessenda 2 jovades de terra d'aquelles 3 jovades que són en el rafal *quod est juxta portam de Marbeleto, qui vocatur raal*

Abenmundar, in termino de Catin, en porció que fou de Nunyo Sanç, ara del Rei, que mon marit adquirí a Nunyo, a cens d'una quartera i 4 barcelles d'ordi, portades a la Ciutat per Sant Pere de juny. Salvo dret, domini, 10 dies fadiga i escrivania pública al rei. Per 12 diners (ARM. ECR-341, f. 96v).

Nones setembre 1242 (05/09/1242).- Joan de Galiana i muller Isabela venem a Gener de Foreset i Pere de Planes *alqueriam nostram que dicitur Semacoma que est in montaneis de Aurient, quam emi ego, Johannes, de Vincencio de Exea et sicut Vicencius eam tenebat*, que abans la tenia per Nunyo Sanç i ara pel Rei, a cens de 40 quarteres, la meitat ordi i la meitat forment, amb 3 parells de bous i amb l'aparell de llaurar. Per 900 sous melgoresos (ARM. ECR-341, f. 96v).

Calendes octubre 1242 (01/10/1242).- Pere de Lleida ven a Guillem Morell la part que té a una adobaria. Afronta: amb l'hort de Proet de Lleida = amb l'adobaria que fou de Roland = amb l'adobaria de Proet de Lleida. Per 26 sous melgoresos (ARM. ECR-341, f. 97v).

Idus novembre 1242 (13/11/1242).- Bernat de Brasa i Bernat de Montpeller, marmessors testamentaris de Guillem Prohet, venem a Ramon Elies de Nexona una adobaria que tenia el difunt en nom de Prohet de Lleida a cens d'un morabatí. Venuda per 4,5 lliures melgoreses (ARM. ECR-341, f. 99).

Idus novembre 1240 (13/11/1240).- Pere Juliol i muller Elisenda venem a Guillem Mulnerio una quarterada de terra que tinc per compra que vaig fer i que tenim per franc alou en el terme de la Ciutat de Mallorca. Afronta: *In camino* = Honor de Ramon Lul = ... *in honore qui est versus caminum de Buluny*. Per 8 sous melgoresos (ARM. ECR-341, f. 123).

6 calendes desembre 1240 (26/11/1240).- *Sancia uxor, quondam, F. de Pomario per me et meos vendo tibi Maimono, macellario, et tuis quarteratam terra quam voce sponsalicii mei hec per franchum alodium donatione domini Regis quam me fecit dicto marito meo, quondam, in termino Civitate Maioricarum satis prope turris laveneriarum. Affrontatur ex una parte in honore Berengarii de Palaciolo, et ex alia in honore Sancte Marie de Pulcro Podio, et ex alia in honore Serene uxor, quondam, G. de Sancto Martino*

et Jacobi Marcellarii, et ex alia in honore tue. Accipio XII solidos melgarenses. Et teneamur de evictione, super omnia bona mea. Testes Berengarius de Palatiolo, et Bernardus, clericus Sancti Michaelis, et cetera (ARM. ECR-341, f. 125v).

ECR-342

6 calendes abril 1240 (27/03/1240).- Prohetus de Yllerda, Domenicus Clavelli et Bernardus Mulnerius, tenint llicència i potestat del rei per donar i distribuir als homes de Lleida els honors i possessions que els foren assignades pel rei per la seva part a la Ciutat i regne de Mallorca, donam a Pere Scribe (Solbe) un hortal que abans foren hospicis sarraïns, amb els arbres que hi ha, situat en la Ciutat de Mallorca, en el carrer de Ylerda, de porció dels homes de Lleida. Afronta: “*In via*” = Honor de Ponç de Vico = Hort de Ramon de Clerico = Porció dels homes de Barcelona. Ítem te donam un hort en el carrer indicat. Afronta: Hort dels fra menors = Hort de Ferrer de Aera = Honor teu = *In via publica*. Ítem un hort que foren abans casals. Afronta: Hort de Berenguer Dulceti = Dues parts amb vies = Honor teu. Tot en franc alou. Ítem te donam dues quarterades de terra en el terme de Sancti Laurencii, de porció dels homes de Lleida. Afronta: *In cequia* = Honor Domènec Falso = Honor mei, dit Prohet = Honor de Ramon de Arago. Ítem una jovada de terra a l'alqueria de Ortela ?, de porció dels homes de Lleida, tal com t’hem assignat i fitat, que està en el terme de Petra. Tot això, amb les seves pertinences etc., excepte a cavallers i sants. Testimonis Ferrer de Turricelle, Jaume de Calidis i Ramon de Yllerda, Bernat Julianus. Firma Domènec Clavelli (ARM. ECR-342, f. 6).

5 calendes maig 1240 (27/04/1240).- Bernat de Cogolles don i estableixo a Domènec Johanni un quartó d’una quarterada de terra que per alou franc i lliure tinc *subtus molendinum Ferrarii de Olzeto, juxta cequiam*. Afronta: Honor Peitavini = Honor den Vallisviridi = Honor que Bernat de Olzina té per mi = Honor de Ferrer de Olzeto. A cens d’un morabatí en or per Nadal, 10 dies de fadiga. Més 5 sous melgoresos d’entrada (ARM. ECR-342, f. 10v).

19 calendes febrer 1241 (14/01/1242).- *Ferrer de Taliada et uxor Bondia dono et stabilio tibi Ramon Lobatho quendam casalia que ratione acquisitionis habemus et per dominum Gastonum de Biarne tenemus in alqueria de Fornalug que est in valle de Soller.*

Afrontat ex una parte in domibus Johanni Lobato et ex alia in domibus R. de Yllerda et ex alia in domibus A. de Vilalonga et ex quarta parte in via, ad censum unius libre cere annuatim in festo Sancti Bartholomei, ad fatica X dierum, ad dandum, vendendum et ad omnimoda voluntate facienda cuique volueritis excepto J. Lobatho, fratri tuo. Accepi de introitu VI denarios. Salvo cens i dret nostre i cens, dret i domini a Gastó (ARM. ECR-342, f. 11r).

12 calendes febrer 1241 (21/01/1242).- *Dominicus Andree juravit presentibus P. Peris tenens locum domini Infantis, Jacobo de Safaregio baiulo, P. Yuanes, Bernardo Vitale et fratri eius quod amisserat quoddam instrumentum donacionis quas Petrus de Monterufo et alii divisores Terrachone fecerunt Berengario Gabello et Bartholomeo fratri suo de quibus domibus et de III quarteratas terre et de quatuor jovatas terre per alodium, sicut in carta facta et notata in cartholario Terrachone novo. Unde Petrus Peris, habito prudenter consilio et recepto sacramento, jussit michi Petri Romei notarii Maioricarum dictum instrumentum reparare etcetera et feci (ARM. ECR-342, f. 12r).*

10 calendes juliol 1241 (22/06/1241).- *Berengarius de Aurenga dono et stabilio tibi Bn. de Bisulduno et tuis successoris in eternum duo hospicia sarracena disrupta que ratione acquisitionis mea habeo in villa de Fornulug et teneo per dominum Gastonum de Biarn. Afrontant ex alia (sic) in via publica et ex alia in garriga et ex alia in honore michi residuo et ex alia in vineis R. de Yllerda condam ad censum unius libre cere, ad fatigam X dierum et faciam tenere perpetuo. Salvo iure, censu et dominio meo et salvo censu, iure et dominio domini Gastoni in omnibus sicut in carta acquisitionis mee plenius continetur. Debet soluere censum in festo Omnium Sanctorum. Item dono tibi et tuis imperpetuum quoddam trocium orti que se tenet cum orto tuo. Affrontat ex una parte in orto tuo et ex alia in orto G. de Balneis et ex alias duabus partibus in orto nostro. Ita quod detis pro censu in eodem festo medie libre cere. Item dono et stabilio quoddam ortum quod se tenet cum molendino tuo in termino alquerie de Fornelug et teneo per dominum Gastonum sicut tibi affrontat in una parte in molendino et ex alia in cequia molendini et ex alia in torrente. Ad censum trium solidorum melgoresius in eodem festo, ad eadem fatigam et faciam tenere etc” (ARM. ECR-342, f. 27v).*

10 calendes juliol 1241 (22/06/1241).- *Bernat de Biselduno, pels molts i gratuïts serveis que tu, Berenguer de Aurenga, m'has fet, amb la present carta te faig donació*

irrevocable entre vius després del meu òbit *trocium terre quoddam cum arboribus et plantis que ibi sunt et erunt quod ratione adquisicione mee habeo et per dominum Sacrista Barchinone teneo in termino alquerie de Fornelug* perquè puguis fer les teves voluntats sense cap vincl. *Salvo censu domini G. que convenio salve sine missione tua et fatiga iure et dominio eiusdem in omnibus et per omnia.* Afronta: *In via = In cequia = Honor de Ramon de Mansoalbo* (ARM. ECR-342, f. 27v).

10 calendes juliol 1241 (22/06/1241).- *Bg. de Aurenga predictus per me et meos cum presenti cartis dono et stabilio tibi F. de Taliada et tuis successoribus in eternum quedam ortum que ratione adquisicione mee habeo et per dominum Sacrista Barchinone teneo iuxta villam de Fornelug. Affrontat ex una part in honore R. de Manso albo et in cequia molendinorum et ex duabus partibus in torrentibus et ex alia parte in via publica. Ad censum unius morabatini in festo Omnium Sanctorum, ad fatigam X dierum et faciam tenere perpetuo. Salvo censu, iure et dominio nostro et salvo censu, iure et dominio domini Sacriste in omnibus et per omnia sicut in carta adquisicione dicti orti plenius continetur. De introitu XII denarios melgoresios. Testes de super* (ARM. ECR-342, f. 28r).

7 idus juliol 1241 (06/07/1241).- Proet de Lleida lloga a Bernat des Puig de Barcelona, durant 15 dies, un hort que tinc per Nunyo Sanç prop del mercat de la Ciutat (ARM. ECR-342, f. 29v).

11 calendes octubre 1241 (21/09/1241).- *Martinus Claver per me et meos cum presenti carta dono et stabilio tibi G. de Orenga et tuis sucessoris in eternum quandam quarteratam terre qua habeo per liberum et franchum alodium donationem domini Regis in termino Civitatis Maioricarum, satis prope turris lavenderiarum. Affrontatur ex una parte in honore Berengarii de Palaciolo, et ex alia in camino de Lunura (Banuca, Binuta, Limuta) et de Cabocorb, et ex alia in turrente lavenderiarum et ex quarta in honore Maimo, carniser. Ad censum uni morabatini auri novi recti pensi annuatim in festo Sancti Michaelis. Ad fatigam X dierum. Et faciam tenere perpetuo in pace. Accipio de introitu III solidos melgarenses. Et renuntio. Testes Castellonus Vilaragut et Arnaldus de Sancto Felicio* (ARM. ECR-342, f. 40).

19 calendes febrer 1239 (14/01/1240).- ... *de Gerunda gratis et spontanea dono vobis Raimunda de Culteller de Villa Libera, dilecta [...] inter vivos quoddam quartonum quartano que fuerunt de illi quarterada quas dominus rex per alodium [...] Maioricarum sicut tibi assignata. Et teneri ad omnes vestras voluntates per franchum alodium faciendas, sine vinculo alicuius persone. Testes Bernardus Picher et Petrus de Pineda* (ARM. ECR-342, f. 52v).

17 calendes agost 1242 (16/07/1242).- *Samuel Abenvenist, judeus, per me et meos vendo tibi Arnaldo Farraterio et tuis et cui volueritis mediam quarteratam terre quam ratione emptionis mee habeo quam inde feci de Paschale de Cisa de Ordine Calatrave qui eam habebat donationem domini Regi habeo iuxta molendinum domini Gastoni in termino Civitatis Maioricarum. Affrontatur ex una parte in via, et ex alia in cequia molendinorum, et ex alia in honore tuo que emisti de Berengarii F. et ex alia in honore portionis Bachinone. Accipio XLV solidos melgareses, et teneare de evictione. Super bona nostra. Testes G. de Ruvira, et Bernardus Avinenti et Abernardus de Curbis. Promittit firmare et firmavit* (ARM. ECR-342, f. 85r).

7 calendes agost 1242 (26/07/1242).- Pere de Pertegas estableixo a Bernat de Laurencio una feixa de terra a l'alqueria que tinc a Muro per raó de les meves milícies. Afronta: Honor meu = Honor tingut per Bernat de Torrella, qm = Honor de l'alqueria dels Captius = Via pública. A tasca, delme dels fruits de la terra, fadiga a 10 dies i 10 sous melgoresos d'entrada. Signa Saura, muller de dit Pertegàs, en poder de Guillem de Sant Andreu, capellà de Soler (ARM. ECR-342, f. 86).

17 calendes setembre 1242 (16/08/1242).- *Berengarius de Palaciolo per me et meos dono et stabilio tibi Berengario Buschayes et tuis et ad bene laborandum meliorandum in eternum totum illum mansum qui dicitur Belestar quam habeo ratione mee emptionis mee per alodium in termino Civitatem Maioricarum. Sicut affrontatur ex una parte in via, et de secunda parte in portione domini Infantis et ex duabus partibus portione hominum Minorise. Affrontatur totum dictum mansum cum domibus et pertinenciis sive includitur infra prefata etcetera. Dono tibi in hunc modum quod de omni fructu panis, vini, canabi, lini et olei que Deus dederit in dicto honore des mihi et meis fideliter quartam partem fideliter intus dictum honorem sine mei et meorum missione. Et sitis tu et tui mei solidi habitantes affogatos ibi et ultra hec habeas pro censu dicti mansi*

annuatim in festo Natalis Domini unum par gallinarum bonarum et recipiendum. Et non segetis, nec trituretis vel dividatis aut levatis bladum de area sine me vel nuncio meo. Ad fatigam X dierum atque et cetera et faciam tenere perpetuo contra omnes personas. Ad hec ego Berengarius Buschayes predictis et hec recipiens a vobis Berengario de Palaciolo predictae promitto ius vestrum predictum et censum fideliter dare et dictum honore fideliter laborare posse meo et esse tibi legale et fidelis in omnibus bona fide et absque omni malo ingenio obligo omnia bona mea ubique. Testes et cetera. Testes. Item dono et stabilio tibi et tuis perpetuo duas pecias terre quas ratione emptionis habeo per alodium in termino Civitatis quarum una affrontant ex una parte in via publica, et alia in honore heredum Bernardi Blancacii, et ex alia in quarteratas, condam, Maimoni, carnifice, et ex alia in honore Martini Claver; alia pecia affrontatur ex una parte in honore Durandi Coch, et ex alia in honore hominum Barchinone et ex in camino Capite Corbi et cetera ad in quarteratam quas dominus Rex dari fecit pro ortibus sive quarteratas hominibus populatoribus. Ita quod de omnibus expletis terre que Deus ibi dederit des, scilicet, de grano et palea quartum fideliter ad fatigam predictam et sub aliis condicionibus predictis. Testes. Firmavit uxor Berengarii de Palaciolo, scilicet Bonenate. Testes Bernardus de Curtibus et Alemanus de Curtibus (ARM. ECR-342, f. 93).

Idus octubre 1242 (15/10/1242).- Jaume, batiat, ferrer, venc a Bernat Bassa, ferrer, un batiat anomenat Pere per 40 sous melgoresos (ARM. ECR-342, f. 113).

2 calendes novembre 1242 (31/10/1242).- *Johannes Romei et uxor Maria cum presenti carta dono et stabilio tibi Barcelono filio quondam Johannis Puculul et tuis et cui volueritis perpetuo quandam partidam honoris vinearum et arborum que omnia ratione emptionis mee habeo et per dominum Gastonum de Bearne teneo in alqueria que dicitur Fornelug que est in vile de Soller. Sicut afrontat dicta partida ex una parte in honore alquerie de Benibasci et ex alia in honorem mei et ex alia in camino quo tenditur de Furnulug ad Benibaci et ex quarta parte in boscho montanee (montanearum). Hec omnia sicut afrontat cum suis pertinentiis etc dono et stabilio tibi ad censum trium morabatinorum in auro et pensi annuatim soluere in festo Omnium Sanctorum ad fatigam X dierum. Accepit de introitu XV solidos malgoresius et sum paccatus, et faciam tenere perpetuo. Salvo censu, iure et senioratico mei et meorum in omnibus et salvo jure, censu et senioratico domini Gastoni in omnibus et per omnia, sicut in cartis acquisitionisdicti honoris continetur etc. Testes G. Scribe, R. Guasch et G. Alberti et Bartholomeus Guayta.*

Signa P. de Mayoli, bajulus Philipi de Mayoli procurator domine Garsendis et baiulus eiusdem et domini Gastoni in Maioricarum” (ARM. ECR-342, f. 118r).

6 calendes desembre 1242 (26/11/1242).- Guillem de Palomera reconeix a Proet de Lleida que ha rebut 16,5 quarteres de blat de Floriana, vídua de Berenguer Gatell, de mans de mestre Joan (ARM. ECR-342, f. 125v).

6 idus desembre 1242 (08/12/1242).- *A. de Villalonga, dono et stabilio tibi A. de Goceranes et tuis succesoribus in eternum quadam cumbam cum vinea et olivaris et aliis arboribus que in eadem sunt cum omnibus casalibus et ferreginali que se tenet cum dicta cumba super domibus alquerie.* Afronta: Honors de Pere de Vineis i Bernat de Narbona = Honor de Guillem de Aurenga = *In montanea = In honore seu domibus alquerie de Mobbon.* *Et dono tibi quadam casalia cum amigdalariis et aliis arboribus que habeo in dicta alqueria de Monclon* (o Montclom o Monolon o Manolog. Dificil d’interpretar perquè està corregit al damunt en el propi text). Ho tinc tot per Gastó de Bearn a la vall de Sóller. Afronta: Casals de Guillem de Aurenga = Tres parts amb l’honor i casals de Joan Lopatoni = Casals de Pere de Cogollis. *Item dono tibi quodam farrigenale in eadem alqueria.* Afronta: Casals de Guillem de Balneis = *Ferrigenalis P. de Vineis et Bn. de Narbone = In quintana sive garriga dicte alquerie = In via que tendit ad dictam alqueriam.* Per dos morabatins alfonsins en or censals per Tots Sants, a 10 dies fadiga. Salvo cens, dret i domini meus i cens, dret i domini a Gastó de Bearn. D’entrada 10 sous melgoresos. *Item dono tibi quadam casale domus sicut tibi assignavi.* Afronta: Hospici vostre = *In via pública = Cases de Berenguer de Aurenga = In domibus meis.* *Et dictum casale est in alqueria de Fornelug.* Signa Pere de Mayolis, Batle de Felip de Maiolis, procurador de dona Garsendis i de don Gastó (ARM. ECR-342, f. 132).

3 calendes gener 1242 (30/12/1242).- Martí Guillemi i muller Beatriu, venem perpètuament a Arnau de Santa Cecilia la part meva que per compra tinc en alou sobre un molí que està a la vila de Sóller; la qual part fou assignada a Ramon de Pertegas, qm, per la seva porció i Cavalleria a la vila de Sóller. En dit molí hi té Gastó de Bearn dues parts, el Comte d'Empúries la sisena part, i l'altra sisena part la tenen el Prebost de Celsone i Pere Menoch. I en dita sisena part tenim el predit Prebost la quarta part i jo les altres tres parts, que vaig comprar a dit Menoch. Per 25 sous melgoresos comptants (ARM. ECR-342, f. 136v).

4 idus gener 1242 (10/01/1243).- Pere de Esteve i muller Adaleudis, donam i establím en emfiteusi perpètua a Ferrer Caperono i muller Guillema una partida de casals amb tries i terra que tinc per compra; la qual partida la tenim per Berenguer de Aurenga a la vila de Sóller, sota domini de Gastó de Bearn. Afronta: Honor que Genciana té per Gastó = *Rego sive* síquia del molí = Via pública = Altres casals i honor residu. Per un morabatí censal per Tots Sants més 10 dies fadiga a mi i 4 sous melgoresos d'entrada comptants. Salvo cens i dret meus i de dits Aurenga i Gastó. Firma Pere, fill de dit Stephani; i Arnau de Sancta Cecilia, procurador de Gastó, que salven els seus drets (ARM. ECR-342, f. 141r).

4 idus gener 1242 (10/01/1243).- Pere de Stephano i muller Adaleudis, donam i establím en emfiteusi perpètua a Pere Serra i muller Oliva una partida de casals amb els seus patis que tenim per compra; la qual partida la tenim per Berenguer de Aurenga a la vila de Sóller sota domini de Gastó de Bearn. Afronta: Honor que Genciana té per Gastó = Cases nostres restants = Via pública = Casals que Ferrer Caparo té per nosaltres. Per un besant d'argent censal per Tots Sants més 10 dies fadiga a mi i 2 sous melgoresos d'entrada comptants. Salvo cens i dret meus i de dits Aurenga i Gastó. Firma Pere, fill de dit Stephani; i Arnau de Santa Cecilia, procurador de Gastó, que salven els seus drets (ARM. ECR-342, f. 141v).

18 calendes febrer 1243 (15/01/1244).- Arnau de Santa Cecilia don a Guillem Caderite a títol de donació irrevocable entre vius aquella part que tinc en alou franc a un molí que està a la vall de Sóller, per comprar que vaig fer a Martí Guillem i muller Beatriu; la qual part fou assignada a Ramon de Pertegas, qm, per la seva Cavalleria. En dit molí hi té Gastó de Bearn dues parts, el Comte d'Empúries la sisena part, i l'altra sisena part la tenen el Prebost de Celsone i Pere Menoch; del qual Menoch comprà dit Martí Guillem la part que ara te don. I en aquesta sisena part hi tenim el Prebost la quarta part i jo les altres tres parts que vaig comprar a dit Guillem. Firma Saura, muller de dit Santacília (ARM. ECR-342, f. 150).

11 calendes març 1242 (19/02/1243).- *Serena, uxor condam G. de Sancto Martino, vendo tibi Berengario de Palaciolo et tuis perpetuo per alodium franchum mediam quarteratam terre quam voce sponsalicii mei habeo in termino Civitate Maiorice*

in quarteratas quas dominis Rex dedit pro ortibus populatoribus et dedit Bernardo de Sancto Martino qui eam dimisit dicto G. de Sancto Martino, viri meo condam. Affrontatur ex una parte in honore tuo, et ex alia tibi in honori que fuit Maymoni, carnifici. Et accipio XVIII solidos melgarenses, et teneare de evictione. Super omnia bona mea. Et hec juro et cetera. Testes G. Ferran et Johannes de Calidis (ARM. ECR-342, f. 160r).

2 calendes juny 1242 (31/05/1242).- *Marches Boleu/Boleti vendo vobis, Johanni Traver, perpetuo, medietatem duarum alqueriarum ... et Raal Benamelus que sunt XX jovatarum in termino de Manacor quas ego et ...nivela adquisivimus a domino Nunoni ad servicium unius equi armati sicut ... in instrumento ... cum omnibus, per LXXX bisancios ? (ARM. ECR-342, f. 182r).*

9 calendes agost 1243 (24/07/1243).- Bernat de Sardaynola te cedeixo d'ara a 3 esplets, a Joan de Fortiani, aquell honor que tinc en nom de Pere de Pertegàs en el terme de Muro i fa partió amb l'alqueria dels Captius, devora l'honor de Menoch. Li entrega un parell de bous, rella i altres aparells. Pagats els corresponents delmes i primícies tindran els fruits meitat per meitat. Es reté un tros de terra per sembrar-hi lli, i hi podrà tenir un porc i gallines. Li deixa una bístia per portar 6 quarteres d'ordi al molí per fer farina cada any (ARM. ECR-342, f. 215v).

6 nones octubre 1253 (02/10/1253).- Elisenda, filla de Baldovini de Semi i hereva testamentària, amb el consell de Berenguer de Tortosa, marit meu, dono i estableixo *ad bene laborandum* a Pere Ros i muller Arsenda *totum illum honorem ab integro cum domibus in alqueria ... que est in termino de Manacor, en porció que fou de Nunyo Sanç ara del rei, et per eundem tenetur in feudum, prout tibi assignavit et terminavit tibi dictus Baldovinus et dividunt ex una parte sicut aque versant versus podium rotundum sicut serra descendit per podio rotundo versus orientem et vadit versus honorem Margarite et dividit cum honore domorum Margaritam sicut fexuriatus est et terminatum, et ascendit per serram superiorem et vadit versus carrariam de Arnaldi ? Ortoler ? de Manacor sicut dividit cum refallo den Boinela et sicut dividit cum taleya den Nabot et cum garriguis. A tasca i delme de pa, vi, oli, lli i cànem, i el delme del bestiar acostumat a l'illa de Mallorca. X dies de fadiga. Salva fidelitat, jurisdicció i escrivania pública del rei. Et quos vos et vestri sitis ibidem habitantes et stadantes. Més 6 sous RV d'entrada. Testimonis: Berenguer de Piraria, Berenguer Rossilionis i Bernat ... (ARM. ECR-342, f. 238v).*

ECR-343

15 calendes gener 1257 (18/12/1257).- Guillem de Sant Martí de Lemena venc perpètuament a Berenguer Mata ? de Lacusteria mig camp; és a dir, dues peces de terra que estan dins la vall de Sóller, en porció del bisbe i capítol de la Seu de Girona, tingudes per Berenguer de Pinos a cens d'un morabatí i mig en or per Nadal; el qual Pinós el tenia per la Seu, juntament amb altres possessions, a cens d'un morabatí. Salvo cens, dret, domini i fadiga a 30 dies a la Seu, i cens i drets de dit Pinós. Afronta una peça: Dues parts amb el camí que va a l'honor den Planes = Camí públic que va a l'alqueria de Berenguer de Pinos = Honor de Pere de Rossiliono, que el té per Berenguer de Pinos. Afronta l'altra peça: Camí públic que va a l'honor den Planes = Honor de Pere de Rossiliono, que el té per Berenguer de Pinos = Honor d'Arnau Suiner, que el té per Berenguer de Pinos = Honor de Guillem Domènec, que el té per Berenguer de Pinos. Per 14 sous RV comptants. Firmen Bernat Spinalb i Berenguer de Pinos (ARM. ECR-343, f. 24).

6 idus gener 1257 (08/01/1258).- Pere Caparoni dono i estableixo *ad bene laborandum et meliorandum* perpètuament a Guillem de Saderra i Pere Coloma cosí teu ? un tros de garriga que tinc dins la vall de Sóller, en porció del bisbe i capítol de la Seu de Girona, a l'alqueria de *Monteregalli*, tingut per aquesta Seu, juntament amb altres possessions, a cens de 5 morabatins que foren assignats per la Seu a Guillem de Sancto Martino per la seva Cavalleria i que jo pagaré. Afronta: Camí públic que va a l'alqueria de Castelló = Torrent = Muntanya = Honor del preposít de Celsone, qm, que ara és de l'hereu de Bernat de Viridaria. Vos estableixo aquesta garriga amb totes les seves possessions i pertinences, de manera que de tots els esplets de pa, vi, oli, lli i cànem que doni m'heu de pagar la 13ª part. Més 8 sous RV d'entrada. I és cert que tu Guillem en tens la meitat i tu Pere l'altra meitat. Més 10 dies de fadiga a mi. Firma Bernat Spinalb procurador de la seu de Girona, que salva els seus drets (ARM. ECR-343, f. 24v).

17 calendes maig 1255 (15/04/1255).- *Guillelmus de Turricella, miles, per me et ex parte Guillelmo de Turricella, filius quondam Guillelmi de Turricella de Valensi et omnium suorum successorum dono et stabilio ad bene laborandum et meliorandum tibi, Guillelmus Guasch, perpetuo, totam illam ortam que nunc est stabilita, tam heremum*

quam laboratum, cum uno trocio vinee et figerale, prout dictam vineam et figeralem clausam est et sunt intus vallem de Soler, in porcione Bernardo de Sancta Eugenia, in illo honore que ibidem, simul cum aliis honoribus et possessionibus, dictus Guillelmus de Turricella de Valensi per eundem Bernardum tenet in feudum, ad servicium unius militis cum suo equi et garnimentis, salva eidem Bernardo fidelitate ex dicto servicio, que Guillelmus predicta habet ex donacione quod dictus pater suus sibi fecit, que pater suus predicta habuit ex laxacione quam Bernardus de Turricella, quondam, frater suus, sibi fecit in sua ultima voluntate. Afronta: Torrente de Fornelug = Honor den Mosqueroles, que el té per Bernat de Santa Eugènia = Torrente que decendit de Alofra = Camino publico que exit de alqueria comitis et itur ad mare. Per 7 morabatins bons, nous, alfonsins en or, censals per Sant Miquel, més el delme de pa, vi, oli, lli i cànem que Déu doni. Sense entrada. A 10 dies de fadiga (ARM. ECR-343, f. 66v).

3 idus maig 1255.- Els mateixos anteriors estableixen a Bonet de Turricella de Montegrino unes cases i corral contigu a l'alqueria que diuen Mauya, en el terme de Canarossa, en porció de Bernat de Santa Eugènia, tinguda en feu d'aquest Bernat per dit Guillem de Turricella de Valensi a servei d'un cavaller armat amb el seu cavall i guarniment. El qual el té per donació que son pare li feu; i aquest el tingué per deixa que Bernat de Turricella qm, germà seu, li feu en la seva darrera voluntat (ARM. ECR-343, f. 67r).

5 calendes abril 1247 (28/03/1247).- Bernat de Salent don i establesc perpètuament a Guillem de Fontanies una vinya amb garriga contigua que tinc a cens de 2 mas mudines pel Prepòsit de Solsona que jo pagaré. Salvo cens, dret, domini i fadiga al Prepòsit. Està aquesta vinya a la vall de Sóller, a l'alqueria de Beniarax. Afronta: Honor del Prepòsit de la Seu de Mallorca = Porció de Sant Feliu de Guíxols = Dues pars amb l'honor del Prepòsit de Solsona. Per 3 morabatins i mig alfonsins en or per Sant Miquel, més 10 dies de fadiga a mi i 11 sous melgoresos d'entrada comptants. Firma Lombarda, muller de dit Salent, i Pere son fill, que salven els seus drets (ARM. ECR-343, f. 155r).

15 calendes maig 1247 (17/04/1247).- Bernat de Riparia, prepòsit del monestir de Sant Feliu de Guíxols, concedeixo per raó de permuta a Bernat de Turricella la meitat de l'alqueria Lluç Royg que la tenen Joan i Guillem de Luc Royg i que també tenen l'altra meitat i l'alqueria d'en Bernat Roses i l'alqueria d'en Vilar qm, tingudes pel monestir,

amb tot el dret i domini, situades en el terme de Sant Joan de Muro. Afronten totes aquestes alqueries: Honor teu = Honor del comte d'Empúries = Honor de Ramon de Viridaria = Honor d'en Pertegas. Ho tindràs en feu del monestir per raó de la teva cavalleria i que facis el servici que has de fer al monestir. A canvi, dit Torrella i sa muller Berenguera donen perpètuament al prepòsit l'alqueria de Cleda i un rafal que se té amb aquesta alqueria que tenen per nosaltres Esteve i Bernat Llorenç i amb l'alqueria del monestir de Sant Feliu, més 100 quartins de vi i 30 quartans d'oli i 2 quintars de figues; el qual vi, oli i figues jo les hi havia de donar per raó de la meva cavalleria dins la Ciutat (ARM. ECR-343, f. 165v).

13 calendes maig 1247 (19/04/1247).- Arnau de Planis don i estableixo perpètuament a Guillem de Boseges i muller Berenguera un tros de terra de vinyes i figuerals tal com el vos he assignat i fitat d'aquell honor que vaig adquirir al bisbe i capítol de la Seu de Girona a cens de dos morabatins i mig dins la vall de Sóller, que després advingué a la porció de Guillem de Sancto Vicencio i després advingué a Arnau de Tegurini per compra que en feu; i jo el tinc per aquest Tegurini a dit cens que jo pagaré. Afronta: Honor de Ramon de Olzina = Dues parts amb l'honor meu = Honor de Pere de Vilari. Per un morabatí censal per Sant Miquel, més 10 dies de fadiga a mi i 3 sous d'entrada que he rebut comptants (ARM. ECR-343, f. 170v).

3 nones setembre 1240 (03/09/1240).- *Petrus Ferriol et uxor mea Berengaria cum presenti carta dono et stabilio tibi Meliz de Turricella et tuis successoribus ineternum mediam quarteratam terre quam donatione domini Regis Aragone per franchum alodium habemus in termino Civitatis Maioricarum. Affrontatur una parte in honore tuo; et ex alia honore J. de Caneto; et ex alia Gayardi; et ex alia Blancarie, uxor Bernardi Blancaz, ad censum unius paris gallinarum bonarum recipientibus annuatim in festo Sancti Michaelis. Ad fatigam decem dierum et faciam tenere. Accipimus XII de introitu. Testes Barcelonus de Terrachona, Bernardus Gentil et Gil Garces. Promisserunt quod faciat firmare carta filio suo Bernardo* (ARM. ECR.343, f. 267v).

12 calendes agost 1240 (21/07/1240).- *Maimonus Pelliparius et uxor Geralda quisque, in solidum, vendimus tibi Raimundo de Quadris Picaperis et tuis mediam quarteratam terre que donatione domini Regis per liberum et franchum alodium franchum habemus in termino Civitatis, satis prope turres lavanderiarum. Affrontantur*

ex una in tua honore, et ex alia in honore Boqueti, et ex alia in honore Columbarii, et ex alia in honore Radulf. Accipimus XXIII solidos melgarenses ad omnes tuas voluntates faciendas per franchum alodium, et teneamur de evictione, super omnia bona nostra. Et ego Geralda promitto quod ratione sponsalium, et non contravenire ratione sponsalium vel modis aliis. Testes Raimundus Durandi et Paschale et Bartholomeus de Prato (ARM. ECR-343, f. 274v).

Nones octubre 1249 (07/10/1249).- Arnau Corró, procurador de Bernat de Santa Eugènia, arrenda a Jacobo, batiat, *ortolano balnea domini Bernardi de Sancta Eugenia que fuerunt quodam domini Nunoni*, de Sant Miquel a 2 anys *cum aque sicut habere poteris et cum aliis apparatibus prout tibi est, et quod tu facias omnes missiones dictis balneis necessarias* i altres coses (ARM. ECR-343, f. 321).

10 calendes gener 1251 (23/12/1251).- Bernat de Centelles, procurador a les parts de Catalunya i Mallorca de dona Garsenda, comtessa i vescomtessa de Bearn i de son fill Gastó, constitueixo Tomàs Espanyol procurador meu *super omnibus honoribus, possessionibus et universis aliis et singulis que dicta domina comitissa et eius filius Gasto habent et debent habere in Civitate et tota insula Maioricarum, dando tibi plenum posse quos possis recipere et exigere census, fructus, redditus et proventus et omnia alia que dicta domina comitissa et dictus dominus Gasto habent in Civitate et tota insula Maioricarum. Et firmare in omnibus cartis vendicionum, impignoracionum, stabilimentorum, permutacionum et alienacionum et omnium aliorum con...onum quas homines vel femine tenentes dictos honores et possessiones petient inter se vel cum aliis.* De manera que allò que vós firmareu ho tindrem per ferm. I podreu dicta sentència, fer composicions, apel·lar i exercir totes les accions i drets generals i personals en cúria i fora cúria en relació als capítols esmentats. Testimonis: Ramon de Villanova cavaller, i Guillem de Sala, Jaume de Santa Eulàlia i Guillem de Plano. Firma Bernat de Centelles. Firma Jaume de Portu, notari públic de Barcelona, qui ho escrigué i clogué. A continuació hi ha una carta de la comtessa dirigida als *universis militibus et aliis hominibus totius terre nostre Cathalonie et Maioricarum*, informant-los d'haver nomenat procurador Tomàs Espanyol, manant-los que l'obeeixin i responguin fidelment, i que firmin en mà seva, etc. Datat *die jovis ante festum Sancti Johannis Bapstiste* 1251. Signen Pere de Termino notari, Mateu Lupeti notari, Pere Marchesium notari, Bernat de Portu, Gerard

Dorcha, testimonis del trasllat. Signa Jaume de Portu, notari públic de Barcelona, qui feu el trasllat (ARM. ECR-343, f. 347r i 348r).

Idus setembre 1252 (13/09/1252).- Joan Ginesta i muller Guillema venem perpètuament a Joan Lobato unes cases amb corrals que foren dos hospicis sarraïns, que tenim per Ramon Lobato a cens d'una masmudina; i aquest Ramon les té per Pere Ramon; i aquest les té per dona la Comtessa i fill Gastó de Bearn a la vall de Sóller, a l'alqueria de Fornelug; i nosaltres les tenim per adquisició feta per mi, dit Ginesta, a Ramon Lobato, germà teu. Afronta: Casa teva = Dues parts *in carrariis que transint* per honore Bernat de Bisilduno = Carrera major que passa per l'hospici de Pere de Villalonga. Per 45 sous reials que hem rebut comptants. Salvo cens, dret, domini i fadiga a dits senyors. Firma Tomàs Spaniol, batle de la Comtessa i fill Gastó, que salva els seus drets (ARM. ECR-343, f. 351).

5 idus novembre 1252 (09/11/1252).- Bernat de Bisulduno dono i estableixo perpètuament a Pere de Luc *partem domum meam quam habeo de illo pati quod est domini ? in alqueria de Fornelux* (Fornalutx), tingut per Gastó de Bearn a cens. Afronta: *In carraria* = Cases de Bernat de Narbona = Dues parts amb el teu honor. Per una unça de *piperis* censal per Tots Sants, més 10 dies de fadiga. ~~Ítem t'estableixo perpètuament una porció de casals de Bernat Gavet, fill de Llorenç de Sancto Stephano, qm, que tinc per Gastó de Bearn a cens~~ (ARM. ECR-343, f. 354r).

17 calendes gener 1252 (16/12/1252).- Pere de Vilari estableixo *imperpetuum ad laborandum, plantandum et melliorandum* a Guillem de Costis *quoddam trocium terre in quo est garriga prout tibi terminavi, pidoravi et assignavi*, que tinc a la vall de Sóller per dona la Comtessa i son fill Gastó. Afronta: Garriga de Bernat de Sancto Martino = *In montanea = In carraria = In torrente maiori*. Per una masmudina jueva en or fi i pes recte censal per Tots Sants, més 10 dies de fadiga a mi i 2 sous RV d'entrada que he rebut comptants. Salvo dret, domini i fadiga a la Comtessa i son fill i a mi. Firma Tomàs Spaniol, batle de la Comtessa i fill Gastó. Firma Guillem de Vilari, batle de Gastó de Bearn a Mallorca, qui comprà els rèdits de son senyor segons acta en poder de Jaume Martí, notari, el 7 idus maig 1274 ? (09/05/1274) (ARM. ECR-343, f. 355v).

3 idus gener 1252 (11/01/1253).- Ramon de Masblanch i muller Maria venem a Nadal de Banaula i muller Elisenda *imperpetuum quasdam domos cum casallibus que eas adherent*, situades a l'alqueria de Fornelug, tingudes per Ramon Gayent a cens d'un besant de plata; i dit Gayent les té pels hereus de Llorenç de Sancto Stephano; i aquests les tenen per dona la Comtessa i son fill Gastó de Bearn. Afronten: *In fossario sarracenic* = *In domibus et casalibus den Cogoles* = *In domibus P. de Ecclesia* = Cases meves. Per 15 sous reials comptants. És pacte que *vos autem non possitis exire per meam tenedonem sino per fossarium predictum*. Salvo dret, domini i fadiga a dia Comtessa i son fill, i a dit Gayent i a dits hereus. Firma Bernat, fill de dit Masblanch, i Tomàs Spaniol, batle de la Comtessa i fill Gastó; i Bernat de Bisulduno en nom dels hereus; i Ramon Gaiento, que salven els seus drets (ARM. ECR-343, f. 355v).

1252.- Domingo Navarro dono i estableixo *tibi Bg. baptizato et tuis perpetuo totam illam terram qua tempore sarracenorum consueverunt esse vinee retro mosquita in alqueriam meam que dicitur Lucatajer qua est in termino de Polencia et habeo per alodium* (ARM. ECR-343, f. 378v).

ECR-344

9 calendes novembre 1257 (24/10/1257).- Bernat de Sant Martí, cavaller, dono i estableixo *ad bene laborandum et meliorandum* a Bernat Pelegrí *honorem ad laboracionum unius paris bouum ad guarete vetus et nova, prout retinui mi in alqueria mea de Vilela quam ego teneo per dominum Comitem Impuriarum cum aliis possessionibus in feudum ad servicium unius militis unius equi armati in termino de Muro*. Salvo jurisdicció i fidelitat al comte d'Empúries. Afronta: Honor meu = *In carraria qua itur ad ecclesiam* = Honor den (il·legible) Esteva = Honor de (il·legible), que és den Guillem de Turriceila. I que hi tinguis un parell de bous per llaurar dit honor bé i lleialment. Cens i entrada il·legibles. Firma Berenguera, muller de Bernat de Sant Martí (ARM. ECR-344, f. 248v).

ECR-345

5 nones juliol 1259 (03/07/1259).- Joan de Marino dono i estableixo a Pere Masana/Mascaro *quendam honorem meum prout terminavi et assignavi tibi in alqueriam de les Algorfes de Lodra in termino de Manacor*, en porció que fou de Nunyo Sanç ara del rei, *que honor est ad laborationem III parum bovim ad guaretur vetus et novum de terra laboranda. Salvo intelecto me et meis possum tenere bestiarium meum in garriga que est in dicto honore et facere ibi vineam et laborare et trahere terram ad panem si voluero ad opus mei et quod tu similiter possis ibi tenere tuum bestiarium et trahere et laborare ibi similiter si volueris*. A quart de pa, vi, lli, oli i llegums, a més del delme. Salva l'escrivania pública, dret, domini i fadiga a mi. *De introitu unum ariete* (ARM. ECR-345, f. 149v).

Calendes febrer 1263 (01/02/1264).- Pere Calderó i muller Bartomeva, i Ramon Calderó i muller Ponça donam i establím a Pere Bruguera perpètuament *quendam masquitam prout tibi assignamus in alqueria mea de Galea, et possis ibi facere domos et corrallia, et quendam ortum prout tibi assignamus, et quod habeas pastures et aquis et ademprivium pasturarum et aquarum in toto termino meo prout alium populatores et sunt in termino de Felenix* en porció que fou de Nunyo Sanç ara del Rei, i ho tenim pel Rei en feu. Salvo fidelitat, jurisdicció i escrivania pública al Rei. Per 6 diners censals per Pasqua. Més 20 sous d'entrada. De les vendes i alienacions i establímments que fareu, ens donareu la vigèsima part del preu. T. Andreu de Seva, Berenguer de Turri i Jaume Mercerii (ARM. ECR-345, f. 203v).

3 calendes gener 1265 (30/12/1265).- Pere i Ramon Calderó donam i establím a Berenguer Medico *quendam currallio et quasdám domos sarracenicis cum quodam trocio terre eisdem contiguo prout tibi terminamus et assignamus in alqueria nostra de Galea quod habemus in termino de Sentueri in parrochia de Felinix; quam alqueriam nos tenemus pro dominum Regem in feudum prout in cartis continetur*. Per una masmudina jueva en or per Nadal. Salvo fidelitat i escrivania pública al Rei, i cens, dret, domini i fadiga meus. Més 10 sous d'entrada. Testimonis: Pere Magneti, Bernat Bruguera i Jaume Mercer (ARM. ECR-345, f. 254r).

2 idus agost 1266 (12/08/1266).- Joan de Marino dono i estableixo a Pere Guillem i muller Ermessenda i fill Ferrer i Amigó Riariol *honorem ad tria paria boum condirecta tenere in alqueria mea de Algorfis de Lodra* que està en porció de Nunyo Sanç ara del rei

per francum alodium meum, prout terminatum est et assignatum inter me et vos. Ad quartum et decimam de omnibus fructibus de pa, vi, lli, cànem i oli, i que hi tingueu tres parells de bou condrets ad laborandum dictum honorem et quod sitis ibi habitantes et afogantes mea solidi et quod possitis ibi facere ortum ad vestram comestionem de quo nihil teneamini dare, scilicet si facietis ibi tantum de orto quam venderitis de ortalicia quod de illo quod inde haberetis tenamini mihi dare decimam et tascam; et quod possit facere ortum Jacomi Mantavaca juxta via dicti honore ad propius comestionis domus sue tamen. Et quod ego possim venare racione solacioni et venacionibus dicti honor. Et quod possim similiter laborare in garriga quam vos non laboraveris hinc ad duos annos. Et retineo ibi pasturas ad opus bestiarum mei. Salvo escrivania pública al rei, i dret, domini i fadiga meus. I no podrem vendre aquest honor a altri (ARM. ECR-345, f. 273v).

ECR-346

15 calendes maig 1262 (17/04/1262).- Pere Calderó i muller Bartomeva, i Pere (Ramon ?) Calderó i muller Ponça establím perpètuament a Guillem de Valls *totum illum honorem heremum et laboratum cum domibus et arboribus diversorum generum in alqueria nostra vocata Bonbar*, tal com te l'hem assignat i fitat, situada en el terme de Felanitx, en porció que fou de Nunyo Sanç ara del Rei, que tenim en feu pel Rei *prout in carta acquisitionis quam inde fecit Nicolaus Bayanus dicte prior maritus qm mei dicte Poncie et pater mei Bartolomee a domino Nunione Sancii penitus continetur*. A delme i tasca de tots fruits de pa, vi, lli, cànem i oli. Salvo la fidelitat i l'escrivania pública al Rei, i dret, domini i fadiga nostres. Més 2.000 sous RV d'entrada, dels quals 400 sous són per les garrigues i la resta pel dit honor. Afronta: Amb l'honor que Guillem Ferrer té per nosaltres i amb l'honor que n'Armengol té per nosaltres = Honor que Berenguer Cabrera té per nosaltres = Honor den Serdà i amb l'alqueria predita. La garriga del dit honor afronta: Honor de l'alqueria Pocha = Honor den Julià. Nosaltres, els venedors, prometem que si qualcú vos mou qüestió *ratione illius equi armati quam debat fieri racione dicte alquerie de Bombar*, nosaltres te defensarem fins a total definició. Firma Bartomeva, muller de Pere Calderó (ARM. ECR-346, f. 25v).

5 idus juny 1307 (09/06/1307).- Berenguer Ruffini qm, CM, en el seu darrer testament elegí marmessors a Berenguer Arnau de Insula, cavaller, Joan Abennazer, Joan

de Turribus i Jaume de Guardiola, CM, donant-los potestat per vendre els seus béns mobles i immobles i distribuir-ho tal com manà en son testament. Ara, els marmessors venem perpètuament a Margarita, vídua de dit Ruffini, qm, aquells 45 morabatins censals que el difunt rebia de Bernat Pastoris *in alqueria de Fornalug* per Santa Maria de febrer *pro duodecima parte alquerie de Fornalug et de Benimoclom* situada la 12ª part a la vall de Sóller, en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei. Aquesta 12ª part l'adquirí en emfiteusi dit Pastor de dit Ruffini a aquest cens; i el Ruffini la tingué per donació entre vius que li feu Pere de Luch de Sóller, i aquest la tingué per compra a Pere Barralli (Vanrell?) i muller Guillem; i dit Barralli la tingué per institució que li feu Pere de Vineis, qm; i aquest la tingué per adquisició a Arnau de Sancta Cecilia, procurador i lloctinent de Pere de Sintille, procurador de la dona Garsendis, comtessa i vescomtessa de Bearn i senyora de Montcada i Castellvell i de son fill Gastó a cens de 5 morabatins per Tots Sants; els quals 5 morabatins els paga dit Pastoris sense disminució dels altres 45 morabatins que et venc. Aquesta 12ª part està formada per diverses sorts de terra espargides per allà, tant divises com indivises i, per tant, s'ometen les confrontes. Per 215 lliures RM comptants (ARM. ECR-346, f. 83r).

18 calendes juny 1308 (15/05/1308).- Guillem de Terrades, CM, venc perpètuament a Pere de Fonte, mercader, CM, aquells 45 morabatins censals quitis que rep a la vall de Sóller *super duodecimam partem alquerie de Fornalug et de Benimoclom*, que està en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei, tinguda per Bernat Pastoris de *Fornalug* a dit cens per Santa Maria de febrer per adquisició que feu a Berenguer Ruffini, CM, qm, a dit cens; el qual Ruffini la tingué per donació entre vius que li feu Pere de Luch, qm, de Sóller, segons acta del notari Bartomeu Strucii del 4 idus gener 1295 (10/01/1296); i aquest la tingué per compra que feu a Pere Barralli i muller Guillem segons acta del notari Pere Romei del 9 calendes juny 1252 (24/05/1252); i dit Barralli la tingué per dret hereditari de Pere de Vineis, qm, segons acta del notari Felicis del 11 calendes febrer 1246 (22/01/1247); i aquest la tingué per adquisició que feu a Arnau de Santa Cecilia, procurador de dona Garsendis comtessa i vescomtessa de Bearn, senyora de Montcada i Castellvell i del seu fill Gastó, a cens de 5 morabatins per Tots Sants segons acta del notari Berenguer Companei del 10 calendes febrer 1233 (23/01/1234), any en el qual dit Santa Cecilia era procurador de la Comtessa segons acta de procura feta pel notari Bernat de Rodis el calendes maig 1230 (01/05/1230); els quals 5 morabatins els paga l'esmentat Bernat Pastor als hereus de Gastó sense disminució dels altres 45 morabatins

que te venc. I aquests 45 morabatins els aportà en dot ma muller Margarita en temps de noces, segons acta del notari Jaume de Gradu el pridie idus agost 1307 (12/08/1307); i ella els tingué per compra segons acta del notari Pere Artich del 5 idus juny 1307 (09/06/1307) feta a Joan de Turribus i Jaume de Guardiola, marmessors de Berenguer Ruffini, qm, tots els béns del qual foren venuts i els preus obtinguts foren distribuïts entre els pobres de Crist als quals instituï hereus universals segons testament en poder del notari Arnau de Sant Martí el pridie calendes gener 1306 (31/12/1306). I com que aquesta 12ª part està dispersa en diverses sorts de terra espargides per diversos llocs, tant cultes com ermes, tant divises com indivises, les confrontes de les quals seria prolix anomenar, les ometem. Per 225 lliures RM comptants, a raó de 16 diners per reial d'argent de Mallorca. I si alguna persona vos fa demanda o qüestió per aquesta venda, vos promet defensar-vos fins a total solució. Margarita, muller del venedor, lloa la venda i renuncia als seus drets (ARM. ECR-346, f. 104v).

ECR-347

13 calendes gener 1268 (20/12/1268).- Domènec Coc i muller Maria venem a Martí Alomar *totam illam medietatem ab integro quam habemus in alqueria vocata Mediana*, que tenim per compra que jo, dit Domènec vaig fer a Guillem Daguilar, curador de Berenguer Geotant ?, situada en porció de Nunyo Sanç ara del rei, tinguda tota l'alqueria per Francesc Traver a cens de 40 sous RV per N^a Sra. de març, més el delme. I el dit Traver la té, juntament amb altres honors, pel rei en feu. Per 15 lliures RV. Salvo fidelitat i escrivania pública al rei, i cens, dret, domini i fadiga al dit Traver (ARM. ECR-347, f. 39r).

3 idus gener 1269 (11/01/1270).- Bernat de Rubione i Pere de Salsis reconeixem l'un a l'altre venir a la divisió i composició perpètua *de toto illo rafallo quod habemus in termino de Manacor* en porció de Nunyo Sanç ara del rei, tingut per Simó de Marino. La divisió l'han feta varis prohoms. Jo, dit Rubio tindrè la *part versus talayam domina Elvira et versus torrentem*; et ego P. de Salsis *versus Manacor* (ARM. ECR-347, f. 82v).

8 idus març 1269 (08/03/1270).- Laurengo de Marino, de 17 anys, fill emancipat de Simó de Marino venc a Justino de Marino, *nomine tuo et fratris tui Filipini de Marino*

et vestris perpetuo medium per medium totam illam partem meam honorum et possessionum molendinorum et censualium et omnium aliorum iurium quam habeo in valle de Nuce et suis terminis, de qua parte pater meus Simono de Marino me heredavi, quam partem etc. precio 200 libras RV (ARM. ECR-347, f. 141r).

3 idus agost 1262 (11/08/1262).- Maria Metga i filla meva Pelegrina i marit Salvador de Pals venem a Bernat Ninot *totum illum honorem nostrum sive medietatem quem habemus in alqueria de Galera in termino de Filenix*, en porció que fou de Nunyo Sanç ara del Rei, que jo i mon marit Pere Metje qm adquirírem a Nicolau Banyani, *in quo honore Ermessendis filia mea habet aliam medietatem racione donationis que ego sibi feci tempore nupciarum; que medietatem sive partem nostram modo tenemus per heredes Nicholay Baiani qm; qui heredes simule cum aliis possessionibus predicta tenent per dominum Regem in feudum*. Salvo la fidelitat al Rei i escrivania pública. Afronta dita meitat: Honor de Ramon de Rafallo = Honor Guillem de Vallibus = Honor den Gumila = Rafal den Noguera. Per 400 sous (ARM. ECR-347, f. 240r).

7 idus gener 1263 (07/01/1264).- Joan de Marino dono i *estableixo ad bene laborandum et meliorandum tibi Gerardo Darezo i muller Ramona illum rafallum quod habeo per francum et liberum alodium in termino de Lodra*, parròquia de Manacor, porció que fou de Nunyo Sanç ara del rei, *et ipsum habeo racione emptionis quam inde fecit a fratribus de Calatrava frater meus Simon de Marino et ipse rafallus venit ad partem nostram racione divisionis quam feci cum fratre meo de bonis nostris*. Afronta: *Cum honore dicti Simonis de Marino fratris mei = Cum honore meo de les Algorfes = Cum honore den Papiol et Ferrarii de Granata = Cum honore Castilionis Rovelati*. Me donaràs *pro tribus partibus dicti rafalli terciam partem de omni fructu quam Deus ibi dederit scilicet panis, vini, lini, canabi et olei sine aliqua missione mea et meorum, et pro quarta parte dicti rafalli tenearis me dare de vita vestra decimam partem bene et fideliter dels mateixos productes, et successores vestri tenearunt me dare post obitum vestrum de predicta quarta parte dicti rafalli decimam et tascam, prout ego tibi terminavi et assignavi, et etiam teneas in dicto honore V junga condirecta cum bobus vel aliis sufficientibus bestiis de quibus ego trado vel statim VII boves et VI vacas et VII viculos et II ronsinos et unam asinam*. Salvo escrivania pública del rei, i cens, dret, domini i fadiga meva (ARM. ECR-347, f. 250r).

4 nones novembre 1262 (02/11/1262).- Arnau d'Ozona i muller Martina venen a Ramon, batiat, que en altre temps fou captiu d'en Saumater, la meitat de l'alqueria *Beneledir*, situada en el terme de Porreres, en la porció que fou de Nunyo Sanç, ara del rei, tinguda per mestre Joan, paborde de Mallorca, a tasca. Per 460 sous RV, més dret, domini i fadiga del rei i cens i dret al dit paborde. Testimonis: Arnau de Rovira, clergue, Bernat de Soterrània i Jaume Mercer (ARM. ECR-347, f. 261).

ECR-348

8 idus febrer 1279 (06/02/1280).- *B[ere]ng[arius] A[rnaldus] de Insula, miles, tenens locum in Maiorice pro illustrissimo domino Ja[cobo], Dei gratia Rege Maioricarum, comite Rossilione et Ceritane ac domino Montispesulani, de mandato speciale nobis facto a domino Rege predicto ex eius parte auctoritate que fungimus damus et stabilimus ad bene laborandum et meliorandum tibi, Bartholomeo Matheo, tutori Ferrandi, Matheve et Marchese, filiorum quondam G[uillemi] Mathei, fratris tui, nomine ipsius pupillorum et eisdem Ferrando, Matheve et Marchesie pupillis et suis perpetuo, quamdam alqueriam domini Regis predicti quam habet in termino de Sisneu vocatam Guarner, prout dicti pupilli et tu pro ipsis tenetis et habetis, et pater eisdem pupillorum tempore quo vivebat tenebat et habebat. Et terminatur dicta alqueria ex una parte in camino de Sisneu, et ex alia parte in alqueria P[etri] de Tovars, et ex alia in puteo quod est inter honorem Ja[cobi] Bages (Burges?) et hanc alqueriam, et ex alia in raffallo G[uillemi] de Parietibus et dicti P[etri] de Tovars. Predictam itaque alqueriam cum omnibus etc. Ita videlicet quod teneamini dare teneantur dare dicti pupilli et sui et tu nomine ipsorum domino Regi et suis perpetuo de omnibus fructibus dicte alquerie dictam alqueriam quartam partem de omnibus fructibus quos Deus ibi dederit, scilicet panis, vini, lini, canabi et olei, et quod possitis unam quarteriatam vinee plantare in dicta alqueria scilicet in quadam garrigia que vobis nomine dictorum pupillorum assignata est; et de dicta vinea que factura est ibi teneantur dare dicti pupilli et sui domino Regi et suis unum denarium de censu in festo Natale Domini quolibet anno, et quod teneant dicti pupilli et sui et tu pro eis vineam que ibi est plantatam tenere condirectam et cultam bene et fideliter. Et quod teneant dicti pupilli in dicta alqueria et tu per ipsis tria paria boum condirecta. Et quod teneant domos et columbarium dicte alquerie condirectos. In hiis autem non faciatis faciant dicti pupilli nec pro ipsos et sui alium dominum nisi domini*

Rege et suos. Fatica X dierum. Ad habendum etc. Salvo censu, iure, dominio et fatica domini Regis et suorum. Promitentes semper ipsos pupillos et suos et te pro ipsis facere, tenere, etc. De introitu XXI libras et mediam regalium Valencie. Renunciamus etc. T[estes] Michel Rotlan, notarius, P[etrus] (Veras?), P[etrus] Lupeti et Ja[cobus] Texeda (ARM. ECR-348, f. 336r).

ECR-349

Idus març 1284 (15/03/1285).- Romeu de Santa Coloma dono i estableixo a Guillem Joan perpètuament *quendam locum meum vocatum Olivar et est ibi unum antigor et est in alqueria mea de Galea* que tinc en el terme de Felanitx, en porció que fou de Nunyo Sanç ara del Rei, *et per ipsum dominum regem eam alqueriam teneo in feudum equi armati*. Afronta: Tinença de Romeu ...sesa = Tinença de Berenguer Berus = Tinença de l'alqueria Pocha = Tinença de Benilasso i tinences de Bernat Canyeles et cum refallo de Canibus. A cens de 3 morabatins més el delme. *Retinemus etiam mi et meis perpetuo in dicto loco ademprivium aquarum et pasturarum ad opus mei bestiarum. Et sitis tu et tui in alqueria de Galea habitantes et afogantes*. Salvo fidelitat i escrivania pública al Rei i salvo cens i dret meus. Més 7 lliures RV. d'entrada (ARM. ECR-349, f. 234r).

ECR-350

5 calendes desembre 1280 (27/11/1280).- Romeu de Santa Coloma estableixo *ad bene meliorandum et ad domos construendum* a Pere Nabot *unum pati terre quod habeo in alqueria de Galera, et cum ademprivium aquarum et pasturarum dicte alquerie mee ad opus tui et bestiarum tui*, en el terme de Felanitx, en porció de Nunyo Sanç, ara del Rei, que el tinc pel Rei en feu. Afronta: Honor den Bernat Serda = Tinença de Joan de Vilasclar = Dues parts *in carraria que itur ad ecclesiam de Felenig*. A cens d'un besant de plata per Nadal. Més 10 dies fadiga, escrivania pública al Rei, més cens, dret, domini i fadiga meus. Més 10 sous d'entrada. És pacte *quod hinc ad festum Paschem Domini proximo ventura tenearis fecisse in dicto pati unam domum* (ARM. ECR-350, f. 106r).

ECR-351

3 idus agost 1285 (11/08/1285).- *Noverint universi quod nos, frater Arnaldus de Turricella, comendator domus milicie Templi Maioricis, in presencia tibi et mei, Michelis Rotlandi, notariorum infrascriptorum, dixit Petro de Castellario que dicebat se procuratorem Jordani de Podio cum publico instrumento quod ipse pro cavallaria que fuit quondam Castellarii de Podio et fuit postmodum Jordani de Podio, faceret servicium quod fieri debebat pro ipsa; et hoc requisivit a dicto Petro dicens quod jam de hoc requisieret eum, tam per se quam per litteras et adhuc inveniebat defectu in servicium dicte cavallerie; et dictus Petrus Castellarii respondit ? quod de dicto servicio non curaret nec faceret servicium dicte cavallerie. Et dictus Arnaldi mandavit Micheli Rotlandi notarii Maioricense quatenus littera redigi in hanc publicam formam (ARM. ECR-351, f.27).*

ECR-355

6 calendes abril 1299 (27/03/1299).- Ponç, bisbe de Mallorca, Jaume de Sant Martí, cavaller, el prior dels frares predicadors i Jaume Grony, ciutadà de Barcelona, qm, tots quatre marmessors de Blanca, vídua de Berenguer de Montecatheno, qm, i venedors i distribuïdors dels béns que de dita Blanca tenia a la Ciutat i illa i regne de Mallorca, atenent que de consell de fra Pere de Santo Poncio, abans prior dels predicadors, l'esmentat Jaume Grony vengué al rei Jaume tot quant dita Blanca tenia, segons acta del notari de Barcelona Pere Marci, el calendes abril 1284 (01/04/1284), per 25.000 sous de Barcelona de tern, per pagar els llegats i obres pies deixades en el seu testament, ara aprovem la venda que va fer Jaume Grony. Es relacionen tots els béns un per un, situats a Ciutat i a diverses parròquies (ARM. ECR-355, f.115).

ECR-360

13 calendes desembre 1332 (19/11/1332).- *Guillermus de Costa domicellus cavaliarius serenissimi principis domini Jacobi, Dei gracia regis Maioricarum etc, gratis et ex ceta sciencia vendo vobis venerabili Guillermo Arnaldi de Insula domicello XXXV libras censuales quas diverse persone mihi faciunt in valle de Soyler in festo Natalis Domini. Vendo etiam vobis XV libras quas serenissimus princeps dominus Sancius memorie recolende mihi assignavit super census suis recipiendas in thesaurarie civitatis*

Maioricarum anno quolibet in festo Pasche Domini annuatim perpetuo; et sic sunt L libras quas vobis vendo eo modo et prout ego habeo et habere debeo prout in cartis etc. predicta omnia vendo precio quingentarum librarum sub condicione quod faciatis unum equum armatum. Testes Berengarius Saborit, Petrus de Monterubeo, Guillelmus Disavals de la casa del Rei et Bernardus Martorelli (ARM. ECR-360, f. 147v).

2 calendes febrer 1333 (31/01/1334).- Garsenda (Elisenda), vídua de Bernat Tria, CM, venc perpètuament a Bartomeu Loret, CM, un morabatí censal valent 8 sous RM que me fa per Tots Sants Pere Lufriu de Biniaraix per un tros d'olivar i vinya que té per mi a dit cens *in loco vocato vulgariter Benimoclo*, en porció que fou de Gastó de Bearn, ara del Rei; i jo el tenia per Pere de Narbona; i dit Narbona el té per les monges de Santa Margarida. Afronta: Vinya de Martí Triyla = Alqueria i possessions de Francesc de Fonte = Olivar de dit Pere Narbona = *Cum carraria publica quodam torrente mediante*. Per 4 lliures RM comptants. Al marge superior: “El tinc per donació que em feren els meus pares Pere Paschalis i muller Flor en temps de noces, segons acta del notari Bartomeu Strucii del 4 nones febrer 1303”. Testimonis Joan March, Pere Palou i Francesc Barrera, escrivans (ARM. ECR-360, f.181g).

ECR-420

Pridie calendes abril 1324 (31/03/1324).- Saurina, vídua de Francesc de Monte Lauro qº, donzell, tutora d’Aries Ferrandiz *antea nominati Francischi de Monte Lauro*, fill meu i de mon marit, nebot i hereu universal del noble Aries Ferrandis qº, germà meu, *pro extenuando ere alieno et hereditatis dicti nobilis et legatis ab eo relictis in eius testamento et infantibus ac urgentibus creditoribus dicti nobilis et legatariis dicti testamenti, cum in bonis et hereditate dicti filii mei non sint aliqua bona mobilia nec semovencia ipsius et aliorum antecessorum eiusdem ex quibus dicta debita et legata solui possint et eius ultima voluntatis exequi valeat ac compleri nec etiam immobilia minoris utilitatis et comodi dicti filii mei que vendi possint*, posà a subhasta l’alqueria; i com no hi hagués ningú qui tant donés com tu, Ponç Guillem Suriu CM, qui oferires 900 lliures, per tant, amb la llicència i potestat del rei Sanç per carta en pergamí amb el segell pendent del rei *in cordula cirici crocey et rubey comunita et cuius transcriptum tibi dicto Poncio Guillemi Suriu emptori trado de presenti*, te venc perpètuament *predictam alqueriam*

vocatam Teyx situada en el terme de la parròquia de Bunyola in locho vocato Podius Regis et in locho vocato La Trescha in porcione videlicet que fuit nobilis Nunionis Sancii quondam et nunc est domini Regis, tinguda pel rei ad decimam et tascham de omnibus fructibus et expletis inde pervenientibus et exeuntibus et etiam de precio pasturarum si ipsas contigeret conduci vendi aut impignorari ad tempus in tot vel in parte et ad sextum de laudimio; els quals delme i tasca tu pagaràs. Et afrontat totam dictam alqueriam ex una parte in honore Michaelis Rotlandi et in honore heredum Guillemi de Monte Acuto et Guillemi Moragues et Bernardi Ademari, et ex alia in Colle de Soler, et ex alia parte in termino de Soler, et ex alia parte cum termino alquerie de Pastorig et cum terminis alquerie Simonis Rubey. Predictam alqueriam cum omnibus integritatibus et cum terminis et cum casis scilicet casalibus, ortis, ortalibus, pratis, paschuis, pasthuris, erbis, aquis, lignis, silvis, garrigiis, nemoribus, terris cultis et incultis, heremis et condirectis ac laboratis, vineis, venacionibus, montibus et planis, arboribus et cum introitibus et exitibus et cum aliis etc. te venc per 900 lliures RM. Firma Miquel Rotlan, Procurador real. Testimonis Pere de Faro, Galzeran de Mata, Arnau Gentileti, Bertran Dalbero i Joan Juliani (ARM. ECR-420, f. 149v).

ECR-442

6 idus febrer 1301 (08/02/1302).- Jaume de Albareda, de 16 anys, fill i hereu d'Alexandre, qm, habitant a la vila de Sóller, de voluntat de Jaume Domenech, curador meu, per necessitat de pagar a Galiana, mare meva, 110 lliures RM que té sobre els béns de mon pare, venc a Pere Peretoni, habitant en el lloc de Sóller, la quarta part d'un hospici i la quarta part d'un tros d'hort proindivís que mon pare tenia a la vila i vall de Sóller, en porció de l'inclita dona Guillema de Montecatheno; els quals hospici i hort íntegres, dels quals tu ja en tens les altres tres parts, són tinguts per dita Moncada a cens de dos morabatins i una masmudina per Tots Sants que tu pagaràs. Afronta tot l'hospici: Dues parts amb vies públiques = Hospici d'Arnau Cristiani = Hospici d'Arnau de Fonte. (ARM. ECR-442, f.108).

16 calendes maig 1304 (16/04/1304).- Berenguer Sunyerii i Pere de Clarano, CM, marmessors testamentaris de Berenguer de Castilione, jurisperit, qm, que instituí hereus els pobres de Crist, venem a Ponç Carles, habitant a la vall de Sóller, aquells 23 sous

censals que dit Castelló rebia per llegat a ell fet per Bernat de Scala, qm, a la vall i vila de Sóller, en el carrer Malcuynat, en porció i jurisdicció dels hereus de Gastó de Bearn, qm, i que li feien per Tots Sants les persones següents: - Els hereus d'Arnau de Mansonovo, un morabatí. - Jaume Cili, una masmudina. - Guillem de Costa i son fill, una masmudina. - Saurina, vídua de Pere Saurini, qm, i filla Saura, una masmudina (ARM. ECR-442, f.179).

14 calendes octubre 1301 (18/09/1301).- *Cum denunciatum esset G. de Podiorfila de Cauquolibero, domino alqueriarum de Banyols et de Beniauir, quod Bn. F. de Bagneriis et G. Gaita filius G. Gaita eiusdem loci habuerunt inter se rixam racione boum quos dictus Bn. F. incorralavit per talam quam dicebat sibi esse factam per dictos boves in vinea et ferregina suo, in qua rixa ut denunciatum fuit uterque contra alium gladios abstraxerunt et eciam quod dictus G^o Gaita dictum Bn. F. percussit primo cum manu duabus (...) in facie et dictus Bn. F. cum fuste seu gladio dictum G. percussit in capite ita quod sanguis emanavit, et illustris dominus rex Maioricarum concesserit eidem G. de Podiorfila justicias civiles et criminales super abstractionem gladii non deliberata mente abstracti et suorum domesticorum et aliorum prout in privilegio inde confacto cuius tenor inferius est insertur continetur: Noverint universi quod nos Jacobus, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossilione et Ceritanie et dominus Montispesulani, volentes militibus in regno Maioricarum habitantibus et alqueriis qui servicia equorum armatorum per defensione dicti regni tenentur facere et habere per possessionibus et honoribus quos habent in dicto regno gracionem facere specialem, idcirco per nos et nostros damus et concedimus vobis dilecto et fideli nostro G. de Podiodorfila de Cauquolibero et vestris successoribus in eternum omnes justicias civiles tamen in tribus alcheriis que sunt in termino de Canarossa in parrochia de Alarono quarum scilicet una vocatur alcheria de Banyols et altera nuncupatur alcheria de Beniauir et alia nunc nominatur Mansus novus que vocabatur tempore sarracenorum Yarfa et in omnibus rafallis eisdem alcheriis subiectis et in omnibus terminis et pertinenciis dictis alcheriis et rafallis pertinentibus et pertinere debentibus et in hominibus et feminis in dictis alcheriis et rafallis et terminis eorumdem habitantibus et habitaturis presentibus et futuris et etiam justicias criminales scilicet cognitionem et punicionem bannorum gladii abstracti vel abstrahendi sine deliberatione et non deliberata mente et furtorum domesticorum comissos et comitendorum in dictis locis prout vobis sive dicta loca comissa et vestro et etiam banni impositi vel imponendi in vineis ortis et campis racione fructuum et quod*

possitis capere predictos malefactores, delinquentes... (no segueix, ni porta la data). Ideoque dictus dominus G. de Podio orfila super predictis denunciatis sibi quatenus ad eum pertineat cogniri et pertinere potest occasione predicti privilegii per dominum regem sibi concessa constituit in iudicem suum Jacobum Catelli, jureperitum, petens per eum fieri inquisitionem ut veritate reperta qui culpabilis reperiet penam debitam puniatur super hiis videlicet super quibus cognitio et punicio de predictis ad dictum G. de Podio orfila spectat et spectare potest occasione dicti privilegii, qui Jacobi Catelli processit ad inquirendum super predictis juxta formam dicti privilegii ut sequitur XIII^a kalendas octobris anno domini M^o CCC^o primo.

Continuen les declaracions dels implicats: Guillem Guaita i Bernat Ferrer.

Jaume Cadell, jurispert, jutge constituït per Guillem de Puigdorfila en dita inquisició, considerant que la brega fou iniciada per Guillem Guaita *et quod ivit ad currale dicti Bernardi Ferrer volendo eicere dictum bovem de dicto currallo in vico dicto Bernardo et fecit tantum quod dictus bos exiit de dicto currallo*, condemna dit Guillem en pagar 20 sous a Guillem de Puigdorfila, i exculpa Bernat Ferrer. La sentència fou llegida el dia anteriorment esmentat (ARM. ECR-442, f. 361).

ECR-443

Pridie kalendes maig 1311 (30/04/1311).- Arnau Nigri i muller Tolrana, habitants a la vall de Sóller, venem perpètuament a Bernat Talern una casa amb pati contigu que tenim dins la vila de Sóller, en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei; la qual casa la tenim pels hereus de Berenguer de Castilione, qm, juntament amb altres, a cens que nosaltres pagarem; i dits hereus la tenen pel Rei. Afronta: Cases meves restants = Celler dels hereus de dit Castilione = Dues parts amb carreres públiques. Per 105 sous RM que hem rebut comptants. Salvo cens, dret, domini i fadiga al Rei, i cens i dret als dits hereus. Firma Pere Figuera, Procurador reial (ARM. ECR-443, f.99).

17 kalendes febrer 1312 (16/01/1313).- Bernat Sords i muller Llorença venem perpètuament a Ponç Carles 15 sous censals que rebem per un honor que està a l'alqueria de Casteylo, que em fan Domènec de Stada i Jaume Felicis i Pere Jacobi i Joan de Alchoverio per nadal; el qual honor nosaltres el tenim pels hereus de Berenguer de Castilione; i aquest el té pels hereus de Tomàs de Quintanis sota domini del Rei, i està en

porció que fou de Gastó de Bearn, qm. Afronta l'honor: Alqueria de Berenguer Vitalis = Alqueria de Bartomeu Pellisarii i honor de na Piera = Alqueria de Ramon de Palaciolo i alqueria dels hereus de Pere de Vallibus, qm = Muntanya. Per 7 lliures RM que hem rebut comptants. Salvo dret, domini i fadiga al Rei (ARM. ECR-443, f. 134v).

3 nones desembre 1313 (03/12/1313).- Ramon Guillemi, procurador per vendre els béns de Bernat, de 21 anys, germà meu, fills de Ramon Guillemi, qm, i muller Guillema, ara curadora de dit Bernat i habitant a l'alqueria de *Fornelug*, per pagar els llegats del nostre pare i altres deutes pels quals mon germà està detingut i captiu del Rei, tenint acta de procuració feta el 7 calendes desembre 1313 (25/11/1313) en poder del notari Bartomeu Strucii per vendre tots els seus béns, venc perpètuament a Bernat Martorelli, nebot de dit Guillermi, la meitat íntegra i indivisa i tota la part i dret que Bernat Guillermi té a un tros d'olivar que està en el lloc dit *Benimoclo*, que és del terme de l'alqueria de *Fornelug*; del qual olivar tu, dit Martorell, ja en tens l'altra meitat. Està en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei, i és tingut tot el tros d'olivar pel monestir de Santa Margarita a cens de 4 morabatins per Tots Sants que tu pagaràs. El qual mig olivar el té Bernat Guillermi per dret hereditari i successió de son pare. Afronta: Honor den Genesta = *In honore monasterii Santa Margarita ubi consuevit transire caminum per quod ibantur ad alqueriam de Benimoclo = In honore manssi del Noger = In quadam garrigia ibidem remanenti*. Per 60 lliures RM que he rebut comptants. Salvo dret, cens, domini i fadiga al Rei, i cens i dret a dit monestir. Blanca, *sponsa* de Bernat Guillemi, lloa i confirma la venda (ARM. ECR-443, f. 155).

ECR-344

Pridie calendes febrer 1333 (31/01/1334).- Elisenda, vídua de Bernat Tria, qm, CM, filla de Pere Paschalis i muller Flor, qms, venc a Bartomeu Loret, CM, un morabatí censal que em fa per Tots Sants Pere Lufriu de Beniaraiç per un tros d'olivar i vinya que té *in loco vocato vulgariter Benimoclo*, de la parròquia de Sóller, en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei, que per mi té a cens; i jo el tinc per Pere de Narbona; i aquest el té, juntament amb altres, pel monestir i priora de Santa Margarita; i les monges el tenen pel Rei. Afronta: Vinya de Martí de Triyla = Alqueria i possessions de Francesc

de Fonte = Possessió de dit Pere Narbona = *Cum carraria publica quodam torrente mediante*. Per 4 lliures RM que he rebut comptants (ARM. ECR-444, f.104).

5 calendes novembre 1329 (28/10/1329).- Ponç Karles, fill de Ponç, de la vall de Sóller, en nom dels dos, estableixo en emfiteusi perpètua *ad domus operandum* a Salvador Alou de Sóller una casa que mon pare té a la vila de Sóller per compra que aquests dies ha fet a Berenguer Sunyerii, marmessor testamentari de Berenguer de Castilione, jurisperit, qm, en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei, franca de cens, tinguda pel Rei a lluïme. Afronta: Dues parts amb carreres públiques = Cases del comprador = Cases de Jaume Piscatoris. Per 3 morabatins censals per Tots Sants. Més 4 sous RM d'entrada que hem rebut comptants. Jo, dit Salvador, promet millorar i reedificar la casa, de manera que si te la torn sense haver-la millorada en 100 sous, promet donar-vos, per compensació de les millores, 200 sous (ARM. ECR-444, f.153).

Calendes març 1329 (01/03/1330).- Bernat Tria de la vila de Sóller, i muller Elisenda, filla de Pere Paschalis de Balanyà, qm, que estam agermanats, venem perpètuament a Martí Tria, germà de dit Bernat, una sort de terra amb olivar i vinya contigus, amb oneració de 3 morabatins censals que rep Guillem Narbona, successor de Guillem de Parietibus, qm, que tenim a la vall de Sóller, *in termino de Benimoclom*, en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei; tinguda per dit Narbona a dits 3 morabatins censals per Tots Sants que tu pagaràs; i aquest, juntament amb altres tinences, la té per les monges de Santa Margarita sota domini del rei a lluïme; i jo la tinc per donació del dot feta a mi per ma muller per agermanament en temps de noces; i ella la tingué per donació feta per son pare i sa mare Flora en temps de noces amb el seu primer marit; i son pare Pere Paschalis la tingué per adquisició que féu a Pere Boig, qm; i aquest la tingué, juntament amb altres, per adquisició que féu a dit Guillem Parietibus, qm, segons acta fet en poder del notari Miquel Tionis, qm, el 15 calendes abril 1280 (18/03/1281). Afronta: *In fonte que discurrit apud Benibassí = Dues parts in torrente = In parietibus de Benirossi que faciunt divisionem inter dictam sortem terre et honorem Periconi Narbona = In camino publico quo tenditur de Benibassi apud Benirossi*. Per 160 lliures RM que hem rebut comptants. Flor, mare d'Elisenda, lloa la venda i renuncia als seus drets (ARM. ECR-444, f. 164).

Idus març 1330 (15/03/1331).- Bernat Rotlandi i Guillem Pastoris de l'alqueria de *Fornalug* establím en emfiteusi perpètua a Bernat Masblanc de Fornalutx la part nostra i dret que tenim indivís sobre un tros de terra i garriga *sito in termino alquerie de Benimoclo*, en porció que fou de Gastó de Bearn, qm, ara del Rei; el qual tros de terra i garriga és comú i el tenim nosaltres i altres pobladors i habitants de l'alqueria de *Fornalug* comunament i proindivís sota alou del Rei. Afronta: Tinença vostra = Tinença de Pere Arbona = Tinences nostres. Per 4 sous 8 diners RM censals; és a dir, dit Pastor 3 sous 6 diners, i dit Rotlan els restants 14 diners, per Tots Sants, més 12 diners d'entrada que hem rebut comptants (ARM. ECR-444, f. 188v).

4 calendes maig 1337 (28/04/1337).- *Ego Guillelmus Arnaldi de Insula domicellus civis Maioricarum ex certa sciencia per me et meos presentes et futuros vendo et titulo vendicionis cedo vobis discreto Andree de Valeriis jureperito civi Maioricarum, presente, ementi legitime et sine fraude et vestris et quibus volueritis perpetuo infrascriptas quinquaginta libras monete perpetue regalium Maioricarum minorum rendales et censuales cum omni jure et eorum utili dominio; videlicet illas triginta quinque libras quas illustris dominus Sanctius Dei gracia rex Maioricarum memorie recolende dedit in feudum sub servicio unius equi armati per tuicione regni Maioricarum Guillermo Sacosta, domicello cavallericio domini regis Maioricarum illustris, qui ipsas mihi vendidit et quas mihi faciunt et facere tenetur et a modo vobis et vestris faciant et facere teneatur persone infrascripte videlicet Petrus Bosquer triginta libras rendales anno quolibet; item faciebat mihi et meis et a modo vobis et vestris faciat et facere teneatur Guillelmus Barceloni viginti solidos anno quolibet; item faciebat mihi et meis et a modo vobis et vestris faciat anno quolibet Jacobus Alou octo solidos censuales; item faciebat mihi et meis et a modo vobis et vestris faciat et facere teneatur Guillemus Bojosa octo solidos et sex denarios censuales anno quolibet; item faciebat mihi et meis et modo vobis et vestris faciat et facere teneatur Franciscus Frontera tres libras tres solidos et sex denarios rendales anno quolibet; que peccunie quantitates superius expressate continent in universis triginta quinque libras, et recipiuntur in honore dicti domini Regis scilicet in terminis alquerie de Beniaraix vallis Sullaris in porcione que quondam fuit Nobilis Gastonis vicecomitis Bearnensis, que nunc est domini Regis Maioricarum. Item vendo vobis et vestris illas quindecim libras monete predictae, quas illustris dominus Jacobus Dei gracia Rex Maioricarum dedit et concessit et addidit feudo dicti Guillelmi de Costa sub dicto servicio unus equi armati predicti et quas ipsi assignavit habendas et*

percipiendas anno quolibet per suos regios procuratores de redditibus et perventibus eiusdem domini Regis Civitatis et Regni Maioricarum, ipsosque redditus exitus et perventus per eisdem quindecim libras sibi obligavit specialiter et signaliter; que quidem omnes peccunie quantitates capiunt summam in universo dictarum quiquaginta librarum rendalium, quas sub feudo et servicio predictis, com omni jure et utili dominio eorundem et cum omnibus juribus et accionibus mihi et meis in predictis competentibus et competere debentibus in eisdem, et in et super dictis possessionibus per quibus et racione quarum dicte triginta quinque librarum fiunt et prestantur et adversus dictos emphiteotas et eorum quemlibet dictas possessiones possidentes et censum predictum prestantes, et in et super dictis redditibus exitibus et perventibus regiis super quibus dicte quindecim libras diunt mihi et prestantur, et generaliter cum omnibus aliis universis et singulis ad predicta pertinentibus et pertinere debentibus aliquibus juribus sive modis vobis et vestris perpetuo vendo et titulo vendicionis cedo precio videlicet quingentarum librarum monete perpetue regalium Maioricarum minorum quas a vobis numerando habui et recepi. Renunciando excepcioni peccunie non numerate et non recepte et doli. Et legi que subvenit deceptis ultra dimidia justii precii. Et si plus valet hec vendicio modo vel valuerit et modo precio memorato, totum illud plus valens quicquid et quantum fuerit vobis et vestris dono et remito imperpetuum. Constituens vos vel vestri, quam liceat vobis et vestris aprehendere et adipisci vestra propria auctoritate quandocumque volueritis et adeptum penes vos et vestros licite retinere. Cedens vobis et vestris in predictis omnia mea loca, jura, voces, vices et acciones reales et personales, utiles ac persecutorias et alias quascumque mihi et meis in predictis competentes et competituras ac debentes competere quoquomodo. Mandans cum testimonio huiusmodi instrumenti vicem epelere? gerentes dictis emphiteotis quod vobis et vestris de predictis repudeant et satisfaciant quemadmodum mihi et meis facere tenebantur ante confeccionem huiusmodi instrumenti. Constituendo ibi et inde vos et vestros in predictis dominos et procuratores in rem vestram, ad agendum videlicet defendendum, dandum, vendendum, impignorandum et aliter alienandum et inde faciendum omnes vestras vestrorumque voluntates. Salvo tamen semper in predictis censu et jure, dominio, laudimio, faticca et scribania publica dicti domini Regis et suorum. Promitens et conveniens quod predicta que vobis vendo faciam vos et vestros semper facere tenere habere et in sana pace perpetuo possidere contra cunctos. Et inde vobis et vestris teneor et firmiter teneri promitto de eviccione et omni dampno ac etiam interesse litis et extra. Ita videlicet quod si aliqua persona contra vos vel successores vestros in predictis que vobis vendo moverit vel fecerit questionem

aliquam vel demandam, ponam me vestri et vestrorum defencioni et per vobis et vestris respondebo et satisfaciam omni querelanti et agenti in iudicio et extra et in me suspiciam causam seu litem et onus litigii et ipsam causam et lites ducam et defendam meis propriis suspetibus et expensis a principio usque ad finem; vel si vos aut vestri ipsam causam et lites ducere volueritis, quod sit in eleccione vestra, ego et mei servabimus vos et vestros indemnes et restituemus vobis et vestris omni excepcione et dilacione remotis omnes expensis quas ibi feceritis vel sustinueritis ducendo vel examinando dictas litem vel causam sive obtinueritis aut etiam succumbatis, de quibus vobis credatur vestro plano et simplici verbo nullo juramento aut alio genere probacionis exactis, nec teneamini vos vel vestri mihi vel meis questionem aliquam vel demandam signam contra vos seu vestros in predictis aut occasione eorum ab aliquo moveatur, immo ipsa denunciacione facta vel non facta teneamur ego et mei vobis et vestris de eviccione et interesse omnium predictorum. Renuncians scienter legi dicendi quod emptor debet et tenetur motam questionem denunciare et dicere venditori, et quod alii emptori venditor de eviccione rey vendite non tenetur. Et per hiis sit complendis et fermiter attendendis obligo vobis et vestris omnia bona mea habita et habenda ubique. Actum est hoc in Civitate Maioricarum III^a kalendas madii anno Domini M^o CCC^o XXX° septimo. Firmam Guillemi Arnaldi de Insula predicti qui hec laudo et firmo. Testes Franciscus Renovardi, Guillemus de Termens, Arnaldus Burguesii et Romeus Manresa" (ARM. ECR-444, f. 247).

ECR-644

3 idus gener 1314 (11/01/1315).- Berenguer Sunyer i Pere de Clarà, CM, marmessors de Berenguer de Castelló qm, reconeixem a Miquel Rotlan i Pere Figuera, procuradors reials, que ens heu pagat aquelles 466 lliures 13 sous 4 diners que vos restava pagar-nos, deduït el llüisme, d'aquelles 700 lliures per les quals venguérem al rei alguns censals del dit Berenguer difunt a la vall de Sóller (ARM. ECR-644, f. 207v).

ECR-645

15 calendes juny 1317 (18/05/1317).- Miquel Rotlandi i Pere Figuerie, Procuradors Reials, aprovem i ratifiquem a Pericó Bisbal aquella venda que Bernat Jauberti feu a Arnau Bascano dels honors, vinyes, horts, olivars, garrigues i qualsevols

altres possessions cultes o incultes i les cases que dit Bernat habitava, situat tot sota jurisdicció de dona Guillem de Montecatheno, qm, ara del Rei; el qual Jauberti, juntament amb Ramon Rotlandi, Nicolau Ferrarii, Berenguer de Podio, Bernat Genesta i Pere Rotlandi, ho rebé en emfiteusi de dona Margarita Burgeta, olim Priora del monestir de Santa Margalida de Ciutat; el quals honors que vos confirmam estan dividits en sorts i feixes de terra espargides, tal com els rebé dit Jauberti per divisió feta entre ell i els seus consocis de les propietats que reberen en emfiteusi de dita Priora, i ella ho rebé de Guillem de Montcada i ara és del rei, *et est dictus honor in parrochia Sullare in alqueriis vocatis Fornalug et Benimoclom*. Hem rebut 20 sous per aquesta ratificació (ARM. ECR-645, f.83).

9 calendes desembre 1340 (23/11/1340).- Paulí Brondo i Bernat Jane, Procuradors Reials, de manament reial venem a l'encant *alqueriam ipsius domini Regis que fuit nobilis Arnaldi de Cardiliaco francham videlicet de censu et omni agrarii et quitiam exceptatum decima ab omnibus terre meritis quibus erat astricta tempore dicti Arnaldi*. Venuda a Àries Ferrandis, com a més donant, per 2.011 lliures. Està situada a la parròquia de Bunyola, en els termes de Beniforani, en porció que fou de Nunyo Sanç ara del rei, tinguda a vintè de lluíisme. *Afrontat ex una parte cum possessione Jacobi Ivorre et cum alqueria Guillemi de Riverols, et ex alia parte cum podio Fontis et cum loco vocato lo Teix, et ex alia cum torrente qui descendit de dicto loco del Teix. Cum suis olivariis et cum terris cultis et incultis et garrigiis, montibus et planis, paschuis et venacionibus et agrestibus quibuscumque, ortis, ortalibus et cum eius terminis et tenedonibus universis et introitibus et exitibus suis, et cum edificiis domorum que sunt in dicta alqueria de abisso ad celum et cum arboribus et plantis diversorum generum que ibi sunt et de cetero fuerint*. Salvo el dret, domini directe, fadiga i escrivania pública al rei (ARM. ECR-645, f. 173v).

ECR-1145

22 maig 1389.- Pelai Nunis, menor, fill i hereu del venerable Miquel Unis, donzell qm, confessa tenir en feu unes cases amb hort situades *intus villam Maioricarum que fuerunt de Alfaig Alfac in quibus assuevit stare Nageria*, confrontant pel sud amb la plaça que hi ha davant Santa Eulàlia i per occident *in operatoriiis episcopi Gerunde vel in*

stratam publicam que vadit inter ipsa operatoria et domos magistri Johannis, i pel cerc *in decursum aque*. Foren donades per Nunyo Sanç a Pelai Nunis amb carta datada a Perpinyà el nones febrer 1231, per mà de mestre Joan, notari de Nunyo, per manament d'aquest. En total sembla que són 15 cases que es descriuen tot seguit. Confronten amb el carrer de la Sabateria, que va de la plaça de Santa Eulàlia a la carnisseria (ARM. ECR-1145, f. 9r).

Mallorca, 13 calendes juliol 1233 (19/06/1233).- Pelai Nunis, menor, fill i hereu del venerable Miquel Unis, donzell qm, confessa tenir una alqueria i 150 quarteres de blat en feu del rei a servei d'un cavall armat per concessió de Nunyo Sanç, en virtut del document següent: *Manifestum sit cunctis quod nos, Nuno Sancii, Dei gratia dominus Rossilionis, Vallespiri, Confluentis et Ceritanie, volentes et desiderantes terram nostram ynsole Maioricarum ad honorem Dei et beatissime genetricis eiusdem egregie populare et de manibus inimicorum sancte crucis ipsam cupientes defendere et viriliter custodire, ne in eadem divino cultui tradita possint barbare nasciones de cetero prevalere. Idcirco cum hac presenti carta firmiter et imperpetuum valitura consulte et ex certa sciencia per nos et per omnes successores nostros damus, concedimus, laudamus et in presenti tradimus in feudum ad bonam consuetudinem Barchinone vobis, Pelay Noniç, dilecto militi nostro et omni vestre proli et cunctis successoribus vestris in eternum quandam alqueriam quam habemus in insula Maioricarum in termino de Manacor, qui vocantur Anorade (Angrad) et insuper damus vobis et vestris perpetuum et assignamus centum quinquaginta quarterias bladi singulis annis tempore messium habendas et recipiendas de censibus et redditibus nostris de Manacor et de Felinich scilicet centum quartarias ordeï et quinquaginta quartarias frumenti, ad rectam mensuram civitatis Maioricarum annuatim ut dictum est quousquam eas vobis assignemus in aliquo alio certo loco. Quam alqueriam prenominatam damus vobis et vestris in perpetuum cum omnibus adempriviis et pertinentiis suis, longe aut prope, cum mansis, rahallis, montibus et planis, pratis, pascuis, boschis, aquis, silvis, garricis, venationibus, terminis, afrontationibus, terris, vineis heremis et condirectis, arboribus diversorum generum et cum hominibus et feminis populatis et populaturis et universis aliis adempriviis et singulis ad predictam alqueriam pertinentibus vel pertinere debentibus aliquo modo. Et prenominatas centum quinquaginta quarterias bladi annuatim habendas et recipiendas ut dictum est, ita quod de cetero vos et vestri habeatis, teneatis, possideatis et expletetis pacifice et quiete in eternum prenominatam alqueriam cum omnibus pertinenciis suis et prenominatas centum*

quingenta quarterias bladi videlicet centum ordeï et quingenta frumenti annuatim habendas et recipiendas tempore messium de redditibus nostris et exitibus de Manacor et de Felinich ut dictum est ad dandum, vendendum, impignorandum et modo quolibet alienandum ad omnes vestras vestrarumque voluntates perpetuo faciendas, exceptis clericis et ordinibus, sub tali vero condicione et pacto quod pro hac donacione vel concessione tenebitis nobis et nostris vos et vestri in eadem insula in guerra et pace continue in perpetuum unum militem vel hominem de nobili genere cum suo equo et armaturis ferreis ex toto armatos et garnimentis completis, tam militem quam equum, ad vestras proprias expensas et missiones. Qui miles vel homo de nobili genere cum suo equo et garnimentis predictis debeat nos sequi quancumque et quocienscumque nobis necesse fuerit per totum regnum Marioricarum et per insulas que vocantur Baleares cum suis propriis expensis sicut dictum est et sine aliquo nostri vel nostrorum expensa vel missione. Quem militem vel hominem de nobile genere cum suo equo et garnimentis teneamini vos et vestri nos et nostris hostendere quancumque et quocienscumque a nobis vel a nostris successoribus vos aut vestri fueritis requisiti. Et si in predictam alqueriam vel in aliquo loco suo aliquam feceritis fortitudinem aut municionem vel municiones dabitur nobis et nostris potestatem irati et paccati vos et vestri quancumque et quocienscumque a nobis vel a nostris successoribus verbo vel scripto nuncio vel nunciis fueritis requisiti ad bonam consuetudinem Barchinone. Dictam igitur donacionem habeatis vos et vestri perhenniter ad nostri nostrorum fidelitatem sicut superius dictum est et ad donacionem nostram evidentius designandam retinemus nobis et nostris perpetuo scribaniam publicam sicut eam retinemus in aliis honoribus nostris. Idcirco ego, Palay Nonitz prenomatus, recipiens in feudum ad bonam consuetudinem Barchinone hanc dictam donacionem per me et per omnes meos successores a vobis domino Nunone Sancii, sub dicto modo convenio vobis et vestris attendere et complere, omnia hec predicta et singula ut superius in hac presenti carta continentur et ut melius et firmiter omnia prescripta ex parte mea et meorum attendantur et compleantur me ipsum in hominem vestrum proprium trado, faciendo vobis homagium ore et manibus meis propriis corporaliter. Data apud Maioricarum XIII^a kalendas iulii anno Domini M^o CC^o tricesimo tercio. Signum Nunone Sancii qui omnia predicta concedimus. Signum Pelay Nonitz qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt Guter Dietz, Martinus Petri Desi, Petrus de Rupe, Marchesius, G. Gontzaliutz, frater Petrus de Agen, Ferrarius de Salzet, R. de Fonte. Signum Bernardi de Bono anno, publici notarii in Majoricis, qui hec scripsi

mandato domini Nunone Sancii et vice magistri Johannes, notarii sui, loco, die et anno prefixis (ARM. ECR-1145, f. 9r).

Mallorca 15 calendes març 1231 (15/02/1232). Fra Pere de Agen, lloctinent de Nunyo Sañç, de consell i voluntat d'Alemayn de Sadoa/Sadava i Arnau de Gerunda/Girona, batles de Nunyo a la Ciutat, establesc a Robert de Gornal 10 jovades de terra; o sigui *in alqueria que dicitur Almoaden sex jovatas in termino que vocatur Catin, et in alqueria que vocatur Beniadars duas jovatas in termino que vocatur Bunyola, et in alqueria que dicitur Benicapuch duas jovatas in termino que vocatur de Falanig que est in termino castru de Santhueri*. A delme i primícia de blat, verema, olives i hortalissa, excepte l'hortalissa que vos retindreu pel vostre hospici. I si fareu fortificacions o municions en aquests honors, donareu potestat a Nunyo Sañç a costum de Barcelona. L'allibera de tota servitud, però l'obliga a coure pa en el forn del senyor i a fer host i cavalcada per tota l'illa i altres coses (ARM. ECR-1145, f. 20).

Mallorca, 4 idus febrer 1232 (10/02/1233).- *Venerabilis Raymundus de Sancto Martino, miles, curator testamentarius filii et heredis universalis venerabilis G. de Tuguriis ut constat per dictum testamentum confectum XXVI^a die iulii anno a Nativitate Domini M^o CCC^o LXXX° octavo et clausum per Jacobum Durandi notarium habitatorem Inche recognovit et confessus fuit dictum pupillum habere et tenere duas cavallarias infrascriptas contentas in subscripto instrumento de ipsis duabus facit duos equos armatos et alia que continentur infra huiusmodi scripti.*

Sit notum cunctis quod nos Petrus de Scintillis sacrista Barchinonae procurator dominae Garcendis Dei gratia comitissa et vicecomitisa Biarnae domina Montiscatani et Castriveteris et filii sui Gastoni in honoribus et possessionibus que dominus Gastonus predictus ratione portionis suae habet in civitate et regno Majoricae ad honorem et servitium domini Gastoni predicti et suorum successorum et ad proteccionem et custodiam portionis suae Majoricae ex parte dominae comitissae praedictae et filii sui Gastoni et suorum successorum dono tibi Arnaldo de Tuguriis et tuis in feudum ad bonam consuetudinem Barchinonae duas cavallerias scilicet alqueriam quae dicitur Lauzeta et sunt viginti jovatae et alqueriam quae dicitur Diamans et sunt quindecim jovatae et quinque jovatas in alqueria quae dicitur Beniali et ita sunt quadraginta jovatae pro predictis duabus cavalleriis in termino de Canarossa de portione domini Gastonis predicti, de quibus duabus cavalleriis teneas semper unum (millem) tecum et sic eritis

duo milites in computo et servicio domini Gastoni predicti. Item damus tibi et tuis duo hospitia sarracenicam in civitate Majoricae de portione dicti domini Gastoni. Iamdictas itaque alquerias, cum domibus earundem et cum terminis et pertinentiis, cum pratis, pascuis, herbis, aquis, lignis, cum vineis et arboribus cuiuscumque sint generis, cum terris cultis et incultis, heremis et populatis et dictas domos sive hospitia cum solis et superpositis a coelo usque in abissum, hostiis, ianuis, introitibus et exitibus horum predictorum et cum omnibus ad hec pertinentibus et debentibus pertinere ex parte dominae comitissae predictae et filii sui Gastoni et suorum successorum damus tibi et tuis in perpetuum, in hunc videlicet modum quod pro predicta donatione tu et tui teneatis dictum militem tenere tecum semper cum equis et armis et guaritionibus corporis et equi ad deffensionem regni Majoricae pro partida domini Guastoni et in numero eius et ad honorem ejus et suorum successorum et facietis eidem domino Gastono et suis hostem per omnes insulas Balearias ad consuetudinem Barchinonae, et si forte inde absens fueris teneas ibi duos milites qui dictum tuum complementum faciant ad honorem domini Gastoni et suorum successorum, et si tu vel tui feceritis aliquas fortitudines dabitur inde irati et paccati potestatem domino Gastono vel illi qui locum ejus tenuerit in Majoricis ad consuetudinem Barchinonae, et ita haec omnia predicta cum omnibus suis pertinentiis supradictis tu et tui habeatis, teneatis, possideatis et expletetis ad dandum, vendendum, impignorandum et alienandum et ad omnes tuas tuorumque voluntates perpetuo faciendas consimili tuo qui de predictis omnibus et subscriptis domino Gastono predicto et suis teneantur. Ego autem Arnaldus de Tuguriis hanc donationem recipiens a vobis Petro de Scintillis procuratore predicto promitto sub fide homagii a me prestiti me hec omnia predicta observare et attendere bona fide domino Gastono et suis esse semper sibi et suis legalis et fidelis sine omni malo ingenio. Acta apud Majoricae III^a idus februarii anno Domini millessimo CC^o tricessimo secundo. Scripta libens ipsa Petrus confirmo sacrista, procurator domine comitisse et Gastoni filii eius. Sigum Arnaldi de Sancta Cecilia. Sigum Bertrandi Spanyol. Sigum Alexandri de Madalia. Sigum Silvestri de Roda, huius rei testium. Sigum Berengarii Company notarii publici Maioricarum qui hec scripsit die et anno prefixis (ARM. ECR-1145, f. 22).

13 calendes maig 1315 (19/04/1315).- *Noverint universi quod Nos Sanciu,s Dei gratia rex Majoricarum dominus Rossillionis et Ceritaniae et dominus Montispesulani, scientes et reminiscentes Nos dedisse vobis Francischo de Montelauro dilecto militi nostro et vestris perpetuo in feudum et ad servicium duorum equorum armatorum centum*

libras regalium Majoricarum minorum rendales quolibet anno vobis et vestris dandas per tesaurarios seu procuratores nostros, de redditibus bonis et juribus meis in regno Majoricae donec eas in certo loco aut certis redditibus vobis et vestris duxeremus... Nunc de voluntate et recognoscione vestri, loco et vice dictarum centum librarum rendalium, et ut ab eis et prestatione earum Nos et nostri liberati simus, per Nos et nostros damus vobis et vestris in feudum et ad servicium duorum equorum armatorum quandam alchariam que est in regno Majoricae et vocabatur, tempore sarracenorum, Benimohab, nunc vero dicitur de Colle, et quendam raffallum contiguum eidem alchariae... seu census et omnia jura infrascripta quae habemus in eis cum sint stabilita seu data in emphiteosim. Quam alchariam et dictum raffalum dominus rex Majoricae, bonae memoriae pater meus, seu ejus procuratores, adquisiverunt titulo permutacionis ab abbate et conventui monasterii de Regali ordinis Cistercensis. Que alcharia et dictus raffalus sunt in parrochia de Porreres, in terminus de Felenig, et affrontant: ex una parte in tenentia alchariae quae ...est Berenguerii Compani, et cum raffallo Petri Mulnerii et cum alcharia heredum Antonii Palatio vocato quondam «lo Cloquer»; et ex alia parte cum alcharia vocata Mesquida; et ex alia parte in alcharia del Alcasser et cum raffallo den Rosseyo; et ex alia parte in alcharia heredum Vitalis quondam, et in alcharia Guillelmi Sellorio. Quae alcharia et dictus raffalus prout sunt sub dictis affrontationibus et cum terminis et pertinentiis suis, mei procuratores, Nostro nomine, dederunt in anphiteosim seu stabiliverunt ad certum censum annum octoginta librarum regalium Majoricae quinque anphiteotis: venerabilibus Berengario Gilabert et Bernardo Rog qui de suis stabilimentis habent instrumentum, et Petro Mora et Palafurgello et Michaeli Mesquida qui de suis stabilimentis nondum habent instrumenta. Quas octuaginta liberas censuales, quolibet anno, et directa dominia et laudimia et foriscapia dictae alcheriae et raffalli predicti, cum ceteris que ibi habemus et jurisdictionem infrascriptam, damus et assignamus vobis dicto Francischo de Montelauro et vestris, ratione et satisfaccione dictarum centum librarum annualium. Item, in compensationem et satisfactionem eorundem centum librae rendalium damus vobis dicto Francicho de Montelauro et vestris in servicium eorundem duorum equorum armatorum tresdecim morabatinos et medium censuales quos, quolibet anno, festo sanctorum Petri et Felicis augusti, recipimus in quadam alcharia vocata Abdarcha que aliter dicitur Raffal, quem Matheus Vicens tenet pro nobis ad censum dictorum XIII morabatinis et medii in parrochia de Campos. Salvamus tamen et retinemus Nobis et nostris expresse decimam et taschan quam recipimus in ipsa alcharia et ejus prediis, et etiam salvamus et retinemus Nobis et nostris

in eadem alcharia et omnibus prediis, terminis et pertinentiis suis, directum dominium, laudimium et foriscapium et faticam et alia jura que in eadem habemus et habere debemus propter dictos XIII morabatinos et medium censuales quos vobis dicto Francicho damus, ut dictum est. Pro dicta itaque donatione de dictis octuaginta libris censualibus et decima et directo dominio, laudimio et foriscapio et aliis omnibus juribus que habemus in dictis alcharia et raffallo que fuerunt dicti monasterii de Regali, et de ipsis alcharia et raffallo et omnibus pertinentiis suis necnon et de dictis XIII morabatinis et medio censualibus, vobis dicto Francischo de Montelauro et vestris perpetuo facimus, in compensacionem, solutum et satisfaccionem dictarum centum liberarum rendalium quas vobis ut predictus est dedimus hoc pacto: Quod ea omnia teneatis et habeatis pro Nobis et meis in feudum, et pro eisdem teneatis semper vos et vestri duos equos armatos bonos et bonis equitibus et armaturis bene munitos et paratos, ad tuitionem et deffensionem regni Majoricarum et insularum eidem adjacentium et ad servicium meum et meorum. Jurisdictio autem quam vobis et vestris damus et concedimus in dictis alcharia quae dicitur de Colle et raffallo eundem contiguo et territorio et terminis suis, et in habitantibus nunc et in futurum ibidem, est quae sequitur: videlicet impositio bannorum pro custodia et tuitione prediorum sitorum in alcharia et raffallo predictis et terminis eorum, cum fructibus existentibus et pendentibus in eisdem prediis et cognicione et punitione ipsorum bannorum et ludi et evacinacionis gladii que non fiat mente deliberata, et furtorum domesticorum et aliorum furtorum et delictorum levium comissorum in dictis alcharia de Colle et raffallo eidem contiguo et terminis et pertinentiis eorum per habitantes ibidem, pro quibus non debeat inflingi poena seu punitio sanguinis vel exillii aut aliqua alia poena seu punitio publica. Item, cognitio et punitio bannorum que incurrerit quecumque personae extraneae que ad predia et fructus eorundem prediorum que sunt in terminis alchariae et raffalli predictorum. Item, compulsio seu cohercio solutionum faciendarum vobis et vestris per habitantes nunc et in futurum in dicta alcharia quae dicitur de Colle et raffallo ejusdem contiguo, de censibus et terremeritis et quibuslibet aliis canonibus debitis et debendis per habitatores predictos. Item, cognitio et deffinitio omnium litium causarum et cuestionum currilium que vos tenetur jure quascumque personas de prediis et ratione prediorum sitorum in alcharia et raffallo predictis et terminis eorundem, et omnium causarum et querimoniarum... que vertentur inter habitatores nunc et pro tempore in alcharia et raffallo predictis et terminis eorum, et omnium querimoniarum pecuniarum que ponentur contra habitatores predictos ratione debitorum vel concesuum quorumcumque... pro

vobis aut vestris non fuerint obligati ad debita vel concessus eosdem, nam, in hoc casu, cognitionem aut determinationum dictarum querimoniarum ad vos et vestri habeatis et teneatis semper iudicem competentem qui cognoscat de predictis in quibus vobis jurisdictionem damus et concedimus et in determinationem.. . prout jus et justicia sua debet. Volumus etiam et concedimus vobis et vestris que possitis capere quascumque personas, etiam extraneas et undecumque fuerint, delinquentes aut comitentes quecumque crimina seu delicta in alcharia seu raffallo predictis et terminis eorum, et tales personas habeatis, retineatis et remittatis illico foro suo puniendas, salvis vobis et vestris casibus in quibus vobis jurisdictionem predictam concedimus ut superius est expresum. Aliam autem jurisdictionem omnimodam retinemus Nobis et nostris excepta illa quam vobis et vestris concedimus prout est expresa. Pariter etiam retinemus Nobis et nostris in omnibus predictis casibus in quibus vobis et vestris jurisdictionem concessimus predictas appellatione s et correcciones excessuum et defectuum justicie. Et ego igitur Franciscus de Montelauro, miles predictus, acceptans a vobis domino nostro rege donationem predictam quam fecistis mihi de dictis alcharia et raffallo que fuerunt dicti monasterii de Reguali, seu dictas octogintas liberas regalium Majoricarum censuales, quolibet anno, debent fieri et pro eisdem in decimam et directum dominium, laudemium et foriscapium et dictam jurisdictionem et alia jura que habebatis in eisdem alcharia et raffallo predictis et pertinentiis suis. Et dictos tresdecim morabatinos et medium censuales que omnia stimata sunt valere et complere dictas centum libras rendales, quolibet anno, quas ut predictur dederatis. Et de predictis que michi dedistis, loco et compensacione dictarum centum liberarum rendalium reputatis, me contentum de predictis centum liberis rendalibus per me et meos facio vobis et vestris remisionem et finem perpetuum ac pactum de non petendo, promittens vobis eidem domino regi que pro predictis que mihi dedistis et concessistis erimus ego et meis vobis et vestris fideles vassalli, et prestabimus vobis et vestris in omnibus et per omnia fidelitatem prout per fideles vassallos tenetur domino suo, et tenebimus semper duos equos armatos ut superius est expresum. Et pro hiis facio vobis homagium ore et manibus. Et juro per Deum et ejus Sancta quatuor Evangelia predicta omnia et singula servare et complere et in nullo contrafacere vel venire. Et ad faciendum vobis et vestris humilem homagium et sacramentum fidelitatis, per me et omnes successores meos in dicto feudo obligo et astringo ipsos omnes successores meos. Nos autem Sancius, Dei gratia rex predictus et Franciscus de Montelauro, volumus quod cartam que facta fuerit in dicto Francischo de donacione et assignacione dictarum centum librarum rendalium sigillata sigillo cereo

pendenti vestri domini regis sit cassa, irita et nullius valoris. In testimonium aut in fidem omnium premissorum Nos, rex predictus, presenti cartae meum jusimus appendi sigillum. Quae sunt acta et laudata per dictum dominum regem et dictum Franciscum de Montelauro in camera regia castelli regii civitatis Majoricae, tertia decima kalendas madii anno millesimo CCC° quinto decimo. Presentibus testibus: nobili viro Petro de Fonoletto, Dei gratia vicecomite Insulae; Petro de Pulcrho Castro, milite et majordomo; Arnaldo de Codoletto, thesaurario; Arnaldo Traverii, iudice; et Laurentio Plasensa scriptori dicti domini regis. Ego Laurentius Plasensa, scriptor prefati domini regis, et ejus auctoritate publicum notarium hanc cartam feci et clausi meo publico signo (ARM. ECR-1145, f. 24).

30 maig 1389.- *Noverint universi quod nos Sancius, Dei gracia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani nostris liberalitate et gracia damus et concedimus in feudum et feudi benefficium tibi Berengario de Sancto Johanne, domicello filio Berengarii de Sancto Johanne qm, militis nostri dilecti et tuis perpetuo justicias minores subscriptas in alqueria seu cavalleria de Roqueta et suis terminis et pertinenciis ac in populatoribus illius presentibus et futuris cuius partem pro nobis tenes in feudum; quequidem justicie sunt que sequuntur videlicet quod si hominis qui populati sunt vel fuerint in dicta cavalleria vel qui etiam ibi delinquerint conquesti fuerint propter causas debitorum vel racione honorum seu possessionum transitaverint sub examine tuo et tuorum firment et faciant juris compla(...) et quare quod inde exierit racione justicie sic vestrum et vestrarum cognicionem. Et pro feudo huiusmodi sitis tu et tui tenentes dictam cavallariam vassalli et homines nostri et nostrorum fideles et faciatis inde homagium ore et manibus nobis et nostris quociens in dicto feudo mutetur dominus vel vassallus et etiam prestetis juramentum fidelitatis nobis et nostris ad Sancta Dei Evangelia manibus vestris tacta. Mandamus igitur locum nostrum tenentibus, vicariis, baiulis, procuratoribus et aliis officialibus nostris presentibus et futuris istam infeudacionem nostram huiusmodi et omnia in hac carta contenta tibi domino Berengario et tuis perpetuo observent firmiter et faciant inviolabiliter observari. In quorum omnium predictorum testimonium et fidem presenti carte nostrum jussimus appendi sigillum hinc est. Et ego Berengarius de Sancto Johanne predictus recipiens dictas justicias in feudum a vobis prefato domino meo Rege et inde vobis gracias refferens humiliter promito vobis eidem domino meo Regi quod ego et mei erimus pro dicto feudo vobis et vestris fideles et legales vassalli et facio inde vobis de presenti homagium ore et manibus et etiam presto*

sacramentum fidelitatis ad Sancta Dei Evangelia manibus tacta, et pro consimili recognitione et homagio ac fidelitatis juramenti prestando vobis eidem domino meo Regi et vestris a me et meis quociens in dicto feudo mutetur dominus vel vassallus obligo et stringo vobis et vestris dictum feudum et me et successores meos in illo. Quod est actum in castro regio Civitatis Mariorice quinta idus iulii anno Domini M^o CCC^o vicesimo tercio. Signum nostri Sancii Dei gracia regis Maioricarum, comitis Rossilionis et Ceritanie et domini Montispesulani qui hec predicta omnia laudamus ex certa sciencia et firmamus. Signum mei dicti Berengeroni de Sancto Johanne qui hec predicta omnia laudo, juro et firmo. Testis sunt venerabilis Guido Marioricensis episcopus, Dalmacius de Bayullis, Nicholaus de Sancto Justo thesaurarius, nobilis Peyronus de Fenoletto, Ferrarius de Caneto et Jacobus Scuderii notarius, omnes consilarii Regis. Ego Jacobus Scuderii, notarius prefati domini Regis ipsius mandato hec scribi feci et clausi meo publico signo.

Segueix la venda en subhasta que fan els marmessors de Renovard de Malbosc, fill de Renovard qm, de la meitat de l'alqueria de Roqueta. Se la queda el rei per 500 lliures el 8 idus juliol 1316, *nam, cum eiusdem domini Regis esset, eam volebat concedi et dari in feudum dilecto et fideli suo Berengario de Sancto Johanne, militi quondam, sub servicio unius equi armati quem ipse et sui semper tenerent ad defensionem et tuicionem regni Maioricarum et in salario eidem adjacentium et ad servicium dicti domini Regis et suorum, salvis et retentis predicto domino Regi et suis censibus et omnibus aliis juribus que habebat et recipiebat tunc in dicta alqueria de prediis et pertinenciis suis prout de dicto mandato et aliis omnibus et singulis constat per publicum instrumentum inde factum auctoritate Laurencii Plasensa q^o scriptoris prefati domini Regis quintadecima kalendas octobris anno Domini M^o CCC^o quintodecimo.*

Efectivament, els procuradors reials cedeixen la meitat de l'alqueria en feu a Berenguer de Sant Joan. Com que aquest Berenguer morí i no es troba el document anterior, els procuradors reials fan un nou document de cessió a Berenguer de Sant Joan, adult, i Guillemona i Blanca, impúbbers, fills, hereus i successors de dit Berenguer de Sant Joan qm, en poder i mà de dona Blanca, mare seva, *de totam dictam medietatem et partem ac jus quam et quod dictus dominus rex habet et habere potest et debet in predicta medietate et parte dicte alquerie de Roqueta et eius raffallis, prout melius et plenius dicto domino Regi pertinet et pertinere potest et debet racione empcionis sue predictae et prout melius et plenius dictus Renovardonus q^o ipsarum tenebat et possidebat dum vivebat, amb la condició que tingueu un cavall armat en defensa i tuició del regne de Mallorca i les*

illes adjacents al servei del rei i dels seus successors, i li sigueu sempre fidels i li faceu homenatge de boca i mans cada cop que el feu mudi de senyor o vassall, i pagueu al rei els censos que fa dita meitat. Datat el 12 calendes maig 1323. Signa el procurador reial Miquel Rotlan. El notari és Arnau Crespià.

Tot seguit hi ha la divisió dels béns feta entre Joan Omberti, de 20 anys, fill de Joan, CM, i Arnau de Sant Joan, de 14 anys, donzell fill de Berenguer qm, hereus de dona Felipa, vídua de Ramon de Rufiacho, àvia nostra materna. N'Arnau es queda amb la cavalleria anomenada Roqueta, amb totes les terres, censos i agrers, i 20 sous censals que rep sobre un rafal i el domini directe del dit rafal, que fou de Berenguer de Fonollario qm, situat a la parròquia de Muro. I la cavalleria està a la parròquia de Santa Margarita, tinguda en feu honorat pel rei a servei d'un cavall armat (ARM. ECR-1145, f. 30).

Dimarts, 01/06/1389.- Confirmació de la Cavalleria d'Orient.- *Venerabilis Berengarius de Galiana, filius et heres universalis Assaldi de Galiana, militis, confessus fuit et recognovit se habere, tenere et possidere quandam suam Cavallariam vocatam Dorient, in qua sunt tria loca quorum unus vocatur Orient et alius Luch et alius Honor, que tenet in feudum domini Regis ad servicium unius equi armati; que dicto eius patri fuerunt concessa per dominum regem Sanctium cum eius carta sigillo pendenti munita huiusmodi serico.*

Noverint universi. Quod nobis Sancio, Dei gracia regi Maioricarum, comiti Rossilionis et Ceritanie et domino Montispesulani, dilectus miles noster Assaldus de Galiana humiliter supplicavit ut cum pater suus qm, tempore quo illustris Alfonsus, rex Aragonie, occupavit indebite regni Maioricarum, amiserit instrumenta cavallerie sue Dorient que fuit de porcione nobilis Nunonis Sancii qm, et facit inde servicium unius equi armati, dignaremur cavallariam ipsam nedum confirmare, quinymo dare eidem ad perpetuam sui et suorum tuicionem et concessionem in illa sibi de novo justicias minores (un tros tatxat) quas ceteri milites habent in suis cavallariis. Nos, cognita dicti Assaldi suplicacione benigne emissam, locuto primitus de predictis cum fideli procuratore nostro in Maioricarum Michaeli Rotlandi, qui invenit antiquitatis et jura nostra huius insule pervenire ac de predictis simus cu... eo veritate reperta, per nos et successores nostros quoscumque confirmamus immo etiam damus et concedimus in feudum tibi dicto Assaldo de Galiana militi et tuis perpetuo ad servicium unius equi armati boni et sufficientis cum milite armato seu generosa persona bona et ydonea quem inde tenearis facere et tenere a tuicionem et deffensionem civitatis et regni Maioricarum ac insularum adjacencium

ipsi regno et ad honorem nostri et nostrorum dictam cavallariam Dorient, sub cuius iuredicciones sunt tria loca quorum unus vocatur Orient et alius Luch et alius Honor. Et omnia ista, cum eorum terris et possessionibus, directis dominiis, laudismiis et faticis, aquis, silvis, pascuis, pratis, nemoribus, piscacionibus, garrigiis et aliis universis faciunt et constituunt dictam cavallariam et sunt in et de ipsa cavallaria prout de eis omnibus es hodie in pacifica possessione seu quasi. In quaquidem cavallaria et omnibus pertinentibus ad eam damus et concedimus tibi et tuis perpetuo de presenti in feudum, seu in augmentum feudi predicti, omnes justicias minores et exercicium earundem prout ceteri milites comuniter habent in suis cavallariis in insula Maioricarum. Mandamus itaque locum nostrum tenentibus, vicariis, baiulis et aliis officialibus nostris presentibus et futuris quare donaciones infeudaciones et concessiones nostras presentes ac omnia in hac carta contenta tibi domino Assaldo de Galiana et tuis observent firmiter et faciant ab omnibus inviolabiliter observari, in quorum omnium testimonium et fidem presente carta sigillum nostrum jussimus apponendo. Hinc est quod ego Assaldus de Galiana, miles, recipiens predictis in feudum a vobis prefato domino meo Rege et inde vobis gracias refferens juxta posse per me dandas, promito bona fide mea vobis eidem domino meo Rege quod ego et mei successores in dicto feudo erimus vobis et vestris fideles et legales vassalli pro illo. Et faciemus dictum servicium dicti equi armati bene et fideliter ut superius est expressum et omnis supradictis ... servabimus bona fide, obligando inde vobis et vestris dictum feudum cum omnibus pertinentibus ad illud ac cum omnibus melioramentis eisdem ac faciendo inde vobis de presenti homagium ore et manibus comendatum et prestando sacramentum fidelitatis ad sancta Dei evangelia manibus meis tacta, et per consimili recognitionem homagio et fidelitatis juro vobis eidem domino meo regi et vestris faciendis et prestandis a me et meis quotiens in dicto feudo mutetur dominus vel vassallus obligo vobis et vestris me et meos ac dictum feudum cum omnibus melioramentis eiusdem et successores meos in illo. Que fuit acta et laudata in camera consilii castri regni civitate Maioricarum septima idus iulii anno Domini M^o CCC^o XX° tercio. Signum noster Sancii, Dei gracia regis Maioricarum, comitis Rossilionis et Ceritanie et domini Montispesulani predicta omnia et singula ex certa sciencia laudamus atque firmamus. Signum mei Assaldi de Galiana presenti qui predicta omnia laudo et firmo et juro. Testes huius rei sunt Ferrarius de Caneto, miles, locumtenens Maioricarum, Berengarius de Bacho, domicellus, locumtenens Eviçe, Nicholaus de Sancto Justo, thesaurarius, et Jacobus Scuderii, notarii publici, consilarii prefati domini regis. Ego

Jacobo Scuderii notarii prefati domini regis et eius auctoritate publico ipsius speciali mandata hec scribi feci et clausi meo publico signo (ARM. ERC-1145, f. 55).

11 calendes juliol 1233 (21/06/1233).- *Notum sit cunctis quos nos domina Garcendis comitissa, vicecomitissa Bearnensis et domina Montispesulani et Castriveteris, per me et per Gastonem filium meum et etiam per omnes successores nostros damus tibi, Petro de Vilaregut militi et tuis et cuicumque vobis omni tempore, totam ipsam alqueriam de Beniarri et sunt quindecim jovatae terrae. Item damus tibi et cuicumque velis tres jovatas terre apud Pinam (?) Rogam et quatuor jovatas terre in alqueria de Feriza (Periza ?), et ita sunt vingiti et duas jovatas terrae. Dictam namque alqueriam cum dictis viginti et duabus jovatis terre et etiam cum omnibus juribus, utilitatibus, ingresibus et egressibus, affrontationibus, terrius cultis et incultis, pratis, planis, montibus, petris, rupibus, aquis, pascuis, carreriis, aqueductibus aquarum, arboribus, pertinentiis et universis aliis ad hec nobis quoquomodo spectatibus et pertinere debentibus tibi et cuicumque velis damus omni tempore in feudum tali pacto ut tu et tui sempre teneatis ibi equum et garnizionem de corpore et equo et scitis in numero et compotu Gastonis et suorum ad defensionem illius terre. Et faciatis dicto Gastoni et suis excer(cit)us sive hostes in insulis que vocantur Baleares. Item damus tibi licenciam et tuis et cuicumque velis ut possis facere et construere castrum et fortitudinem in ipso podio quod est super Beniarri sed tu et tui irati sive paccati detis potestatem dicto Gastoni et suis semper ad consuetudinem Barchinone quotiens ab ipso Gastone et suis requisiti fueritis, et ita sub predicta forma tu et tui et cuicumque velis semper hec omnia teneatis et hec omnia possitis vendere, dare et impignorare tuo consimili militi tamen et non alio qui predicta compleat et attendat. Quod est factum XI^a kalendas iulii anno Domini M^o CC^o XXX° tercio. Signum Berengarii de Medalia. Signum Guilaberti de Medalia. Signum Arnaldi de Sancta Sacilia, testium rei huius. Scriptas libens ipsa Petrus confirmo sacrista. Signum Andree sacerdotis et publici ville Vici scriptoris. Signum Petri acoliti qui hoc scripsit cum lideris superponitis in duodecim linea ubi dicitur “et hec omnia possis vendere, dare, impignorare tuo consimili tamen et non alio qui predicti compleat et attendat” die et anno quo supra. Signum Bernardi de Vallefecunda publicus notarius Maiorice civitatis. Signum Bernardi de Artes notarius publicus Maiorice. Signum Raymundi de Aragone notarius publicus civitatis Maiorice qui hoc scripsit translatum fideliter (ARM. ECR-1145, f. 57r).*

17 juliol 1389.- A instància de Francesc Çagarriga, cavaller conseller reial i vicegerent de la Governació general del regne de Mallorca, i del venerable Berenguer Luppeti, Procurador reial, per pregó públic, es mana *universis et singulis magnatibus, prelatibus, baronibus, militibus et aliis quibusvis personis cuiuscumque status vel condicionis existent, que teneant, habeant vel possideant quovis titulo, modo vel causa intus insulam Maiorice, baronis, cavallarias et feuda honerata que teneantur per dictum dominum Regem, ut infra certum tempus prefixum et in dicta preconitzacione contentam, compererent per se vel eorum procuratores coram predictis domino vicesgerente et procuratore regio et ostenderent titulos et probaciones per quas teneant supradicta, facerentque et rescongnoſcerent ea, que fienda et recognoscenda existerent per eosdem. Et in divisionibus seu portionibus inter illustrissimum Dominum Jacobum gloriose memorie Regem Aragonie et prelatos, magnates, barones et milites et alias personas que cum dicto q^o domino Rege, ad expugnandas insulas Baleares a manibus paganorum hunc Maiorice ciffretarunt tempore quo insula Maiorice a paganis erepta extitit, factis secundum numerum militum et hominum armatorum, et juxta convencionem per dictum q^o dominum Regem factas dictis prelatibus, magnatibus, baronibus, militibus ac personis de tota terra Civitate, castris, villis et terris heremis et populatis dicte insule, tunc devenerant Reverendo domino Archidiacono Barchinone, qui militibus et armatis hominibus sciencie ? sociatus, fuit in capcione dicte insule, per sua porcione et parte centum sex cavallarie ad servicium unius militis armati pro deffensione insule supradicte. Ideo ego Gabriel Cappellani, ebdomedarius ecclesie Sedis Maioricense procurator et nomine procuratorio reverendissimi in Cristo patris et domini Guillemi, miseracione divina rectori Sancti Stephani in Celiomonte, presbiteri, cardinali, archidiaconi Barchinone, ex substitutione michi facta per venerabilem Berengarium de Feudo, canonicum Sedis Barchinone, rectoremque ecclesie Sancti Johannis de Pinu diocesis Barchinone, procuratorem generalem domini archidiaconi supradicti, virtute dicte preconitzacionis et alias ex fidelitate qua domino nostro Regi idem dictis archidiaconus tenetur pro suis porcione et parte predictis, ex certa sciencia atque gratis tenore presentis scripture profiteor et recognosco in manibus et posse predictorum honorabilis domini vicegerentis generalis gubernatoris et venerabilis procuratoris regii in predicto Regno Maiorice quod dictus dominus archidiaconus Barchinone, titulo et vigore convencions et divisionis predictarum, habet, tenet et possidet in predicta insula Maiorice, ad predictum servicium unius militis armati et ad fidelitatem dicti domini nostri Regis et successorum suorum, pro porcione sua predicta seu parte, jamdictas centum sex cavallarias, tam in*

Civitate Maiorice et termino eiusdem quam in parrochiis de Sullare, de Robinis et de Sencellis videlicet rationem ipsarum CVI cavallariarum, hospicia, domos, ortos, ortalis, alquarias, raffallos, molendinos, campos, vineas, olivaria et alias terras et possessiones cultas et incultas, heremasque et populatas sive dominia et jura alodialia earumdem, necnon census et censualia qui et que super inde percipiuntur. Que omnia et singula supradicta, pro sua porcione seu parte, jamdictus dominus archidiaconus et alii sui predecessores archidiaconi Barchinone habuerunt, tenuerunt et possiderunt sparsim, divisim et distincte in et per loca predicta, titulo, modoque et forma expressis, a tempore erepcionis huiusmodi citra, et in tantum quod memoria hominum in contrarium non existit, sicut hec offero me paratum ostendere pro antiqua caputbrevia facta et habita de hospiciis, domibus, ortis, ortalibus, alquariis, raffallis, molendinis, campis, vineis, olivariis et aliis terris possessionibus et censibus supradictis, sive de decimis et juribus alodialibus eorumdem et alias, si necesse fuerit. Offerens nihilominus me, quo supra nomine, recogniciones et juramenta debita et expediencia facere et firmare dicto domino nostro Regi, sive dictis dominis vicesgerenti et procuratori regio, si et confestum cum ego habuerim potestatem plenariam a domino meo principali predicto, predicta faciendi, licet ad ipsam potestatem habendam, laboraverim juxta posse. Protestor tamen quo supra nomine ac ad memoriam dictorum dominorum vicesgerentis et procuratoris regii reduco quod infra tempus preconitzacionis predicte et etiam post infra spatium temporis ultra dictum tempus preconitzacionis michi elongatum, coram ipsis dominis vicesgerente et procuratore regio comparui, ex causa prescripta, et hoc idem verbo confessus fui, et etiam recognovi ac obtuli me facturum. Et ut de fidelitate, professione, recognicione et oblacione huiusmodi clarius constet sempre peto et requiro hanc meam scripturam, ipsa omnia continentem, cum infrascriptis conventionem et divisionem inseri et continuari in libris ubi similia continuantur, per discretum Jacobum de Podio, notarium et scribam in negotio huiusmodi, ac curie gubernationis Maiorice, et michi si necesse fieri et tradi publicum et publica instrumenta per eundem notarium si petitum fuerit de eisdem. Es reproduceix el document de Tarragona del 5 calendes setembre 1229. Postea, in obsidione Civitatis Maiorice XIII^a kalendas octobris fuerunt poniti et electi de consensu domini regis et omnium predictorum in portionibus faciendis, loco Guillermi et Raymundi de Montecatano, Raymundus Alaman et Raymundis Berengarii de Ager, qui hoc jurarunt, et cum eis similiter in portionibus faciendis Eximius de Urrea et Petrus Cornelii, qui hec jurarunt. Es reproduceix la còpia de la còpia de la còpia del document de divisió de l'illa entre el rei i els magnats, segons el llibre registre que solien tenir els Templers de

Mallorca, del qual es reproduïx la divisió dels *'aiza* de l'illa. Es reproduïx el *Memoriale* del calendes juliol 1232, procedent d'un document de la cúria de Girona del 1317. Seguidament, el 20/07/1389, Gabriel Capellà, constituït en el castell reial davant el Procurador reial Berenguer Llobet, en presència de testimonis, lliura la present documentació. El procurador fiscal Berenguer Soler "protesta que les dites coses e scriptures dades e produïdas en lo present capbreu per lo procurador del dit reverent Cardenal no admet ni sian admeses, sinó aïtant quant fan per lo dret o patrimoni del senyor Rey". Es reproduïx, tot seguit, l'acte de procuració fet pel cardenal Guillem, rector de Sant Esteve de Celomonte, a favor d'Arnau Andreu, canonge burdegalenc i Berenguer de Feu, canonge de Barcelona, per administrar els seus béns eclesiàstics i temporals, el 20/01/1372. Es reproduïx l'acte de procuració feta per Berenguer de Feu a favor de Gabriel Capellà, setmaner de la Seu de Mallorca, per administrar els béns temporals del cardenal Guillem, del 26/01/1385. (No continua) (ARM. ECR-1145, f. 96r-103v).

ECR-1146

11 setembre 1586.- La mgfca. dona Elisabet Dameto i Quint, muller del mgfc. Albertí Dameto, donzell de Mallorca, confessa tenir *in feudum domini Regis purum liberum et franchum allodium quendam honorem sive caballariam vocatam Llodrà*, situada en el terme de la parròquia de Manacor, *una cum omnibus decimis, taschis, alodiis, laudimiis, agrariis, faticis et foriscapiis et una cum aliis juribus et obventionibus illius, francham ab omnis census prestatione in et super possessionibus, rafallis, campis, terris et aliis immobilibus intus dictam cabellariam situatis* i posseïdes per diverses persones i emfiteutes. No fa cavall armat ni altre servei al rei. La té per venda en solució que li feu la mgfca. dona Maria Burgues i de Sant Joan, mare seva, per les quantitats que li devia el mgfc. Nicolau Burgues, oncle seu, per resta de la curació de l'heretat del mgfc. Francesc Burgues, pare seu, i estimat en 2.000 lliures, segons consta per instrument de Pere Joan Gallard del 11/09/1584; i dit Nicolau, oncle seu, la tingué per compra que feu al mgfc. Jordi Callar Dameto, donzell, i sa muller Jerònima, per acte de Joanot Genovard del 26/06/1576, amb facultat de recuperar-la per 2.000 lliures; i dit Jordi la tenia per divisió feta entre ell i el mgfc. Nicolau Quint de Morell, donzell, per instrument de Gabriel Serra del 28/03/1571 de l'heretat de Miquel Moix, son avi comú, per adjudicació fideïcomissària adjudicada a ells per sentència presidal del 17/12/1569; i dit mgfc. Miquel

Moix la tenia com a successor del mgfc. Francesc Moix; i dit Francesc la tenia per compra que feu a la cúria del Batlle de Mallorca, venuda en subhasta a instància de creditors amb acte de Guillem Sunyer, notari de la dita cúria, pel discret Pere de Planes, escrivà de la dita cúria del 20/06/1401. La qual cavalleria abans fou posseïda pel mgfc. Simó de Mari, qui la tenia per compra que feu als frares de l'orde de Calatrava, segons acte de Pollença del idus juny 1247 (13/06/1247), segons consta per un pergami testificat per tres notaris –Berenguer Çacosta, Pere de Treballs i Romeu Canut-; *quiquidem ordo de la Calatrava seu fratres dicti ordinis de la Calatrava dictam caballariam sive honorem de Llodra per proprium, liberum et franchum allodium possidebat titulo donationis dicto ordini de la Calatrava facte per nobilem Nunonem Santium cum instrumento donationis apud Maioricas recepto et facto de eius mandato per manum manifici Joannis, notarii sui, nonas februarii anno Cristi MCCXXXIII* (ARM. ECR-1146, f. 90r).

ECR-1148

19 desembre 1620.- Capbreuació de dom Pere Ramon Çaforteza, cavaller de l'orde i milícia de Calatrava, Procurador reial del regne de Mallorca. El rei sap que és un dels propietaris de l'illa que té més terres i béns en propietat reial i, com que és Procurador reial, considera “que la capbreuación de ellas no es justo que le haga él mismo”. Per tant, en carta datada a Burgos el 17/10/1515 encomana la capbreuació al lloctinent i capità general de Mallorca Carlos Coloma, prenent com a assessor el regent Mut.

El dit Safortersa confessa posseir *caballarias vocatas de Sancta Margarita e Hero, Maria, Alcudiola et Castellet, in termino ville de Sancta Margarita, sub feudo Baronie olim comitis Empuriarum, nunc possesse per nobilem Don Guillerum de Sanct Joan et magnificum Thomam Torrella, domicellum, ad servicium trium equorum armatorum, sive de tres cavalls forsats, de numero de septem equorum (sic) ad quorum servitium tota dicta Baronía per magnificum Petrum Joannem de Sanct Joan die undecima maii millesimo quingentesimo vicesimo fuit registrata in libro intitulado liber capibreviationum magnatorum; que integra Baronía est in feudum domini regis. Item expono quod habeo et possideo cabellariam de Tanca (Tanca), in termino villa de Muro, sub feudo portionis sedis Gerunde. Totes les cavalleries anteriors foren capbreuades per dona Anna de Villalonga, àvia, tutora i curadora meva; per suposat, la*

cavalleria de Tanca fou capbrevada per dita Anna a l'escrivania de la Seu de Girona el 25/10/1578, i el seu fill el Mgfc. Gregori de Villalonga la capbrevà en la dita Seu el 27/11/1576. Les tinc totes com a fill únic del mfc. Ramon Safortesa, qui les tenia com a successor del Mgfc. Pere Ramon Safortesa, son pare, segons testament de Joanot Ferro del 02/02/1568; i dit Pere Ramon les capbrevà a la Procuració reial el 18/03/1503, i les posseïa com a hereu del Mgfc. Ramon Safortesa segons testament de Nicolau Thomàs del 28/02/1516; i el dit Ramon les capbrevà com a tingudes en feu de la Baronia d'Empúries a l'escrivania de la dita Baronia el 27/08/1519, i la cavalleria de Tanca a la cúria de la Seu de Girona el 05/12/1519, tal com apareix en la carta proveïda pel noble D. Joan Burguès, lloctinent del noble D. Francesc Burguès, Procurador reial, del 21/05/1520. *In quibus jurisdictionem habeo civilem et criminalem et precedenciam Baiulo Regio ville Sancte Margarite concessas predecessores meis per privilegia per serenissimos reges Aragonum ut patet in litteris presidalibus infrascriptis per locumtenentes et capitaneos generales provisus in quibus expresse fit mentio de privilegiis per serenissimos reges Maioricarum possessoribus mearum cabellariarum concessis super illarum iurisdictione, videlicet: per don Joannem Aymarich cum consilio magnifici de Ornos, Regentis cancellariam, et Petri Joannes Forteza, juris doctoris advocati fiscalis el 19/03/1502, cum firma et auctenticatione discreti Sebastiani Mulet notarii curiam criminalem regentis Item per illustrem don Ferdinandum Çanoguera cum consilio regentis maior el 28/06/1602, juxta tenorem precalendatarum litterarum provisarum per nobilem don Joannem Aymarich cum forma et auctenticatione discreti Bartolomei Julia nomine discreti Joannis Antoniii Forsimaña notarius scribe majoris et secretarii regie Audiencie. Item per illustrissimum don Joannem Villa regente cum consilio regentis Villar el 02/10/1609. Item per illustrissimum don Carolum Coloma cum consilio nobilis don Josephi Dezmur regentis cancellariam el 08/01/1614 Item et ultimo per illustrissimum don Franciscum Joannem de Torres cum consilio don Josephi de Mur regentis cancellariam el 28/07/1618, que sunt tenoris sequentis:*

Don Joan Aymarich, cavaller, conseller y mestre sala del Rey nostron Senyor y per sa alteza lloctinent general y governador del Regne de Mallorca e illes a aquell adiacents, als amats los Balles de Santa Margarita de Muro et de Muro o lurs lloctinents, saluts e dilectio. Com per gracia per lo Illustrissim señor Rey en Jaume de gloriosa memòria dat sots a VIII de las calendes del mes de juny MCCC feta al honor en Francesch Arnau de la Illa cavaller que tenint y possehint las dites cavallarias de Sancta Margarita e Hero y los rafals appellats Baxacoria y Raboster e rafal den Castello li dona iurisdiccio

civil justícia criminal sobre tots los homens y fombres en las dites cavallarias habitants presents y esdevenidors sots certes modificacions ab tots aquells drets, preheminentias, jurisdiccions y prerrogativas que en semblants coses son acostumades fer, e dret de señoria, de escrivania e scrivancias segons que en la precalendada provisió devant nos exhibida appar. Apres amparo en lo any MCCCCXX sots al primer de juny a suplicació del honorable mossèn Ramon Çafortesa, señor e possehidor de las dites cavallarias de Sancta Margarita e Hero e de Maria ab los dits rafals, lo señor Rey don Alfonso de gloriosa memoria la predita gratia confirma, lloha e encara amplia en lany MCCCCXXXI sots a vuyt de agost lo dit mossèn Ramon Çafortesa, agregant e aiustant a las dites cavallarias la cavalleria de Castellet e de Alcudiola la predita magestad del dit illustrissim señor Rey don Alfonso de recordable memòria la demunt dita gratia e jurisdicció axi civil com criminal lloha e amologa, e encara amplia segons que per les dites concessions per nos ocularment vistes llargament appar a les quals nos referim. E segons es afirmat per part del magnífic mossen Ramon Çaforteza tenint y possehint les dites cavalleries que vos, Balle Real, vos ocuparieu jurisdiccions de algunes causes tocants a sa iurisdicció e tocant a conexas a son Balle, car no sols per causa de censals en que les possessions e terres tingudes sots iurisdicció de las dites cavalleries, mes encare per qualsevols natura de contractes o deutes encare que haie renunciació de for lo dit son Balle nes conexas per virtut de les dites gracies a ell dit Ramon o a sos predecessors fetes, axi dels homens com de les fombres, e tots los actes e qüestions se han a fer, tractar e negociar devant son Balle e escrivania sua, per totes las quals coses recorregut a nos lo dit magnífic mossèn Ramon Çaforteza nos ha suplicat sobre dites gracies de oportuns rameis de justícia provehir lo volguessem, e aquell en sa antiga possessió conservar lo volguessem; e nos, vists los privilegis e gracies demunt dites, no sols als predecessors de aquell atorgades, mes encare vista la gracia e privilegi a ell dit Ramon vuy en dia Señor de dites cavallarias per lo sereníssim señor Rey nostro Don Fernando are beneventuradament regnent atorgada en la ciutat de Granada a 12/09/1501, en la qual dita gracia confirma al dit mossèn Ramon e als seus les gracies e privilegis per los prínceps passats de gloriosa memoria als predecessors seus atorgades y atorgats, servadores y servadors de la primera linea fins a la darrera, e no sols aquelles, mes encare de nou li fa gracia e vol que sia conservat en totes les coses de las quals o en las quals ell dit mossen Ramon te possessió en dites cavalleries appellades la cavalleria de Maria, la cavalleria de Castellet, la cavalleria de Tancha qui es en lo terme de Muro, segons de aquelles es feta menció en lo dit privilegi, havem aquell de les presents proveït

ab les quals a vosaltres diem y manam en pena de 200 lliures al fisch del señor Rey applicadores que en continent, vistes les presents, de aquí avant no us cureu ni us entremeteu de ninguna causa o causes axi civils com criminals tocants als homens e dones que estan sots jurisdicció e alous del dit mossèn Ramon Çaforteza e cavalleries demunt dites axi per causa de contractes, de censals, de qüestions, com encare de qualsevol altra deute que obligats sian, com encara per execucions de semmanes, talles ni qualsevol altra manera de deute encara que y haie renunciació de for, com tals remuneracions no.s poden fer en preiudici dels drets de les dites cavalleries, segons les gracies y privilegis demunt pertanga e sian de jurisdicció del dit mossen Ramon e de dites cavallarias, ni axi matex vos entremateu en lo criminal sino en los casos acostumats e de dits privilegis exempts, ço es com y ha sanch, y de aquells qui no tocan a la iurisdicció fereu avis a nos seguint se algun cas e no als altres que a ells tocan e a sa jurisdicció sino en dit cas com y ha sanch, e les armes que llevareu com no y ha sanch aquelles remeteu y restituireu al Balle de dites cavalleries com juxta seria de ditas gracias a ell atorgades pertangan a ell dit Balle totes armes tretes e per a traure puis no y haie sanch, e si llevades na haureu en la dita forma aquelles restituireu al dit Balle de les dites cavalleries, ni tocareu axi matex en los bans ques cometran per qualsevols persones en dites cavalleries com a ell dit mossen Forteza pertangan per la raho demunt dita tots los bans posats e son posadors, ans si preses ne haureu fins aci aquells restituireu com aquells a dit Balle de els cavalleries pertanguen, guardant vos ab diligencia de fer lo contrari si en dita pena voleu no incorrer. Data en Mallorca a XIX del mes de mars del any MDII. Aymarich, vidit. Aquesta lletra es troba recòndita a l'arxiu de la Cúria Criminal de la Governació i Vicaria Forense de Mallorca, en el llibre extraordinari de lletres reials.

El Rey y per sa magestad lo lloctinent general, Balles de Sancta Margarita y Muro, lo amat de su magestad Honofre Çaforteza, procurador del capità don Pedro Ramon Çaforteza, nos ha referit que algunes vegades fent execucions o altres actes contra los subiectes a les suas cavallaries vos, nostres ministres, lis feu poch advertint y considerant que aquelles tals execucions y actes se han de fer per los Balles, escrivans, corts y ministres de dites cavallarias que an aquexas viles te per observancia y execució de molts reals privilegis sobre de açó concedits y atorgats a los predecessors de son principal, com ja altres vegades es estat per nostros antecessors provehit y manat de las quals nos ha feta ostenció, y assenyalamment unes provehidas sots a sinch de juliol MDXXXX y altres a XVI de mars MDLVIII en las quals sa fa menció de actes que provehiran aquelles, supplicant nos per conservació de la jurisdicció y drets de les

presentis revocant aquelles provehir lo volguessem, e nos, havent vist los reals privilegis per dit y altres efectes y les dites lletres havem tengut y tenim per be de provehir y concedirles com a vistes ab tenor de les quals vos diem y manam en pena de CC lliures al fisch real aplicadores que encontinent qualsevols actes, execucions e procehiments que se faran a instancias de qualsevols persones y contra qualsevols súbdits a la jurisdicció de les dites cavalleries si acas per descuyt inadvertència velats se instacen o fer volguessen en vostres corts o per vostres ministres aquelles encontinent remeteu als Balles, cort e scrivans de las dites cavalleries respectivament, qui a les pars tot compliment de justícia administraran com ab las dites precalendadas lletres es estat provehit y manat, prohibint vos de fer lo contrari si en dites penes desitjau no incórrer, y axi matex manareu als dits instants, scrivans y ministres vostres com ab las presents intimam y manam que tals actes, execucions y procehiments no fassen sots pena de XXV lliures y altres per nos reservades y perquè mes extensament sobre lo pedit esta donat orde y forma com y de quina manera se an de fer los dits actes y execucions ab lletres provehides per don Joan Aymarich olim lloctinent general sots a XVIII de mars MDII, volem y manam sots les dites penes que tot lo contingut y disposat ab dites lletres per dit don Joan Aymarich provehides gardeu, observeu y cumpleu si e segons en aquelles es contingut y si dins les presents de paraula a paraula insertades fossen perquè e mes de que es axi justícia tal es nostra determinació y voluntat, que fent ho de aquesta manera nos servireu; y de com haveu adimplit desta manera nos avisareu perquè ho desitjam entendra. Data a Mallorca a XXVIII del mes de juny MDCII. Don Hernando Çanoguera. Còpia guardada en el registre de lletres comunes de la Reial Audiència, copiada per Bartomeu Julià, notari, pel discret Joan Antoni Forsimanya, notari escrivà major i secretari de la R.A., feta el 03/07/1602.

El Rey e per sa magestad lo lloctinent general etc. Balles de Sancta Margarita y Muro y sos lloctinents. Lo amat de sa magestad Honofre Çaforteza, procurador de don Pedro Ramon Çaforteza, son germà, señor de las cavalleries de Sancta Margarita y Hero, de Maria, de Alcudiola, de Castellet, de Tanca y lo Puig blanch nos ha feta ostencio de diverses lletres presidals provehides per lo tunch lloctinent general Joan Aymarich a XVIII de mars MDII com per altres predecessors y successors de aquell per execució de reals privilegis concedits per los serenissims Reys a la jurisdicció de dites cavalleries, per las quals appar que dit Sr. de dites cavalleries esta en possessió entre altres coses de que totes les causes que.s tracten per qualsevol raho entre los súbdits a dites cavalleries se han de tractar devant lo Balle, jutge y cort de aquelles, y també que totes les execucions

per qualsevol causa o contracte ques fan contre los habitants en dites cavallarias y quantre qualsevols bens situats dins aquelles se an de fer y se fan per lo Balle, jutge, escriva y cort de dites cavallarias, encare que lo deutor haie renunciat a son propri for, y perquè are segons som informats se han fet de manament nostre sequestres en bens de alguns feudataris y habitants en dites cavallarias, y entre altres contra Margarita Canet, vídua de Joan Canet, o sos hereus, a instancia de la vidua dexada de Antoni Canet qm, y contra de Gabriel Mulet a instancia de la vidua Capona, lo que fer nos devia ni es estat de nostra intenció per ço que entenem conservar lo dit señor en la possessió de la jurisdicció de dites cavalleries en que esta y per ço som estats suplicats per dit Çaforteza de oportu remey y nos, vistes les dites lletres reals y presidals per execucio de provisio an elles havem manat despedir les presents ab tenor de les quals remetem dits sequestres al balle, jutge y cort de dites cavalleries e a vosaltres diem y manam en pena de doscentes lliures al fisch real aplicadores que dits sequestres y altres qualsevols que forçan saran fets ab les causes y pars remeteu encontinent al balle, jutge y escriva y cort de dites cavalleries, mantenint y conservant segons nos ab tenor de les presens manam a ser conservat dit señor de dites cavalleries en dita possessió de jurisdicció de aquelles y guardant y conservant la precalendada lletra del dit Joan Aymerich, e per res no fassau lo contrari si en dita pena desitjau no incorrer. Data en Mallorca a dos de octubre MDCVIII. Don Joan Vilaragut. Vidit Villar.

Don Philip, per la gracia de Deu Rey de Castella, de Arago, de Mallorca y per sa magestad don Carlos Coloma, cavaller de los de y milicia de Sant Jaume de la Spasa, mestre de camp en los estats de Flandes, del consell de la prefata Real Magestad, y per aquella lloctinent y capita general en lo present Regne de Mallorca e illes adjacents, als amats de Sa Magestad los Balles y vaguers reals de la present ciutat y los de las viles y parroquias foranes del present Regne, alguatzirs y porters reals y altres qualsevols oficials maiors y menors y ministres de justícia, notaris y escrivans qualsevols sien y de qualsevol cort y tribunal, y senyaladament als balles de Muro y Sancta Margarita, y a tots sengles persones constituïdas en lo present Regne, saluts. Per quant lo amat de sa magestad Honofre Forteza, procurador general de Don Pere Ramon Çaforteza, señor de les cavalleries de Sancta Margarita, de Hero, de Maria, de Alcudiola, de Castellet, de Tanca y lo Puig blanch nos ha exposat y fet constar per provisio de don Joan Aymarich, tunch lloctinent y capita general en aquest Regne, tenint per aço especial comissió de sa magestad el Sr. Rey don Ferrando, jaquint lo contingut als predecessors del dit don Pere Ramon per los serenissims señors Reys predecessors de sa magestad ab diversos

*privilegis reals dels quals nos ha fet ostencio, feta sots a XVIII de mars del any MDII
sobra la declaració de la juridictio competent al señor de dites cavalleries, y per lletres
executorials de dita provisió y per moltes altres viceregias dels successors lloctinents y
capitans generals an aquest Regne, que esta en pacifica y continua possessió de ultra de
cent anys y immemorial de que totes les causes criminals usque ad sanguinis efucionem
y totes les civils que tracten per qualsevol raho los subdits y declinats a dites cavalleries
se han de tractar devant lo balle y jutge major de dites cavalleries, y també que totes les
execucions per a qualsevol causa o contra ques fa contra qualsevol habitador en ditas
cavalleries o contra qualsevols bens situats dins lo districte de dites cavalleries se na de
fer y fan per medi del escriva y balle y cort de ditas cavalleries, encara que les execucions
sien provehides y manades de nos o altres qualsevols jutges, corts o tribunals del present
Regne, no obstant que los debtors haien renunciat a son propri for. Per tant, a suplicació
del dit Honofre Çaforteza en dit nom havem manat expedir les presents nostres lletres de
manutenencia real ab tenor de las quals vos diem y manam a quiscu que adimplint la dita
provisió y lletres del dit don Joan Aymarich, y les presents, observant aquelles y estes
mantengau y conserveu al dit don Pere Ramon Çaforteza y als seus successors en ditas
cavalleries en la dita possessió de la dita juridictio y no permeteu sien molestats ni
inquietat o pertorbat en aquella ni consentigau sie contrafet en cosa alguna, immo li
donereu tot consell, fevor y auxili necessari circa dita juridictio segons que nos ab les
presents mantenim y conservam aquells en dita juridictio; y si acas se faran fets o se
feran alguns sequestres o executions contra los habitants en dites cavalleries o bens
situats en lo districte de aquelles sens preiudici de las penes ia imposades, manam que
en continent sia tot ab les pars y escriptures remes al balle, jutge y cort de dites
cavalleries, guardant se de fer lo contrari per qualsevol causa o raho si la gratia regia
tenen chara y la pena de doscentes lliures franques al cofres reals aplicadores que a cada
un contrafahent per cada vagada que sera contrafet ab les presents imposam desitjau
cuitar. Data en Mallorca a VIII de janer MDCXIII (08/01/1614). Don Carlos Coloma,
Vidit don Joseph de Mur, de manament del secretari Joan Antoni Forsimany.*

Don Philip etc. És una provisió semblant a l'anterior, signada per D. Francisco Joan de Torres, cavaller de l'orde i milícia de Sant Jaume de l'Espasa, alcaid del Palau Reial de València, conseller del consell del regne de Nàpols, comanador de Muzeros, lloctinent i capità general del regne de Mallorca, datada a Mallorca el 28/01/1618.

El Rey per sa magestad lo lloctinent general etc. Balle de Sancta Margarita, a nos se ha recorregut per part del noble don Pere Ramon Çaforteza, señor de les cavalleries

de aquexa vila, dient que les execucions ques fan per la provisió del forment que se ha repartit se ha determinat ques fassen per vostre cort, fent li notable agravi per tocar dites execucions a la sua jurisdicció; per so nos ha supplicat de les presents ab les quals vos diem e manam en pena de CC lliures al fisch real applicadoras quel mentangau en la jurisdicció conforme les lletres de manutencencia per nos despechades a XXVII de juliol mes proppassat e per res no fareu lo contrari si dita pena cuitar desitjau. Data en Mallorca a sinch de desembre MDCXVIII. Don Joseph de Mur. El batle contesta que estich prompte en obeir los manaments de vostra señoria illustrissima de la primera fins a la derrera. Fet a VIII de desembre MDCXVIII.

Noverint universi quod anno a Nativitate Domini millessimo quingentesimo sexagesimo quarto die autem tertia mensis octubris intitulata, coram Illustrissimo domino Joanni de Urries, locumtenente in capitaneo generali presens Regni Maioricarum, comparuit magnifici Petrus Raymundus Çaforteza, domicellus Maioricarum, presentavit legique et intimari requisivit sive illustrissi dominationi quoddam regium privilegium pergamineum manibus domini nostri Regis et dominorum regentium de consilio regio subsignatum sigilloque regio comuni cum vetis cirici rubei croceique collorum impendenti aliisque solempnitatibus more regie curie munitum, tenoris sequentis: Nos, Philipus, Dei gratie rex Castelle, Aragonum, utriusque Sicilie, Hierusalem, Ungrie, Dalmatie, Croatie, Legionis, Navarre, Granate, Toleti, Valencie, Galecie, Maioricarum, Hispalis, Sardinia, Corduba, Murcie, Giennis, Alcharbie, Algesire, Gibraltaris, insularum Canarie, nec non insularum Indiarum et terre firme maris oceani, arxidux Austria, dux Burgundie, Brabantie et Meiolani, comes Barchinone, Flandrie et Tirolis, dominus Viscaye et Moline, dux Attenarum et Neopatrie, comes Rossilionis et Ceritanie, marchio constani et hoceani et si eaque excessa sunt a serenissimis regibus predecessoribus nostris ita rata sunt ut nullo firmitate indigeant, eadem tamen nostra confirmatione munita stabiliora ubique sunt et formiora. Quare cum fidelis nobis dilectus Petrus Raymundus Forteza, domicellus ex civitate Maioricarum oriundus, exhibuerit nobis et in sacro supremo consilio nostro in forma autentica quedam privilegia serenissimorum regum Jacobi et Alfonsii immortalis memorie, predecessoribus nostrorum maioribus suis et sibi concessa tenoris huiusmodi:

In Dei nomine pateat universi quod nos Alfonsius Dei gratia rex Aragonum, Sicilie, Valencie, Maioricarum, Sardinie et Corcice, comes Barchinone, dux Atenarum et Neopatrie ac etiam comes Rocilionis et Ceritanie, attendentes nos et illustres predecessores nostros reges Aragonum obsequiis et serviciis tan de dignis per vos

dilectum Nostrum Raymundum Çaforteza, militem, in civitate et regno Maioricarum domiliatum et predecessores vestros dictis illustribus predecessoribus nostris nostreque successive magestati prestitis et impensis dedisse et graciose concessisse vobis eidem Raymundo et vestris perpetuum iustitias et iurisdictionem alchariis, parrochiis, possessionibus et hereditatibus vestris infrascriptis alia nostra cum carta serici sequentis:

Pateat universi quod nos, Alfonsus, Dei gratia rex Aragonum etc. exhibito nobis per vos dilectum nostrum Raymundum Çaforteza militem civitatis Maioricarum et viso quodam originali privilegio serenissimi domini Regis Jacobi predecessoris nostri gloriose memorie continentis subsequens:

Noverint universi quod coram nobis, Jacobo, Dei gratia rege Maioricarum, comite Rossilionis et Ceritanie et domino Montis Pesulani, proposuit supplicando Franciscus Arnaldi de Insula, domicellus, quod quidam catulus dilamaverat quoddam privilegium casu inopinato, quod nobis exhibuit, sigillo adhuc pendente in illo principis illustris domini Jacobi, clare memorie regis Maioricarum, avi nostri, supplicans ut illud sub eodem tenore mandarem et renovari ac tradi sub nostri sigillo. Nos, intendens quod per hoc accreseret vel decreseret ei jus in proprietate vel possessione contentor in privilegio ipso cuius serie subsequitur in hoc verbis.

Noverint universi quod nos, Jacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montis Pesulani, volentes militibus in Regno Maioricarum habitantibus, et aliis qui servicia equorum armatorum pro deffentione regni Maioricarum tenentur facere et habere pro possessionibus et onoribus quos habent in dicto Regno gratiam facere specialem, idcirco per nos et nostros damus et concedimus vobis Berangario Arnaldi de Insula, militi, et vestris successoribus in eternum omnes justicias civiles tantum in alcariis vocatis Sancta Margarita, Hero et in raffallis vocatis Baxachdiria et Reboster et in rafallo den Castello quem tenet quidam vocatus Colomericis; que alcaria et raffalli sunt in parrochia Sancte Margarite de Muro in insula Maioricarum, in porcione seu partita nobilis comitis Empuriarum, et in omnibus terminis et pertinentiis dictarum alchariarum et rafallorum et in hominibus et feminis ibidem habitantibus et habitatoribus presentibus et futuris, rectam justiciam criminalem scilicet cognitionem et punitionem bannorum gladii astricti vel abstrahendi sine deliberatione et non deliberata mente, et furtum domesticorum commissorum et commitendorum in dictis locis pro ut vobis sunt dicta loca submissa vestra, ac etiam banni impositi vel imponendi in vineis, hortis et campis ratione fructuum, et quod possitis

capere predictos malefactores delinquentes in predictis criminibus tantum et captos detinere et incarcerare et eos punire ad notitiam iudicis vestri, ut de iure seu consuetudine fuerint puniendi, predictas penas pecuniarias impositas et imponendas moderate tamen, pro predictis bannis recipere et habere. Item concedimus vobis et vestris quod possitis impune capere omnes malefactores et delinquentes in aliis criminibus in predictis locis et terminis eorundem, et eisdem captus teneamini in continenti et quam citius potentes mittere et tradere nostre curie et successores nostrorum vel curie eius magnati ad quem pertinet puniendos. Predictam autem concessionem quam vobis, dicto Barangario Arnaldi de Insula facimus de predictis, facimus ideo vos et vestri tenetis et tenere debetis in feudum ad omino comite et suis predictas alcarias et rafalos cum terminis et pertinentiis suis et deinde facere et tenere unum equum armatum ad servitium dicti comitis et ad deffentionem scilicet dicti regni Maioricarum et quia dicte alcarie et raffalli sunt de feudo quid dictus comes et sui predecessores tenuerunt et ipse comes tenet pro nobis in dicto regno Maioricarum. Retinemus tamen et excipimus de predicta donatione quam vobis facimus donationem tutelam et curarum restitutionem minorum in integrum et omniaque requiruntur et desiderant decreti interpositionem et recognitionem, et punitionem omnium et singulorum criminum et aliarum causarum civilium quem pertinent et pertinere possunt ad merum et mixtum imperium, quas nobis et nostris penitus retinemus. Retinemus etiam quod si homines Civitatis et villarum et locorum nostrorum committerent predicta furta domestica vel abstrahent gladios in dictis locis vestris, quod nos et successores nostri ac curia nostra puniat ipsos inde et non vos neque vestri. Item retinemus quod si vos vel baiulus vestri essetis remissi vel negligentes in reddenda et servanda iusticia in predictis vobis concessis, quod nos et successores nostri et curia nostra possint in continenti cognoscere de predictis videlicet in illis casibus tamen in quibus negligentes fueritis et remissi. Item retinemus quod si vos vel aliqui homines dictorum locorum nostrorum pro vobis seu vestris eritis vel fueritis sive sint vel erunt principaliter vel secundo obligati quibuscumque personis, nos et successores nostri ac baiulus noster et successorum nostrorum vel quilibet alius baro seu capdilis sub cuius iurisdictione fuerint possint vos et vestros et dictos homines pro vobis seu vestris obligatis compellere ad soluendum debita et alia ad quem obligati eritis vel fueritis, non obstante presenti concessionem vestra. Item retinemus quod curia nostra possit vos et vestros homines habitantes in dictis locis vestris compellere ad soluendum debita contracta in Civitate Maioricarum vel aliis villis et locis nostris, si in eisdem reperti fuerint et ibidem convenientur et etiam in dicta Civitate sibi inveniantur ubicumque contraxerint.

Mandantes tenenti locum nostrum in Maioricarum, baiulii, vicariis, iudicibus et universis aliis iudicibus nostris presentibus et futuris quod predictam concessionem nostram firmam habeant et observent ut superius continetur et non contraveniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione. Et ad maiorem firmitatem et testimonium predictorum presens instrumentum sigillo nostro pendenti iussimus communiri. Datum Maioricarum octava idus iunii anno Domini millesimo tricentessimo primo. Signum Jacobi, Dei gratia regis Maioricarum, comitis Rossilionis et Ceritanie et domini Montis Pesulani. Testes sunt nobiles Raymundus de Caneto, domicellus, Jacobus de Muredine, Berengarius de Calidis, milites, Berengarius de Ulmis, miles, et Jacobus Castelli, iudex dicto domini regis.

Nos igitur, Jacobus, Dei gratia rex Maioricarum, iamdicte supplicationi dicti Francisci Arnaldi annuentes benigne, privilegium supradictum sub nostro sigillo pendenti eidem dari iussimus atque tradi, et easdem vices illud et contenta predicta in eo habere volumus, quas et primum per hec tamen nolumus nec intendimus aliquod ius in et super eisdem accrescere vel decrescere dicto Francisco Arnaldi vel successoribus quod ad eorum possessionum vel proprietatem. Acta sunt hec in camera consilii castri regii Civitatis Maioricarum tercia nonas iunii anno Domini millesimo tricentessimo secundo. Testes huius rei sunt venerabiles in Christo patres Guido Maioricarum et Berangarius Elnensis episcopus, Berengarius de Petra Pertuza, miles, Guillermus Murelli, decanus Barchinonensis, Andreas Guittori, scriptor rationis, et Jacobus Scuderii, notarius, omnes consilarii dicti domini regis. Signum mei, Bernardi Villanova de Perpiniano, notarii publici auctoritate domini regis Maioricarum illustris ubique terrarum dominationi sue subiecte, qui ipsis mandato hec scribi feci et clausi.

Fuit nostro culmini humiliter supplicatum ut cum vos, dictus Raymundus Çaforteza, pretextu preincerti privilegio, habeatis et possideatis tres cabellarias in parrochia Sancte Margarite de Muro, appellatas de Sancta Margarita de Muro, de Hero y de Maria cum retentionibus in eodem expressis subscriptam gratiam impartiri vobis ex munificencia regia dignaremur. Nos enim ad grata satis et accepta servitia per vos et vestros predecessores nostris maioribus et nobis successive collata que quam confertis ad presens et collationem speramus in ante annuente domino propterea debitum habentes respectum ad alias. Volentes propterea et aliis etiam rationibus animum nostrum inducentibus gratiam vobis facere specialem, tenore presentis carte nostre gratie et de nostra certa scientia et expresse omnes et quascumque retentiones et conditiones in preincerta carta nominatum expressas que ad dictas tres cavallarias et seu quatenus vos

tangunt tollimus, auferimus, excipimus et delemus ac etiam abolemus ex nostra regie plenitudine potestatis ita quod dictas tres cavallarias et pertinentias earumdem ac plenam et liberam jurisdictionem civilem in eis cum insidentibus et emergentibus in jurisdictione civili super habitantes et habitaturos in eisdem caballariis et bonis eorum absque retentionibus et conditionibus memoratis habere, tenere et possidere a modo ut predicatur, volentes ac si in privilegio apposite non fuissent et hoc sine aliqua interpretatione prout melius et utilius dici et intelligi possit ad utilitatem vestri et vestrorum dicti Raymundi. Mandantes serie cum presenti gubernatori nostro generali eiusque vici gerenti in regno Maioricarum Procuratori Regio, Baiulis, Juratis et ceteris officialibus subditis nostris in regno eodem ipsosque officialium locatenentibus presentibus et futuris sub nostra ira incursu penaque quinque milium florenorum quarum abolitionem, exceptionum et retentionum predictarum et alias gratiam nostram huiusmodi vobis et vestris ut dictum est teneant firmiter et observent et contra non faciant seu veniant quavis causa, immo consilium et favorem tribuant quotiens fuerint requisiti eisdem et eorum singulis cum presenti attentandi contrarium premissorum potestatem omnimodam abduantes in quorum fidem et testimonium presentem fieri jussimus nostro sigillo minori, cum alia sigilla maiori non habeamus in promptu pendenti munitam. Datum Maioricis prima die iunii anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo vicesimo, regni nostri quinto. Signum Alfonsi, Dei gratia regis Aragonum, Scicie, Valentie, Maiorice, Sardinie, comitis Barchinone, ducis Atthenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rossilionis et Ceritanie. Testes sunt frater Romeus magister Beate Marie de Montezia, Bernardus de Santilles, Raymundus de Perilionis, Olfuz de Proxida et Joannes Ferdinandi Heredia, milites. Signum meum Francisci Domingo secretarii domini Regis predicti que de ipsius mandato predicta scribi, feci et clausi, etc.

Et quia pro parte vestra, dicti Raymundi Çaforteza, fuit magestati nostre humiliter supplicatum et cum vos certis justis titulis ut assentur habeatis et possideatis non nullas alias alcarias sive caballarias vocatas Castellet et Alcudiola scitas in dicta parrochia Sancte Margarite de Muro regni predicti, que precontentis alcariis et possessionibus vestris in dicta provisione insertis coniuncte existunt, dignaremur de nostra solita clemencia gratiam nostram impartiri subscriptam. Nos enim vobis dicto Raymundo Çaforteza preincertam gratiam ampliantes tanquem benemerito et condigno tenore presentis carte nostre, cunctis temporibus firmiter valitura, gratis et ex certa sciencia ac spontanea voluntate per nos et nostros damus et concedimus gratiose vobis dicto Raymundo Çaforteza et vestris et quibus volueritis prepetuo in alcareis vocatis Castellet

et Alcudiola supradictis que dicuntur esse vestri dicti Raymundi et eorum terminis, etiam in hominibus et feminibus habitantibus et habitaturis in eisdem terminis et bonis eorum, omnem illam plenam et integram jurisdictionem et illius liberum exercitium quam et quos in aliis alcareis in proxima inserta confessione insertis et specificatis vos habeatis et habere debetis ac si et pro ut melius usus fuistis usque quoque. Mandantes per hanc carta firmiter et expresse gubernatori dicti Maioricarum regni eiusque locumtenenti, Procuratori Regio, vicariis, subvicariis, baiulis, subbaiulis ceterisque universis et singulis officialibus et subditis nostris in civitate et regno Maioricarum predicto ubilibet constitutis et dictorum officialium locatenentibus presentibus et futuris sub nostre gratie et mercedis obtentu nostreque ira et indignationis incursu ac pena duorum milium florenorum auri de bonis cuiuslibet contrafacientis irremissibiliter exigendorum nostroque applicandorum errorio quorum donationem et concessionem et ampliationem nostras huiusmodi et omnia et singula precontenta vobis dicto Raymundo et vestris ac quibus perpetuo volueritis teneant firmiter et observent tenerique et observari faciant inviolabiliter per quoscumque et nullatenus contraveniant, aut aliquem contraveniri finant aliqua ratione vel causa quoniam eis et cuilibet eorum ad cauthelam oppositum per agendi auferimus omnimodam facultatem serie cum presenti in cuius rei testimonium presentem fieri et sigillo nostro comuni impendenti iussimus communiri. Datum Barchinone die octava augusti anno a nativitate Domini millesimo quadringentesimo tricesimo primo, regni nostri sextodecimo. Signum Alfonsii, Dei gratia regis Aragonum, Scicilie, Vallencie, Maioricarum, Sardinie et Corcice, comitis Rossilionis, ducis Atthenarum et Neopatrie ac etiam comitis Rocilionis et Ceritanie. Testes sunt dominus archiepiscopus Cesaraugusta, cancellarius, Arnaldus Rogerii comes Pollarum, Bernardus Joannes de Capraria comes de Modica, Jones Luppi de Gurrea gubernator regni Aragonum et Gancerandus de Requesens baiulus generali Cathalonie, milites consiliarii dicti domini regis. Signum mei Arnaldi Fonolleda illustrissimi domini regis eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominationem suam, qui mandato regio mihi facto ad relationem multum honorem Joannes Alzina ipsius domini regis secretarii mandatum inferius aponentis suisque loco et vice propter occupationem aliorum arduorum negociorum quibus detinetur implicitus huiusmodi cartam seu privilegium clausi, etc.

Cunque supradictus Petrus Raymundus Fortesa nobis humiliter supplicavit ut supra incerta privilegia omniaque et singula in eis contenta sibi ratificate et confirmate benigne dignaremur, nos vero consideratis predecessorum suorum servitiis serenissimis

regibus maioribus nostris fide et cura summa exhibitis queque ipse invictissimo et potentissimo principi Carolo quinto romanorum imperatori memorie immortalis, patri nostro colendissimo, prestitit supplicibusque precibus eius adductis iam dicta preincerta privilegia de nostra solita benignitate confirmari dignati sumus qua propter tenere presentium de nostra certa sciencia et auctoritate deliberate et consulto supradicto Petro Raymundo Forteza eiusque heredibus et successoribus preinserta privilegia omniaque et singula iuris contenta cum omnibus suis punitis suis et articulis juxta eorum seriem et tenorem a prima linea usque ad ultimam laudamus, approbamus, ratificamus et confirmamus nostreque huiusmodi laudationis, approbationis, ratificationis et confirmationis munimine ac presidio roboramus et validamus prout melius et plenius actenus usus fuit atque inpresentiarum est in possessione serenissimo propterea Carolo principi Attenarum et Gerunde, ducique Calabrie, filio primo genitori nostro charissimo ac post felices et longèves dies nostros in omnibus regnis et dominiis nostris Deo propicio immediato heredi et legitimo successori nostrum intentum apperientes sub paterne benedictionis obtentu dicimus atque rogamus spectabili vero nobilibus magnificis dilectisque consilarii et fidelibus nostris locumtenenti et capitaneo generali nostro regenti cancellariam, Procuratori regio, vicario, baiulo, juratis et universitati dicte civitatis et regni Maioricarum cetensque demum universis et singulis officialibus et subditis nostris et dictis civitate et regno constitutis et constituendis et eorum locatenentibus ad quos spectet presentibus et futuris dicimus, percipimus et jubemus adincursum nostre indignationis et ire peneque florenorum auri Aragonis mille a bonis cuiuslibet contrafacientes irremisibiliter exhigendorum et nostris erariis inferendorum huiusmodi nostrum gratiam, laudationem, approbationem, ratificationem et omnia et singula in ea contenta juxta illius finem et tenorem habeant, teneant et observent firmiter haberique, teneri et observari inviolabiliter per quoscumque faciant et non contrafaciant vel veniant nec aliquem contrafacere vel venire premittant ratione aliqua sive causa si preter dicte nostre indignationis et ire incursum penam prepositam cupiunt quitare, in cuius rei testimonium presentes fieri jussimus nostro communi sigillo independenti munitas. Datum in civitate Barchinone die vigessime mensis martii anno a nativitate Domini millessimo quingentesimo sexagesimo quarto, regnorum autem nostrorum videlicet citerioris Scicilie anno undecimo Hispaniarum ulterioris Scilie et aliorum nono. Yo el Rey. Visit don Bernardus vicecancellarius i altres. Fou copiada en el registre de Lletres Reials de l'arxiu de la Reial Audiència per Antoni Socies, notari i secretari in quorum

fidem hic appositum regium sigillum die autem undecima mensis februarii anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo nonagesimo nono.

Quodquidem privilegium regium fuit postea confirmatum per regiam magestatem domini nostri regis Philippi tercii suo mediante regio privilegio dato in opido Madriti die vigesima octava februarii millesimi sexcentissimi octavi.

Et signanter de precedentia Baiulo Regio ville predictae Sante Margarite apparet per privilegium domini regis Ferdinandi quod est tenoris sequentis: Noverint universi quod anno a nativitate Domini millesimo quingentesimo primo die autem sabbati sexta decima mensis octobris coram nobili et magnifico domino Gregorio Burgues, procuratore in Regno Maioricarum personaliter existente in officio regis procurationis Maioricarum, comparuit infrascriptus magnificus Raymundus Çaforteza, domicellus de Maioricis, et presentavit eidem legi et intimari requisivit et fecit per mi Antonium Mir, notarium, unum ex notariis et scribis officii Regis procurationis Maioricarum, quandam pattentem regiam provisionem manu serenissimi doini nostri Regis firmatam et sigillo comuni sue regie curie in illius dorso sigillatam, tenoris sequentis, presentibus protestibus vocatis et asumptis discretis Antonio Morro et Matheo Moranta, notariis: Ferdinandus, Dei gratia rex Castille, Aragonum etc. spectabili et nobili magnificis dilectisque consiliariis et fidelibus nostris locumtenenti generali nostro Procurationi regio, vicario et baiulo Maioricarum ceterisque universis et singulis oficialibus et iudicibus ad quos spectet et infrascripta pertineat in dicto Maioricarum regno constitutis et constituendis et eorum locumtinentibus, salutem et dilectionem. Pro parte dilecti Raymundi Çaforteza domicelli cuius esse dicitur dominum utile et possessio caballariarum Sante Margarite de Muro, de Hero et de Maria fuit coram nobis humiliter deductum et expositum quod ipso ut dominus predictarum cabellariarum existente in pessione precedendi Baiulum nostrum dicte parrochie Santa Margaritte et suo Baiulo precedendi juratos ipsius parrochie, a vobis dicto locumtenenti generali nostro fuit emanata litera quidam data in villa de Sineu XV^a die mensis iulii de anno millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio per quam fuit provissum quod dictus Baiulus ville seu parrochie Sante Margaritte non permiteret nech daret locum ut eidem exponens cum prederet pro ut hec et alia in dicta litera dicuntur contineri; et quod sentiendo se a dicta precalendata vestra litera valde gravatum, habuit ad vos recursum postquam on nullas disceptationes et actitato quodam processu quandam in sui favore et contra dictum baiulum et fiscum nostris obtinuit sententiam in et cum qua de consilio Pontii de Ornos, regentis nostram cancellariam, et cum interventu nostri advocati fiscalis declaratis

dictum Raymundum in dicta pocessione fore et esse conservandum non obstante litera precalendata, per quam sine juris cognitione et eo in audito non possuit legitime sua pocessione privari dictis et allegatiis in contrarium minime obstantibus fiscoque nostro in proprietate jus reservatis pro ut in dicta sententia que fuit lata et publicata die secunda mensis iunii anni millessimi quadringentessimi nonagessimi octavi de qua nobis fecit ostentionum continetur; quibus sich gestis ut pro parte dicti Raymundi Çaforteza afirmatur ob causam dicte reservationis juris in proprietate fisco nostro in dicta sententia opposite ipsa cotidie vexatur et molestatur in dicta sua pocessione molestarique sperat si per nos debite super predictis pro sua indempnitate non provideretur. Quare nobis, humiliter supplicari fecit quod attentis predicta eius possessione et sententia in eius favorem lata dignaremur providere et mandare cum in aliquo previa de causa non molestari immo siquid in expositum fuerit factum revocari et annullari. Nos, vero, dicta supplicatione benigne exaudita, ad predicta et ad grata plurimum et acceptata servitia per dictum Raymundum Çaforteza nobis prestita debitum habentes respectum tenore presentium motu nostro proprio et ex nostra certa sciencia sic providendum duximus vobisque et vestrum unicuique ad quem spectet dicimus et mandamus sub hire et indignationis nostre incurta penaque florenorum auri Aragonum mille nostris inferendorum erariis quatenus tenentes et inviolabiliter observantes dictum Raymundum Çaforteza in ea pocessione in qua erat precedendi dictum Baiulum parrochie Sante Margaritte de Muro et baiulum ipsius Raymundi precedendi dictos juratos ipsius vile et parrochie et per dictam sententiam fuit declaratum in aliquo contra cum non procedetis nech anentetis super dicta pocessione nech proprietate, immo si quid in preiudicium dicte sue pocessionis ob causam dicti juris in proprietate reservationis aut alias ad instantiam nostri fisci procesistis illud in continenti et sine mora revocetis et ad primerum statum reducatis et contra eum in possessione nech proprietate non procedatis nech procedi permitatis, immo fisco nostro super omnibus silentium sempiternum imponatis pro ut nos de gratia speciali ex causis predictis et aliis in animum nostrum moventibus revocamus et reducimus dictoque fisco nostro silentium sempiternum imponimus huiusmodi tenore et contrarium non faciatis aut ea per quempiam fieri permitetis si preter ire et indignationis nostre incursum prepositam penam cupitis evitare auferentes quidem a vobis et altero vestrum ad cautrelam contrarium peragendi omnem cum nullitatis du ? potestate. Decernentes irritum et imane siquid in oppositum sunt factum. Dato in civitate Granate die XIV^a mensis septembris anno a nativitate Domini M^o D^o primo. Yo el Rey, etc.

Quaquidem patente regia provissione presentata, lecta et intimata, dictus nobilis Regis procurator, eius tenore audito, recepta prius illa cum eis quibus decet reverentia et honore sacre Regis magestati promptum se obtulit firmiter obedire mandatis presentibus testibus jam dictis quodam regiarum officii regii patrimonii literarum libro anni 1509 recondito et reservato in archivo dicti regii patrimonii fuit huiusmodi litere regie copie presenti in his duobus papiri foleis contenta, extracta per me, Joannem Peres, notarium regium et patrimoniale archiverium die secunda mensis augusti 1620, in cuius fidem et testimonium presentibus me subscripsi sigillo dicti patrimonialis archivi munitis ut infra Joannes Peres notarius regius et patrimonialis archivarius, quare promisit et iuravit ad dominum Deu et eis Santa quatuor Evangelia manibus suis corporalliter et sponte tacta quod nullum dolum neque fraude domino Regi et dictarum cavalliarum directo dominio committet, nech alium dominium seu dominos in dictis cabellariis cognoscat. Testes, magnifici Jacobus Rosiniol domicellus et magister rationalis officium regens, et doctor Matheus Augustinus Ferro thesaurarius regii patrimonii Maioricarum in quorum presentia firmavit et iuravit (ARM. ECR-1148, f. 2r)

ECR- 1150

19 desembre 1601.- El Mgfc. Jordi Abri Dezcallar confessa tenir una cavalleria anomenada lo Palmer, situada a la parròquia de Campos; la qual cavalleria fou de porció de Nunyo Sanç qm, ara del rei, tinguda en feu del rei a costum de Barcelona i a servei d'un cavall armat i a mercè de lluïsmes. Té la cavalleria *cum iurisdictione civili et criminali hominum et feminarum habitantium et terratenentium ipsius cavallerie*. Afronta: Alqueria anomenada Colombar del denunciant = Alqueria que fou d'en Obrador i després fou d'en Pere Massot i d'en Vilardell, i amb l'alqueria que fou d'en Ferrer Ballester, i amb el rafal que fou de Berenguer Vives i l'hereu de Simó Letonis = Alqueria de Domènec Cortal = Rafal anomenat Rafal Paya = Possessió dita Las Salines = *Cum valle den Torrellas quam nunch possidet mag. Hieronimus Callar*.

Concessió de jurisdicció a la cavalleria del Palmer situada a la parròquia de Campos, l'any 1310, a mestre Jaume de Valariis, físic de Mallorca: *Noverint universi quod nos Jacobus, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, volentes militibus in regno Maioricarum habitantibus et aliis qui servitia equorum armatorum pro deffensione dicti regni tenentur facere et habere pro*

possessionibus et honoribus quos habent in dicto regno gratiam specialem. Idcirco per nos et nostros damus et concedimus tibi magistro Jacobo de Valariis, phisico Maioricarum, et tuis successoribus perpetuo omnes justicias civiles tamen alcharea vocata Palmer et raffallis eisdem subjectis qui sunt in termino de Campos in insula Maiorice, in portione seu partita nostra que quondam fuit nobilis Nunonis Santii et in omnis terminis et pertinentiis dicte alcharee et raffallis et in hominibus et feminis ibi habitantibus et habitaturis presentibus et futuris. Et etiam justicias criminales scilicet cognitionem et punitionem bannorum gladii abstracti vel abstrahendi sine deliberatione et non deliberata mente et furtorum domesticorum comissorum et comitendorum in dictis locis prout tibi sunt dicta loca submissa et tua, de etiam banni impositi vel imponendi ad vineis, ortis et campis ratione fructuum, et quod possis capere predictos malefactores delinquentes in predictis criminibus tantum et captos detinere et incarcerare et eosdem punire ad noticiam iudicis tui ut de jure seu consuetudine fuerint puniendi, et predictas penas pecuniarias impositas et imponendas moderare tamen pro predictis bannis recipere et habere. Item concedimus tibi et tuis quod possis impune capere omnes malefactores et delinquentes in aliis criminibus in predictis locis et terminis eorundem et eosdem captos teneatis incontinenti quod citius poteris mittere et tradere mee curie et successores nostros vel curie magnatorum ad quos pertineret puniendos. Predicta autem concessionem quam tibi, magistro Jacobo de Valariis phisico et tuis facimus de predictis facimus, ideo quia tu et tuis tenetis et tenere debetis in feudum a nobis et nostris successoribus predictam alchaream et raffallos cum terminis et pertinentiis suis et inde facere et tenere unum equum armatum ad servitium nostri et nostrorum successorum ad defensionem scilicet dicti regni Maioricarum. Retinemus tamen et excipimus de predicta concessione nostra quam tibi facimus dationem tutellarum curarum et restitutionem minorum in integrum et omnia que requirunt et desiderant decreti interposicionem et cognitionem et punitionem ominum et singulorum criminum et aliarum causarum civilium que pertinent et pertinere possunt ad merum et mixtum imperium, quod nobis et nostris penitus retinemus. Retinemus etiam quod si homines Civitatis et villarum et locorum nostrorum et successores comitterent furta domestica vel abstraherent gladios in dictis locis tuis, quod nos et successores nostros sive curia nostra puniat ipsos inde et non tu neque tuis. Item retinemus quod si tu vel baiulus tuus essetis remissi vel negligentes in reddenda et servanda justitia in predictis tibi concessis, quod nos vel successores nostri et curia nostra possit incontinenti cognoscere de predictis videlicet in illis casibus tamen in quibus negligentes fueritis et remissi. Item retinemus quod si tu vel aliquis homines

dictorum locorum tuorum pro te seu tuis essent vel fuerint seu sunt vel erunt principaliter vel secundo obligati quibuscumque personis, nos et successores nostri ac bajulus noster et successorum nostrorum vel quilibet alii bajuli seu capdalis sub cuius jurisdictione fueritis seu bajulus dicti baronis seu capdalis possint te et tuos et dictos homines pro te et tuis obligatos compellere ad soluendum debita et alia ad que obligatis eritis et fuerint, non obstante presenti concessione nostra. Item retinemus quod curia nostra possit te et homines tuos habitantes in dictis locis tuis compellere ad soluendum debita contracta in Civitate Maiorice vel aliis villis et locis nostris si eiusdem reperti fuerint et ibidem convenientur et etiam in dicta Civitate si ibi inveniantur ubicumque contraxerint. Predicta autem concessionem tibi et tuis facimus et facere intendimus retento semper nobis et nostris jure si quod habemus in predictis locis ratione servicii non prestitis et investiture non petite vel quarumcumque alie ratione contra te vel tuos vel bona tua. Et salvo jure nostrorum alieno. Mandantes tenentis locum nostrum in predicto regno Maiorice, vicariis, bajulis ceterisque officialibus nostris presentibus et futuris quod predictam concessionem nostram firmiter habeant et observent et non contraveniant nec aliquem contravenire permitant aliqua ratione. Et ad maiorem firmitatem et in testimonium predictorum presens instrumentum sigillo nostro pendenti jussimus communi. Datum et actum omnium in palatio regio quarta chalendas novembris anno domini millesimo trecentesimo decimo. Constat de rasura facta in tertia linea ubi dicitur de Campos et etiam in eadem ubi dicitur nostra que quondam fuit nobilis Nunonis Santii. Testes huius rei sunt Berengarius de Ulmis, Berengarius de Colle, milites, Jacobus de Muredine, Petrus de Aquafrigida et Laurentius Plasense scriptor dicti domini regis. Ego, Laurencius Plasense, scriptor prefati domini nostri regis, ipsius mandato hanc cartam scribi feci et clausi et subsignavi in publico et solito signo.

L'any 1601 posseïa aqueixa cavalleria el Mgfc. Jordi Abril Dezcallar, donzell de Mallorca, fill de Pere Abri Dezcallar, donzell. Aquest Pere feu testament el 04/07/1559 i tenia la cavalleria com a hereu universal del Mgfc. Pere Abri Dezcallar, donzell, avi seu, segons testament del 23/03/1540 i la capbreva el 04/11/1516 (ECR-1146, f. 3r), i també fou capbreva l'any 1389 en el llibre de magnats, foli 151; i aquest la tenia com a hereu de Pere Dezcallar segons testament de Nicolau Forns del 09/07/1414; i aquest la tenia per compra feta a Joan Morell, CM, segons instrument de l'escrivania reial del 14/03/1408; i dit Morell la tenia per compra feta a la cúria del batle de la Ciutat el 19/03/1406 (ARM. ECR-1150, f. 41r).

Lletres Reials

LR-6

4 nones abril 1321 (02/04/1321).- Carta del Sanç al seu lloctinent de Mallorca, Dalmau de Banyuls, referent al fet que els jurats i prohoms de Ciutat li havien exposat que es podria dessecar l'aigua del Prat de Catí per unes 1.500 lliures, des del pas anomenat d'En Segarra fins a la mar (ARM. LR-6, f. 92).

Nones març 1321 (07/03/1322).- Jaume de Santacília, cavaller, significa que Pere i Francesc Font, germans, compraren al noble comte d'Empúries una baronia que tenia en el regne de Mallorca, dins la qual el suplicant té una alqueria que tenia pel dit comte *ad servicium unius equi armati* i ara té dita alqueria i el dit servici per dits germans *quiquidem fratres metutur complere dictam supplicacionem ad faciendum jus et firmandum in posse eorum seu curie et judicis eorumdem pro comissis per eum et aliis non obstant quadam graciã seu privilegio predecessoribus predicti supplicantis concessio per illustrem dominum bone memorie Jacobum genitorem vestrum, quod ipse suplicans nec sui pro comissis tenerentur facere nec firmare jus in posse alicuius ne in posse vestri domini Regis et vestre curie; et sic fuit predicto suplicanti et jus predecessoribus observatum et nunquam fuit eis factum contrarium usque nunc. Et non est veri simile quod ipse suplicans qui miles est debet facere jus in posse dictorum fratrum qui generosus non sunt set persone simplices et cives Maiorice nisi in posse vestri et vestre curie quod est paratus semper facere sine aliqua rebellitate. Quare Jacobus de Sancta Cecilia humiliter et devote exortat clemenciam decitudinis vestre quare placeat vobis non sustinere quod ipse Jacobus pro comissis per eum debeat nec teneatur firmare nec facere jus in posse dictorum fratrum nec in posse vestri et curie vestre dumtaxat. Et eis fratribus mandari et non compellant nec vexent propter eorum potenciam denunciatum dictum Jacobum ad firmandum nec jus faciendum coram ipsis et eisdem set (...) providendo dicto suplicanti et suis consortibus militibus quibus predicti (...) de remedio opportuno, secundum quod vestre gracie menditer? videbitur fore faciendum.* En vista de la suplicació, el rei Sanç ordena al dilecte Dalmau de Banyuls, cavaller i lloctinent seu en el regne de Mallorca, que *Jacobus de Sancta Cecilia, miles noster fidelis*

in nostri presencia constitutus obtulit nobis supplicacionem quam micimus vobis inter presente inclusam, mandantes vobis quatenus vocatis Petro et Francischo de Fonte, fratribus, et aliis evocandis facere super contentus in ea breve et expiditum justicie complementum, omni malicia et injusto elongamento cessanti. Data a Perpinyà, pridie calendes maig 1321 (ARM. LR-6, f. 103r).

LR-63

22 maig 1452.- Davant el magnífic Arnau de Vilademany, cavaller i conseller reial, compareix l'honorable Jaume Martí, conseller i secretari reial, i presenta un privilegi del rei Alfons datat a Nàpols el 13/01/1452, en el qual li adjudica la cavalleria d'Alacantí, vacant per resignació feta el dia d'avui pel magnífic i dilecte conseller nostre Francesc de Siscar, cavaller, vici-regent del ducat de Calabria del regne nostre de Sicília, que la tenia vitalícia; i demana que se li doni possessió. El dimarts, 29/08/1452, davant el magnífic Francesc d'Erill, capità i majordom, i Arnau de Vilamany de Blanes, cavallers consellers i lloctinent general del rei i regent la governació de Mallorca, compareix el discret Jaume Campfullós, notari, i presenta la següent petició: "Com lo honor mossèn Jacme Martí, secretari del molt alt senyor Rey tingue e pochesca per concessió reial una cavallaria apellada Laquanti (Alacantí), situada en lo Regne de Mallorca, en la parroquia de Muro a servey e prestació de hun quart de cavall armat en defensio del present regne de Mallorca, e tota veguada que per lo dit senyor o altre en nom seu sia demanat e raquest segons llargament en les provisions e libre de cavalls armats registrades e continuades en la scrivania de la Governacio del present regne es contingut. Emperamordaço en Jacme Campfullos, notari de Mallorca, procurador del dit mossèn Jacme Martí ab los presents scrits denuncia a vosaltres molt noble e magnífics mossen Franci d'Erill e Arnau de Vilademany de Blanes, lloctinents generals del dit senyor en lo present regnem que tota vegauda que per vosaltres o altre de vosaltres en nom del dir senyor sia necessari e demanat lo dit quart de cavall armat, que es hun home a peu, lo dit Jaucma Campfullós en lo dit nom lo dara en la forma acostumada, perquè lo dit Jacme Campfullós per haver memòria de les dites coses en sdevenidor requer la present denunciació a vosaltres dits noble e magnífichs lloctinents generals esser lesta e intimada e a ell en lo dit nom esser feta publica una e moltes si necessari serà per lo notari present". Els lloctinents generals creuen que l'home presentat, Blai Trobat, és suficient i accepten la petició. Finalment,

n'Arnau Vilademany remet una carta al batle de Muro notificant-li la concessió de la cavalleria a Jaume Martí i ordenant-li que el posi en possessió “durant sa vida e apres mort de aquell a l'hereu i successor seu”, haurà de respondre tal com ho han fet fins avui els altres posseïdors (ARM. LR-63, f. 250).

LR-74

14 maig 1475.- Davant el magnífic Joan Dusay, doctor en ambdós drets, comparegué l'honor Antoni de Galiana, donzell de Mallorca i presentà i em feu llegir a mi, Blai Valero, notari i escrivà de la Governació de Mallorca, una provisió reial del sereníssim rei d'Aragó que diu així: Joan, per la gràcia de Déu rei d'Aragó etc., al governador de Mallorca. *Recolimus prioribus diebus dilecto et fideli nostro Anthonio de Galiana domicello in Civitate et Regno Maioricarum domiciliato suis exhigentibus meritis et suis heredibus et successoribus donasse perpetuo et concessisse in feudum honoratum mediam Cavellariam vocatam Alpuda davall et dues Cavellarias quarum una vocatur Serella et altera Sancta Sirga sitas in termino de Manacor predicti nostri Regni, et aliam etiam Cavellariam sitam partim in termino de Porreres et partim in termino de Campos eiusdem Regni nuncupatam Carroqua, cum omnibus juribus et pertinenciis suis quas ante concessionem huiusmodi tenebat et possidebat dilectus et fidelis noster Ferrarius de Galiana, domicellus, prefati Anthonii pater, qui predictas tres Cavellarias et mediam nobis pretendentibus propter varias de predictis Cavalleriis et de earum juribus et pertinenciis ac utilis dominii ipsarum alienaciones, impigneraciones, dimembraciones commutaret per partes diversi modo factas et per quam plures censualium impositiones et oneraciones super illis et eorum alodio de facto in dictas illasque tendisse in comissum et comissi jure nobis et curie nostre fuisse adquisitas et aplicatas, volentibusque contra ipsum Ferrarium de Galiana pro reintegracione et conservacione nostri pheudalis dominii procedere prout leges et pheudorum consuetudines possunt et exhigunt bonam recognoscere fidem de omnibus ipsis plenarie certificatis per Petrum Socias, minorem dierum habitorem ville de Montuhiri, eius procuratoris, ad hoc plenam potestatem habentem renunciavit et nostre maiestati tanquem vero et alodiali dominio pheudi seu pheudorum predictorum sponte cesset et resignavit ad faciendum nostras omnimodas voluntates de dictis tribus Cavalleriis et*

media, de quibus ut predicatur fecimus prefato Anthonio de Galiana dictam donacionem et concessionem, cumque de predicto seu predictis pheudis et beneficiis investimus facultate sibi attributa quod pro reformatione et reintegracione dictarum trium cavalliarum et medie atque ut ille in illum statum et integritatem quibus prius fuerunt omino restituantur feudumque nostrum predictum et res pheudales eiusdem melius valeant in integrum conservari possit et valeat sabioque liceat omnes et singulas alquerias, raphallos, domos, terras et possessiones ac omnia et singula membra, fructus, redditus et proventus dictarum Cavelliarum aut alicumque earum que nobis aut predecessoribus nostris irrequisitis et absque firma, fatica et consensu nostris vel laudimiis non solutis usque in diem predictae concessionis vendita, impignerata, onerata et obligata aut quovis alio titulo translata fuerint sive per viam comissi seu comissorum aut apersionis pheudi seu pheudorum sive per viam utillitatum ac resolucionum ipsarum impigneracionum, ypothecarum, obligacionum, censualium et aliorum onerum impositacionum super dictis rebus seu natura inalienabilibus et inobligabilibus factarum vel als prout iustitia sua debet aquibusius personis evocare, recuperare eas breveque personas ab inde expellere seu expelli facere atque illas restitueret et aplicare prout restitui volumus et subemus proprietati ipsius pheudi seu pheudorum dictarum trium cavelliarum et medie et omnia alia facere que nos in jura et actiones nobis seu curie nostre pertinentes seu pertinencia eidem cessimus facere poteramus ante huiusmodi concessionem prout latius et serius constat in provisione de et super huiusmodi donacione et concessione emanata dataque in Civitate nostra Gerunde die vicesima nona mensis ianuarii anno a nativitate Domini M^o CCCC^o LXX° V^o presenti et infrascripto. Cumque prefatus Anthonius de Galiana cupiens predicta execucioni deduci maiestati nostre humiliter suplicaverit quatenus super hiis de opportuno remedio providere dignaremur, idcirco ipsius suplicacioni benigne anuentes vobis cum probitatem et sinceritatem habemus comprobatas de nostri certa sciencia et consulte dicimus, precipimus et mandamus quatenus vice ad nomine nostris prefatum Anthonium a quem de premissis fiendis premissis sacramento et homagio in similibus prestari assueto investimus in realem et corporalem possessionem dictarum trium Cavelliarum et medie mittatis seu et mitti et eidem de fructibus et redditibus earum responderi faciatis necnon ad ipsius dicti Anthonii seu procuratoris sui requisicionem vocatis vocandis super predictis reintegracionibus et rerum dismembratarum incorporationibus et censualium et alodium onerum expulsionibus ut in predicta nostra gracia et concessione ad quam nos referimus continetur, faciendis iusticiam faciatis expeditam causasque lites quascumque

super hiis movendas debito sive terminetis et omnia contenta in dicta concessione execucioni deducatis et deduci omni no faciatis, Nos eidem super hiis omnibus et eorum incidentibus, emergentibus et connexis vobis quem ad hoc iudicem deputamus et pro illo quem procurator nostri regius et feudorum nostrorum juxta nostras provisiones super reintegracione feudorum emanatas electurus et assignaturus esset vos in hoc casu assignamus et eligimus vices nostras plenarie comittimus per presentes per quas inhibentes quibusius iudicibus seu jurisdictionem exercentibus in dicto regno mandamus quod de causis huiusmodi minime se intromittant sed illas et earum quamlibet ad vos remittant et contrarium minime facere presumant quare gracia nostra eis cara est et penam mille florenorum auri quam tali causa eos incurrere volumus cupiunt evitare. Data in villa Castilionis Impuriarum die vicesima mensis marcii anno a nativitate Domini M° CCCC° LXX° V° (ARM. LR-74, f. 27).

LR-75

03 maig 1480.- Davant l'espectable i magnífic Àlvar Uniç, cavaller lloctinent del magnífic i espectable Blanes de Berenguer, lloctinent general del regne de Mallorca i Gabriel de Verí, Dr. en lleis, i del magnífic Joan Dusay, assessor, compareix el magnífic Melcior Thomas, donzell, en nom del magnífic Pere Caminyanes, cavaller i secretari reial, feu llegir i escriure un privilegi reial: Ferran, rei etc. pels serveis que ens heu fet vos, dilecte conseller i secretari nostre Pere Camannas, cavaller, pels quals vos volem recompensar, vos donam, concedim i assignem una cavalleria vulgarment dita de Alacantí situada a la parròquia de Muro, a l'illa de Mallorca, vacant per mort de Jaume Martí, abans secretari nostre, darrer possessor, que la tindreu *vita vestra durante* de la mateixa manera que la tingué del dit Martí. Donat a Toledo, 22/01/1480. (ARM. LR-75, f. 13).

Protocols Notarials

A-34

18 juliol 1393.- Carta de Pere Carrera i Arnau Albertí, savis en dret, jutges de la Baronia, a Joan Villalonga, batle a Sóller de la Baronia, en la qual li diuen que en Blai de

Juny, mercader, ha comparegut davant ells mostrant una carta feta pel notari Andreu Plandolit el 22/08/1379 en la qual apareix que dit Blai comprà per via de canvi a l'honrat mossèn Ramon Burgues, cavaller, i a sa muller, per una vinya del dit Blai i certa quantitat de moneda, la meitat indivisa d'una Cavalleria dita de Santa Margalida de Muro i de Ero, situada a la vila de Santa Margarita des Colomes, i altres drets a aquelles pertanyents, com l'altra meitat sigui de l'honrat en Pere Safortesa, CM; la qual Cavalleria és tinguda sota jurisdicció de dita Baronia i amb càrrec i servei d'un cavall armat per los quals rep dita Cavalleria de la Baronia 60 quartans d'oli i 50 sous censals, dels quals 50 sous en rep dit Blai la meitat, i li són degudes des de que comprà dita meitat 17 lliures 10 sous. En conseqüència, manen al batle que pagui aquesta quantitat a dit Blai de Juny. L'escrivà de la Baronia, el notari Francesc de Canals, contesta que Joan de Villalonga és fora de Sóller (ARM. A-34, f.100).

B-8

Sense data perquè és incomplet (31/07/1352).- Guillem Masdellani, fill de Guillem, qm, hereu dels seus béns, de 23 anys i sense curador, faig donació entre vius a Francesc Tender de Sóller d'una peça de terra, vinya i olivar amb un poc de garriga dita La Griona, que tinc per dret hereditari de mon pare en el terme de Mont Reyat, en porció que fou de Prebost de Solsona i ara de Ramon de Viridaria. Afronta: Possessió de Ramon Surdi i possessió de Guillem Climentis = Possessió de Jaume Oliver i possessió de Pere (no continua) (ARM. PN. B-8. f. 90).

B-21

Pridie nones desembre 1350 (04/12/1350).- Arnau Linars morí deixant testament en poder de Pere Jofre del 14 calendes juny 1348 en el que instituïa hereu els seus fills i, en cas de morir, manava distribuir els seus béns entre donzelles a maridar i pobres vergonyants, cosa que ocorregué, ara nosaltres, Jaume de Merola, Perot Stephani, Ramon Mieres i Jaume Alou, jurats, per fer front als deutes de l'heretat, venem perpètuament a Domènec Peralta com a més donant a l'encant públic unes cases amb corral situades a la vila de Sóller, en porció del prebost de Solsona, que ara és de Ramon de Viridaria. Afronta: Via pública = Hospici dels hereus de Jaume Gilaberti = Possessió dels hereus

den Terros i “*in quadam androna que ibi est*” = Hospici dels hereus de Francesc Solanes. Tinguda sota jurisdicció, directe domini i alou de dit Viridaria i a cens de 16 sous per Tots Sants. Per 6 lliures 10 sous. Tindreu empriu a l’androna esmentada. Salvo domini, fadiga, llüisme, cens i altre dret al Viridaria (ARM. PN. B-21, f.80).

C-36

10 octubre 1369.- Jaume de Puig, prevere, i Pere Caparó de l'alqueria del Comte, compren el delme de la Cavalleria de Vernissa d'Alcúdia per 55 lliures; i el delme del blat reial i bisbal de Sóller i de la Baronia, i de la Seu de Girona, per 55 lliures (ARM. C-36, f.118).

G-45

23 febrer 1357.- *Comparuit frater Nicholaus Petri comendator domus redemptionis captivorum in Maioricarum faceor et recognosco in posse vestra discreti Castilionis Bleda presbiteri procuratoris reverendi domini Episcopi et capituli Gerunde nomine quorum eorundem stipulantis in nomine dicte domus tenere in feudum honoratum dictorum domini Episcopi et capituli et sub eorum dominio et jurediccione quandam alqueriam que in cartis vocatur Albureg in termino de Muro situatam quam dictus G. Dei gracia Episcopus quondam Gerunde donavit absque aliquo servicio dicte domui captivorum ut constat instrumento facto auctoritate Ollarii notarii domini Episcopi pridie idus iulii anno Domini M^o CC^o XXX° secundo quamque alqueriam nunc tenent pro dicta domo Michel Pagesii et R. Sot habitatoris de Muro prout in cartis continetur. Quare promito et juro ad sancta Dei Evangelia quod in predictis alium dominum non vocabo propter dictos dominum Episcopum et capitulum. Actum est hoc Maioricarum* (ARM. PN. G-45, f. 63v).

29 maig 1360.- Ramon de Sant Martí, donzell de Mallorca, reconec en poder de Ramon Alberti, prevere del capítol i paborde de Girona, procurador del bisbe i capítol de Girona, tenir en feu a costum de Barcelona per dita Seu la cavalleria situada i determinada a la vila i terme de Muro, amb cases, places, alqueries, rafals, terres ermes i llaurades i altres possessions i censos que els emfiteutes me fan per les seves possessions, i els

censos, sortides i agraris i el dret, domini i jurisdicció de tota dita porció. També confés tenir en dit feu el dret i domini d'aquella tinença de cases i hort contigu que Simó Guillem Surici té dins Ciutat de Mallorca, a la parròquia de S. Jaume, que confronten per dues parts en carreres públiques i per altra amb la riera de Ciutat i per altra amb un hospici que dit Simó té per dita Seu. Ítem el dret i domini d'una quarterada de terra que posseeix l'hereu de Simó Branxifort, cavaller, qm, en el terme de les Torres Lavaneres. Ítem 10 morabatins censals dels quals me'n fa cinc Guillem Mosqueroles de Sóller i els altres cinc (en blanc) per honors situats a Monteregali; els quals 10 morabatins els rep sense dret senyorial. Ítem tinc per dret i domini en el terme de la parròquia de Sóller la meitat del molí que dit Guillem Mosqueroles té, i l'altra meitat és del bisbe de Mallorca. Ítem el dret i domini d'una possessió situada a dita parròquia devora el terme de Monteregali, part de la qual la té Joan Ebrini i part Pere de Olives i altres emfiteutes; sobre el qual mig molí i possessions recapto certs censos per concessió en emfiteusi feta pels meus predecessors. I dita cavalleria la donà en feu el bisbe Guillem de Girona a costum de Barcelona a Guillem de Sancto Martino i als seus successors de manera que tinguessin un cavall i arma i guarnició de cos i cavall per defensar el regne de Mallorca per la partida del bisbe de Girona, i fer host per totes les illes Balears a costum de Barcelona, segons donació del 3 calendes febrer 1233 (30/01/1234) fet en poder del notari Bernat Esteva de Girona (ARM. PN. G-45, f. 99v).

29 maig 1360.- Francesc Serdoni, CM, reconec en poder de Ramon Alberti, prevere del capítol i paborde de Girona, procurador del bisbe i capítol de Girona, tenir i posseir en feu a costum de Barcelona per dita Seu de Girona la cavalleria situada i determinada en el terme de Muro, amb les alqueries, rafals, terres, vinyes i honors i altres possessions i amb els censos, sortides, agraris, foriscapis, lluïsmes, fadigues i amb el dret, domini i jurisdicció; en la qual cavalleria hi ha les possessions i els emfiteutes següents: Pere Serra, Bernat Dulcis, Pere Fuyani, Pere Riusech, Pere Carbonelli, Bernat Jacob, Guillem Martorelli, Pere Jacob, Francesc Floris, Pere Gisberti, Jaume Leopardi, Pere Roselli, Jaume Geraldi, Joan Gual, Pere Gual, Pere Boschi, Guillem Janerii, Folquet Goxati, Pere Fabregat, Pere Terriola i Pere Sentoliva; les quals possessions són adherents i conjuntes. La tinc per successió de Bernat Cerdoni i dona Maimona sa muller, qm, avis meus; els quals la compraren a Fortanet Violeta i sa muller Ramona segons instrument del 13 calendes març 1292 (17/02/1293) fet en poder del notari Dalmau Moratoni. Ítem rep 20 quarteres d'ordi censals sobre un molí que *olim* fou de Pere de Pedrono situat a la

vall de Sóller. La tinc per la Seu de Girona en feu d'un cavall armat per defensar el regne de Mallorca amb cavall, arma i guarnició de cos i cavall per la partida de la Seu de Girona, i he de fer host per totes les illes Balears a costum de Barcelona (ARM. PN. G-45, f.100).

Divendres 14 març 1449.- Ramon de Sancto Martino i Gil de Sancto Martino, germans, donzells fills de l'honor Ramon de Sancto Martino, cavaller, qm, reconeixem per jurament en poder de l'honor Joan de Terrades, prevere del capítol de Girona i procurador del bisbe i capítol, que com hereus del nostre pare difunt tenim en feu a costum de Barcelona per dita Seu la porció de la cavalleria nostra situada i terminada a la vila i terme de Muro, amb cases, places, alqueries, rafals, hospicis, vinyes, honors i possessions i terres ermes i conrades, agraris i foriscapis, i amb tot el dret, domini i jurisdicció que tenim sobre els seus predis i possessions que posseeixen els emfiteutes que ometem. També tenim en feu el dret i domini d'aquella tinença de cases que estan dins Ciutat, a la parròquia de Sant Jaume posseïdes per varis emfiteutes i que confronten: *Riaria discurrente per dictam Civitatem juxta pontem ipsum riarie qui est juxta plateam Mercati = Via que tendit ad dictum pontem = Alia via que tendit ad vicum del Palmer antiquitus dictum* = Altres cases confrontants amb dita riera que són de la porció de dita Seu. Ítem el dret i domini d'una quarterada de terra que està en el terme de la Ciutat, en el lloc de les Torres Lavaneres. Ítem deu morabatins censals que rebem sobre certes possessions que són a la parròquia de Sóller, en el terme de Montreal, sense dret ni domini. Ítem el dret i domini de la mitat d'un molí situat a la parròquia de Sóller que abans fou de Guillem Mosqueroles, i l'altra mitat és del bisbe de Mallorca. I el dret i el domini d'una possessió situada a dita parròquia devora el terme de Monteregali, que ara tenen per nosaltres diversos emfiteutes per concessions en emfiteusi fetes pels nostres predecessors, dels quals i de dit molí rebem diversos censos. Ho tenim per donació en feu del bisbe Guillem de Girona a Guillem de Sancto Martino de manera que tingués cavall i armes i guarnició de cos i cavall en defensa del regne de Mallorca per la partida de la Seu de Girona i fer host i cavalcada per totes les illes Balears a costum de Barcelona, segons carta de donació del 3 calendes febrer 1233 (30/01/1234) en poder de Bernat Stefani, canonge i notari de Girona. Ramon i Gil de Sant Martí reconeixem tenir també en feu per dita Seu varis censals (que s'esmenten) sobre cases i possessions de Muro, que no podem justificar i que el propi Terrades ens ratifica en feu el dia d'avui. Gil de Sant Martí reconec tenir també en feu de la Seu de Girona 57 L. 4 s. censals sobre l'alqueria o rafal que Jaume Parera posseeix a la parròquia de Muro sota dita Seu, que l'establí el meu predecessor Ortiç de

Sant Martí, donzell, a Jaume Laupard i a sa muller Andrevia de Muro a cens de 81 L., de les quals foren quitades 24 L. censals per Andreu Parera, pare de dit Jaume, segons instrument del 21/04/1411 en poder de la porció de Girona. D'aquestes 57 L. 4 s. en rep 18 L. l'honor Guillem de Sant Joan, cavaller, per constitució que li feu mon pare en temps de noces amb ma germana Francesquina (ARM. PN. G-45, f. 263).

Dijous, 24/04/1449.- Fra Francesc de Podio, comanador de la casa de la redempció de captius capbreva l'alqueria d'Albureg, en el terme de Muro. El notari de l'acta de donació del bisbe Guillem als frares de la Mercè el 14/07/1232 era G. Ollarii. L'alqueria estava establerta a Pere Ferrarii de Sineu (ARM. PN. G-45, f. 269v).

Dijous, 08/05/1449.- Joan Terriola, notari i procurador de dona Margarita, muller de l'honor Llätzer de Loscos, cavaller, qm, tutora de Jaume Joan de Loscos, pubill fill i hereu de dit Llätzer, confés sota jurament en poder de Joan Terrades, prevere de Girona i procurador del bisbe i capítol d'aquella Seu posseir en feu a costum de Barcelona pel bisbe i capítol de Girona tota aquella cavalleria dita la Cavalleria de Tanca terminada a la parròquia de Muro, amb les alqueries, rafals, cases, hospicis, vinyes, honors i possessions i terres ermes i llaurades, sortides, agraris, foriscapis, lluïsmes i fadigues i amb tot el dret, domini i jurisdicció sobre els honors que posseeixen els seus emfiteutes i que s'ometen. I dit Llätzer de Loscos la tingué com a hereu de Mateu de Loscos, pare seu; i aquest la tingué com a hereu i successor de dona Antònia, muller del venerable Simó Planca, CM, segons consta en el seu testament fet en poder de Nicolau Boscha el 08/06/1426. I dita cavalleria és tinguda per la Seu de Girona en feu d'un cavall armat per defensar l'Illa per part de la Seu de Girona, amb armes i munició de cos i cavall, i és tingut a fer host i cavalcada per les illes Balears a costum de Barcelona. També reconec tenir en feu de dita Seu per una part 25 quarteres de forment censals que rep sobre una alqueria dita Saverdera situada a la parròquia de Muro, que posseeix en feu Folquet Sabater per dita Seu; i dit censal l'obtingué dit Llätzer per successió de dita Antònia, muller de Simó de Planca, qm, succeint a dona Ramona, muller de Guillem de Viridaria, cavaller, que rebia dit cens en el temps que capbrevà dita alqueria en poder del notari Guillem de Villari el 01/04/1357. I d'altra part rep 8 quarteres de forment censals sobre una peça de terra i figuerar i un clos de terra amb un colomer situats a la parròquia de Muro, en el terme de la Verdera, sota domini i jurisdicció de dita Seu; la qual peça de terra i l'altra esmentada les comprà

Folquet Sabater al venerable Llätzer de Loscos segons instrument del 10/10/1440 (ARM. PN. G-45, f.273).

26 octubre 1508.- Francina Puigdorfila, muller del Mgfc. mossèn Jordi Puigdorfila, qm, neboda de la senyora Agneta primerament muller de mossèn Pere Gelabert, confés tenir en feu de la Seu de Girona i a mercè de lluïisme i fadiga de 30 dies la cavalleria apellada de Puigdorfila, antigament apellada de mossèn Pere Gelabert, qui la capbrevà l'any 1449 en poder de Gabriel Abellar, notari; està situada a la vila de Muro, amb rafals, alqueries, vinyes i possessions i terres i garrigues que es conreen i que no es conreen, foriscapis, jurisdiccions que me fan moltes persones de Muro i altres llocs. I en el capbreu de l'any 1449 consta que fou capbrevat per mossèn Pere Gelabert i els seus predecessors la tenien del 13 calendes març 1282 clos en poder del notari Guillem Morató; la qual cavalleria confessa tenir-la mossèn Mateu Gelabert en poder de mossèn Guillem Ramon Serra, prevere i procurador del capítol de la Seu de Girona segons instrument fet el poder de Jordi Nadal, notari, el 10/09/1389. La cavalleria està obligada a fer un cavall armat en defensa de l'illa de Mallorca. També tinc en feu 21 quarteres d'ordi censals, que ara són reduïdes a 4 L. en diner, que me fa Jaume Pons per un molí fariner situat a la vila de Sóller, que és tingut mig per mig a dreta senyoria per la Seu de Girona i per la meva Cavalleria. La cavalleria me pertany per donació que m'ha fet la senyora Agneta, tia meva, que fou primerament muller del Mgfc. mossèn Pere Gelebert, el 16/02/1471, firmada per mossèn Rafel Pou, prevere i procurador de la Seu de Girona i closa pel discret Miquel Abellar, notari de dita porció. Per tant, promet al venerable mossèn Joan Metge, prevere i procurador de la Seu de Girona que defensaré la dita Seu segons el costum de Barcelona (ARM. PN. G-45, f. 494).

Dilluns 01/12/1519.- Compareix a la cúria de la porció de la Seu de Girona mossèn Ramon Safortesa, donzell de Mallorca, reconeixent ser l'hereu de Pere Ramon Safortesa, donzell pare seu, qm, segons testament fet en poder de Joan Castell el divendres 06/06/1466 i tenir la cavalleria anomenada de Tancha situada a la parròquia de Muro, amb els seus termes, pertinències, entrades i sortides i tots els delmes i tasques, aious, foriscapis, lluïsmes, fadigues, agraris, censos i altres drets alodials, sota el feu de la Seu de Girona *de quorum porcione et jurisdictione ipsa cavallaria est et existit absque tamen aliqua prestacione seu contribucionem laudimii vel census aut presentacione factiche vel alicuis alterius oneris seu contribucionis nisi dumtaxat quod ipsa cavallaria tenetur*

unacum honoribus proprietatibus et possessionibus universaliter vel particulariter ad prestationem sexte partis unius equi armati juxta instrumenta et acta inde facta et firmata a dicto Rmo. Episcopo. La qual cavalleria dit mossèn Pere Ramon Safortesa, cavaller, pare seu, la tenia per transacció i venda de dita cavalleria, juntament amb altra feta pel Mgfc. Macià Safortesa, donzell, qm, fill i hereu del Mgfc. Joan Safortesa, germà de dit pare meu, segons consta en poder del notari Bartomeu Çamella el 08/07/1465; i dit Joan Safortesa la tenia com a hereu del Mgfc. Ramon Safortesa, qm, segons testament en poder de Francesc Corro el 20/04/1441; i dit Ramon Safortesa la tenia per compra que feu per la Cúria a Pere Buadella, donzell de Mallorca, segons acta en poder de Ramon Natale, escrivà de dita porció, el dilluns 23/12/1420. En Joanot Berard, cavaller, doctor en cascun dret i jutge major, al batle de la porció de la Seu de Girona a Muro: Com el Mgfc. mossèn Ramon Safortesa, donzell de Mallorca, hagi capbrevat la seva cavalleria apellada de Tancha situada a Muro, i vol fer capbrevar tots els seus feudataris, terratinents, censalers, emfiteutes i súbdits que estan sota la seva jurisdicció en poder del batle i escrivà de la Cavalleria, i no ho pot fins que primer no hagi capbrevat aquelles amb els procuradors i arrendadors de dita porció; per tant, vos encomanem que quan dit Safortesa o son procurador vos requerirà li doneu el consell i favor que serà menester (ARM. G-45, f. 503v).

G-47

05 octubre 1612.- Jaume Joan de Lloscos, donzell de Mallorca, *confés tenir en feu e jurisdicció del Rdm. Sr. Bisbe y Rvnt. Capítol de la Seu de Girona a mercè de lluïisme e a fadiga de 30 dies la mia cavalleria apellada de Tancha, situada en lo terme de la parrochia de Muro, ço es rafals, alcharias, cases, pocessions, viñas, honors e terres quis conren e qui nos conren, lluïsmes, foriscapis, fadigas, jurisdiccions e censals los quals me fan moltes persones en la vila de Muro segons mes llargament es contingut en lo capbreu vell fet a 20 de febrer en lo any 1509 e en altre capbreu fet en lo any 1449 en poder de Gabriel Abellar notari, la qual cavalleria jo tinch ab carrech de fer un cavall armat per defensio de la present isla y regne de Mallorca, la qual jo tinch y posseyesch com hereu propietari universal del Sr. Jaume de Lloscos, donzell, mon pare, com consta per son ultim testament en poder de Miquel Sans del 09/04/1605; i dit Jaume la tenia segons la capbreuació feta en l'escrivania de la Seu de Girona del 09/04/1578.*

Ítem confés tenir *en feu y jurisdicció de dita Seu de Girona a mercè de lluïsmes i presentació de fadiga de 30 dies 25 quarteres forment censals las quals me fa Joanot Sabater de la Verdera de la parrochia de Muro per la sua possessió denominada la Verdera que té en feu y jurisdicció de dita Seu de Girona*, les quals jo tinc com a hereu de mon pare i ell les tenia segons s'ha dit (ARM. PN. G-47, f. 104v).

08 juliol 1622.- Jaume Rossinyol, donzell de Mallorca, confés tenir en feu a costum de Barcelona, pel bisbe i Capítol de la Seu de Girona, a mercè de lluïsmes i presentació de fadiga a 30 dies, *totum illam portionem caballerie mee dicta Puigdorfila, antiquitus vero de mossèn Pere Gelabert, quam habeo terminatam in parrochia de Muro et termino ipsius videlicet alcareas, raffallos, domos, hospitia, vineas, honores, possessiones, terres hermes et laboratas, exbhitas, agrària, foriscapia, laudimia et faticas ac cum omni dominio, jurisdictione civili prout in cartis inde factis continetur, de qua et in qua portione dicte mee cavalleria sunt multe persone pcessores emphyteote ac terra tinentes prout latius continetur in capibrevatione facta per magnificam Francinam Puigdorfila die quinta octobris MDIX, quam caballariam tenet et obnoxia est ad servitium unius equi armati quem facio et facere teneor ad deffensionem presentis regni Majoricarum perpetuo ad consuetudinem Barchinone, prout continetur in instrumento donationis inde facte de dicta caballaria. Nec non confiteor tenere et possidere in pheidum et jurisdictionem dicte Sedis Gerunde XXI quarterias ordeï cens nunc reductas ad pecuniam de quibus nunc facit quolibet anno honor Augustinus Segui, mercator Maioricarum, seu verius eius heredes, olim vero Joannes Pons aut parentes illius, pro molendino farinerio situato in villa de Sólter, tento pro medietate sub allodio et directo dominio dicte Sedis Gerunde et pro alia medietate dicte mee caballarïe, verum quod dividit laudimio equis portionibus, et ius fathica pertinet ad dictam sedem Gerunde attento quod est maior dignitate*. Tinc la cavalleria com a hereu universal de la magnífica Beatriu Rossinyol, mare meva, en virtut del testament en poder de Miquel Mas del 19/01/1588, i ma mare la tenia com a hereva en segon grau del magnífic Jaume de Puigdorfila, donzell germà seu i oncle meu, per testament de Gabriel Serra del 09/11/1573; i dit Jaume la tenia segons la capbreuació rebuda per mossèn Pere Boxeda, canonge i procurador del bisbe i capítol de Girona del 04/06/1577. Ítem una possessió anomenada Son Moniet, situada en el terme de la parròquia de Muro, sota dita jurisdicció, confrontant amb l'albufera. La té per compra feta al magnífic Miquel Joan de Sant Joan i sa muller Jerònima, per acte de l'escrivania present del 14/10/1597 per 3.200 lliures. Ítem

un rafal situat en el terme de la Ciutat *iuxta iter tendens ad villam Sullaris, cum iure et amprivio de dos canons de aygua de la sequia de la Ciutat per regar dit rafal*, tingut per la major part pel rei, i per la cinquena part sota alou i directe domini de la Seu de Girona. La té per establiment que li feu el magnífic Andreu Rossinyol de Defla, CM, a cens de 560 lliures (ARM. PN. G-47, f. 182v).

20 agost 1622.- D. Pere Ramon Safortesa, cavaller de la milícia i hàbit de Calatrava, Procurador reial de Mallorca confés tenir “una cavalleria anomenada de Tancha, situada en la parrochia de Muro, ensemps ab ses pertinentias e ab los delmes o tasques, alous, foriscapis, lluïsmes, fadigues, agrers, censals e altres drets alodials e directes a aquella pertaïents sota feu e jurisdicció de las almoynas e vestuari de la Seu de Girona de porció de la qual és la dita cavalleria, sens emperò prestatio e contribució de lluïsmes o cens o presentació de fadiga o altre qualsevol carrech sinó que dita cavalleria es tinguda ensemps ab altres honors, propietats e possessions a prestatio de la sexta part de un cavall armat conforme los actes, e instruments fets per lo Rdm. Sr. Bisbe de Girona”. La qual cavalleria la tinc com a fill únic legítim i natural i successor universal del Sr. Ramon Çafortesa, donzell de Mallorca; i la capbrevà la Mfca. Sra. Anna de Villalonga, ma àvia, tutora i curadora assignada per Il·lm. Sr. Lloctinent i capità general del regne per decret de l’escrivania de la R.A. del 12/07/1571 en poder del molt Rd. Sr. Pere Boxeda, canonge i procurador del bisbe i capítol de Girona, segons consta en el capbreu del 25/10/1578; i mon pare la tenia per donació universal que li feu el Sr. Pere Ramon Çafortesa, donzell, son pare, segons acte de Joanot Ferro el 03/07/1568; i dit Pere Ramon la tenia com a hereu del Sr. Ramon Çaforteza son pare, segons testament de Nicolau Thomàs del 28/02/1516, i dit Ramon la capbrevà a la present escrivania el 05/12/1519, “en la qual cavalleria de Tanca tinch jurisdicció civil y criminal concedida a mi y als meus per los successius Reys de felice memòria, com en los reials privilegis y continuas lletres de manutentia llargament consta”. Una vegada capbrevat, el 07/11/1623 el procurador de la porció li dona permís per fer capbrevar els emfiteutes (ARM. G-47, f. 485v).

J-2

7 idus gener 1342 (07/01/1343).- Com hi hagués controvèrsia entre Bartomeu Bonaventura, prevere tenint la Capellania que Bertran Bovis, qm, precentor de la Seu,

instituí a la Seu, d'una part; i el venerable Ramon de Viridaria, donzell, d'altra part, perquè dit Bonaventura pretén que l'hospici de Francesc Stephani, fill de Berenguer, i l'hospici de Francesc Solanes, teixidor, que són contigus i foren de Ramon de Viridaria, qm, pare de dit Ramon, són en alou de la Capellania i no de dit Viridaria, anomenen àrbitres a Joan Omberti, mercader, CM, i a Bernat de Cantalops. El dia esmentat pronuncien la sentència següent: *Quod due domus hospicii dicti Francischi, que sunt contigue, altera quarum afrontat in duabus viis publicis, videlicet in via qua itur alqueriam de Castilione et in via intrate maioris hospicii dicti Francischi et altera cum dicto vitor ? hospicio R. Carros et cum hospicio dicti Francischi, de abisso usque ad celum et tantum quantum capiunt de ipsis domibus et hospicio dicti Francischi XXVI palmi et medius quare huius insule incipiendo de pariete exteriori dictarum domuum a parte vici quo itur ad dictam alqueriam de Castilione mensurando intus ipsas domos et hospicium dicti Francischi via recta, inclusa in ipsis XXVI palmis et medio latitudine ipsius parietis, sint et esse debeant de alodio dicte Capellanie. Et totum residuum hospicii dicti Francischi, etiam hospicium dicti Francischi Solanes, sint de alodio dicti Raymundi de Viridaria, et quod paries si pro tempore factus fuerit inter alodium dicta Capellanie et dicti Raymundi de Viridaria fiat mediocriter, videlicet accipiatur equale patuum cuiuslibet alodii pro ipso pariete construendo* (ARM. J-2, f. 64).

M-1

19 calendes febrer 1299 (14/01/1300).- *Arnaldonus de Turricella, filius Guillemi de Turricella militis qm, per firmam et solempnem stipulacionem convenio et promito vobis Guillemo Moratoni, procuratori in Maioricarum domini Ugueti de Impuriis, nomine et vice ac autoritate dicte procuracionis recipienti et a me legitime stipulanti, quod hinc ad tres annos proxime (venturos) continue completos faciendi servicio pro Bernardo de Stagneoli illius equi armati quem dictum Bernardum de Stagneoli per dicto domino Ugueto de Impuriis tenetur, tenere et servire in deffensione terre Maioricarum (in servicio) equorum armatorum quos dictus dominus Uguetus de Impuriis debet tenere racione porcionis sue; ita quod ego incontinenti quotiens a vobis inde fuero requisitus, ero paratus cum equo et armis ad faciendum dictum servicium prout alii milites terre Maioricarum tenetur facere atque debent. Vos vero datis et dare soluere teneamini quolibet anno pro salario meo dicti servicii predicti equi armati triginta libras regalium*

Valencie de quibus respondeatis quolibet anno et dare et soluere teneamini loco mei Raymundo Corroni. Ego tamen ex nunc ut ex tunc et ex tunc ut ex nunc laudo, aprobo et concedo vobis solucionem et tradicionem quas de predictis XXX libris faceretis quolibet anno per me et nomine meo jamdicto Raymundi Corroni et eam ratam promito habere ut si mi personaliter factam esset. Et pro hiis etc. obligo bona mea etc. Et renuncio juri minoris etatis etc. Et juro ad Sancta Domini Evangelia. Testes Guillemonus de Turricella, Bernardus Vitalis et Berengarius Gomar (ARM. PN. M-1, f. 28v).

M-212

12 agost 1427.- Constituïts en la Cavalleria dita de la Torre, que és de l'honor Galceran de Sant Joan, donzell, com a hereu de la venerable dona Sant Martina, muller de Joan Massanet, CM, qm; i de dona Elionor muller del venerable Antoni Castell, cavaller, com a hereva del venerable Ramon de Sant Martí, cavaller, qm, Joan Albertí de l'alqueria de la Torre, de la parròquia de Santa Margarita de Muro, de jurisdicció de la dita cavalleria, per pagar a dita Elionor 30 quarteres de forment que li deu per cens de temps passat, dona a subhastar l'alqueria de la Torre, tinguda sota alou i jurisdicció de dita cavalleria, a 10 dies de fadiga i a incert de lluïisme i a delme i tasca de tots esplets, excepte la vinya, que fa 26 sous censals per reducció de tasca i mig delme; i per dita venerable Elionor a cens de 30 quarteres de forment per Sant Pere i Sant Feliu portades a la vila de Muro; i pel dit venerable Galceran de Sant Joan a cens de 20 lliures per la Mare de Déu d'Agost portades a la Ciutat; i pels senyors de la cavalleria a cens de 26 sous per Sant Miquel per reducció de tasca i meitat del delme de la vinya. Afronta dita alqueria, *ensems ab lo sort dita de Loro, la qual va en la dita assignació i venda, per una part amb l'alqueria den Fransoy Ribes abans de Bartomeu Flor i abans d'en Fransoy Matamala tinguda per la dita cavalleria e ab una closa de terra den Antoni Flor = Ab los termens dels Mijans den Martí Forner de la parròquia de Muro, e ab la possessió den Antoni Terrenchs de Muro, e ab una quarterada de prat tinguda per la cavalleria de Tancha la qual es del dit Joan = Ab los termens de les alqueries den Llorenç Riera e Pere Albertí = Ab les possessiones tingudes per la cavalleria de Santa Margarita del dit honor mossèn Ramon Safortesa cavaller, e ab lo Rafalet del dit Bartomeu Flor i després de Guillem Monge de Campfullós tingut per la baronia.* El 22/08, la dona Alemanda, muller de Joan Albertí, reclama 350 lliures per dot, més 87 lliures 10 sous d'escreix i donació en temps

de noces, més la meitat de la cambra. Sembla que fou venuda per 41 lliures el desembre del 1436, però no queda clar a qui. A la distribució del preu de la venda reben, entre d'altres: L'honrada dona Sant Martina, curadora den Ramonet de Sant Martí, hereu de la meitat de dita cavalleria, rep 6 lliures 16 sous 8 diners per la meitat del lluíisme. En Guillem de Sant Joan, donzell, en nom de Galzeran de Sant Joan, avoncle seu, rep altres 6 lliures 16 sous 8 diners (ARM. PN. M-212, f. 3).

P-2

8 idus juny 1321 (06/06/1321).- *Noverint universi quod nos, Poncius, Dei gracia Barchinone Episcopus, attendentes multa grata et honesta servicia que vos Berengarius Ollarii, civis Maiorice, nobis impendistis et impendatis tota die, damus et assignamus et concedimus vobis pensionem viginti quinque libre monete regalium Maiorice minorum habendam et percipiendam quolibet anno in festo Nativitatis domine super omnibus redditibus et perventibus quos nos, racione mense nostre episcopalis, habemus et recepimus et habere et recipere debemus in civitate et insula Maiorice prout diu nobis et vobis vita comes. Mandantes per presentes baiulo nostro in Maiorice presenti et qui pro tempore fuerit quod dictas XXV libras vobis in dicto festo singulis annis persoluat et persolvere teneatur de redditibus et perventibus memoratis. Predictam vero donacionem et assignacionem et concessionem vobis facimus sub hoc pacto ac condicione et onere vobis imposito quod vos teneatis et tenere habeatis pro nobis et ad servicium et honorem nostri et ecclesie Barchinone in Maiorice unum equum armatum in numero illorum quatuor equorum armatorum quos nos, ultra tres equos per predecessores nostros jam ibi stabilitos et infeudatos, racione porcionis nostre pro deffensione terre eiusdem regni tenere habemur, ita tamen quod prout diu remissionem vel gratiam de non tenendis dictis III^{or} equis armatis ab illustrissimo domino Rege Maiorice habuerimus, ad pensionem XXV librarum predictarum vobis danda nullatenus teneamur, nec vos per consequens equum armatum tenere durante huiusmodo gracia habeatis. Set si forte de illis III^{or} equis fuerit nobis per ipsum dominum Regem facta gracia seu remissio de duobus equis armatis tantum, volumus quod vos sitis unus de illis duobus residuis ad serviendum; et si fuerit nobis facta de tribus vos sitis ille unus qui remaneant ad serviendum, et recipiatis pro eius onere et servicio pensionem predictam viginti quinque libre et non aliter, in cuius rei testimonium presentem litteram seu paginam appensione sigilli nostri fecimus roborari.*

Data et acta Barchinone octava idus iunii anno Domini M^o trecentesimo vicesimo primo (ARM. PN. P-2, f. 27).

P-3

6 idus febrer 1342 (08/02/1343).- *Sit omnibus quod ego Bernardus Ferrarii, habitator parrochie de Andraig, confiteor vobis, discreto Guillemo de Sancto Martino, baiulo in Maiorice reverendi domini Barchinone Episcopi, nomine eiusdem stipulanti et recipienti, quod vos dedistis et soluistis michi omnes illas viginti quinque libras regalium Maiorice minutorum quas dictus dominus Episcopus mihi tenetur dare quolibet anno in ultima die mensis ianuarii proxime transacti pro pensione seu servicio unius equi armati, quem pro dicto domino Episcopo ego teneor facere ex illis equis armatis quos dictus dominus Episcopus facere tenetur domino Regi pro tuicione et compensacione terre Maiorice. Unde renuncians excepcioni peccunie non numerate non recepte et doli pro me et meos facio vobis, nomine dicti domini episcopi stipulanti et recipienti, de dictas viginti quinque libras bonum finem et pactum perpetuum de non petendo. Actum est hoc Maiorice VI^a idus februarii anno Domini millesimo CCC^o quadragesimo secundo. Signum Bernardi Ferrarii predicti qui hec laudo et firmo. Testes inde sunt Johannes Natalis, Franciscus Cavallerii et Bernardus Sala (ARM. PN. P-3, f. 45).*

4 idus març 1342 (12/03/1343).- *Sit omnibus notum quod ego, Bernardus Doriach, domicellus, confiteor et in veritate recognosco vobis, discreto Guillemo de Sancto Martino, baiulo in Maiorice reverendi domini Episcopi Barchinone presenti, quod vos soluistis et deliberastis michi mee voluntati omnes illas viginti quinque libras regalium Maiorice minutorum pro anno proximo transacto que fuit finitus in festo natalis Domini proxime transacti, quas dictus reverendus dominus Episcopus michi dare et soluere tenetur quolibet anno pro pensione sive stipendio unius equi armati quem ego pro dicto domino Episcopo facio et facere teneor de numero illorum equorum armatorum quos dictus dominus Episcopus facit pro feudo suo quod habet in Maiorice. Unde renunciando excepcioni peccunie non numerate et non recepte et doli per me et meos facio vobis nomine quosupra stipulanti et dicto domino Episcopo de dictis XXV libris bonum finem perpetuum et pactum de ulterius non petendo. Insuper cum minor sum XXV annis juro sponte et corporaliter ad Sancta Dei Evangelia contra predictam non venire. Actum est*

hoc Maiorice quarta idus marcii anno Domini M° CCC° XL° secundo. Signum Bernardi Doriach predicti qui hec firmo et juro. Testes inde sunt Bernardus de Buscatello, Bernardus Sala et Franciscus Verdaguerii (ARM. PN. P-3, f. 49v).

4 calendes abril 1343 (29/03/1343).- *Sit omnibus notum quod ego, Guillemus de Villari, jureperitus civis Maiorice, profiteor et in veritate recognosco vobis, discreto Guillemo de Sancto Martino, baiulo in Maiorice reverendi domini Episcopi Barchinone, quod vos solvistis et deliberavistis michi illas viginti libras regalium Maiorice minorum pro anno proxime transacto que fuit finitus in festo natalis Domini proxime transacti, quas dictus reverendus dominus Episcopus michi dare et soluere tenetur quolibet anno pro pensione sive stipendio unius equi armati quem ego pro dicto domino Episcopo facio et facere teneor de numero illorum equorum armatorum quos dictus dominus Episcopus facit pro feudo suo quod habet in Maiorice. Unde renunciando excepcioni peccunie non numerate et non recepte et doli per me et meos facio vobis, stipulanti et recipienti nomine dicti domini Episcopi et eidem domino Episcopo, de dictis XXV libris bonum finem et pactum de ulterius non petendo. Actum est hoc Maiorice quarta kalendas aprilis anno Domini M° CCC° XL° tercio. Signum Guillemi de Villari predicti, qui hec firmo. Testes inde sunt Bernardus de Cantalops, Bernardus Sala et Franciscus Verdaguerii. El mateix dia, el mateix Villarí rep altres 100 sous RM per un any de salari que acabà la festa de Santa Maria de març com a jutge del Pariatge; més altres 100 sous de salari d'advocat i patrocini per negocis del bisbe a pagar en la mateixa festa (ARM. PN. P-3, f. 54).*

T-393

09 maig 1366.- Ramon de Viridaria de Alaquantino, CM, malalt, faig testament en el qual elegeixo marmessors Lluç de Omberti, Llorenç Dulceti, nebot meu, dona Francisca muller meva i dona Bartomeva muller de Francesc Dulceti, qm, germana meva. Elegeixo sepultura a l'església de S. Francesc dels framenors de Ciutat, a la capella de S. Antoni en el túmul dels meus predecessors. Llec 100 lliures de les quals deix 50 sous als framenors i altres 50 sous a la seva taula i altres 50 sous a l'obra de la seva església; als frares predicadors de Ciutat, 50 sous, a les ordes de Santa Clara, Santa Margarita i Santa Maria Magdalena de Ciutat, 5 sous; a l'obra de la Seu, 10 sous; a l'obra de l'església de Sant Joan de Muro, 20 s.; a l'obra de l'església de Santa Margarita de Muro, 5 sous; al

rector de S. Joan de Muro, 20 sous; a Caterina, filla de ma muller Francisca i de son primer marit Pere Rusqueda, qm, 10 lliures; a Francesquina, filla de dits cònjuges, 10 lliures; a Elisenda, filla també seva, 15 lliures. A cada marmessor, 40 sous; la resta fins a dites 100 lliures es distribuirà en misses i altres obres pies. Reconec a ma muller Francisca 600 lliures del dot i li llec altres 25 lliures. A Magdalena, filla meva, 400 lliures en temps de noces. A ma filla Annetta 300 lliures en temps de noces. A Ramonet, fill meu, 300 lliures en tenir 18 anys. A Francesquina, filla meva, 300 lliures en temps de noces. A cada fill o filla naixedor 300 lliures. Institueixo hereu universal mon fill Joan; i si no, Ramonet; i si no, Magdalena; i si no, Annetta; i si no, Francesquina; i si no, els parents més pròxims a parts iguals. Nomeno tutora de tots els meus fills a ma muller Francisca (ARM. PN. T-393, f. 23v).

Reial Patrimoni

Pergamins s. XIII

5 idus agost 1231 (09/08/1231).- *Ego Lupus Eximenus de Luzia per me et omnes meos dono concedo et trado per alodium franchum atque liberum Dei et domui Sancti Georgii et (...) futuro et successoribus eiusdem imperpetuum quandam alqueriam quam habeo in introitu vallis de Muzo versus (...) Et afrontat ab orientem usque ad honorem Michelis de Pina et Rodrigo Ameri usque ad montaneam sicut aque vertunt, ab occidentem in (...) Sporlis et (...) viridario de Rodrigo et sociorum suorum. Iamdictam itaque alqueriam cum domibus eiusdem, cum terminis, afrontationibus (...) herbis, aquis et lignis, cum vineis et arboribus cuiuscumque sint generis, cum tenedonibus et pertinentiis supradictis (...) Sancti Georgii et conventui eiusdem loci presenti et futuro et successoribus eiusdem imperpetuum ad habendum, tenendum (...) et expletandum liberam et francham, ad dandum, vendendum, impignorandum et alienandum et ad omnes (...) eiusdem presentis et futuris voluntates imperpetuum faciendas exceptis militibus atque sanctis. Salva dominatione nostra et successorum nostrum. Acta apud Maioricas V^a idus augusti anno Domini M^o CC^o tricesimo primo. T. Raimundi de Cunillis, Exemeniz de Filera, Sancii de Pola, Bernardi Mercerii. Signum Berengarii Companni, notarii publici Maioricarum qui hec scripsit. Signum Raimundi Mascaroni, notarii publici Maioricarum, testis. Guerau de Marina notarii publici Maioricarum, testis. Signum Petri*

Rosseti, notarii publici Maioricarum, qui hoc translatum fideliter ab originali suo translatavit IIII^a nonas ianuarii anno Domini M^o CC^o LXX° nono (ARM. RP. Pergamins s. XIII, n° 8).

Mallorca, 5 idus juny 1233 (09/06/1233).- Manifestum sit cunctis quod nos Nuno Sancii, dominus Rossilionis, Valle Aspiri, Confluentis et Ceritaniae, volentes et desiderantes totam nostram insulam Majoricarum ad honorem Dei et beatissime Genitricis eiusdem egregie, populare, et de manibus inimicorum sancte crucis ipsam cupientes defendere et viriliter custodire, ne in eadem divino cultui tradita, possint barbaras nasciones de cetero prevalere, idcirco cum hac presenti carta firmiter et perpetuum valitura, consulte et ex certa sciencia per nos et nostros successores damus, concedimus, laudamus et in presenti tradimus tibi, Galliciano de Medina, et omni tue proli et cunctis successoribus tuis in eternum, in feudum ad bonam consuetudinem Barchinone, dues alqueries quas habemus in insula Maioricarum in termino de Manacor, quarum una vocatur Benifumina, et altera vocatur Beniaup. Item damus tibi et tuis quasdam domos intus Civitatis Maioricarum cum orto et casis et cassalis que ibi sunt. Que domos afrontant ab circio in via publica in qua aperiuntur; ab occidente... Marchi de Medina; ab oriente et a meridie in honore domini Nunonis. Predictas dues alqueries et domos, cum orto et casis et casallis que ibi sunt predicto Galliciano de Medina et tuis in perpetuum donamus, concedimus et laudamus cum omnibus adimprivis et pertinenciis suis, longe et prope, cum mansis, montibus et planis, pratis, pascuis, boschis, aquis, silvis, garricis, casis, terris, vineis heremis et condirectis, et cum hominibus et feminis populatis et populaturis, et universis aliis adimprivis et singulis ad alquerias et domos pertinentibus vel pertinere debentibus. Que omnia supradicta tu et tui pro te habeatis, teneatis, possideatis et expletetis pacifice et quiete in eternum, ad dandum, vendendum, impignorandum et modo quolibet alienandum, ad omnes vestras vestrarumque voluntates perpetuo faciendas, exceptis clericis et ordinibus. Sub tali vero conditione et pacto quod pro hac donatione et concessione tenebitis nobis et nostris, tu et tui, in eadem insula, in guerra et in pace continue, unum bonum probum hominem cum suo equo et armaturis ferreis ex toto armatum et garnimentis completis, tam probum hominem quam equum, ad vestras proprias expensas et missiones. Qui probus homo cum suo equo et guarnimentis predictis debet nos sequi quandumque et quocienscumque nobis necessed fuerit, per totum regnum Maioricarum et per insulas que vocantur Baleares, cum suis propriis expensis, sicut dictum est, et sine aliqua nostri vel nostrorum expensa vel missione. Quem

probum hominem, cum equo et garmimentis predictis, teneamini tu et tui nobis et nostris ostendere quandocumque et quocienscumque a nobis vel nostris, tu aut tui fueritis requisiti sive demandati. Et si in predictis alqueriis vel in eorum alique loco feceritis fortitudinem aut munitionem vel munitiones, dabitis nobis potestatem, irati et paccati, tu et tui, quandocumque et quocienscumque a nobis vel a nostris successoribus, verbo vel scripto, nuncio vel nunciis fueritis requisiti, ad bonam consuetudinem Barchinone. Dictam igitur conacionem habeatis tu et tui perhenniter ad nostri nostrorumque fidelitatem, sicut superius dictum est. Et ad donacionem nostram evidentius designandam, retinemus nobis et nostris perpetuo scribaniam publicam sicut eam retinemus in omnibus alteriis honoribus nostris. Ita quod tu aut tuis vestri homo ibidem constitutus, non audeatis vel presumatis instrumenta componere cum aliquo alieno tabellione nisi cum nostro tabellione a nobis vel a nostris in Maioricis publice ibidem constituto. Et ego, Gallicianus de Medina, recipiens in feudum ad bonam consuetudinem Barchinone hanc dictam donacionem, per me et omnes successores meos a vobis domino meo Nunone Sancii, sub dicto modo, convenio vobis et vestris attendere et complere omnia hec predicta et singula ut superius in hac presenti carta continetur, et ut melius et firmitus omnia predicta ex parte mea et meorum attendantur et compleantur, me ipsum in hominem vestrum proprium trado, faciendo vobis homagium ore et manibus meis propriis corporaliter. Datum apud Maioricas, V^a idus iunii, per manum magistri Iohannis, notarii nostri, de mandato nostro et ipsius scripta a Bernardo de Bonno Anno, anno Domini incarnationis M^o CC^o XXX° tercio. Signum Nunonis Sancii. Testes huius rei sunt Garsia Dies, Raimundus de Ceyleto, frater Petrus de Agen, Ferrarius de Salzeto. Signum Bernardi Surigarii qui mandato domini Nuni et vice magistri Iohannis, notarius sui hoc scripsit. Signum magistri Iohannis, notarii domini Nunonis Sancii, qui hanc cartam scribi feci loco, die et anni prefixis (ARM. RP. Pergamins s. XIII, n° 19).

6 idus marc 1236 (10/03/1237).- Berenguer de Montecatano *dono tibi Blanche, dilecte uxori mee, per tuum sponsalium, mille et quingentos morabatinos anfussinos bonos in auro sine enganno et recti pensi quos tu vel amici tui recipias vel accipiant in omnibus bonis meis mobilibus et immobilibus que modo habeo vel in antea Deo largiente ubique locorum adquisiero. I els tindràs cum marito et sine marito et cum infante et sine infante ac sine vinculo ullius hominis vel femine cunctis diebus vite tue. I en el moment del teu òbit tinguis 700 morabatins per fer les teves voluntats; i els restants 800 morabatins revertatur infantibus de me in te procreatis. Si vero infantes de me in te procreatos*

superstites deffuerint dicti DCCC morabatini qui sunt assignate infantibus post obitum tuum revertantur michi vel meis propinquis o a qui jo designaré. Seguidament, elegeix per sponsa a Blanca, a qui fa el dot (ARM. RP. Pergamins s. XIII n° 46/1 i 46/2).

*23 días andados del mes de setembre de era de 1307 vel anno X incarnationis 1269 (23/09/1269).- Ante nos Don Alfonso por la gracia de Dios rey de Castiella de Toledo de Leon de Galizia de Sevilla, Córdoba, Murcia, Jaen e del Algarve vinieron don Johan Garcia e don Gil Garcia e mestre Estavan nostro fisico e fray Ferrand Martiniz prior de los predicadores de Castiella i Bernat de Caldas i Romeo Dezcane i li mostren una carta del testament en el que D. Berenguel de Moncada féu hereu el rei perquè no tenia altres parents ni fills legítims, sinó sa germana Beatriu, i donat que dit Berenguer mai no donà compte dels seus fets al rei, encara que aquest li ho demanés quan estava malalt abans de morir. Sa muller Blanca se presenta davant el rei i li reclama la meitat de tot quant tenia i havia adquirit, I també Guillemó, Berengueró i Berenguerot, sos fills. Estudiat el tema per la cort, bisbes, rics-homes, batles i homes bons savis en dret resulta que els deutes i les faltes que havia fet al rei eren superiors als béns que tenia. Vist això, els demandants li demanen qualque mercè. El rei, vists els serveis que li feu el difunt, mana que sigui enterrat allà on ell mateix decidí, i dona a dona Blanca *todo quanto que avia don Berenguel en el Regno de Mayorga assi mueble como rayç, e otrosi quatrocientas e veynte atahullas en la huerta de Alicant, las quatrocientas en Clotella e veynte en Algemia e un molino que el avia en esta huerta sobredicha e las casas e los solares que el avia en el arraval de Alicant e el forno que es ante estas casas sobredichas sacadas ende las alfondegas e las tiendas e los bannos. E que tome mil maravedises alfonsinos en alhais del mueble que ella tiene, sin los otros mil morabatinos que nos le mandamos dar.* Ho pot alienar excepte a església ni a orde ni a home de religió sense el nostre manament. Confirma també els altres béns que el difunt donà als fills, la germana i altres parents. Còpia feta a Toledo, lunes ocho días andados de julio 1307 (ARM. RP. Pergamins s. XIII n° 159).*

16 calendes juliol 1232 (16/06/1232).- Al dors: “*Se revalida la donación en feudo que hizo el N. Nuño S. a Pedro Sa Roca de diferentes honores, rafal y casas en Felanitx*”. *Certum est etc. quod Mir de Palacio miles et Guillemus Raymundi filius eius et Sibilie uxoris ipsius; et Ane, uxoris quondam Petri Sa Rocha, venerunt ante presencia nostra Petri de Calidis, bajuli et tenentis locum domini infantis Jacobi de Maioricis illustrissimi*

domini regis Aragonie filii heredis Maioricarum et Montispesulani, Rossilionis, Ceritanie ac Confluyente petentes et suplicantes quatenus faceremus eis reparari quadam instrumenta donacionis quam dominus Nuno Sancius quondam fecit Petro Sa Rocha de quibusdam honoribus et possessionibus que sunt in Felenig et in Civitatis et extra muros Civitatis, quos honores et possessiones ipse Ane et Guillemus Raymundi, filius et heres ipsius Sibilie tenent et possident; quod siquidem instrumentum fuit confectum manum magistri Johannis, notarius dicti Nunonis quondam vel alterius notarius loco eius. Dixerunt etiam predicti Mirus et Guillemus Raymundi in sua legalitate et per sacramento in posse nostro prestitum se non habere dictum instrumentum nec dolo fecerunt quo (...). Unde nos, Petrus de Calidis, visa notula dicti magistri, mandavimus Petro de Tovars, notario infrascripto, vice Petri Ros, notario in porcione quondam domini Nunonis Sancii pro magistro Johanne, notario eiusdem porcionis qui loco nostro et nobis dictam notulam obtulit et ostendit, quod repararet dictum instrumentum sub die et anno et hiis que continent in ipsa notula et que in ipso instrumento competunt atque dictum tenor cuius instrumentum talis est: Manifestum sit cunctis quod nos, Nuno Sancii, Dei gracia dominus Rossilionis, Vallis Aspirii et Confluyente et Ceritanie, volentes et desiderantes terram nostram Maioricis insule ad honorem Dei et beate genitricis eiusdem egregie populare et de manibus inimicorum sancte crucis ipsam cupientes defendere et viriliter custodire ne in eadem divino cultui tradita possint barbare nasciones de cetero prevalere. Idcirco cum hac presenti carta firmiter et imperpetuum valitura consulte et ex certa sciencia per nos et nostros successores damus, concedimus, laudamus et in presenti tradimus in feudum ad bonam consuetudinem Barchinone tibi, Petro Saroca et tuis imperpetuum, Benifet et Benidurri et Beninavarri et rafal Alaudi in termino de Felenig et domos illas quas nunc tenes cum aliis domibus que sunt intus portale illius carreroni ubi sunt dicte domus et terciam partem illius orti et ferragenalis quem habemus ad portale de Marmeleteo extra muros sicut vadit de valle muri usquam viam. Qui omnia supradicta damus tibi et tuis imperpetuum cum omnibus adimpriviis et pertinenciis suis, longe et prope, cum mansis, rahallis, montibus et planis, pratis, pascuis, herbis, aquis, lignis, afrontacionibus et arboribus diversorum generum, terris, vineis, heremis et condirectis et cum hominibus et feminis populaturis et universis aliis adempriviis et singulis ad predicta pertinentibus quoquomodo. Ita quod de cetero tu et tui habeatis, teneatis, possideatis et expletetis pacifice et quiete predictos honores et possessiones in eternum cum omnibus juribus suis ad dandum vendendum impignorandum et modo quolibet alienandum ad omnes tuas et tuorum voluntates perpetuo faciendis exceptis clericis et

ordinibus. Sub tali vero condicione et pacto quod pro hac donacione vel concessione tenebatis nobis et nostris tu et tui in eadem insula in gerra et pace continue imperpetuum unum militem vel hominem de nobili genere cum suo equo et armaturis ferreis ex toto armatis et garnimentis completis, tam militem quam equum, ad tuas proprias expensas et missiones. Qui miles vel homo de nobili genere cum suo equo et guarnimentis predictis debet nos sequi quandocumque et quocienscumque nobis necesse fuerit per totum regnum Maioricarum et per insulas que vocantur Baleares cum suis propriis expensis sicut dictum est et sine aliqua mei vel meorum expensa vel missione. Quem militem vel hominem de nobili genere cum suo equo et guarnimentis completis teneamini vos et vestri nobis et nostris hostendere quandocumque et quocienscumque a nobis vel nostris successoribus vos aut vestri fueritis requisiti. Et si in predictis alcheriis vel in earum aliquo loco aliquam feceritis fortitudinem aut municionem vel municiones, dabitur nobis et nostris potestatem irati et paccati tu et tui quandocumque et quocienscumque a nobis vel a nostris successoribus verbo vel scripto nuncio vel nunciis fueritis requisiti ad bonam consuetudinem Barchinone. Dictam igitur donacionem habeatis tu et tui perhempniter ad nostri nostrorumque fidelitatem sicut superius dictum est. Et ad donacionem nostram evidencius designandam retinemus nobis et nostris perpetuo scribaniam publicam sicut eam retinemus in aliis honoribus nostris. Idcirco ego, Petrus Saroca prenominatus, recipiens in feudum ad bonam consuetudinem Barchinone hanc dictam donacionem per me et omnes successores meos a vobis domino meo Nunone Sancii sub dicto modo convenio vobis et vestris atendere et complere omnia hec predicta et singula ut superius in hac presenti carta continetur et ut melius et firmiter omnia prescripta ex parte mea et meorum attendantur et complantur, me ipsum in hominem vestrum proprium trado faciendo vobis homagium ore et manibus meis propriis corporaliter. Actum est hoc XVI^a kalendas iulii anno Domini millesimo CC^o XXX° secundo. Signum Nunonis Sancii qui hec firmamus. Singum Petri Saroca qui hec firmo. Signum Guter Dies. Signum Bernardi de Pau. Signum Raymundi de Talet, huius rei testium. Jussa fuit hec reparatio per dictum Petrum de Calidis IIII^a nonas ianuarii anno Domini millesimo CC^o LXX° tercio. Signum Petri de Calidis predicti, qui huic reparatione autoritatem prestamus. Testes huius reparationis sunt: Petrus Ros, jureperitus, Bernardus Rossilione, Bernardus Dalmacii, jureperitus, Raimundus Jucie, miles, Guillemus de Fonte et Arnaldus Arnaldi. Signum Petri de Calidis notarii publici Maioricarum, qui hanc reparationem scribi feci vice Petri Ros notarius in porcione quondam domini Nunonis Sancii per magistro Johannem, notarius in eadem porcione. Signum Raimundi Mascaroni, notarii publici Maioricarum

testis. Signum Nicholay Rabacie notarii publici Maioricarum testis. Signum Bernardi Pagani Maioricarum publici notarii, qui hec scripsit et fideliter translatavit et cum originali suo de verbo ad verbum comprobavit VII^a kalendas marcii anno Domini M^o CC^o LXX° septimo (ARM. RP. Pergamins s. XIII, n° 180).

Nones novembre 1289 (05/11/1289).- Al dors: “Cartes de protests que en Ramon (sic) de Castelet axi com a procurador de la dona na Saurina, mulier den Jorda des Puig (sic), feu al comanador del Templa”. *Noverint universi presentes atque futuri quod nonas novembris anno Domini millesimo CC^o octuagesimo nono comparuit Romeus Castelleto, miles, procurator domine Saurine, coram domino fratre Raymundo Oliverii, Comendatore domus Templi in regno Maioricarum, et auctoritate predictae procuracionis dictus Romeus de Castelleto miles petiit ab eodem domino comendatore sibi reddi, restitui et deliberari redditus et proventus illius equi armati quod Raymundus de Podio et nunc dicta domina Saurina, que tenet dictam cavalleriam in pignore, facere tenetur pro predicta domo Templi, et ipse Romeus de Castelleto pro predicta domina Saurina et nomine ipsius. Quequidem equum armatum ipse Romeus de Castelleto est paratus facere sufficienter dum modo sibi tradantur, restituantur et deliberentur redditus et proventus ipsius equi armati sive cavallerie. Quos redditus et proventus dicte cavallerie sive equi armati predictus dominus Comendator dicte domus Templi tenet emparatos injuste, pro quibus protestatur dictus Romeus nomine predicti procuratorii quod est paratus dare fidanciam de directo dicto domino comendatori de premissis. Et quod non faciat sibi forciam, cum ipse sit in possessione dicti equi armati et sine cognicione juris non debet expelli vel forciari, immo debet recipi firma ipsius Romei de Castelleto secundum franchisesiam Maioricarum. Et cum dicto Comendator nolit dictam firmam recipere sive fidanciam de directo pro predictis nec predictos redditus et exitus sibi deliberare racione dicti equi armati, dictus Romeus de Castelleto rogavi me Michelem Ticoneis, notarium Maioricarum presente dicto domino Comendatore et testibus infrascriptis, ut de predictis deberem sibi fieri publicum instrumentum ad perpetuam rey memoriam. Et dictus dominus frater Raymundus Oliverii, Comendator dicte domus Templi, audita dicta protestacione et omnibus aliis in ipsa contentis, respondit et dixit quod ipse erat paratus recipere ydoneam fidanciam de predictis et quod verum erat quod ipse occupaverat redditus dicte cavallerie dicti equi armati pro eo quia non invenerat procuratorem in dicta cavalleria et pro eo quia nobilis Acardis de Muro, tunc procurator regni Maioricarum, receperat mille et ducentos solidos regalium Valencie de dicta cavalleria*

pro servicio defecto dicti equi armati secundum quod dictus dominus Acardus de Muro dicebat. Et sic, dictus Comendator dixit quod volebat esse securus de dicto equo armato; et quia inveniebat defectum in dicta cavalleria dicti equi armati retinebat sibi redditus et proventus ipsius cavallerie anni presentis, et est paratus sibi dare iudicem de predictis. Hoc est actum partibus presentibus die et anno in prima linea contentis. Presentibus testibus Thoma Gras ianuense, Guillemo Vida, Berengario Fusterii, fratre Ferrario de Palacio de Vallesi et fratre Eximino Petri de domo Templi. Signum Michelis Ticoneis, notarii Marioricarum publici, qui hec scripsit et manu propria clausit die et anno in prima linea contentis, cum literis tactis et non rasis in prima linea ubi dicitur procurator (ARM. RP. Pergamins s. XIII, n° 247).

4 calendes abril 1291 (29/03/1291).- Al dors: “Carta que feu de confirmacio lo Comanador de la casa del Temple a na Saurina, muller que fo den Gil Garces de tota la cavalleria que tenia per la dita casa del Temple a feu d.un cavall armat”. *Noverint universi presentem paginam inspecturi quod nos, frater Raimundus de Pulcro loco, Comendator in Maiorice domus milicie Templi, consilio, asensu et (trac)tatu ac etiam voluntate fratris Raimundi de Uyllastreto, camarerii dicte domus, fratris Eximenis Petri et fratris Dal(macii de) Sancto Minato et aliorum fratruum dicte domus, per nos et nostros laudamus, concedimus et confirmamus vobis, domine Saurine, uxori Egidii Garçes et vestris successoribus in perpetuum prout melius potest dici, scribi sive intellegi ad vestra bonum et sanum et sincerum (romput) totam illam cavalleriam vestram ab integro seu eam partem eiusdem cavallerie, quam partem vos per nos et fratres dicte domus nostre tenetis in fe(udum) (in) numero illorum equorum armatorum quos nos et dicta domus Templi facere teneam racione portionis nostre (in insula Maiorice). Quam cavalleriam vos habetis, tenetis et possidetis titulo emptionis vestre seu emptionum quam seu quas inde fecitis a manumissoribus et ab heredibus Jordani de Podio, militis quondam, primi viri vestri cuius fuit dicta cavalleria, vel ab aliis personis. Q(uaquidem) emptionem seu emptiones vestras dicte cavallerie et dictam cavalleriam quantum ad ipsam partem videlicet eiusdem cavallerie que feudatalis est sive quam tenetis in feudum ut dictum est, prout melius et plenius dictus Jordanus de Podio tempore quo vivebat habebat et possidebat et habere et tenere debebat, vobis et vestris perpetuo aprobamus, laudamus, concedimus et firmamus. Faticam cuius cavallerie scilicet de feudo eiusdem cavallerie tamen vos coram nobis posuitis ac etiam (romput) emeratis vel alio titulo habuistis irrequisitis nobis et aliis Comendatore ac fratribus dicte domus. Quam faticam nos vobis*

dedimus et concessimus de presenti. Laudantes et approbantes vobis et vestris perpetuo (romput) emptionem seu emptiones, acquisitionem seu acquisitiones vos seu alius vel alii pro vobis fecistis seu fecerunt de feudo cavallerie superius memorate, prout melius et plenius in instrumento seu instrumentis que (romput) (continetur). Quamquidem laudationem et confirmationem vobis et vestris facimus salvo feudo predicto et toto alio jure in omnibus dicte domus Templi et fratrum eiusdem. Pro hiis autem laudatione, concessione et confirmatione et (romput) emptionum seu emptionis, acquisitionis vel acquisitionum, confitemur a vobis habuisse et recepisse numerando ad voluntatem nostram trecentos solidos regalium Valencie. Super quibus renunciamus exceptioni pecunie non numerate et a (vobis) seu recepte et doli. Actum est hoc in Maiorice quarta kalendas aprilis anno Domini ducentesimo nonagesimo primo. Signum fratris Raimundi de Pulcro loco, Comendatoris predicti, qui hec laudamus et firmamus. Signum fratris Raimundi de Huyllastreto camerarii. Signum fratris Eximeni Petri. Signum fratris Dalmacii de Sancto Minato prodicatorum, qui hec de consilio, assensu et voluntate nostra facta laudamus et firmamus. Testes huius rei sunt Guillelmus Bernardi, Guillelmus Vitalis, Guillelmus Calvoni, Guillelmus de Calderiis, Petrus Xiver et Jacobus Cerdani. Signum Guillemi Natalis, notarii publici Maiorice, qui hec scribi fecit et clausit (ARM. RP. Pergamins s. XIII, n° 251).

6 calendes juny 1299 (27/05/1299).- Ponç, bisbe de Mallorca, i Jaume de Sant Martí, cavaller, marmessors del testament de dona Blanca de Muncada qm, juntament amb el prior dels frares predicadors de Mallorca, reconeixem a Jaume, rei de Mallorca, comte del Rosselló i Cerdanya i senyor de Montpeller, que vós ens pagàreu aquells 25.000 sous RV o Barcelona de tern pels quals Jaume Grunni, ciutadà de Barcelona qm, marmessor de dita Blanca, i fra Pere de Sant Ponç, prior dels frares predicadors de Barcelona, conseller del dit testament, i nosaltres, juntament amb fra Pere Abennacer, gerent i sotsprior dels frares predicadors de Mallorca, venguérem al dit rei *omnes honores et possessiones et jura ac censualia et alia que dicta domina Blanca habebat in civitate et regno Maiorice*, d'aquesta manera: 9.700 sous que el rei pagà al dit Grunni i a fra Pere de Sant Ponç a Barcelona i a Mallorca, i 15.300 sous RV que pagà el rei a Guillem de Podio orfila de Cauquolibero. I ens donam per ben pagats. Testimonis: Arnau de Turri, canonge de Mallorca, Ramon de Fonollario, canonge de Mallorca, i Jaume de Gelida i Guillem Cerdani. Notari Miquel Rotlan (ARM. RP. Pergamins s. XIII, n° 293).

18 calendes juliol 1299 (14/06/1299).- Àpoca de pagament de 10.700 (haurien de ser 9.700) sous de Barcelona per part de Guillem de Bardolio de Perpinyà i dels hereus de Ramon de Bardolio qm de Barcelona, en nom del rei Jaume, al prior dels frares predicadors, marmessors del testament de dona Blanca de Montcada, pels béns que tenia a Mallorca dita Blanca (ARM. RP. Pergamins s. XIII, nº 294).

18 calendes juliol 1299 (14/06/1299).- Àpoca de pagament igual que l'anterior, de 10.000 sous per part de Guillem de Bardolio i els hereus de Llorenç Rotundi qm de Perpinyà, pels quals es constituïren en pagadors de Jaume Gruni, fill de Jaume qm, ciutadà de Barcelona, marmessor del testament de Blanca de Montcada, en nom del rei (ARM. RP. Pergamins s. XIII, nº 295).

Pergamins s. XIV

Maig 1315.- El rei Sanç concedeix en feu a Raymundo de Turre, donzell, 35 lliures que assigna sobre els rèdits i obvencions de la Ciutat i regne de Mallorca fins que vos siguin assignades en altre lloc idoni, a canvi d'un cavall armat en defensa del regne i les illes adjacents. En Ramon fa homenatge i jurament de fidelitat, promet esser home fidel i vassall del rei i obliga tots els seus béns (ARM. RP. Pergamins s. XIV nº 81).

RP-25

15 calendes juny 1309 (18/05/1309).- El dijous, pridie idus maig 1310 (14/05/1310), compareix davant els discrets Miquel Rotlan i Pere Figuera, procuradors reials, Bernat de Tornamira, donzell, i presenta un instrument amb el segell reial pendent que diu així: *Noverint universi quod nos, Jacobus, Dei gratia rex Maiorice, comes Rossilionis et Ceritanie et dominis Montis Pesulani, nostra liberalitate de speciali gracia et ex cerca sciencia infrascripta per nos et nostros successores damus et concedimus in feudum Bernardo de Tornamira, domicello de Maioricis, et tuis, pro una cavalleria quingentos solidos regalium Maioricarum annuales seu rendales quolibet anno tibi et tuis dandos et soluendos per nostros thesaurarios seu procuratores, tamdiu donec illos super redditus certos seu certum locum duxerimus assidendos, ita tamen et ea condicione et pacto apponitis et adiectis quod dictus Bernardus de Tornamira et sui ad nostri et*

nostrorum servicium et ad tuicionem regni Maioricarum habeant et teneant unum equum armatum. Et pro predictis quingentis solidis eidem Bernardo de Tornamira et suis dandis et soluendis quolibet anno de peccunia nostra donec illos statuerimus et assignaverimus in redditus certos seu certum locum ubi ei et suis sint semper salvi et tuti obligamus ei et suis omnia bona nostra. Prestacio tamen et perceptio dictorum quingentorum solidorum rendalium seu annualium incipiat et ea gaudeant dictus Bernardus vel sui tunc et non ante cum habebunt dictum equum armatum competenter munitum ad servicium memoratum et ad honorem nostrum et nostrorum et tuicionem et comodum regni Maioricarum. In cuius rei testimonium presentem cartam nostri sigilli munimint jussimus comuniti. Datat a Perpinyà el 15 calendes juny 1309 (ARM. RP-25, f. 1r).

15 calendes agost 1310 (18/07/1310).- El divendres, 7 idus agost 1310 (07/08/1310), compareix davant els mateixos Procuradors reials Berenguer de Santacilia, donzell, i presenta un document similar de donació de 500 sous. El cavaller presta l'homenatge següent: *Ego igitur Berengarius de Santacilia predictus, graces agens vobis domini nostro regi de dono et gracia supradictis promito vobis quod ego et mei semper tenebimus dictum equum armatum et bene paratum ad vestri et vestrorum servicium et deffencionem et tuicionem regni Maioricarum, in quibus ego et mei nos habebimus bene et fideliter ad honorem et comodum vestri et vestrorum et regni Maioricarum. Acta sunt hec in Valle de Mussa, 15 calendes agost 1310. Testimonis: Berenguer de Colle, Berenguer de Ulmis, Jaume de Muredine, cavallers, Ramon Durbandi, reboster reial, i Llorenç Plasensa, escrivà reial, qui firma (ARM, RP-25, f. 1r).*

6 calendes agost 1310 (27/07/1310).- El dissabte, 6 idus agost 1310 (08/08/1310), compareix davant els mateixos Pere de Montesono, CM, fill de Guillem, i presenta un document semblant a l'anterior de donació de 500 sous per part del rei Jaume II, inclòs l'homenatge. Datat al palau reial de Ciutat el 6 calendes agost 1310 (27/07/1310). Testimonis: Pere de Pulcrocastro, lloctinent reial, Jaume de Muredine, Berenguer de Colle, Berenguer de Ulmis, cavallers, i Llorenç Plasensa, escrivà reial, qui firma. Al marge hi ha una nota semblant a la del document posterior, amb la data il·legible. La carta està datada el 6 calendes agost 1309 (ARM. RP-25, f. 1v).

Idus agost 1310 (13/08/1310).- El dimarts, 10 calendes octubre 1310 (22/09/1310), compareix davant els mateixos Ferrer Rossilionis de Maioricis, i presenta

un document semblant de donació de 500 sous per part del rei Jaume II, inclòs l'homenatge. Aquest document i els altres no diuen res de tenir el cavall armat preparat, abans de començar a cobrar. Datat al palau reial de la Ciutat l'ídis agost 1310 (13/08/1310). Testimonis: Jaume de Muredine, Pere de Aquafrigida, Berenguer de Ulmis, cavallers, Ramon Durbandi, reboster reial, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firmà. Al marge hi ha una nota que diu: *XVI^a kalendas novembris comparuit dictus Ferrer Rossilionis et hostendit instrumentum hanc cavallarie anno Domini M^o CCC^o XXII* (ARM. RP-25, f. 2r).

Nones setembre 1310 (05/09/1310).- El dimarts, nones octubre 1310 (07/10/1310), compareix davant els mateixos procuradors Arnau de Santacilia, donzell, i presenta un document semblant de donació de 500 sous per part de Jaume II, inclòs la promesa i el jurament. Datat al castell reial de la Ciutat el nones setembre 1310. Testimonis: Jaume de Muredine, Berenguer de Colle, Berenguer de Ulmis, cavallers, Ramon Plasensa i Llorenç Plasensa, escrivà reial, qui firma (ARM. RP-25, f. 2v).

12 calendes maig 1310 (19/04/1310).- El dissabte, 6 ídis octubre 1310 (10/10/1310), compareix Pere de Aquafrigida, a qui el rei qualifica de *dilecto militi nostro* i presenta un document semblant fet per Jaume II. No hi ha promesa ni homenatge. Li concedeix 60 lliures anuals *habendas et percipiendas quolibet anno inter duas soluciones ex redditibus et exitibus nostris regni Maioricarum, medietatem in festo Paschatis et alteram medietatem in festo Sancti Michelis septembris (...)* prout in carta nostra sigillata nostro sigillo pendentem factam seu datam in Mariorice XIII^a kalendas madii anno presenti hec et alia continetur que ara t'assignam in et super redditibus et exitibus et proventibus nostris pensi Maioricarum. Manant als col·lectors als quals sigui venut dit pes que facin cara al dit pagament; i assignant la prioritat al dit Aiguafreda. Datat a Mallorca el 8 calendes setembre 1310. Testimonis: Jaume de Muredine, Berenguer de Ulmis, cavallers, Miquel Rotlandi, Ramon Plasensa i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 3r).

4 calendes setembre 1310 (29/08/1310).- El dimarts, 4 calendes gener 1310 (29/12/1310), compareix davant els mateixos Guerau de Aderrone, cavaller, i presenta un document semblant de donació de 500 sous fet per Jaume II. Inclòs l'homenatge. Li fa donació de 25 lliures *propter multa grata servicia que tu, Geraldus Aderroni, dilectus*

miles noster, nobis multotiens gratanter fecisti sobre el pes de la Ciutat. Datat a Mallorca, 4 calendes setembre 1310. Testimonis. Jaume de Muredine, Berenguer de Ulmis, Pere de Aquafrigida, Berenguer de Podio, cavallers, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma. Nota al marge: *XVI^a kalendas octobris M^o CCC^o vigesimo secundo comparuit dictus Geraldus Aderroni et hostendit instrumentum dicte cavallerie* (ARM. RP-25, f. 3v).

Nones octubre 1310 (07/10/1310).- El dilluns, calendes març 1310 (01/03/1311), compareix davant els mateixos Procuradors reials Adbertus de Cortada, donzell, i presenta un document semblant de donació de 25 lliures per part de Jaume II en dues pagues que no diu quines són *ex redditibus et exitibus nostris regni Maioricarum (...)* prout in carta nostra sigillata sigillo nostro pendent facta seu data Perpiniani pridie idus septembris anno Domini M^o CCC^o VIII° hec et alia continentur, que ara t'assignam in et super redditibus, exitibus, et proventibus pensi nostri Maioricarum. No hi ha jurament. Datat a Mallorca, nones octubre 1310. Testimonis: Jaume de Muredine, Berenguer de Ulmis, Berenguer de Collo, cavallers, Ramon Plasensa, tresorer, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 4r).

10 calendes juliol 1311 (22/06/1311).- El dimarts, 13 calendes febrer 1311 (20/01/1312) compareix davant els mateixos Pere de Invidio i presenta un document similar: *Nos, Sancius, Dei gracia rex Maiorice, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montis Pesulani, habita plena certitudine illustrissimum dominum Jacobum regem Maioricarum recolende memorie concessisse et dedisse vobis, Petro de Invidio, domicello, in feudum, viginti quinque libre monete RM (...) pro tenendo uno equo armato ad sui servicium et suorum et defensionem et tuicionem regni Maioricarum; et volentes ordinacionem et voluntatem ipsius domini regis compleri et inviolabiliter observari, pro nos et nostros dictam suam concessionem et donationem laudamus, aprobamus et ratificamus, immo dictas XXV libras annuales seu rendales quolibet anno damus et concedimus in feudum vobis en dos terminis ex nostris redditibus et proventibus regni Maioricarum (...) et inde sitis fidelis vassalli nostri et nostrorum.* No hi ha jurament. Datat a la Ciutat de Mallorca el 10 calendes juliol 1311 (22/06/1311). Testimonis: l'inclit infant Ferran, germà del rei Sanç, el noble Pere de Fonoleto, Guillem de Guardia, Berenguer de Sancto Johanne i Pere de Pulcrocastro, cavallers, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 6r).

12 calendes octubre 1312 (20/09/1312).- El dilluns, 3 calendes març 1312 (27/02/1312), compareix davant els mateixos Bernat Cirera, donzell, i presenta un document semblant a l'anterior signat pel rei Sanç, de donació de 25 lliures *super cofris nostris seu nostris redditibus regni Maioricarum* fins que les t'assignem sobre altres rèdits, sota la condició de fer un cavall armat *bene munitum equite et armaturis*, que li han de pagar els Procuradors reials la meitat *in medio anno computando a die qua suum incolatum cum effectu in regno Maioricarum transtulit et ibi unum equum armatum tenere inceperit ad servicium predictum, et alteram medietatem in fine anni ipsius*. Datat a Perpinyà, 12 calendes octubre 1312. Signa Llorenç Plasensa, escrivà reial. No hi ha testimonis (ARM. RP-25, f. 7r).

5 calendes octubre 1313 (27/09/1313).- El dilluns, 2 nones desembre 1313 (04/12/1313), Francesc de Montelauro, cavaller, presenta una carta semblant signada pel rei Sanç de donació en feu de 100 lliures *de redditibus, bonis et juribus nostris in regno Maioricarum inter tres viriles soluciones, scilicet de tribus mensibus in tres menses terciam partem* fins que les assignem sobre altres ingressos *hoc tamen pacto et condicione expresse adiectis quod vos et vestri teneatis et faciatis semper duos equos armatos ad servicium nostri et nostrorum et ad defensionem et tuicionem regni Maioricarum et insularum adiacencium ipsi regni*. El cavaller *promito vobis pro predicto feudo ego et mei erimus vobis et vestris fideles vassalli et servabimus vobis et vestris in omnibus et per omnia fidelitatem prout fideles vassalli tenentur domino suo. Et pro hiis facio vobis homagium ore et manibus. Et juro per Deum tactis corporaliter sacrosanctis quatuor Dei evangeliis predicta omnia et singula servare et complere et in nullo contrafacere vel venire. Et ad faciendum vobis et vestris simile homagium et sacramentum fidelitatis per omnes successores meos in dicto feudo obligo et astringo ipsos omnes successores meos*. Datat al castell reial de Perpinyà el 5 calendes octubre 1313 (27/09/1313). Testimonis: Pere de Pulcrocastro, Hugo de Tacione, cavallers, Arnau de Codoletto, tresorer, Ramon de Villari, doctor en lleis, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 8r).

8 idus desembre 1313 (06/12/1313).- Fou presentada el 4 nones maig 1314 (04/05/1314) una carta semblant, signada pel rei Sanç, de concessió en feu de 25 lliures a Guillem de Sancto Acisclo, donzell, *de et super redditibus nostris Civitatis et regni Maioricarum* fins que les fixem en altres ingressos *sub pacto et condicione adiectis quod vos et vestri continuam residenciam faciatis in regno Maioricarum et stitis inde incola et*

teneatis semper unum equum armatum bono equite et bono equo bene paratis et armatis ad tuicionem et deffensionem regni Maioricarum et servicium nostrum et nostrorum. Et pro huismodi feudo sitis hominis et vassalli fideles nostri et nostrorum. Hi ha el jurament del cavaller. Datat al castell de Perpinyà el 8 idus desembre 1313. Testimonis: el noble Ponç de Taramancio, senyor de Paracolls, Hugo de Tacione, cavaller, Arnau de Codolet, tresorer, Ramon de Villari, doctor en lleis jutge, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 8v).

4 calendes novembre 1314 (29/10/1314).- Sanç, etc., al fidel seu Ramon de Villario, donzell habitant a Eivissa, salut i gracia. *Audivimus suplicationem vestram continentem quod decem libras rendales quolibet anno, decima et alia jura et comoda que retinuistis vobis et vestris in alqueria vocata Peralta, quam stabilivistis seu dedistis in emphiteosim Petro Guasquer et Elicsenda uxor eius non suspetunt plene ad suspetus neccarios pro servicio unius equi armati quod tenemini facere pro dicta alqueria que cum pertinenciis suis fuit vobis et vestris data in feudum et ad servicium unius equi armati pro dominum regem Jacobum bone memorie, patrem nostrum. Unde suplicatis ut vobis additamentum predicto feudo facere dignaremur, Nos itaque vestre suplicationi annuentes, volentes vobis facere gratiam specialem pro augmento dicti feudi damus vobis mille solidos RM minorum, sub hac condicione quod ipsi mille solidos, una cum duobus milibus solidis que habuistis a dictis emphiteotis pro stabilimento alquerie predictae, convertantur et ponantur in empcionibus aliquorum reddituum propriorum vel aliquorum prediorum in Eivissa emendorum de consensu et voluntate nostri locum tenentis Eivisse, et ipse empciones sint feudum et de feudo vestro simul cum dicta alqueria et juribus et pertinenciis suis, et sicut semper omnia astricta et obligata servicio dicti unius equi armati et incorporata connexa et consolidata dicto feudo et servicio unius equi armati cum dicta alqueria juribus et omnibus pertinenciis suis. Mandantes thesaurariis et procuratoribus nostris Maioricarum ut factis empcionibus predictis precio dictorum trium milium solidorum de consensu et voluntate dicti nostri locum tenentis, predictos mille solidos vobis aut cui volueritis donent et presoluant illito numerando, non attento alio jussu nostro. Data in Civitate Maioricarum IIII^a kalendas novembris anno M^o CCC^o quartodecimo* (ARM. RP-25, f. 9r).

Pridie idus maig 1315 (14/05/1315).- Presentada una carta el 3 idus agost 1315 (11/08/1315): Sanç etc., concedim en feu a Ramon de Turre, donzell, 35 lliures RM sobre

redditibus et obventionibus nostris Civitati et regni Maioricarum fins que les assignem en altre lloc, sota condició *quod sitis nos et nostri et nostrorum fideles vassalli et teneatis semper unum equum armatum ad tuicionem et deffensionem regni Maioricarum et insularum eidem adiacencium et ad nostrum servicium et nostrorum*. El donzell ho promet, fa homenatge i jura. Datat a la cambra reial del castell de la Ciutat de Mallorca el pridie idus maig 1315. Testimonis: Pere de Fonoleto *Dei gracia vicecomes Insule*, Berenguer de Sancto Johanne, cavaller, lloctinent del regne de Mallorca, Pere de Pulcrocastro, cavaller majordom, Arnau de Codolet, tesorero, Arnau Traverii, jutge, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 9v).

Ciutat, 2 idus agost 1315 (12/08/1315).- El rei Sanç concedeix gràcia a Berenguer de Bacho, donzell, que pugui comprar en el Regne de Mallorca predis, béns i drets fins a la suma de 2.000 sous rendals anuals, no obstant la prohibició de que els militars no deuen comprar drets ni rendes superiors a certa quantitat (ARM. RP-25, f.11).

5 idus novembre 1316 (09/11/1316).- Sanç etc., concedim en feu a Roderic Ortig de Anduxella, donzell, 25 lliures RM anuals sobre els rèdits i pervinguts nostres de la ciutat i regne de Mallorca, amb la condició que ha de tenir sempre *unum equitem et equum armatum bonum et receptabilem bene paratum omnibus munimentis ad tuicionem et deffensionem regni Maioricarum et servicium nostrum et nostrorum* i ha de ser fidel i legal vassall *et faciat nobis et nostris recognicionem et homagium jure jurando vallatum que cuiuscumque in ipso feudo renovetur dominus vel vassallus*, fins que les assignem en altre lloc. Datat a Perpinyà el 5 idus novembre 1316 (09/11/1316). Testimonis: el noble Pere de Fonolleto, *Dei gracia vicecomes Insule*, Guillem de Caneto, Pere de Pulcrocastro, cavaller majordom, Arnau Traverii, cavaller i doctor en lleis jutge i Arnau de Codolet, mestre racional de la cúria reial, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 16r).

Perpinyà, 16 calendes setembre 1318 (17/08/1318).- *Sancius, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, fidelibus procuratoribus suis Micheli Rotlandi et Bernardi de Brullio, salutem et gratiam. Recepimus litteram vestram super negotio Arnaldoni Turricelle et intelleximus contenta in ea, ad que repudentes volumus et vobis mandamus quare alqueria de Beniaraix, vendita per dictum Arnaldum Turricelle, retineatis vobis. Item intelleximus quod de*

laudimiis ad nos pervenientibus consuevistis ex uso antiquo remittere quartam vel aliam certam partem de gratia, quare volumus et vobis mandamus quare preter gratiam quam ex usu seu ordinatione antiqua consueta est per nos fieri de laudimiis, relaxetis quinquaginta libras dicto Arnaldi de Turricella de laudimio nobis debito ex vendicione alquerie predictae, et relique debitum per dicto laudimio deducatis seu retineatis de precio quo vendita est alqueria predicta. Et, quod relique fuerit, soluatis per terminos et soluciones quibus precium predictum soluere promiserat Jacobus Avellani, que emerat alqueriam predictam. Et ab illis quibus soluetur precium habeatis cessiones ad defensionem rei, et cautiones ydoneas de tornando quod receperint si appareret aliquem melius et maius jus habere in illo, de quibus omnibus habeatis apta et decencia instrumenta. Rursus in eadem vestra littera audivimus conteneri vos habuisse deliberationem jureperitis super comissione ducentarum quarteriarum frumenti censualium et unius molendini que vendidit dicti Arnaldi de Turricella in seu de alqueria de Morello, de quibus absque preiudicio juris cuiuscumque intendimus eidem Arnaldi facere gratiam specialem, si de jure possint per nos ut confiscate seu comisse haberi cum dicantur vendita absque nostro et nostrorum laudimio et consensu, et cum dicatis procuratorem nostri phisci illas ut comissas nobis petere in iudicio si in causa obtinuerit idem procuratori noster, volumus quod gratiam inde concessam dicto Arnaldi de Turricella eidem observetis, et ipsa gratiam effectum suum habeat juxta nostrorum priorum litterarum tenorem. Data Perpiniani, XVI^a kalendas septembris anno Domini M^o CCC^o decimo octavo. Enregistrada el dissabte, 16/09/1318 (ARM. RP-25, f. 21).

Perpinyà, 10 calendes maig 1318 (22/04/1318).- Sancius, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, fidelibus procuratoribus suis Michael Rotlandi et Bernardi de Brullio, salutem et gratiam. Noveritis intentionis esse nostre facere gratiam Arnaldo de Turricella, domicello, quod possit vendere alqueriam vocatam de Beniaraix, total semel aut per partes, prout sibi videbitur melius expedire, persone aut personis militaribus aut non militaribus vel non generosis, et etiam intencionis nostre sibi facere gratiam aliquam de foriscapio quod nobis debebitur sive laudimio vendicionis aut vendicionum quas fecerit de alqueria predicta, semel vel divisim, cum volumus quod antique sibi cuicumque gratiam faciamus, nos significetis nobis si predicta possumus concedere sine magno periudicio nostro, et quantum poterit nobis pertinere per foriscapio de dicta venditione. Quare mandamus vobis quare quod primum poteritis escribatis nobis quid aut quantum nobis debebitur vel

deberi poterit per laudimio seu foriscapio supradicto. Item de speciali gracia quam in hac parte intendimus facere, dummodo possit fieri absque offensa iure cuiuscumque predicto Arnaldono de Turricella, mandamus vobis quare habeatis consilium et deliberationem plenam et maturam si dictus Arnaldus de Turricella vendidit ad feudum 200 quarterias frumenti censuales quas recipiebat in loco de Morello absque firma et laudimio nostro, et si Arnaldo de Turricella, quondam, consanguineus suus, stabilivit ad feudum quadam molendina, que sunt in eodem loco de Morello, non interveniente firma vel laudimio nostro, et cum locus ille de Morello sit de pertinenciis dicte alquerie de Beniaraix, que tenetur pro nobis, si possetis illa adquirere seu lucrari de jure ut comissa, cum sint feudum et de feudo nostro et alienata absque nostro et nostrorum laudimio et consensu. Et si inveneritis super hoc nos posse et debere obtinere volumus quod agatis ad predictam sit vendita et stabilita ea petendo adiudicari ut nobis comissa, alia non moveatis quæstionem aliquam in predictis, aut contra emptores seu tenentes ea, nam nostre voluntatis et intencionis est, ut si peti possint tanquam comissa nobis, quod, in hoc casu, redderetur emptoribus precium per dictum Arnaldonum et recuperaret predicta que teneret a nobis in feudum. Scilicet si hoc instrumento fieri non possimus, nolumus emptores aut tenentes predictam conveniri vel aliquatenus agravari, quicquid autem super hiis deliberaveritis et feceritis nobis significare curetis. Data Perpiniæ, X^a kalendas madii anno Domini M^o CCC^o decimo octavo. Fou enregistrada el divendres, 12/05/1318 (ARM. RP-25, f. 22).

Perpinyà, 7 idus febrer 1318 (07/02/1319).- Sancius, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, fidelibus procuratoribus suis Michael Rotlandi et Bernardi de Brullio, salutem et gratiam. Noveritis nos dedisse et concessisse in feudum ad servitium unius equi armati fideli escutififero nostro Guillermo Sacosta, domicello, XXXV libras monete perpetue regalium Maioricarum minorum rendales quolibet anno, quas sibi assignavimus in valle de Soiler in honori nostro de Beniaraix, de quibus facit et facere debet et tenetur Petrus Busquet XXX libras, et Guillemus Barceloni unam libram, et Jacobus Alou VIII solidos, et Guillemus Boxisa VIII solidos et VI denarios, et Franciscus Frontera III libras III solidos VI denarios. Quare mandamus vobis quare huiusmodi nostra feudi concessionis gratis dictum Guillemum Sacosta faciatis et permitatis gaudere et uti, inducendo sibi seu Berengarius de Sancta Cilia, milite, nomine eius, in corporale possessionem censuum predictorum, retento tamen nobis directo dominio, laudimio et foriscapio in ipsis censibus et terris et

possessionibus quibus recipiuntur, non expectato super hoc alio iussu nostro. Fou enregistrada el dijous, 29/03/1319 (ARM. RP-25, f. 23r).

Perpinyà, pridie idus setembre 1319 (12/09/1319).- *Sancius, Dei gratia rex Maioricarum, comes Rossilionis et Ceritanie et dominus Montispesulani, fidelibus procuratoribus suis Michael Rotlandi et Bernardi de Brullio, salutem et gratiam. Noveritis nos, de speciali gratia, elongasse dilectum nostrum Arnaldum de Turrilliis, militem, a solutione decem milium solidorum quos nobis debet per tres annos ab hodie continue computandos, tali conditione quod quolibet dictorum trium annorum terciam partem dictorum decem milium solidorum persolvat, et de hoc det vobis, recipientibus nomine nostro, cautionem fideiussoriam per homines cives Maioricarum que se et bona sua obligant, taliter quod ad eos et non ad dictum Arnaldum de Turrilliis per habendis solutionibus suis prescriptis terminis habeatis recursos, et ipsi fideiussores sint ad eo bene soluendo quod possint ad solvendum plenum compelli. Unde mandamus vobis quare huiusmodi cautione recepte, predictam nostri elongamenti gratiam dicto Arnaldo de Turrilliis firmiter observetis, et signam compulsionem aut pignorationem contra eum aut in bonis suis ratione dicti debiti feceritis illam revocetis omnino, predictum nostrum elongamentum inviolabiliter observando. Data Perpiniani, pridie idus septembris anno Domini M^o CCC^o decimo nono. Visis presentibus eas paritari reddatis.* Fou enregistrada el dimecres, 18/09/1319 (ARM. RP-25, f. 24v).

7 idus maig 1319 (09/05/1319).- Sanç etc., als Procuradors reials. Hem entès que el dilecte nostre Berenguer de Bacho, donzell, ha de vendre en breu temps i exposar venal l'alqueria d'Esteve Gil qm, *cum cavalleria eiusdem que est in termino de Caneto.* Vos manem que la retingueu per a Nos, pel mateix preu pel qual serà venuda, i que pel mateix preu la vengueu a dit Berenguer de Bacho, salvant el nostre dret, lluíisme i directe domini. Datat a Perpinyà, 7 idus maig 1319 (09/05/1319). Firma Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma. Enregistrada el dilluns, a 29 desembre 1320 (ARM. RP-25, f. 25v).

3 nones agost 1302 (03/08/1302).- El calendes octubre 1322 (01/10/1322) es presenta el document següent: Jaume, etc., concedim en feu a Jaume de Sancta Cilia de Mallorca en feu 25 lliures RM per Nadal *in redditibus et exitibus pensi Civitate Mariorice* mentre no les atorgui en altre lloc, a servei de *unum equum armatum sufficientem et bene paratum et munitum munimentis corporis et equi cum aliquo bono viro que sciat dictum*

equum ducere et se regere in armis cum equo predicto, et facere nobis homagium et sacramentum fidelitatis ore et manibus comendatum quod a te recepimus in presenti. I els béns que et siguin assignats a canvi d'aquests rèdits *quando te vel tuis predicta bona vel redditibus vendere seu alienare contigerit, habeamus inde nos et nostri nostrum laudimium, scilicet terciam partem precii, retenta nobis et nostris in eisdem fatica et dominio in omnibus, et salvo nobis et nostris servicio dicti equi armati.* I no els podràs vendre a persones eclesiàstiques. El cavaller promet, presta sacrament i jura. Datat a Mallorca, 3 nones agost 1302 (03/08/1302). Testimonis: el noble Pere Galcerandi de Pinos, Ramon de Caneto, donzell, Ramon Guillemi, sagristà d'Elna, Berenguer de Calderiis, cavaller, Jaume Castella, jutge del rei, i Pere de Calidis escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 29v).

Perpinyà, idus agost 1308 (13/08/1308).- Jaume, etc., concedeix en feu a Guillem Turrucelle, donzell, fill de Guillem de Torrella, cavaller qm, i als seus, 500 sous reials de Mallorca per mantenir un cavall armat al servei del regne *solvendos per nostros procuratorios donec illos super redditus certos tibi duxerimus asignandos. Pro quos quingentos solidos tibi et tuis dandis et soluendis quolibet anno de peccunia nostra donec illos statuerimus et tibi et tuis assignaverimus in aliquo loco congruo ubi tibi et tuis sint semper salvi et tuiti obligamus tibi omnia bona nostra.* El donzell promet fer-ho. Datat a Perpinyà, idus agost 1308. Testimonis: Jaume Muredine, Berenguer de Sancto Johanne, cavallers, Ramon Guillermi, sagristà d'Elna, Bernat Dalmate, doctor el lleis, Arnau Traverii, jutges del rei, i Llorenç Plasensa, escrivà reial qui firma (ARM. RP-25, f. 30r).

4 calendes agost 1315 (29/07/1315).- Sanç, etc., atenent al pacte hagut en la composició feta entre els Procuradors reials Miquel Rotlan i Pere Figuera, d'una part; i Guillem Ebrini, curador de Pere Renovard, i Guillem de Montesono i Joan Ebrini i Pere de Montesono, marmessors i executors testamentaris de Renovard, fill de Renovard qm, germà de dit Pere, d'altra part, sobre els drets que enteníem tenir Nos sobre l'alqueria de *Roqueta* i els seus terminis i els seus preus, segons sentència del discret Jaume Castelli qm, jutge del rei pare nostre, fou adjudicada com a comissa a dit rei amb tots els fruits, que fou del feu que el noble comte d'Empúries tenia en el regne de Mallorca, que fou adjudicada en perjudici nostre i disminució del feu. I per causa de dita composició, dita alqueria amb els seus rafals i altres pertinences era tinguda per Nos en emfiteusi a cens d'un diner i a lluïsmo o foriscapi a voluntat, segons consta a la sentència del 15 calendes

juliol 1315, prometem als marmessors que de la primera venda que es faci de tota dita alqueria vos farem pagar 60 lliures per lluisme, i 30 lliures si només en veneu la meitat (ARM. RP-25, f. 30v).

3 calendes juliol 1323 (29/06/1323).- Trasllat d'un pergami del rei Sanç amb una bolla de plom pendent amb una cinta groga i vermella on hi havia la imatge del rei *et erat ibi ymago sculpta equitis armat,i in equo armato equitantis, ac ensem in manu tenentis*. Sanç, etc., *contemplacione magne affectionis quam habemus ad vos, Ferrarium de Caneto, militem, consiliarium nostrum fidelem, exigentibus meritis, damus et concedimus in feudum ad servicium unius equi armati quem inde tenere teneamini ad tuicionem et deffensionem Civitate et regni Maioricarum et in insularum adjacencium ipsi regno et ad honorem et servicium nostrum ibidem vobis, dicto Ferrario de Caneto et vestris perpetuo, quinquaginta libras RM*" assignades "*super coffris nostris ac super redditibus, exitibus et proventibus nostris Civitatis et regni Maioricarum habendas quolibet anno a procuratoribus nostris et nostrorum regni Maioricarum in festo Sancti Johannis baptiste de iunio* mentre no les assigni sobre altres béns, de manera que per aquest benefici sigueu home nostre i fidel vassall i faceu homenatge de boca i mans i presteu jurament de fidelitat de present i cada vegada que el feu canviï de senyor o de vassall. El cavaller promet tenir *continue vobis et vestris unum equum armatum cum milite seu generossa persona appta et sufficiente* a defensa del regne i les illes adjacents. Presta homenatge i jurament i promet que els farà prestar cada vegada que el feu canviï de senyor. Datat al castell reial de la Ciutat de Mallorca, 3 calendes juliol 1323 (29/06/1323). Firma original del rei Sanç. Testimonis: venerable Guido, bisbe de Mallorca, Berenguer Maynardi, canonge de Narbona, Nicolau de Sant Just, tresorer, Jaume Escuder, notari, tots ells consellers reials. Firma Jaume Escuder i clou el document. La còpia és firmada per Berenguer Despedolia, jutge ordinari de la vegueria de Girona, qui ho comprovà i traslladà. Nota a l'encapçalament, de data molt posterior: "Are es de m^o Puigdorfilla" (ARM. RP-25, f. 36v).

Nones maig 1326 (07/05/1326).- *Philiphus de Maioricis ecclesie Sancti Martini Turonensi, thesaurarius, patruus atque tutor domini regis Maioricarum illustris. Notum facimus universis quod attentis gratis et utilibus serviciis que impenduntur negociis regis pro Hugonem de Tacione, militem consiliarium regium atque nostrum fidelem concedimus eidem Hugoni de gracia speciali quam ad beneplacitum regium atque*

nostrum eidem volumus facere in hanc propter quod quamdiu erit in hiis partibus cismarinis in officio dicti domini regis non teneatur facere in Maioricis servicium unius equi armati, quod facere est astrictum ibidem ex feudo quod habet a dicto domino rege, quoniam immunitatem huius servicii faciendi per alium sibi concedimus ut predicatur ex dicta causa, quare serviciis insistit utilis et fidelis domini regis jamdicti. Mandantes locumtenenti Maioricis, procuratoribus regiis ibidem et aliis officialibus quibuscumque quare hanc nostram gratiam tam pro tempore preterito quam futuro dicto Hugueto observent et faciant observari, nec eum compelli volumus ad faciendum per se vel per alium dictum servicium, ut superius est expressum, immo mandamus procuratoribus regiis supradictis ut quidquid debetur pro dicto feudo pro tempore preterito eidem vel eius procuratori pro eo persoluant complete visis presentibus sine mora. Data Perpiniani, nonas madii anno Domini M^o CCC^o vigesimo sexto (ARM. RP-25, f. 44v).

Perpinyà, 15 calendes abril 1327 (18/03/1327).- El rei Jaume III augmenta en 15 lliures més les 35 lliures RM que cobrava Guillem sa Costa, cavaller, per un cavall armat, cobradores dels rèdits, eixides i proceïts que el rei cobra a la ciutat i regne de Mallorca (ARM. RP-25, f. 61).

RP-47

02 febrer 1472.- “Per los feus del Sr. Rey que ha en l'alcharies dels Llulls en Manachor”. Lo Rey. Procurador reial: per reformar los feus que tenim en aqueix nostre Regne de Mallorques e perque de aquells se haia la utilitat que haver se deu per a nostra Cort millor que fins assí no és estat fet, vos havem creat lo dia present e infrascrit procurador nostre e altre nos e la persona nostra representant sobre los fets dels dits feus en lo dit Regne, segons aquestes coses mes llargament poreu veure en lo instrument de la dita procura que serà ab la present. E per tant que sapiau lo que deveu fer, vos tremetem dins la present interclusa lo orde e la forma que deveu tenir sobre los dits feus. E per ço nostra voluntat es e us encarregam e manam estretament que juxta aquella vos regiaiu e o poseu axí en execució, havent vos hi ab tota diligencia e sollicitut segons de vos be confiam. E si per ventura en alcunes coses duptareu e vos ocorreran que isquen de la forma que us donam, no dupteu consultar nos ne, per tant que millor puxau provehir en lo que fer deureu. Data en la villa de Figueres a dos de febrer del any 1473. Rex Joannes.

Forma de empires reals quis han a fer en lo feu olim den Berenguer Burguet, o dels Lulls, tremesa per lo Sr. Rey e son procurador real e dels feus en Mallorques. De nos en Francesch Burgues cavaller procurador real en lo Regne de Mallorques e com a procurador specialment per la magestat del Sr. Rey constituït en los feus que per lo dit Sr. se tenen en lo dit Regne, a l'amat del dit Sr. Rey en Thomas Andreu, detenedor de la alcharia appallada Albocasser, part del cors de aquell feu antigament per lo noble en Nono Sanç enfeudat en an Berenguer Burguet segons los usatges e costums de Barchelona, salutem. Com la dita alcharia se tengue en feu, lo qual feu se te per lo dit Sr. cors a cors, com a succehidor del dit Nono Sanç e sia a nostra hoyda pervengut que lo dit Albocasser per les dites alienacions dividit del dit cors del dit feu e vos aquell detenguats supressa e fraudada la directa senyoria del dit Senyor, en les quals alienacions e divisions contradiheu, axi com tantost com les havem sebudes havem contradit, e segons los usatges *Si quis suum feudum* e altres usatges e costums de Barchinona sia a nos en lo dit nom legut lo dit feu emperar per empara real. Per tant, ab la present la dita alcharia de Albocasser emparam e a vos la dita empara real notificam, la qual observar vos manam ço es que no entrets ne usets de domini algu en la dita alcharia, com aquella vos tengau en domini del dit senyor, sots les penes en los usatges contingudes e segons que empara real se deu tenir segons los dits usatges e costums de Barchinona.

Altra carta semblant va dirigida a Miquel Ballester, detenedor de les alcharies apallades La Bagura e Les Planes, part del cors de aquell feu antigament per lo noble Nuno Sanç enfeudat an en Berenguer Burguet segons los usatges e costums de Barchinona, saluts. Com les dites dues alcharies sien part del cors del dit feu enfeudat al dit Burguet e lo dit feu sia dividit e encara sien venudes, com la dita Bagura, en alou, supprimint e lavant la senyoria directa al dit Senyor, en les quals alienacions e divisions contradieu etc. Per tant, ab la present, etc.

Altra carta semblant va dirigida a Joan Talents, detenedor de certs censos encarregats sobre certes cases situades etc., les quals cases són part del cors de aquell feu antigament per lo noble Nuno Sanç enfeudat en an Berenguer Burguet segons los usatges e costums de Barcelona, saluts. E les quals coses se son transportades a altres persones ab carregament de cens, reservada senyoria en alou, estants les cases e censos al alienador; e axi en alou los dits censos son passats a vos dit an Joan Talents, contra la natura del dit feu e en disminució, preiudici e demembració de aquell e en frau e supressió de la directa senyoria del dit Senyor, a les quals alienacions, divisions e coses en disminució del dit feu fetes contradiet etc. Per tant, ab la present etc.

Altra carta semblant a Thomàs Andreu i Miquel Ballester, Julià Ferrer, Joan Talents e los detenedors de la alcharia appallada Subirana, detenedors cada hun en part de aquell feu antigament per lo noble Nuno Sanç enfeudat an Berenguer Burguet , segons los usatges e costums de Barcelona, salutem. Com tot lo dit feu sia specialment obligat per los qm Lulls, detenedors de aquells, e mossèn Anthoni Canavells, prevere, en alou, e sia per altres alienacions divisit e encara per particularment alienat a vosaltres dits Thomas Andreu, Miquel Balester, Julia Ferrer e Joan Talents en alou, a les quals obligacions, alienacions per alou e divisions del dit feu contradiheu, axi com tantost com les havem sabudes havem contradit etc. Per tant, ab la present tot lo dit feu emparam e a vosaltres e a cadascun de vosaltres la dita empara real notificam. L'orde que vos, dit procurador dels feus, deveu tenir segons los dits usatges es aquest, dient que tantost com haureu noticia de les alienacions e coses fets en preiudici dels feus o nostre deveu fer empara real exprimint la forma de les alienacions o coses fetes contra lo feu, axi com veureu en les formes que us trametem per lo fet den Balester per lo feu olim den Burguet; en la qual vos manam procehir segons en la provisió patent veureu, fareu intimar les dites empires per missatge que vos mateix com a procurador dels feus e per vostra jurisditio feudal en nostre nom de nou creerets e axi mateix pendrets e elegireu un notari specialment en los processos feedors sobre los dits feus. Item, sens citar a negun, metreu la dita empara, e axis començarà lo procés; e fareu continuar la relació del missatge com la haurà presentada e intimada als qui fara intimar, e siau atent que pareu sment e façau parar esment si entraran ne usaran en les coses emparades e si hi entren ni usen pendreu informació ab testimonis la part oyda; e si us constara lo feu se pert e es ubert al Senyor posat la empara fos posada per tal cosa que dan no fos sufficient de fer lo feu ubert. Item, posada la empara, tendreu lo feu en domini vostre car per cors diu empara real e los fruyts cullireu; e si venen devant vos oferint devant vos fermar de dret e de estar a la cosa jutjada pretenents e donants rahons que no sien tenguts e que no haien contrafet a la natura del feu prometent de estar a cosa jutgada sots obligació de tots llurs bens e del feu e tal que bast a pagar foriscapis, despezes e altres drets qui seran segons la calitat del negoci la part vostra pretendra la empara no deureus lavar per ço com lo feu es ubert vos no lavarets la empara mes dareu lo feu den Bernat Burguet hun jutge qui ha esser juriste segons l'orde de Cathalunya e, aquell hoyt a vos, procurador, qui mostrareu e procurareu les causes perque la empara es posada com serà en lo present procés den Ballester les cartes e altres coses qui la tenor de les empires mostrara deure esser monstrades e sobre aquelles monstrades per vos, qui sou demenant e fareu instancia per nos diligentment, oyra lo jutge

devant qui les dites coses se faran la part contraria què y dirà, donant la copia e dilacions necessàries, procehint sumàriament e de pla e si serà vist lo feu ubert pronunciara la empara no esser lavadora. Vitalis secretarius”.

“Procura feta a mossèn Francesch Burgues, procurador reyal, sobre los feus”.

Joan, per la gràcia de Déu rei d’Aragó, Navarra, Sicília, València, Mallorca, Sardenya i Còrsega, comte de Barcelona, duc d’Atenes i Neopàtria, comte del Rosselló i Cerdanya, al magnífic dilecte conseller i procurador reial en el regne de Mallorca Francesc Burguès, cavaller. *Satis spectatam habentes cupientes circha reformationem feudorum que in dicto Maioricarum regno habemus salubriter providere et pro hiis vobis eidem procuratori regno nostro generalem et quatenus opus sit specialem ut decet et feudorum natura exposcit huiusmodi potestatem conferre, volentes eambrem ? sine tamen preiudicio et derogatione dicti officii vestri procurationis regie ut dominus directus predictorum feudorum, tenore presentis scienter deliberate et consulto vos dictum Francischum Burguesii, militem, licet absentem tanquam presentem, procuratorem nostrum et dictorum feudorum in dicto Maioricarum Regno rectum et specialem et ad infrascripta generalem itaque specialitas generalitati non derogat nec et contra et alterum nos generaliter et specialiter et tam quo ad jurisdictionem quam quo ad alia quecumque maiora et minora superius specificata ac personam nostram. In hiis representantem facimus, constituimus, creamus et ordinamus, dantes et concedentes vobis dicto procuratori nostro plenam et amplissimam potestatem qui loco et vice nostris et pro nobis, tanquem dominus dictorum feudorum, possitis reformare, reintegrare et ad primum estatum reducere et tornare, omnia et singula feuda nostra in dicto regno iuxta illorum naturam et secundum usatura et consuetudinem Barchinone super feudis disponentes aut prout de jure fieri possit, sine feuda ipsa per quasvis personas detineantur sive vaccancia sunt, tam per aposicionem empare regalis si casos exigerit quam als possitis petere feuda predicta et alia jura nostra rationem dictorum feudorum et potestatum nobis pertinencia et spectancia, agereque in iudicio et extra iudicium super predictis seu aliquo vel aliquibus predictorum assignare qui de causis eisdem cognoscent et eam et eas determinent et decidant, et coram dictis iudicibus si opus fuerit comparere nomine nostro et de juribus nostris docere, et insuper racione domini in quibuscumque vendicionibus et alienationibus factis et per vos faciendis de bonis et rebus predictis que in feudum seu in emphiteosim pro nobis tenentur firmare faticas concedere et demum et generaliter omnia alia et singula super predictis et eorum quolibet facere et exercere que necessaria fuerint et quomodolibet oportuna, et que nos facere possimus personaliter*

constituti. Etiam si maiora vel graviora fuerint superius expressis et alia que de sui natura aut de jure aut als exigent mandatum speciale, quoniam nos vobis dicto procuratori nostro super predictis omnibus et singulis incidentibusque et deppendentibus ex eisdem ac eis annexis quo nisi modo damus commitimus et conferimus totum locum et voces et vices nostras liberamque et generalem administracionem cum plenissima facultate, volentes expresse et de certa sciencia nostra quod vos, prefatus Franciscus Burgues, habeatis talem et tantam potestatem circha dicta feuda in dicto nostro Maioricarum regno qualem et quantam habent Baiuli generales Aragonum, Valencie et Cathalonie. Qui procuratores feudorum utuntur in dictis regnis et principatum officio. Promittentes vobis et aliis quorum interferit et interesse poterit in futurum, in manu et posse Secretarii nostri et notarii infrascripti tanquem publiche, hec a nobis pro vobis et eis recipientis pacistentis et legitime stipulantis, nos semper habere et actum, gratum, validum atque firmum quicquid per vos dictum procuratorem nostrum actum, gestum et seu procuratum fuerit in predictis et circha ea, et nullo tempore revocare aliqua ratione vel causa, sub bonorum et jurium nostrorum omnium hypotheca. Quod est actum in villa nostra de Figueriis secunda die mensis februarii anno a Nte. Dni. 1472, regni nostri Navarre anno 47º aliorum vero regnorum nostrorum quintodecimo. Testimonis, el Rd. P. Joan, bisbe de Girona, canceller, i el magnífic Guillem Pujades, conservador del regne de Sicília i conseller reial. Firma Miquel Vidal, secretari reial i notari públic reial (ARM. RP-47, f. 58r).

RP-2006

1404.- *Cedula Bernardi Ferrarii altare maioris Sedis Maioricarum.* “Jo Bernat Ferrer, obtinent lo benifet instituït en l.altar maior de la Seu de Mallorques per lo honrat en Bertran Bou quondam cabiscol de Mallorques pridie kalendes de juliol l.any 1249 denunci y sens perjudici de les raquestes y protestacions ja fetes sobre asso per part del Clero de Mallorques que yo per lo dit benifet possehia e rehebia en lany 1395 a 18 de noembre ques feu la covinensa per lo senyor rey en Johan de bona memoria ab lo dit Clero e ara possahesch e reeb les rendes e censos saguents: Primo 16 sous que fa ab delme lo hereu den P. Tria per huna sua vinya situade en la vall de Soller en la festa de Nadal. Item prech delme de menys de cens sobre una possessio dels hereus den Borrelles situade en la dita vall. Item prech delme menys de cens sobre huna possessio o vinya

dels hereus den Pere Custurer q^o, situade en la dita vall. Item setze sols que fa lo hereu den Guillem Pellisser prevere per huna cambre del seu alberch situade en la vila de Soller, en la dita festa. Item setze sols que fa Barthomeu Pabordre en la dita festa per hun tros de olivar ab delme e es situat en lo dit loch. Item prech delme menys de cens sobre hun tros de olivar del dit Barthomeu Pabordre e es situat en lo dit loch. Item vint sous que fa en la dita festa Guillem Soler per una vinya sua situade en lo dit loch, ensemps ab delme. Item dotze sols que fa en la dita festa, ensemps ab delme, en Barthomeu Ponç, per huna vinya e hun tros de terra seus situats en lo dit loch. Item setze sols que fa en la dita festa, ab delme, en Jacme Sora per una vinya sua situade en lo dit loch. Item vint e quatre sols que fa en la dita festa ab delme en Jacme Tria per una vinya sua situade en lo dit loch. Item vuyt sols que fa en la dita festa ab delme en Pasqual Valles per hun ort seu situat en lo dit loch. Item sinch sols e sis diners que fa lo dit Pasqual per vuyte de sinch morabatins e mig que pren lo benifet den Pere Sala instituït en la sgleya de Sineu. Item vint sous que fa en la dita festa, ab delme, Francesch Castanyer, per hun tros de olivar situat en lo dit loch. Item hun diner que fa en la dita festa en Clavell per huna sua botiga qui es en lo seu alberch, situat en la plassa de Soller. Item una libre de cera que fa en la dita festa en Ferra per hun moli situat en lo dit loch. Item prech delme menys de cens sobre un tros de vinya den Guillem Suana, situada en lo dit loch. Item quatre sols que li fan tots anys en la dita festa los aniversaris de la sgleya de Soller per vuyte de cens que prenen sobre lo alou del dit benifet. Item tres sols que fa lo benifet que possehia en Pere Custurer en la sgleya de Soller. Item tretze sols e tres diners que fa en la dita festa en Jacme Bisbal, beneficiat de Soller, per son benifet. Item sinch sous que fa en la dita festa lo benifet den Mas Blanch instituït en la segleya de Soller. Item vuyt sols e sis diners que fa lo benifet de la dona Vilalonga instituït en la sgleya de Soller. Item un sol que fan los aniversaris de Soller en la dita festa. Item trenta sols que fan los aniversaris de la Seu en la dita festa. Item vint e quatre sols que fa al benifet de sus dit en la dita festa en Nicholau Morell, fuster, per hun alberch seu situat en lo Call. Item dos sols que fa en la dita festa l.almoyna de mestra Johan de Veri. Item quorante e vuyt sols que fa la dona muller den Farrer Colell per hun seu alberch situat en lo carrer den Mas, dins la Ciutat de Mallorques. Item un sol que fan los aniversaris de Sancta Eulalia en dita festa. Item sis sols que fa la muller den Amoros, convers, per hun alberch seu situat en lo dit carrer. Item sis sols que fan los aniversaris de la Seu en la dita festa. Item quatre sols que fa en la dita festa lo benifet den Bonanat Colomar. Item quatre sols que.s fan o.s solien fer per unes cases enderrochades e retudes a mi; son situades en la vila de Sineu. Item deu sols que fa en Barthomeu Coma per hun

alqueria sua situada en la Serra de Muro. Item prech delme e quint dels splets de la terra de la dita alqueria. Item prech delme e quint sobre una sord de terra situada en los termens de la dita alqueria. Item prech delme e quint sobre huna sort de terra del dit Barthomeu Coma de les pertinencies de la dita alqueria. Item dues quarteres e miga de forment que fa en la festa de Sent Pere e Sent Faliu lo benifet den Pere Rovira instituit en la dit Seu. Item vuyt sols que fa lo benifet den Jacme Mollet, instituit a Muro en la dita festa. Item divuyt diners que fa n.Anthoni Esturs, spardenyer, en la dita festa, per hun corral que te dins la Ciutat, en lo carrer de Xaveri”. Al marge hi ha una nota que diu: *Constat de institutionem factam in posse Berengarii de Rees notarius Maioricarum idus novembris anno ab incarnatione Domini M^o CC^o XL° VIII° per testamentum factum predictum institutorem, sicut aliqua alia instrumenta et reddituum ipsius beneficii in domus sacristie Maioricarum reservata. Et tenetur dictus beneficiatus ad servicium unius lampadis ardentis in ambulatorio altaris maioris et ad unum anniversarium triginta solidorum annuo* (ARM. RP-2006, f. 32v).

1404.- *Cedula Anthonii Stany presbiteri beneficiati altaris tertii capella Corporis Xti.* “Jo, Antoni Stany, prevera, obtinent en l.altar de Sent Matheu de la Seu de Mallorca une de les capellanies apellades vulgarment de les candeles instituïdes 17 kalendes desembre 1247 (15/11/1247) per lo beneyt mossen Ramon de Torreyles de digna mamoria, primer bisba de Mallorca, ço es la una de les dites capellanies en lo dit altar e l.altra en l.altar de Sent Thomas de la dita Seu denunciy (...) que jo e lo discret en Johan Riera, prevera, obtinent altra de les dites capellanies possehim (foli 201) e rebem; e los discrets Pere Ses Illes, precessor meu, e en Jacme Bas, preveres, predecessor del dit Johan reebien e possehien per raho de les capellanies per en divis mig per mig per aguals parts en lo mes de noembre del any 1395 en que.s feu la avinencia per lo senyor Rey en Johan de bona memoria ab lo dit clero, los bens, rendes censos e drets saguents: Primo yo e lo dit meu companyo, per raho de les dites capellanies tanim e possehim e tenir e possehir devem totas les honors, possessions e drets, los quals lo desus dit bisba de digna mamoria compra de mossen Guillem de Montgri, sagrista de Gerona, en la Ciutat e illa de Mallorca, e l.alqueria e rafalls que l dit senyor bisba compra den P. Citgar, e les cases que compra den Romeu de Canet en la vila d.Incha, e un morabati que li fehia en Ramon de Palou per la honor que compra dels manumissors den Ramon Ganyol de Benissalem, e tot lo dret que pertanyia al dit senyor bisba per compra sua en Scorcha; les quals honors, possessions e drets comprats sagons que dit es per lo dit senyor bisba del dit mossen Guillem de

Montgri, sagrista de Gerona, lo dit Guillem de Montgri sagrista hac e li pertanyeran per la sua part e porcio apres que Mallorques fo prese de moros per raho de les sues cavallarias, tant be dins la ciutat de Mallorca com de fora, e en lo terma de la Ciutat, e en lo terma de Canarossa, e en la vall de Soller, e en altres lochs de la illa de sus dita; los censos e los delmes de les quals desus dits honors prenen los desus dits beneficiats; e los alous e drets alodials son sagons que.s diu per la maytat de les dites capellanies e dels beneficiats d.aquelles, e per l.altre meytat del reverent senyor bisba e honrats pabordres de Mallorca”. Continuen altres censos (ARM. RP-2006, f. 96v).

1404.- *Cedula Johannis Riera beneficiati altaris Santi Thome capelle Santi Petri Sedis.* “Yo, Johan Riera, prevera, obtinent lo benifet en l.altar de Sent Thomas de la Seu de Mallorques, un dels dos benifets o capellanas appellades de la candela en l.any M CC XL VII (1247) o aquen entorn per mossen Ramon de Torreyes de bona memoria, primer bisbe de Mallorca, (denunciï rebre diversos censals): Ço es la maytat pro indivis entegrament e complide de tots drets alodials fruyts, censos, rendes, delmes e agrers e tots altres drets los quals mossen Anthoni Strany, prevera obtinent l.altre benifet o capellania en l.altar de Sent Matehu de la dita Seu, denuncia longament e clara en la sua denunciacio feta per ell ja damunt, a la qual denunciacio e a les cosses contangudes en aquella yo dit Johan Riera me reffer en tot e per tot, aquella lou e confes e açi axi com stessament e larga era per mi feta denunciacio de les coses dessus dites. Item ultra la dita maytat de totes les cosses dessus dites, lo dit meu benifet ha per aventatge unes casses per habitació del benifet de aquell, e son situades pres l.alberch del daganat de Mallorca ” (ARM. RP-2006, f. 201).

RP-3142

Sense data. Devers 1344.- Aquests son los cavallers qui prenen e han part dels avenimens de la Vagueria de la Ciutat de Mallorques, e los quals son tinguts fer cavals armats a deffensio de la terra, e son per tots cent cavals armats:

Primerament lo senyor Rey pren per LXVIII cavals e mig los quals pren per si matex cavals armats, LV.

Item per los cavals armats que fa per so qui fo de na Gilelma de Muncada cavals, VII e mig.

Item per so qui fo den Gilabert de Cruiles caval, mig.

Item per so qui fo de la caza del Temple cavals, II e mig.

Item per so de les dones de Jonqueres caval, I.

Item per en Bn. de Sta. Augenia, I e mig.

Suma per tots LXVIII cavals.

Dels quals cavals prenen quitacio en la thesoraria o en la casa de la procuratio
Reyal de Malorches los cavalers quis segexen.

Primerament Nuget Totzo per hun caval, I.

Item los hereus den Gil Garses e per els en Bn. Jana, I.

Item en Bn. Den veig, I.

Item P. Adarro, I.

Item Asbert Quartada, I.

Item F. de Canet, per I.

Item Ramon Satorra, per I.

Item Bng. Santa Silia, per I.

Item Brg. Robert, per I.

Item A. Santa Cilia, per dos II.

Item Rodrigo Ortis, per I.

Item Bng. Tornamira fil den Bn. Tornamira lo Rog e per el en Bn. son frare, per

I.

Item G. de Santa Iscla, per I.

Item los hereus den Fortuyn Dias, I.

Item A. Toreylla de Morel, per I.

Item lareu den F. de Rosello, I.

Item P. de Monso, per I.

Item P. Ferandis, per I.

Item los hereus den P. Ferandis e per el en Bn. Sa Font, per I.

Item Andreu des Valer per en G. Sacosta, per I.

Son per tots los dits cavals armats vint e hun, XXI.

Aquests deval scrits fan cavals armats per los barons antichs per lo senyor Rey.

Primerament Johan de Sent Johan per la cavaleria de Alaro, hun, I.

Item A. Togores per les cavaleries de lozeta e de Ayamans que son a Robines, dos
cavals armatz, II.

Item Bng. Tornamira per Beniari a altra Bng. Tornamira, hun, I.

Item en P. Toreylla per so qua a Santa Maria des Cami, hun caval, I.

Item Nalamayn de Sadoa per la Galera a Falanig, Salvador Sunyer, I.

Item Nasalt de Galiana per Orient a Bunyola, I.

Item la dona Sibilia de Rius per Alofra a Soller, caval armat hun, I.

Item G. Traver per la cavaleria de Belver que es Artha, hun caval. Fo venut apres en Johan Valenti. Rodrigo de Vergua. Arals possehix Lorens Vives, I.

Item P^o de Puig dorfila per Banyols. Anthoni de Puigdorfila, I.

Item P. Honis per la honor de Manachor, caval armat hun. Michel Oniz son fill, I.

Item P. A. Burget per lalcharia de Manachor caval armat hun. Ara lo fa en Lull de Manachor, I.

Item Bartoli des Valer per lo Palmer de Campos. Simó Bng., I.

Son cavals tretze, XIII.

Aquestes cavaleries establi lo senyor Rey en Sanxo de bona memoria.

Primerament Naries Ferandis per la alcharia dels Monges qui es en lo terma de Porreres, dos cavals armats, II.

Item Bng. de Sent Johan per zo qui a a Sent Johan de Sineu, la alqueria de (en blanc) caval, I.

Item P^o des Bachs per la cavaleria de Canet e per so que a en la vayl de Soler, dos, II.

Item Pons de Lupia per Guarnes a Sineu. Apres fo venut an Bn. de Malbosch lany M CCC XLIII (1343), cavall armat I.

Item Arnau Doms per Vernissa, hun, I.

Item Romeu Abrines per la cavaleria de Sent Jordi qui es Arta, hun, fa lo Simon des Valer, I.

Item en Gil des Colomers per so com ha privilegi de cavaler, hun, I.

Item G. Sa Font per so com ha privilegi de cavaler, caval armat hun, I.

Item P. Dalmau per so qui fo de les dones de Jonqueres, caval hun. Bn. de Padrina, I.

Item lo capitol de la seu de Malorcha per los bens qui foren de na Balsana qui son en la parrochia de Robines, mig caval armat, mig.

Son onze cavals e mig per tot.

Item pren part de la dita Vagueria lo bisba de Barçelona per la sua baronia que a en Malorques per set cavals armats e mig, VII ½. Fan los per el:

Jacme Santa Cilia, I.

Los hereus den Oliba de Mura, I.

Maymon Perhis, I.

Lescuder de lardiacha, I.

Andreu de Sent Just, I.

G. des Vilar, I.

Bn. F. Dandraix, I.

(En manca mig que no s'especifica).

Item pren part de la dita Vagueria lo compte de Empuries per la sua baronia e per el en Francesch Sa Font per set cavals e mig, VII e mig. Fan los per el:

P. Satorra, I.

Francesch A. Dila, I.

Jacme Santa Çilia, I.

Francesch Bocar per en Castalet, I.

G. Morato, I.

Francesch sa Font, II e mig.

Item pren part de la dita Vagueria lo bisba de Jerona per la sua baronia per tres cavals armats, III. Fa los per eyl:

Ramon de Sent Marti, I.

G. Sa Verdera, I.

P. Çerdo, I.

Item pren part en la dita Vagueria labat de Sent Faliu de Gixols per hun caval e quart, I e quart. Fal per el: Arnau Burget de Saria, I. Del quart se diu que litigen, quart.

Item pren part la caza de Sent Johan de Iherusalem en la dita Vagueria per sinch cavals e mig, V e mig. Fa los:

Bng. Doms, I.

Francesch de Pertagas, I.

Lop Garses, II.

Lo dit Spital, I e mig. (El mig està esborrat).

Item prenen part les capelas de les capelanies del bisbe de Toreyles per mig caval armat, mig. Fa lo: Andreu Porsel, mig.

Item pren part lo pabordre de Solsona en la dita Vagueria per quart de caval, quart. Fa lo: En Verdera Dalacanti, quart.

Item pren part en la dita Vagueria lo pabordre de Teragona per tres cavals armats, III. Fa los: (En blanc).

Item pren part de la dita Vagueria lardiache de Barcelona per hun caval armat, I. Fa lo per el: Thomas de Caza mala. Navinyo lo fa, I.

Item pren part Nasbert Toreyas de la dita Vagueria per tres cavals armats, III. Fa los: (En blanc) (ARM. RP-3142, f. 101r-103r).

RP-3400

1323.- Dades extraordinàries per man dels Procuradors reials: Al noble Àries Ferrandis, per los 5.000 sous rendals que el senyor rei li assignà sobre les rendes de Petra e de Sineu per 3 mesos i 5 dies de l'any 1323, so es per abril e maig e juny e 5 jorns de juliol, cor aquell jorn passà d'esta vida, 65 lliures 19 sous 5 diners (ARM. RP-3400, f. 100r).

RP-3413

13 novembre 1341.- Dades de dons fets de manament del senyor Rei. Pagàrem a Arnau Santacília, cavaller, les quals lo senyor Rei li manà donar de gràcia especial per lletra sua feta en Perpinyà el 13/11/1341 com lo feu cavaller, 50 lliures de Barcelona, que són 52 lliures 1 sou 8 diners, a raó de 10 diners per lliura de canvi (ARM. P-3413, f. 80r).

RP-3423

1349-1350.- Dades de cavalls armats. Sanxo Sanxis Duch, per concessió reial per Pere Ferrandis, 25 lliures, per la quitació que pren per lo cavall armat, la qual lo senyor rei manà esser assignada sobre lo pes de la Mar (ARM. RP-3423, f. 4r).

RP-3764

19 novembre 1314- "Reebudes extraordinàries". "Dimecres a XVIII de novembre reebem den Brgr Desbach, les quals nos dona en Bernat des Portel per la venda la qual li fo feta de manament del senyor Rey de VIII lb XI ss censals, les quals foren comprades a ops del senyor Rey den Brgr Sunyer e den P de Clara, marmessors den Brgr

de Castelo, ab XL lb censals, les quals foren assignades al dit Brgr Desbach per I cavall armat segons que en lo capitol de compres es contengut, CXL lb” (ARM, RP-3764, f. 139).

Arxiu nobiliari Torrella

T-455

28 gener 1617.- El magnífic Ramon de Torrella, fill del magnífic Guillem de Torrella, donzell de Mallorca, qm, de 15 anys, confés, reconec i denunciï al noble D. Pere Ramon Zaforteza, Procurador Reial, tenir una alqueria, honor o cavalleria dita Morneta, que està a la parròquia de Binissalem, amb la jurisdicció que Bernat de Torrella, cavaller, predecessor nostre, obtingué de, al manco, l’Ardiaca de Barcelona, pel qual era tinguda dita alqueria de Morneta; i en ella fou concedida en feu a dit Bernat de Torrella, pel rei Sanç, jurisdicció d’imposar bans per custòdia i defensa dels seus predis situats en els termes de dita alqueria de Morneta i dels predis seus propis i que eren tinguts per ell, dit Torrella, mitjançant instrument donar a Ciutat el calendes setembre 1315 que diu així: Sanç, rei de Mallorca, confirmem i concedim en feu a vós, fidel nostre Bernat de Torrella, cavaller de Mallorca, el dret que teniu en la jurisdicció de les coses que teniu a la vila i vall de Sóller, que vos donà el noble Comte d’Empúries amb jurisdicció. Ítem vos confirmem i concedim el dret que teniu en la jurisdicció de la vostra alqueria de Morneta i els seus territoris, termes i pertinences, situada a la parròquia de Robines, la qual jurisdicció la teniu de l’Ardiaca de Barcelona pel qual teniu dita alqueria, i en ella vos donam i concedim en feu la següent jurisdicció: imposició de bans per custòdia i defensa dels llocs de l’alqueria de Morneta i dels predis vostres propis i que són tinguts per vós. En l’honor, però, que vos donà el noble Comte d’Empúries a la vila i vall de Sóller, i els fruits pendents i estants en aquests predis, el càstig dels bans comesos per qualsevols persones d’aquests llocs o de qualsevols altres llocs. Ítem la coerció de les pagues a vós i els vostres dels censos i drets agraris o qualsevols altres drets deguts pels predis desús dits. En la cavalleria vostra, però, que teniu immediata per Nos en feu, que és l’alqueria que abans acostumava tenir Bernat de Santa Eugènia, cavaller, dita Mahuja, situada a la parròquia de Santa Maria del Camí; i d’aquesta cavalleria és l’alqueria vostra dita Binibassí que està a la vall de Sóller i altres predis, censos, rèdits i altres béns i drets que

teniu a la vall de Sóller, i els feus que allà són tinguts per vós, excepte aquells que vos donà el Comte d'Empúries; i també és d'aquesta cavalleria un rafal anomenat Alamaig situat en el Pla de Catí de la Ciutat que compràreu a Ferrer de Granada, i dit rafal està afegit i consolidat a la vostra cavalleria en lloc del cens i domini que teníeu en l'hospici de Guillem Oller situat en dita Ciutat i que venereu a dit Oller i l'extraguéreu de dita cavalleria, vos donam i concedim en feu la jurisdicció anteriorment expressada. I, a més, vos concedim en feu en aquesta cavalleria i en els seus membres i pertinences la jurisdicció major següent: imposició, instrucció i càstig de bans per joc i per extracció d'espasa que no fora premeditada; i instrucció i càstig de furts domèstics i altres furts i delictes lleus comesos en els llocs pertinents a dita cavalleria pels habitats presents i futurs, sempre que per dits furts i delictes no s'hagi d'infligir pena de sang, exili o altra pena pública; i instrucció i càstig de bans en els que incorrin persones externes sobre els predis i els fruits pertinents a dita cavalleria; i instrucció i definició de totes les causes i qüestions civils i criminals entre qualsevols persones dels predis i per raó dels predis de dita cavalleria, i totes les causes i qüestions civils entre els habitants presents i futurs de dita cavalleria, i totes les reclamacions pecuniàries contra els esmentats habitants per causa de deutes o contractes fins i tant no vos siguin obligats per dits deutes o contractes, ja que en aquest cas la instrucció i determinació de dites reclamacions volem que vos pertanyin a vós. I per exercir l'esmentada jurisdicció tindreu un jutge competent que entengui la jurisdicció que vos concedim i determini les bregues segons dret i justícia. També vos concedim que pugueu capturar qualsevols persones d'allà on siguin que siguin delinqüents o cometin qualsevol crim o delicte en qualsevol lloc de dita cavalleria i les seves pertinences, i les remeteu al for on hagin de ser castigades, excepte en els casos esmentats en els quals vos concedim jurisdicció. Qualsevol altra jurisdicció ens la retenim Nos; i també ens retenim, en tots els casos en els quals vos concedim jurisdicció, les segons apel·lacions i els excessos en les correccions i els defectes de justícia. Jo, dit Bernat Torrella, cavaller, acceptant la present infeudació, vos promet ser fidel vassall, i al reconeixement de dit feu i fent-vos homenatge i prestant sagrament de fidelitat, oblic i refermo la meva persona i la dels meus successors en el feu esmentat (Arxiu Torrella. T-455, f. 1).

Armari 7, fardell 72

4 idus febrer 1232 (10/02/1233).- *Sit notum cunctis quod nos Petrus de Sentillis, sacrista barchinonensis, procurator ominae Garcendis, Dei gratia comitissa et vicecomitissa Bearnii et domina Montis Cateni et Castriveteris, et filius sui Gastoni in honoribus et posesionibus quae dominus Gastonus praedictus habet in civitate et regno Majoricarum, ad honorem Dei et Sacratissimae Matris ejus et proteccionem atque custodiam porcionis suae Majoricarum ex parte Dominae Comitissae predictae et filii sui Gastoni, cum presenti carta damus in feudum ad bonam consuetudinem Barchinonis tibi Petro de Moredine et tuis successoribus in eternum alcharias quae dicuntur Inmalasen Abennisar, Aben Abdala, et Pusentala. Item damus tibi et tuis quondam molendinum ad faciendum complementum predicti honoris. Item damus tibi et tuis quosdam domos in Civitate Majoricarum de partita domini Gastonis sicut affrontatur ex una parte in via, et ex alia parte in cavellarium hominum de Vico et ex alia parte in domibus Berengarii de Monte Regali et ex quarta parte in honore domini Gastoni. Sciendum est quod dictae Alchariae et molendinum sunt in termino de Canarussa de porcioni domini Gastoni predicti jam dicta. Itaque omnia cum domibus, solis et suprapossitis de coelo usque in abisum, hostiis, ianuis, tenedonibus, adimprivis, et in terminis pratis, pascuis, aquis, herbis, lignis, cum vineis et arboribus cujuscumque sint generis, cum terris cultis et incultis heremis et populatis, introitibus et exitibus et etiam cum omnibus ad haec pertinentibus et debentibus pertinere ex parte dominae Comitissae predictae et filii sui Gastoni et suorum damus tibi et tuis successoribus in eternum in hunc videlicet modum, quod pro jamdicta donatione tu et tuis teneatis semper equum et arma et guarnicionem corporis et equi ad deffensionem regni Majoricarum pro partita domini Gastoni et in numero ejusdem et ad honorem sui et suorum successorum et ejusdem et faciatis tu et tui domino Gastono et suis complementum per omnes insulas Baleares ad consuetudinem Barchinonis; et si forte absens fueris tenearis ibi quendam militem qui dictum tuum complementum faciat ad honorem domini Gastoni et successorum suorum, et i tu vel tui ibi aliquas fortitudines feceritis dabitis inde potestatem ut irati pacati domino Gastono vel illi qui locum suum tenuerit in Majoricis ad consuetudinem Barchinonae et ita haec omnia cum omnibus suis pertinenciis supradictis tu et tui habeatis, teneatis, possideatis, et expletetis ad dandum, vendendum, impignorandum, alienandum et ad omnes tuas tuorumque voluntates perpetuo faciendas consimili tuo qui de predictis omnibus et suscriptis domino Gastono et suis teneatur. Ita tamen quod de dicto molendino dones tantum decimas. Ego autem Petrus de Muredine predictus bone donacionem recipimus vobis domino Petro de Sentillis sacrista barchinonensis procuratori predicto*

promitto vobis sub fide homagii a me predicti me hec omnia predicta observare et attendere bona fide et esse semper dicto domino Gastono et suis legalis et fidelis bona fide et sine omni malo ingenio Acta apud Majoricis quarta idus februarii anno Domini M^o CC^o XXX° secundo. Scripta libens ista Petrus confirmo sacrista procurator predicto. Signum Arnaldi de Sancta Cilia. Signum Petri de Insula. Signum Alexandri de... hujus rei testes Signum Berengarii Companni, notarii publici Majoricarum qui hec scripsit (ARM. Torrella. Armari 7. Fardell 72).

Pergamí 5 idus maig 1240 (11/05/1240).- In Dei nomine pateat universis quod ego Guillemus de Turricella, miles, intelligens quod de precepto ac ordinacione venerabile in Christo patris Guillemo Dei gracia gerundensis Episcopi existebat prout instrumentum dotacionis per ipsum factis Maioricense episcopo plenius edocebat non seductus nec in aliquo circumventus set ex certa sciencia recognosco me habere tenere ac possidere in feudum pro vobis venerabili in Christo patre R. Dei gracia Maioricense episcopo et ecclesia vestra decimam partem omnium jurium et bonorum que habeo vel habere debeo in Civitate et insula Maiorice racione cavallerie mi assignate per dominum Gerundensem episcopum. Et promitto vobis et successores vestris fidelitatem et defensionem tam in persona et personis quam rebus vestris et ecclesie vestre ac servicium et alia facere ad que teneor in insula Maiorice. Salva in omnibus auctoritate jurisdictione ac dominio gerundense episcopi et eius ecclesie. Item recognosco me tenere in feudum duas partes decime in pane vino et oleo, et medietatem decime molendinorum et omnium aliorum et singulorum scilicet de ortalicia canabo lino et bestiaro pro vobis et ecclesia vestra in alqueriis assignatis mi per cavalleria. Quarum quidem alqueriarum nomina hec sunt. Primum alqueria quam tenet Bernardus Scuder et sunt six jovate, et alqueria quam tenet Raimundus Jover et Angoxada et sunt tres jovate. Item alqueria quam tenet Raimundus Martorel et Arnaldus Marti et sunt quinque jovate. Item due jovate quas tenet Johannes baptizatus, et alqueria que dicitur Alcaus quam tenet Torrent et Johannes Samarial et sunt quatuor jovate. Item recognosco me habere in feudum decimam partem censuum, jurium, bonorum et possessionum que habeo et habere debeo in insula et civitate Maioricarum ex donacione quam mi fecit dominus gerundense episcopus et eius capitulum et nobile vir Poncius Ugo comes Empuriarum et quidam alii, et medietatem ex decimarum que ex ipsis donacionibus pervenient, excepta laboracione mea propria quam nunc teneo et possideo ad propriam culturam et dominium meum ubique in insula Maiorice, de qua recipiam duas partes decime. Pro qua vero decima parte et medietate

decimarum et duabus partibus decime laboracionis mee vobis et ecclesie vestre fidelitatem defensionem ac cetera que fidele tenetur domino in personis et rebus promitto. Salva auctoritate Gerundense episcopi et ecclesie eius in omnibus. Pro eadem vero decima parte possessionum et medietate decime et duabus partibus decime laboracionis mee proprie vobis in presenti in signum feudi hominum et vassallatice exhibeo corporale. Salva auctoritate ac jurisdictione. Salva auctoritate ac jurisdictione gerundense episcopi et ecclesie sue, comite Empuriarum et aliorum donatorum prout in instrumentis eorum mi confactis continetur. Quia vero ad perpetuam gestorum expedit memoriam ut hec predicta nominibus exprimentur propriis ipsa bona et possessiones nominatim per manum publicam subscribi facio et subs(cribo). Primum alqueriam que dicitur Tancar et sunt septem jovate. Item alqueriam que dicitur Murel et sunt sex jovate, et unum molendinum que omnia sunt in termino de Muru. Item alqueriam que dicitur Guartada et sunt tres jovate in termino de Catino. Item partem quam habeo in alqueria que dicitur Benaarax que est in valle de Suler. Item totam terram quam habeo per eundem episcopum Gerunde in termino Civitate. Item unum molendinum in cequia que intrat Civitatem Maiorice super molendinum prepositi Terrachone quod tenet per me Arnaldo Rubeus ad censum viginti morabatinorum. Item septem operatoria in ferreria Civitate Maiorice qui sunt stabilita ad censum quatuor macemutinarum, et domos quas habeo intus Civitate, et unum furnum qui est infra ipsam civitatem satis prope ecclesiam Sancti Jacobi et est stabilitus ad censum quinque morabatinorum, et quasdam domos quas tenet per me Bernardus de Yspania in Almudayna ad censum unius morabatini. Que omnia habeo ex donacione domini episcopi Gerunde et totius capituli. Item medietatem molendinorum de Muru et ultra tricesimam partem plus, et unum campum apud Sanctum Laurencium, et tricesimam partem in molendino supradicto quod tenet Arnaldus Rubeus supradictus, et tricesimam partem in furno que est in carraria Sancti Jacobi, que omnia habeo ex donacione domini comite Empuriarum. Item quintam partem in molendinis de Muru quas abbas Sancti Felici Guixallense recipiebat in partem episcopi Gerunde, et quintam partem in quodam podiolo de Beniarax, que omnia habeo ex donacione ipsius abatis Sancti Felici Guixallense cum omnibus ad predicta omnia pertinentibus et pertinere debentibus quocumque jure vel racione. Et quemcumque feudum ad successores meos veniat vobis et ecclesie vestre eandem fidelitatem faciant et homagium manuale. Ad hec nos Raimundus Dei gracia Maioricense Episcopus de consilio et voluntate capituli nostri inperpetuum concedimus tibi Guillemo de Turricella militi fidei nostro et successoribus tuis larcis predictam infeudacionem quemadmodum expressum est superius, promittentes

vice consimili per nos et ecclesiam nostram et successores nostros personam tuam et successores tuorum et res et bona omnia salvare et defendere. Salvo ordine nostro contra quoslibet nec non auxilium ac consilium impertiri. Acta est in Maioricis V^a idus mayi anno ab incarnatione Domini M^o CC^o XL°. Ego Raimundus Maioricensi episcopi subscribo. Signum Bertrandi Bovis Mayoricense canonici, et Dalmacius de Sancto Martino Majoricense canonicus. Signum magistri Petri Mayoricense canonici. Ego Arnaldus Andreas Mayoricense canonicus subscribo. Signum R. de Podio. Ego Bernadus de Sacrista Majoricense canonici subscribo. Signum Guillemi de Turricella qui hec laudo et concedo. Signum Bernardi de Pulcrovisu. Signum Arnaldi de Palacio. Signum Raimundi Gaiol. Signum Raimundi Cortes. Signum Raimundi de Fonte, testium huius rei. Signum Bernardi de Artes notarii publici Maiorice qui hec scripsit, cum literis suprascriptis in linea quinta ubi dicitur scilicet de ortalicia canabo lino et bestiario, et in septima ubi dicitur decimam partem, et in decima quinta ubi dicitur gerundense et decima sexta ubi dicitur habeo, et emendatis in decimotercia ubi dicitur per eundem, et dampnatis in vigesima et in vigesima prima die et anno prefixis (ARM. Torrella. Armari 7. Fardell 72).

8 idus juny 1301 (06/06/1301).- *Noverint universi quod Nos Jacobus, Dei gratia rex Majoricarum, comes Rossilionis et Ceritaniae et dominus Montis Pesulani, volentes militibus in regno Majoricarum habitantibus et aliis qui servitia equorum armatorum in deffensione dicti Regni tenentur facee et habere pro possessionibus et honoribus ac redditibus at pro censibus quos habent in dicto regno gratiam facere specialem idcirco per Nos et nostros damus et concedimus tibi Stephano Egidii, filio Dominici Egidii quodam, depositarii nostri, et tuis successoribus in eternum, omnes justicias civiles tam in illis alchariis, raffallis et molendinis quae sunt in tota valle de Caneto et in alcharia quae fuit Arnaldi de Montanyans et Petri de Montayans et cum Raffallis et tenedonibus et pertinentiis quae sunt in introitu dictae vallis et etiam in raffallo qui fuit de alcharia Stephani de Moduto et in hominibus et feminis in dictis alchariis, raffallis et molendinis et tenedonibus et terminis et pertinetiis habitantibus et habitaturis presentibus et futuris; et etiam justicias criminales scilicet cognitionem bannorum, gladii abstracti vel abstrahendi sine deliberacione et deliberata mente et furtorum domesticorum commissorum et committendorum in dictis locis, pro ut tibi dicta loca submissorum; et banni impossiti et imponendi in vineis, hortis et campis ratione fructorum et quod posis capere praedictos malefactores et delinquentes praedictis criminibus tum captos detinere*

et incarcerare et eosdem punire ad noticiam iudicis tui ut de jure et de consuetudine fuerint puniendi et praedictas penas pecuniaras impositas et imponendas moderante tamen pro praedictis bannis recipere et habere. Item concedimus tibi et tuis quod possis impune capere omnes malefactores et delinquentes in dictis criminibus in praedictis locis et terminis eorundem et eosdem captos teneatis incontinenti et quam cetitius poteris mitteri et tradere nostras curiae et successorum nostrorum. Praedictam autem concessionem quam tibi dicto Stephano Egidii facimus de praedictis justiciis facimus ad eo quod tu et tui estis obligati facere et tinere ratione praedictorum honorum et redditorum et exituum ac proventium eorundem ad servitium nostrum et pro defensionem regni Majoricarum unum equum armatum cum omnibus suis apamentis, pro ut continetur in instrumento per Nos dicto patri tuo quodam facto de praedictis. Retinemus tamen et excipimus de predicta concessione nostra dationem tutellarum et curarum et omnia quae requirunt et desiderant decreti impositionem et cognitionem et punitionem omnium et singularim criminum et causarum civilium quae pertinent et pertinere possunt ad merum et mixtum imperium quae nobis et nostris penitus retinemus; etiam quod si homines Civitatis et villarum et locorum nostrorum et succesorum nostrorum committerent praedicta furta domestica vel abstraherent gladios in dictis locis tuis, quod nos et succesores nostri ac curia nostra puniat ipsos inde et non tu neque tuis. Item retinemus quod si tu vel bajulis tuis essetis remissi vel negligentes in reddenda et servanda justitia in praedictis tibi concessis, quod Nos et succesores nostri et curia nostra possit incontinenti cognoscere de praedictis videlicet in illis casibus tantum in quibus negligentes fueritis et remissi. Item retinemus quod si tu vel tui vel aliqui homines ditorum locorum pro te vel tui estis vel eritis sive sunt vel erunt principaliter vel secundario obligati quibuscumque personis, nos et succesores nostri ac bajulus noster et successorum nostrorum possit te et tuos et dictos homines pro te et tuis obligatos compellere ad solvendum debita et alia ad quae obligati eritis vel fuerint, non obstante presenti concessione nostra. Item retinemus quod curia nostra possit te et tuos homines habitatores in dictis locis tuis compellere ad solvendum debita contracta in Civitate Majoricarum vel allis villis et locis nostris si in eisdem reperti fuerint et ibidem conveniantur ubicumque contraxerint. Mandantes tenentilocum nostrum in Majoricis, bajulis, vicaribus, iudicibus et universis aliis officialibus nostris presentibus et futuris quod presentem concessionem nostram firmam habeant et observent et non veniant nec aliquem contravenire permittant aliqua ratione, quo ad majorem firmitatem et in testimonium premissorum presens instrumentum sigillo nostro pendenti jusimus

communiri. Datum Majoricis octava idus iunii anno Domini millesimo trecestesimo primo. Signum Jacobi Dei gratia regis Majoricarum, comitis Rossilionis et Ceritaniae et dominus Montis Pesulani. Testes sunt Nobiles Raymundus de Caneto domicellus, Jacobus de Muredine, Berengarius de Calidis, Berengarius de Ulmis miles et Jacobus Castell judex dicti Domini Regis. Signum Petri de Calidis qui mandato dicti Domini Regis haec scribi fecit et clausit, loco, die, et anno prefixis quare promissit et juravit. Testes venerabilis Jacobus Martorell presbiter et discretus Bartholomeus Julia notarius (ARM. Torrella. Armari 7. Fardell 72).

Armari 11, fardell 32

Mallorca, 21/03/1375.- Ramona, muller del venerable Guillem Saverdera, cavaller de Mallorca, qm, filla que fui de Guillem Hom de Déu, CM, qm, malalta, faig testament en el qual nomen marmessors Ferran Valentí, CM, i Berenguer de Tornamira, júnior, donzell de Mallorca. Elegeixo sepultura en el cementiri dels framenors de Ciutat, en el túmul on jeu mon pare, amb l'hàbit dels framenors. Llec a la taula del dit convent 10 sous; i altres 20 sous per misses; a l'obra de la Seu, 5 sous; per una missa conventual a la Seu per l'ànima de Ramona, donzella difunta, cosina germana meva i filla de Borràs Desprats, CM, aquells 60 sous que ella me llegà per una missa conventual. Reconec que dita Ramona manà comprar per la seva ànima una quartera de forment censal en porció bisbal per donar a l'almoïna del magnífic Joan de Verí, la qual almoïna ara la té el discret Bartomeu Sauleda, prevere beneficiat a la Seu; per tant, vull que seguida la meva mort els meus marmessors comprin dita quartera censal, per la qual llec 25 lliures. Al rector de Santa Eulàlia, d'on som parroquiana, 1 sou. Llec a Caterina, neboda meva, donzella, filla de Joan Hom de Déu, germà meu, qm, aquelles 25 lliures que Valentí ses Torrer, CM, qm, li llegà i que jo tinc. Confés deure a dona Ferrandella, vídua de Francesc de Portello, CM, qm, 44 lliures que em prestà sense instrument. També dec a En Mota, prevere beneficiat a la Seu, qm, 6,5 quarteres de forment que me prestà sense fer-ne instrument. Llego a fra Bernat Sans, framenor confessor meu, 20 sous. Als marmessors, 40 sous a cadascun. Vull que siguin quitats aquells 12 morabatins censals que valen 4 lliures 16 sous que dona Berenguera, muller del venerable Berenguer Santacília, donzell qm, vengué juntament amb mi a dona Elisenda, muller del venerable Pere Onis, cavaller, qm, per 60 lliures que vaig rebre jo per fer els meus negocis, segons instrument del 27/08/1373

fet en poder de Joan Omar, notari. Faig hereu universal Jesucrist i la meva ànima, i mano que els meus béns siguin venuts i distribuïts entre els pobres de ma parentela i altres obres pies a notícia dels marmessors. Notari: Joan Omar (ARM. Torrella, armari 11, fardell 32).